

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

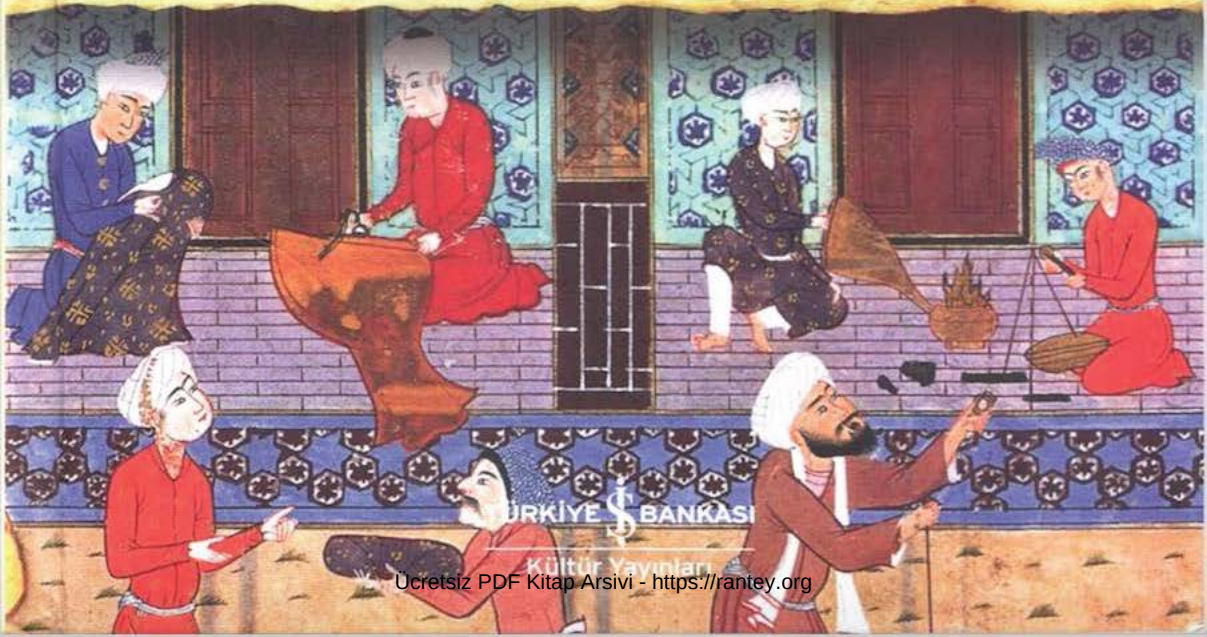
*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / Edited by
Timur Kuran

Cilt 9 / Volume 9

Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları (1602-61)

Credit Markets and Uses of Interest (1602-61)

Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / Edited by
Timur Kuran

Cilt 9 / Volume 9

Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları (1602-61)

Credit Markets and Uses of Interest (1602-61)

TARİH / HISTORY

YAYINA HAZIRLAYAN / EDITED BY: TİMUR KURAN

MAHKEME KAYITLARI İŞİĞİNDA

17. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA SOSYO-EKONOMİK YAŞAM - CİLT 9

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL:

GLIMPSES FROM COURT RECORDS - VOL. 9

OSMANLICA TRANSKRİPSİYONLAR VE TÜRKÇE ÖZETLER /

OTTOMAN TRANSCRIPTS AND TURKISH SUMMARIES

MÜSLÜM İSTEKLİ, ÖMER FARUK BAHADUR

İNGİLİZCE ÖZETLER / ENGLISH SUMMARIES

NUR BANU KAVAKLI BİRDAL, MEHMET SİNAN BİRDAL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010

Sertifika No: 11213

EDİTÖR / EDITOR

EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN / CHIEF DESIGNER

BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA / GRAPHIC PRODUCTION

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASKI: TEMMUZ 2013 / FIRST PRINT: JULY 2013, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-899-8

BASKI / PRINT

KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1 TOPKAPI İSTANBUL

Sertifika No: 16053

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review; nor may any part of this book be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, dubbing, or other without written permission from the publisher.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskulturbankasi.com.tr

Yayına Hazırlayan / Edited by
Timur Kuran

mahkeme kayıtları ışığında
17. Yüzyıl İstanbul'unda
Sosyo-Ekonomik Yaşam

Cilt 9

Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları (1602-61)

Social and Economic Life in
Seventeenth-Century Istanbul
glimpses from court records

Volume 9

Credit Markets and Uses of Interest (1602-61)

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

TARİH / HISTORY

YAYINA HAZIRLAYAN / EDITED BY: TİMUR KURAN

MAHKEME KAYITLARI İŞİĞİNDA

17. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA SOSYO-EKONOMİK YAŞAM - CİLT 9

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL:
GLIMPSES FROM COURT RECORDS - VOL. 9

OSMANLICA TRANSKRİPSİYONLAR VE TÜRKÇE ÖZETLER /
OTTOMAN TRANSCRIPTS AND TURKISH SUMMARIES
MÜSLÜM İSTEKLİ, ÖMER FARUK BAHADUR

İNGİLİZCE ÖZETLER / ENGLISH SUMMARIES
NUR BANU KAVAKLI BİRDAL, MEHMET SİNAN BİRDAL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213

EDİTÖR / EDITOR
EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN / CHIEF DESIGNER
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA / GRAPHIC PRODUCTION
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASKI: TEMMUZ 2013 / FIRST PRINT: JULY 2013, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-899-8

BASKI / PRINT
KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1 TOPKAPI İSTANBUL
Sertifika No: 16053

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review; nor may any part of this book be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, dubbing, or other without written permission from the publisher.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

Yayına Hazırlayan / Edited by
Timur Kuran

mahkeme kayıtları ışığında
17. Yüzyıl İstanbul'unda
Sosyo-Ekonomik Yaşam

Cilt 9

Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları (1602-61)

Social and Economic Life in
Seventeenth-Century Istanbul
glimpses from court records

Volume 9

Credit Markets and Uses of Interest (1602-61)

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları.....	IX
<i>Transliteration and Coding Rules.....</i>	<i>XI</i>
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları (1602-61) /	
<i>Credit Markets And Uses Of Interest (1602-61).....</i>	<i>1</i>
İstatistikler.....	3
Kaynakça.....	15
Statistics.....	19
References.....	30
Özetler ve Metinler / <i>Summaries and Texts.....</i>	<i>31</i>

Bu cildin ve aynı konulu 10. cildin dizini, 10. cildin sonundadır.
*The index for this volume and the other volume on the same
subject is at the end of Volume 10.*

Uygarlıkların kavuştuğı İstanbul'a armağan...

In celebration of Istanbul, where civilizations come together...

✱

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları

Mahkeme defterlerindeki Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu hazırlanırken okuma akışkanlığının bozulmaması için yalın bir yöntem benimsenmiştir. Arapça ve Farsça kelimeler orijinallerine uygun biçimde okunmaya çalışılmıştır. Uzatma olan sesli harflerde (ziyâde, âlî, hâzır örneklerinde olduğu gibi) ^ işareti; ayın harfinin geçtiği kelimelerde (bey‘, şer‘, i‘timad örneklerinde olduğu gibi) ayın harfinden sonra ‘ işareti; ve hemzenin kullanıldığı kelimelerde (su‘âl, me‘mûr, kâ‘im örneklerinde olduğu gibi) hemzeden sonra ’ işareti kullanılmıştır.

Öz Türkçe kelimelerin okunuşunda kâtibin yazımına bağlı kalınarak dönemin telaffuzu yansıtılmaya çalışılmıştır. Gayrimüslim, yabancı, kilise, sinagog, cemaat adlarıyla yabancı kökenli yer adları da orijinal metinde yazıldığı gibi okunmuştur.

Mahkeme defterlerinin içlerindeki hükümler kodlanırken varak sayısı esas alınmıştır. Her bir varağın ilk sayfası a, ikinci sayfası b olarak sınıflandırılmış olup her sayfadaki hükümler de Arap rakamlarıyla birden başlayarak numaralandırılmıştır. Dolayısıyla 23b/2, 23’üncü varağın arka tarafında bulunan ikinci hükme verilen koddur.

Kullanılan özel işaretler şunlardır:

[dolu] Metin içerisinde kâtip tarafından yazılması unutulmuş

veya eksik yazılan harf, ek ya da kelimeler bu işaret içerisinde tamamlanmaya çalışılmıştır. Üç örnek: [Ef]renciyü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

[...] Okunamayan kelimeler.

[?] Okunuşu şüpheli kelimeler.

[boş] Metin içerisinde kâtip tarafından daha sonra tamamlanması düşüncesiyle boş bırakılan ama doldurulmayan alanlar.

[silik] Kurt tahribatı, nem, yırtık, çürük ve buna benzer faktörlerden dolayı okunması mümkün olmayan kelimeler.

Transliteration and Coding Rules

In transliterating the Ottoman records in the court registers into modern Turkish, we opted for simplicity in order to avoid burdening readers. With Arabic and Farsi words, we have sought to maintain the intended pronunciation. Long vowels (as in ziyâde, âlî, hâzırı) are identified through the ^ sign; words with an ayn (for example, bey‘, şer‘, i‘timad) have the diacritic ‘ after the ayn; and words with the hamza (for example, su‘âl, me‘mûr, kâ‘im) have the diacritic ’ following the hamza.

With Turkish words, we have followed the scribes form in order to convey the pronunciation of the time. The names of non-Muslims, foreigners, churches, synagogues, congregations, and foreign places have been transcribed to match the original text.

In coding the cases within the court registers, we have followed the sheet number. The front of a sheet is classified as a, and the back as b, and Arabic numerals have been used to distinguish among the cases on each page. Thus, 23b/2 refers to the second entry on the back side of the 23rd sheet.

The following special symbols are used:

[full] Characters or words that the scribe forgot or overlooked have been completed within brackets. Three examples: [Ef]renci-yü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

XII SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL

- [...] Undecipherable words.
- [?] Doubtful transliteration.
- [boş] Fields within the text that the scribe planned to fill later but left blank (“boş” means blank in Turkish).
- [silik] Unreadable due to damage caused by worms, humidity, tears, rotting, or some other factor.

**KREDİ PİYASALARI VE
FAİZ UYGULAMALARI
(1602-61)**

***CREDIT MARKETS AND
USES OF INTEREST
(1602-61)***

İstatistikler

Rastgele seçilen bir grup aydından İslam'ın ayırt edici bir ekonomik ilkesini belirtmeleri istense, çoğu faiz yasağını dile getireceklerdir. Her ne kadar Kur'an faiz yerine antik Arabistan'da riba olarak bilinen finansal uygulamayı yasaklasa da, önceden belirlenmiş finansal getirinin günah olduğu düşüncesi bugün dahi finansal konularda İslami söylemlerde önemli yer tutuyor.

Nesiller boyu İslam bilginleri, borç verenin borç alana denk bir değer vermeden kâr elde etmesine izin verdiği gerekçesiyle faizin her türünü haksız kazanç olarak nitelendirdiler; ayrıca ağır bir talihsizlik durumunda dahi ödeme yapmayı kabul etmesinden ötürü borçlunun aşırı risk altına girdiğini söylediler (Qureshi 1967, böl. 2).

Bu mantık uyarınca kredi veren bir kişi, kredi işleminin yarattığı kaçınılmaz riskin bir bölümünü üstlenmeli, kredi kullanıcısı borcunu ödeyemeyecek duruma düşerse hakkından vazgeçmeye hazır olmalıdır. Yoksullaşmış bir borçlunun borcunu ödemesinde ısrar eden bir finansör, zor zamanında kardeşine yardım elini uzatmayı ihmal etmiş olacaktır. Dahası, faiz alarak kâr etmekte direnirse, haksız kazanç elde edecektir (Saleh 1986, böl. 1, 3). Bu görüşler Ortaçağ Avrupa'sında kilisenin öğretileriyle uyumludur (Rubin 2011).

Faiz içeren kredi işlemlerini İslam'a aykırı saymanın mantıksal bir uzantısı ticari ortaklıkları da özünde İslam'a uygun görmektir. Kâr ve zarar paylaşımına dayalı ortaklıklar faize dayalı ticari kre-

diye bir alternatif oluştururlar. Bu ortaklıklar bir girişimin getirdiği riskleri sermaye sahipleriyle kullanıcıları arasında paylaştırır. Yerleşik bir yatırımcının sermayesiyle, gezici bir tüccarın da emeğiyle katkıda bulunduğu bir mudarebe ortaklığını ele alalım. Ortaklığa ait malları taşıyan kervanın soyulduğu durumda, yatırımcı sermayesini kaybedecek, tüccarın harcanmış emeği boşa gidecek, böylece zarar iki ortak arasında bölüşülmüş olacaktır. Söz konusu tüccar yatırımcıdan faizle borç almış olsaydı, borç akdinin maliyetsiz bir şekilde uygulandığı varsayılırsa, soygundan doğan kaybı tümüyle tüccar üstlenmek zorunda kalacaktı.

Her finansal işlemi ticari ortaklık yoluyla yürütmek mümkün değildi. Geçim gereksinimlerini karşılamaya çalışan bireyler kâr elde etmeye çalışmadıkları için tüketim kredileri kâr ve zarar paylaşımına dayandırılmazdı. Kredi sektörünün yalnızca faizsiz borç verebileceği kuralını koymak mümkün olsa da, bu kuralın uygulanması kredi arzını düşürecekti. Dolayısıyla kredi kullanıcıları sıklıkla kredi verenlere faize denk düşen ödemeler yapmayı kabullendiler. Yerleşik önyargılara karşın bu kredi kullanıcıları ille de sömürüldüklerini düşünmediler. Kredi verenler ise faizle kredi açmayı ayıplanma riskini kabullenecek kadar kazançlı buldular.

Bilindiği üzere İslam hukukuna göre yönetilen hiçbir devletin gerçekten faizsiz bir ekonomisi olmadı. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu kalıba istisna oluşturmadığını kaydetmek gerekir. On altıncı yüzyılda bir Osmanlı padişahı yıllık faiz oranını imparatorluk genelinde yüzde 11,5'la sınırladı; usulen bir fetvayla da desteklenen bu sınırlama ancak hile yoluyla yasağın lafzını yerine getiren işlemler için geçerliydi (Gerber 1999, s. 62–63). On yedinci yüzyıl Kayseri'sindeki kredi uygulamalarına ilişkin bir çalışma, bu kentte faiz ödemelerinin gelenekselleşmekle kalmadığını, ayrıca ulema, ayan, eşraf ve yüksek kademeli Osmanlı memurları tarafından da “göz yumulduğunu ve onaylandığını” ortaya koyuyor. Dikkati çeken nokta ulemanın yıllık yüzde 20'lik faiz oranını kutsal bir emir olarak görmeleri ve bu oran aşılmadığı sürece ne kredi verenleri ne de kredi alanları İslami bir prensibi çiğnemiş saymadıklarıdır (Jennings 1973, s. 183–85). Aynı yüzyılda Bursa'daki finans uygulamalarını konu alan başka bir araştırma da faizin uygulamada meşru görüldüğünü belgeliyor. Bursa'da geleneksel faiz oranı,

Kayseri'dekinin çok altında olup, yalnızca yüzde 10'du. İki kent arasındaki fark muhtemelen Bursa'nın uluslararası ticaret yollarına yakınlığı dolayısıyla buradaki kredi olanaklarının görece daha geniş olmasında yatıyordu. Belki de daha önemlisi, Bursa'da kredi sunucuları bir meslek grubu oluşturuyordu (Gerber 1988, böl. 7). On altıncı yüzyıl Edirne'sindeyse geleneksel faiz oranı yüzde 10'la yüzde 15 arasında değişiyordu (Barkan 1966, s. 34–36).

On yedinci yüzyıl İstanbul'unda kredi davaları

On yedinci yüzyıl İstanbul'unda mahkemeler rutin olarak kredi işlemleriyle uğraşıyordu. İlgili davaların büyükçe bir bölümünün konusu, bir borcun önceden belirlenmiş ve sabitlenmiş getirisi, yani ekonomistlerin faiz diye nitelendirdiği ödemeydi. Faizin meşruiyetine ilişkin kaygıların dava taraflarını önceden belirlenmiş getirileri gizlemeye ittiği de açıktır. Bazen taraflar faiz yasağını, ödentiği herhangi bir hizmet veya mal karşılığı ödenmiş bir bedel olarak gösteren bir örtmece kullanarak delmeye yeltenirdi. Sıkça kullanılan örtmeceler *çuka bahası*, *kürk semeni*, *ona onbir hesabı*, *ona onbir pul hesabı*, *rihb*, *mârifet-i şeriyye*, *muamele-i şeriyye*, *devr-i şerî* ve *murâbaha* gibi terimlerden oluşuyor. Bu gibi örtmeceler, günah görüntüsünü ortadan kaldırıyordu. Bazen de taraflar yalnızca borç alanın ileride ödemeyi kabul ettiği meblağı, anapara-yı zikretmeden kayda geçiriyorlardı.

On ciltlik bu çalışmada sunulan on beş adet on yedinci yüzyıl sicil defterindeki 10.080 hükümden 3527'si (%35) bir ya da birden fazla borç ilişkisini ilgilendiriyor. Bu alt kümenin içindeki 634 hükümde (%18) faiz ödendiği apaçık ortadadır (Tablo 9.1). Bu gruptaki her bir hüküm dokuzuncu ve onuncu ciltlerde transkripsiyonu yapılmış ve özetlenmiş olan 692 hükme dahildir. Faiz içerdiği kesin olan tüm hükümler faiz oranları eğilimleriyle ilgilenen okurların yararlanabilmesi için ciltlere dahil edilmiştir. Çalışmamızda dikkate alınan başka bir başlık için seçilmemişlerse kâr bilgisinin olmadığı hükümler, ekonomik açıdan ilgi çekmeyecekleri gerekçesiyle yapıta alınmamıştır. Faiz oranı belirtilmediği halde hem kredi hem de vergiyi ilgilendiren davalarsa, “devlet–toplum ilişkileri” başlığı

altında transkripsiyonu yapılan hükümler arasında yer aldıklarından, dokuzuncu ve onuncu ciltlere dahil edilmiştir.

Tablo 9.1 Kredi hükümlerinin türlerine göre dağılımı

Tür	Krediyle ilişkili hükümler		Faizle ilişkili hükümler	
	Sayı	%	Sayı	%
Tescil	2211	62,7	526	83,0
Dava	1301	36,9	107	16,9
Resmi yazışma	15	0,4	1	0,2
Toplam	3527	100,0	634	100,0

Kredi veren ve alanların özellikleri

On beş sicil defterimizde bulunan krediyle ilgili 1301 dava hükmünün büyük çoğunluğunda tarafların hepsi erkektir. Tablo 9.2'nin gösterdiği gibi veri setindeki hükümlerin 243'ünde (%18,7) tarafların en az biri kadındır. Kadınlar kredi verenden çok kredi alan konumundaydılar. Yüz yetmiş yedi hükümde (%13,6) borç alan tarafa bir kadın dahilken, yalnızca 71 hükümde (%5,5) bir kadın borç veren tarafta yer alıyordu. Bu rakamlar vakıfla ilgili davalarda kadınların katılımına göre şaşırtıcı ölçüde düşüktür. Anlaşılan mülk sahibi kadınlar varlıklarının gündelik yönetimini genellikle erkeklere bırakmaktaydı.

Tablo 9.2 Kredi veren ve alanların cinsiyete göre dağılımı

		Kredi alan			
		Erkek	Karışık	Kadın	Toplam
Kredi veren	Erkek	1058	11	161	1230
	Karışık	1	0	0	1
	Kadın	65	0	5	70
	Toplam	1124	11	166	1301

Aynı kredi davalarını tarafların dinsel kimliklerine göre sınıflandırırsak bunların çoğunluğunun yalnızca Müslüman tarafları ilgilendirdiğini görürüz. On yedinci yüzyıl İstanbul’unda nüfusun yüzde 58,8’i Müslümandı. Dolayısıyla, eğer kredi veren ve alanlar rastgele eşleşmiş olsalardı hükümlerin yüzde 34,6’sı (0,588²) Müslüman–Müslüman eşleşmelerden oluşurdu. Tablo 9.3’ün gösterdiği gibi 719 adet Müslümanlar arası dava, kalın rakamlarla belirtilen 1246 eşleşmenin yüzde 57,7’sini temsil ediyor. Buna karşılık Hristiyanlar arasındaki dava oranları az çok rastgele etkileşimler söz konusu olsaydı gözlemleyebileceğimiz oranlarda seyreliyor. Eğer kredi veren ve alanlar rastgele eşleşmiş olsaydı kalın rakamlarla belirtilen ikili eşleşmelerin yüzde 12,1’i (0,348²) iki Hristiyan arasında olurdu. Verilere göre 159 adet Hristiyanlar arası hüküm, sol–üst kadrındaki 1246 eşleşmenin yüzde 12,8’ini oluşturuyor.

Tablo 9.3 Kredi veren ve alanların dine göre dağılımı

		Borç alan								
		M	H	Y	Alt toplam	MH	MY	HY	Diğer	Toplam
Borç veren	M	719	278	29	1026	5	3	0	5	1039
	H	33	159	3	195	2	0	0	3	200
	Y	12	7	6	25	0	0	0	1	26
	Alt toplam	764	444	38	1246					
	MH	0	2	1		0	0	0	0	3
	MY	0	1	0		0	0	0	0	1
	HY	0	1	0		0	0	0	0	1
	Diğer	11	13	5		0	0	0	2	31
	Toplam	775	461	44		7	3	0	11	1301

M: Müslüman, H: Hristiyan, Y: Yahudi.

Diğer: Üç din birden, yeni Müslüman, çingene ya da belirsiz.

Tablodaki dinlerarası eşleşmeler (sol-üst 3x3 matrisinde diyagonal dışındaki hücreler) bir başka dikkate değer örüntü sergiliyor. Hristiyanlarla Müslümanlar arasındaki ilişkilerde, Müslüman taraf kredi kullanıcısı yerine daha çok kredi vericisi konumunda; aynı örüntü Yahudilerle Müslümanların ilişkileri için de geçerli. Bu bulgu, kısmen Ortadoğu'daki on dokuzuncu yüzyıl eğilimlerine ve kısmen modern dönemden önce Avrupa'daki Yahudi finansörlerin kredi piyasalarında oynadıkları önemli role dayanan, ortaçağdan beri Ortadoğu'daki gayrimüslimlerin yerel kredi piyasalarına hâkim olduğu yönündeki popüler tezi çürütüyor.

Sözü edilen örüntüler en azından kısmen şer'i mahkemelerin Müslümanları kayıran yöntemlerinden kaynaklanıyor (Kuran ve Lustig 2012). Bu yanlı eğilimler önem taşıdığı ölçüde bir Hristiyan ya da bir Yahudi alacağının ödenmemesi durumunda mahkemenin borç alanın tarafını tutacağı korkusuyla bir Müslümana borç vermeye çekinebilirdi. Gayrimüslim olduklarından ve devlet görevlileri içindeki sınırlı konumlarından ötürü borçlarının ödenmesini sağlayacak politik ilişkilerden yoksun olabiliyorlardı. Gelir dağılımının da yorumlamakta olduğumuz örüntüleri etkilemiş olduğu akla yatkındır. Borç verenler arasında Müslümanların orantısız yer tutması, ortalama gelir düzeylerinin yüksekliğine ya da vakıf gelirleri sayesinde daha fazla finansal varlığı kontrol edebilmelerine bağlanabilir.

Eğer güç ve zenginliğe ilişkin eşitsizlikler Müslümanlarla gayrimüslimler arasındaki kredi ilişkilerini etkilediyse, benzer süreçler unvanlı ve unvansız bireyler arasındaki kredi ilişkilerini de etkilemiş olmalı. Tablo 9.4'te kalın fontlu rakamlar bu mantığı destekliyor. Gerçekten de unvanlı kişiler daha çok unvansızlara borç vermekte olup ters yöndeki kredi ilişkileri görece nadirdi. İlginçtir ki bütün kategoriler içinde en büyüğü birbirlerine borç veren unvansız kişilerden oluşuyor. On yedinci yüzyıl İstanbul'un-da unvanlıların oranını bilmiyoruz. Ne var ki, unvansızların kredi verenler arasında genel nüfus içindeki oranlarından daha az, kredi alanlar arasındaysa bu oranlarından daha çok temsil edildikleri ortadadır.

Tablo 9.4 Kredi veren ve alanların sosyal statü dağılımı

		Kredi alan				
		Unvanlı	Unvansız	Karışık	Belirsiz	Toplam
Kredi veren	Unvanlı	381	254	21	0	656
	Unvansız	140	440	11	0	591
	Karışık	18	17	1	0	36
	Belirsiz	4	8	0	6	18
	Toplam	543	719	33	6	1301

Kredi davalarının pek azında bir devlet görevlisiyle karşılaşırız (Tablo 9.5). Bu durum, belki de devlet görevlilerinin şahsi varlıklarının daha çok taşınmazdan, özellikle tarım arazisinden oluştuğuna işaret ediyor. Eğer devlet görevlileri önemli nakdi varlığa sahip olsalardı, kredi piyasalarında finansör olarak daha büyük roller üstlenebilirlerdi.

Tablo 9.5 Devlet görevlilerinin kredi piyasalarına katılımı

		Kredi alan		
		Devlet görevlisi	Birey	Toplam
Kredi veren	Devlet görevlisi	11	30	41
	Birey	38	1222	1260
	Toplam	49	1252	1301

Faiz oranları

Faiz ödemelerinin kesinlikle söz konusu olduğu 634 kredi hükümünden 454'ü ya faiz oranını açık bir şekilde belirtiyor ya da hesaplanması için yeterli bilgi veriyor. Son kategorideki kredilere bir örnek olarak Osman'ın, iki yıl içinde 242 akçe ödeyeceği beklentisiyle Yani'ye 200 akçe borç verdiğini varsayalım. Bu bilgiden yola çıkarak uzlaşılan yıllık faiz oranının yüzde 10 olduğunu çıkarsayabiliriz. Eğer kredinin geri ödenme tarihini belirtmemiş olsaydık bu çıkarsamayı güvenli bir biçimde yapamayacaktık.

Sicillerde kredi meblağları bir dizi farklı para birimi üzerinden belirtilmişse de genellikle kuruş veya akçe kullanılmıştır. On yedinci yüzyıl boyunca bir hayli dalgalanan kuruş-akçe paritesi buradaki hesaplamalarda, Halil Sahillioğlu (1965) ve Erol Özvar (2011) tarafından oluşturulan tablolara dayandırıldı. Bu parite bilgilerine göre on yedinci yüzyıldaki ortalama yıllık nominal faiz oranı yüzde 13,1'dir. Verilerimizi Şevket Pamuk'un (2004) fiyat endeksi uyarınca alım gücündeki değişikliklere göre düzeltirsek, reel faiz oranının yüzde 14,8 olduğunu saptarız.

Hem reel hem de nominal faiz oranı yukarıda sözü geçen demografik gruplar arasında şaşırtıcı farklılıklar gösteriyor. Borçlular arasında kadınların, daha az kaynağa sahip oldukları ve dolaşısıyla ödeme gücüğü çekmeleri erkeklere göre daha olası olduğu için, erkeklerden daha yüksek bir faiz ödedikleri düşünülebilir. Ancak verilerden faiz oranının erkekler için daha yüksek olduğu anlaşıyor. Bu durumu, daha güçlü olmaları nedeniyle erkeklerin borçlarını ödememeye daha yatkın olmalarıyla açıklayabiliriz (Tablo 9.6 ve 9.7). Eğer bu mantık geçerliyse diğer toplumsal iktidar göstergelerinin de daha yüksek faiz oranlarıyla bağlantılı olduğu yolunda işaretler olmalıdır. Gerçekten de veri tabanımızdaki Müslüman borçlular, gayrimüslim borçlulardan daha yüksek faiz ödüyorlar (Tablo 9.8 ve 9.9). Keza unvanlı borçlular unvarsız borçlulara göre daha yüksek faiz ödüyorlar (Tablo 9.10 ve 9.11). Bu tablolar yorumlanırken Tablo 9.2–9.4'ün göz önünde tutulması gerekir; çünkü gözlem sayısı hücreden hücreye çok değişebiliyor. Örneğin, borç verenlerin büyük çoğunluğu erkektir.

Tablo 9.6 Borç alan ve verenin cinsiyetine göre reel yıllık faiz oranları

		Borç alan		
		Erkek	Kadın	Toplam
Borç veren	Erkek	15,3	12,2	14,6
	Kadın	16,3	16,3	16,3
	Toplam	15,4	12,9	14,8

Tablo 9.7 Borç alan ve verenin cinsiyetine göre nominal yıllık faiz oranları

		Borç alan		
		Erkek	Kadın	Toplam
Borç veren	Erkek	13,2	11,8	12,9
	Kadın	17,1	11,6	15,1
	Toplam	13,5	11,8	13,1

Tablo 9.8 Borç alan ve verenin dinine göre reel yıllık faiz oranları

		Borç alan		
		Müslüman	Gayrimüslim	Toplam
Borç veren	Müslüman	14,8	14,3	14,6
	Gayrimüslim	—	19,5	19,5
	Toplam	14,8	14,7	14,8

Tablo 9.9 Borç alan ve verenin dinine göre nominal yıllık faiz oranları

		Borç alan		
		Müslüman	Gayrimüslim	Toplam
Borç veren	Müslüman	13,4	11,9	12,9
	Gayrimüslim	—	21,6	21,6
	Toplam	13,4	12,6	13,1

Tablo 9.10 Borç alan ve verenin toplumsal statüsüne göre reel yıllık faiz oranları

		Borç alan			
		Unvanlı	Unvansız	Belirsiz	Toplam
Borç veren	Unvanlı	17,5	13,4	3,7	15,1
	Unvansız	16,0	13,1	—	13,9
	Belirsiz	-2,9	—	—	-2,9
	Toplam	17,1	13,3	3,7	14,8

Tablo 9.11 Borç alan ve verenin toplumsal statüsüne göre nominal yıllık faiz oranları

		Borç alan			
		Unvanlı	Unvansız	Belirsiz	Toplam
Borç veren	Unvanlı	14,1	12,1	17,5	13,0
	Unvansız	14,0	13,4	—	13,6
	Belirsiz	8,3	—	—	8,3
	Toplam	14,0	12,5	17,5	13,1

Teminat ve kefil kullanımı

Kredi veren tarafın, sermayesini bir biçimde güvence altına almaya çalışması beklenebilir. Bunu sağlamanın bir yolu, kredi kullanıcısının bir varlığını teminat göstermesidir. Borcun ödenemediği durumda, teminat olarak verilen varlık, kredi verene geçecektir. Geri ödemeyi garanti etmenin bir başka yolu da borçlunun bir ak-raba ya da dostunun, gerekli ödemeyi borcun ödenmemesi duru-munda kendi cebinden yapmayı taahhüt etmesidir.

On yedinci yüzyıl İstanbul'unda hem vekil kullanımı hem de teminat gösterilmesi çok yaygındı. Tablo 9.12 faiz oranının açıkça belirtildiği 454 hükmün yüzde 86,3'ünde bu iki garanti yöntemin-den en az birinin, bazen de ikisinin birden kullanıldığını gösteriyor. Hükümlerin 242'sinde (%53,3) bir ya da daha fazla üçüncü taraf kefil olmaya karar vermiş, 392 hükümde de (%86,3) krediyi alan taraf bir teminat göstermiştir. En azından 221 hükümde (%48,7) her iki garanti yöntemi de kullanılmıştır. En yaygın garanti uygu-laması borçlunun evini ya da bir başka taşınmazını teminat gös-tererek borç işlemini bir ipotek işlemine dönüştürmesiydi; ipotek işleminin bir ögesi, borcun ödenmemesi durumunda bunu karşıla-yacak ya da evi boşaltarak mülkiyetini kredi vericisine devredecek bir kefil atanmasıydı. Günümüzde olduğu gibi, taşınmazlar taşı-nabilir ev eşyasına göre daha sık olarak teminat için kullanılmak-taydı. Bunun nedeni, taşınabilir varlığa zarar vermenin taşınmaza göre daha kolay olmasıydı.

Tablo 9.12 Teminat ve kefil kullanımı

		Teminat kullanımı			
		İpotek	Rehin	Hiçbiri	Toplam
Kefil kullanımı	Kefil var	217	4	21	242
	Kefil yok	164	7	41	212
	Toplam	381	11	62	454

Tablo 9.13 Teminat ve kefil kullanımına göre reel yıllık faiz oranları

		Teminat kullanımı			
		İpotek	Rehin	Hiçbiri	Toplam
Kefil kullanımı	Kefil var	14,5	14,3	20,3	15,0
	Kefil yok	14,4	16,1	14,7	14,5
	Toplam	14,5	15,5	16,6	14,8

Tablo 9.14 Teminat ve kefil kullanımına göre nominal yıllık faiz oranları

		Teminat kullanımı			
		İpotek	Rehin	Hiçbiri	Toplam
Kefil kullanımı	Kefil var	12,2	12,4	18,1	12,7
	Kefil yok	12,6	15,3	16,7	13,5
	Toplam	12,4	14,2	17,1	13,1

Garantili kredilere uygulanan faizlerin garantisiz borçlara göre daha düşük olması beklenir. Tablo 9.13 ve 9.14'teki reel ve nominal faiz oranları bu mantığı kısmen destekliyor. Kefilli ipotek hükümlerinde faiz oranı kefilsizlere göre daha düşüktür. Ayrıca

çift garantili hükümlerde (hem teminat hem kefil) ortalama nominal faiz oranı garantisiz hükümlerinkinden daha düşüktür (yüzde 12,3'e karşı yüzde 16,7). Ancak şaşırtıcı bir biçimde reel faiz oranları birbirine çok yakındır. Yalnızca ipotek hükümlerinin istatistiksel olarak anlamlı karşılaştırmalar sunduğunu belirtmemiz gerekir.

Bankasız kredi piyasaları

Bu ve bunu izleyen ciltte sunulan kredi konulu yüzlerce hükümde, kredi veren taraf genellikle bir şahıs, bazen de kısa ömürlü, küçük ve uzmanlaşmamış bir ortaklıktır. Hiçbir kredi sunucunun tüzel kişiliği yoktur. Göze çarpan bir başka nokta, kredi piyasalarının banka adı verilen kurumdan yoksun olmasıydı. Bu piyasalarda vadeli ya da vadesiz mevduat toplamak, büyük çaplı krediler açmayı sağlayacak mevduatları bir araya getirmek ve birbirlerini tanımayan kişileri borç alıp verme sürecinde buluşturmak gibi işlevleri olan finans şirketleri yoktu. Nitekim İstanbul şöyle dursun, Osmanlı İmparatorluğu'nun hiçbir yerinde on dokuzuncu yüzyıl ortalarına kadar banka kurulmadı. İmparatorluğun ilk bankası olan Osmanlı Bankası, Fransız ve İngiliz sermayesiyle kurulduğu gibi, ilk döneminde yönetici kadrosu bütünüyle yabancıydı.

Bu külliyatın 2. cildine konu olan ticari ortaklıkların istisnasız küçük, basit yapılı ve geçici kuruluşlar olduğunu düşünürsek, 9. ve 10. ciltlerimizde karşımıza çıkan kredi vericileri arasında çok sermayedarlı, kalıcı ve uzmanlaşmış finans şirketleri bulunmayışına şaşırmamak gerekir. İstanbul'un on yedinci yüzyıldaki ticari merkezi olduğu Doğu Akdeniz bölgesinin kendi içinden büyük çaplı ve kalıcı özel ticari ya da finansal işletmeler yaratamaması, geleneksel İslam hukukunun amaçlanmamış sonuçları arasındadır (Kuran 2011).

KAYNAKÇA

- Barkan, Ömer Lütfi. "Edirne Askerî Kassamına Âit Tereke Defterleri (1545–1659)." *Belgeler*, 3 (1966): 1–46.
- Gerber, Haim. *Economy and Society in an Ottoman City: Bursa, 1600–1700*. Kudüs: Hebrew University, 1988.
- Gerber, Haim. *Islamic Law and Culture, 1600–1840*. Leiden: Brill, 1999.
- Jennings, Ronald C. "Loans and Credit in Early 17th Century Ottoman Judicial Records: The Sharia Court of Anatolian Kayseri." *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 16 (1973): 168–216.
- Kuran, Timur. "The Provision of Public Goods under Islamic Law: Origins, Impact, and Limitations of the Waqf System." *Law and Society Review*, 35 (2001): 841–97.
- Kuran, Timur. "The Absence of the Corporation in Islamic Law: Origins and Persistence." *American Journal of Comparative Law*, 53 (2005): 785–834.
- Kuran, Timur. *The Long Divergence: How Islamic Law Held Back the Middle East*. Princeton: Princeton University Press, 2011. Türkçe çevirisi: *Yollar Ayrılırken: Orta Doğu'nun Geri Kalma Sürecinde İslam Hukukunun Rolü*, İstanbul: YKY, 2012.
- Kuran, Timur and Scott Lustig. "Judicial Biases in Ottoman Istanbul: Islamic Justice and Its Compatibility with Modern Economic Life." *Journal of Law and Economics*, 55 (2012): 631–66.
- Özvar, Erol. On yedinci yüzyıl İstanbul'unda para değerlerine ilişkin şahsi yazışma, Mart 2011.
- Pamuk, Şevket. "Prices in the Ottoman Empire, 1469–1914." *International Journal of Middle East Studies*, 36 (2004): 451–68.
- Qureshi, Anwar Iqbal. *Islam and the Theory of Interest*, 2. baskı. Lahore: Sh. Muhammad Ashraf, 1967.
- Rubin, Jared. "Institutions, the Rise of Commerce, and the Persistence of Laws: Interest Restrictions in Islam and Christianity." *Economic Journal*, 121 (2011): 1310–39.
- Sahillioğlu, Halil. "XVII. Asrın İlk Yarısında İstanbul'da Tedavüldeki Sikkelerin Râici." *Belgeler*, 1 (1965): 227–34.
- Saleh, Nabil A. *Unlawful Gain and Legitimate Profit in Islamic Law: Riba, Gharar, and Islamic Banking*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.

Matthaeus Merian'in 1641'de Frankfurt'ta basılmış İstanbul panoraması.

Statistics

If a random assortment of intellectuals were asked to state a distinctly Islamic economic principle, many would allude to the impermissibility of interest. Although the Qur'an bans an ancient Arabian financial practice known as *riba* rather than interest per se, the notion that predetermined financial returns are sinful permeates Islamic discourses on financial matters even today.

Generations of Islamic scholars have held that every form of interest leads to unjustified enrichment by allowing the lender to earn a return without giving the borrower appropriate counter-value. The borrower also bears undue risk (*gharar*), they have said, in that he agrees to make restitution even in the event of grave misfortune (Qureshi 1967, chap. 2).

By this logic, the lender should always carry a share of the unavoidable risk associated with a loan. He should be ready to waive his right to repayment in situations where the borrower cannot fulfill his obligation without hardship. If the creditor of a destitute debtor were to insist on restitution, he would be failing to show compassion to a brother or sister in need. Were he to insist, in addition, on making a profit by collecting interest, he would also be guilty of morally unjustified enrichment (Saleh 1986, chaps. 1, 3). The foregoing thinking matches the teachings of the Church in medieval Europe (Rubin 2011).

A corollary to considering interest-based loans un-Islamic is to make commercial partnerships seem inherently Islamic. Partnerships whose members share both profits and losses offer an alternative to interest-based commercial credit. They make it possible to spread the risks of joint ventures across the suppliers and users of capital. Consider a *mudāraba* partnership to which a sedentary investor supplies capital and a traveling merchant his labor. If brigands sack the caravan carrying the partnership's goods, the investor loses his capital, and the merchant's expended labor goes to waste. Thus, the loss is shared. If instead the merchant borrows from the investor at interest, and the loan contract is enforceable costlessly, any loss falls on the merchant alone.

Not all financial transactions fit the template of a commercial partnership. Because individuals who borrowed to meet subsistence needs would not aim to reap a return, consumption loans could not be based on profit and loss sharing. In principle, lenders could have been required to make interest-free loans, but that would have dampened their incentive to lend. Hence, as a practical matter borrowers frequently compensated their creditors through payments that amounted to interest. Notwithstanding the prevailing prejudices, these borrowers did not necessarily consider themselves exploited. For their part, moneylenders found interest-based lending sufficiently lucrative to justify the risk of opprobrium.

As far as is known, no Muslim polity has had a genuinely interest-free economy, and the Ottoman Empire was no exception. In the sixteenth century, an Ottoman sultan limited the annual rate of interest to 11.5 percent throughout the empire, though only on transactions that satisfied the letter of the ban through stratagems; this order was duly ratified by a legal opinion (*fetva*) (Gerber 1999, pp. 62–63). A study of credit practices in seventeenth-century Kayseri shows that interest payments were not only customary but also “condoned, sanctioned, and certified” by religious scholars (*ulema*), notables (*ayans* and *eşraf*), and high Ottoman officials. Remarkably, Kayseri's clerics considered an annual interest rate of 20 percent a sacred commandment and, provided the mandated rate was respected, they treated neither lenders nor borrowers as impious (Jennings 1973, pp. 183–85). A separate study of financi-

al practices in the same century, focusing on Bursa, also finds evidence of de facto legitimacy. In Bursa the customary interest rate was 10 percent, well below that of Kayseri. The difference probably reflects Bursa's proximity to international trade routes, which enhanced its access to credit. More important, perhaps, only Bursa had professional moneylenders (Gerber 1988, chap. 7). In sixteenth century Edirne, the customary interest range ranged between 10 and 15 percent (Barkan 1966, pp. 34–36).

Credit cases in seventeenth-century Istanbul

In seventeenth-century Istanbul, the courts dealt routinely with credit matters. Of the pertinent cases, a substantial share involved a pre-determined and fixed return on a loan, in other words, what any economist would call interest. Equally clear is that qualms about the legitimacy of interest led litigants to disguise their use of predetermined returns. Sometimes they circumvented the presumed ban on interest through a euphemism designed to make the payment look like the price of some object or a charge for a service. Common euphemisms include “payment for cloth” (*çuka bahası*), “price of fur” (*kürk semeni*), “treating ten as eleven” (*ona onbir hesabı*), “ten to eleven stamp duty” (*ona onbir pul hesabı*), “earning” (*ribh*), “religious achievement” (*mârifet-i şeriyye*), “religious procedure” (*muamele-i şeriyye*), “religious transfer” (*devr-i şerî*), and “fee for commodity financing” (*murâbaha*). The euphemisms overcame the appearance of sinful activity. In other instances they recorded only what the borrower agreed to pay by a particular date, without mentioning the underlying principal.

Of the 10,080 cases in the fifteen seventeenth-century court registers presented in this ten-volume set, 3527 (35%) involved at least one loan. In 634 cases within the subset (18%), it is crystal clear that interest is being paid (Table 9.1). Every single case in the latter group is included among the 692 cases transcribed and summarized in Volumes 9 and 10. All cases involving interest with certainty are included for the benefit of readers interested in interest rate trends. Because they are less interesting from an economic

standpoint, cases that omit information on returns are excluded, except if they fall into some other category singled out in this work for attention. Thus, cases involving both credit and taxation are included in Volume 9 or 10 even if no interest rate is mentioned, because they are among the cases already transcribed as part of the “state-subject relations” topic presented in Volumes 3 and 4.

Table 9.1 Distribution of credit cases by type

Type	Cases involving a loan		Cases involving interest	
	Number	%	Number	%
Registration	2211	62.7	526	83.0
Adjudication	1301	36.9	107	16.9
Official correspondence	15	0.4	1	0.2
Total	3527	100.0	634	100.0

Characteristics of creditors and debtors

Of the 1301 loan-related trials in our fifteen registers, the vast majority had only male participants. As table 9.2 shows, women were a party to 243 (18.7%) of the loans in the data set. Moreover, women were more likely to be borrower than a lender. Whereas in 177 cases (13.6%) the borrowing side included a woman, in only 71 cases (5.5%) was a woman present on the lending side. The numbers are strikingly small in view of the substantial involvement of women in waqf-related cases. It appears that even when women owned assets, they often left the day-to-day management of their wealth to men.

Table 9.2 Gender distribution of borrowers and lenders

		Borrower			
		Male	Mixed	Female	Total
Lender	Male	1058	11	161	1230
	Mixed	1	0	0	1
	Female	65	0	5	70
	Total	1124	11	166	1301

Classifying these same loan cases by the religious identity of parties, we find that a disproportionate share involve Muslims only. In seventeenth-century Istanbul, 58.8% of the population was Muslim. Accordingly, if lenders and borrowers were paired randomly 34.6% (or 0.588^2) would consist of Muslim-Muslim pairings. The 719 Muslim-Muslim cases represent 57.7% of the 1246 bold-faced pairings in Table 9.3. By contrast, intra-Christian cases appear more or less in the proportion we would observe under random interactions. If lenders and borrowers were paired randomly, 12.1% (or 0.348^2) –of the bold-faced two-person pairings would be among two Christians. In the data, the 159 Christian-Christian cases represent 12.8% of the 1246 pairings shown in the table's top-left quadrant.

Table 9.3 Religious distribution of borrowers and lenders

		Borrower								
		M	C	J	Sub total	MC	MJ	CJ	Other	Total
Lender	M	719	278	29	1026	5	3	0	5	1039
	C	33	159	3	195	2	0	0	3	200
	J	12	7	6	25	0	0	0	1	26
	Subtotal	764	444	38	1246					
	MC	0	2	1		0	0	0	0	3
	MJ	0	1	0		0	0	0	0	1
	CJ	0	1	0		0	0	0	0	1
	Other	11	13	5		0	0	0	2	31
	Total	775	461	44		7	3	0	11	1301

M: Muslim, C: Christian, J: Jewish.

Other: All three religions, new convert, gypsy, or unknown.

The inter-religious pairings in the table (off-diagonal cells of the top-left 3x3 matrix) present another striking pattern. They show that Muslims are much more likely to lend to Christians than to borrow from them; the same pattern holds for Muslim credit relations with Jews. This finding runs counter to the popular perception, based partly on nineteenth-century Middle Eastern trends and partly on the prominence of Jewish financiers in pre-modern Europe, that in the pre-modern Middle East non-Muslim money lenders dominated local credit markets.

The patterns just identified were generated, at least partly, by pro-Muslim procedural biases of Islamic courts (Kuran and Lustig 2012). Insofar as these biases were significant, a Christian or Jew would have been reluctant to lend to a Muslim for fear that in the event of non-payment the court would side with the borrower. By virtue of their minority status and limited presence among state officials, non-Muslims may also have been at a disadvantage in using political connections to secure the enforcement of their loans. Finally, a wealth effect may also have been at play. If Muslims were richer on average, or they controlled more financial assets on account of waqf duties, they would have appeared among lenders with relatively greater frequency.

If power and wealth asymmetries affected credit relations among Muslims and non-Muslims, similar processes would have been at work in credit relations among titled and untitled individuals. The bold-faced figures in Table 9.4 lend support to this conjecture. Indeed, titled individuals were more likely to lend to untitled individuals than vice versa. By the same token, the largest of all categories consists of untitled individuals lending to each other. Although we do not know the proportion of titled residents in seventeenth-century Istanbul, the untitled were undoubtedly under-represented among lenders and over-represented among borrowers.

Table 9.4 Social status distribution of borrowers and lender

		Borrower				
		Titled	Untitled	Mixed	Unknown	Total
Lender	Titled	381	254	21	0	656
	Untitled	140	440	11	0	591
	Mixed	18	17	1	0	36
	Unknown	4	8	0	6	18
	Total	543	719	33	6	1301

State officials appear in a very small number of the loan cases (Table 9.5). This signals, perhaps, that the private wealth of officials consisted largely of real estate, especially agricultural land. Had officials controlled liquid wealth, they might have been more active as money lenders.

Table 9.5 Participation of state officials in credit markets

		Borrower		
		Official	Subject	Total
Lender	Official	11	30	41
	Subject	38	1222	1260
	Total	49	1252	1301

Interest rates

Of the 634 loan cases in which it is clear that interest payment is involved, 454 either mention the interest rate precisely or provide sufficient information for its computation. As an example of a loan in the latter category, suppose that Osman gives Yani 200 akçe with the understanding that the latter will return 242 akçe in exactly two years. From this information, one can infer that the negotiated interest rate was 10 percent per annum. Were the return date unspecified, that inference could not be drawn with certainty.

In the records loan amounts are stated in one of a number of currencies, but usually kuruş or akçe. The kuruş-akçe conversion rate fluctuated over the seventeenth century; the computations reported here are based on conversion rate tables compiled by Halil Sahillioğlu (1965) and Erol Özvar (2011). Based on the available conversion rates, we find the average annual interest rate across the seventeenth century to be 13.1% in nominal terms and 14.8% in real terms (adjusted for purchasing power changes, based on Şevket Pamuk's (2004) price index).

Whether the real or nominal interest rate is used, it shows surprising variations across the demographic categories identified above. One might think that women borrowers would pay more for their loans than male borrowers, on the ground that, having fewer resources, they are more likely to default. In fact, the interest rate tends to be higher for men, probably because their greater clout makes them more *willing* to default (Tables 9.6 and 9.7). If this logic were correct, we would find that other indicators of social power are also associated with higher interest rates. In fact, Muslim borrowers tend to pay more as borrowers than non-Muslim borrowers do (Tables 9.8 and 9.9). Likewise, titled borrowers are charged a higher interest rate, on average, than non-titled borrowers (Tables 9.10 and 9.11). These three sets of tables should be viewed in conjunction with Tables 9.2-9.4 because the cells vary greatly in the number of observations. For example, male lenders greatly exceed their female counterparts.

Table 9.6 Real annual interest rates according to gender of borrower and lender

		Borrower		
		Male	Female	Total
Lender	Male	15.3	12.2	14.6
	Female	16.3	16.3	16.3
	Total	15.4	12.9	14.8

Table 9.7 Nominal annual interest rates according to gender of borrower and lender

		Borrower		
		Male	Female	Total
Lender	Male	13.2	11.8	12.9
	Female	17.1	11.6	15.1
	Total	13.5	11.8	13.1

Table 9.8 Real annual interest rates according to religion of borrower and lender

		Borrower		
		Muslim	Non-Muslim	Total
Lender	Muslim	14.8	14.3	14.6
	Non-Muslim	—	19.5	19.5
	Total	14.8	14.7	14.8

Table 9.9 Nominal annual interest rates according to religion of borrower and lender

		Borrower		
		Muslim	Non-Muslim	Total
Lender	Muslim	13.4	11.9	12.9
	Non-Muslim	—	21.6	21.6
	Total	13.4	12.6	13.1

Table 9.10 Real annual interest rates according to social status of borrower and lender

		Borrower			
		Titled	Untitled	Unknown	Total
Lender	Titled	17.5	13.4	3.7	15.1
	Untitled	16.0	13.1	—	13.9
	Unknown	-2.9	—	—	-2.9
	Total	17.1	13.3	3.7	14.8

Table 9.11 Nominal annual interest rates according to social status of borrower and lender

		Borrower			
		Titled	Untitled	Unknown	Total
Lender	Titled	14.1	12.1	17.5	13.0
	Untitled	14.0	13.4	—	13.6
	Unknown	8.3	—	—	8.3
	Total	14.0	12.5	17.5	13.1

The use of collateral and surety

Insofar as default was a concern, one would expect a lender to protect his or her capital by making the borrower somehow secure repayment. The borrower could do so by pledging property; in the event that he defaulted on the loan, the lender would become the legal owner of the property pledged as collateral. An alternative form of securing the loan would be to have a relative or friend agree to make the payment on his behalf in the event that he was unable to do so himself.

In seventeenth-century Istanbul, the use of sureties and the posting of collateral were both highly common. As Table 9.12 demonstrates with regard to the 454 cases involving a clearly stated interest rate, one or the other form of security, if not both at once, was present in 86.3 percent of the loans. In 242 cases (53.3%), one or more third parties agreed to serve as surety; and in 392 cases (86.3%) the borrower posted collateral. In no fewer than 221 cases (48.7%), both forms of security were used. Most commonly, the borrower pledged his home or some other real estate as collateral, turning his loan into a mortgage transaction; and he appointed a surety to make the payment on his behalf, or else vacate his home and transfer its ownership, if he failed to make restitution on time. As in the modern world, real estate served as collateral more often than movable household goods, because the latter are easier to destroy.

Table 9.12 The use of collateral and surety

		Use of collateral			
		Mortgage	Pawn	Neither	Total
Use of surety	Surety	217	4	21	242
	No surety	164	7	41	212
	Total	381	11	62	454

Table 9.13 Real annual interest rates according to use of collateral and surety

		Use of collateral			
		Mortgage	Pawn	Neither	Total
Use of surety	Surety	14.5	14.3	20.3	15.0
	No surety	14.4	16.1	14.7	14.5
	Total	14.5	15.5	16.6	14.8

Table 9.14 Nominal annual interest rates according to use of collateral and surety

		Use of collateral			
		Mortgage	Pawn	Neither	Total
Use of surety	Surety	12.2	12.4	18.1	12.7
	No surety	12.6	15.3	16.7	13.5
	Total	12.4	14.2	17.1	13.1

One would expect secured loans to be associated with lower interest rates than unsecured loans. The real and nominal interest rates shown in Tables 9.13 and 9.14 lend partial support to this conjecture. In mortgage cases, when a surety is appointed the interest rate is lower than when no surety is present. Also, when both forms of security are present (collateral is posted and a surety is appointed to enforce the contract), the average nominal interest rate is lower than when neither form of security is used (12.3 percent versus 16.7 percent). Surprisingly, however, the corresponding real interest rates are nearly identical. It is worth pointing out that only the mortgage cases yield statistically significant comparisons.

Credit markets without banks

Among the hundreds of financial transactions captured in this volume and the next, not one features a bank. The credit provider is usually an individual, and sometimes a small, short-lived, and unspecialized partnership.

This mirrors the absence of large and long-lasting enterprises among the hundreds of commercial partnerships covered in Vol. 2 of this work. These patterns are among the unintended consequences of Islamic law, which in the seventeenth century was the law of the land throughout much of the Eastern Mediterranean, including Istanbul, its leading commercial center (Kuran 2011).

REFERENCES

- Barkan, Ömer Lütfi. "Edirne Askerî Kassamına Âit Tereke Defterleri (1545–1659)." *Belgeler*, 3 (1966): 1–46.
- Gerber, Haim. *Economy and Society in an Ottoman City: Bursa, 1600–1700*. Jerusalem: Hebrew University, 1988.
- Gerber, Haim. *Islamic Law and Culture, 1600–1840*. Leiden: Brill, 1999.
- Jennings, Ronald C. "Loans and Credit in Early 17th Century Ottoman Judicial Records: The Sharia Court of Anatolian Kayseri." *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 16 (1973): 168–216.
- Kuran, Timur. "The Provision of Public Goods under Islamic Law: Origins, Impact, and Limitations of the Waqf System." *Law and Society Review*, 35 (2001): 841–97.
- Kuran, Timur. "The Absence of the Corporation in Islamic Law: Origins and Persistence." *American Journal of Comparative Law*, 53 (2005): 785–834.
- Kuran, Timur. *The Long Divergence: How Islamic Law Held Back the Middle East*. Princeton: Princeton University Press, 2011.
- Kuran, Timur and Scott Lustig. "Judicial Biases in Ottoman Istanbul: Islamic Justice and Its Compatibility with Modern Economic Life." *Journal of Law and Economics*, 55 (2012): 631–66.
- Özvar, Erol. Personal communication on currency values in seventeenth-century Istanbul, March 2011.
- Pamuk, Şevket. "Prices in the Ottoman Empire, 1469–1914." *International Journal of Middle East Studies*, 36 (2004): 451–68.
- Qureshi, Anwar Iqbal. *Islam and the Theory of Interest*, 2nd ed. Lahore: Sh. Muhammad Ashraf, 1967.
- Rubin, Jared. "Institutions, the Rise of Commerce, and the Persistence of Laws: Interest Restrictions in Islam and Christianity." *Economic Journal*, 121 (2011): 1310–39.
- Sahillioğlu, Halil. "XVII. Asrın İlk Yarısında İstanbul'da Tedavüldeki Sikkelerin Râici." *Belgeler*, 1 (1965): 227–34.
- Saleh, Nabil A. *Unlawful Gain and Legitimate Profit in Islamic Law: Riba, Gharar, and Islamic Banking*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.

Özetler ve Metinler

Summaries and Texts

1 - 1602 (1011) Galata 24: 8a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kasımpaşa'da bulunan Kulaksız Mahallesi'nden İsmihan Hatun, adı geçen mahallenin avarız vergisi için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi Mahmut Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. İsmihan Hatun, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yılığına 260 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

İsmihan Hatun, a resident of the Kulaksız neighborhood in Kasımpaşa, is in court with Mahmut Çelebi, mutaıvalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the same neighborhood. The former takes out a 2000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 260 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

2 - 1602 (1011) Galata 24: 12a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'nın Tomtom Mahallesi'nden Ahmet Reis, İsmihan adındaki kız çocuğunun vasisi Fatma Hatun ile birlikte mahkemeye gelecek bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.000 dirheme Fatma Hatun'a sattığını, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1600 dirheme vasi Fatma Hatun'dan kiraladığını belirtir. Mehmet de borcun ödenmesi durumunda evi vasiye teslim etmeye ya da parayı ödemeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ahmet Reis, a resident of the Tomtom neighborhood in Galata, is in court with Fatma Hatun, guardian of a girl named İsmihan. The former takes out a 16,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Fatma Hatun. Then he rents the same house from Fatma Hatun for 1600 dirhem for a period of one year. Mehmet serves as surety to pay the debt or return the house in the event that the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

3 - 1602 (1011) Galata 24: 15b/3 Dava / *Adjudication*

Handan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Bey, Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hazine görevlileri, Galata'da ölmüş olan Cafer Çelebi'nin mirasına varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuşlardır. Müteveli Ahmet Bey, ölen Cafer Çelebi'nin vakfa bir bölümü faiz (muamele-i şer'iyye) olmak üzere toplam 1072 dirhem borcu olduğunu ileri sürerek bu paranın mirasından karşılanmasını ister. Davacı Ahmet Bey, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Ahmet Bey, mutawalli of the Handan Ağa Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers of Galata. The

treasury officers have confiscated the estate of Cafer Çelebi, a resident of Galata, on the ground that he had no legal heirs. Claiming that the decedent had owed the waqf 1072 dirhem, including interest (muamele-i şer'iyye), mutawalli Ahmet Bey wants the debt to be paid out of the estate. The plaintiff Ahmet Bey wins the case by stating under oath that the waqf has not already been repaid.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

4 - 1602 (1011) Galata 24: 16a/1 Dava / *Adjudication*

Senemzar [?] Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin mirasına el koyan Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Davacı Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin vakfa 700 akçesi faizden (ev parası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3700 dirhem borcu bulunduğunu ileri sürerek paranın mirasından karşılanmasını ister. Sonuçta davacı Mehmet Efendi, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Mehmet Efendi, mutawalli of the Senemzar [?] Hatun Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury (beytülmal) officers of Galata, who have confiscated the estate of the late Cafer Çelebi. Claiming that the decedent owed the waqf 3700 dirhem, including 700 dirhem for interest (expressed as the price of the home), the plaintiff Mehmet Efendi wants the debt to be paid out of the estate. In the end, the plaintiff Mehmet Efendi wins the case by stating under oath that the waqf has not already been repaid.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

5 - 1602 (1011) Galata 24: 21a/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Cihangir Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan Taşçızade Mehmet Efendi, aynı mahallede bulunan bir evini miras olarak bırakmıştır. Ayas Subaşı Vakfı mütevellisi Şeyh Mehmet Efendi, ölen Mehmet Efendi'nin kızı Naime'nin annesi ve vasisi olan birinci Ayşe Hatun'un vekili Ramazan Çelebi ve Mehmet Efendi'nin annesi ikinci Ayşe Hatun'un vekili Salih ile birlikte mahkemeye gelir. Ölen Taşçızade Mehmet Efendi, yaşamında söz konusu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye Ayasofya Vakfı'na satmış, daha sonra aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Aradan 3 yıl 3 ay 10 gün geçmiş olup Taşçızade Mehmet Efendi'nin adı geçen vakfa kira bedelinden 3270 akçe borcu kalmıştır. Daha sonra aynı evin Kâtip Mustafa Çelebi Vakfı'na da istiglal yoluyla satıldığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine mahkeme, Ayas Subaşı Vakfı'nın merhumun terekesinden 10.000 + 1635 akçe almasına karar vermiştir. Ayas Subaşı Vakfı mütevellisi Şeyh Mehmet Efendi, vakfın satıştan alacağı olan 10.000 akçe ile Taşçızade Mehmet Efendi'nin kira borcunun yarısı olan 1635 akçeyi varislerden aldığını belirtir. Adı geçen vekiller, mütevellinin ifadesini doğrularlar. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Taşçızade Mehmet Efendi, a former resident of the Cihangir neighborhood in Galata, bequeathed a house in the same neighborhood. Şeyh Mehmet Efendi, mutawalli of the Ayas Subaşı Waqf, is in court with Ramazan Çelebi, legal agent of Ayşe Hatun I, guardian and mother of the late Mehmet Çelebi's daughter Naime, and Salih, legal agent of Ayşe Hatun II, the decedent's mother. The late Taşçızade Mehmet Efendi had taken a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on the same house from the Ayas Subaşı Waqf. He then rented the house from the waqf at 1000 akçe per annum. Three years, 3 months and 10 days later the decedent was found to owe the waqf 3270 akçe for unpaid rent. Subsequently, the house was mortgaged to the Kâtip Mustafa Çelebi Waqf. The court then decided for the Ayas Subaşı Waqf to collect 10,000

plus 1635 akçe from the decedent's estate. Şeyh Mehmet Efendi, mutawalli of the Ayas Subaşı Waqf, states that he has collected from the heirs 10,000 akçe for the house, plus 1635 akçe for half of the decedent's rent debt. The legal agents corroborate mutawalli's testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' merhûm Ayas Subaşı Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan Şeyh Mehmed Efendi ibn Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i Galata hısnı hâricinde merhûm Sultan Cihangir Mahallesi'nde sâkin iken vefât eyleyüp muhallefâtından menzil-i âti'z-zikri vakf-ı mezbûr ile Katib Mustafa Çelebi Vakfı'na bu târîhde bi-tarîki'l-istiglâl bey' olduğu tarîka-i mer'îyye ile sâbit olan Taşcızade Mehmed Efendi ibn Yusuf'un sulbiye kızı Naime nâm [sağîrenin] tesviye-i umûruna kibel-i şer'den mansûb ve vasîsi olup müteveffâ-i mezbûrun zevcesi ve vârisesi olan Ayişe Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka nehc-i şer'î üze vekâleti sâbite olan Ramazan Çelebi ibn el-Hâc Maksud ve müteveffâ-i mezbûr vâlidesi Ayişe Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âtiye bi-mâ hüve nehcî's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Salih bın Ali mahzarlarında ikrâr ve itirâf idüp merhûm-ı mezbûr Mehmed [silik] bundan akdem hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Rıdvan Bey mülkine ve bir tarafı İbrahim Çelebi ibn Abdullah mülkine ve bir tarafı Abdülgani nâm kimesne evlâdı mülkine ve bir tarafı tarîk-i 'âmma müntehî olan menziline sene seb'a ve elf Şevvâli evâsıtında vakf-ı mezbûr için bana bi-tarîki'l-istiglâl o[n bin] nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezbûrun târîh-i mezbûrdan her senesi bin akçeye olmak üze târîh-i kitâba gelince üç yıl ve üç ay ve on gün tamâmına değin üç bin iki yüz yetmiş akçeye istîcâr itdüğü bi-hasebi's-şer' sâbit olup lâkin menzil-i merkûm târîh-i mezkûrda Katib Mustafa Çelebi nâm kimesne vakfına istiglâl tarîki ile bey' olduğu sâbit olmağın asl-ı mâl-i vakf-ı mezbûr ve icâre-i mezbûre nısfı ki cem'an on bir bin altı yüz otuz beş akçe olup vakf için muhallefâtından edâsına cânib-i şer'den

tenbih olunmuş idi hâlen meblağ-ı mesfûrî mezkûrân Ramazan Çelebi ve Salih yedlerinden tevliyetim hasebi ile bi't-tamâm alup kabz eyledim didikde mütevellî-i mezbûr Şeyh Mehmed Efendi'yi ikrâr-ı meşrûhunda mezbûrân Ramazan Çelebi ve Salih vesâyeten ve vekâleten bi'l-muvâcehe tasdik idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu tahrîren fî evâyili âhiri'r-Rebî'ayn li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çavuş bin Nasuh, Abdülkadir Hacı bin Hacı, Mehmed Çelebi ibn Sefer, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

6 - 1603 (1011) Galata 24: 40a/2 Tescil işlemi / Registration

Beşiktaş'ta bulunan Sinan Paşa Mahallesi sakinlerinden merhum Ramazan Bey'in kızı Ayşe'nin vasisi Mahmut, İstanbul surları dışındaki Ebülfazl Mahallesi sakinlerinden merhum Hacı Mehmet'in çocuklarının vekili Hacı Ömer Reis ile mahkemeye gelir. Mahmut'a göre merhum Hacı Mehmet, yaşamında bir evini Mahmut'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 300 filoriye satmış olup Mahmut ödemeyi Ayşe'nin parasıyla yapmıştır. Bu işlemten sonra merhum Hacı Mehmet, sattığı evi Mahmut'tan bir yıllığına 30 filoriye kiralamış, altı ay sonra da vefat etmiştir. Şimdi Mahmut, satış bedeli ile altı aylık kira bedeli olan toplam 315 filoriyi vekil Hacı Ömer Reis'ten aldığını ve evi rehinden çıkardığını söyler. Mahmut'un bu sözlerini Hacı Ömer Reis de onaylar. Mahkeme tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Mahmut, guardian of Ayşe, daughter of the late Ramazan Bey who resides in the Sinan Paşa neighborhood within Beşiktaş, is in court with Hacı Ömer Reis, legal agent of the children of the late Hacı Mehmet, a resident of the Ebülfazl neighborhood located outside of İstanbul's city walls. Before his death, the late Hacı Mehmet took out a 300 filori mortgage (istiglal) on his house from Mahmut, the latter claims. Mahmut made the payment out of Ayşe's

funds. Hacı Mehmet then rented the same house from Mahmut for 30 filori for one year. Alas, he died after only six months. Now Mahmut collects from the legal agent Hacı Ömer Çelebi 315 filori as the sale price plus six months' rent. He then releases the pawn on the house. Hacı Ömer Reis corroborates Mahmut's account. The court registers the testimonies of both parties.

Mahmiyye-i Galata tevâbi'inden kasaba-i Beşiktaş'da Sinan Paşa Mahallesi'nde sâkin iken vefât iden Ramazan Bey'in sulbiye sağîre kızı Âişe'nin tesviye-i umûrına kıbel-i şer' den mansûb vasîsi olup vesâyet-i mezbûresi bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan Mahmud bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i mezbûre hısnı hâricinde Ebü'l-fazl Mahallesi'nden olup vefât iden el-Hâc Mehmed bin Ömer'in oğlu Ali Çelebi ve kızı Sâliha Hatun tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekâleti tarîka-i mer'iyye üzre sâbite olan el-Hâc Ömer Reis bin Ali mahzarlarında ikrâr ve i'tirâf idüp müteveffâ-yı mezkûr el-Hâc Mehmed hâl-i hayâtında mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı [...] Mustafa mülküne ve bir tarafı Çerkes Ferhad mülküne ve bir tarafı Kassâb Mustafa mülküne ve bir tarafı tarîk-i hâssa müntehî olan menzilinî târih-i kitâbdan altı ay mukaddem bi-tarîki'l-istiglâl tâmmü'l-vezn ve sahîhü'l-ayâr üç yüz sikke filoriye bey' eyleyûp ben dahi sağîre-i mezbûre malı ile vesâyeten iştirâ idüp ba'de't-tahliyye ve't-tekâbuz menzil-i mezbûrî târih-i mezkûrdan bir yıl tamâmına değin otuz sikke filori icâre ile yine mezbûra icâr idüp ol dahi istîcâr ve kabûl eylemiş idi hâlen vefât itmekle asl-ı mâl-ı mezkûrî târih-i kitâba gelince altı aylık icâresinden on beş sikke filori cem'an üç yüz on beş sikke filoriyi müteveffâ-yı mezbûrın muhallefâtından mezbûr Ali Çelebi ve müvekkile-i merkûme yedlerinden vesâyetim hasebi ile bi't-tamam alup kabz eyleyûp istiglâl-i mezkûr rehn hükminde olmağın menzil-i mezkûrî rehninden fekk idüp mezbûrîne teslîm eyledim didikde vasî-i mezbûr Mahmud'ı ikrâr-ı meşrûhında mezkûr Ali Çelebi ve vekîl-i mezbûr vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-îşrîn min Şevval li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûd

El-Hac Hasan bin Abdullah, Keyvan Bey bin Abdullah, Murad bin Abdullah, Haydar bin Abdullah, Ramazan bin Mehmed, Memi bin Abdullah diğer Memi bin Abdullah, Osman bin Cafer, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır.

7 - 1603 (1011) Galata 24: 40b/2 Dava / *Adjudication*

Beşiktaş sakinlerinden Gülnaz Hatun, evini vakfettiği vakfa mütevellî tayin ettiği Kadri Halife karşısında mahkemededir. Gülnaz, evini şu şartlarla vakfettiğini söyler. Gülnaz hayatta olduğu sürece evin mülkiyeti ona ait olacaktır. Ölümünden sonra ise evin iki odalı bir bölümünü Hüseyin Bey isimli sipahi ile eşi, onların ölümünden sonra çocukları, sonra da onların çocukları kullanacaktır. Evin diğer bölümünü ise Hasan Bey ile eşi Hüma Hatun, vefat ettiklerinde ise onların çocukları ve çocuklarının çocukları kullanacaktır. Bu kişilerin nesli tükenirse ev Medine-i Münevvere vakfına bağışlanacak, bu vakıf evi istiglal (ipotek, rehin) yöntemiyle işletecek, elde edilen gelir de Medine'nin yoksullarına harcanacaktır. Evin onarım masraflarını içerisinde yaşayanlar üstlenecek, onarımı yapamazlar ise ev onlardan alınarak başkasına kiralanacaktır. Gülnaz, istediğinde vakfiye şartlarını değiştirebilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Gülnaz, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yaptığı vakfiyeyi bozmak ister. Mahkeme mütevellî Kadri Halife'ye görüşünü sorar. Kadri Halife de diğer İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yapılmış bir vakfiyenin bozulamayacağını savunur. Sonuç olarak mahkeme Kadri Halife'nin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Gülnaz Hatun, a resident of Beşiktaş, sues Kadri Halife, the mutawalli she appointed to the waqf to which she endows her house. She endows the house on the following conditions. The property will belong to Gülnaz Hatun throughout her lifetime.

After her death, two rooms will be used by Hüseyin Bey, a timariot, and his wife until end of their line. The remainder of the house will be used by Hasan Bey and his wife Hüma Hatun until the end of their line. In the event that their lines end, the house will be transferred to the Medine-i Münevvere Waqf, which will derive income from the house through the mortgage (istiglal) system and spend the revenue on the poor of Medina. The maintenance costs will be covered by the tenants. If the tenants fail to keep the house in good condition, it will be taken from them and rented to someone else. Gülnaz is entitled to change the conditions of the waqf deed (vakfiye) whenever she wishes. After the registration of these conditions, Gülnaz wants to annul her waqf, based on views of some Islamic jurists. Questioned by the court, mutawalli Kadri Halife objects, based on the views of some other Islamic jurists, that a registered waqf deed cannot be annulled. Agreeing with Kadri Halife, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i fâ'ik ve senâ-i lâ'îk ol mâlikü'l-mülk ve'l-melekût rab-bü'l-izzeti ve'l-ceberût cellet hikmetühû ve azzet kelimetühû hazre-tine ref' olunur ki nüsha-i insanı ketm-i ademden ibdâ' ve ahsen-i takvîm üzre ihtirâ' eyledi ve ulûf-ı salavât ve sünûf-ı teslîmât ol gencîne-i vahyi rabbü'l-âlemîn hâtîme-i silsiletü'l-mürselîn haz-retlerinin ravza-i razıyye ve hazîr-i hatîrelerine olsun ki ümmetine birle vasiyyet idüp sübül-i sedâda ve tarîk-i reşâda hidâyet eyledi ve dürrer-i rahmeti ilâhî ve [...] mağfiret-i nâ-mütenâhî zümre-i âl ü ashâb ve fırka-i etbâ' ve ahbâbı üzerlerine olsun ki her biri hâmî-i dîn-i kavîm ve hâdî-i sırât-ı müstakîm olmuşlardır rıdvânü'llâhi te'âlâ aleyhim ecma'in emmâ ba'd bu kitâb-ı müşkîn-nikâbın imlâsına bâ'is ve bâdî oldur ki mahmiyye-i Galata tevâbî'inden kasaba-i Beşiktaş'da merhûm Sinan Paşa Câmî'i Mahallesi'nde sâkine yine merhûm Sinan Paşa atıklarından sâhibetü'l-hayrât ve râgîbetü'l-müberrât Gülnaz Hatun ibnet-i Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde zikri âtî olan vakfına li-eclî't-tescîl mütevellî nasb eylediği Kadri Halife bin Abdünnebi mahzarında

ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' iki süflî odayı ve iki ulvî odayı ve kileri ve sofayı ve dolabı ve iki kenîfi ve binârı [?] ve arz-ı hâliye[yi] müştemil olup bir tarafı Fâtıma Hâtun ibnet-i Abdullah mülkine ve bir tarafı Murâd Kethüda bin Abdullah mülkine ve bir tarafı Mustafa Çelebi ve Yahya Çelebi ibn Abdi Çelebi mülklerine ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup silk-i mülkimde olan menzilimi âmmе-i tevâbi' ve levâhıkı ile niyet-i vâfiye ve taviyyet-i sâfiye birle hasbeten li'llâhi'l-kerîmi'l-müte'âl ve imlâ [...] sübhânehû cemîlü'l-ecr ve cezîlû'n-nevval vakf u habs eyleyüp meşgûliyetden fâriğ olduğu hâlde mütevellî-i merkûma teslîm idüp ol dahi kabz ve tesellüm itdikden sonra şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrın süknâsı hayâtda oldukça kendü nefsimе olup bi-emri'llâhi 'l-mennân civâr-ı rahmet-i rahmâna rihlet itdüğimde menzil-i mezkûrdan mezbûrân Mustafa Çelebi ve Yahya mülkleri tarafında olup arzının mesâhası tûlen ve arzan sekiz buçuk zirâ' olan bir kenîf ile zikr olunan iki süflî odanın süknâsı dergâh-ı âlî sipâhîlerinden Hüseyin Bey bin Ali ile zevce[-si] Sâliha Hâtun ibnet-i Receb'e ba'dehümâ bu ikisinin evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına ola neslen ba'de neslin ve fer'an gibbe aslin ve menzil-i mezkûrdan sofa ve zille ve kilâr ve kenîf ile zikr olunan iki beyt-i ulvînin süknâsı Hasan Bey bin Abdullah ile zevcesi Hüma Hatun ibnet-i Abdullah'a ba'dehümâ evlâdlarına ve evlâd-ı evlâdlarına ola ale't-tertîbi'l-merkûm ve zikr olunan binâr [?] ve arz-ı hâliye tertîb-i mestûr üzre ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olalar ve mezkûrûnın evlâdı münkariza oldukda ve vakf-ı merkûm Medîne-i Münevvere şerrefehallâhü te'âlâ evkâfına mülhak olup evkâf-ı mezbûre mütevellîsi yediyle istiglâl olunup hâsıl olan gallesi Medîne-i Münevvere fukarâsının mesâlihine harc u sarf ola ve hîn-i ihtiyâcda ta'mîr ve meremmetini sâkin olan kimesneler ile kudretleri olmadığı takdîrce hasbî mütevellî olanlar hâkimü'l-vakt ma'rifeti ile âhara îcâr eyleyüp kifâyet mikdârı icâre hâsıl oldukda ta'mîr ve meremmet eyleyeler ve sâ'ir zamânda dahi vakt-i hâcetde ta'mîr ve meremmeti cümleden mukaddem ola ve Mehmed Çelebi bin Ali Bey vakf-ı mezkûra hasbî mütevellî olup mezbûrdan sonra sâkin olanların

aslahı hasbî mütevellî olup tevliye lâzım olan husûsda mücidd ve sâ'î ola ve vakf-ı mezbûrın zikri sebk iden şürûtının tebdil ve tağyîri emri yedimde ola didikde vâkıfe-i merkûme Gülnaz Hâtun'ın sudûr iden ikrârını mütevellî-i mezbûr Kadri Halîfe vicâhen tasdik itdikden sonra vâkıfe-i mezbûre ca'alallâhü mesâ'ıyyühü'l-meşkûre zimâm-ı kelâmını semt-i âhara sarf idüp eğerçe hâl zikr olunan minvâl üzre olmuştur lâkin vakf-ı mezbûra fütûr gelmek mürûr-ı eyyâm hasebi ile karîbü'l-vukû' olduğundan gayrı İmâm-ı A'zam ve hüâm-ı akdem Ebû Hanîfe küfî cûziye bi'l-hayr ve küfî katında vakf-ı akâr sahîh olup fe-emmâ lüzûm olmamağın vakf-ı mezbûrı mülkime idhâl idüp mütevellî-i merkûmın kabzından irtircâ'a şürû' eyledim deyüp sadr-ı kitâb-ı mevki' olan hâkimü's-şer'î'l-kavîm huzûrına mürâfa'a olduklarında mütevellî-i merkûm cevâb virüp eğer müşârün-ileyh imâm-ı hüâm katında vakf-ı akârın lüzûmı muhakkaktır ve rücû'a mecâl muhal ve avdeti mümteni'ü'l-ihtimâldir imâmeyn-i müşârün-ileyhimâ kavli-i sedîd ve re'y-i reşîdleri üzre hâkim-i mûmâ-ileyhden vakf-ı merkûmın sıhhat ve lüzûmına hükm taleb eyledikde hâkim-i müşârün-ileyh cânibeynin kelâmını ihtifâ eyledikden sonra vakf husûsında imâmeyn-i hüâmeyn kavlleri akvâ ve ma'mûlün-bih olmak alâ mâ-hüve'l-fetvâ olduğu azharun min en yahfâ olmağın eşrâf-ı e'imme-i kirâm beyinde cârî olan hilâfa âlim olduğu hâlde cânib-i lüzûm-ı vakf îsâr idüp vakf-ı merkûmın sıhhat ve lüzûmına hükm eyledi hurrîre fi evâsıtı Şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûd

Abdullah Dede bin Abdülkâdir el-imâm, Hüseyin bin Abdullah el-mü'ezzin, Hacı bin Receb, İsa bin Sadî, fahrü'l-a'yân Hüseyin Bey müşîr-i livâ-i Midilli sâbıkâ, Mehmed Çelebi bin Ali, Üstâd Hasan bin Abdi, Murad Kethüdâ bin Abdullah, Receb Halîfe bin Ali Paşa, fahrü'l-sulehâ eş-Şeyh İbrahim Efendi el-vâ'iz-i bi-Câmi'-i Sinan Paşa, İbrahim Efendi bin Kasım el-kâdı, Yahya Çelebi bin Abdi, Mehmed Çelebi bin Ali, Üstâd Hasan bin Abdullah, Mustafa Çelebi bin Hüseyin, Ali Bey bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Hüseyin, el-Hâc Memi Reis bin Abdullah, Ali Bâli bin

Abdullah, Murâd bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansûr el-muhzır ve gayruhum.

8 - 1603 (1011) Galata 24: 42a/1 Dava / *Adjudication*

Merhum Mehmet Bey'in mirası, çocukları Ayşe ile Mehmet ve eşi Kerime Hatun'a kalır. Çocukların vasisi, Kerime Hatun'un da vekili olan Canfeda Hatun, Ali karşısında mahkemeye çıkar. Ali, merhumun Rumeli'ndeki Rusi Kasrı Kazası'nda bulunan bir çiftliğinde kethüdalık yapmaktadır. Merhumun kimi kişilere 2000 akçesi faiz (buğday bedelinden olarak belirtiliyor) olmak üzere 14.000 akçe borç verdiğini belirten Canfeda Hatun, söz konusu parayı Ali'den teslim aldığını söyler. Canfeda Hatun, bunun dışında merhumun 200 akçe daha alacağı olduğunu öne sürer. Mahkeme Ali'ye görüşünü sorar. Ali ise bu söylenileni kabul etmez. Mahkeme Canfeda Hatun'dan kanıt ister. Mahkemeye herhangi bir kanıt sunamayan Canfeda Hatun, Ali'ye yemin ettirilmesini teklif eder. Sonuç olarak Ali yemin ederek davayı kazanır.

The estate of the late Mehmet Bey falls to his children Ayşe and Mehmet, and his wife Kerime Hatun. Canfeda Hatun, guardian of the children and Kerime Hatun's legal agent, sues Ali. The defendant serves as the steward (kethüda) of the decedent's farm in Rusi Kasrı, Rumelia. The decedent had lent out a total of 14,000 akçe, of which 2000 akçe represented interest (mentioned as the price of wheat). Now Canfeda Hatun collects the sum from Ali, then claims that an additional 200 akçe is also due. Questioned by the court, Ali rejects the claim. The court asks Canfeda Hatun to prove her claim. Failing to offer evidence, Canfeda Hatun requests that Ali be asked to take an oath. Ali does so and wins the case.

Mahmiyye-i Galata hısnı hâricinde el-Hâc Memi Mahallesi'nde sâkin iken vefât iden Mehmed Bey bin Kasım'ın sağîr oğlu Mehmed ile sağîre kızı Âişe'nin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den

mansûbe vasîleri ve müteveffâ-i mezbûrın zevcesi ve vârisesi Kerîme Hatun ibnet-i Süleyman'ın vâlidesi ve husûs-ı âti'z-zikre vekîli olup vesâyeten ve vekâleten Ahmed Çelebi bin Kasım ve Ali bin Abdullah şehâdetleri ile şer'an sâbit olan Canfedâ Hatun ibnet-i Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Ali bin Abdullah mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mezkûr Ali müteveffâ-i merkûmın vilâyet-i Rumili'nde Rusikasrı Kazâsı'na tâbî Kayalı nâm karyede vâki' çiftliği kethüdâsı ve kâ'im-makâmı olmağla müteveffânın zimem-i nâsda mu'âmele tarîki ile olan nükûddan hâlen râyic on iki bin akçe ve mukâbelesinden her İstanbul keyli ellışer akçe hesâbı üzre iki bin akçesi iki müdd buğday tahsîl ve kabz eyleyüp hâlen zikr olunan nükûd ve buğdayın semeni müvekkilem zevce-i merkûme Kerime Hatun'a ve mâ'adâsı vasîleri olduğım sağırlara intikâl itmekle zikr olunan on iki bin akçe ve iki bin akçelik buğday cem'an on dört bin akçeyi mezbûr Ali bana getürüp teslîm idüp ben dahi vesâyet ve vekâletim hasebi ile bi't-tamâm alup kabz eyledim didikde mukırra-i merkûmeyi ikrâr-ı meşrûhında mezkûr Ali vicâhen tasdîk itdikden sonra merkûme Canfedâ Hatun mezbûr Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezkûr Ali ber-vech-i meşrûh bana teslîm eyledüğü on dört bin akçeden gayrı müteveffânın zimemde olan nükûdından asıldan ve mu'âmeleden iki yüz akçe alup kabz eylemiş meblağ-ı mezbûr dahi vesâyeten ve vekâleten taleb iderim deyüp gibbe's-su'âl ve'l-inkâr ve akîbü'l-istişhâd mezbûre Canfedâ Hatun müdde'âsına ikâmet-i beyyineden âcize olup istihlâf itmeğın mezbûr Ali zikri sebk iden on dört bin akçeden gayrı asıldan ve mu'âmeleden meblağ-ı mezkûr alup kabz itmedüğüne yemîni bi'llâhi te'âlâ eyledikden sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundı fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Şevval li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûd

Fahrü'l-akrân Memi Bey bin Abdülmennan emîn-i defterdâr, Ramazan bin Mehmed, Rüstem bin Abdullah, Selim bin Beyce, Ahmed Çelebi bin Kasım, Yusuf bin Abdullah, Ömer Bey bin Ebâbekr, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğeri Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

9 - 1603 (1011) Galata 24: 45a/1 Tescil işlemi / Registration

Merhume Fatma Hatun'un oğlu Mehmet'in vasisi Yahya Bey, Mehmet'in kuzeni Ali Bey ile mahkemededir. Mehmet'in miras parasını işleten Yahya Bey, bu paradan Ali Bey'e bir yıllığına 200 akçesi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere 1200 akçe borç verdiğini söyler. Ali Bey, Yahya Bey'in bu sözlerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Yahya Bey, guardian of the late Fatma Hatun's son Mehmet, is in court with Ali Bey, Mehmet's cousin. Yahya Bey, who has been operating Mehmet's inheritance, lends to Ali Bey 1200 akçe, of which 200 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). The loan is to be paid back in one year. Ali Bey corroborates Yahya Bey's testimony. The court registers the transaction.

Kızı olup bundan evvel vefât iden Fâtıma Hatun'ın sağîr oğlu Mehmed bin Ahmed'in vasî-i şer'îsi olup vesâyet-i merkûmesi bi-mâ-hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan Yahya Bey bin Ahmed meclis-i şer'î şerîfde sağîr-i mezbûrın ammisi oğlu Ali bin Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Ali Bey zimmetinde sağîr-i merkûm malından olup asl-ı mâldan hâlen râyic bin akçe ve beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm çuka bahâsından olup târih-i kitâb senesinin mâh-ı Cumâdelûlâsının yirmi sekizinci gününden bir yıl tamâmına değin mü'eccel yüz râyic fi'l-vakt akçe cem'an bin yüz akçe vardır su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl mezkûr Ali fi'l-vâki' sağîr-i mezkûr malından olup asl-ı mâldan bin akçe ve çuka bahâsından minvâl-i mezbûr üzre mü'eccel yüz akçe cem'an bin yüz râyic fi'l-vakt akçe deynim didikde şol ki vâki'ü'l-hâldir vasî-i mezkûr Yahya Bey talebi ile vukû'ı üzre tahrîr olundu fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

Memi Bey bin Abdülmennan emîn-i defterdâr, Mustafa bin Ali, İsmail bin Receb, Pervane bin Abdullah, Mahmud bin Mehmed,

Yusuf bin Ali, Ömer bin Ebâbekr, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa ve gayruhum.

10 - 1603 (1011) Galata 24: 46b/1 Dava / *Adjudication*

Eyüp sakinlerinden yeniçeri Hüseyin Bey, kurduğu vakfa müteveli atadığı Cafer Bey karşısında mahkemeye çıkar. Hüseyin Bey, bir evini ve 10.000 akçesini şu şartlarla vakfetmiştir. Evde, yaşamı boyunca Hüseyin Bey, öldükten sonra Sakine adlı hür kölesi, onun ölümünden sonra onun çocukları ve çocuklarının çocukları oturacaktır. Seçime bağlı olarak isteyenler her gün birkaç dua okuyup sevabını Hz. Muhammed'e hediye edecektir. Vakfedilen parayı ise vakfa müteveli olan kişi yüzde 10 (ona onbir hesabı) faizle işletecek, elde edilen kârdan günlük bir akçe mütevellilik hizmeti karşılığı alacak, kalanını da evin onarımına harcayacaktır. Yine vakfiye şartlarına göre vakfın mütevellisi önce Hüseyin Bey, sonra Cafer Bey olacaktır. Cafer Bey'in ölümünden sonra Hüseyin Bey'in hür köleleri, onların soylarının tükenmesinden sonra da dönemin hâkimi tarafından dindar ve güvenilir kişiler seçilecektir. Ayrıca Hüseyin Bey isterse vakfiye şartlarını değiştirebilecektir. Şimdi Hüseyin Bey, iki ay önce bu şartlarla kurduğu vakfı kimi İslam hukukçularının görüşü doğrultusunda bozmak için müteveli Cafer Bey'i dava eder. Mahkeme Cafer Bey'e görüşünü sorar. Müteveli Cafer Bey, başka İslam hukukçularının görüşüne göre kurulmuş bir vakfiyenin bozulamayacağını savunur. Sonuç olarak mahkeme, müteveli Cafer Bey'in görüşüne katılarak Hüseyin Bey'in kurmuş olduğu vakfın bozulamayacağına karar verir.

Janissary Hüseyin Bey, a resident of Eyüp, sues Cafer Bey, the mutawalli he appointed to his own waqf. The former endowed a house and 10,000 akçe on the following conditions. Hüseyin Bey will use the house until the end of his life, to be followed by his emancipated slave Sakine and her line. If they wish, residents

will say prayers for the soul of the prophet Muhammad. The endowed funds will be loaned by the mutawalli at an interest rate of 10 percent (eleven for ten). Out of the interest revenue, 1 akçe per day will be paid to the mutawalli; the rest will be spent on the maintenance of the house. Hüseyin Bey will serve as the first mutawalli, to be followed by Cafer Bey. After Cafer Bey's death, Hüseyin Bey's emancipated slaves, and then their children will serve as mutawalli. After the end of their line, the incumbent judge will appoint a mutawalli from among pious persons. Hüseyin Bey will be entitled to change the waqf stipulation. Two months after the registration of these conditions, Hüseyin Bey sues Cafer Bey to annul the waqf, based on the views of certain Islamic jurists. Questioned by the court, Cafer Bey objects, based on the views of other Islamic jurists, that a registered waqf deed (vakfiye) cannot be annulled. Agreeing with Cafer Bey, the court decides that Hüseyin Bey's waqf cannot be annulled.

Hamdü bî-hadd ve senâi lâ-yü'add ol mâlikü'l-mevt ve'l-huyût ve vâkıfu's-sirru ve'l-hafıyyât olan rabbü'l-'izzet hazretine olsun ki bu bu nüsha-i insânî ta'allüm-i esmâya lâıyk ve cümle halâ-yıkdan mümtâz ve fâ'ik eyledi ulûf-ı salavât ve sunûf-ı teslîmât ol efdalu efrâd-ı beşer ve semî'i rûz-ı mahşer seyyidü'l-mürselin habîb-i rabbi'l-âlemîn hazretlerinin ravza-i razıyyelerine olsun ki ümmetine böyle vasiyet idüp sübül-i sedâda hidâyet itdi ve dahi âl ü ashâbı üzerlerine olsun ki her biri tarîk-ı hakka hâdî ve sebîl-i tevîka münâdî olmuşdur ve ba'de erbâb-ı elbâba rûşen ve ve zâhir ve ashâb-ı âdâba 'ayân ve bâhirdir ki bu cihân-ı gaddâr mahall-i ikâmet ve sürûr ve cây-ı râhat ve hubûr değildir lâ-ce-rem insan-ı kâmil 'âkıbetini tedebbür ve âhiretini tefekkür idüp melekât-ı kudsiye ve ma'ârif-i insiye tahsîl bâbında sarf-ı kudret ve bezl cehd ü tâkat itmek lâzımdır binâ'en 'alâ zâlik medîne-i Ebâ Eyyûbe'l-Ensârî aleyhi rahmeti'l-meliki'l-bârî mahallâtından Câmî-i Atîk Mahallesi sâkinlerinden olup dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi-'ibâdillâhi'l-meliki'l-müte'âl yeniçerilerinden fahrü'l-eşbâh Hüseyin Bey bin Abdullah meclis-i şerî'at-ı garrâ

ve mahfil-i tarîkat-ı müberrâda vech-i âtî üzre vakfı tescîl için mütevellî nasb eyledüğü Cafer Bey bin Abdülmennân mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâkî' ulvî ve süflî büyütlü müte'addideyi ve kenîfî ve zât-ı eşcâr ve mahûtayı müstemil olup bir tarafı Mehmed Çelebi bin Mahmud Halife mülkine ve bir tarafı diğer Mehmed Çelebi bin Hüsâm mülkine ve bir tarafı Mel-lah [?] Hatun Vakfı'na ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzili âmme-i tevâbî' ve levâhıkı ve kâffe-i menâfî' ve mürâfıkı ile ve hâlis malımdan hâlen râyic on bin fiddî Osmânî akçeyi ifrâz ve etyab-ı menâlimden mümtâz kılup hasbeten li'llâhi te'âlâ ve haseneten li-rûhi resûlihi'l-mu'allâ vakf ü habs idüp şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrın süknâsı evvelâ hayâtda oldukça kendü nefsimde olup benden sonra Sâkine bint-i Abdullah nam atî-kama ola ba'dehümâ evlâd-ı utekâm ve evlâd-ı evlâd-ı utekâm ve evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı utekâmdan sümme ve sümme batnen ba'de batnin meskene ihtiyâcı olan kimesnelere olup zükûr ve inâs derecede berâber ola ve utekâmdan ve sâ'irlerden menzil-i merkûmda sâkin olanlar ferâğata kâdir olursa her gün üç sûre-i İhlâs ve mu'avvizeteyn ve bir sûre-i Fâtiha tilâvet eyleyüp sevâbını Hazret-i Resûl'ün sallâllâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem rûh-ı pür-fütûhlarına hîbe ve ba'de inkırâzühüm câmi'-i mezkûr mü'ezzinlerinden meskene ihtiyâcı olan kimesne olup her gün huzûrunda vâkıf rûhiyçün üç İhlâs ve mu'avvizeteyn ve sûre-i Fâtiha tilâvet eyleye ve meblağ-ı mezkûr mütevellî-i vakf yediyle onda onbir hesâbı üzre rehn ve kefil yâhud hasbe'l-iktizâ'i'l-hâl-i berî ile mu'âmele-i şer'îye olunup hâsıl olan ribhiyçün yevmî bir akçesi mütevellîye cihet-i tevliyet olup mâ'adâsı menzil-i mezkûrın vakt-i hâcette ta'mir ve meremmetine sarf ü harc ola ta'mire muhtâc olmaduğı zamanlarda ol dahi istirbâh olunup mahallinde harc ola ve zikr olunan menzil ve nükûdın tevliyeti kendü nefsimde benden sonra mezkûr Cafer Bey ba'dehû utekânın aslahına ba'dehüm tertîb-i mestûr üzre evlâdın aslahına ola bunlar münkariz oldukdan sonra hâkimü'l-vakt eli ile tevliyet hıdmetin uhdesinden gelür bir mütediyyin ve müstakîm kimesneye ola ve mütevellî olan kimesne hıdmet-i tevliyetde taksîr olmayup kemâ yenbağî edâ-i hıdmet

idüp yevmî bir akçe vazîfeye mutasarrıf ola hıdmet-i lâzîmesinde ihmâl ve müsâhele iderse aldûğı vazîfe helâl olmaya ve zıkr olunan vakfın ahsen vech üzre tebdîl ve tağyîri emri yedimde ola zıkr olunan menzil ve nükûdı mütevellî-i mezkûr Cafer Bey'e teslîm idüp ol dahi bi-hasb-i tevliyet kabz ve tesellüm eyleyüp târih-i kitâba gelince iki ay mikdâr vakfiyet üzre tasarruf itdi didikde vâkıf-ı mezbûrın kelimât-ı meşrûhasın mütevellî-i merkûm vicâhen tasdîk idüp emr-i ikrârı bi'l-vakf ve't-teslîm bu minvâl üzre ikmâl ve tetmîm olundıktan sonra vâkıf-ı mestûr ce'alallâhü sa'yuhu'l-meşkûr 'inân kelâmını semt-i rücû' ve istirdâda sarf idüp bu vech üzre takrîr-i kelâm itdikde akâr-ı vakfın sıhhatinde hilâf yokdır lâkin imâm-ı a'zam ve hümâm-ı akdem ve efham İmam Ebû Hanîfe el-Kûfî cûziye hayru'l-cezâ ve kûfî mezheb-i şerîflerinde lüzûm sıhhate lâzım olmayup kâbil-i rücû' olduğı cihetden rücû' idüp zıkr olunan menzili ve nükûdın adem-i sıhhati üzre e'imme-i [...] ittifâk itmişlerdir ol ecilden meblağ-ı mezbûrı istirdâd idüp ve mütevellî-i merkûm zamân-ı tasarrufında ribh-i vakfdan iki ayda yevmî birer akçe hesabı üzre kabz itdüğü altmış akçenin kırk akçesi ecr-i misl olup ecr-i misilden râyic olan yirmi akçeyi mütevellî-i mezbûrdan taleb iderim deyüp mütevellî-i merkûm cevâba mütesaddî olup akâr husûsında eğerçe İmâm-ı A'zam mezheb-i şerîfleri üzre lüzûmı [...] değildir lâkin İmâm-ı Rabbanî Ebû Yusuf eş-şehîr bi'l-imâmî's-sânî mezheb-i şerîfleri üzre mücerred vakaftü dimesiyle ve İmam Muhammed bin Hasan eş-Şeybânî re'y-i latîfleri üzre mütevellîye teslim olunmağla lüzûm ârız olup imâmeyn-i hümâmeyn re'yları üzre menzil-i mezkûrın vakfına lüzûm ârız olmuştır ve vakf-ı nükûd eğer e'imme-i [...] hatarlarında bâtıldır lâkin imâm-ı mu'teber ve hümâm-ı [...] hazret-i İmam Züfer'den dâric-i medâric-i rahmet-i bârî İmam Ensârî rivâyeti vakf-ı nükûdın sıhhati üzre olup menzil-i mezkûrın imâmeyn hazretleri re'y-i şerîfleri üzre lüzûmına ve meblağ-ı merkûm ve vakfının rivâyet-i mezbûre üzre sıhhatine hükm taleb idicek hâkimü mevki'i'l-kitâb tûbâ-lehû ve hüsne me'âb cânib-i vakfı ahrâ görüp 'âlimen bi'l-hilâf vakf-ı menzil-i mezkûrın lüzûmına ve meblağ-ı merkûm vakfının sıhhatine hükm itdikden sonra vâkıf-ı

mezkûr semt-i âhara sülûk ve ubûr idüp eğerçe hükm-i hâkim-i müşârün-ileyh ile vakf-ı akâr celiyye-i lüzûm ile mücellâ oldu lâkin zikr olunan nükûd vakfında hâsıl olan ancak sıhhatdir ânifen beyân olunduğı üzere İmâm-ı A'zam zâhib oldukları gibi imâm-ı Züfer mezheb şerîflerinde dahi lüzûmı müstelzim (?) olmaduğı cihetden zikr olunan meblağ vakfından rücû' idüp istirdâd iderim deyüp mütevellî-i mestûr tekrâr cevab virüp zikr olunan nükûd vakfında hükm-i mezbûr ile sıhhat ma'rûf olıcak 'akârda beyân olunan vech üzere 'inde'l-imâmeyni'l-hümâmeyn lüzûm dahi lâzım olmuştur müşârün-ileyhimâ mezheb-i şerîfleri üzere meblağ-ı mezbûr vakfının dahi lüzûmına beyân olunan şurûtın sıhhatine ve mütevellî-i mezbûr zamân-ı tasarrufında vazîfe-i tevliyet deyü ahz itdüğü meblağ-ı mezbûr altmış [akçe] bi't-tamâm mütevellî-i merkûmın hakkı olup ecr-i mislinden ziyâdesin vâkıf-ı mezbûra redd lâzım olmaduğına hükm taleb idicek hâkim-i müşârün-ileyh cânib-i vakfa nazar ve mennâ'un li'l-hayr olmakdan hazer idüp zikr olunan meblağ-ı vakfın dahi lüzûmına ve sebt ü tahrîr ve ketb ü tastîr olunan şurûtın sıhhatine ve mütevellî-i mezbûrın ber-vech-i meşrûh vazîfe-i tevliyet deyü ahz eyledüğü meblağ-ı mezbûr altmış akçe mütevellî-i mezbûrın hakkı olup ecr-i mislinden ziyâdesi vâkıf-ı mezbûra redd lâzım olmaduğına hükm idüp zikr olunan akâr ve nükûd lâzım olup min ba'd nakz ve tenkîzine mecâl muhâl ve ta'tîli mümteni'ü'l-ihimâl olmuştur her kim ta'tîle sâ'î ve tebdîle mütesaddî olursa envâ'-ı âzâb ve asnâf-ı îkâb ile mu'azzeb ve mu'âkib ola cerâ zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi'l-âşîr min Zilka'deti'l-harâm min şühûr sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Muhyiddin Halife el-mütevellî, Mehmed Çelebi bin Mahmud el-imâm, Bayram Çelebi bin Şükrullah el-hatîb, Abdülhalim bin Mehmed el-mü'ezzin, el-Hâc Mustafa bin Sevindik el-mü'ezzin, Mehmed bin Yusuf el-Hamâmî, Osman bin Abdullah el-attâr, Mahmud Bey bin Abdullah er-râcil, Hüseyin Bey bin Abdullah er-râcil, Mustafa Çelebi bin Mahmud, Mustafa Bey bin İskender er-râcil, Mahmud bin Abdullah el-kâ'im, Mehmed bin Mahmud, Hüsrev Bey bin Abdullah er-râcil, Kasım

bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, Rıdvan bin Abdullah, Mehter Sefer Bey bin Abdullah, Memihan [?] bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin [boş], Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

11 - 1603 (1012) Galata 24: 60b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Rabia, Medine-i Münevvere Vakfı mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemten sonra Rabia, aynı evi Mehmet'ten bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Rabia takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Medine-i Münevvere Waqf. She then rents the same house from Mehmet for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

12 - 1603 (1012) Galata 24: 75b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Vefat eden Bayezid'in küçük kızı Halime'nin vasisi Hasan Bey, Galata'da Sarı Lütü Mahallesi sakinlerinden Recep ile mahkemeye gelir. Merhumun mirasının 500 akçeye satıldığını belirten Hasan Bey, bu parayı Halime adına işletmek için yüzde 10 faizle (ona onbir hesabı) Recep'e verdiğini söyler. Hasan Bey, durumun Recep'e de sorularak yanıtının sicile kaydedilmesini ister. Mahkeme Recep'e görüşünü sorar. Recep, Hasan Bey'in söylediklerini onaylar. Mahkeme de Recep'in sözlerini sicile kaydeder.

Hasan Bey, guardian of the late Bayezid's younger daughter Halime, is in court with Recep, a resident of the Sarı Lütü neighborhood in Galata. Stating that the decedent's estate was sold for

500 akçe, Hasan Bey gives the sum to Recep to be invested at an interest rate of 10 percent (eleven for ten) on behalf of Halime. He wants Recep questioned about this and his testimony registered. Questioned by the court, Recep corroborates Hasan Bey's account. The court registers Recep's testimony.

Bundan [akdem] İznikmid'de harâmî katl eyleyen Bayezid bin Ahmed hâric-i Eğrikapu Mahallesi'nde vefât iden merhûm-ı mezbûr Bayezid'in sağîre kızı Halime'nin kıbel-i şer'den vasî-i mansûbesi olan Hasan Bey ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'a hâric-i Galata'da Sarı Lütî Mahallesi'nde sâkin olan Receb bin Ali nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan esbak müteveffâ-yı mezbûr Bayezid'in cümle muhallefâtı kassâm-ı sâbık ma'rifetiyle furuht olunup beş yüz akçeye bez-zâzıstancu meclis-i şer'de kâtib Osman bin Cafer'e emânet vaz' olunmuş idi el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûmı vesâyetim hasebiyle merkûm Receb'e işbu mâh-ı Şaban'ın evâsıtında onı onbire mu'âmeleye koyup mezbûr ahz u kabûl eylemişdir vâki' hâl su'âl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde gibbe's-su'âl merkûm Receb husûs-ı mezbûrî inkâr ile cevâb virüp fi'l-hakîka meblağ-ı mezbûrî târih-i mezkûrda onı onbire mu'âmele-i şer'iyye tarîkiyle alup lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynimdir didükde mâ-vaka'a kayd-ı sicil olundu hurrîre fî evâsıtı Şaban li-sene isnâ 'aşrete ve elf

Şühûd

Receb bin Hasan el-imâm, Mustafa bin Mehmed, Mustafa bin Mansur, Kadir bin Abdullah.

13 - 1604 (1013) Galata 25: 2b/6 Dava / Adjudication

İstanbul'da darphane yetkilisi (emin) olan Abdülkadir Çavuş, Meryem Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Kasımpaşa'nın Emirefendi Mahallesi'nden Rahime Hatun'un elinde çarşıda alışveriş yaparken 50 adet sahte akçe bulunmuştur. Abdülkadir Çavuş,

sahte akçeleri mühürleyerek Mahmutpaşa Mahkemesi'nde tescil ettirmiş ve suçlu ile birlikte sadrazama göndermiştir. Rahime Hatun'un cariyesi Zamane, sadrazama Kasımpaşa'nın Yeldeğirmeni Mahallesi'nden Hızır Reis'in eşi Meryem Hatun'un bu sikkeleri kestiğini ve basmaları için kendilerine verdiğini söylemiştir. Sadrazam, Hızır Bey'in evinin aranması için bir buyuruldu yazmış, buyuruldu belgesinin gereği olarak mahkeme de bir yetkili görevlendirmiş ve Hızır Bey'in evinde arama yapılmıştır. Yapılan aramada, 137 adet sahte sikke ve 37 adet sikkersiz (damgasız) akçe bulunmuş, sonra Meryem Hatun'a görüşü sorulmuş, o da sikkeleri kendisinin bastırdığını itiraf etmiştir. Olay yerinde bulunan kimi Müslümanlar, Meryem Hatun'un uzun süredir sahte sikke yaptığını ve kendilerinin bundan haberdar olduğunu söylemişler, mahkeme yetkilisi de tarafların ifadelerini kaydetmiştir. Daha sonra Meryem Hatun, mahkemeye getirilerek yeniden sorgulanır. Meryem Hatun, sahte sikke yapımında kullandığı araç gereçleri Sanevber adında bir cariyeye verdiğini, Sanevber'in sikkeleri kesmesi için Rıdvan adında bir kişinin eşine ulaştırdığını, onun da sikkeleri kestiğini ve bozdurması için Havva adında bir kadına ulaştırdığını söyler. Mahkeme, Meryem Hatun'un ifadelerini sicile kaydeder.

Abdülkadir Çavuş, mint officer (darphane emini) in İstanbul, sues Meryem Hatun. Rahime Hatun, a resident of the Emirefendi neighborhood in Kasımpaşa, was found with 50 counterfeit akçes while shopping. Abdülkadir Çavuş placed the counterfeit coins in sealed bags, had the Mahmutpaşa Court register them, and then sent them all to the grand vizier along with the culprit. Zamane, Rahime Hatun's concubine, tells the grand vizier that Meryem Hatun, a resident of Kasımpaşa's Yeldeğirmeni neighborhood, produced the counterfeit money along with Hızır Reis' wife. The grand vizier then sends a buyuruldu document ordering a search of Hızır Reis' house. The investigating officer finds 137 counterfeit coins and 37 unstamped akçe. Questioned by the court, Meryem Hatun admits to printing the counterfeit coins. Some

Muslims present at the scene state that Meryem Hatun has long been known to print counterfeit coins. The court officer registers the testimonies of all the parties. Later, Meryem Hatun is brought to court for another questioning. She gave counterfeit money equipment to Sanevber, a concubine, who gave them to Rıdvan's wife to press coins. In turn, Rıdvan's wife sent them to Havva, another woman, to circulate in the marketplace. The court registers Meryem Hatun's testimony.

Mahmiyye-i İstanbul'da bi'l-fi'l darbhâne emîni olan fahrü'l-akrân Abdülkadir Çavuş bin Mustafa mahfil-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm idüp Kasımpaşa mahallâtından Emir Efendi Mahallesi'nde sâkine Rahime bint-i Mustafa nâm hâtunun mahmiyye-i mezbûre bazâristânı kurbünde düğme iştirâ ider iken yedinde elli 'aded kalb akçe bulunmağın mahzar-ı müsliminde mühürleyüp Mahmud Paşa Mahkemesi'nde tahrîr itdürüp vezîr-i a'zam sâhib-i sa'âdet hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine iletduğimde merkûme Rahime'nin mu'tekası Zamane bint-i Abdullah Kasımpaşa mahallâtından Yeldeğirmeni Mahallesi sükkânından Hızır Reis nâm kimesnenin zevcesi Meryem nâm hâtun meblağ-ı mezbûrı kendü kat' idüp bize darb itmeğe ol virmişdir deyü tav'an ikrâr itmeğın re'is-i mezbûrun hânesi görülmek için sâhib-i sa'âdet hazretlerinden buyuruldı-yı şerîf vardır kibel-i şer'den dahi bir nâ'ib ta'yîn olunmak taleb ideriz deyü buyuruldı-yı şerîf ibrâz itmeğın cânib-i şer'den mevlânâ Hamza Efendi irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslimîn ile re'is-i mezbûrun evi tecessüs olundukda yüz otuz yedi 'aded kalb ve meskûk ve otuz yedi 'aded gayr-ı meskûk akçe bulunup merkûme Meryem Hâtun'a su'âl olundukda meblağ-ı mezbûrı ben kat' itdirdüm deyü ikrâr itdüğinden mâ'ada ol meclisde hâzır olan müslimînden ba'zı merkûme Meryem Hâtun babası zamânından berü kalb akçe kat' ider bu husûs cümlemizin ma'lûmudur deyü ihbâr itdüklerini mevlânâ-yı mezbûr meclisinde tahrîr idüp ba'dehû hâzır olan müslimîn ile gelüp ihbâr itdükden sonra merkûme hâtun meclis-i şer'a ihzâr olunup kendüden su'âl olundukda bir örs ve bir çekic ve iki sikke-

yi ve sâyir âlâtı Sanevber nâm bir mu'teka câriyenin eline boğçaya koyup virdüm alup kendü mahallesinden Rıdvan nâm kimesnenin zevcesi meblağ-ı mezbûrı benim ile bile kat' ider Havva nâmına bir 'avret benim için harc ider deyü cevâb viricek hakikat-i hâl gibbe't-taleb ketb ve tahrîr olundu cerâ zâlik ve hurrîre fî evâhiri Muharremi'l-harâm min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çavuş el-mübâşir, Durmuş Çavuş bin Ramazan el-mübâşir, Süleyman bin Abdullah er-râcil, Cafer Kethüda, Mehmed Çavuş bin İbrahim, Musallı Çavuş bin Hüseyin, Ahmed bin Ali er-Reisü's-sultânî.

14 - 1604 (1013) Galata 25: 4a/3 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Santa Marka Mahallesi'nden Dimitri, Selman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin Bey ile birlikte mahkemeye geleerek adı geçen mahallede bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme vakfa satar. Dimitri, sonra aynı evi bir yılığına 1800 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Dimitri, a resident of Galata's Santa Marka neighborhood, is in court with Hüseyin Bey, mutawalli of the Selman Ağa Waqf. The former takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 1800 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

15 - 1604 (1013) Galata 25: 6b/6 Tescil işlemi / Registration

Ali Reis, Ferruh Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Kasım Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ali Reis, Galata'nın Emekyemez Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 24.000

dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 2400 dirheme vakıftan kiralar. Bir kadın Ali Reis'e kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ali Reis is in court with Kasım Çavuş, mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. The former takes out a 24,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 2400 dirhem for a period of one year. A woman serves as Ali Reis' surety. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

16 - 1604 (1013) Galata 25: 7b/4 Tescil işlemi / Registration

Üsküdar'a bağlı Karamürsel kasabasından Mehmet, Ahmet Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, bir gemisinin yarı hissesini, geri alabilme koşuluyla (bey'-i bi'l-vefâ) 10.000 akçeye Ahmet Reis'e satar. Mehmet, bu alacağını kendisinin Ahmet Reis'e olan 13.000 akçelik borcunun 10.000 akçesi ile takas ettiklerini, borcunun kalan 3000 akçesini de 30 gün sonunda Ahmet Reis'e ödeyeceğini söyler. Mehmet, gemi hissesinin bedeli olan 10.000 akçeyi ödediğinde Ahmet Reis'ten hissesini geri alabileceğini sözlere ekler. Ahmet Reis, Mehmet'in ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini sicile kaydeder.

Mehmet, a resident of the Karamürsel town in Üsküdar, is in court with Ahmet Reis. The former sells to Ahmet Reis a half share of his boat for 10,000 akçe with a repurchase option (bey'-i bi'l-vefâ). He adds that he has counted his due toward 10,000 akçe of his 13,000 akçe debt to Ahmet Reis and that he will repay the remaining 3000 akçe at the end of 30 days. Mehmet will be allowed to regain possession of his share by paying Ahmet Reis 10,000 akçe. Ahmet Reis corroborates Mehmet's testimony. The court registers the sale.

Mahmiyye-i Üsküdar tevâbi'inden Kasaba-i Karamürsel ahâlîsinden Mehmed bin Hızırbaşı meclis-i şer' de sâhibü'l-kitâb Ahmed Reis bin Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mülk-i mahzım olan on altı zirâ' çekleve demekle ma'rûf sefinemin nısf-ı şâyî'ini sâlifü'z-zikr Ahmed Reis'e on bin akçeye bey'-i vefâ tarîkiyle bey' itdüm ol dahi iştirâ itdi teslîm-i meb' itdüm semen-i mezkûrî merkûm Ahmed Reis'in deyn-i şer'iden benim zimmetimde olan on üç bin na'tî [?] mezkûr akçe hakkından on bin akçesiyle takâs itdük mezbûr Ahmed Reis'in zikr olunan üç bin akçesinden zimmetimde bâkî olan üç bin akçe hakkı târîh-i kitâbdan otuz gün tamâmına değin zimmetimde mü'eccel ve mev'üddur ve zikr olunan on bin akçeyi merkûm Ahmed Reis'e târîh-i kitâbdan altı [boş] tamâmına edâ ve teslîm itdiğimde ol dahi bana zikr olunan nısf-ı sefinemi teslîm idicek oldu didikde mukarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukarrun-lehü'l-mesfûr Ahmed Reis vicâhen tasdîk itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Reis bin Mehmed, Mehmed bin Ali el-bevvâb, Mehmed bin Receb, Mehmed bin Ali, Mustafa bin Abdullah ser-makaracıyân, Halil bin Mehmed, Mustafa bin Ali, Piri bin Abdünnebi.

17 - 1604 (1013) Galata 25: 12a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Ağa Vakfı'nın mütevellisi Yusuf Bey, Turtuş, Penapot ve Nikola adlı Hristiyanlar ile birlikte mahkemeye gelir. Ortaköy'den Kosta, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 akçeye adı geçen vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 500 akçeye vakıftan kiralamıştır. Turtuş, Penapot ve Nikola gerektiğinde evin vakfa verilmesine ya da borcun ödenmesine kefil olmuşlardır. Müteveli Yusuf Bey, evin ücreti olan 5000 akçeyi bütünüyle almış olduğunu, dolayısıyla da Kosta ve kefillerden alacağı olmadığını belirtir. Kefiller, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf, is in court with Turtuş, Penapot, and Nikola, three Christians. Kosta, a resident of Ortaköy, had taken a 5000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rented the same house from the waqf at 500 akçe per annum. Turtuş, Penapot and Nikola served as surety to return the house to the waqf or pay the debt in the event that Kosta failed to do so. Mutawalli Yusuf Bey states that, since he has collected from Kosta the 5000 akçe sale price in full, no issues remain between him and Kosta and his sureties. The sureties corroborate the mutawalli's testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Fahrü'l-akrân Mustafa Ağa bin Abdülmennan Evkâfî'na bi'l-fi'l mütevellî olan Yusuf Bey bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Turtuş veled-i Nikola ve Penapot veled-i Yorgi ve Nikola veled-i Yorgi nâm zimmîler mahzarında ikrâr ve itirâf idüp mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Ortaköy sâkinlerinden Kosta veled-i Yorgi nâm zimmî karye-i mezbûrede bir tarafı Yani veled-i Andriye nâm zimmî mülki ve bir tarafı Mihal veled-i Dimitri nâm zimmî mülki ve bir tarafı kenîse divârı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menziline sene seb'a ve elf Rebî'ulevvel evâhirinde vakf-ı mezbûr mâlından beş bin râyic fi'l-vakt akçeye bana 'alâ tarîki'l-istiglâl bey' idüp ben dahi iştirâ idüp ba'de't-tekâbuz menzil-i mezbûrî merkûm Kosta'ya birer sene beşer yüz akçeye îcâr eyledüm ol dahi istîcâr ve kabûl idüp menzil-i mezbûrun derk ve ücretine mezbûrûn Turtuş ve Penapot ve Nikola emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldılar idi menzil-i mezbûrun ücretini merkûm Kosta yedinden bi't-tamâm alup kabz itdim idi ve hâlen zikr olunan beş bin akçe mâl-i vakfı mezbûrûn kefiller yedlerinden bi't-tamâm alup kabz itdim ba'de'l-yevm menzil-i mezbûr vechen mine'l-vücûh 'alâkam kalmadı didikde mukarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhın mukarrûn-lehümü'l-mezbûrûn vicâhen ve şifâhen tasdîk itdiklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Rebî'ilâhîr li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, İsa bin Abdullah el-bevvâb, Davud Bey ibn Abdullah, Hasan bin Ali, Hasan bin Hüseyin.

18 - 1604 (1013) Galata 25: 14b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mısır'da kadı olan Abdülbaki Efendi, Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek Mehmet'e 47 dinarı faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 200 dinar borcu bulunduğunu söyler. Abdülbaki Efendi, Mehmet'e olan borcunu iki ay sonunda ödeyeceğini belirtir. Mehmet, Abdülbaki Efendi'nin ifadesini doğrular. Mahkeme, bu işlemi sicile kaydeder.

Abdülbaki Efendi, a judge in Egypt, is in court with Mehmet. The former states that he owes Mehmet a total of 200 dinar, of which 47 dinar represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will settle his debt at the end of two months. Mehmet corroborates Abdülbaki Efendi's testimony. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

19 - 1604 (1013) Galata 25: 15b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Saray görevlisi Kurd Bey, Yunus Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Kurd Bey, Rumelihisarı (Boğazkesen) yakınlarında bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100 dinara adı geçen vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1100 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kurd Bey, a palace officer, is in court with Yusuf, mutawalli of the Yunus Çelebi Waqf. The former takes out a 100 dinar mortgage (istiglal) on his house near Rumelihisarı (Boğazkesen)

from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 1100 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

20 - 1604 (1013) Galata 25: 17a/1 Dava / *Adjudication*

Dimitri, Yanaki karşısında mahkemeye çıkarak davalıdan 3000 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 23.000 akçe alacağı olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Yanaki, Dimitri'ye borçlu olduğunu reddeder. Bunun üzerine mahkeme, davacı Dimitri'den savını kanıtlamasını ister. Ancak Dimitri mahkemeye kanıt sunamaz. Davalı Yanaki'den borcu olmadığına yemin etmesi istenir. O da yemin ederek davayı kazanır.

Dimitri sues Yanaki. He claims that Yanaki owes him a total of 23,000 akçe, of which 3000 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). Questioned by the court, Yanaki rejects the debt. The court then asks Dimitri to prove his claims. When he fails to do so, the court asks the defendant Yanaki to state under oath that he owes nothing to Dimitri. Yanaki takes an oath and wins the case.

Dimitri veled-i İstefan nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde Yanaki veled-i Pavli nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm mezbûr Yanaki zimmetinde karzdan yirmi bin râyic fi'l-vakt akçe ve çuka bahâsından dahi üç bin akçe cem'an yirmi üç bin akçem vardır taleb iderim didikde gibbe's-su'âl mezbûr Yanaki inkâr ile cevâb viricek müdde'î-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda beyyineden 'âciz olup mezbûr Yanaki'ye zikr olunan yirmi bin akçe karzdan ve üç bin akçe çuka bahâsından zimmetinde ber-vech-i meşrûh yirmi üç bin akçe deyni olmaduğuna mezbûr Dimitri'ye yemîn teklîf eyledikde mezbûr Yanaki dahi mezbûra ber-vech-i meşrûh yirmi üç bin akçe deynim yokdur deyü yemîn itmeğın mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundı cerâ

zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şehri Rebî'ilâhir li-sene
selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim bin Süleyman, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad,
Hasan bin Ali, ve gayruhum.

21 - 1604 (1013) Galata 25: 17b/2 Tescil işlemi / Registration

Frankof adlı Hıristiyan, mahkemeye gelerek Kastamonu'nun Küre (Küretü'n-Nühas) ilçesinde bulunan bir evini, bir yıl süreyle ve geri alabilme koşuluyla (bey'-i bi'l-vefâ) 10.000 dirheme el-Hac Recep'e sattığını söyler. El-Hac Recep, Frankof'un ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Frankof, a Christian, is in court. He sells his house in Küre (Küretü'n-Nühas), Kastamonu to el-Hac Recep for 10,000 dirhem, for a period of one year and with a buy-back option (bey'-i bi'l-vefâ). El-Hac Recep corroborates Frankof's testimony. The court registers the sale.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

22 - 1604 (1013) Galata 25: 19b/3 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Pervane Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelerek Sultan Bayezid Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 900 dirheme vakıftan kiralar. İki Hıristiyan, gerektiğinde evin boşaltılıp vakfa verilmesine ya da paranın ödenmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Nikola is in court with Ali Bey, mutawalli of the Pervane Kethüda Waqf. The former takes out a 9000 dirhem mortgage

(istiglal) on his house located in the Sultan Bayezid neighborhood from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 900 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety to vacate and return the house to the waqf or return the money. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

23 - 1604 (1013) Galata 25: 27a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyh Abdülkerim Efendi Vakfı'nın mütevellisi Ömer Halife, Ahmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Bey, Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 150.000 akçeye vakfa satmış, daha sonra aynı evi 15.000 akçeye kiralamıştır. Müteveli Ömer Halife, Ahmet Bey'in söz konusu 150.000 akçeyi eksiksiz olarak kendisine geri verdiğini ve kendisinin de evi Ahmet Bey'e aktardığını belirtir. Ahmet Bey, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ömer Halife, mutawalli of the Şeyh Abdülkerim Efendi Waqf, is in court with Ahmet Bey. The latter took out a 150,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Bereketzade neighborhood from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 15,000 akçe. Stating that he has collected the 150,000 akçe loan from Ahmet Bey in full, the mutawalli Ömer Halife reports that he has returned the house. Ahmet Bey corroborates the mutawalli's testimony. The court registers the transactions.

Umdetü'l-vâ'izîn zübdetü'n-nâsîhîn eş-Şeyh Abdülkerim Efendi Evkâfı'na mütevellî olan Ömer Halife bin Mustafa meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed Bey bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merkûm Ahmed Bey zimmetinde bi'l-fi'l mütevellî olduğum vakf-ı mezbûr mâlından yüz elli bin fiddî akçe alup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i Galata mahallâtından Bereketoğlu Mahallesi'nde vâki' lede'l-

ahâlî ma'lûmu'l-hudûd mülk menzilini bi-tarîki'l-istiglâl bey' ve teslîm itdikden sonra on beş bin akçeye isticâr idüp ben dahi vech-i meşrûh üzre icâr itmişidim el-hâletü hâzihî mezbûr Ahmed Bey meblağ-ı merkûm yüz elli bin akçeyi [silik] icâre-i menzil bi't-tamâm bana teslîm eyleyüp ben dahi tevliyetim hasebiyle alup vakf için kabz eyleyüp menzil-i mezbûrı merkûm Ahmed Bey'e teslîm eyledüm asl-ı mâldan ve icâre-i menzilden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup meblağ-ı merkûma ve icâre-i menzile müte'allik merkûm ile bi-vechin mine'l-vücûhi's-şer'iyye 'alâkam kalmadı didikde mütevellî-i mezbûrı kelâm-ı meşrûhunda merkûm Ahmed Bey vicâhen tasdîk itmeğin gıbbe't-taleb bu hurûf li-ecli't-temessük ketb olunup yedine def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min Cumâdelûlâ min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Abdullah el-kâtib [...], Kasım Çavuş bin Abdullah, Ömer Halife bin Mustafa, Mustafa bin Ahmed, Hüseyin bin Abdullah, Abdülkadir bin [silik] el-imâm, Hüseyin bin Abdullah el-mü'ezzin, el-Hâc Zülfikar bin Abdullah.

24 - 1604 (1013) Galata 25: 27b/1 Tescil işlemi / Registration

Ahmet, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet, Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 10.000 dirheme vakıftan kiralar. İki Müslüman ve iki Hıristiyan, gerektiğinde paranın ödenmesine ya da evin vakfa teslim edilmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Ahmet is in court with Hasan Çavuş, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 100,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in the Bereketzade neighborhood from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 10,000

dirhem for a period of one year. Two Muslims and two Christians serve as sureties to pay the money or return the house to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

25 - 1604 (1013) Galata 25: 30a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Müslime Hatun'un vekili Ali, Gülnevaz Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mahmut Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Müslime'nin eşi Mehmet, Müeyyetzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 akçeye adı geçen vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 3000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Mehmet'in birikmiş olan toplam 10.500 akçelik kira borcuna eşi Müslime Hatun kefil olmuştur. Vekil Ali, Müslime Hatun'un söz konusu kira borcunu otuz gün sonunda ödeyeceğini belirtir. Müezzîn Ahmet, Müslime Hatun'un kendisine ve borcuna kefil olduğunu mahkemeye bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ali, legal agent of Müslime Hatun, is in court with Mahmut Bey, mutawalli of the Gülnevaz Hatun Waqf. Mehmet, Müslime's husband, took out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Müeyyetzade neighborhood from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 3000 akçe per annum. His wife Müslime served as surety for the unpaid debt of 10,500 akçe. The legal agent Ali states that Müslime Hatun will settle the debt at the end of thirty days. Prayer caller (müezzîn) Ahmet serves as surety for Müslime and her debt. The court registers the transactions.

Müslime bint-i Mehmed nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekil olup fahrü'l-müderrişîn Mahmud Efendi ibn Sinan ve zahru'l-müderrişîn [silik] şehâdetleriyle vekâleti sâbite

olan Ali bin Siyami er-reisü's-sultânî mahfil-i kazâda merhûme Gülnevaz Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mahmud Bey bin Mehmed nâm bevâbü's-sultânî muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i merâm idüp müvekkilem mûmâ-ileyhâ Müslime Hâtun'un zevci Mehmed bin İbrahim nâm kimesne mâl-i vakf-ı mezbûrdan bin dört târîhinde otuz bin akçe istikrâz idüp meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd menzilinî cânib-i vakfa bi-tarîki'l-istiglâl bey' ve teslim itdikden sonra menzil-i merkûmı be-her sene üç bin akçe icâre ile menzilden zimmetine lâzım gelen on bin beş yüz akçeye müvekkilem mûmâ-ileyhâ Müslime emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil oldu târîh-i kitâbdan otuz gün tamâmına meblağ-ı merkûmı mütevellî-i müşârün-ileyh Mahmud Bey'e bi't-tamâm edâ ve teslîme ta'ahhüd eyledi didikden sonra mahmiyye-i Galata'da Emekyemez Mahallesi'nde işbu hâzır bi'l-meclis olan Ahmed bin Şaban el-müezzin merkûme Müslime Hâtun'un nefsine ve müddet-i merkûmeden sonra gaybet iderse mezbûrenin zimmetine lâzım gelen mâla kefâlet-i sahiha ile kefil olduktan sonra mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Beşir Reis bin Hasan, Mehmed bin Abdullah el-muhzır, Hasan bin Abdullah, Süleyman bin Hasan ve gayrum.

26 - 1604 (1013) Galata 25: 36a/1 Dava / *Adjudication*

Mehmet Bey, Halil karşısında mahkemeye çıkarak ölen Osman Bey'den 2000 akçe alacağı olduğunu, karşılık olarak Osman Bey'in Kasımpaşa'nın Sururi Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satın aldığını, sonra da aynı evi yıllık 200 akçeye Osman Bey'e kiraladığını söyler. Mehmet Bey, evdeki rehini henüz kaldırmamış olmasına karşın, davalı Halil'in eve haksız olarak el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Halil, söz konusu evi Recep adlı kişiden 6500 akçeye satın aldığını ve

Mehmet Bey'in evi istiglal yoluyla satın almış olduğundan haberi olmadığını söyler. Davacı Mehmet Bey'den savını kanıtlaması istenir. O da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Mehmet Bey'in ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta, davacı Mehmet Bey davayı kazanır.

Mehmet Bey sues Halil. The former states that the late Osman Bey owed him 2000 akçe. In exchange for the debt, he mortgaged (istiglal) Osman Bey's house in the Sururi neighborhood of Kasımpaşa. He then rented the house to Osman Bey for 200 akçe per annum. Although the house remains pawned, Mehmet Bey claims, the defendant Halil has unlawfully taken possession of it. Questioned by the court, Halil states that he bought the house from Recep for 6500 akçe. He adds that it came as news that Mehmet Bey mortgaged the house. The court asks the plaintiff Mehmet Bey to prove his claim. Mehmet Bey calls to court witnesses, who corroborate his account. In conclusion, the plaintiff Mehmet Bey wins the case.

Budur ki Halil bin Mustafa'nın menzil-i âti'z-zikre vâzı'u'l-yed idüğü Abdülaziz bin Mehmed ve Mehmed Dede bin Abdullah şehâdetleri ile ber-nehc-i şer'î sâbit oldukdan sonra işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed Bey bin Abdullah mezbûr Halil'i meclis-i şer'a ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem müteveffâ olan Osman Bey bin Abdullah zimmetinde iki bin akçe hakkım olmağın Kasaba-i Kasımpaşa'da Süruri Mahallesi'nde vâki' bir beyt-i 'ulvî ve bir beyt-i süflî ve mahûtayı müstemil olup bir tarafı Defterdâr Hasan Efendi Vakfı'na ve bir tarafı Sakine Hâtun mülküne ve bir tarafı Mustafa Efendi bin Mehmed mülküne ve bir tarafı Menemenli Mustafa mülküne muntehî olan mülk menziline hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde sene sitte ve elf Muharreminde meblağ-ı merkûm iki bin akçeye merkûm Osman Bey istiglâl tarîkiyle bey' idüp ben dahi iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i merkûmı yine mesfûr Osman Bey'e târîh-i merkûmdan be-her sene iki yüz akçeye îcâr idüp ol dahi isticâr

itmiş idi hâlen fekk-i rehn itmedin menzil-i merkûma mesfûr Halil bî-vech vaz'ı yed itmişdir su'âl olunup kasr-ı yed itdürilmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl merkûm Halil cevâb virüp ben menzil-i merkûmı bin on iki Zilhiccesinde Receb nâm kimesneden altı bin beş yüz akçeye iştirâ eyledüm merkûm Mehmed Bey mukaddem istiglâl tarîki ile iştirâ itdüğün bilmem diyicek müdde'î-i merkûmdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda gibbe'l-istişhâd 'udûl-i müslimînden Kemal Efendi bin Ali ve Ahmed bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup fi'l-vâki' merkûm Mehmed Bey menzil-i merkûmı bin altı Muharreminde mâliki olan mesfûr Osman'dan hâl-i hayâtında iki bin akçeye istiglâl tarîki ile iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz târîh-i merkûmdan be-her sene mezbûr Osman Bey'e iki yüz akçeye icâr idüp ol dahi istîcâr itdi bi'l-muvâcehe bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gibbe't-ta'dîl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup vâki' hâl kayd olundu fî selhi Cumâdelûlâ [sene selâse 'aşrete ve elf]

Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa bin Abdullah el-müezzin, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Çaker bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa el-imâm, Murad Bey bin Abdullah, Mustafa bin Ali, Mustafa bin Ali.

27 - 1604 (1013) Galata 25: 37b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Nikola, Hatice Hatun'un vekili Hasan Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Nikola, Sururi Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.000 dirheme Hatice Hatun'a satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 1400 dirheme Hatice Hatun'dan kiralamıştır. İki Hristiyan, Nikola'nın borcuna ya da gerektiğinde evin Hatice Hatun'a verilmesine kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Vekil Hasan Bey, Nikola'nın ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

borç almış ve bu paranın iki yıllık faizi (murabaha olarak ifade ediliyor) olan 4 filori ile birlikte borcu 19 filori'ye çıkmıştır. Mütevellî Bali, borcuna karşılık Kamer Hatun'dan bir çift bilezik ve bir yorganı rehin olarak almış olduğunu ve Kamer Hatun'un hâlâ borcunu ödemediğini söyler. Görüşü sorulan Kamer Hatun, mütevellî Bali'nin ifadesini doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Kamer Hatun'a borcunu ödemesi için uyarıda bulunur.

Bali, mutawalli of the Sarı Lütîfi Waqf, sues Kamer Hatun. The defendant took out a 15 florin loan from the waqf funds endowed for payment of the extraordinary (avarız) tax of the Sarı Lütîfi neighborhood. Including 4 florin interest (expressed as murabaha) accrued over two years, her total debt has reached 19 florin. Mutawalli Bali has received as collateral Kamer Hatun's two bracelets and a blanket. Kamer Hatun has still not settled her debt, he adds. Questioned by the court, Kamer Hatun corroborates Bali's testimony. In conclusion, the court instructs the defendant Kamer Hatun to settle the debt.

Budur ki mahrûsa-i Galata'da vâki' merhûm Sarı Lütîfi Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitâb Bali bin Hüseyin meclis-i şer'a mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Ali Paşa Mahallesi sâkinelerinden Kamer bin Abdullah nâm hâtunı ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merhûm Sarı Lütîfi Mahallesi'nin 'avârız akçesinden mesfûre Kamer Hatun zimmetinde cihet-i karzdan on beş filori ve iki yıllık murâbahadan dört sikke filori deyni olup meblağ-ı mesfûr mukâbelesinde mezbûre Kamer Hâtun'un bir çift altun bileziki ve bir yeşil çatma yorganı yedimde rehn-i makbûzdur lâkin iki yıldan berü asıldan ve ribihden bir akçe ve bir habbe virmeyüp mâl-i vakfı virmekde mümâtala ider su'âl olunup alıvrilmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ikrâr idüp fi'l-hakîka cihet-i karzdan on beş filori deynim vardır ve bileziğim ile yorganım mütevellî-i mezbûr yedinde rehindir deyüp lâkin hâlen edâsından imtinâ' idüp edâsına ilzâm olunup vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Sinan el-Müderris, Piri bin Nebi, [silik],
Hasan bin Hüseyin.

29 - 1604 (1013) Galata 25: 39b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Laskarine adlı Hristiyan kadın Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi
el-Hac Hasan ile birlikte mahkemeye gelir. Laskarine, Galata'nın

La Chapelle'in çizgileriyle İstanbullu bir Rum kadını (1648).

Greek woman from Istanbul, by La Chapelle (1648).

Hristos Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme vakfa satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 4000 dirheme vakıftan kiralamıştır. Biri eşi olmak üzere üç Hristiyan, Laskarine'nin borcuna ya da gerektiğinde evin vakfa teslim edilmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Laskarine, a Christian woman, is in court with el-Hac Hasan, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house located in Galata's Hristos neighborhood from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 4000 dirhem for a period of one year. Three Christians, including her husband, serve as surety for the debt, agreeing to return the house to the waqf if necessary. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

30 - 1604 (1013) Galata 25: 41b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Dosna adlı Hristiyan kadın, Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Rüstem ile birlikte mahkemeye gelir. Dosna, Karaköy Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme vakıftan kiralar. Bir Müslüman ve iki Hristiyan, evin gerektiğinde Dosna'dan alınıp vakfa verilmesine kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Dosna, a Christian woman, is in court with Rüstem, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf. She takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 1200 dirhem for a period of one year. A Muslim and two Christians serve as sureties, agreeing to return the house to the waqf if necessary. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

31 - 1604 (1013) Galata 25: 43a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ali Çelebi, Kasımpaşa'da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 400 dinara Musa Çavuş'a satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 40 dinara Musa Çavuş'tan kiralar. Mustafa, gerektiğinde borcun ödenmesine ve evin Musa Çavuş'a verilmesine kefil olduğunu bildirir. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Ali Çelebi takes out a 400 dinar mortgage (istiglal) on his house in Kasımpaşa from Musa Çavuş. He then rents the same house from Musa Çavuş for 40 dinar for a period of one year. Mustafa serves as surety to pay the debt or return the house to Musa Çavuş when necessary. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

32 - 1604 (1013) Galata 25: 43b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ali, Kasımpaşa'nın Yeldeğirmeni Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 150 dinara el-Hac Mustafa'ya satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 15 dinara el-Hac Mustafa'dan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ali takes out a 150 dinar mortgage (istiglal) on his house in Kasımpaşa's Yeldeğirmeni neighborhood from el-Hac Mustafa. He then rents the same house from el-Hac Mustafa for 15 dinar for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

33 - 1604 (1013) Galata 25: 44a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kasımpaşa'dan el-Hac Mehmet, Piyale Paşa Vakfı'nın mütevel-
li vekili Perviz ile birlikte mahkemeye gelerek aynı semtte bulunan
bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 dirheme vakfa
satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralar.
Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

*El-Hac Mehmet, a resident of Kasımpaşa, takes out a 30,000
dirhem mortgage (istiglal) on his house located in the same
neighborhood from Perviz, legal agent of the mutawalli of the
Piyale Paşa Waqf. He then rents the same house from the waqf
for 3000 dirhem for a period of one year. The court registers the
transactions.*

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

34 - 1604 (1013) Galata 25: 45a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Küçükçekmece'den Yani, Nasuh Bey ile birlikte mahkemeye
gelerek Küçükçekmece'de bulunan bir bağını istiglal (ipotek,
rehin) yoluyla 4000 dirheme Nasuh Bey'e satar, sonra da aynı
bağı bir yıllığına 600 dirheme Nasuh Bey'den kiralar. Mahkeme
bu işlemleri sicile kaydeder.

*Yani, a resident of Küçükçekmece, is in court with Nasuh Bey.
The former takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his
vineyard in Küçükçekmece from Nasuh Bey. He then rents the
same vineyard from Nasuh Bey for 600 dirhem for a period of one
year. The court registers the transactions.*

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

35 - 1604 (1013) Galata 25: 48a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Galata'nın Kâtip Mustafa Çelebi Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme Gülefruz Hatun Vakfı mütevellisi Mahmut Efendi'ye satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 500 dirheme vakıftan kiralar. Hattab, gerektiğinde evi vakfa teslim etmeye ya da borcu ödemeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in Galata's Katip Mustafa Çelebi neighborhood from Mahmut Efendi, mutawalli of the Gülefruz Hatun Waqf. He then rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Hattab serves as surety to return the house to the waqf or pay the debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

36 - 1604 (1013) Galata 25: 49b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Aleksandire'nin vekili Ândriye, Aleksandire'nin evini Yusuf Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Andriye aynı evi müvekkili için mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. İki kişi Aleksandire'nin borçlarına kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Andriye, legal agent of Aleksandire, takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on Aleksandire's house from Ali, mutawalli of the Yusuf Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for one year. Two persons serve as sureties for Aleksandire's debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

37 - 1604 (1013) Galata 25: 49b/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Rüstem Bey, Yakomi ile birlikte mahkemeye gelir. Rüstem Bey, daha önce Yakomi'den evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçenin karşılığı olan 100 filoriye satın almış, sonra söz konusu evi Yakomi'ye yıllık 2000 akçeden kiraya vermiştir. Kiraların hepsini Yakomi'den aldığını belirten Rüstem Bey, evin rehinden çıkarılıp Yakomi'ye teslim edileceği zaman Yakomi'den 20.000 akçe istemiş, Yakomi'nin akçe ödemeye yanaşmaması üzerine taraflar mahkemeye düşmüşlerdir. Mahkeme, Yakomi'nin 100 filori ödemesine karar vermiştir. Şimdi Rüstem Bey, mahkeme kararı uyarınca 100 filoriyi Yakomi'den aldığını ve evi rehinden çıkartıp kendisine verdiğini söyler. Mahkeme de Rüstem Bey'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Rüstem Bey, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, is in court with Yakomi. Earlier Yakomi took out a 100 florin (equivalent of 20,000 akçe) mortgage (istiglal) on his house from Rüstem Bey. He then rented the same house from Rüstem Bey for 2000 akçe per annum. Yakomi paid his rent regularly. When the time came to return the house to its original owner, Rüstem Bey asked for 20,000 akçe, but Yakomi refused to pay in akçe. The case then ended up in court. The court instructed Yakomi to pay 100 florin. Now, says Rüstem Bey, he has collected 100 florin from Yakomi, released the house, and returned it to Yakomi. The court registers Rüstem Bey's testimony.

Merhûm Mustafa Çavuş Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdullah mahfil-i kazâyâ Yakomi veled-i Anton nam [zimmîyi] ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp merkûm Yakomi'nin mahmiyye-i Galata hısnı dâhilinde Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' [silik] tabaka olup tabaka-i ulyâsı büyût-ı sâliseyi ve tabaka-i vustâsı iki beyti ve tabaka-i süflâsı bir mahzen ve bi'r-i mâ' ve kenîfi [müştemil] olup bir tarafı Keyvan Çavuş ibn Abdullah mülki ile ve bir tarafı Ayasofya-i Kebîr Câmi' Vakfı ile

ve tarafeyni [tarîk-i] âmm ile mahdûd olan menziline mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûr malından yirmi bin akçeye bundan akdem [silik] târihinde bi-tarîk[-i istiglâl] iştirâ ve ittibâ' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz yine mezbûr Yakomi'ye tevliyetim hasebiyle [îcâr] eyleyüp ol dahi be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr eylemişidi târih-i merkûmdan bu âna gelince menzil-i [mezbûr] icâresin be-her sene vakf için mezbûr yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eylemiş idim bâkî [silik] menzil-i merkûmın semeni olan yirmi bin akçe kalmışidi lâkin târih-i merkûmda filori ikişer yüz züyûf akçe [silik] râyic olmağla yüz sikke filoriyi yirmi bin akçe hesâbî üzere zimmî-i mezbûra virüp hâlen yirmi bin [akçe] taleb idüp mürâfa'a-i şer' olduğumuzda zimmî-i mesfûrdan cânib-i vakfiyetine yüz filori hükm [olduğunda] ben dahi bi't-tamâm yüz filoriyi zimmî-i mesfûr yedinden vakf-ı merkûm için alup kabz idüp fekk-i rehn eyledim zimmî-i mesfûr üzerinde asl-ı mâl-ı vakıfdan ve ücretden bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ü tahrîr olundu tahrîren fî evâsıtı Cumâdelâhire min şühûr sene selâse 'aşere ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyye

Şühûd

Hüseyin bin Abdurrahman, Ömer bin Behram, Mustafa bin Abdurrahman, Mustafa bin Ali, Yusuf bin Hamza ve gayruhum.

38 - 1604 (1013) Galata 25: 50a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Yakomi, Hafız Ahmet Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 63.000 dirheme satar. Üç gayrimüslim, Yakomi'nin vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Yakomi takes out a 63,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavuş, mutawalli of the Hafız Ahmet Waqf. Three non-Muslims serve as sureties for Yakomi's debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

39 - 1604 (1013) Galata 25: 50a/3 Tescil işlemi / Registration

Cezayir Beylerbeyi olan Mustafa Paşa'nın kurduğu vakfa mütevellî olan Yusuf, Mihal ile birlikte mahkemeye gelir. Mihal daha önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Yusuf'a 20.000 akçeye satmış, sonra da aynı evi yıllık 2000 akçeye Yusuf'tan kiralamıştır. Şimdi Yusuf, anapara ile kiralari Mihal'den eksiksiz olarak aldığını ve evi rehinden çıkarıp ona teslim ettiğini söyler. Yusuf'un bu sözlerini Mihal de onaylar. Mahkeme tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf, mutawalli of the waqf founded by Mustafa Paşa, governor general of Algeria, is in court with Mihal. Earlier, Mihal took out a 20,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Yusuf. He then rented the same house from Yusuf for 2000 akçe per annum. Now Yusuf states that he has collected from Mihal the principal and accrued rent in full, released the pawn on the house, and returned it to Mihal. Mihal corroborates Yusuf's testimony. The court registers the testimonies.

Budur ki bi'l-fi'l vezâret ile Cezâyir beğlerbeğisi olan düstûr-ı ekrem müşîr-i müfahham müdebbir-i umûri'l-cümhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib el-mahfûfun bi-sunûf-ı avâtıfı'l-meliki's-samed Mustafa Paşa bin Ahmed edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû hazretlerinin evkâfına hâlen mütevellî olan Yusuf bin Abdullah meclis-i şer'de işbu bâ'isü'l-kitâb Mihal veled-i Yorgi nam zimmî mahzarında ikrâr idüp bundan esbak zimmî-i mezbûrdan kazâ-i Üsküdar'a tâbi' Çengal nam karyede vâki' bir cânibi Yani nam zimmî mülki ile ve bir tarafı İstemad nam zimmî mülki ile ve bir tarafı sâhil-i bahr ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilinı vakf-ı mezbûr malı ile bi-tarîki'l-istiglâl yirmi bin akçeye iştirâ idüp yine ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz zimmî-i mesfûra her sene ikişer bin akçeye îcâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itmiş idi hâlen menzil-i merkûmın icâresini ve menzil-i merkûmın semeni

olan yirmi bin akçeyi bi't-tamâm zimmî-i mesfûr yedinden alup kabz idüp fesh-i icâre ve fekk-i rehn eyledim ba'dehû zimmî-i mesfûr zimmetinde mâl-ı vakıfıdan asıldan ve icâreden bir akçe kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrî ikrâr-ı meşrûhında bi'l-muvâcehe zimmî-i mesfûr tasdik itdikden sonra vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Murad Bey bin Abdullah, Hasan Bey bin Abdullah, Ramazan bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Ali, Mustafa Bey el-mü'ezzin ve gayruhum.

40 - 1604 (1013) Galata 25: 53a/1 Dava / *Adjudication*

Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Rüstem Bey, Yakomi karşısında mahkemeye çıkar. Rüstem Bey, beş yıl önce Yakomi'den evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçeye satın aldığını, sonra da evi boşaltıp Yakomi'ye yıllık 2000 akçeden kiraya verdiğini söyler. Şimdiye kadar Yakomi'nin bütün ödemeleri yaptığını belirten Rüstem Bey, evi tekrar Yakomi'ye teslim ederek 20.000 akçelik anaparayı ondan geri almak ister. Mahkeme Yakomi'ye görüşünü sorar. Yakomi, evi 100 sikke karşılığında sattığını ve bu dönemde 1 sikkenin 200 akçe değerinde olduğunu söyler. Bunun üzerine mahkeme, Rüstem Bey'e bu konudaki görüşünü sorar. Rüstem Bey, ev için 100 sikke (filori) ödediğini kabul etmekle birlikte bu parayı 20.000 akçe hesabına göre verdiğini söyler. Mütevellinin bu sözü karşısında mahkeme, Yakomi'nin 100 sikkeyi sikke olarak ödemesi gerektiğine karar verir.

Rüstem Bey, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, sues Yakomi. Five years earlier Yakomi took out a 20,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Rüstem Bey. He then rented the same house from Rüstem Bey for 2000 akçe per annum.

Yakomi has paid his rent regularly, Rüstem Bey says. Now he wants to return the house to Yakomi in exchange for the 20,000 akçe initial loan. Questioned by the court, Yakomi states that he sold the house for 100 golden coins (sikke) at a time when 1 coin was worth 200 akçe. Rüstem Bey admits to paying 100 golden coins (sikke, meaning florin) for the house, which was equivalent to 20,000 akçe at the time of the payment. In response to the mutawalli's testimony, the court decides that Yakomi should pay his due of 100 golden coins through golden coins.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Mustafa Çavuş Evkâfına bi'l-fi'l mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdullah mahfil-i şer'a Yakomi veled-i Anton nam zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp merkûm Yakomi'nin mahmiyye-i Galata hısnı dâhilinde Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' üç tabaka olup tabaka-i ulyâsı büyût-ı sâliseyi ve tabaka-i vustâsı iki beyti ve tabaka-i süflâsı bir mahzeni ve bi'r-i mâ'i ve kenîfi müştemil olup bir tarafı Keyvan Çavuş ibn Abdullah mülki ile ve bir tarafı Ayasofya Vakfı ile ve bir tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olan menzilin mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûr malından yirmi bin akçeye bundan esbak bin yedi târihinde bi-tarîki'l-istiglâl zimmî-i mezbûrdan ibtiyâ' ve iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz yine mezbûr Yakomi'ye tevliyetim hasebiyle icâr eyleyüp ol dahi be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr eylemiş idi târih-i merkûmdan bu âna gelince menzil-i merkûmın icâresini be-her sene vakf için mesfûr Yakomi yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim asl-ı mâl olan yirmi bin akçeyi vakf için taleb iderim su'âl olunup alvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl zimmî-i mezbûr Yakomi cevâb virüp fi'l-hakîka vech-i meşrûh üzre menzil-i merkûm mütevellî-i mesfûra bir sikke altun ikişer yüz akçeye râyic iken yüz sikke altuna hesâb-ı merkûm üzre yirmi bin züyûf akçe ider bi-tarîki'l-istiglâl bey' itmişidim asl-ı mâl yüz sikke filoridir didikde gıbbe'l-istintâk mütevellî-i mezbûr dahi asl-ı mâl yüz sikke filori olduğına mukırr olup lâkin ikişer yüz akçe hesâbı üzre virdüm didikde ikrârı mûcebince yüz sikke filori cânib-i vakfa hükm olunup vâki' hâl

bi't-taleb ketb ve tahrîr olundı tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire
li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Hüseyin bin Abdurrahman, Ömer bin Behram, Mustafa bin
Abdurrahman, Mustafa bin Ali, Yusuf bin Hamza ve gayruhum.

41 - 1604 (1013) Galata 25: 53b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Raziye, evini ismi belirsiz bir çocuğun vasisi Abdullah'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Raziye sattığı evi Abdullah'tan bir yılığına 100 dirheme kiralar. İki kişi Raziye'nin borçlarına kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Raziye takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Abdullah, guardian of a child. She then rents the same house from Abdullah for 100 dirhem for one year. Two persons serve as sureties for Raziye's debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

42 - 1604 (1013) Galata 25: 55a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Aleksi, Merhum Piyale Vakfı mütevellisi Hasan'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme satar. Bu işlemten sonra Aleksi, sattığı evi mütevelliden bir yılığına 4000 dirheme kiralar. İki Hristiyan gerek Aleksi'ye gerekse borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Aleksi takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan, mutawalli of the Merhum Piyale Paşa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 4000 dirhem

for one year. Two Christians serve as sureties for Aleksi and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

43 - 1604 (1013) Galata 25: 55b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yani, Hâni Hatun Vakfı mütevellisi Rüstem'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Yani, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 700 dirheme kiralar. İki Hristiyan Yani'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Yani takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Rüstem, mutawalli of the Hâni Hatun Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for one year. Two Christians serve as sureties for Yani and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

44 - 1604 (1013) Galata 25: 59a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Cezayir valisi olan Mustafa Paşa'nın kurduğu vakfın yeni mütevellisi Yusuf'a, görev teslim öncesi, vakıf muhasebesinin 1603 yılına ilişkin verilen tezkiredir. Yapılan muhasebeye göre Yusuf'tan önce vakfın anaparası 1.290.000 akçe olup borç olarak başkalarına verilmiştir. Mustafa Paşa'ya 600.000 akçe, vakfın ismi belirtilmeyen bir diğer görevlisine de 43.000 akçe borç verilmiştir. Anapara, 1603 yılında yüzde 15 faizle (ona onbirbuçuk hesabı) işletilmiş ve 193.500 akçe gelir kazanılması hedeflenmiştir. Ancak 259.000 akçenin faizinden sadece yüzde 10 gelir (25.900 akçe)

elde edilmiştir. Dolayısıyla 1603 yılında faizden 184.050 (doğrusu 180.550 olmalı) akçe kazanılmıştır. Elde edilen bu paranın 179.154 akçesi demir, gümüş, altın, yağmurluk, ahır, ekmek, et, tavuk vb vakfın gereksinimine harcanmıştır. Sonuçta Yusuf, mütevellilik görevini devralırken vakıf kasasında anapara dışında 1396 akçe kâr bulunmaktadır.

This is the certificate (tezkire) sent to Yusuf, the new mutawalli of a waqf founded by Mustafa Paşa, the governor of Algeria. It concerns the waqf's accounts for the year 1603. The books state that before Yusuf's appointment the waqf had a capital of 1,290,000 akçe, which it used to make loans. Mustafa Paşa took out a 600,000 akçe loan, and an unnamed waqf officer took another 43,000 akçe. In 1603, the principal was operated at 15 percent (eleven and a half for ten), targeting a revenue of 193,500 akçe. However, only 25,900 akçe (10 percent) was earned from 259,000 akçe. Thus in 1603 only 184,050 (should be 180,550) akçe was earned as rent revenue. Out of this revenue, 179,154 akçe was spent on silver, gold, rain coats, stables, bread, meat, chicken, and similar expenses of the waqf. In conclusion, Yusuf has assumed the mutawalli post and taken over the waqf's funds at a time when its net profit stands at 1396 akçe.

Sûret-i tezkire-i vezîr-i ekrem Mustafa Paşa vâli-yi eyâlet-i Cezâyir Hânı

Vech-i tezkire budur ki bin on iki târihinde mütevellîmiz ile hesablaşup vakfımızın nükûdi asıldan on iki kerre yüz bin ve doksan bin akçe olup zimemde kalup ve bana değin kırk üç bin akçe olup ve vezîr Mustafa Paşa hazretlerine virilen altı kerre yüz bin akçe asıldan olup zimemde bâkî kalan mevcûd asıldan altı kerre yüz bin ve kırk yedi bin akçedir ve dahi onı onbir buçuk hesâbı ile bin on iki mu'âmelesi yüz bin ve doksan üç bin beş yüz akçe olup ve lâkin iki yüz elli dokuz bin akçe asılın buçuğı alınmağa kâbil olmamağın alınan mu'âmele yüz seksen dört bin elli akçe olup bu cümleden bana değin der-kîse seksen sekiz bin altmış iki

akçedir demir alem ve sancakdâra ve gümüşe ve yaldızlık altuna ve hil'atlere ve yağmurluklara ve âhûr kethüdâsı Yunus Ağa'ya ve gayrıdan seksen bin akçe ve Cumâdelâhirinin harcına ve etmeklere ve ete ve tavukcılara salınan ve gayrı yedi bin yedi yüz doksan beş akçe ve bin on sene mukâta'asından harca ziyâde üç bin iki yüz seksen yedi akçe olup cem'an yüz yetmiş dokuz bin yüz elli dört akçe olup bu takdîrce bin üç yüz doksan altı akçe bâkî kalup mütevellîmiz Yusuf bizden temessük taleb itdüği ecilden işbu tezkîre yedine virildi ki vakt-i hâcetde ibrâz idine tahrîren fî evâsıtı Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşrete ve elf

45 - 1604 (1013) Galata 25: 59b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Cezayir valisi olan Mustafa Paşa'nın kurduğu vakfın yeni mütevellisi Yusuf Bey mahkemeye gelir. Mütevellilik görevini devralırken yapılan muhasebeye ilişkin tezkireyi mahkemeye sunan Yusuf Bey, mahkemeden bir temessük belgesi düzenlenmesini ister. Bu belgeye göre Yusuf Bey'den önce vakfın anaparası 1.290.000 akçe olup, borç olarak başkalarına verilmiştir. Bu paradan Mustafa Paşa 600.000 akçe, vakfın ismi belirtilmeyen bir görevlisi de 43.000 akçe borç almıştır. Anapara, 1603 yılında yüzde 15 faizle (ona onbirbuçuk hesabı) işletilmiş ve 193.500 akçe gelir kazanılması hedeflenmiştir. Ancak 259.000 akçenin faizinden sadece yüzde 10 gelir (25.900 akçe) elde edilmiştir. Dolayısıyla 1603 yılında faizden 184.050 (doğrusu 180.550 olmalı) akçe kazanılmıştır. Bu paranın 179.154 akçesi demir, gümüş, altın, yağmurluk, ahır, ekmek, et, tavuk vb vakfın gereksinimine harcanmıştır. Sonuçta Yusuf Bey, mütevellilik görevine başlarken vakıf kasasını anapara hariç 1396 akçe kâr ile devralmıştır. Belgeyi inceleyen mahkeme, devrolunan muhasebeyi tescil eder ve bu işlemin temessük belgesini Yusuf Bey'e verir.

Yusuf Bey, mutawalli of the waqf founded by Mustafa Paşa, governor of Algeria, appears in court. Presenting to court the

certificate (tezkire) he received in assuming the mutawalli post, he requests a promissory note (temessük). Before Yusuf Bey, the waqf had loaned 1,290,000 akçe to third parties. Mustafa Paşa and an unnamed waqf officer had taken out 600,000 akçe and 43,000 akçe loans, respectively. In 1603, the principal was operated at 15 percent (eleven and a half for ten), targeting a revenue of 193,500 akçe. However, the waqf made only 25,900 akçe by operating 259,000 akçe at 10 percent. Thus, in 1603 only 184,050 (should be 180,550) akçe was earned as rent revenue. Of this amount, 179,154 akçe was spent on waqf expenses, including silver, gold, rain coats, stables, bread, meat, chicken. In conclusion, Yusuf Bey has assumed the mutawalli post and taken over the waqf funds at a time when net profit stands at 1396 akçe. Examining the presented document, the court registers the transferred accounts and gives Yusuf Bey a promissory note that documents the registration.

Budur ki bi'l-fi'l vezâret ile Cezâyir Beğlerbeğisi olan düstûr-ı ekrem müşîr-i efham Mustafa Paşa bin Ahmed dâme iclâlehû hazretlerinin evkâfına hâlen mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitâb Yusuf Bey bin Abdullah meclis-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp müşârün-ileyh hazretlerinin vakf nükûd-ı asıldan on iki kerre yüz bin ve doksan bin akçe olup meblağ-ı merkurmdan bundan akdem müşârün-ileyh pâşa hazretlerine kırk üç bin ve vezîr-i ekrem Mustafa Paşa hazretlerine emri ile altı kerre yüz bin akçe teslîm idüp cem'an asl-ı mâldan altıyüz kırk üç bin akçe teslîm olunup ve onı onbir buçuk akçe hesâbı üzerine bin on iki senesinin murâbahası dahi yüz doksan üç bin beş yüz akçe iderken iki yüz elli dokuz bin akçenin ribhi onı onbir üzre alınup onı onbir buçuk hesâbı üzre alınmak mümkün olmamağla cem'an hâsıl olan ribh yüz seksen dört bin altı akçe olup meblağ-ı merkûmdan müşârün-ileyh pâşa hazretlerine seksen sekiz bin altmış akçe demîr aleme ve sancakdâra ve gümüşe ve yalduza ve hil'atlara ve yağmurluklara ve âhûr kethüdâsına seksen bin akçe ve Cumâdelâhire ayında müşârün-ileyh pâşa hazretlerinin

mazbata harcına ete ve etmeğe ve tavuka yedi bin yedi yüz doksan beş akçe ve bin on bir murâbahasından ziyâde teslîm itduğım üç bin iki yüz seksen yedi akçe cem'an teslîm olunan yüz yetmiş dokuz bin yüz elli dört akçe olup Cumâdelâhirenden bin on iki senesinin murâbahasını gördükde asl-ı mâldan yedimde altı kerre yüz bin ve kırk yedi bin akçe ve bin on iki senesinden hâsıl olan murâbahadan bin üç yüz doksan altı akçe bâkî kalduğına yedime kendü hatemi ile mahtûm temessük virmişdir yedimde olan temessük mücebince kibel-i şer'den dahi temessük taleb iderim didikde yedinde olan temessüke nazar olundıkda takrîrine mutâbık bulunmağın mücebince cânib-i şer'den işbu hurûf ketb olunup yedine vaz' olundu fî 12 Recebi'l-ferd li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ali Efendi el-imâm bi-Câmi'-i Sultan Cihangir, Ahmed Çelebi el-imâm, Mehmed Çelebi bin Sinan el-imâm, Veli Efendi el-imâm bi-mescid-i Selîme Hatun, Ömer Halife el-mü'ezzin, Derviş bin Ramazan, Mustafa Halife el-mü'ezzin, Mehmed Halife el-imâm bi-mescid-i Rıdvan Çavuş, Şaban Efendi el-imâm, es-Seyyid Mustafa el-imâm bi-mescid-i Piyâle, Mustafa Halife el-mü'ezzin bi-mescid-i Memi Halife, Ali bin İskender, Ali Bey bin Abdullah el-Yesârî, Davud Bey bin Abdullah el-cündî, el-Hâc Şaban bin [boş]

46 - 1604 (1013) Galata 25: 59b/3 Dava / *Adjudication*

İbrahim'in vasisi Mehmet, Veli karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet'e göre, 1592 yılında Haydar isimli kişi, Kasımpaşa'daki evini İbrahim'in önceki vasisi Ahmet'e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 akçeye satmıştır. Satış işleminin ardından Haydar, söz konusu evi bir yıllığına 600 akçeye kiralamış, sonra da kaybolmuştur. Daha sonra Veli, kayıp emininden satın aldığını öne sürdüğü bu eve el koymuştur. Mehmet, evin yetim İbrahim'in parasıyla ipotek edildiğini belirterek Veli'den davacı olur. Mahke-

me Veli'ye görüşünü sorar. Veli, evi dört yıl önce kayıp eminden 4000 akçeye satın aldığını ve istiglal yoluyla Ahmet'e satıldığını bilmediğini söyler. Mahkeme Mehmet'ten savını desteklemesini ister. Mehmet de mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle savını kanıtlar ve davayı kazanır.

Mehmet, İbrahim's guardian, sues Veli. Mehmet claims that in 1592 Haydar took out a 6000 akçe mortgage (istiglal) on his house in Kasımpaşa from İbrahim's former guardian Ahmet. After the sale, Haydar rented the house for 600 akçe per annum, then went missing. Later Veli took over the house, which he claims to have bought from the officer of lost items (kayıp emini). Mehmet sues Veli on the ground that the house was mortgaged using İbrahim's funds. Questioned by the court, Veli claims to have bought the house from the office of lost items four years ago for 4000 akçe. Veli adds that he did not know that the house was mortgaged. The court asks Mehmet to prove his claim. He does so through witness accounts and wins the case.

Mehmed [bin] Hasan nâm kimesne mahfil-i kazâda menzil-i âti'z-zikre mutasarrıf olup vâzi'ü'l-yed idüğü Mustafa bin Hızır ve İbrahim [bin] Halil nâm kimesneler şehâdetleriyle ber nehc-i şer'î sâbit olan Veli bin Hasan muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüp mahmiyye-i Galata'ya tâbi' Kâsımpaşa mahallâtından el-Hâc Ahmed Mahallesi'nde vâki' bir beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve kenîfi ve bi'r-i mâyı müştemil olup bir tarafı debbâğ Mehmed mülki ile ve bir tarafı Receb mülki ile ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzili bundan akdem bin bir senesi gurrende Haydar bin Bayram nâm kimesne bi'l-fi'l vasîsi olduğım İbrahim bin Mustafa nâm sağîrin benden mukaddem vasî-i şer'îsi olan Ahmed bin Hasan nâm kimesneye istiglâl tarîkiyle altı bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp ol dahi iştirâ itdikden sonra yine mezbûr Haydar mesfûr Ahmed'den bir sene tamâmına değin menzil-i mezbûrî altı yüz akçeye istîcâr idüp ol dahi îcâr itmişdi ba'dehû mezbûr Hay-

dar gaybet-i münkatı’a ile gâyib oldukda mâl-ı gâyib emîninden iştirâ itdim deyü mezbûr Veli menzil-i mezkûra hilâf-ı şer‘ vaz‘-ı yed itmişdir su‘âl olunup yedi kasr olunmak taleb iderim didikde gibbe’s-su‘âl mezbûr Veli cevâb virüp târih-i kitâbdan mukaddem dört yıl vardır mezbûr Haydar gâyib olup mâl-ı gâyib emîni menzil-i merkûmı dört bin akçeye bana bey‘ idüp ben dahi iştirâ eyledüm mülk-i müştêrâmdır bundan akdem yetîm-i merkûm malıyla bi-tarîki’l-istiglâl vasî-i merkûma bey‘ olunduğın bilmezim deyücek müdde’î-i merkûmdan beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden el-Hâc Ömer bin Sefer ve el-Hâc Mustafa bin Ali nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırân olup gibbe’l-istişhâd edâ-i şehâdet-i şer‘iyye idüp bundan akdem yetîm-i merkûma vasî olan mârû’z-zıkr Ahmed merkûm Kara Haydar’dan menzil-i merkûmın icâresin ve asl-ı mâl olan meblağ-ı merkûm altı bin akçeyi bizim huzûrımızda taleb itdikde bir kaç gün istimhâl idüp menzil-i merkûmı vasî-i mesfûra istiglâl tarîkiyle bey‘ eyledüğüne bizi işhâd eyledi idi biz bu husûsa şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz didiklerinde gibbe’t-ta’dîl ve’t-tezkiyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’ olup mâ-hüve’l-vâki’ gibbe’t-taleb ketb ü tahrîr olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşer min şehri Recebi’l-ferd min şühûr sene selâse ‘aşrete ve elf mine’l-hicre

Şühûd

Bekir bin Osman er-râcil, Hüseyin bin Şükrullah, İbrahim bin Süleyman, Osman bin Ali, Hasan bin Ali, Ali Kethüdâ ibn Mehmed ve gayruhum.

47 - 1604 (1013) Galata 25: 60a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Rıdvan, Kasımpaşa’da bulunan evini Hızır’a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Rıdvan, sattığı evi Hızır’dan bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Rıdvan takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hızır. He then rents the same house from Hızır for 100 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

48 - 1604 (1013) Galata 25: 61a/3 Dava / *Adjudication*

Kasımpaşa Vakfı'nın mütevellisi Mustafa, Mahmut karşısında mahkemededir. Mustafa, vakıf parasından Mahmut'ta faiziyle birlikte 6000 akçe alacak olduğunu belirterek bu paranın ödenmesini ister. Mahkeme Mahmut'a görüşünü sorar. Mahmut, borç alırken 20 altın ile düşük ayarlı (züyuf akçe) 2000 akçe aldığını, o dönemde de 1 altının 200 akçe değerinde olduğunu ve konuyla ilintili bir fetvaya göre yeni akçeye çevrilirken eksik hesaplanması gerektiğini söyler. Mahkeme Mustafa'ya görüşünü sorar, o da Mahmut'un sözlerini doğrular. Sonuç olarak mahkeme, fetva uyarınca düşük ayarlı akçenin yeni basılmış akçeye çevrilirken üçte bir oranında eksik hesaplanması gerektiğine, dolayısıyla Mahmut'un vakfa 20 altın ile yeni basılmış 1360 akçe ödemesi gerektiğine karar verir.

1603'te I. Ahmed adına Diyarbakır'da basılmış "sultani" altın sikke.

Golden coin called sultani, minted in Diyarbakır in 1603 under the reign of Ahmed I.

Mustafa, mutawalli of the Kasımpaşa Waqf, sues Mahmut. He states that Mahmut owes the waqf 6000 akçe, including interest. The plaintiff wants to collect the sum. Questioned by the court, Mahmut says that he borrowed 20 golden coins and 2000 lower grade (züyüf) akçe, at a time when 1 golden coin was equivalent to 200 akçe. According to a relevant fatwa, he adds, a new akçe is worth more than an old akçe. Questioned by the court, Mustafa corroborates Mahmut's testimony. In conclusion, the court decides, on the basis of the fatwa that sets 1 lower grade akçe as equivalent to two-thirds of a regular akçe, that Mahmut should pay the waqf 20 golden coins and 1360 newly issued akçe.

Hâric-i Galata'da merhûm Kasım Pâşa vakf eyledüğü nükûda bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa bin Ferhad mahfil-i şer'î mutahharda Mahmud bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr malından merkûm Mahmud zimmetinde bi-tarîki'l-istirbâh altı bin akçe vardır hâlen mütevellîsi olduğım cihetden meblağ-ı mezbûr vakf için taleb iderim deyücek gıbbe's-su'âl mezbûr Mahmud cevâb virüp bundan akdem mütevellî-i mûmâ-ileyh yedinden mâl-ı vakf alduğımda züyûf akçe ile her altun iki yüz akçeye râyic iken ikişer yüz hesâbı üzre dört bin akçeye yirmi altun ve iki bin züyûf akçe alup kabz itmişidim deyücek mütevellî-i müşârün-ileyh dahi istintâk olundıkda fi'l-vâki' merkûm Mahmud'a meblağ-ı merkûmı virdiğimde züyûf akçe ile be-her altun iki yüz züyûf akçeye râyic olmağın dört bin akçeye yirmi altun ve iki bin züyûf akçe virmişidim deyücek bu husûsda vârid olan fetevât-ı şerîfe mücebince zıkr olunan iki bin züyûf akçe mu'âmelesinde sülûs noksân üzre hâlen râyic olan ceyyid ve cedîd akçeden bin üçyüz altmış akçe ile ve yirmi altunun edâsı lâzım olmağın ziyâde taleb itmekden mütevellî-i mûmâ-ileyh men' olunup mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu hurrîre fî 10 min şehri Recebi'l-mürecceb sene-i mezbûre

Şühûd

Sadi bin İbrahim, Osman Reis bin Veli, Ahmed bin Hüseyin, Mehmed bin Ali, Hacı bin Abdullah ve gayruhum.

49 - 1604 (1013) Galata 25: 68b/1 Tescil işlemi / Registration

İstemad, evini İbrahim Paşa Vakfı'nın tahsildarı (câbisi) Murat'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar. Bu işlemden sonra İstemad, sattığı evi Murat'tan bir yıllığına 1800 dirheme kiralar. İki Hristiyan, İstemad'a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

İstemad takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the collector (câbi) of the İbrahim Paşa Waqf. He then rents the same house from Murat for 1800 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety for İstemad and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

50 - 1604 (1013) Galata 25: 68b/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Reis, evini Ahmet ve Mehmet isimli iki kardeşin vasisi Fatma'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1400 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mustafa Reis, sattığı evi Fatma'dan bir yıllığına 150 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mustafa Reis takes out a 1400 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Fatma, the guardian of two brothers, Ahmet and Mehmet. He then rents the same house from Fatma for 150 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

51 - 1604 (1013) Galata 25: 69a/3 Tescil işlemi / Registration

Mihal, İbrahim Paşa ve Ayşe Sultan vakıflarının tahsildarı (câbisi) Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mihal'in bu iki vakfa,

faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olarak 1100 dirhem, anaparadan da 100 dinar borcu vardır. Mihal, borcunu bir yıl içerisinde ödeyeceğini söyler. Mihal'in sözleri Murat tarafından onaylanır, ardından da sicile kaydedilir.

Mihal is in court with Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa and Ayşe Sultan waqfs. The former owes these waqfs 100 dinar as principal and 1100 dirhem in interest (mentioned as the price of broad cloth). He states that he will settle his debt within one year. Murat corroborates Mihal's testimony. The court registers the testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

52 - 1604 (1013) Galata 25: 69a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Mihal, İbrahim Paşa ve Ayşe Sultan vakıflarının tahsildarı (câbisi) Murat'a evini, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mihal, sattığı evi Murat'tan bir yıllığına 1500 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihal takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa and Ayşe Sultan waqfs. He then rents the same house from Murat for 1500 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

53 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Seyyit Cafer, Bedreddin Bey Vakfı'nın mütevellisi Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin

ardından Cafer, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Bir kişi Cafer'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Seyyit Cafer takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli at 1200 dirhem for a period of one year. One person serves as surety for Cafer and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

54 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/2 Tescil işlemi / Registration

Cemile, Bedreddin Bey Vakfı'nın mütevellisi Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 80.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Cemile, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 8000 dirheme kiralar. İki kişi Cemile'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Cemile takes out an 80,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 8000 dirhem for a period of one year. Two persons serve as surety for Cemile and her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

55 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/3 Tescil işlemi / Registration

I. Derviş, Bedreddin Bey Vakfı mütevellisi II. Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından I. Derviş, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Derviş I takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş II, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 100 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

56 - 1604 (1013) Galata 25: 73a/4 Tescil işlemi / *Registration*

İstemad, Süleyman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Recep'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından İstemad, sattığı evi mütevelliden yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. Üç Hristiyan İstemad'a ve vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

İstemad takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Three Christians serve as surety for İstemad and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

57 - 1604 (1013) Galata 25: 78a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Abdülğani, İlyas Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Abdülğani, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Abdülğani takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mustafa, mutawalli of the İlyas Çelebi Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

58 - 1604 (1013) Galata 25: 79a/5 Dava / Adjudication

Mehmet Bey, Kasımpaşalı Halil'i mahkemeye çıkararak ondan davacı olur. Mehmet Bey, merhum Osman Bey'den vefat etmeden önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 akçeye satın almış, sonra da aynı evi yıllık 200 akçeden Osman Bey'e kiraya vermiştir. Şimdi Mehmet Bey, Halil'in bu eve el koymasından şikâyetçi olur. Mahkeme Halil'e görüşünü sorar. O da söz konusu evi Recep isimli kişiden 6500 akçeye satın aldığını belirterek Mehmet Bey'in aynı evi istiglal yoluyla satın aldığını bilmediğini söyler. Bunun üzerine mahkeme, Mehmet Bey'den savını desteklemesini ister. Davacı Mehmet Bey de mahkemeye getirdiği şahitler yardımıyla tezini kanıtlayarak davayı kazanır.

Mehmet Bey sues Halil, a resident of Kasımpaşa. Before his death, Osman Bey took out a 2000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Bey. He then rented the same house from Mehmet Bey for 200 akçe per annum. Now, complains Mehmet Bey, Halil has confiscated the house. Questioned by the court, Halil claims to have bought the house form Recep for 6500 akçe. He adds that he knew nothing about the mortgage. The court then asks Mehmet Bey to prove his claim. The plaintiff Mehmet Bey does so through witness accounts and wins the case.

İşbu sâhibü'l-kitâb Mehmed Bey bin Abdullah nam kimesne kasaba-i Kasımpaşa sâkinlerinden Halil bin Mustafa nam kimesneyi meclis-i şer'a ihzâr ve mahzarında menzil-i âti'z-zikre vâzı'ül-yed idüğünü Abdülaziz bin Mehmed ve Mehmed Dede bin Abdullah nam kimesneler şehâdetleriyle isbât itdikden sonra takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem müteveffâ olan Osman Bey bin Abdullah zimmetinde iki bin akçe hakkım olmağın kasaba-i Kasımpaşa'da Sürûri Mahallesi'nde vâki' bir beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve mahûta[yı] müstemil olup bir tarafı er karındaşı Hasan Efendi Vakfı'na ve bir tarafı Sâkine Hatun mülkine ve bir tarafı Mustafa Efendi bin Mehmed mülkine ve bir tarafı Mene-

menli Mustafa mülkine müntehî olan mülk menzili hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde sene sitte ve elf Muharreminde meblağ-ı merkûm iki bin akçeye merkûm Osman Bey istiglâl tarîkiyle bana bey' idüp ben dahi iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i merkûmı yine mezbûr Osman Beye târih-i merkûmda be-her sene iki yüz akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr itmiş idi hâlen fekk-i rehn itmedin menzil-i merkûma mezbûr Halil bî-vech vaz'-ı yed itmiştir su'âl olunup yedi kasr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm Halil cevâb virüp ben menzil-i merkûmı bin on iki Zilhiccesinde Receb nam kimesneden altı bin beş yüz akçeye iştirâ eyledim merkûm Mehmed Bey mukaddem istiglâl tarîkiyle iştirâ itdüğün bilmem deyücek müdde'î-i merkûmdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundıkda gıbbe'l-istişhâdî's-şer'î udûl-i müslimînden Kemal Efendi bin Ali ve Ahmed bin Abdullah nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup fi'l-vâki' merkûm Mehmed Bey menzil-i merkûmı bin altı Muharreminde mâliki olan mezkûr Osman'dan hâl-i hayâtında iki bin akçeye istiglâl tarîkiyle iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz târih-i merkûmdan be-her sene mezbûr Osman Bey'e iki yüz akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr idicek biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup mücebiyle hükm olundı tahrîren fî selhi Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Ömer Ağa bin Abdullah el-bevvâb, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Çakır bin Abdullah, Pîri bin Nebî, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Ali, Mustafa bin Veli.

59 - 1604 (1013) Galata 25: 79b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mudarebe ortaklığı kurmuş olan Yorgi ile Manol birlikte mahkemeye gelirler. Yorgi, 10.000 akçesi anapara (asl-ı mal) ve 1600 akçesi sermaye olmak üzere Manol'dan toplam 11.600 akçe

aldığını söyler. Manol, Yorgi'nin sözlerini doğrular. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Yorgi and Manol, capital-labor (mudarebe) partners, are in court. Yorgi states that he accepted from Manol a total of 11,600 akçe, of which 10,000 akçe represented the principal (asl-ı mal) and 1600 akçe capital (sermaye). Manol corroborates Yorgi's statement. The court registers the testimonies of the two parties.

Yorgi veled-i Atnaş nâm zimmî meclis-i şer' de işbu râfi'ü'l- kitâb Manol veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr idüp merkûm Manol zimmetinde cihet-i mudârebeden asl-ı mâldan on bin akçe ve sermâyeden [?] bin altıyüz akçe cem'an onbir bin altıyüz akçe hakkım olup hâlen meblağ-ı mezbûrî merkûm Manol yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim bir akçe ve bir habbe hakkım bâkî kalmadı didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ışrîn min Şa'bân li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Manol veled-i Kostantin, Preşkove veled-i Manol, Manol veled-i Mihal.

60 - 1604 (1013) Galata 25: 80a/1 Tescil işlemi / Registration

Abdülğani ile İlyas Çelebi Vakfı'nın yeni mütevellisi Mustafa Efendi birlikte mahkemededirler. Abdülğani, daha önce vakfa olan 20.000 akçelik borcuna karşılık vakfın eski mütevellisi Behram'a, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçeye satmıştır. Bu işlemin ardından Abdülğani, sattığı evi Behram'dan yıllık 2000 akçeden kiralamıştır. Şimdi Abdülğani, aynı işlemleri Mustafa Efendi ile tekrarlar. Mustafa Efendi, Abdülğani'nin söylediklerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Abdülğani is in court with Mustafa Efendi, mutawalli of the İlyas Çelebi Waqf. Earlier, Abdülğani took out a 20,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Behram, former mutawalli of the waqf. He then rented the same house from Behram for 2000 akçe per annum. Now, Abdülğani repeats the same transactions with Mustafa Efendi. Mustafa Efendi corroborates Abdülğani's testimony. The court registers the transactions.

[silik] dâme mahfûfen bi'l-me'âlî kâtiblerinden Abdülğani bin Ferruh mahfil-i kazâda İlyas Çelebi Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mustafa Efendi bin Ahmed muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Behram'dan vakf-ı mezbûreden yirmi bin akçe olup mahmiyye-i Kostantiniyye ebvâbından Acur Kapusu kurbünde vâki' bir tarafı Mustafa Çelebi bin Sinan mülkine ve bir tarafı mîrî sarachâneye ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzilimi meblağ-ı merkûm yirmi bin akçeye istiglâl tarîkiyle mütevellî-i sâbık merkûm Behram'a bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz yine menzil-i merkûm mütevellî-i mezbûrdan be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr itmiş idim hâlen mûmâ-ileyh Mustafa Efendi vakf-ı mezbûra mütevellî olmağın menzili merkûmı yine müşârün-ileyh Mustafa Efendi'ye istiglâl tarîkiyle mâl-ı vakf-ı mezbûr yirmi bin akçeye bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz yine menzil-i mesfûrî mütevellî-i merkûm Mustafa Efendi'den târih-i kitâb Ramazanı guresinden sene tamâmına varınca ikişer bin akçeye istîcâr itdim ol dahi îcâr eyledi didikde müste'cir-i merkûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mütevellî-i merkûm bi'l-muvâcehe tasdik itmeğın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Ramazânî'l-mu'azzam sene 1013

Şühûd

Ramazan bin Mehmed, İsmail bin Abdi, Mahmud el-mü'ezzin, Mehmed Çelebi el-mü'ezzin, Yusuf bin Murad, Abdülkâdir el-mü'ezzin, Rıdvan bin Abdullah.

61 - 1604 (1013) Galata 25: 81b/4 Tescil işlemi / Registration

Mihal, Fatma Hatun Vakfı mütevellisi Ömer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 31.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mihal, sattığı evi mütevelliden yıllık 3875 dirheme kiralar. Mihal'e ve borcuna iki kişi kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihal takes out a 31,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ömer, mutawalli of the Fatma Hatun Waqf. He then rents the same house from he mutawalli for 3875 dirhem for a period of one year. Two persons serve as sureties for Mihal and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

62 - 1605 (1013) Galata 27: 1b/3 Dava / Adjudication

Galata'daki Feridun Bey Vakfı'nın mütevellisi Hasan Bey, Maverdi isimli Hristiyan karşısında mahkemededir. Hasan Bey,

Galata 27 numaralı sicil defterinde 1b/3 kodlu hüküm.

Facsimile of case 1b/2, Galata court register 27.

2000 akçesi faizden (çuka bezi bedelinden) olmak üzere Maverdi'nin vakfa 24.000 akçe borcu olduğunu belirterek bu paranın alınmasını ister. Mahkeme Maverdi'ye görüşünü sorar. Maverdi söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme, Maverdi'yi borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Hasan Bey, mutawalli of the Feridun Bey Waqf located in Galata, sues Maverdi, a Christian. The plaintiff claims that Maverdi owes the waqf a total of 24,000 akçe, of which 2000 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He wants Maverdi to pay back the loan. Questioned by the court, Maverdi corroborates Hasan Bey's testimony. The court instructs the defendant Maverdi to pay the debt.

Mahmiyye-i Galata'da merhûm Feridun Bey Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu hâmilü'l-kitâb Hasan Bey nam kimesne meclis-i şer'î-i şerîf-i vâcibü't-teşrîfde Maverdi veled-i Yorgi nam zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ idüp vakf-ı mezbûr malından mezbûr Maverdi zimmetinde yirmi iki bin akçe asl-ı mâl ve iki bin akçe dahi çuka bahâsından ki cem'an yirmi dört bin akçe olur lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynidir tevliyetim hasebiyle taleb iderin didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Maverdi dahi vakf-ı mezbûra yirmi iki [bin] akçe asl-ı mâl ve iki bin akçe dahi çuka bahâsından cem'an yirmi dört bin akçe zimmetinde lâzımü'l-edâ deyni olduğuna tav'an ikrâr ve i'tirâf idicek mücebiyle mezbûr Maverdi meblağ-ı merkûm zimmetine ilzâm ve mütevellî-i mezbûra edâya tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu tahrîren fî selhi Şevvâli'l-mükerrem sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Hüseyin bin Hasan, Mehmed bin Abdullah, Süleyman bin Abdullah.

63 - 1605 (1013) Galata 27: 4b/5 Tescil işlemi / Registration

Galata'da bulunan Kalafatçı Mahallesi sakinlerinden Hüsrev, bu mahallenin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Ahmet Reis'ten 600 dirhemi faiz (çuka bezi olarak ifade edilmiş) olmak üzere toplam 4600 dirhem borç alır. Hüsrev yıl sonunda borcunu ödeyeceğini söyler. Mahkeme de Hüsrev'in borcunu sicile kaydeder.

Hüsrev, a resident of the Kalafatçı neighborhood in Galata, is in court with Ahmet Reis, mutawalli of funds endowed for the payment of the same neighborhood's extraordinary (avarız) tax. The former borrows from Ahmet Reis a total of 4600 dirhem, of which 600 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will repay the debt at the end of one year. The court registers Hüsrev's debt.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

64 - 1605 (1013) Galata 27: 6b/1 Tescil işlemi / Registration

Likeriste, Ferruh Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Kasım'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Likeriste, sattığı evi mütevelliden yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. Likeriste'ye ve vakfa olan borcuna iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Likeriste takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Kasım, mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety for Likeriste and his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

65 - 1605 (1013) Galata 27: 9a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Ernita’nın vekili Todor, Ernita’ya ait bir evi, Merhum Cafer Paşa Vakfı’nın mütevellisi Murat’a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 14.900 dirheme satar. Bu işlemin ardından Todor, sattığı evi mütevelliden yıllık 1820 dirhemden bir yılığına kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todor, legal agent of Ernita, takes out a 14,900 dirhem mortgage (istiglal) on Ernita’s house from Murat, mutawalli of the Merhum Cafer Paşa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 1820 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

66 - 1605 (1013) Galata 27: 9b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Galata’nın Müeyyedzade Mahallesi sakinlerinden Fatma Hatun, Emine Hatun Vakfı’nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma Hatun, beş yıl önce evini vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.300 akçeye sattığını, sonra da aynı evi yıllık 1920 akçeden kiraladığını belirtir. Fatma Hatun’un geçmiş kiralardan vakfa 3680 akçe borcu kalmış olup rehin tutarıyla birlikte toplam borç 20.000 akçedir. Müteveli Ali, Fatma Hatun’un söylediklerini doğrulayarak borcunu üç ay ertelediğini belirtir. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Fatma Hatun, a resident of the Müeyyedzade neighborhood, is in court with Ali, mutawalli of the Emine Hatun Waqf. The former states that five years ago she took a 16,300 akçe mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rented the same house from the waqf for 1920 akçe per annum. Fatma Hatun’s total debt to the waqf is 20,000 akçe, including accrued rent

of 3680 akçe and the principal. Mutawalli Ali corroborates Fatma Hatun's testimony, adding that he has postponed the debt settlement date by three months. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata hârici mahallâtından merhûm Mü'ey-yedzâde Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma Hatun ibnet-i Nasuh meclis-i şer'î-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde merhûme Emine Hatun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali bin Abdullah mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp bundan akdem bin sekiz senesi Rebi'ülâhiresinde mütevellî-i merkûm yediyle vakf-ı mezbûr malından on altı bin üç yüz akçeye mahalle-i mezbûrede vâki' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzilimi istiglâl tarîkiyle bey' idüp teslîm-i [menzil] ve kabz-ı semen itdikten sonra yine menzil-i mezbûrî be-her sene bin dokuz yüz yirmi akçeye istîcâr itmişidim lâkin menzil-i merkûmın târih-i kitâba gelince icâresi üç bin altı yüz seksen akçe olmağın hâlen vakf-ı mezbûr asl-ı mâldan menzil-i merkûm icâresinden cem'an yirmi bin râyicü'l-vakt akçe lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynim vardır didikde mukırre-i mezbûrenin ikrâr-ı meşrûhını mütevellî-i merkûm dahi vicâhen tasdik eyleyüp meblağ-ı mezbûrî târih-i kitâbdan üç ay tamâmına değin te'cîl eyledikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Zilka'deti's-şerîfe sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ahmed bin el-Hâc Şaban, Yakub bin Yusuf, Derviş bin Abdi, Hasan bin Hüseyin, Abdülkadir bin Hüseyin, Ahmed bin Muharrem.

67 - 1605 (1013) Galata 27: 12b/3 Tescil işlemi / Registration

Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ahmet, Aleksandire'nin vekili ve kocası Dimitri ile birlikte mahkemededir. Vakfın Aleksandire'de olan 24.400 akçe alacağının ödendiğini belirten Ahmet,

Aleksandire’den ne anaparadan ne de faizden (rıbben) alacağı kalmadığını söyler. Dimitri, Ahmet’in bu sözlerini doğrular. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Ahmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf, is in court with Dimitri, husband and legal agent of Aleksandire. Ahmet states that Aleksandire paid her 24,400 akçe debt to the waqf and that she no longer owes anything as either principal or interest (rıbben). Dimitri corroborates Ahmet’s testimony. The court registers the two testimonies.

Bi’l-fi’l merhûm Hüseyin Ağa Vakfı mütevellîsi olan Ahmed bin Abdullah nam kimesne mahfil-i kazâda sâhibü’l-kitâb Aleksandire bint-i Maverdi nâm nasrâniyye tarafından ikrâr-ı âti’l-beyânı tasdîka vekîl-i şer’î olup hasm-ı şer’î-yi câhid mahzarında ber-nehc-i şer’î vekâleti sâbit olan zevci Dimitri veled-i Hristo nam zimmî muvâcehesinde tav’an ikrâr ve i’tirâf idüp mezbûr Dimitri’nin müvekkilesi merkûme Aleksandire zimmetinde vakf-ı mezbûr malından yirmi altı bin dört yüz akçe olup hâlen meblağ-ı mezbûrî bi’t-tamâm ve’l-kemâl müvekkile-i mezbûre Aleksandire yedinden tevliyetim hasebiyle vakf için alup kabz eyledim min ba’d merkûmenin zimmetinde aslen ve rıbben bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-hüve’l-vâki’ ketb olundı hurrirre fî selhi Zilka’deti’ş-şerîfe sene 1013

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Ali bin Ahmed, Hâce Ali bin Hüseyin, Hüseyin bin Hasan, İskender bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

68 - 1605 (1013) Galata 27: 13b/3 Tescil işlemi / Registration

Galata’nın Sultan Bayezithan Mahallesi sakinlerinden Kosta, İskender Vakfı’nın mütevellisi Perviz’e evini istiglal (ipotek, rehin) 7000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kosta, aynı evi yıllık

1050 dirhemden bir yıllığına kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kosta, a resident of Galata's Sultan Bayezithan neighborhood, takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Perviz, mutawalli of the İskender Waqf. He then rents the same house from the waqf for 1050 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

69 - 1605 (1013) Galata 27: 14a/3 Tescil işlemi / Registration

Vaço, Mihal ve Dimitri isimli Hristiyanlar, ortak oldukları bir evi istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Hasan'a 12.000 dirheme satarlar. Bu işlemin ardından ortaklar sattıkları evi yıllık 1440 dirhemden bir yıllığına kiralarlar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Vaço, Mihal and Dimitri, three Christians, take out from Hasan a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on a house they jointly own. They then rent the same house from Hasan for 1440 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

70 - 1605 (1013) Galata 27: 14b/1 Tescil işlemi / Registration

Piyale, Osman Paşa Vakfı'nın mütevellisi Ömer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar. Daha sonra Piyale, sattığı evi yıllık 600 dirhemden bir yıllığına kiralar. Piyale'ye ve onun vakfa olan borcuna bir Müslüman kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Piyale takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ömer, mutawalli of the Osman Paşa Waqf. He then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. A Muslim serves as surety for Piyale and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

71 - 1605 (1013) Galata 27: 14b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Papaz Yani, adı belirtilmeyen bir vakfın mütevellisi olan Ahmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar. Daha sonra Yani, sattığı evi yıllık 1800 dirhemden bir yıllığına kiralar. Yani’ye ve onun vakfa olan borcuna beş Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Yani, a priest (papaz), takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ahmet, mutawalli of an unnamed waqf. He then rents the same house from the waqf for 1800 dirhem for a period of one year. Five Christians serve as surety for Yani and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

72 - 1605 (1013) Galata 27: 15b/3 Dava / *Adjudication*

Pervane Kethüda Vakfı’nın mütevellisi Hasan Çelebi, Galata sakinlerinden olup vefat eden Hasan Halife’nin eşi Fatma Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Hasan Çelebi’ye göre Hasan Halife, hayattayken evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 39.805 akçeyle vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 3000 akçeden kiralamıştır. Bu işlemten yedi ay sonra Hasan Halife’nin ölmesi üzerine vakfın, merhumda yedi aylık kira da dahil olmak üzere toplam 41.555 akçe alacağı kalmıştır. Söz konusu istiglal işlemine ilişkin hücceti de mahkemeye sunan Hasan Çelebi, toplam paranın merhumun

mirasından alınmasını ister. Mahkeme Fatma Hatun'a görüşünü sorar. Fatma Hatun, gerek söylenilenleri gerekse hüccetin içeriğini reddeder. Bunun üzerine Hasan Çelebi, isimleri hüccetteki şahitler bölümünde geçen iki Müslüman şahit yardımıyla hüccetin doğruluğunu kanıtlar. Mahkeme son olarak Hasan Çelebi'den söz konusu parayı ne merhumdan ne de vekilinden almadığına yemin etmesini ister. O da yemin ederek davayı kazanır.

Hasan Çelebi, mutawalli of the Pervane Kethüda Waqf, sues Fatma Hatun, widow of Hasan Halife and a resident of Galata. The plaintiff claims that, before his death, Hasan Halife took out a 39,805 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 3000 akçe per annum. Seven months after the transaction Hasan Halife passed away, leaving a total debt of 41,555 akçe, including the initial loan and rent accrued over seven months. Presenting to court a hujjet documenting the mortgage, Hasan Çelebi wants the money paid out of the decedent's estate. Questioned by the court, Fatma Hatun rejects both Hasan Çelebi's testimony and the authenticity of the hujjet. The plaintiff then proves his claim through the accounts of two Muslim witnesses mentioned in the hujjet. Finally, the court asks Hasan Çelebi to state under oath that he did not collect the money from either the decedent or his legal agent. The plaintiff Hasan Çelebi takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm Pervâne Kethüda Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Hasan Çelebi bin Mahmud meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde mahrûsa-i Galata sâkinlerinden olup bundan akdem vefât iden Hasan Halife bin Abdullah nam kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan sulbî oğlu Mehmed nam sağîrin vasî-yi şer'isi olan Fâtıma bint-i Abdullah nam hâtun mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayât ve kemâl-i sıhhatinde târih-i kitâb Cumâdelülâsının evâyilinde kasaba-i Kasımpaşa mahallâtından el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde vâki' iki tarafı Mustafa Efendi mülki ile ve bir tarafı el-Hâc Sinan mülki ile ve bir tarafı tarîkü'l-âmm ile

mahdûd olan mülk menziline istiglâl tarîkiyle vakf-ı mezbûra otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeye bey’ idüp ben dahi tevliyetim hasebiyle minvâl-i merkûm üzre iştirâ idüp teslim-i semen ve kabz-ı mebi’ itdüğimden sonra yine târih-i merkûmdan sene-i kâmile tamâmına değin menzil-i merkûmı mezbûr îcâr idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre istîcâr ve kabûl itmişidi hâlen meblağ-ı merkûm otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeyi ve menzil-i merkûmın yedi aylık icâresi ki bin yedi yüz elli akçe ider müteveffâ-yı merkûmın muhallefâtından edâ olunmasın taleb iderim deyüp târih-i merkûm ile müverraha ve mahmiyye-i İstanbul’da sâbıkan evkâf muhâsibi olan mevlânâ Mehmed bin Mahmud imzâsıyla mûmzâ ve hatemiyle mahtûm ve mazmûnı takrîr-i meşrûhına mutâbık hüccet-i şer’iyye ibrâz eyledikde gıbbe’s-su’âl mezbûre Fâtıma hüccet-i merkûmenin mazmûnını münkire olıcak mütevellî-i merkûmdan mazmûn-ı hüccete muvâfık beyyine taleb olundıkda zeylinde isimleri mestûr olan müslümanlardan Ali bin Yusuf el-vezzân ve Mustafa bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer’a li-ecli’ş-şehâde hâzırân olup gıbbe’l-istişhâdi’ş-şer’î fi’l-hakîka müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayâtında târih-i kitâb Cumâdelûlâsının evâyilinde zikr olunan menziline vakf-ı mezbûra otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeye istiglâl tarîkiyle bey’ idüp teslim-i mebi’ ve kabz-ı semen itdikden sonra târih-i merkûmdan sene-i kâmile tamâmına değin menzil-i merkûmı üç bin akçeye mütevellî-i mezbûrdan istîcâr eyledi hüccet-i merkûm dahi müteveffâ-yı mezbûrın muvâcehesinde oldu biz bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba’de ri’aye şerâ’itü’l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’ oldukdan sonra mütevellî-i merkûma meblağ-ı mezbûrı müteveffâ-yı merkûmdan asâleten veyâ vekîlinden vekâleten alup kabz itmedüğüne ve bi-vech-i mine’l-vücûh meblağ-ı mezbûrı istîfâ-yı şer’î itmedüğüne yemîn teklîf olunup ol dahi yemîn bi’llâh eyledikde şehâdet-i merkûm vechi ile hükm olundu tahrîren fî evâhiri Zilka’de sene 1013

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Derviş bin Abdullah, Nasuh bin Hasan, İbrahim bin Şucâ, Ramazan bin Osman, Yusuf bin Murad, Yusuf bin Mehmed.

73 - 1604 (1013) Galata 27: 17a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Todori, Süleyman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Recep'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Todori, aynı evi yıllık 1000 dirhemden bir yıllığına kiralar. Todori'ye ve borcuna bir Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todori takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. He then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for one year. A Christian serves as surety for Todori and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

74 - 1604 (1013) Galata 27: 17b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Katerina'nın vekili Tremo, Katerina'ya ait bir evi, Elhac Cafer Vakfı'nın mütevellisi Zülfikar'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Tremo, müvekkili adına aynı evi yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Hristiyan Katerina'ya ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Tremo, legal agent of Katerina, takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on Katerina's house from Zülfikar, mutawalli of the Elhac Cafer Waqf. He then rents the house on behalf of his client for 1200 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety for Katerina and her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

75 - 1605 (1013) Galata 27: 17b/3 Tescil işlemi / Registration

Emine, Süleyman Ağa Vakfı’nın mütevellisi Recep’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Emine, aynı evi yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Müslüman Emine’ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Emine takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. She then rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. Two Muslims serve as surety for Emine and her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

76 - 1605 (1013) Galata 27: 18a/2 Tescil işlemi / Registration

Seyyit Mehmet, Bedreddin Vakfı’nın mütevellisi Derviş’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mehmet, aynı evi yıllık 400 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Müslüman Mehmet’e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Seyyit Mehmet takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Waqf. He then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. Two Muslims serve as surety for Mehmet and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

77 - 1605 (1013) Galata 27: 23a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Paşa Vakfı'nın mütevellisi Yusuf Bey, Ortodoks papaz Yano ile birlikte mahkemededir. Yusuf Bey, daha önce vakıf malından Yano'ya faizli 17.000 akçe borç verdiğini belirterek o dönemde değeri düşük (züyûf) her 200 akçenin 1 filori olarak hesaplandığını söyler. Şimdi ise her yeni 120 akçe 1 filori olarak hesaplanmaktadır. Yusuf Bey, Yano'dan bu hesaba göre, 1700 akçesi bir yıllık faiz (rıbh) olmak üzere toplam 13.560 yeni akçe aldığını söyler. Yano söylenilenleri doğrular. Mahkeme de Yusuf Bey'in sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, mutawalli of the Mustafa Paşa Waqf, is in court with Yano, an Orthodox priest. The former states that he had given Yano a 17,000 akçe loan at interest out of waqf funds. At the time they treated 200 low grade akçe (züyuf) as equivalent to 1 florin. Now, every 120 new akçe is equivalent to 1 florin. Accordingly, Yusuf Bey has collected from Yano 13,560 new akçe, of which 1700 akçe represents interest for one year (rıbh). Yano corroborates this testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Merhûm Mustafa Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Yusuf Bey bin Abdullah el-cündî meclis-i şer' de işbu hâmilül-kitâb Papas Yano veled-i Dimitri nam zimmî mahzarında tav'an ikrâr ve itirâf idüp bundan esbak züyûf akçe râyic iken her filori ikişer yüz akçeye [râyic] iken vakf-ı mezbûr malından zimmî-i mezbûra bi-tariki'l-istirbâh on yedi bin akçe virmişidim el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr on yedi bin züyûf akçe ki cedîd ve ceyyid akçe ile her filori yüz yirmişere râyic olmak üzre on bir bin sekiz yüz altmış akçe asl-ı mâl ve bin yedi yüz akçe bir senelik ribh ki cem'an on üç bin beş yüz altmış akçe olur tevliyetim hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ü kabz idüp meblağ-ı mezbûrdan zimmî-i mezbûr yedinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mütevellî-i mezbûrın ikrârını zimmî-i mezbûr Papas Yano vicâhen tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu

Şühûd

Mehmed bin Yusuf, Murad bin Abdullah, Ali bin Hasan, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Abdullah, İbrahim bin Süleyman.

78 - 1605 (1013) Galata 27: 26a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Galata’nın Bereketoğlu Mahallesi sakinlerinden Todori mahkemeye gelir. Todori, Sosyos’un çocuklarının babalarından kalan bir evi 1570 (H. 978) tarihinde 20.000 akçeye Manol’a, Manol’un daha sonra bu evi Belkis Hatun’a sattığını belirterek söz konusu evi 1586 (H. 994) tarihinde Belkis Hatun’dan 22.000 akçeye satın aldığını söyler. Todori bu evi 20 yıl kullandıktan sonra istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Mustafa’ya 30.000 akçeye satarak satım hüccetini de Mustafa’ya vermiş ancak Mustafa bu hücceti kaybetmiştir. Şimdi Todori, Müslüman güvenilir kişilere, sattığı evin mülkiyetine ilişkin görüşlerinin sorulmasını ve yanıtlarının tescil edilmesini ister. Mahkeme konuya ilişkin bilgisi olan güvenilir Müslüman kişilere görüşlerini sorar. Bu kişiler de söz konusu evi Todori’nin yirmi yıl önce Belkis Hatun’dan satın aldığını ve yirmi yıldır bu evi kullandığını söylerler. Mahkeme de onların bu sözlerini tescil ederek belgesini Todori’ye verir.

Todori, a resident of the Bereketoğlu neighborhood in Galata, is in court. He states that in 1570 (AH 978) Sosyos’ children sold to Manol a house they inherited from their father for 20,000 akçe. Later Manol sold it to Belkis Hatun. And in 1586 (AH 994), Todori bought the same house from Belkis Hatun for 22,000 akçe. After using the house for 20 years, Todori took out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on the house from Mustafa, and gave him a hujjet documenting the transaction. Alas, Mustafa lost that hujjet. Now Todori wants trustworthy Muslims questioned about the ownership of the house and their testimony registered. The court questions

Muslims knowledgeable on the matter. They state that Todori bought the house from Belkis Hatun 20 years ago and has used it ever since. Registering their testimony, the court gives Todori a hujjet documenting the finding.

Mahmiyye-i Galata mahallâtından Bereketoğlu Mahallesi sükkânından işbu sâhibü'l-kitâb Todori veled-i Kosta nâm zimmî meclis-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm idüp yine mahalle-i mezbûrede vâki' olup bir tarafı Yako veled-i Yani ve bir taraftan [...] Vakfı'nda ve bir taraftan hisar divârı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan menzili dokuz yüz yetmiş sekiz târihinde Yorgi ve Zefire ve Sofyano evlâd-ı Sosyos nâm zimmîler yirmi bin akçeye Manol veled-i Meşkeste (?) nâm zimmîye bey' idüp mezbûr Manol dahi dokuz yüz doksan üç târihinde yirmi bin akçeye Belkis Hatun ibnet-i İbrahim Çelebi'ye bey' idüp mezbûre Belkis Hatun dahi dokuz yüz doksan dört târihinde yirmi iki bin akçeye bana bey' idüp ben dahi vech-i meşrûh üzre ibtiyâ' ve iştirâ idüp hüccet eylediğimden sonra yirmi yıldır bi-lâ münâza'a taht-ı tasarrufımda olan menzil-i merkûmı işbu hâzır bi'l-meclis olan Mustafa bin el-Hâc Haydar nâm kimesneye alâ tarîki'l-istiglâl otuz bin akçeye bey' idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre iştirâ eyledikten sonra menzil-i mezbûrın mülknâmesini merkûm Mustafa'ya teslim itmişidim hâlen mezbûr Mustafa hüccet-i merkûmeyi zâyî' eylemiş menzil-i merkûm yirmi yıldan berü benim mülk-i müştêrâm olup kimesnenin hakk ve alâkası olmayup bi-lâ mâni' ve-lâ münâzi' mutasarruf olduğuma vâkîf olan Müslümanlardan su'âl idüp sudûr iden cevâbları savb-ı şer'den tahrîr ve terkîm olunup yedime vaz' olunmak matlûbumdur didikde vâki' hâle vâkîf olup meclis-i şer'a li-ecli'l-ihbâr hâzır olup işbu Mustafa Reis bin Abdullah ve Mehmed bin Murad er-râcîl ve Cafer Bey bin Abdullah ve Mehmed bin İlyas ve Mehmed bin Hüseyin ve Abdülkadir bin Hacı nâm kimesneden husûs-ı merkûm istihbâr olundıkda cevâblarında fi'l-vâki' merkûm Todori dokuz yüz doksan altı târihinde menzil-i mezbûrı zikr olunan Belkis Hatun'dan yirmi iki bin akçeye şîrâ'-i şer'î ile iştirâ idüp ilâ hâze'l-ân yirmi yıldır bi-lâ

münâzi‘ ve-lâ mâni‘ tasarrufında olup müceddeden binâ eylediği mülk-i müşterâsıdır deyü haber virdiklerinde mezbûrünün min-vâl-i meşrûh üzre sâdır olan haberleri mücebince işbu hurûf tahrîr olunup mezbûr Todori yedine vaz‘ olundu ki lede’l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola cerâ zâlik ve hurrîre fi’l-yevmi’l-‘işrîn min şehri Zilhiccetî’ş-şerîfe mine’ş-şühûr sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûd

Mehmed Çelebi bin Yusuf el-mu‘arrif, Davud Bey bin Abdullah er-râcil, Mustafa Bey bin Abdullah el-mu‘arrif, Mustafa Ağa bin Ali Reis el-muhzır, [silik]

79 - 1605 (1014) Galata 27: 31b/3 Tescil işlemi / Registration

Kasım, Hüseyin Ağa Vakfı mütevellisi Ahmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kasım, söz konusu evi mütevelliden yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. Üç Müslüman Kasım’a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kasım takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ahmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Three Muslims serve as surety for Kasım and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

80 - 1605 (1014) Galata 27: 32b/1 Tescil işlemi / Registration

Anton, Hasan Ağa Vakfı’nın mütevellisi Hasan’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 34.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Anton, söz konusu evi Hasan’dan yıllığı 3400 akçeden bir yıllığına kiralar. İki Hristiyan, Anton’a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Anton takes out a 34,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. He then rents the same house from Hasan for 3400 akçe for a period of one year. Two Christians serve as surety for Anton and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

81 - 1605 (1013) Galata 27: 33a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kamer Hatun'un vekili ve eşi olan Mehmet, Rıdvan Subaşı'nın vekili Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, Rıdvan'ın merhum Hızır Subaşı'ndan 30.000 akçeye satın aldığı evin, satış işleminden önce merhum tarafından Kamer'e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 akçeye satıldığını belirterek birinci satışın feshinden önce ikinci satışın yapılmasından dolayı Kamer ile Rıdvan'ın arasının açıldığını söyler. Ancak daha sonra kimi aracılardan yardımıyla iki taraf 20.000 akçede anlaşarak sulh yapmışlardır. Mehmet, sulh miktarı olan 20.000 akçeyi Mustafa'dan aldığını söyler. Mustafa söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Mehmet, husband and legal agent of Kamer Hatun, is in court with Mustafa, legal agent of Rıdvan Subaşı. The former states that the late Hızır Subaşı had taken out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Kamer Hatun before selling his house to Rıdvan for 30,000 akçe. Because the house was sold to Rıdvan without annulment of the mortgage, Rıdvan and Kamer fell out. Later, upon mediation, the two sides reached an amicable settlement for 20,000 akçe. Mehmet states that he has collected the 20,000 akçe settlement from Mustafa. Mustafa corroborates his testimony. The court registers the transaction.

Kamer Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından sulh-i âti'z-zikri ikrâra vekil olup hasm-ı câhidü'l-vekâle mahzarında Ahmed bin

Şücâ' ve Derviş bin Ali şehâdetleriyle isbât-ı vekâlet iden yine zevci Mehmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb fahrü'l-akrân Rıdvân Subaşı bin Abdullah tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka Ali Çelebi bin Hızır ve Ömer bin Ahmed şehâdetleriyle hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında isbât-ı vekâlet iden Mustafa bin Hayreddin muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tav'î-yi şer'î kılup bundan akdem müvekkilem mezbûre Kamer Hâtun mahmiyye-i Galata hısnı dâhilinde vâki' olup iki tarafı Medîne-i Münnevver ce'ale'llâhü te'âlâ [...] evkâfından olan menzil ile ve bir taraftan Hamdi Çelebi mülki ile ve bir taraftan hisâr divârı ile mahdûd ve mümtâz olup mûmâ-ileyh Rıdvân Subaşı'nın Hızır Subaşı nâm müteveffâdan hâl-i hayâtında otuz bin akçeye iştirâ idüp mülkiyet üzre tasarruf eylediği menzili mezbûr Hızır Subaşı merkûm Rıdvân Subaşı'ya bey'-i bâtla bey' itmezden mukaddem müvekkilem mezbûre Kamer Hatun'a bi-tarîki'l-istiglâl otuz iki bin akçeye bey' idüp kabz-ı semen ve teslim-i menzil idüp akd-i mezbûr fesh itmezden mukaddem bey' eylemiştir deyü da'vâ eyledikde mâ-beynlerinde münâza'ât-ı kebîre vâki'a olmuş idi el-hâletü hâzihî mâ-beynlerine muslihûn tavassut idüp husûs-ı mezbûr yirmi bin fiddî akçeye itdiklerinde müvekkilem dahi sulh-i mezbûr fesh itmezden mukaddem kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr yirmi bin akçeyi mezbûr Rıdvân yedinden bi't-tamâm ahz ü kabz idüp zimmetini min ba'd husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan ibrâ-i ânımla ibrâ ve iskât eyledikde ol dahi ba'de'l-yevm husûs-ı mesfûra müte'allik asâleten ve vekâleten mazmûn-ı kitâba muhâlif da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmaya didikde vekîl-i merkûm Mehmed'in vekâleten sudûr iden ikrârını mezbûr Mustafa dahi bi'l-vekâle tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu cerâ zâlik hurrîre fî evâhiri şehri Zilhicce sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Es-Seyyid Mehmed bin Cafer, Mehmed bin Mehmed, Mustafa bin Nasuh, İsmail bin Ali, İbrahim bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa.

82 - 1605 (1014) Galata 27: 34a/1 Dava / *Adjudication*

Halime Hatun, vakfına mütevellî tayin ettiği kişi karşısında mahkemeye çıkar. Halime Hatun, Kasımpaşa'ya bağlı Emir Ali Mahallesi'nde bulunan bir evini vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre evi yaşadığı sürece kendisi, sonra eşi Siyami kullanacak, onun da ölümünden sonra ev, geliri adı geçen mahallenin avarız vergisini karşılamak üzere kiralanacak ve mahalle sakinleri isterlerse bu parayı faizle işleterek gelirini yine avarız vergisini karşılamada kullanabilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Halime Hatun, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Mütevellî ise iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuçta mahkeme, mütevellînin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Halime Hatun sues the mutawalli she has appointed to her waqf. She had endowed a house in Kasımpaşa's Emir Ali neighborhood. According to the waqf deed (vakfiye), she will use the house for the rest of her life, and after her death her husband Siyami will use it. Following Siyami's death, the house will be rented out, with the revenue reserved for the payment of the same neighborhood's extraordinary tax (avarız). The neighborhood residents will be authorized to invest the funds in interest-bearing loans, and the revenue will again be used for paying extraordinary taxes. After these stipulations are recorded, based on the views of an Islamic jurist, Halime Hatun claims that the waqf is invalid. The mutawalli objects, based on views of two other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

83 - 1605 (1014) Galata 27: 34b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Todori, Hasan Paşa Vakfı mütevellisinin vekili Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Vakıf kasasından 3000 akçesi faiz (çuka bahası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 33.000 akçe borç aldığını belirten Todori, borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Aldığı borca karşılık olarak Todori, Galata’da bulunan Bereketzâde Mahallesi’ndeki evini Ali Bey’e rehin bırakır. Todori borcunu ödemezse rehin bırakılan ev, Todori’nin vekil tayin ettiği Hasan tarafından satılacak ve elde edilecek gelirin 33.000 akçesi vakfa ödenecektir. Ali Bey söylenenleri doğrular. Son olarak üç Müslüman ile üç Hristiyan Todori’nin borcuna ve rehine koyduğu evi gerektiğinde boşaltacağına kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todori is in court with Ali Bey, legal agent of the mutawalli of the Hasan Paşa Waqf. The former owes the waqf a total of 33,000 akçe, of which 3000 akçe represents interest (expressed as the price of broad cloth). He says that he will repay the debt at the end of one year. In exchange for the debt, Todori pawns to Ali Bey his house in Galata’s Bereketzâde neighborhood. If Todori fails to repay the debt, Hasan, the legal agent appointed by Todori, will sell the house and pay the waqf 33,000 akçe out of the proceeds. Ali Bey corroborates his testimony. Finally, three Muslims and three Christians serve as sureties for Todori’s debt and agree to make him vacate the pawned house if necessary. The court registers the transactions.

Kânuncî Todori veled-i Kosta nam zimmî mahfil-i kazâda merhûm Hasan Paşa Vakfı’nda kâyim-makâm-ı mütevellî olan işbu râfi’ü’l-kitâb Ali Bey bin Behram el-bevvâbü’s-sultânî muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüp vakf-ı mezbûr malından merkûm Ali Bey yedinden alâ tarîk-i tasarruf (?) otuz bin akçe alup kabz eyledim zimmetimde hâlen lâzımü’l-edâ ve vâcibü’l-kazâ dey-

nimdir ve yine vakf-ı mezbûra çuka bahâsından târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel üç bin akçe deynim vardır ve mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Kiryako veled-i Yani mülki ile ve bir tarafı kenîse vakfı ile ve bir tarafı hisâr divârı ve bir tarafı tarîk-i ânımla mahdûd olan mülk menzilimi meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde merkûm Ali Bey'de rehn vaz' eyledim hâlen yedinde rehn-i makbûzdır ve târih-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmında karzdan ve çuka bahâsından olan meblağ-ı mezbûr otuz üç bin akçeyi bi't-tamâm eda eylemezsem zikr olunan menzili kıymetine bey' idüp semeninden zikr olunan deynimi istîfâ itmeğe küllemâ [...] fe-ente vekîli mefhûmı üzre azlden masûn vekâlet-i sahîha ile işbu hâzır bi'l-meclis olan Hasan Bey bin Ali nam kimesneyi vekîl nasb eyledim eğer menzil-i mezbûrın semeni meblağ-ı mezbûr otuz üç binden ziyâde olursa ba'de'l-istîfâ ziyâdesini emânet tarîkiyle hıfz eylesün deyüp ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i vekâleti edâya ta'ahhüd eyledikten sonra mukırr-ı merkûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını merkûm Ali Bey bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden fahrû'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa Efendi bin Yusuf Ağa ve dergâh-ı âlî bevvâblarından Ali Bey bin Abdullah ve Mustafa Bey bin Haydar nam kimesneler ve Avara veled-i Toma nam zimmî ve Sevasti bint-i Yorgi ve [silik] bint-i Kânuncu Todori nam zimmîler menzil-i merkûmın derkine ve zikr olunan çuka bahâsına emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha ile kefil olduklarından sonra mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a 'aşere ve elf

Şühûd

Yusuf bin Abdullah el-bevvâbîn, Hasan bin Ali, Receb bin Abdullah, Mehmed bin Bahşi, İbrahim bin Abdullah, Veli bin Hamza, Mustafa bin Abdullah, Ali bin Ahmed.

84 - 1605 (1014) Galata 27: 37b/2 Tescil işlemi / *Registration*

İmralı sakinlerinden Yandazi, Hasan ile birlikte mahkemededir. Yandazi, İmralı'daki evini Hasan'a geri alabilme koşuluyla (bey-i bil-vefa) 5500 akçeye satar. Satış koşullarına göre Yandazi, 120 gün içerisinde Hasan'a 5500 akçe ödeyebilirse evini geri alabilecektir. Ödeyemezse, 120. günden sonra satış işlemi kesin satışa (bey-i bât) dönmüş sayılarak ev bütünüyle Hasan'ın mülkiyetine geçecektir. Hasan söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Yandazi, a resident of İmralı, is in court with Hasan. The former sells to Hasan his house in İmralı for 5500 akçe with a buy-back option (bey-i bil-vefa). Specifically, if Yandazi pays Hasan 5500 akçe within 120 days, the house will revert to him. If not, the sale will be finalized (bey-i bât) after 120 days, and ownership of the house will pass to Hasan conclusively. Hasan corroborates Yandazi's testimony. The court registers the transaction.

Cezîre-i Mîr Ali'de vâki' Arnavudköyü dimekle ma'rûf karye sâkinlerinden Yandazi veled-i Yorgi nâm zimmî meclis-i şer'de hâmilü'l-kitâb Hasan Bey bin Mustafa nâm yeniçeri mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr idüp karye-i merkûmede vâki' bir tarafı Trandafilo veled-i Kosta mülki ile ve bir tarafı Trandafilo veled-i Liyo mülki ile ve iki tarafı tarîk-i ânımla mahdûd olan mülk menzili mi cemî' tevâbi'i ve levâhıkı ve âmme-i menâfi' ve mürâfıkı ile mezbûr Hasan Bey'e beş bin beş yüz râyicü'l-vakt akçeye bey-i bi'l-vefâ ile bey' idüp teslîm-i mebî' idüp semen-i merkûm beş bin beş yüz akçeyi alup kabz eyledim ve meblağ-ı mezbûrî târih-i kitâbdan yüz yirmi [gün] tamâmında edâ itmeği ta'ahhüd eyledim müddet-i merkûme tamâmında meblağ-ı merkûmı bi't-tamâm edâ eylemezsem zikr olunan akd bey-i bâta münkaliib olup menzil-i mezbûr merkûmın mülk-i sarîhi olsun didikde mukırr-ı mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Hasan Bey dahi vicâhen tasdik ve

şifâhen tahkîk eyledikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren
[boş]

Şühûd

Es-sâbıkûn

85 - 1605 (1014) Galata 27: 38a/5 Dava / Adjudication

Hriso, Lefter karşısında mahkemeye çıkar. Lefter'e faizli olarak (mu'âmele-i şer'iyye ile) 3000 akçe verdiğini belirten Hriso, bunun 2000 akçesini aldığını, kalan 1000 akçeyi ise şimdi almak istediğini söyler. Mahkeme Lefter'e görüşünü sorar. Lefter, Hriso'dan yalnızca 2000 akçe aldığını öne sürer. Bunun üzerine mahkeme Hriso'nun tezini kanıtlamasını ister. Herhangi bir kanıt sunamayan Hriso ise Lefter'e yemin ettirilmesini önerir. Sonuç olarak Lefter, yalnız 2000 akçe aldığına yemin ederek davayı kazanır.

Hriso sues Lefter. The plaintiff states that he lent Lefter 3000 akçe at interest (mu'âmele-i şer'iyye ile) and was repaid 2000 akçe. Now he wants the remaining 1000 akçe. Questioned by the court, Lefter claims that he borrowed only 2000 akçe from Hriso. The court then asks Hriso to prove his claim. Unable to present

موسولہ مفتاح ذی فضل لغیرہ لفترو ولد واصل نام ذی اصناف و مختصر تقریر و مرقعہ اندر سرور لغیرہ
بوز فاقہ معادہ شریعہ ابو لغیرہ بیکر افچہ ویرم بیلیم روفو مکر آبیکر افچہ س الرمان بیکر افچہ فاقہ البور
طریقہ بنی سوال اولسوہ دیرکین غیرہ لفترو موسولہ حواس حروف لغیرہ معادہ دریدہ ابوالکیر
افچہ الم زیان بر افچہ الم دیو حکمہ بنی زور دہ دیراسہ عطای بنی طر ادانندہ مانہ بنی دہ عابہ
اولو بنی ویرسوہ دیرکین بوز فاقہ ابیکر افچہ دہ زیان بیکر افچہ الدوغ بنی بلیف اولوہ
بنی ابوالدہ علقہ فاقہ ارنم بالطران اولوہ بیکر افچہ

Galata 27 numaralı sicil defterinde 38a/5 kodlu hüküm.

Facsimile of case 38a/5, Galata court register 27.

evidence, Hriso requests that Lefter take an oath. The defendant Lefter states under oath that he borrowed only 2000 akçe from Hriso. In conclusion, the defendant wins the case.

Hriso veled-i Lefter nâm zimmî mahfil-i şerîfde Lefter veled-i Vasil nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ idüp mezbûr Leftero’ya bundan akdem mu’âmele-i şer’iyye ile üç bin akçe virüp meblağ-ı merkûmın iki bin akçesin alup bâkî bin akçe kalmışdır alivirülmesin taleb iderin su’âl olunsun didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Hriso [doğrusu Leftero] cevâbında merkûm Lefteri’dan [doğrusu Hriso’dan] mu’âmele-i şer’iyye ile iki bin akçe aldım ziyâde bir akçe almadım deyücek müdde’î-i mezbûrdan da’vâsına mutâbık beyyine taleb olundıkda ikâmet-i beyyineden âciz olup yemîn virilsün didikde mezbûr Leftero’ya iki bin akçeden ziyâde bin akçe almaduğına yemîn teklîf olundıkda yemîn billâh eyledüğü ecilden mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûd

Hasan bin Murad, Mehmed bin Ali, Pîri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin.

86 - 1605 (1014) Galata 27: 38b/3 Tescil işlemi / Registration

Darid, Nasuh Bey Vakfı’nın mütevellisi Ömer’e Galatasaray Mahallesi’ndeki bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Darid, aynı evi yıllık 6000 akçeden bir yıllığına mütevelliden kiralar. Bir Hristiyan Darid’e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Darid takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in the Galatasaray neighborhood from Ömer, mutawalli of the Nasuh Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 6000 akçe for a period of one year. A

Christian serves as surety for Darid and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

87 - 1605 (1014) Galata 27: 39a/3 Dava / *Adjudication*

Mehmet, Yani karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet'e göre Yani'nin 2000 akçesi faizden (murâbaha) olmak üzere toplam 8000 akçe borcu vardır. Yani borcunun 1200 akçesini ödemiştir. Mehmet kalan 6800 akçenin alınmasını ister. Mahkeme Yani'ye görüşünü sorar. Yani, Mehmet'e 1200 akçesi faizden olmak üzere toplam 7000 akçe borcu olduğunu, bunun 6400 akçesini ödediğini, dolayısıyla yalnızca 600 akçe borcu kaldığını öne sürer. Mehmet ise Yani'nin 6400 akçe ödeme yaptığını reddeder. Mahkeme Yani'den tezini kanıtlamasını ister. Mahkemeye herhangi bir kanıt sunamayan Yani, Mehmet'e yemin ettirilmesini teklif eder. Sonuç olarak Mehmet, Yani'den 6400 akçe almadığına yemin ederek davayı kazanır.

Mehmet sues Yani. The plaintiff claims that Yani owed him a total of 8000 akçe, of which 2000 akçe represents interest (murâbaha). Having been repaid 1200 akçe, Mehmet wants Yani to pay the remaining 6800 akçe. Questioned by the court, Yani claims that he owes Mehmet a total of 7000 akçe, of which 1200 akçe represents interest. He adds that he has already paid back 6400 akçe of the debt, leaving only 600 akçe unpaid. Mehmet denies that Yani has repaid 6400 akçe. The court asks Yani to prove his claim. Failing to present evidence to court, Yani requests that Mehmet take an oath. In conclusion, the plaintiff Mehmet wins the case by stating under oath that he did not collect 6400 akçe from Yani.

Mehmed bin Abdullah nâm râcil mahfil-i kazâyâ Yani veled-i Kalyori nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında ikrâr-ı da'vâ idüp mez-

bûr Yani zimmetinde asl-ı mâldan altı bin akçe ve murâbahadan iki bin akçe hakkım olup meblağ-ı mezbûrdan bin iki yüz akçesin alup kabz eyledim zimmetinde altı bin sekiz yüz akçe hakkım kalmışdır hâlen taleb iderim su’âl olunsun didikde gibbe’s-su’âl mezbûr Yani cevâb virüp mezbûr Mehmed’e asl-ı mâldan beş bin sekiz yüz akçe deynim olup ve murâbahadan bin iki yüz akçe deynim olup cem’an yedi bin akçe deynim olup altı bin dört yüz akçe edâ eyledim zimmetimde lâzımü’l-edâ altı yüz akçe deynim vardır didikde merkûm Mehmed meblağ-ı merkûmın altı bin dört yüz akçesin alup kabz eylediğün münkir olıcak merkûm Yani’dan meblağ-ı merkûmı edâ eylediğine beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyineden âciz olup istihlâf itmeğın merkûm Mehmed’e meblağ-ı merkûm altı bin dört yüz akçeyi alup kabz itmedüğüne yemîn teklîf olundıkda ol dahi minvâl-i meşrûh üzre yemîn-i bi’llâhi’l-aliyyi’l-a’lâ itmeğın mâ-hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis min şehri Muharremi’l-haram min şühûr li-sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûd

Pîri bin Abdünnebi, Yusuf bin Murad, İbrahim bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin.

88 - 1605 (1014) Galata 27: 40b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Galata şekercilerinden Biki, İbrahim Paşa Vakfı’nın tahsildarı (câbisi) Murat ile birlikte mahkemededir. Biki, bir yıl sonra ödemek koşuluyla vakfa 13.200 akçe borçlandığını ve bunun 1200 akçesinin faiz (çuka bahasından olarak ifade ediliyor) olduğunu söyler. Alınan borç karşılığında Biki, dükkânındaki kavanoz, şişe, tencere, havan vb eşyalarını Murat’a rehin olarak bırakır. Murat, Biki’nin sözlerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Biki, a candy maker (şekerci) in Galata, is in court with Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa Waqf. The former owes

the waqf a total of 13,200 akçe, of which 1200 akçe represents interest (expressed as the price of broad cloth). He will repay the debt at the end of one year. In exchange for the debt, Biki pawns the equipment in his store to Murat. Murat corroborates Biki's testimony. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata şekercilerinden Biki veled-i Yorgi nam zimmî meclis-i şerîfde hâmilü'l-kitâb merhûm İbrahim Paşa [Vakfî'na] bi'l-fi'l câbî ve kâyim-makâm-ı mütevellî olan Murad bin Abdullah nam kimesne mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve itirâf idüp mezbûr yediyle vakf-ı merkûmdan bi-tarîki'l-karzi's-şer'î on iki bin râyicü'l-vakt akçe alup kabz eyledim el-ân zimmetimde vâcibü'l-kazâ deynimdir ve çuka bahâsından vakf-ı mezbûra târih-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmına değin mü'eccel bin iki yüz akçe deynim vardır hâlen silk-i mülkimde münselik olan yüz seksen aded iznik kavanoz ve yirmi sekiz aded [silik] şişe ve bir büyük şeker tâbesi ve dört adet tencere ve üç yüz aded [...] ve bir büyük Frenk [silik] ve bir pîşhûn ve bir terâzu ve kantar ve bir mermer havan ve bir demür havanı câbi-i merkûm yedinde meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde [rehn] vaz' eyledim deyücek mukırr-ı mezbûrın minvâl-i meşrûh üzre olan ikrârın mukarrûn lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe [tasdîk] idicek mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren [boş] Şühûd

Zülfikar Çavuş bin Sefer, Musa Çavuş bin Kaya, Mahmud bin Ahmed, Hüseyin bin Abdullah, Hasan bin İbrahim.

89 - 1605 (1014) Galata 27: 41a/1 Tescil işlemi / Registration

Merhum Ağazade Vakfı'nın mütevellisi Yahya Bey'in vekili Bali Bey, Kalyomire isimli Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. İki yıl önce Kalyomire, Galata'nın Lonca Mahallesi'ndeki evini vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 akçeye satmış ve bu işlemin ardından aynı evi yıllık 900 akçeden kiralamıştır. Şimdi Bali Bey, iki yıllık kirayı karşılayan 1800 akçe ile satış bedeli olan 9000 akçeyi Kalyomire'nin ödediğini belirterek evi ona iade ettiğini

söyler. Kalyomire söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Bali Bey, legal agent of Yahya Bey, mutawalli of the Merhum Ağazade Waqf, is in court with Kalyomire, a Christian. Two years earlier Kalyomire took out a 9000 akçe mortgage (istiglal) from the waqf on her house in Galata’s Lonca neighborhood. Later she rented the same house from the waqf for 900 akçe per annum. Now Bali Bey states that Kalyomire has paid back the 9000 akçe mortgage, along with 1800 akçe for two years’ rent. He adds that he has returned the house to her. Kalyomire corroborates his testimony. The court registers the transaction.

Merhûm Ağazâde Vakfı mütevellîsi olan Yahya Bey bin Zâtî[nin] kâyim-makâm-ı mütevellî olan Bali Bey bin Mustafa meclis-i şerîfde hâmile-i hâze’l-kitâb Kalyomire bint-i Yorgi nam zimmî mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer’î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer’î kılup bundan akdem mezbûre Kalyomire mahmiyye-i Galata’da Lonca Mahallesi’nde vâkî inde’l-ahâlî ve’l-cîrân ma’lûmü’l-hudûd olan mülk menziline vakf-ı mezbûra istiglâl tarîkiyle dokuz bin râyicü’l-vakt akçeye bey’ idüp teslîm-i mebî’ ve kabz-ı semen itdükden sonra yine menzil-i merkûmı be-her sene dokuz yüz akçe icâre ile cânib-i vakıfdan istîcâr ve kabûl itmişidi el-hâletü hâzihî menzil-i merkûmın kâyim-makâmı olduğım ecilden iki yıllık icâresi olan bin sekiz yüz akçeyi ve asl-ı mâl olan meblağ-ı merkûm dokuz bin akçeyi mütevellî-i merkûmın kâyim-makâmı olduğım ecilden merkûme Kalyomire yedinden bi’t-tamâm ve’l-kemâl alup kabz idüp menzil-i mezkûrı merkûme Kalyomire’ye teslîm eyledim merkûme Kalyomire zimmetinde asl-ı mâldan ve icâre-i menzilden aslâ bir akçe ve bir habbe kalmamışdır didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhını merkûme Kalyomire dahi vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk eyledikde vâkî [hâl] bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehri Muharremi’l-harâm li-sene erba’a ‘aşere ve elf

Şühûd

Pîri bin Nebi, İbrahim bin Süleyman, Abdülkâdir Hâce bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad.

90 - 1605 (1014) Galata 27: 43b/2 Dava / *Adjudication*

Merhum Abdülbaki Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, Andon, Kostantin ve Mihal karşısında mahkemededir. Mehmet'e göre, vakfın eski mütevellisi Ahmet, vakıf malından Yanaki isimli Hristiyan'a 16.000 akçe borç vermiştir. Yanaki aldığı borç karşılığında Galata'nın Koloğlu Mahallesi'ndeki evini vakfa rehin olarak vermiş, Andon, Kostantin ve Mihal'i de borcuna kefil göstermiştir. Şimdi Mehmet, söz konusu alacağın kefillerden alınmasını ister. Mahkeme kefillere görüşlerini sorar. Kefiller, Yanaki'nin borcuna kefil olduklarını doğrulamakla birlikte bu borcu eski müteveli Ahmet'e ödediklerini öne sürerler. Mehmet'in söylenilenleri reddetmesi üzerine mahkeme kefillerden kanıt ister. Onlar da mahkemeye getirdikleri iki Müslüman şahit desteğiyle tezlerini kanıtlayarak davayı kazanırlar.

Mehmet, mutawalli of the Merhum Abdülbaki Efendi Waqf, sues Andon, Kostantin and Mihal. The plaintiff claims that Ahmet, former mutawalli of the waqf, lent 16,000 akçe to Yanaki, a Christian. Yanaki pawned his house in Galata's Koloğlu neighborhood in exchange for his debt. Andon, Kostantin and Mihal served as his sureties for the debt. Now Mehmet wants the sureties to settle the debt. Questioned by the court, the sureties acknowledge their suretyship, adding that they repaid Yanaki's debt to the former mutawalli Ahmet. Mehmet rejects their testimony, prompting the court to ask the defendants to prove their claim. They do so through the testimony of two Muslim witnesses and win the case.

Bi'l-fi'l merhûm Abdülbâki Efendi Vakfı'na mütevellî olan Mehmed bin Osman nam kimesne mahfil-i şer'a Andon veled-i Dimitri ve Kostantin veled-i Nikola ve Mihal veled-i Dimitri nam zimmîleri ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Ahmed bin Edhem nam kimesne Yanaki veled-i Dimitri nam zimmîye mâl-ı vakıfdan on altı bin akçe virmiş ol dahi meblağ-ı mezbûrı alup kabz idüp mukâbelesinde mahmiy-

ye-i Galata hâricinde Koloğlu Mahallesi’nde vâki’ [silik] ve bir tarafı Francesko veled-i Yorgi ve bir tarafı Andriye veled-i Nikola ve bir tarafı Andon veled-i Yorgi mülkleri ile mahdûd olan mülk menziline rehn vaz’ eyledikten sonra merkûmûn Andon ve Kostantin ve Mihaîl nam zimmîler meblağ-ı mezbûr on altı bin akçeye emr ü kabûlî hâviye kefâletle kefil olmuşlar idi hâlen meblağ-ı mersûm on altı bin akçeyi kefâletleri hasebi ile mezbûrlardan taleb iderim su’âl olunsun didikde gıbbe’s-su’âl merkûm zimmîler cevâb virüp fi’l-vâki’ mütevellî-i sâbık Ahmed mezbûr Yanaki’ye mâl-ı vakıfdan meblağ-ı mesfûr on altı bin akçe virüp ol dahi menzil-i mezbûrî mukâbelesinde rehn vaz’ itmişidi ve biz dahi meblağ-ı mersûma kefil olmuşidik lâkin kefâletimiz hasebi ile sâlifü’z-zikr Ahmed’e bi’t-tamâm ve’l-kemâl edâ eyledik didikde mütevellî-i merkûm husûs-ı mezbûrî inkâr idicek mezbûrûn zimmîlerden takrîr-i meşrûhlarına muvâfık beyyine taleb olundıkda udûl-i müs-limînden Mahmud Bey bin Abdullah ve Ömer Çavuş bin Mahmud nam kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’a hâzırân olup gıbbe’l-istişhâdi’ş-şer’î fi’l-hakîka mezbûrûn zimmîler bizim huzûrımızda mütevellî-i mûmâ-ileyh Ahmed’e mezbûr Yanaki’nin deyni olup mersûm zimmîler kefil oldukları meblağ-ı mezbûr on altı bin akçe’i kefâletleri hasebiyle bi’t-tamâm ve’l-kemâl edâ ve teslim eylediler bu husûsa biz şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba’de’t-ta’dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı’a olup mûcebiyle hükm olunup mâ-hüve’l-vâki’ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fî 15 Muharrem [sene 1014]

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdullah, Abdülkâdir Hâce bin Hüseyin, Ahmed Bey bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Çakır bin Abdullah, Mehmed Bey bin Mehmed, Sinan Bey bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Pîri bin Abdünnebi.

91 - 1605 (1014) Galata 27: 45a/1 Dava / *Adjudication*

Tophane sakinlerinden Ali Ağa, Hızır karşısında mahkemededir. Ali Ağa’ya göre Hızır’ın eşi Enzele, Ali Ağa’nın kurduğu vakfa

evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 akçeye satmış, sonra da bu evi yıllık 1800 akçeden kiralamıştır. Bu işlemler sırasında Hızır, Enzele'nin borcuna kefil olmuştur. Enzele'de söz konusu satıştan 12.000 akçe ve biriken kiralardan 5800 akçe olmak üzere toplam 17.800 akçe alacağı olduğunu belirten Ali Ağa, bu paranın Hızır'dan alınmasını ister. Mahkeme Hızır'a görüşünü sorar. Hızır'ın söylenilenleri doğrulaması üzerine davayı davacı Ali Ağa kazanır.

Ali Ağa, a resident of Tophane, sues Hızır. The former claims that Hızır's wife Enzele took out a 12,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Ali Ağa's waqf. She then rented the house from the waqf at 1800 akçe per annum. Hızır provided surety for her debt, he says. Stating that Enzele owes the waqf a total of 17,800 akçe, 12,000 akçe for the initial mortgage and 5800 akçe for accrued rent, Ali Ağa wants Hızır to pay the sum. Questioned by the court, Hızır corroborates Ali Ağa's testimony. In conclusion, the plaintiff Ali Ağa wins the case.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Tophâne sâkinlerinden fah-rü'l-akrân Ali Ağa ibn Abdülmennan mahfil-i kazâyâ Hızır bin Mustafa nam kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem mezbûr Hızır'ın zevcesi Enzele bint-i Mansur nam hâtun kendi vakf akçemden on iki bin akçe alup vilâyet-i Ana-dolı'da vâki' fevkânî Kocaderesi dimekle ma'rûf karyede ma'lû-mü'l-hudûd olan menzilini meblağ-ı merkûm on iki bin akçeye istiglal ile bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz be-her sene bin sekiz yüz akçeye îcâr idüp merkûme Enzele dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itmiş idi hâlen merkûme zimmetinde asl-ı mâldan on iki bin akçe ve bin on iki Şevvâli gurrelerinden bin on dört Muharre-mine gelince beş bin sekiz yüz akçe icâre-i menzilden olup cem'an on yedi bin sekiz yüz akçe olup meblağ-ı merkûma mezbûr Hızır merkûme Enzele'nin emriyle kefil olmuş idi su'âl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Hızır cevâbında fi'l-vâki' zevcem merkûme Enzele'nin müşârün-ileyh

Ali Ağa’ya asl-ı mâldan on iki bin akçe ve icâre-i menzilden
beş bin sekiz yüz akçe deynine emriyle ben kefil oldım didikde
vâki’ hâl gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-‘işrîn min
Muharremi’l-harâm sene erba’a ‘aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdülatif, Hüseyin bin Abdullah, Ahmed
bin Abdullah, Mustafa bin Hüseyin.

92 - 1605 (1014) Galata 27: 45b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata sakinlerinden Şükufe Hatun’un vekili Bilal Ağa, Sadet-
tin ile birlikte mahkemeye gelir. Sadettin beş yıl önce mülkiyeti
Ali Paşa Vakfı’na ait olan Karaköy’deki bir arsa üzerine müte-
vellinin izniyle bir ev yaptırmıştır. Sonra Sadettin bu evi istiglal
(ipotek, rehin) yoluyla 60.000 akçe karşılığında Şükufe’ye satmış,
daha sonra da aynı evi yıllık 15.000 akçeden kiralamıştır. Bilal,
o zamandan bu yana biriken kira borcunun 53.500 akçeyi bul-
duğunu belirterek şimdi Sadettin’in bu parayı ödediğini söyler.
Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

*Bilal Ağa, legal agent of Şükufe, a resident of Galata, is in court
with Sadettin. Five years earlier Sadettin built a house on a plot
in Karaköy belonging to the Ali Paşa Waqf, with the permission
of the mutawalli. Later he took out a 60,000 akçe mortgage
(istiglal) on the house from Şükufe. He proceeded to rent the same
house from Şükufe at 15,000 akçe per annum. Bilal now states
that Sadettin has paid in full the rent accrued since then, which
amounts to 53,500 akçe. The court registers Bilal’s testimony.*

Mahmiyye-i Galata sâkinelerinden fahrü’l-muhadderât Şükûfe
Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti’l-beyâna vekîl-i
şer’î olup hasm-ı şer’î-yi câhid mahzarında eş-Şeyh Ahmed ibn
Ebu’t-tayyib et-tabîb ve Ali Bey ibn Abdullah şehâdetleri ile vekâ-
leti sâbite olan fahrü’l-akrân Bilal Ağa ibn Abdülmennan meclis-i

şer‘-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâmilü’l-kitâb Sadeddin bin Osman nam kimesne mahzarında bi’l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer‘î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılup bundan akdem mezbûr Sadeddin mahmiyye-i merkûme dâhilinde Karaköy Mahallesi’nde vâki‘ merhûm Ali Paşa Evkâfı’ndan bir tarafı Yani veled-i Serkis mülki ile ve bir tarafı Kara Dimitri veled-i Yani mülki ile ve bir tarafı Dimo veled-i İstadi mülki ile ve bir tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olan arz-ı mevkûfe üstünde izn-i mütevellî ile binâ eyledüğü mülk menziline merkûme Şükûfe Hatun’a istiglâl tarîki ile tis’a ve elf senesi Zilka‘desinde altmış bin akçeye bey‘ idüp teslîm-i mebî‘-i merkûm ve kabz-ı semen-i mezbûr itdikden sonra menzil-i merkûmı mezbûre Şükûfe Hatun’dan be-her sene on beş bin akçeye istîcâr ve kabûl itmişidi el-hâletü hâzihî menzil-i merkûmın târih-i merkûmdan selâse ‘aşere ve elf senesi Zilka‘desinin gâyetine gelince hesâb-ı merkûm üzre hâsıl olan icâresi ki cem‘an elli üç bin beş yüz akçe ider bi’t-tamâm ve’l-kemâl müvekkilem merkûme Şükûfe Hatun’a edâ ve teslîm idüp ol dahi kabz ve tesellüm eyledi târih-i merkûma gelince zıkr olunan menzil icâresinden merkûm Sadeddin zimmetinde aslâ bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde vekîl-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhın mukarrûn lehü’l-merkûm Sadeddin dahi vicâhen tasdîk şifâhen tahkîk eyledikde vâki‘ hâl gıbbe’t-taleb ketb olundu fi’l-vâki‘ fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûd

Rıdvan Bey bin Abdullah, eş-Şeyh Emin [bin] Yusuf [?], el-Hâc İbrahim [bin] eş-Şeyh Ahmed, el-Hâc Nâsır, el-Hâc Derviş, el-Hâc Yusuf.

93 - 1605 (1014) Galata 27: 45b/4 Dava / *Adjudication*

Galata sakinlerinden Sekne isimli Hıristiyan, Mihal karşısında mahkemeye çıkar. Mihal ile kumaş işinde (çukacılık) ortaklık kurduklarını belirten Sekne, her türlü harcama için Mihal’in kendisine izin verdiğini söyler. Sekne, Mihal’in izniyle Yakomi’den 300 kuruşluk bez almış, daha sonra Yakomi’ye faiziyle birlikte

360 kuruş ödeme yapmıştır. Şimdi Sekne, fazladan ödediği 60 kuruşluk faizin yarısını Mihal'den almak ister. Mahkeme Mihal'e görüşünü sorar. Mihal, Sekne'ye 300 kuruşluk bez alması için izin verdiğini belirterek faiz olarak ödenen 60 kuruş için Sekne'nin izin istemediğini öne sürer. Bunun üzerine mahkeme Sekne'ye izin alıp almadığını sorar. O da izin almadan ödeme yaptığını kabul eder. Sonuç olarak mahkeme, Sekne'nin açtığı davanın yersiz olduğuna hükmederek davacının bu konuda tekrar dava açmasını yasaklar.

Sekne, a Christian resident of Galata, sues Mihal. Stating that he and Mihal formed a partnership in the fabric business (çukacılık), he says that Mihal gave him full authorization regarding their expenses. With Mihal's permission, Sekne bought from Yakomi fabric worth 300 kuruş and later paid Yakomi 360 kuruş, including interest. Now Sekne wants Mihal to cover half of the 60 kuruş he paid as interest. Questioned by the court, Mihal states that he gave Sekne permission to spend 300 kuruş for the fabric but not 60 kuruş for interest. The court then asks Sekne if he obtained Mihal's permission. He admits to making the payment without Mihal's approval. In conclusion, the court throws out Sekne's lawsuit and bans him from filing another case about this issue.

Mahmiyye-i Galata sâkinlerinden Sekne [?] veled-i Mihal nâm zimmî mahfil-i kazâda işbu sâhibü'l-kitâb Mihal veled-i Papas nâm zimmî muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem mezbûr Mihal ile çukacılıkda şerîk olup şirkete müte'allik husûsa ne mikdâr akçe sarf idersen makbûlümdür deyü bana izn virmekle ben dahi merkûmın izni ile Yakomi veled-i Manol nâm zimmîden nesne mikdârı beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm üç yüz guruşluk çuka iştirâ idüp bâd-i zamân semen-i merkûmı mezbûra edâ itdiğimde mezbûra altmış guruş ribh virmişidim hâlen merkûm Yakomi'ye ribh deyü edâ itdüğüm altmış guruşın nısfının edâsı merkûm Mihal'e lâzım gelmeğin taleb iderin su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl mezbûr Mihal cevâbında fi'l-vâki' mezbûr Sekne mezkûr Yakomi'den

üç yüz guruşluk çuka iştirâ itmesine izn virmişidim lâkin zikr olunan rıbhı merkûma bi-gayrı vech-i şer'î virmişdir deyüp merkûm Mihâl'den rıbh deyü merkûma virdüğü meblağ-ı mezbûrın virilmesin şer'le lâzım olmamağın bi-gayrı vech virdüğüne mu'terif olmağın da'vâdan men' olunup mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Muharremi'l-haram sene 1014

Şühûd

Hasan bin Hüseyin, Pîri bin Nebi, Yusuf bin Murad, Ali bin Ahmed, Mehmed bin Bahşî.

94 - 1605 (1014) Galata 27: 46a/4 Tescil işlemi / Registration

Mihâl, Abdülbaki Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mihâl, sattığı evi yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihâl takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Abdülbaki Efendi Waqf. He then rents the same house for 1200 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

95 - 1605 (1014) Galata 27: 46b/3 Tescil işlemi / Registration

Eline isimli Hıristiyan kadının eşi ve vekili Nikola mahkemeye gelerek Eline'nin evini Hemdem Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Recep'e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 dirheme sattığını sonra da aynı evi bir yıllığına 2500 dirheme vakıftan kiraladığını belirtir. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Nikola, legal agent of Eline, a Christian woman, takes out a 25,000 dirhem mortgage (istiglal) on Eline's house from Recep,

mutawalli of the Hemdem Çavuş Waqf. He then rents the house on behalf of his client for 2500 dirhem per annum. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

96 - 1605 (1014) Galata 27: 49a/4 Dava / *Adjudication*

Merhum Abdülbaki Efendi Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Çelebi, Mihal karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet Çelebi’ye göre Mihal, vakfın eski mütevellisi Ahmet’e Çengelköy’deki bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 akçeye satmıştır. Bu işlemin ardından Mihal, sattığı evi yıllık 700 akçeden kiralamıştır. Şimdi Mehmet, Mihal’in bir yıllık kira borcu olduğunu belirterek bu paranın kendisinden alınmasını ister. Mahkeme Mihal’e görüşünü sorar. Mihal, bir yıllık kira borcu olan 700 akçeyi eski müteveli Ahmet’e ödediğini belirtir. Bunun üzerine mahkeme Mihal’dan savını kanıtlamasını ister, o da üç gün ek süre ister. Ancak Mihal verilen ek sürede mahkemeye herhangi bir kanıt sunamaz. Dolayısıyla davayı davacı Mehmet Çelebi kazanır.

Mehmet Çelebi, mutawalli of the Merhum Abdülbaki Efendi Waqf, sues Mihal. The former claims that Mihal took out a 7000 akçe mortgage (istiglal) on his house located in Çengelköy from Ahmet, former mutawalli of the waqf. He then rented the same house for 700 akçe per annum. Stating that Mihal owes one year’s rent, Mehmet now asks for payment. Questioned by the court, Mihal claims that he paid the rent to the former mutawalli Ahmet. The court then asks Mihal to prove his claim. He requests a three-day extension to provide evidence but then fails to prove his claim within the allotted time. The court thus rules in favor of the plaintiff Mehmet Çelebi.

Merhûm Abdülbâki Efendi Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mehmed Çelebi ibn Osman nam kimesne mahfil-i kazâyâ Mihal veled-i Yorgi nam zimmiyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merkûm Mihal vakf-ı mezbûra sâbıkâ mütevellî olan Ahmed zamânında mâl-ı vakıfıdan yedi bin akçe alup mahmiyye-i Üsküdar tevâbi'inden Çengelköyü dimekle ma'rûf karyede vâki' ma'lûm-ül-hudûd menziline cânib-i vakfa istiglâl tarîki ile bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i merkûmı be-her sene yedişer yüz akçeye bir senenin icâresi vardır vakf-ı mezbûr için taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mihal zimmetinde târih-i kitâba gelince bir senenin icâresi olan merkûm Ahmed'den yedi bin akçe alup sâlifü'z-zıkr menzili istiglâl ile bey' idüp be-her sene yedişer yüz akçeye istîcâr idüp târih-i kitâba gelince bir senenin icâresi olan meblağ-ı merkûm yedi yüz akçe[yi] mütevellî-i sâbıkâ teslim eyledüğüne merkûm Mihal'den beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyine için târih-i kitâbdan üç gün mukaddem mehl-i şer'î olup mehl-i mezbûr mürûr idüp ityân-ı beyyineden âciz olmağın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn min şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşere ve elf mine'l-hicreti'n-Nebeviyye aleyhi efdali't-tahiyye

Şühûd

Pîri bin Nebi, Süleyman bin Hüseyin, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

97 - 1605 (1014) Galata 27: 50b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Papa Dimitri, Karaköy'deki evini el-Hac Mustafa Vakfı ile İlyas Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Mütevellî Mustafa satış bedelinin 6000 akçesini el-Hac Mustafa Vakfı'ndan, 4000 akçesini de İlyas Çelebi Vakfı'nın kasasından öder. Bu işlemin ardından Dimitri, sattığı evi yıllık 1000 akçeden bir yıllığına kiralar. Dimitri'ye ve borcuna bir Hıristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Papa Dimitri takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in Karaköy from Mustafa, mutawalli of both the el-Hac Mustafa Waqf and İlyas Çelebi Waqf. Mustafa pays 6000 akçe of the mortgage out of assets of the el-Hac Mustafa Waqf and 4000 akçe out of the İlyas Çelebi Waqf's funds. Dimitri then rents the same house for 1000 akçe for a period of one year. A Christian serves as surety for Dimitri and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

98 - 1605 (1014) Galata 27: 52a/4 Tescil işlemi / Registration

Ahmet Bey, Sirkeci Muslihittin Vakfı'nın mütevellisi Cafer Ağa ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'nın Sarı Lütü Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 akçeye vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 2700 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ahmet Bey is in court with Cafer Ağa, mutawalli of the Sirkeci Muslihittin Waqf. The former takes out from the waqf an 18,000 akçe mortgage (istiglal) on his house located in Galata's Sarı Lütü neighborhood. He then rents the same house from the waqf for 2700 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

99 - 1605 (1014) Galata 27: 54b/3 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Sirkeci Mustafa Vakfı'nın mütevellisi vekili el-Hac Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek Karaköy'de bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Manol, gerek-

tiğinde evin vakfa geri verilmesine ve borcun ödenmesine kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Dimitri is in court with el-Hac Mehmet, legal agent of the mutawalli of the Sirkeci Mustafa Waqf. The former takes out from the waqf a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in Karaköy. He then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Manol serves as surety to return the house to the waqf or pay the debt in case it is necessary. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

100 - 1605 (1014) Galata 27: 54b/4 Dava / *Adjudication*

Karamürsel'den Fazlı'nın vakfına kardeşi Ali Reis müteveli olmuştur. Müteveli Ali Reis, diğer kardeşi ve aynı zamanda vakfın nazırı olan Mustafa Reis karşısında mahkemeye çıkarak vakfın Mustafa Reis'ten 21.000 akçesi üç yıllık faiz (murâbaha-i şer'iyye olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 91.000 akçe alacağını olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Mustafa Reis, vakfa olan 70.000 akçelik borcunu doğrulamakla birlikte borcunun iki yıllık faizi olan 14.000 akçeyi mütevellinin emriyle vakıf çalışanlarına ücret olarak dağıttığını, dolayısıyla geriye 70.000 akçe anapara ile bir yıllık faizi olan 7000 akçe borcu kaldığını belirtir. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ali Reis serves as the mutawalli of the waqf founded by his brother Fazlı, a resident of Karamürsel. The mutawalli sues Mustafa Reis, his other brother and the waqf minister (nazır), claiming that the defendant owes the waqf a total of 91,000 akçe, of which 21,000 akçe represents interest (murâbaha-i şer'iyye) accrued over three years. Questioned by the court, the defendant Mustafa Reis accepts that he owes 70,000 akçe to the waqf. He

also claims that the mutawalli instructed him to use the 14,000 akçe interest accrued over two years to pay the waqf staff's wages. Accordingly, his remaining debt amounts to the principal of 70,000 akçe plus 7000 akçe for one year's interest. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Üsküdar'a tâbi' Karamürsel sükkânından olup karındaşı Fazlı bin Mehmed Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Reis bin Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde karındaşı Mustafa Reis ibn Mehmed'i ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mütevellîsi olduğum vakf-ı mezbûrda merkûm Mustafa Reis zimmetinde yetmiş bin akçe olup meblağ-ı mezbûrun üç yıllık murâbaha-i şer'iyyesi ki cem'an yirmi bir bin akçe idüp tevliyetim hasebi ile merkûmdan taleb iderin su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm Mustafa Reis dahi cevâbında fi'l-vâki' vakf-ı mezbûrdan zimmetimde yetmiş bin akçe vardır lâkin meblağ-ı mezbûrun üç yıllık murâbahasından iki yıllık murâbahası ki on dört bin akçe ider mütevellî-i mezbûrun emri ile vakf-ı merkûma nezâretim hasebi ile vakf-ı mezbûra vazîfe-hor olan erbâb-ı cihâna vazîfelerin edâ eyledüm hâlen zimmetimde bir yıllık murâbaha ki yedi bin akçe ider vâcibü'l-edâ deynimdir edâ ideyin didikde vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb olundu hurrîre fî evâyili Saferi'l-muzaffer sene 1014 Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey bin Hasan, Osman bin Mustafa, [...] Ali bin Mehmed, Piri bin Nebi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

101 - 1605 (1014) Galata 27: 55b/4 Dava / *Adjudication*

Kaptan Sinan Paşa Vakfı'nın mütevellisi Ali, Kasımpaşa Mahallesi'nden Ömer karşısında mahkemeye çıkar. Ömer'in annesi Ayşe Hatun, Kasımpaşa'da bulunan bir evini vakfın eski mütevellisi Hüdaverdi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye satmış, sonra da aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Ömer de annesinin borcunu ödememesi durumun-

da, evin vakfa teslim edilmesine ya da borcun ödenmesine kefil olmuştur. Mütevellî Ali, bu işlemin üzerinden 18 yıl geçtiğini ve 15 yılın kira bedelinin ödendiğini belirterek, üç yıllık kira bedeli olan 3000 akçe ile birlikte toplam 13.000 akçeyi kefil Ömer'in şimdi ödemesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulan Ömer, mütevellî Ali'nin ifadesini doğrulayarak borcunu annesi Ayşe Hatun ile birlikte ödeyeceğini belirtir. Sonuçta, davacı Ali davayı kazanır.

Ali, mutawalli of the Kaptan Sinan Paşa Waqf, sues Ömer, a resident of the Kasımpaşa neighborhood. Ömer's mother Ayşe Hatun took out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Kasımpaşa from Hüdaverdi, the waqf's former mutawalli. She then rented the same house from the waqf for 1000 akçe per annum. Ömer served as surety for his mother to pay the money or return the house to the waqf, in case she failed to pay her debt. Mutawalli Ali states that the agreement in question was made 18 years ago, and that the rent was paid for 15 years. Now Ali wants the surety Ömer to pay a total of 13,000 akçe, including 3000 akçe for three year's rent and the mortgage amount. Questioned by the court, Ömer corroborates the mutawalli's testimony. He also agrees to settle the debt jointly with his mother. In conclusion, the plaintiff Ali wins the case.

Merhûm Kapudân Sinan Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i Galata hâricinde Kasımpaşa Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Ömer'in vâlidesi Âişe bint-i Abdullah nâm hâtun dokuz yüz doksan altı senesinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan târîh-i merkûmda vakf-ı mezbûra mütevellî olan Hüdaverdi nâm kimesne yedinden on bin akçe alup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hüseyin Ağa ibn Abdullah mülki ve bir tarafı Derviş bin Abdullah mülki ve tarafeyni tarîk-i 'amm ile mahdûd olan mülk menzilini bi-tarîki'l-istiglâl bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz her senede biner akçe icâre ile istîcâr idüp merkûm Ömer dahi

menzil-i mezbûrun derkine ve ücretine emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuş idi ba’d ehû târîh-i mezbûrdan bu âna gelince on sekiz yıl mürûr idüp on beş senenin icâresi cânib-i vakfa teslim olunup mâ’ada üç senede vâki’ olan üç bin akçe icâre ile on bin akçe asl-ı mâl cem’an on üç bin akçe bâkîdir su’âl olunmasın taleb iderin didikde gibbe’s-su’âl mezbûr Ömer bi’l-muvâcehe cevâb virüp fi’l-hakîka mezbûre Âişe Hâtun târîh-i mezbûrda vakf-ı merkûm mâlından mütevellî-i mezbûr Hüdaverdi yedinden on bin akçe alup [silik] menzil-i mezkûr bi-tarîki’l-istiglâl bey’ idüp ba’d e’t-tahliyeti’ş-şer’iyye ve’t-tekâbuz her senede biner akçeye istîcâr itdikde ben menzil-i mezbûrun derkine ve ücretine vech-i meşrûh üzre kefil oldum on bin akçe asl-ı mâl ve üç bin akçe icâre cem’an on üç bin akçe hâlen vakf-ı mezbûra vâcibü’l-edâ deyindir meblağ-ı merkûmı mezbûre vâlidem ile edâ ideriz deyü vech-i meşrûh üzre kefil olduğunu ikrâr ve itirâf idicek mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu

Şühûdü’l-hâl

Ahmed bin Ahmed, Veli bin Mustafa, Mehmed Çelebi bin Mehmed [el-]mü’ezzin, Mustafa bin Kasım, Piri bin Nebi, Mehmed Çelebi el-mü’ezzin ve gayruhum.

102 - 1605 (1014) Galata 27: 58a/4 Dava / *Adjudication*

Fani Hatun Vakfı’nın mütevellisi Rüstem Bey, Kazine adlı Hristiyan kadın karşısında mahkemeye çıkar. Kazine daha önce Kuruçeşme’de bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 60.000 akçeye vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 6000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Aradan dört yıl geçmesine karşın Kazine, vakfa yalnızca bir yıllık kira bedeli olan 6000 akçe ödemiştir. Mütevellî Rüstem Bey, Kazine’den vakfın üç yıllık kira bedeli olan 18.000 akçe ile birlikte toplam 78.000 akçelik alacağını istemektedir. Görüşü sorulan Kazine, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme, Kazine’nin ifadesini sicile kaydeder. Sonuçta, davacı mütevellî Rüstem Bey davayı kazanır.

Rüstem Bey, mutawalli of the Fani Hatun Waqf, sues Kazine, a Christian woman. Earlier Kazine took out a 60,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Kuruçeşme from the waqf, and then rented the same house from the waqf for 6000 akçe per annum. Even though it has been 4 years, she has paid to the waqf only 6000 akçe as one year's rent. Mutawalli Rüstem Bey now wants Kazine to pay 78,000 akçe, including 18,000 akçe for three years' rent, plus the mortgage amount. Questioned by the court, the defendant Kazine corroborates the mutawalli's testimony. The court registers Kazine's testimony. In conclusion, the plaintiff mutawalli Rüstem Bey wins the case.

Fâni Hâtun Vakfı'na hâlen mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdülvehhab mahfil-i kazâya Kazine bint-i İstemad nâm nasrâniyyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merkûm Kazine bundan akdem mâl-i vakıfıdan altmış bin akçe alup Kuruçeşme nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Süleyman bin Abdullah mülki ile ve bir tarafı sâhil-i bahr ile ve bir tarafı cebel ile mahdûd olan menzilini meblağ-ı merkûm altmış bin akçeye cânib-i vakfa istiglâl ile bey' idüp ve ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezbûrı bin dokuz Rebî'ulâhîrinde be-her sene altışar bin akçeye mezbûre Kazine'ye icâr idüp ol dahî istîcâr itdikden sonra bir senenin icâresi olan altı bin akçeyi alup kabz idüp hâlen merkûme Kazine zimmetinde üç sene icâre-i menzilden on sekiz bin akçe ve asl-ı mâldan altmış bin akçe vardır su'âl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde mesfûre Kazine cevâb virüp fi'l-vâki' mâl-i vakf-ı mezbûrdan mütevellî-i mûmâ-ileyh yedinden altmış bin akçe alup zikr olunan menzilimi istiglâl tarîkiyle meblağ-ı merkûm altmış bin akçeye bey' idüp ve ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i merkûmı sene-i merkûme Rebî'ulâhîrinde be-her sene altışar bin akçeye istîcâr idüp ve bir senenin icâresi olan altı bin akçeyi mütevellî-i merkûma edâ eyledüm hâlen zimmetimde üç sene icâre-i menzilden on sekiz bin akçe ve asl-ı mâldan altmış bin akçe lâzimü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ' deynimdir didikde gıbbe't-taleb ketb olundu

Şühûdü’l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Piri bin Nebi, Mahmud bin Abdullah, Mehmed bin Ali ve gayruhum.

103 - 1605 (1014) Galata 27: 59a/3 Tescil işlemi / Registration

Sultan Selim Han Vakfı’nın mütevellisi Ali Bey, Mimarbaşı Ahmet Ağa’nın vekili Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Mütevellî Ali Bey, Ahmet Ağa aracılığıyla Kahire Beylerbeyi Hasan Paşa’dan 700 filori borç aldığını ve karşılığında birçok değerli eşya ile Galata’nın Büyükdere Köyü’nde bulunan bir evini Ahmet Ağa’ya rehin verdiğini söyler. Vekil Mehmet Çelebi bu ifadeyi doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ali Bey, mutawalli of the Sultan Selim Han Waqf, is in court with Mehmet Çelebi, legal agent of head architect (mimarbaşı) Ahmet Ağa. The former states that he took a 700 florin loan from Hasan Paşa, governor general of Cairo, via Ahmet Ağa. In exchange for the loan, he says, he pawned to Ahmet Ağa several valuable goods and a house in Galata’s Büyükdere village. The legal agent Mehmet Çelebi corroborates his testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Budur ki cennet-mekân firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûr-leh Sultan Selim Hân ‘aleyhi’r-rahmeti ve’l-gufrân evkâfına sâbıkan mütevellî olan fahrü’l-a’yân Ali Bey ibn Abdülmennan meclis-i şer’-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bâ’is-i hâze’l-kitâb bi’l-fi’l mi’mârbaşı olan fahrü’l-emâcid ve’l-ekârim müstecmi’u’l-mehâmid ve’l-mekârim Ahmed Ağa ibn Abdullah tarafından ikrâr-ı âti’l-beyânı tasdîka vekîl-i şer’î olup vekâleti nehc-i şer’î üzere sâbite olan Mehmed Çelebi ibn Kasım el-cündî mahzarında bi’t-tav’îs-sâf ikrâr ve itirâf idüp bi’l-fi’l Mısır-ı Kahire beylerbeyisi olan eşrefü’l-vüzerâi’l-izâm ekremü’l-küberâi’l-fihâm mütemmim-i mümehhidi’l-enâm mu’in-i zu’afâi’l-İslâm el-mahfû-

fun bi-sunûf-i 'avâtîfî'l-meliki'l-'allâm Hasan Paşa ibn Abdüsselam edâma'llâhü ikbâluhü ve yessera fi'd-dâreyn â'mâlihî hazretlerinin ba'zı mühimmâtına sarf için mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'dan alâ tarîki'l-karz dokuz bin yedi yüz 'aded tâmmü'l-vezn ve kâmilü'l-'ayâr sikke-i hasene filori ki te'kîden li'l-asl nısfı ve tavzîhan li'l-küll dört bin sekiz yüz elli filori ider alup kabz eyledüm hâlen meblağ-ı merkûm dokuz bin yedi yüz filori zimmetimde lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ' deynimdir ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde bir gümüş kaplu sini iskemlesi ve bir gümüş leğen ve iki gümüş arakıyye kutusu ve bir gümüş râhle ve üç gümüş şem'dân ve bir gümüş tebsi ve bir buhûrdân ve iki gümüş üzengü ve iki gümüş gülâbdân ve iki gümüş leğen ve ibrik ve bir gümüş kapaklu tas ve üç gümüş topuz ve üç düğme 'abayı ve iki altun hançer ve bir altun isti'ân kabıyla ve bir cevherî hotas tobu ve bir cevherî zinnârî kuşak ve bir pul cevherî kuşak dört cevherî altun çâprast ve bir gümüş sepet ve bir çift la'l küpe ve bir murassa' la'l ve bir zümürrüd küpe ve bir la'l yüzük ve bir gök yakut yüzük ve iki şebic incü ve bir altun meftûl ve iki çift incü bilezik ve bir incü ve zümürrüd ile murassa' altun isti'ân ve bir incü ve cevâhir ile murassa' altun isti'ân ve bir cevherî altun istigân ve bir cevherî pârelenmiş isti'ân ve üç cevherî bâzûbend ve üç cevherî şakak ve bir gümüş sandûk' ve bir gümüş maşraba ve iki gümüş câm tâsı ve bir gümüş [...] zencîri ve bir cevherî kaplu bilezik ve iki cevherî bıçak ve mahmiyye-i Galata muzâfâtından Büyükdere nâm karyede vâki' bir tarafı yine benim vakfım ile ve bir tarafı Yaranko veled-i Yani mülki ile ve iki tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup 'ulvî ve süflî büyütlü müte'addideyi ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâvî hadîkayı müstemil olan mülk menzilimi müşârün-ileyh Ahmed Ağa yedinde rehin vaz' eyledüm didikde gıbbe't-tasdîk mâ-cerâ kayd şüd tahrîren fi 13 Safer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Ağa, 'umdetü'l-müderrisîn Salih Efendi bin Mustafa, Sefer Çavuş bin Abdullah, Hüseyin Ağa bin Abdullah, Süleyman Ağa bin Abdullah, Cafer Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî, Üstad Mehmed bin Abdullah, Ali Çavuş bin Abdullah, Osman Bey.

104 - 1605 (1014) Galata 27: 60a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata’nın Sultan Bayezid Han Mahallesi’nden Hıristiyan Lika’nın ölümü üzerine mirası kızı Seltane ile eşi Şime’ye kalmıştır. Şime, kendi adına ve kızı Seltane’nin vasisi olarak saray kapıcılarından Hüseyin Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Lika, ölümünden önce adı geçen mahallede bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 akçeye Hüseyin Bey’e satmış, sonra da aynı evi yıllık 3300 akçeye Hüseyin Bey’den kiralamıştır. Lika’nın mirası borcunu karşılamadığı için söz konusu ev açık artırma yoluyla satışa çıkarılmış, 25.000 akçelik en yüksek peyi veren Hüseyin Bey de evin sahibi olmuştur. Şime, evin parasını Lika’nın Hüseyin Bey’e olan borcu ile takas ettiklerini söyler. Hüseyin Bey, Şime’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

The estate of Lika, a Christian resident of Galata’s Sultan Bayezid Han neighborhood, falls to his daughter Seltane and wife Şime. Şime appears in court with Hüseyin Bey, a palace guard, representing herself and her daughter. Before his death, Lika took out from Hüseyin Bey a 25,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the above-mentioned neighborhood. He then rented the same house from Hüseyin Bey for 3300 akçe per annum. Because Lika’s estate is insufficient to cover the debt, the house is auctioned off and sold to Hüseyin Bey, who offers the highest bid of 25,000 akçe. Şime states that they have counted these proceeds toward Lika’s debt to Hüseyin Bey. Hüseyin Bey corroborates Şime’s testimony. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata mahallâtından merhûm Sultân Bayezid Hân ‘aleyhi’r-rahmeti ve’r-rıdvân mahallesi sâkinlerinden olup bundan akdem mürd olup verâseti sulbiye kızı Seltane nâm sağîreye ve zevce-i metrûkesi Şime bint-i Petro nâm zimmîyeye münhasıra Lika veled-i Nikola nâm hâlikin zevcesi mezbûre Şime kendü tarafından asâleten ve sağîre-i mezbûreye vasî olup vesâyeti nehc-i şer’î üzre sâbite olduktan sonra vesâyeten meclis-i şer’a hâzıra olup sâhibi hâze’l-kitâb dergâh-ı ‘âlî bevvăbla-

rından Hüseyin Bey ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp hâlik-i mezbûr Lika merkûm Hüseyin Bey yedinden târîh-i kitâbdan on yıl mukaddem yirmi beş bin akçe getürüp alup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Manol veled-i Dimitri ve tarafeyni Tranos veled-i Todori mülkleriyle ve tarîk-i 'âmmâ mahdûd olup büyü-tü müte'addideyi müstemil olan mülk menziline mezbûr Hüseyin Bey'e 'alâ tarîki'l-istiglâl meblağ-ı merkûm yirmi beş bin akçeye bey' idüp teslîm-i mebi' ve kabz-ı semen itdikden sonra be-her sene üç bin üç yüz akçeye istîcâr itmiş idi mezbûr Lika mürd olmağın meblağ-ı merkûmun ba'de sübûtihi mezbûr Hüseyin Bey'e edâsı lâzım geldikde menkûlât kısmından deyn-i mezbûr vefâ idicek nesnesi olmamağın menzil-i merkûm hâlik-i mesfûrun düyûn-ı müsbitesi için bey' olunmak lâzım geldikde sûk-ı sultânide nice müddet müzâyede olunup kirâren ve mirâren tâlibîn ve râgıbîne 'arz olunup âhiru'l-emr yirmi beş bin akçede mezbûr Hüseyin Bey üzerinde karâr idüp kimesne ziyâde bir akçe ve bir habbe virmemeğın meblağ-ı mezbûr yirmi beş bin akçeye mûmâ-ileyh Hüseyin Bey'e asâleten ve vesâyeten bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüp teslîm-i mebi' itdiğimden sonra semen-i merkûm yirmi beş bin akçeyi hâlik-i merkûmun mezbûr Hüseyin Bey'e edâsı lâzım olan yirmi beş bin akçe deynine takâs eyledüm ba'de'l-yevm menzil-i mezbûr mesfûr Hüseyin Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdik ketb olundu fi 13 Safer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi el-mü'ezzin, Ali bin Hüsrev, Hüseyin Çavuş, Ali bin Abdullah, Derviş Mehmed Çelebi el-imâm, Ali bin Mahmud, Ali bin Ahmed ve gayruhum.

105 - 1605 (1014) Galata 27: 60a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mahmut ile birlikte mahkemeye gelerek Kasımpaşa'da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı

evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Mustafa, borcun ödenmemesi durumunda evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ayşe is in court with Mahmut, mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Kasımpaşa from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Mustafa serves as surety to return the house to the waqf in case the debt is not repaid. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

106 - 1605 (1014) Galata 27: 63a/3 Dava / *Adjudication*

Rüstem Bey Vakfı’nın mütevellisi Murat Bey, Kataline karşısında mahkemeye çıkar. Kataline’nin ölen eşi Kosta, vakıftan 5000 akçe faizli (mu’âmele-i şer’iyye) borç almış, Kataline de bu borca kefil olmuştur. Mütevelli Murat Bey, ölümünden önce Kosta’dan borcun faizini almakla birlikte anaparayı alamadığını söyleyerek Kosta’nın eşi ve kefil Kataline’den anaparayı istemektedir. Görüşü sorulan Kataline, mütevellinin ifadesini reddeder. Mütevelli Murat Bey’den savını kanıtlaması istenir. O da Mahmut ve Yorgi’yi mahkemeye şahit olarak çağırır. Şahitler, Murat Bey’in ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta, davacı Murat Bey davayı kazanır.

Murat Bey, mutawalli of the Rüstem Bey Waqf, sues Kataline. Kataline’s late husband Kosta took out a 5000 akçe loan from the waqf at interest (mu’âmele-i şer’iyye), with Kataline serving as surety. Mutawalli Murat Bey states that Kosta repaid the accrued interest before his death, but not the principal itself. Now he wants the decedent’s wife and surety Kataline to settle the debt. Questioned by the court, Kataline rejects the mutawalli’s

testimony. The court asks the plaintiff Murat Bey to prove his claim. The plaintiff calls to court Mahmut and Yorgi, who corroborate his account. In conclusion, the plaintiff Murat Bey wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Rüstem Bey Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrû'l-akrân Murad Bey ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Kataline ibnet-i Vanaş nâm nasrâniyyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Kataline'nin zevci Kosta veled-i Limo nâm zimmîye târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem vakf-ı mezbûr mâlından mu'âmele-i şer'iyye ile beş bin râyic fi'l-vakt akçe virüp merkûm Kataline meblağ-ı mezbûra emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olmuş idi meblağ-ı mezbûrun târîh-i kitâba gelince olan ribhini merkûm yedinden alup kabz idüp asl-ı mâl zimmetinde bâkî kalmış idi hâlen mezbûr Kosta mürd olmağın merkûme Kataline'den kefâleti hasebiyle meblağ-ı mezbûr beş bin akçeyi taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve 'akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûr Murad Bey'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ahrâr-ı müslimînden Mahmud bin Ferhad ile Yorgi veled-i Petro nâm zimmî meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr Murad Bey târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem mezbûr Kosta'ya vakf-ı mezbûr mâlından beş bin râyic fi'l-vakt akçe mu'âmele tarîki ile virüp ol dahi kabz itdikden sonra meblağ-ı mezbûra bizim huzûrumuzda mesfûre Kataline emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil oldu bu husûsa biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de ri'âyet-i şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdullah bin Hasan, İbrahim bin Süleyman, Yusuf bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin ve gayruhum.

107 - 1605 (1014) Galata 27: 63b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Şahhuban adlı kadın, Raziye Hatun Vakfı'nın mütevellisi Osman Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'nın Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vakfa satar. Şahhuban, daha sonra aynı evi bir yıllığına 400 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Bir Osmanlı çarşı ressamının kaleminden 17. yüzyılda İstanbullu bir Türk kadını
(British Library).

*A Turkish woman from a seventeenth-century anonymous Ottoman drawing
(British Library).*

Şahhuban, a woman, is in court with Osman Çavuş, mutawalli of the Raziye Hatun Waqf. She takes out from the waqf a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Galata's Bereketzade neighborhood. She then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

108 - 1605 (1014) Galata 27: 64b/3 Dava / *Adjudication*

Kadri Çavuş mahkemeye gelerek Galata'ya bağlı Bey Mescidi Mahallesi'nden Servinaz ve Nazenin adlı kadınların evlerinde sahte akçe bastıklarını duyduğunu belirterek evlerinde inceleme yapılmasını istemiştir. Bunun üzerine mahkeme kâtibi Salih Efendi, söz konusu evde keşif yapması için görevlendirilmiş, ancak evde yapılan arama sonucunda sahte para yapımında kullanılan herhangi bir araç gereç bulunamadığından durum mahalle halkına sorulmuştur. Mahkemeye gelen iki mahalleli, Servinaz ve Nazenin'in kalpazanlıklarıyla tanındıklarını söylerler. Mahallede bakkallık yapan Hamza da Servinaz'ın alışverişlerinde zaman zaman sahte para kullandığını belirtir. Görüşü sorulan Servinaz, mahkemede bulunan İsmail, onun oğlu Mehmet ve Raziye adlı kadının kalpazanlık aletleriyle birlikte Nazenin ile oturmakta oldukları eve gelip sahte akçe ürettiklerini, burada ürettikleri akçelerden kendilerine de verdiklerini ve daha sonra aletleriyle birlikte gittiklerini söyler. Keşif görevlisi kâtip Salih Efendi, ortaya çıkan bilgileri mahkeme siciline kaydettirir.

Kadri Çavuş appears in court. Claiming that Servinaz and Nazenin, two women, are printing counterfeit money in their homes in Galata's Bey Mescidi neighborhood, he wants their house to be searched. Court secretary Salih Efendi is appointed to search the house in question. Finding no counterfeit money

equipment in the house, the court officer decides to question the neighborhood residents. Appearing in court, two residents state that Servinaz and Nazenin are notorious counterfeiters. Hamza, a neighborhood grocer (bakkal), states that Servinaz sometimes tries to pay for her purchases through counterfeit money. Questioned by the court, Servinaz states that İsmail and his son Mehmet, both present in court, and Raziye, a woman, brought counterfeiting equipment to the house that she occupies with Nazenin, printed counterfeit money, gave them some of the money they printed, and then departed with their equipment. The search officer Salih Efendi has the court register the information uncovered.

Mahmiyye-i İstanbul'da bi'l-fi'l gümüş arayıcı olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Kadri Çavuş ibn Mustafa meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfe hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Boğazkesen hâricinde vâki' Bey Mescidi Mahallesi sâkinelerinden Servinaz bint-i Abdullah ve Nazenin bint-i Abdullah nâm hâtunlar kallâblık ile iştihârları olup hâlen sâkine oldukları hânede kallâblık âlâtı var idüğü mesmû'um olmağın kibel-i şer'îden mahall-i mezbûra varılup keşf olunmasını taleb iderin didikde kibel-i şer'îden mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Salih Efendi ibn Mustafa irsâl olunup ol dahi zeyl-i kitâbda mestûretü'l-esâmî olan müslimîn ile varılup mezbûretân Servinaz ve Nazenin sâkine oldukları menzil yoklandıkda kallâblık âlâtı bulunmayup lâkin ba'zı yerlerde örs konulduğu 'alâmeti müşâhede olundukda mezbûrelerin keyfiyet-i hâlleri ahâlî-i mahalleden su'âl olundukda bî-garaz Müslümanlardan el-Hâc Ali bin Abdullah ve Hüseyin bin Bayram nâm kimesneler hâzırân-ı fi'l-meclis olup fi'l-vâki' mezbûreler kallâblık ile meşhûrelerdir deyü ihbâr idüp ve Hamza bin Dede nâm bakkâl hâzır olup fi'l-vâki' mezbûre Servinaz ba'zı nesne iştirâsı için dâyimâ dükkânıma kalb akçe getirürdi deyü ihbâr itdikden sonra mezbûre Servinaz istintâk olundukda cevâbında fi'l-hakîka işbu hâzıru'l-meclis İsmail ve oğlu Mehmed nâm kimesne ile Raziye nâm hâtun ile bizim işbu sâkin olduğumuz

menzile gelüp kallâblık âlâtı getürüp hafıyyeten kalb akçe kesüp bana dahi birer mikdâr kalb akçe virirlerdi lâkin kallâblık âlâtı bizim değildir ânlar getürür yine alur giderdi didikde vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde vukû'ı üzre tahrîr eyleyüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Abdullah, Mustafa bin Hamza, Kadri bin Mustafa, Mehmed bin Kurd, Ali bin Hasan, Ali bin Abdullah ve gayruhum.

109 - 1605 (1014) Galata 27: 65a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Ağa Mahallesi'nden Ömer Çelebi, Cafer Bey Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelerek vakfa 2250 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 17.250 akçe borcu olduğunu ve borcuna karşılık olarak mütevellye çeşitli değerli eşyalarını rehin olarak verdiğini söyler. Mütevelly Ali, Ömer Çelebi'nin ifadesini doğrular. Ömer Çelebi'nin eşi Rahime ile Hasan adlı kişi, söz konusu borca kefil olduklarını belirtirler. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Ömer Çelebi, a resident of the Mustafa Ağa neighborhood, is in court with Ali, mutawalli of the Cafer Bey Waqf. The former states that he owes the waqf a total of 17,250 akçe, of which 2250 akçe represents interest (mentioned as the price of broadcloth). He also pawns some valuable goods in exchange for the debt. Mutawalli Ali corroborates his testimony. Rahime, Ömer Çelebi's wife, and Hasan serve as sureties for the debt. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Mustafa Ağa Mahallesi'nde sâkin Ömer Çelebi ibn Mehmed mahfil-i şer'-i şerîfde işbu hâmi-

lü’l-kitâb merhûm Cafer Bey Evkâfı’na hâlen mütevellî olan Ali bin Abdülmennan mahzarında ikrâr idüp vakf-ı mezbûra zimmetimde karzdan on beş bin nakd râyic fi’l-vakt deynim olup ve târîh-i kitâbdan sene tamâmına mü’eccel kadri ve vasfı beynimizde ‘ilm-i şer’î ile ma’lûm çuka bahâsından iki bin iki yüz elli akçe deynim olmağın meblağ-ı mersûm mukâbelesinde bir gümüşli kemer kılıç ve bir gümüşli gaddâre ve bir gümüşli hançere ve bir kırmızı yağmurluğımı mütevellî-i mezkûra rehin vaz’ eyleyüp ol dahi alup kabz eyledi didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere sudûr iden ikrârını el-mukarrün-lehül’l-merkûm mütevellî vicâhen tasdik itdikde mukırr-ı mezbûrun zevcesi Rahime bint-i Haydar ve Hasan bin Abdullah nâm kimesneler meblağ-ı mezbûra emr ve kabûli [hâvî] kefâletle kefil olduklarında mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-‘işrîn min Saferi’l-muzaffer li-sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Murad Halife ibn Abdullah el-imâm, Rüstem bin Abdullah er-râcil, Hasan Çelebi bin Hacı Memi, el-Hâc Rıdvan ibn Abdullah, İbrahim bin Süleyman ve gayruhum.

110 - 1605 (1014) Galata 27: 67a/3 Tescil işlemi / Registration

Zahide, Galata’nın el-Hac Memi Mahallesi’nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 21.000 dirheme Ayşe’ye satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 2100 dirheme Ayşe’den kiralamıştır. Ayşe’nin vekili Mehmed bu durumu doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Zahide took out a 21,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Galata’s el-Hac Memi neighborhood from Ayşe. She then rented the same house from Ayşe for 2100 dirhem for a period of one year. Mehmed, Ayşe’s legal agent, corroborates her testimony. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

111 - 1605 (1014) Galata 27: 69b/1 Dava / *Adjudication*

Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş, ölen İbrahim Çelebi'nin oğulları Mustafa ile Sadık'ın anneleri ve vasileri olan Mümine Hatun'un vekili Seyyit Hızır karşısında mahkemeye çıkar. Ölen İbrahim Çelebi, vakfın önceki mütevellisi Hüsrev'den 120.000 akçe faizli (mu'âmele-i şer'iyye olarak ifade ediliyor) borç almış, ardından Hüsrev görevden alınmış ve yerine atanan Hasan Çavuş'a İbrahim Çelebi borcunun 50.000 akçesini ödemiştir. Müteveli Hasan Çavuş, 1603 yılının Ağustos (Hicri 1012 Rebiulevvel) başlarında, Ayasofya yakınlarındaki bir çeşmenin yanında İbrahim Çelebi ile karşılaşmış, İbrahim Çelebi'den vakfın alacağı olan 70.000 akçeyi istemiş, o da borcunu doğrulamakla birlikte ödeyecek durumda olmadığını belirterek kendisine zaman tanınmasını istemiştir. Aracıların devreye girmesiyle müteveli Hasan Çavuş, İbrahim Çelebi'ye ek süre tanıdıktan sonra o yıl Hacca gitmiş ve bu arada İbrahim Çelebi ölmüştür. Davacı müteveli şimdi bu parayı merhumun varislerinden istemektedir. Görüşü sorulan vasi vekili Seyyit Hızır, davacının ifadesini reddederek, İbrahim Çelebi'nin önceki müteveli Hüsrev'e borcunun kalan 70.000 akçesini de ödemiş olduğunu ve bunu kanıtlayabileceğini ileri sürer. Bunun üzerine davacı, bu durumda davalının sunacağı kanıtın mahkemece dikkate alınmaması gerektiğini belirterek savını destekleyen şeyhülislam fetvasını mahkemeye sunar. Mahkeme fetvayı inceledikten sonra fetva uyarınca davalının mahkemeye sunacağı kanıtın dikkate alınmayacağını bildirir. Ancak mahkeme müteveli Hasan Çavuş'tan İbrahim Çelebi ile karşılaştığını, İbrahim Çelebi'nin borcunu itiraf ettiğini ve kendisine ek süre tanıdığını kanıtlamasını ister. O da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, davacının ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Son olarak mahkeme, müteveli Hasan Çavuş'tan İbrahim Çelebi'den 70.000 akçeyi almadığına yemin etmesi ister. Davacı müteveli Hasan Çavuş yemin ederek davayı kazanır.

Hasan Çavuş, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, sues Seyyit Hızır, legal agent of Mümine Hatun, mother and guardian of Mustafa and Sadık, the late İbrahim Çelebi's sons. The late İbrahim Çelebi took out a 120,000 akçe loan from the waqf's former mutawalli Hüsrev at interest (expressed as mu'âmele-i şer'iyye). Later Hüsrev was recalled and İbrahim Çelebi paid back 50,000 akçe to Hasan Çavuş, the new mutawalli. Mutawalli Hasan Çavuş met İbrahim at a fountain near Hagia Sophia in August 1603 (AH Rebiulevvel 1012) and asked him to pay the remaining 70,000 akçe. Though admitting his debt, İbrahim stated that he was unable to pay and requested an extension. Upon mediation, Hasan Çavuş granted him an extension and left on a pilgrimage to Mecca. Meanwhile, İbrahim Çelebi passed away. The plaintiff mutawalli now wants the decedent's heirs to settle the debt. Questioned by the court, legal agent of the guardian Seyyit Hızır rejects the plaintiff's testimony and claims that İbrahim Çelebi paid to the former mutawalli Hüsrev the remaining 70,000 akçe and that he can prove it. Stating that evidence given by the defendant should be disregarded, the plaintiff then presents to court a supportive fatwa of the sheikulislam. Examining the fatwa, the court rules that evidence presented by the defendant should be disregarded. However, the court still wants mutawalli Hasan Çavuş to prove that he met with İbrahim Çelebi, had him admit his debt, and granted him an extension. Hasan Çavuş calls to court his witnesses, who testify in his favor. Finally, the court wants Hasan Çavuş to state under oath that he did not collect the 70,000 akçe from İbrahim Çelebi. The plaintiff mutawalli Hasan Çavuş takes an oath and wins the case.

Husûs-ı âti'l-beyânı nehc-i şer'î üzere istimâ' için bu dâ'îlerine emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf vürûdundan sonra merhûm Hasan Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfe bundan akdem vefât iden mukâta'acı İbrahim Çelebi ibn Sadık'ın sulbî oğulları Mustafa ve Sadık nâm sağîrlerin vasî-yi şer'iyyeleri olan vâlideleri Mümine Hâtun

ibnet-i Abdülkadir tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında Mahmud Bey ibn Abdullah ve Abdi Bey ibn Süleyman şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan es-Seyyid Hızır bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan esbak vakf-ı mezbûra mütevellî olan işbu hâzır bi'l-meclis Hüsrev bin Abdullah müteveffâ-i mezbûr İbrahim Çelebi'ye hâl-i huyûtunda mâl-i vakf-ı merkûmeden mu'âmele-i şer'iyye ile yüz yirmi bin akçe virüp ol dahi kabz itdikden sonra merkûm Hüsrev tevliyetinden 'azl olunup ben mütevellî olduğumda mârû'z-zikr İbrahim Çelebi meblağ-ı merkûm yüz yirmi bin akçenin elli bin akçesin bana edâ ve teslîm idüp yetmiş bin akçesi zimmetinde bâkî kalmağla bin on iki senesinde hacc-ı şerîfe gitmek murâd itdüğimde sene-i merkûme Rebî'ulevvelinin evâyilinde Düşenbe günü mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ayasofya-i Kebîr kurbünde bâb-ı hümayûn önünde vâkî' musluk yanında merkûm İbrahim Çelebi'ye rast gelüp zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi taleb itdüğimde merkûm İbrahim Çelebi dahi cevâbında fi'l-vâkî' vakf-ı mesfûra yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin hâlen edâya iktidârım yokdur deyüp ba'zı müslümanlar tavassutı ile istimhâl itmeğın ben dahi biraz zamân imhâl idüp ol esnâda hacc-ı şerîfe müteveccih olup gitdüğim ecilden meblağ-ı merkûm yetmiş bin akçe zimmetinde bâkî kalmağın hâlen vasî-yi merkûmeden müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına vâzı'atü'l-yed olduğu cihetden meblağ-ı mesfûrı taleb iderin vekîlinden su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl vekîl-i merkûm es-Seyyid Hızır cevâbında müteveffâ-yı mezkûr İbrahim Çelebi zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi hâl-i huyûtunda bin on iki senesi Muharreminin evâyilinde mütevellî-i sâbık Hüsrev Bey'e teslîm idüp ol dahi kabz itmekle vakf-ı mezbûr mâlından mesfûrun zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamışdır mezkûr İbrahim Çelebi hâl-i huyûtunda meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi mütevellî-i sâbıka edâ itdüğüne beyyinem vardır deyüp târîh-i mezbûrda merkûm İbrahim Çelebi minvâl-i mezbûr üzre deyn-i merkûmı ikrâr itdüğün inkâr idicek mütevellî-i merkûm Hasan Bey dahi şeyhülislâm müftiyyü'l-enâm [...] bi-tûli hayâtihî

ilâ yevmi’l-kıyâm hazretlerinin fetvâ-yı şerîfesin ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı Zeyd hâl-i hayâtında falân vakfa yetmiş bin akçe zimmetimde deynim var deyü müslümanlar mahzarında ikrâr ve i’tirâf ve işhâd itdikden sonra vefât idüp mütevellî-i vakf Zeyd’in terekesinden meblağ-ı merkûmı almak isterken vereseşi Zeyd meblağ-ı merkûmı ikrâr itmezden mukaddem bi’t-tamâm edâ itmiş idi deyü beyyine ikâmet eylese şer’an mesmû’a ve makbûle olur mı el-cevâb olmaz deyü cevâb-ı bâ-savâb buyurulduğunu hâvî olmağın merkûm es-Seyyid Hızır’ın beyyinesi istimâ’ olunmayup mütevellî-i merkûm Hasan Bey’den takrîr-i meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda ‘udûl-i müslimînden Mustafa Bey ibn Ahmed ve Mehmed bin Hasan ve Cafer bin Abdullah nâm kimesneler li-eclî’ş-şehâde meclis-i şer’-i şerîfe hâzırûn olup gıbbe’l-istişhâdî’ş-şer’î edâ-i şehâdet-i şer’iyye kılup fi’l-hakîka mütevellî-i mezbûr Hasan Bey sene-i merkûmede hacc-ı şerîfe gitmek murâd itmeğın sene-i merkûme Rebî’ulevvelinin evâyilinde Düşenbe günü bâb-ı hümayûn önünde vâki’ zikr olunan musluk kurbünde mezkûr İbrahim Çelebi’ye rast gelüp meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi mezbûrdan taleb eylediğinde mârû’z-zikr İbrahim Çelebi dahi bizim huzûrımızda fi’l-hakîka vakf-ı mezbûra yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin şimdi edâya iktidârım yoktur deyüp meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçe zimmetinde deyni idüğüne bi’t-tav’î’s-sâf ikrâr ve i’tirâf idüp edâsı içün istimhâl itmekle mütevellî-i mezbûr dahi bir zamân imhâl eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ıderiz didiklerinde gıbbe’t-tezkiyye ve’t-ta’dîl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’ oldukdan sonra meblağ-ı merkûmı mezbûr İbrahim Çelebi’den ba’de’l-ikrârî’l-mezkûr alup kabz itmedüğüne ve bi-vechin mine’l-vücûh zimmetini berî itmedüğüne mütevellî-i mezbûr Hasan Bey’e yemîn teklîf olunup ol dahi vech-i meşrûh üzre yemîn bi’llâhî’l-‘aliyyi’l-a’lâ idicek şehâdet-i merkûme mücebiyle hükm olunup mâ-hüve’l-vâki’ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-‘işrîn min Saferi’l-hayr sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Receb Bey bin Abdullah, Abdülkadir Hâce.

112 - 1605 (1014) Galata 27: 72b/2 Dava / *Adjudication*

Muhsine Hatun Vakfı'nın mütevellisi Abdülcemil, Aleksandra adlı Hristiyan kadın karşısında mahkemeye çıkar. Andona adlı Hristiyan kadın, vakfın önceki mütevellisi Mahmut'a Üsküdar'da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye satmış, sonra aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamış ve Aleksandra da borca ve gerektiğinde evin vakfa geri verilmesine kefil olmuştur. Müteveli Abdülcemil, Aleksandra'dan vakfın alacağını istemektedir. Görüşü sorulan Aleksandra, davacı mütevellinin savını doğrulamakla birlikte, söz konusu anlaşmanın düşük aylıklı (züyûf) akçe üzerinden yapıldığını, kendisinin ise daha sonra dönemin mütevellisi olan Mahmut'a 5000 yüksek aylıklı (cedîd) akçe ödeme yaparak borcu kapattığını söyler. Aleksandra savını destekleyen bir hücceti de mahkemeye sunar. Mahkeme hücceti inceledikten sonra davalı Aleksandra'nın davayı kazandığına karar verir.

Abdülcemil, mutawalli of the Muhsine Hatun Waqf, sues Aleksandra, a Christian woman. Andona, another Christian woman, had taken a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Üsküdar from Mahmut, former mutawalli of the waqf. She then rented the same house from the waqf for 1000 akçe for a period of one year. Aleksandra served as surety for the debt and to return the house to the waqf, if necessary. Mutawalli Abdülcemil now wants Aleksandra to repay the debt. Questioned by the court, Aleksandra corroborates the plaintiff's testimony. However, she says, the agreement was made in terms of low-grade (züyuf) akçe and that she cleared the debt by paying Mahmut, the mutawalli of the period, 5,000 high-grade (cedid) akçe. She presents to court a hujjet proving her claim. Examining the hujjet, the court decides in favor of the defendant Aleksandra.

Muhsine Hâtun Vakfı'na hâlen mütevellî olan Abdülcemil bin Yusuf mahfil-i kazâya Aleksandra bint-i Yani nâm nasrâniyyeyi

ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ idüp bundan akdem vakf-ı merkûma mütevellî olan Mahmud nâm kimesne Andona bint-i Petro nâm nasrâniyyeden mahmiyye-i Üsküdar’daki mahallede vâki’ bir tarafı Nikola veled-i Yani mülkine ve bir tarafı Kosta veled-i Dimitri mülkine ve iki tarafı tarîk-i ‘âmma müntehî olan menziline mâl-i vakf-ı merkûmdan on bin akçeye istiglâl tarîkiyle iştirâ idüp ba’de’t-tahliye ve’t-tekâbuz yine menzil-i merkûmı be-her sene bin akçeye mezbûreye îcâr idüp ol dahi istîcâr itdikden sonra merkûme Aleksandra menzil-i merkûmun derkine ve ücret-i merkûmeye emr ve kabûli hâviye kefâletile kefil olan hâlen menzil-i mezbûra müstahikk zuhûr itmeğin asl-ı mâlî ve icâre-i menziline merkûme Aleksandra’dan taleb iderin su’âl olunsun didikde gıbbe’s-su’âl mezbûre Aleksandra cevâbında fi’l-vâki’ zıkr olunan menzilin derkine ve ücretine ben merkûme Andona’nın emriyle kefil olmuşidim lâkin meblağ-ı mezbûr on bin akçeye sâbıkân râyic olan eski ve züyûf akçeden olmağın mütevellî-i sâbık Mahmud zamân-ı tevliyyetinde meblağ-ı merkûmı benden kefâletim hasebiyle taleb idüp beş bin cedîd akçem almışdır ve isnâ ‘aşrete ve elf Ramazanı evâhiriyle müverraha ve târîh-i merkûmda mahmiyye-i [boş] nâ’ibü’ş-şer’ olan mevlânâ Mehmed bin Emrullah imzâsıyla müzmâ hüccet ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı takrîrine mutâbık olup merkûm Abdülcélil dahi mu’terif olup mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’t-tâsi’ ve’l-‘iş-rîn li-sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Süleyman bin İbrahim, Abdi bin Ahmed, Hasan bin Abdullah, Ali bin Mehmed.

113 - 1605 (1014) Galata 27: 75b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Mihayil ile birlikte mahkemeye gelerek Mihal adlı kişiden 10 altını faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 60 altın alacağı olduğunu ve Mihal’in borcuna Manol adlı kişinin kefil olduğunu belirtir. Mehmet, borçlu

1603'te I. Ahmed adına Şam'da basılmış "sultani" altın sikke.

Golden coin called "sultani" minted in Damascus in 1603 under the reign of Ahmed I.

Mihal'in kaybolması durumunda paranın kefil Manol'dan alınmasına Mihayil'i vekil tayin ettiğini söyler. Mihayil, Mehmet'in vekâletini üstlendiğini belirtir. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mehmet appears in court with Mihayil. The former states that Mihal owes him a total of 60 golden coins, of which 10 golden coins represent interest (mentioned as the price of broadcloth). Manol served as the surety for the debt, Mehmet adds. He appoints Mihayil as his legal agent to collect the money from Manol in the event the debtor Mihal disappears. Mihayil accepts Mehmet's agency. The court registers the testimonies of the two parties.

Mehmed bin Mustafa meclis-i şerî'at-i garrâ ve mahfil-i tarîka-i zehrâda işbu hâfızu'l-kitâb Mihayil veled-i Manol mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp Mihal veled-i Manol'da karzdan elli altun ve beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm çuka bahâsından on altun cemî'an altmış altun hakkım olup meblağ-ı merkûma Manol veled-i Nikola kefâlet-i sahîha ile kefil olmuş idi zikr olunan altmış altunı medyûnum mezkûr Mihal merkûm gaybet eylerse kefil-i mestûr Manol'dan taleb ve kabza ve ba'de'l-kabz bana îsâle ve kabz-ı îsâle mütevakkıf olduğu umûr-ı şer'iyyeye sâlifü'z-zikr Mihayil vekîl ve menâbıma nâ'ib nasb eyledüm didikde mezkûr Mehmed'in ikrârını mâru'z-zikr Mihayil bi'l-muvâcehe tasdîk ve vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmetini müte'ahhid olup mâ-hü-

ve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin min
şehri ûle’r-rebî‘ayn min şühûr sene erba‘a ‘aşrete ve elf
Şühûdü’l-hâl

Süleyman bin Hüseyin, İbrahim bin Süleyman, Yusuf Bölükba-
şı, Arslan bin Turahan.

114 - 1605 (1014) Galata 27: 76a/4 Tescil işlemi / Registration

Hamide adlı kız çocuğunun vasisi I. Mehmet, Kurt ve II. Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Hamide’nin babası Abdi, karamürsel türünde bir geminin yarı hissesini miras olarak bırakmıştır. Vasi I. Mehmet, faiz geliriyle Hamide’ye gelir sağlamak için miras kalan gemi hissesini satışa çıkarmış ve yapılan açık artırma sonucunda Kurt ile II. Mehmet geminin yarı hissesini 18.250 akçeye satın almışlardır. Vasi I. Mehmet, geminin ve içindeki araç gerecin yarı hissesini Kurt ile II. Mehmet adlı ortaklara sattığını ve parayı bütünüyle teslim aldığını söyler. Kurt ile II. Mehmet, vasinin ifadesini doğrularlar. Mahkeme de bu satış işlemi sicile kaydeder.

Mehmet I, guardian of a girl named Hamide, is in court with Kurt and Mehmet II. Abdi, Hamide’s father, bequeathed her a half-share of a karamürsel-type ship. In order to provide an interest-bearing asset for Hamide, the guardian Mehmet I auctioned off the ship’s half-share and sold it to Kurt and Mehmet II for 18,250 akçe. Mehmet I states that he sold a half-share of the ship, including its equipment, to Kurt and Mehmet II and has collected the sale price in full. Kurt and Mehmet II corroborate his testimony. The court registers the sale.

Hamide bint-i Abdi nâm sağîrenin tesviye-i umûrına kibel-i şer‘den mansûb vasî olan Mehmed bin Mustafa meclis-i şer‘i şerîfde işbu hâfızu’l-kitâb Kurd bin Abdülhalil ve Mehmed bin Hasan mahzarlarında ikrâr ve itirâf idüp vasîsi olduğum sağîre-i merkûme Hamide’nin babası mezbûr Abdi’nin Mehmed nâm

tasdik eyleyüp bu vesîka li-ecli't-temessük ketb olundı fî sâni şehri
ûle'r-rebî'ayn li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Yahya, Ali bin Mahmud, Mehmed bin Şaban,
Mehmed bin Süleyman, Yusuf bin Mehmed, Resul bin Hasan.

115 - 1605 (1014) Galata 27: 76b/1 Tescil işlemi / Registration

Ölen Hasan'ın çocuklarının vasisi ve annesi olan Saliha'nın vekili Beytullah Reis, el-Hac Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan, çocuklarına miras olarak iki top kumaş bırakmıştır. Saliha ise bu kumaşları açık artırma yoluyla satışa çıkararak elde edeceği parayı faizle işletmek ve çocuklarına gelir sağlamak istemiştir. Vekil Beytullah Reis, kumaşları 60 filori karşılığında el-Hac Mehmet'e sattığını ve parayı aldığını söyler. El-Hac Mehmet, vekil Beytullah Reis'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini onaylar.

Beytullah Reis, legal agent of Saliha, mother and guardian of the late Hasan's children, is in court with el-Hac Mehmet. Hasan bequeathed two rolls of fabric to his children. Saliha wants to auction off the fabric and operate the proceeds at interest to provide for her children. The legal agent Beytullah Reis states that he sold the fabric to el-Hac Mehmet for 60 florins and has been paid. El-Hac Mehmet corroborates his testimony. The court registers the sale.

Bundan akdem fevt olan Hasan bin el-Hâc Ali nâm mütevef-fânın evlâd-ı sığârların kibel-i şer'-i şerîfden vaî-yi mansûbeleri olan vâlideleri Saliha bint-i İbrahim tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı şer'-i câhid mahzarında Derviş bin Piri ve el-Hâc Mehmed bin Mehmed şehâdetleri ile sâbite olan Beytullah Reis ibn Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde sâhib-i hâze'l-kitâb el-Hâc Mehmed bin Abdul-

lah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtından olup sığâr-ı mezbûreye irs-i şer'le intikâl iden 'inde'l-müte'âkîdîn cinsi ve vasfı 'ilm-i şer'î ile ma'lûm olan iki kıt'a top menkûlâtıdan olmağile bey' olunup semeni istirbâh olunmak enfa' olmağın bey' için tâlibîne 'arz olunup âhiru'l-emr altmış filoriye mezkûr el-Hâc Mehmed üzerinde karâr itdikde meblağ-ı merkûm altmış filoriye mezkûr el-Hâc Mehmed'e vekâlet-i mahkiyem hasebiyle bey'-i bât ile bey' idüp kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' itdüm ol dahi vech-i meşrûh üzre iştirâ eyledi ba'de'l-yevm zikr olunan iki kıt'a top mezbûr el-Hâc Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde vekîl-i mezkûrun vech-i meşrûh [üzre] sudûr iden ikrârını el-mukarrûn-lehü'l-mezbûr vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâkî' ketb olundı tahrîren fî evâyili Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin bin Ahmed, Hasan bin Yusuf, Hüsrev bin Hamza, Mehmed bin Mehmed, Mehmed bin Hamza.

116 - 1605 (1014) Galata 27: 78a/3 Dava / *Adjudication*

Efdalzade Vakfı'nın önceki mütevellisi Mustafa, Petro karşısında mahkemeye çıkar. Mustafa, müteveli olduğu dönemde vakfın Frenk (Francesko) Mahallesi'nde bulunan iki dükkânını peşin 81.000 akçe ve günlük 15 akçeye Petro'ya kiraladığını, daha sonra kendisinin peşin kiranın 61.000 akçesini vakfın çeşitli giderleri için harcadığını ve ayrıca Petro'ya 30.000 akçe faizli (mu'âmele-i şer'iyye ile) borç verdiğini söyler. Mustafa, vakfın yeni mütevellisinin mahkemede bulunan vekili Osman Halife aracılığıyla kendisinden söz konusu 30.000 akçeyi istediğini, ancak Petro'nun bu borcu ödemeye yanaşmadığını ileri sürer. Görüşü sorulan davalı Petro, müteveli olduğu dönemde Mustafa'ya 81.000 akçe verdiğini doğrulamakla birlikte kendisinden borç para almadığını söyler. Savını kanıtlaması istenildiğinde davacı Mustafa mahkemeye

kanıt sunamaz. Son olarak davalı Petro’ndan 30.000 akçeyi almadığına yemin etmesi istenir. O da yemin ederek davayı kazanır.

Mustafa, former mutawalli of the Efdalzade Waqf, sues Petro. The former states that during his mutawalliship he rented to Petro two waqf-owned stores in the French (Françesko) neighborhood for an 81,000 akçe advance payment and rent of 15 akçe per day. He adds that he spent 61,000 akçe of the advance payment on various waqf expenses. Further, he says, he lent Petro 30,000 akçe at interest (mu‘âmele-i şer‘iyye ile). Later Osman Halife, legal agent of the current mutawalli, asked for the 30,000 akçe but Petro refused to pay it. Questioned by the court, the defendant Petro admits to giving Mustafa 81,000 akçe during his tenure as mutawalli. By the same token, he denies that he borrowed money from him. Asked to prove his claim, the plaintiff Mustafa fails to do so. The court then asks the defendant Petro to state under oath that he did not take 30,000 akçe from Mustafa. He wins the case by taking an oath.

Mahmiyye-i Galata’da vâki’ merhûm Efdalzâde Vakfı’na sâbıkan mütevellî olan Mustafa bin Mahmud nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımı’t-tevkîrde vakf-ı mezbûrdan olup mahmiyye-i mezbûrede Françesko Mahallesi’nde vâki’ bir tarafı Âişe Hâtun Vakfı ve bir tarafı Mimâr Vakfı ve iki tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olan iki dükkânın müste’ciri olan Petro veled-i İstemad mahzarlarında takrîr-i da’vâ idüp bundan akdem tevliyetim zamânında zikr olunan dükkânları mezbûr Petro’ya yevmî on beş akçeye icâr idüp ol dahi istîcâr itdikde sâlifü’z-zikr dükkânlar için cânib-i vakf-ı mezbûra seksen bir bin akçe icâre-i mu‘accele virüp ben dahi alup kabz itdüğimden sonra meblağ-ı merkûmun altmış bir bin akçesin vakf-ı mezbûrun ba’zı mühimmâtına sarf idüp mâ‘adâ otuz bin akçesin merkûm Petro’ya mu‘âmele-i şer‘iyye ile virüp ol dahi alup kabz itmîşidi hâlen muhâsebem görölmeğe şürû’ olunup mütevellî-i cedîde zimem göstermek lâzım oldukda vakf-ı mezbûrun kâyim-makâm-ı mütevellîsi olan

hâzır bi'l-meclis Osman Halife ibn Beşir zimmet-i mezbûreyi kabûl itmeyüp benden taleb itmeğin meblağ-ı mezbûrî hâlen mütevellî-i cedîde teslîm içün taleb itdüğimde mezkûr Petro virmekden imtinâ' ider su'âl olunup alıvirilmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl mezbûr Petro bi'l-muvâcehe cevâb virüp meblağ-ı merkûm seksen bir bin akçe icâre-i mu'acceleyi ben merkûm Mustafa'ya virdükden sonra merkûm Mustafa yedinden bir akçe almadım deyü husûs-ı mezbûrî bi'l-küllîye inkâr idicek merkûm Mustafa'dan takrîr-i meşrûhına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz idüp meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi almaduğına merkûm Petro'ya bi't-taleb yemîn teklîf olundukda ol dahi vech-i meşrûh üzre yemîn bi'llâhi'l-lezî enzele'l-İncîl 'alâ İsa 'aleyhi's-selâm itdi mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fî evâyili Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Osman bin Mustafa, Piri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin.

117 - 1605 (1014) Galata 27: 78b/4 Tescil işlemi / Registration

Cafer Paşa Vakfı'nın mütevellisi Murat Bey, Maryande adlı Hristiyan kadın ile birlikte mahkemeye gelir. Maryande, vakfa olan 49.000 akçelik borcuna karşılık Hasköy'de bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla vakfa satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 4900 akçeye vakıftan kiralamıştır. Müteveli Murat Bey, Maryande'nin vakfa olan toplam 53.900 akçelik borcunu ödediğini ve kendisinin de ev üzerindeki rehini kaldırdığını söyler. Maryande, müteveli Murat Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Murat Bey, mutawalli of the Cafer Paşa Waqf, is in court with Maryande, a Christian woman. Maryande took out a 49,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Hasköy from the waqf. She then rented the same house from the waqf for 4900 akçe for a period of one year. Mutawalli Murat Bey states that Maryande has paid

the waqf a total of 53,900 akçe at the end of one year and that he has released the pawn on the house. Maryande corroborates his testimony. The court registers the transactions.

Merhûm Cafer Paşa Vakfı’na hâlen mütevellî olan fahrûl-akrân Murad Bey ibn Abdullah meclis-i şer’-i şerîfde hâmiletü’l-kitâb Maryande bint-i Anton nâm nasrâniyye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr mâlından merkûme zimmetinde karz-ı şer’îden lâzımü’l-edâ kırk dokuz bin fiddî râyic fi’l-vakt akçe olup sene selâse ‘aşrete ve elf mâh-ı Zilka’desinin yirmi beşinci gününde Hasköy nâm mahalde vâki’ bir tarafı Sakabaşı dimekle ma’rûf şahıs ve bir tarafı Yagop veled-i [boş] nâm Yahudi ve bir tarafı Hışma veled-i [boş] nâm Yahudi mülklerine ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olup süflâ üç beyti ve bir dükkânı ve bi’r-i mâyı ve cenîne ve mahûtayı müştamil olan mülk menziline istiglâl tarîkıyla cânib-i vakfa bey’ idüp meblağ-ı merkûm ile iştirâ olundukdan sonra merkûme dahi târîh-i mezbûrdan sene-i kâmile tamâmına varınca menzil-i mahdûdî ba’de’t-tahliye dört bin dokuz yüz akçeye isticâr itmişidi el-hâletü hâzihî karz olan meblağ-ı mezkûr ve icâreden hâsıl olan meblağ-ı mezbûrî ki cem’an elli üç bin dokuz yüz akçeyi [...] nasrâniyye-i mezbûre yedinden bi’t-tamâm alup kabz idüp menzil-i mahdûdî fekk itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını mezbûre dahi vicâhen tasdîk idüp talebiyle ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî ‘aşer min ûle’r-Rebî’ayn li-sene erba’a ‘aşrete ve elf Şühûdü’l-hâl

Fahrûl-eşbâh İskender Ağa bin Abdurrahim, Ali bin Abdullah, Mustafa bin Ali, İbrahim bin Hasan, Aydın bin Muharrem, Cafer bin Abdullah, Çaker bin Abdullah.

118 - 1605 (1014) Galata 27: 82a/2 Tescil işlemi / Registration

Andriya, Emine Hatun’un vekili Mehmet Ağa ile birlikte mahkemeye gelerek Emine Hatun’a 4500 akçesi faiz (çuka

bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 73.500 akçe borcu olduğunu ve aralarındaki anlaşmaya göre faizin iki ay sonra ödeneceğini söyler. Vekil Mehmet Ağa, Andriya'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Andriya is in court with Mehmet Ağa, legal agent of Emine Hatun. The former states that he owes Emine Hatun a total of 73,500 akçe, of which 4500 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). According to their agreement, he adds, he will repay the interest at the end of two months. The legal agent Mehmet Ağa corroborates his testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Andriya veled-i Merkoma nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde Amine Hâtun bint-i Hasan tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup ber-nehc-i şer'î vekâleti sâbite olan Mehmed Ağa ibn Hızır muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i merâm idüp mezbûre Amine Hâtun'a karz-ı şer'îden altmış dokuz bin akçe deynim olup ve çuka bahâsından dört bin beş yüz akçe deynim olup lâkin çuka bahâsı târîh-i kitâbdan iki ay tamâmına varınca mü'ecceldir didikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını el-mukarrün-le-hü'l-mezbûr vekîl-i merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk idicek işbu vesîka 'alâ mâ-hüve'l-hakîka ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Ali el-müderriş, İskender Ağa bin Abdullah, Osman Ağa bin Abdullah, Hüseyin bin Hasan.

119 - 1605 (1014) Galata 27: 82b/1 Tescil işlemi / Registration

Andriya, Emine Hatun ile birlikte mahkemeye gelerek Emine Hatun'a 4500 akçe faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor)

olmak üzere toplam 73.500 akçe borcu olduğunu, ancak borcun faizini 60 gün sonunda ödeyeceğini söyler. Emine Hatun, Andriya'nın ifadesini doğrular. Andriya'nın eşi Ante ve çırağı Franko, borca kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Andriya is in court with Emine Hatun. The former states that he owes Emine Hatun a total of 73,500 akçe, of which 4500 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He will repay the interest of the debt at the end of 60 days, he says. Emine Hatun corroborates his testimony. Andriya's wife Ante and his apprentice Franko serve as sureties for Andriya's debt. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata sükkânından Andriya veled-i Merkoma nâm zimmî meclis-i şer' de sâhibü'l-kitâb Amine Hâtun ibnet-i Hasan mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûre Amine Hâtun karzdan altmış dokuz bin ve çuka bahâsından dört bin beş yüz akçe cem'an yetmiş üç bin beş yüz akçe lâzîmü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ' deynim vardır karzdan mâ'adası târîh-i kitâb gününden altmış gün tamâmına değin mü'ecceldir deyü ikrâr ve i'tirâf itdikde mukırr-ı merkûm Andriya'nın ikrâr-ı meşrûhun el-mukarrün-lehüme'l-merkûme vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itdikden sonra mukırr-ı mezbûr Andriya'nın zevcesi Ante bint-i Loranca nâm zimmîye ve yine mukırr-ı mezbûrun şâkirdi olan Franko veled-i Linardo nâm zimmî meclis-i şer'a hâzırân olup meblağ-ı mezbûrun cümlesine her birimiz kefil olduk deyü her biri cümle meblağ-ı mezbûra emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmağın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tah-rîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer Çavuş ibn el-Hâc Mehmed, Ali bin Abdullah, Mehmed bin Hızır el-müteferrika, Ebüssaade bin Ali el-muhzır, Çaker bin Abdullah.

120 - 1605 (1014) Galata 27: 84b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Hasan Ağa Vakfı'nın önceki mütevellisi Hüsrev padişaha bir dilekçe yazarak, müteveli olduğu dönemde Mukataacı İbrahim adlı kişiye 120.000 akçe borç verdiğini, daha sonra Hasan Çavuş'un müteveli olduğu dönemde Mukataacı İbrahim'in vakfa 50.000 akçe ödeme yaptığını ve ardından öldüğünü belirtir. Ölen Mukataacı İbrahim'in varisleri, borcun bütünüyle Hüsrev'e ödendiğini ve borca karşılık bir evlerinin rehin alındığını ileri sürerek Hüsrev'den davacı olmuşlar, dava sonucunda yalnızca Hasan Çavuş'a 50.000 akçe ödendiği belirlenerek taraflara durumu belgeleyen birer hüccet verilmiştir. Hüsrev, varislerin kendisini rahatsız etmeyi sürdürdükleri gerekçesiyle bu durumun önüne geçilmesini istemiştir. Padişah Galata kadısına gönderdiği bu fermanla, varislerin yeniden davacı olması durumunda, davanın bir kez daha görülmesini, Hüsrev'in elinde bulunan konuya ilişkin fetvanın incelenerek gereğinin yapılmasını ve varislerin önceki müteveli Hüsrev'e verdikleri rahatsızlığın önüne geçilmesini emrediyor.

Hüsrev, former mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, petitions the Sultan. He states that during his tenure he lent to Mukataacı (tax farmer) İbrahim 120,000 akçe. Later, at a time when Hasan Çavuş served as mutawalli, Mukataacı İbrahim repaid 50,000 akçe of the debt before passing away. The heirs of the decedent sued Hüsrev, claiming that the debt was totally repaid to him and that a house of theirs had been pawned by Hüsrev in exchange for the debt. That case uncovered that the decedent paid only 50,000 akçe to Hasan Çavuş. Each party was given a hujjet documenting that outcome. Hüsrev states in his petition that the heirs are still harassing him. He wants them to be prevented from doing so. The Sultan thus sends this imperial decree (ferman) to the judge of Galata, ordering that if the heirs file another case it should be heard a second time, that a pertinent fatwa in Hüsrev's hands should be examined, and that a decision should be made accordingly. It also orders that the heirs be prevented from harassing the former mutawalli Hüsrev.

Akzâ-yı kuzâtî’l-müslimîn evlâ-yı vülâtî’l-muvahhidîn ma‘de-nü’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hak ale’l-halk ecma‘în vâris-i ulû-mi’l-enbiyâ’ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meli-ki’l-mu‘în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehû tevkî-i refî‘i hümayûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn Hüsrev nâm kimesne südde-i sa‘âdetime gelüp bundan akdem müteveffâ Hasan Ağa Evkâfı’nın mütevellîsi olup evkâf-ı mezbû-renin yüz yirmi bin akçesin mukâta‘acı İbrahim dimekle ma‘rûf kimesneye mu‘âmeleye virüp ba‘dehû tevliyet-i mezbûre Hasan Çavuş’a virmekle mezbûr İbrahim zikr olunan akçenin elli bin akçe-sini merkûm Hasan Çavuş’a edâ idüp mâ‘adâsı zimmetinde iken fevt olmağla vârisleri meblağ-ı mezbûrun cümlesin müteveffâ sana teslîm eyledi deyü bunu rencîde idüp şer‘le görüldükde zikr olunan akçe buna virilmeyüp merkûm Hasan Çavuş’a virilüp yetmiş bin akçesi üzerinde iken vefât eylediğinden gayrı vârisleri dahi evimiz rehindir deyü mukırr oldukları hüccet olunmuşiken hâlen kanâ‘at itmeyüp buna rencîde eylediklerinde ve bu bâbda ellerinde fetvâsı olduğunu bildirmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda müdde‘î gelüp da‘vâ-yı hak iderse mukaddemâ bir def‘a şer‘le fasl olun-mamış ise hak üzre teftîş ve tefahhus idüp göresin ‘arz olunduğı gibi olup bu bâbda olan fetvâsı da‘vâsına muvâfık ise mücebince ‘amel idüp min ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîf bunu kimesneye rencîde itdirmeyüp men‘ ve def‘ eyliyesiz memnû’ olmayanları yazup bildirsin tekrâr şikâyet olunmalu eylemiyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın tahrîren fi evâhiri Saferi’l-muzaffer sene erba‘a ‘aşrete ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

121 - 1605 (1014) Galata 27: 86a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Padişah, İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp kadılarına gönderdiği buyuruldu ile, sahte akçe kullananların yakalanması için pazarlara görevliler atanmasını ve yakalananların gümüş arayıcılarına teslim edilmesini emrediyor.

Through a buyuruldu sent to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp, the Sultan orders the appointment of officers to catch individuals who use counterfeit money and the deliverance of caught culprits to silver seekers.

İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Eyüp efendilerine gümüş arayıcının elinde olan emr-i şerîf mücebince pazar nâyibi koşup kalb akçe ile girift olunan kimesneleri yazup gümüş arayıcıya teslim eyliyesiz bu husûs ihmâl olunmayup ziyâde tekayyüd olunalar hâlis sikkeye hâlel lâzım gelmeye deyü buyuruldu

122 - 1605 (1014) Galata 27: 97a/2 Tescil işlemi / Registration

Marola adlı Hristiyan kadın, Mustafa Paşa Vakfı'nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'nın Koloğlu Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa sattığını, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiraladığını belirtir. Mütevellî Yusuf, Marola'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydede-

Marola, a Christian woman, is in court with Yusuf, mutawalli of the Mustafa Paşa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Galata's Koloğlu neighborhood from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Mutawalli Yusuf corroborates Marola's testimony. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

123 - 1612 (1021) İstanbul 1: 4a/3 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Yunus Tercüman Vakfı'nın mütevellisi Osman'a sahip olduğu evi, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirhem karşılı-

ğında satar, sonra da aynı evi üç yıl için 3000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Hasan adlı üçüncü bir kişi bu alışverişe kefil olur. Mahkeme bütün bu işlemleri onaylar.

Hasan mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Yunus Tercüman Waqf, Osman, for 10,000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for a period of 3 years. A third person named Hasan agrees to serve as surety for this transaction. The court registers all the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

124 - 1612 (1021) İstanbul 1: 6a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Avcı Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Mustafa Halife, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Halife, Ayşe'nin vakıftan 2200 akçe borç aldığını ve bu borca karşılık olarak da bir evini rehin verdiğini söyler. Mustafa Halife, Ayşe Hatun'un vakfa olan borcunu ödediğini, kendisinin de Ayşe Hatun'un rehindeki evini geri verdiğini sözlerine ekler. Mahkeme bu durumu onaylar.

Mustafa Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood, goes to court with Ayşe Hatun. Mustafa Halife states that Ayşe Hatun borrowed 2200 akçe from the waqf and pawned her house in exchange. Mustafa Halife adds that Ayşe Hatun has now paid her debt and that he has returned her house. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Avcı Bey Mahallesi'nin mühimmât-ı avârızı için mevkûf olan nakd akçe üzerine bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Halife ibn Hasan meclis-i şer'î-i şerîfde sâhibe-i hâze'l-kitâb Ayişe bint-i Haydar nâm hâtun mah-

zarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup bundan akdem merkûme Ayişe Hâtun'un vakf-ı merkûma iki bin iki yüz fiddî akçe deyni olup mahalle-i merkûmede bir tarafı Ali Bey ibn Abdullah mülki ve iki tarafı Sofyanoz veled-i Komyanuz mülkleri ile ve bir tarafı tarîk-ı âmım ile mahdûd olan mülk menzili meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde rehn-i makbûzum idi el-hâletü hâzihi tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûm iki bin iki yüz akçe mezbûr Ayişe yedinden bi't-tamâm alup kabz ve fekk-i rehn idüp menzil-i mezbûrî yine âna teslîm eyledüm ol dahi tesellüm itdükden sonra vakf-ı mezbûr mâlından mezkûre Ayişe'nin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını el-mukarrün-lehâ el-merkûme Ayişe bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

125 - 1612 (1021) İstanbul 1: 10a/2 Tescil işlemi / Registration

Mütevelli Mehmet Dede, Patrik Fodaftoz'un vekili Papatnod ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Dede, kendisinden önce mütevelli olan Mustafa Çelebi'nin adı geçen patrike vakıf parasından 30.000 akçe borç verdiğini söyler. Mehmet Dede, borcun faizi (çuka bezi parası olarak ifade ediliyor) olan 3000 akçe ile birlikte, toplam 33.000 akçeyi patrikten aldığını sözlerine ekler. Patrik vekilinin doğrulamasıyla işlem mahkemece onaylanır.

Mutawalli Mehmet Dede goes to court with Papatnod, the legal agent of Patriarch Fodaftoz. Mehmet Dede states that the patriarch borrowed 30,000 akçe from the former mutawalli Mustafa Çelebi. He adds that he received 33,000 akçe from the patriarch, including 3000 akçe in interest (expressed as the price of broadcloth). The patriarch corroborates Mehmet Dede's statement. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de vâki‘ merhûm Receb Ağa Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Mehmed Dede bin Mustafa meclis-i şer‘-i şerîfde mahmiyye-i merkûme keferesine patrik olan sâhib-i hâze’l-kitâb Fodaftoz veled-i Yani tarafından ikrâr-ı âti’z-zikri tasdîka vekîl olup vekâleti Ahmed bin Abdullah ve Ebibekir bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan Papatnod Disozomka Konomoz veled-i Karli mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüp vakf-ı merkûma sâbikan mütevellî olan Mustafa Çelebi ibn Ataullah vakf-ı merkûm akçesinden mesfûr patrik zimmetinde otuz bin akçe göstermişidi hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûm otuz bin akçeyi ve çuka bahâsından olan üç bin akçeyi bi’t-tamâm ve’l-kemâl patrik-i mezbûr yedinden alup kabz eyledim mâl-i vakıfıdan ve çuka bahâsından zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup mezbûr patrik ve küfelâsının meblağ-ı merkûma müte‘allik da’vâdan zimmetleri beriyyü’s-sâde oldı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhın vekîl-i mezbûr bi’l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk idicek vâki‘ hâl bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’l-âşir min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mahmud Çelebi bin Abdurrahman el-kâtib, Hamza Dede bin Derviş, Ömer Çavuş ibn Mahmud el-mübâşir, Mehmed bin Mustafa, Abdi bin Şaban, Veli bin Mahmud, Mustafa Beşe ibn Süleyman, Mustafa bin Abdullah el-mübaşir, Osman Beşe bin Ali, Emrullah bin Mehmed.

126 - 1612 (1021) İstanbul 1: 11a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mütevellî Hasan Çavuş, eskiden kadı olan Sunullah Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Çavuş, vakıf parasından borç olarak verdiği 330.000 akçe karşılığında, Sunullah Efendi’den sahibi olduğu evini rehin olarak aldığını belirtir. Hasan Çavuş, Sunullah Efendi’nin borcunun yarısı olan 160.000 akçeyi [165.000 olmalı] kendisine ödediğini ve kendisinin de Sunullah Efendi’ye evini geri verdiğini sözlerine ekler. Sunullah Efendi’nin de doğrulamasıyla mahkeme işlemi onaylar.

Mutawalli Hasan Çavuş goes to court with a former judge, Sunullah Efendi. Hasan Çavuş states that Sunullah Efendi pawned his house to him in return for a 330,000 akçe loan. Hasan Çavuş adds that Sunullah Efendi repaid half of his debt, 160,000 akçe [probably 165,000]; he himself then returned the house. Sunullah Efendi corroborates this account. The court registers the transaction.

Dârû's-saltanatî's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede vâki' merhûm ve mebrûr Mehmed Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî fahrû'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş ibn Abdülmennan mahfil-i kazâda sâbikan Halebü's-şehbâ'da hâkimü's-şer' olan sâhib-i hâze'l-kitâb a'lemü'l-ulemâi'l-müteşerri'in ekremü'l-fudalâi'l-müteverri'in yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-evvelîn ve'l-âhirîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'llâh mevlânâ Sunullah Efendi ibn el-merhûm eş-Şeyh Ali Efendi dâmet fezâilehû huzûrunda ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarî'î mer'î kılup müşârün-ileyh hazretlerinde vakf-ı mezbûr mâlından min ciheti'd-deyni's-şer'î üç yüz otuz bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i mezbûre-i Kostantiniyye'de Mimar Sinan Mahallesi'nde vâki' hudûdunun bir cânibi Mimar Sinan Vakfı ve bir Canibi Hasan Ağa ibn Abdullah mülki ve bir cânibi Ahmed Bey ve Nesli Hatun'un vakıf menzili ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menzili yedimde rehin idi hâlen müşârün-ileyh hazretleri sâlifü'l-beyân üç yüz otuz bin akçe te'kiden li'l-asl nısfı yüz altmış bin akçe [?] olup bi't-tamâm ve'l-kemâl meclis-i şer'de bana edâ ve teslîm itdükde ben dahi meblağ-ı mezbûrı vakf-ı merkûm için bi't-tamâm ve'l-kemâl kabz ve tesellüm eyleyüp vech-i muharrer üzre menzil-i mezbûr rehninden münfekk olup kendülere teslîm olmuştur didikde müşârün-ileyh hazretleri dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâhede tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe ketb tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min Cumâdelâhire min şühûr sene ihdâ ve 'işrîne ve elf şühûdü'l-hâl

fahrû'l-müderrişini'l-kirâm Ahmed Efendi ibn Muharrem, Musa Efendi el-Akşehri, Mustafa Efendi ibn Hayrullah el-Akşehri,

fahrü'l-müderrişîn Mustafa Çelebi ibn Ali el-Edirnevi, Ali Efendi ibn Mehmed el-kâdi el-Vardari, Piri Çelebi ibn Muharrem el-kâdi, Hamza Çelebi ibn Ömer el-müderriş ve gayruhum.

127 - 1612 (1021) İstanbul 1: 12a/1 Tescil işlemi / Registration

Kasımpaşa sakinlerinden İstiranoz adlı Hıristiyan mahkemeye gelerek Mahmut Çelebi'ye 1000 dirhemi faiz (çuka bahası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 11.000 dirhem borcu olduğunu ve bu borcu altı ay içinde ödeyeceğini söyler. Mahkemede bulunan üç Hıristiyan, borca kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme bu işlemi onaylar.

İstiranoz, a Christian resident of Kasımpaşa, is in court. He states that he owes Mahmut Çelebi a total of 11,000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will settle his debt at the end of six months. Three Christians serve as sureties for the debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

128 - 1612 (1021) İstanbul 1: 12b/3 Tescil işlemi / Registration

Ramazan, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla mütevellî Mahmut'a 9000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi vakıftan üç yıllığına toplam 1700 dirheme kiralar. Emine adlı kadının da kefil olmasıyla mahkeme işlemi onaylar.

Ramazan mortgages (istiglal) his house to mutawalli Mahmut for 9000 dirhem. Then he rents the same house from mutawalli Mahmut's waqf for 1700 dirhem for a period of three years. A woman named Emine provides surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

129 - 1612 (1021) İstanbul 1: 14a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mütevelli Mustafa Bey, Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Bey, vakıf parasından Ali Bey'e 22.500 akçe borç verdiğini, karşılığında da Ali Bey'in evini rehin olarak aldığını söyler. Mustafa Bey, Ali Bey'in almış olduğu 22.500 akçeyi daha sonra geri verdiğini ve kendisinin de evin üzerindeki rehini kaldırdığını sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mutawalli Mustafa Bey goes to court with Ali Bey. The former states that he loaned Ali Bey 22,500 akçe, and in return Ali Bey pawned his house to him. Mustafa Bey adds that Ali Bey has repaid the 22,500 akçe and that the pawn on the house has been removed. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Şıbsevdî Mehmed Bey Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mustafa Bey ibn Ataullah meclis-i şer'î hatîr-i lâzımû't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb Ali Bey ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-î kelâm idüp târîh-i kitâbdan [silik] yıl mukaddem vakf-ı mezbûr mâlından merkûm Ali Bey'e yirmi iki bin beş yüz fiddî râyic fi'l-vakt Akçe virüp mezbûr Ali Bey dahi meblağ-ı mesfûr alup mukâbelesinde mahmiyye-i mezbûrede el-Hâc İlyas Mahallesi'nde vâkî iki tahtânî ve iki fevkânî beyti ve iki sofayı ve bi'r-i mâ ve kenîfi ve hadîkayı eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle müştemil olup bir cânibi el-Hâc Hasan bin Abdullah ve iki cânibi el-Hâc İlyas bin Abdullah mülkleriyle ve bir tarafı tarîk-ı ânım ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menziline bana rehin vaz' eylemiş idi el-hâletü hâzihî meblağ-ı mestûr yirmi iki bin beş yüz akçeyi mezbûr Ali Bey yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl kabz ü tesellüm idüp menzil-i mezbûr rehniyetden münfekk olup mezbûra teslîm olunmuşdur didikde mütevellî-i merkûmun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarru'l-mesfûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-muvâcehe tahkîk

idicek mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb tahrîr olundu fi’l-yevmi’s-sâdis
‘aşer min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve ‘iştirine ve elf

Şühûdü’l-hâl

Yusuf bin Halil, Durmuş bin Abdullah er-râcil, Yusuf bey ibn Abdullah er-râcil, Mustafa bin Mehmed, Ömer Çelebi ibn Mehmed Çelebi, Abdi bin Şaban, el-Hâc Hasan bin Abdullah el-cündi, Veli bin Mahmud ve gayruhum.

130 - 1612 (1021) İstanbul 1: 14b/2 Tescil işlemi / Registration

Petro, mütevellî Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek sahibi olduğu evini, Mehmet’in mütevellisi olduğu vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi, bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Petro, Seltane adlı kadını da kendisine kefil olarak atadığını belirtir. Mütevellî Mehmet’in doğrulamasıyla mahkeme bu işlemleri onaylar.

Petro goes to court with mutawalli Mehmet. The former states that he mortgaged (istiglal) his house to mutawalli Mehmet’s waqf for 5000 dirhem, then rented the same house from the waqf for a period of one year for 500 dirhem. Petro adds that he has appointed a woman named Seltane as his surety. With mutawalli Mehmet’s approval, the court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

131 - 1612 (1021) İstanbul 1: 16a/2 Dava / Adjudication

Emine Hatun’un vekili Ömer, Emine Hatun’un 3000 dirhem parasını vakfettiğini söyler. Ömer, bu paranın her 10 dirheminin yıllık 1.25 dirhem faizle işletileceğini ve gelirinden mahalle camii-nin müezzinine 100 dirhem verileceğini belirtir. Ömer, söz konusu vakfa İbrahim Çelebi’nin de mütevellî olarak atandığını sözlerine ekler. Ömer daha sonra para vakfının geçersiz olduğu gerekçesiyle vakfiyeyi bozmak ister. Mütevellî İbrahim Çelebi ise kimi İslam

hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu ileri sürer. Mahkeme mütevellinin görüşü doğrultusunda vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Emine Hatun's legal agent Ömer states that she endowed 3000 dirhem. Every 10 dirhem of this amount will yield 1.25 dirhem in interest. 100 dirhem of the revenue will be given to the prayer caller (muezzin) of the neighborhood mosque. Ömer adds that İbrahim Çelebi is appointed as the waqf's mutawalli. Subsequently, Ömer wants to annul the waqf deed on the ground that the donation was invalid. Mutawalli İbrahim Çelebi, based on views of certain Islamic jurists, defends the validity of the waqf. Agreeing with the mutawalli, the court rules that the waqf deed cannot be annulled.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

132 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet, kendi adına ve kız kardeşi Rukiye'nin vekili olarak müteveli Cafer ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet bir yıl içerisinde ödemek koşuluyla vakıftan 6600 akçe borç aldıklarını ve bu borcun 600 akçesinin faiz (çuha bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olduğunu belirtir. Ahmet, kız kardeşi Rukiye'nin söz konusu borca karşılık olarak evini vakfa rehin olarak verdiğini sözlerine ekler. Yahya Çavuş bu borca kefil olur. Tarafların isteğiyle bu işlemler mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

Ahmet goes to court with the mutawalli Cafer, representing himself and his sister Rukiye. Ahmet states that the two siblings borrowed 6600 akçe from the waqf, including 600 akçe in interest (expressed as a fee for broad cloth). Ahmet adds that his sister Rukiye pawned her house in return for the loan. Yahya Çavuş will serve as surety for the debt. Upon the request of two sides, the court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

133 - 1612 (1021) İstanbul 1: 22a/3 Dava / *Adjudication*

Neslihan Hatun, Atnaş karşısında mahkemeye çıkarak kendisinin Atnaş’ın kayınbiraderi olan Yanaki’ye 11.200 akçe borç verdiğini ve Atnaş’ın da bu paraya kefil olduğunu söyler. Neslihan Hatun, Atnaş’tan parayı istediğinde aracılardan devreye girmesiyle, 7000 akçeye sulh yaptıklarını, bu paranın 3000 akçesini aldığını, geri kalan 4000 akçenin ise hâlâ ödenmediğini ileri sürer. Atnaş’a görüşü sorulduğunda, yılda 400 akçe ödeyerek 10 senede toplam 4000 akçe ödeyip borcu kapattığını söyler. Neslihan Hatun ise yıllık 400 akçeyi faiz olarak aldığı ve anaparanın ödenmediği görüşündedir. Atnaş’a yeniden görüşü sorulduğunda, ödediği paranın faiz sayılamayacağı yönünde şeyhülislamdan fetva aldığını da sözlerine ekler. Neslihan Hatun savını kanıtlayamaz. Atnaş ise yemin ederek davayı kazanır.

Neslihan Hatun goes to court against Atnaş. The plaintiff claims that she lent Atnaş’s brother in law, Yanaki, 11,200 akçe and Atnaş became the surety. Neslihan Hatun states that when she asked for her money back, upon mediation, the two sides reached an amicable settlement for 7000 akçe. “I received 3000 akçe of this amount,” she adds, “leaving 4000 akçe as unpaid.” Asked to give his own side of the story, Atnaş states that he repaid his debt in full by paying 400 akçe annually for ten years. Neslihan Hatun asserts that she received 400 akçe annually as interest, insisting that the principal remains unpaid. Atnaş, when asked to react, adds that he received a fatwa from the sheikulislam stating that the money paid cannot be regarded as interest. Neslihan Hatun is unable to prove her claim. Atnaş takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Kumkapısı kurbünde Süleyman Ağa Mahallesi’nde sâkine Neslihan bint-i Abdullah nâm hâtun

meclis-i şer‘-i şerîfde sâhib-i hâze’l-kitâb Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî mahzarında üzerine da‘vâ idüb bundan akdem mezkûr Atnaş kayını olan Yanaki veled-i Niko nâm zimmî zimmetinde karz-ı şer‘îden olan on bir bin iki yüz akçe hakkıma emr u kabûli hâviye kefâlet ile kefil-i bi’l-mâl olmağın sitte aşrete ve elf Şevvalinin evâhîrinde taleb ve da‘vâ itdüğimde muslihûn tavassutıyla yedi bin akçe semene sulh olub bedel-i sulhdan üç bin akçesin alub kabz eyledim zimmetinde dört bin akçesi kalmışidi hâlen taleb iderim didikde gıbbe’s-su’âl mezkûr Atnaş husûs-ı mesfûrî ikrârıyla cevap virüp lâkin on senede dört yüz akçe virüp meblağ-ı merkûm bi’t-temâm edâ ve îfâ eyledim deyücek mesfûre Neslihan fi’l-vâki’ târih-i mezbûrdan bu âna gelince dört yüz akçeyi ribh için aldım dimeğın merkûm Atnaş dahi her sene mu‘âmele-i şer‘iyye olmamışdır meblağ-ı merkûm be-her sene aslından virdüm deyüp aslen hesâb itmeğe kâdir olur deyü Şeyhü’l-İslâm hazretlerinden fetvâ-yı şerîfe idüb ve mesfûra tesliminde her sene mu‘âmele-i şer‘iyye olunduğı beyândan ‘âciz olub ve merkûm Atnaş her sene mu‘âmele-i [şer‘iyye] olmaduğına ve ribh ve nukûdı virmedüğüne yemîn-i bi’llahî’l-lezî enzele’l-İncil idicek bî-vech mukırrûndan mesfûra teslimât men‘ olunub vâki’ hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’s-sâbi‘ min şehri Recebi’l-mürecceb li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ali bin Yusuf, Bahşî bin Şehriyâr, Memi bin Abdullah, Veli bin Mahmud, İbrahim Çelebi bin Şaban, Ahmed bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, ve gayruhum

134 - 1612 (1021) İstanbul 1: 24a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Manol, mütevellî Piyale ile birlikte mahkemeye gelerek sahibi olduğu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla, 10.000 dirhem karşılığında mütevellî Piyale’ye satar, sonra da aynı evi bir yıl için 1500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kosta, Mihal ve Yorgi adlı Hıristiyanlar da Manol’a kefil olurlar. Tarafların onayıyla bu işlemler sicile kaydedilir.

Manol goes to court with the mutawalli Piyale. He mortgages (istiglal) his house to the mutawalli Piyale for 10,000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. Three Christians, Kosta, Mihal and Yorgi, become sureties of Manol. With the approval of all sides, the court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

135 - 1612 (1021) İstanbul 1: 25b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Üsküdar’ın Karamürsel Kazası’na bağlı Halidere Köyü’nden Habib, saray uncubaşısı el-Hac Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Habib, el-Hac Hüseyin’e 1680 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 15.680 akçe borcu olduğunu ve borcunu beş ay içinde ödeyeceğini söyler. Habib, bu borca karşılık olarak adı geçen köyde bulunan bir bağını rehin olarak el-Hac Hüseyin’e vermiştir. El-Hac Hüseyin, Habib’in ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Habib, a resident of the Halidere village in Üsküdar’s Karamürsel district, is in court with el-Hac Hüseyin, head of the flour suppliers to the palace (uncubaşı). The former states that he owes el-Hac Hüseyin a total of 15,680 akçe, of which 1680 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He will repay the debt within five months. In exchange for his debt, Habib pawns to el-Hac Hüseyin a vineyard in the above-stated village. El-Hac Hüseyin corroborates Habib’s account. The court registers the testimonies of the two sides.

Mahmiyye-i Üsküdar’a tâbi‘ Karamürsel Kazâsı muzâfâtından Halidere demekle ma’rûf karye sâkinlerinden Habib bin Muharrem meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-tevkîrde hâssa uncılardan işbu hâfızu’l-kitâb uncubaşı olan el-Hâc Hüseyin bin Aydın mahza-

rında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûr el-Hâc Hüseyin nâm kimesneye cihet-i karz-ı şer'iden râyic fi'l-vakt on dört bin akçe deynim olup kadr ve cinsi ve vasfı beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm çuka bahâsından dahi bin altı yüz seksen akçe olur târîh-i kitâbdan beş ay tamâmına varınca edâsı üzerime lâzım olan meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde karye-i mezbûrede vâkî' bir tarafı Orucoğlu bâğı ve bir tarafı Emrullah Dede mülki ve bir tarafı Köse Osman mülki ve bir tarafı Dede Mustafa mülki ile mahdûd ve mümtâz olan bir kıt'a büyük dere demekle ma'rûf mülk bâğımı mezbûr el-Hâc Hüseyin yedinde rehin vaz' idüp ba'de't-tahliye teslîm eyledim didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrûn-lehü'l-mezbûr el-Hâc Hüseyin dahi bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Recebi'l-mürecceb li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Veli Bey ibn Abdullah, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Halil Bey ibn Mustafa, Mustafa Çelebi bin Ahmed er-râcil, el-Hâc Cafer bin Abdullah, Behram bin Abdullah, Musa bin Abdullah, Hasan el-ma'rûf bi-Sarı.

136 - 1612 (1021) İstanbul 1: 26a/4 Tescil işlemi / Registration

Ayni adındaki kadın, müteveli Osman ile birlikte mahkemeye gelir. Ayni evini, istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar. Ayni daha sonra evi üç yıl için 1000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet de Ayni'ye kefil olur. Mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Ayni goes to court with the mutawalli Osman. Ayni mortgages (istiglal) her house to Osman's waqf for 5000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for a period of three years. Mehmet becomes Ayni's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

137 - 1612 (1021) İstanbul 1: 26b/1 Tescil işlemi / Registration

Abdurrahman, mütevellî Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellîsi olduğu vakfa satar, sonra da evi üç yılığına vakıftan kiralar (kira bedeli belirtilmemiştir). Abdurrahman'ın eşi Kamile, Abdurrahman'a kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Abdurrahman goes to court with the mutawalli Osman. The former mortgages (istiglal) his house to Osman's waqf for 5000 dirhem, then rents the same house from the waqf for a period of three years (rent not specified). Abdurrahman's wife Kamile becomes his surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

138 - 1612 (1021) İstanbul 1: 27a/2 Tescil işlemi / Registration

Perapoye adlı Hıristiyan kadın, mütevellî Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Perapoye, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında Ali'nin mütevellîsi olduğu vakfa satar, daha sonra da aynı evi bir yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Perapoye'ye beş Hıristiyan'ın kefil olmasından sonra mahkeme işlemi onaylar.

A Christian woman named Perapoye goes to court with the mutawalli Ali. She mortgages (istiglal) her house to Ali's waqf for 6000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Five other Christians become Perapoye's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

139 - 1612 (1021) İstanbul 1: 27a/3 Tescil işlemi / Registration

Fahri adlı kadın, müteveli Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Ali adlı kişinin Fahri'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Fahri goes to court with the mutawalli Osman. Fahri mortgages (istiglal) her house to Osman's waqf for 5000 dirhem. Then she rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Ali becomes Fahri's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

140 - 1612 (1021) İstanbul 1: 28a/2 Tescil işlemi / Registration

Drako adlı Hristiyan, müteveli Mustafa ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirhem karşılığında Mustafa'nın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da evi bir yıl için 1050 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mihal ve Dimitri adlı kişilerin Drako'ya kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A Christian named Drako goes to court with the mutawalli Mustafa. Drako mortgages (istiglal) his house to Mustafa's waqf for 7000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1050 dirhem for a period of one year. Mihal and Dimitri become Drako's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

141 - 1612 (1021) İstanbul 1: 28a/3 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Çelebi, mütevellî Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirhem karşılığında Osman’ın mütevellîsi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Eyüp adlı kişinin Mehmet Çelebi’ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Mehmet Çelebi goes to court with the mutawalli Osman. The former mortgages (istiglal) his house to Osman’s waqf for 3000 dirhem, then rents the house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Eyüp becomes Mehmet Çelebi’s surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

142 - 1612 (1021) İstanbul 1: 29a/3 Tescil işlemi / Registration

Hamza, mütevellî Bali ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında Bali’nin mütevellîsi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 562 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Hamza goes to court with mutawalli Bali. Hamza mortgages (istiglal) his house to Bali’s waqf for 4000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 562 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

143 - 1612 (1021) İstanbul 1: 29b/3 Tescil işlemi / Registration

Kamer adlı kadın, mütevellî Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirhem karşılı-

ğında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Kamer goes to court with the mutawalli Osman. She mortgages (istiglal) her house to Osman's waqf for 3000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

144 - 1612 (1021) İstanbul 1: 30a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ramazan, mütevellî Mahmut ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 1000 dirhem karşılığında Mahmut'un mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi üç yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mustafa adlı kişinin Ramazan'a kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Ramazan goes to court with the mutawalli Mahmut. Ramazan mortgages (istiglal) his house to Mahmut's waqf for 1000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of three years. Mustafa becomes Ramazan's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

145 - 1612 (1021) İstanbul 1: 33a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Hüseyin, mütevellî I. Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında I. Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir

yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. II. Mehmet’in Hüseyin’e kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Hüseyin goes to court with the mutawalli Mehmet I. The former mortgages (istiglal) his house to Mehmet I’s waqf for 4000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Mehmet II becomes Hüseyin’s surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

146 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35a/3 Tescil işlemi / Registration

Petrapetye adlı Hristiyan kadın, mütevellî Hamza ile birlikte mahkemeye gelir. Petrapetye, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında Hamza’nın mütevellisi olduğu vakfa satar. Petrapetye daha sonra evi bir yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Dört Hristiyan’ın Petrapetye’ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Petrapetye, a Christian woman, goes to court with the mutawalli Hamza. She mortgages (istiglal) her house to Hamza’s waqf for 6000 dirhem, then rents it from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Four other Christians become Petrapetye’s sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

147 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35b/2 Tescil işlemi / Registration

Darphane Emîni olan Ali Bey ve Hüseyin Bey ile Darphane Nazırı Bali Bey, mahkeme mübaşiri olan Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek Otakçıbaşı Mustafa’nın evinde sahte sikke basıl-

dığını bildirirler. Mahkeme kâtibi Mehmet, yanına bir grup şahit olarak söz konusu eve gider. Kâtip Mehmet, Mustafa'nın evinde sahte sikke yapımında kullanılan alet ve malzemeyi bulup mahkemeye getirir. Bu durum mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

The mint officers (darphane emini) Ali Bey and Hüseyin Bey, mint minister (darphane nazırı) Bali Bey, and the court usher Ali Çavuş inform the court that the chief tent maker (otakçıbaşı) Mustafa is making counterfeit coins in his house. The court secretary (kâtip) Mehmet goes to the house in question with a group of witnesses. At Mustafa's house, the court secretary Mehmet finds equipment and materials suitable to making counterfeit coins. He brings them to court. The court registers the findings.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l darbhâne emîni olan kîdvetü'l-emâsil Ali Bey ve Hüseyin Bey ve nâzırı olan Bali Bey atebe-i aliyyeden husûs-ı âti'z-zikre mübâşir ta'yîn olunan fahrü'l-cüyûş Ali Çavuş bin Hüseyin meclis-i şer'-i şerîfe gelüp mahmiyye-i merkûmede Tekür Sarayı'nda sâkin Otakçıbaşı Mustafa bin Mehmed evinde kallâblık işlenür deyü istimâ' olunmağın kîbel-i şer'den üzerine varılup görilmesin taleb eylediklerinde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Mehmed irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûr'u'l-esâmî olan müslimîn ile varılup merkûm Mustafa'nın sâkin olduğu evin fevkânî halâsı köşesinde altı kıt'a yaslı sikke ile bir mikdâr kehle [?] bulunup ve orta odada pencere içinde bir mikdâr tâne kehle bulunup ve birer kuyumcı pota ve gürz ve iki çekic ve oda köşesinde karşı altında elli beş aded sikkemiz beyâz akçe ve sikkeli ve sikkemiz yüz kırk akçe bulunup ve birer bakır tebsiler ve maşalar bulunduğında mevlânâ-yı mezbûr tahrîr idüp sâlifü'z-zikr akçe ve sâyir âlâtı ile meclis-i şer'a gelüp i'lâm eylediklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene 1021

Şühûdü'l-hâl

El-Hac Mustafa bin Ahmed, İbrahim bin Şaban, Ali bin Piri, Davud er-râcil, Mehmed bin Ahmed el-müezzîn, Mehmed bin Mustafa, Mehmed Çelebi bin Mustafa.

148 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Daha önce ele geçirilmiş olan kalpazanlara ait eşyaların isimlerinin sicile kaydedilmesini emreden buyuruldu.

A buyuruldu ordering the recording of the names of the previously arrested counterfeiters, along with their equipment.

Buyuruldu-yı Şerif

Bundan akdem ele getirilen kallâbların yoldaşlarının ve olavretin esbâbları ale'l-esâmî yazılıp defteri ile hıfz oluna deyü buyuruldu

Fî 20 Şaban sene 1021

149 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Darphane Eminleri Ali Bey ve Hüseyin Bey, Darphane Nazırı Bali Bey ile birlikte ellerindeki kalpazanlara ilişkin buyuruldu belgesiyle (bkz. 35b/3) mahkemeye başvururlar. Darphane görevlileri söz konusu buyurulduda belirtildiği gibi, kalpazanların elinde bulunan alet ve malzemenin sicile kaydedilmesini istemektedir. Mahkeme kâtibi Mehmet, yanına aldığı şahitlerle, kalpazanlık yapıldığı bildirilen eve gider. Ev sahibi, hassa (saraya ait) oba ağası olan Mustafa Ağa'dır. Mustafa Ağa'dan sahte para yapımında kullanılan alet ve malzemeler istenir. O da bunların karısı Hüma tarafından saklandığını söyler. Hüma'nın yardımıyla, evin çeşitli bölgelerine saklanmış olan eşyalar yerlerinden çıkarılır. Mustafa Ağa'ya sahte sikkelerin kim tarafından üretildiği sorulduğunda, karısı Hüma'nın ölen bir cariyesi tarafından üretildiğini, ayrıca kendisinin bunlardan haberi olmadığını söyler. Mustafa Ağa, içinden sahte sikke ve akçeler çıkan sandığın da karısı Hüma'ya ait olduğunu sözlerine ekler. Sonuçta Kâtip Mehmet söylenenleri yazıp mahkemeye bildirir.

The mint officers (darphane emini) Ali Bey and Hüseyin Bey, and the mint minister (darphane nazırı) Bali Bey go to court

with a buyuruldu document (see 35b/3). The mint workers want the equipment of the counterfeiters to be registered as ordered by the buyuruldu. The court secretary (kâtip) Mehmet goes to the house of the counterfeiters with witnesses. The owner of the house is Mustafa Ağa, the chief imperial tent maker (hassa oba ağası). Ordered to turn in the counterfeiting equipment, Mustafa Ağa states that his wife Hüma hid the equipment. With the help of Hüma, the equipment hidden in certain parts of the house is found. Questioned by the court about who is making the counterfeit coins, Mustafa Ağa states that a late concubine owned by his wife used to make the coins without his knowledge. Mustafa Ağa adds that the chest that holds the counterfeit coins and akçe belong to his wife Hüma. Finally, the secretary reports these statements to court.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' darbhâne emîni olan kıldetü'l-emâsil Ali Bey ve Hüseyin Bey ve nâzırı olan Bali Bey yedlerinden divân-ı hümayûn tarafından buyuruldu-yı şerîf vârid olup mazmûn-ı hümayûnunda ele getirilen kallâbların ve yoldaşlarının ve avretinin esbâbı ale'l-esâmî yazılıp defteri ile hıfz oluna deyü fermân olunmağın mezbûrûn talepleri ile mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Mehmed irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûrûl-esâmî olan müslimîn ile mahmiyye-i merkûmede sâkin oldukları Tekür Sarayı demekle ma'rûf meskene varılıp ahz olunan Hüma bint-i Ali'nin ve câriyesinin ve hıdmetkârı Hasan bin Abdullah'ın esbâbı merkûme Hüma'nın zevci olup Hâssa Oba Ağası olan Mustafa Ağa ibn Mehmed'den mezbûrûnun esbâbı talep olundukda mezbûre Hüma'nın frenk kilidi ile kilidli mezbûr Mustafa Ağa'nın oba odası içinden çıkan küçük ceviz sandukı içinde iki yüz elli aded sikkeli ve sikkesüz beyâz kalb akçe ile iki kıt'a sikke bulunup mezbûr Ağa yanında vâki' pencere içinde divâr kovuğuna sokulmuş tahmînen beş bin mikdârı bakır kehle ve bir örs ve bir furça ve beş yüz elli aded sikkesiz beyâz kalb akçe bulundukda bu akçeleri kim işler idi deyü vâki' hâli mezbûr Mustafa Ağa'dan suâl eylediklerinde cevâbında fi'l-hakîka üç ay

mukaddem zevcem mezbûr Hüma’nın fevt olan Sanevber nâm topal câriyesi ile işlemişdür ol zamândan kalmışdır benüm bundan haberim yokdur deyüp ve sikke ve kalb akçe çıkan ceviz sanduğı zevcesi mezbûre Hüma’nın deyü cevâb virdüğü mevlânâ-yı mesfûr mezbûrûn talepleri ile vâki’ hâli tahrîr idüp ba’dehû meclis-i şer’a gelüp i’lâm itmeğın mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’l-‘işrîn min Şa’bâni’l-mu‘azzam li-sene ihdâ ve işrîn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ali Bey ibn Musa, Mehmed bin Musa, Osman bin Ali, Ali bin Piri, Davud Beşe ibn Abdullah.

150 - 1612 (1021) İstanbul 1: 37a/1 Dava / *Adjudication*

Müteveli Ahmet Bey, Yani karşısında mahkemeye çıkar. Ahmet Bey, Müslüman olduktan sonra Meryem ismini almış olan Marula’nın evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 akçeye vakfa sattığını söyler. Ahmet Bey, Meryem’in daha sonra evi yıllık 800 akçeye vakıftan kiraladığını ve bu işlemlere Yani, Sivasto ve Yorgo adlı Hıristiyanların kefil olduğunu sözlerine ekler. Ahmet Bey söz konusu tarihten bugüne üç sene, sekiz aylık bir sürenin geride kaldığını ve bu süredeki kira borcunun 2936 akçeyi bulduğunu belirtir. Ahmet Bey, bu borçtan Yani’nin ödemesi gereken miktarın 979 akçe olduğunu ileri sürer. Yani, Ahmet Bey’in savını kabul eder. Mahkeme de Yani’yi borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Mutawalli Ahmet Bey goes to court against Yani. Ahmet Bey argues that Marula, who later changed her name to Meryem after converting to Islam, mortgaged (istiglal) her house to the waqf for 8000 akçe. Ahmet Bey adds that Meryem subsequently rented the house for 800 akçe annually and appointed Christians named Yani, Sivasto, and Yorgo as sureties for this transaction. Ahmet Bey claims that Meryem’s total debt due to unpaid rent for 3 years and 8 months amounts to 2936 akçe. Ahmet Bey states that out of this amount, Yani’s responsibility is 979 akçe as one of three

sureties appointed for the transaction. Yani accepts Ahmet Bey's claims. The court instructs Yani to pay his debt.

Budur ki mahmiyye-i Kostantiniyye'de merhûm Hüseyin Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ahmed Bey bin Ali meclis-i şer'de Yani veled-i Monyo nâm zimmî mahzarında da'vâ idüp mahmiyye-i Galata hâricinde Beyoğlu Mahallesi'nde sâkine olan Marola bint-i Yorgi nâm zimmîye ki hâlen şeref-i İslam ile müşerrefe olmağla Meryem tesmiye olmuşdur mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı kendü mülki ve bir tarafı Mustafa Bey nâm râcil mülki ile ve tarîk-i âmm ile mahdûd mülk menzilini mukaddemâ bana bey' idüp ben dahi bi-tarîki'l-istiglâl vakf-ı merkûm akçesiyle sekiz bin akçeye iştirâ ve kabz ü tesellüm itdüğimden sonra sene semân aşer ve elf Muharremü'l-harâmının yedinci gününden be-her sene sekiz yüz akçeye mezbûreye îcâr idüp ol dahi istîcâr eyledikde menzil-i merkûmun derk ve icâresine mezkûr Yani ve Sivasto ve Yorgo veled-i Roto nâm zimmîler emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuşlar idi hâlen târîh-i mezbûreden bu âna gelince üç sene ve sekiz aylık iki bin dokuz yüz otuz altı akçe icâreyi mezbûr Yani'ye edâsı lâzım gelen dokuz yüz yetmiş dokuz akçe icâreyi talep iderüm didikde gıbbe's-suâl mezkûr Yani minvâl-i muharrer üzre kefil olup ve târîh-i mezbûrdan bu âna gelince iki bin dokuz yüz otuz altı akçe icâreden cânib-i vakf-ı mezbûra şer'le deyni olduğına ikrâr ile cevâb viricek mücebince zimmetine edâsı lâzım gelen dokuz yüz yetmiş dokuz akçenin edâsına tenbîh olundı tah-rîren fî evâhiri Şa'bânî'l-mu'azzam sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Mehmed Efendi el-cümdi, Mahmud Çelebi ibn [silik], Davud bin İbrahim, İbrahim bin Şaban, Abdi bin Piri ve gayruhum.

151 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40b/1 Tescil işlemi / Registration

Hatice adlı bir kadın, müteveli Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirhem karşılı-

ğında Mehmet’in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 700 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Hatice goes to court with the mutawalli Mehmet. She takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf that Mehmet serves as mutawalli, then rents the same house from the waqf at 700 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

152 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40b/3 Tescil işlemi / Registration

Mülayim adlı bir kadın, müteveli Sefer Halife ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 1000 dirhem karşılığında Sefer Halife’nin mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 100 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kocası Hacı Yusuf, Mülayim’e kefil olur. Mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Mülayim goes to court with the mutawalli Sefer Halife. Mülayim takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Sefer Halife’s waqf, then rents the same house from the waqf for 100 dirhem for a period of one year. Mülayim’s husband Hacı Yusuf becomes her surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

153 - 1612 (1021) İstanbul 1: 41a/1 Tescil işlemi / Registration

Müteveli Sefer Halife, Hacı Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek vakfın Hacı Yusuf’tan alacağı olan 2000 akçeyi aldığını söyler.

Sefer Halife, söz konusu paraya karşılık vakıf tarafından istiglal (rehin, ipotek) yoluyla Hacı Yusuf'tan alınmış olan evi de ona geri verdiğini sözlerine ekler. Hacı Yusuf'un da onayıyla mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

The mutawalli Sefer Halife goes to court with Hacı Yusuf. Sefer Halife states that Hacı Yusuf has paid his 2000 akçe debt to the waqf and he has returned to Hacı Yusuf the house on which he had taken out a mortgage from the waqf. With Hacı Yusuf's approval, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Küçük Mustafa Vakfı'na bi'l-fi'l müteveli olan Sefer Halife bin Veli meclis-i şer'î-i şerîfde sâhibi hâze'l-kitâb el-Hâc Yusuf bin Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûm mâlından mesfûr Hacı Yusuf zimmetinde olan iki bin akçemi bi't-tamâm mezbûr yedinden alup kabz idüp meblağ-ı merkûm mutâlebesinde mahmiyye-i mezbûrede el-Hâc İlyas Mahallesi'nde vâki hudûdî beynimizde ma'lûm bi-tarîki'l-istiglâl rehn-i makbûzum olan mülk menzili kendüye teslim eyledüm ol dahi kabz ve tesellüm eyledi ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûm ikrâr-ı meşrûhunda mesfûr el-Hâc Yusuf vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb ü tahrîr olundı tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene 1021

Şühûdü'l-hâl

El-mezbûrûn

154 - 1612 (1021) İstanbul 1: 41b/1 Tescil işlemi / Registration

Hatice adlı bir kadın, müteveli vekili olan Bayram ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 480 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kocası Hayrullah, Hatice'ye kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Hatice goes to court with Bayram, the legal agent of a waqf mutawalli. Hatice takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf, then rents the same house from the waqf for 480 dirhem for a period of one year. Her husband Hayrullah becomes Hatice's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

155 - 1612 (1021) İstanbul 1: 42a/2 Tescil işlemi / Registration

Fatma adlı bir kadın, müteveli Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra da aynı evi üç yıl için 1175 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kadın Fatma'ya kefil olurlar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Fatma goes to court with the mutawalli Mehmet. Fatma takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf, then rents the same house from the waqf for 1175 dirhem for a period of three years. Two other women become Fatma's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

156 - 1612 (1021) İstanbul 1: 43b/3 Tescil işlemi / Registration

Anglaki adlı Hristiyan, Mahmut Çelebi ile birlikte mahkemeye gelerek ona 3500 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediyor) olmak üzere toplam 38.500 dirhem borcu olduğunu ve borcunu altı ay içinde ödeyeceğini belirtir. Mahmut Çelebi, Anglaki'nin ifadesini doğrular. İki Hristiyan Anglaki'nin borcuna kefil olduklarını bildirir. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Anglaki, a Christian, is in court with Mahmut Çelebi. The former states that he owes Mahmut Çelebi a total of 38,500 dirhem, of which 3500 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He will repay the debt within 6 months. Mahmut Çelebi corroborates Anglaki's testimony. Two Christians serve as sureties for Anglaki's debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

157 - 1612 (1021) İstanbul 1: 53b/2 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, müteveli Ali'ye evini istiglal yoluyla (ipotek, rehin) 30.000 dirheme satar, sonra da aynı evi müteveli Ali'den üç yılığına 9000 dirhem karşılığında kiralar. Dimitri'nin bu işlemine Foti, Yani ve Andriye kefil olurlar. Yapılan bu işlem mahkeme tarafından tescil edilir.

Dimitri mortgages his house (istiglal) to mutawalli Ali for 30,000 dirhem. Then, he rents the same house for 9000 dirhem for a period of three years.. Foti, Yani, and Andriye become the sureties of this transaction. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

158 - 1612 (1021) İstanbul 1: 54a/1 Tescil işlemi / Registration

Oruç Bey, Molla Fenari Vakfı'nın mütevellisi Osman'a evini istiglal yoluyla (ipotek, rehin) 7800 dirheme satar, sonra da aynı evi Osman'dan bir yılığına 1100 dirheme kiralar. Oruç Bey'in kefil göstermesinin ardından işlem mahkemece tescil edilir.

Oruç Bey mortgages his house (istiglal) to Osman, the mutawalli of the Molla Fenari Waqf, for 7800 dirhem, then rents

the same house for 1100 dirhem for a period of one year. Oruç Bey provides sureties for the transaction. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

159 - 1612 (1021) İstanbul 1: 54b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Dimo ve Simo, Kasım Bey ile birlikte mahkemeye gelirler. Dimo ve Simo, Kasım Bey'e 36.000 akçe faiz borçları (çuka bedeli olmak ifade ediliyor) olduğunu belirtirler. Kasım Bey bu alacağının 6000 akçesini yıl sonuna kadar erteler. Ayrıca Dimo ile Simo'nun 36.000 akçe borcuna Kanaş kefil olur. Yapılan bu işlemler mahkemece tescil edilir.

Dimo and Simo go to court with Kasım Bey. Dimo and Simo state that they owe Kasım Bey 36,000 akçe as interest (expressed as the price of broadcloth). Kasım Bey extends 6000 akçe of the debt to the end of the year. Kanaş becomes the surety of Dimo and Simo's 36,000 akçe debt. The court registers these transactions.

Edirne Kapısı dâhilinde Dimo veled-i Filo ve Simo veled-i Angelo nâm zimmîler meclis-i şerde otuz sekizinci cemâ'atden Kasım Bey bin Abdullah mahzarında ikrâr idüp mezbûr Kasım Bey'e otuz bin akçe karzdan ve altı bin akçe dahi beynimizde ma'lûm çuka bahâsından cem'an otuz altı bin akçe vâcibü'l-edâ deynimiz olup çuka bahâsından meblağ-ı mezbûr altı bini mezbûr Kasım Bey üzerimize sene ihdâ ve 'işrîne ve elf Ramazân-ı Şerîfinin gurresinden sene temâmına varınca te'cîl itdi didikde mukırrân-ı mezbûrânın kelimât-ı meşrûhaların el-mukarrûn lehü'l-merkûm Kasım Bey dahi vicâhen tasdik ve te'cîl-i mezbûrî şifâhen tahkîk itdikden sonra Edirne Kapısı sâkinlerinden olup hâzır bi'l-meclis olan Kanaş veled-i Angelo nâm zimmî meblağ-ı

[mezbûr] otuz altı bin akçenin cümlesine emr u kabûli hâviyye kefâlet ile kefil olmağın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Abdi bin es-Seyyid Süleyman, Muharrem bin Mehmed er-râcil, Ayas bin Abdullah er-râcil, Yusuf bin Abdullah er-râcil, Hüseyin bin Mehmed, Ali bin Yusuf, İbrahim bin Şaban, Veli bin Mahmud, ve gayruhum.

160 - 1612 (1021) İstanbul 1: 57a/1 Dava / Adjudication

Bağ bekçisi Yablinoz, iki yıl önce Yani'ye 5000 akçe verdiğini, 250 akçe faizle birlikte (çuka bedeli olarak ifade ediliyor) 5250 akçe alacağı olduğunu belirtir. Yablinoz alacağının Yani'den alınmasını ister. Mahkeme Yani'ye görüşünü sorar. Yani'nin 2900 akçe borç aldığını söylemesi üzerine mahkeme Yablinoz'dan savını desteklemesini ister. Yablinoz, iki yıl önce Balat Mahkemesi'nden konuyla ilgili almış olduğu hücceti mahkemeye sunar. Hüccetten Yani'nin 5000 akçe aldığını söylediği anlaşılır. Bunun üzerine Yani, hüccetteki ifadesinde yalan söylediğini ve gerçekte 2900 akçe aldığını itiraf ederek mahkemeden Yablinoz'a yemin ettirilmesini ister. Davacı Yablinoz İncil üzerine yemin ederek davayı kazanır.

The vineyard keeper Yablinoz claims that he lent Yani 5,000 akçe two years ago. He adds that Yani owes him 5250 akçe, including interest (expressed as the price of the broad cloth). Now, he wants Yani to pay the sum. The court asks Yani for his opinion. Yani claims that he borrowed only 2900 akçe. Asked to prove his claim, Yablinoz provides the court with a hujjet prepared by the Balat Court. The hujjet documents Yani's statement that he borrowed 5000 akçe. Claiming that he had lied, Yani now says that he actually borrowed 2900 akçe. He requests that Yablinoz be asked to take an oath. The plaintiff Yablinoz takes an oath on the Bible and wins the case.

iki yüz elli akçe hakkım vardır vâki' hâl suâl olunup alıvirilmesi matlûbımdır didikde gıbbe's-suâl mezkûr Yani fi'l-vâki' merkûm Yablinoz'dan iki bin dokuz yüz nakd akçe iktirâz ve tesellüm eyledim ziyâde almadım deyücek müdde'î-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundıkda bin on dokuz Muharremü'l-haramının altıncı günü ile müverrah merkûm Yani'nin ikrârını hâvî târîh-i mezbûrda Balat Mahkemesi'nde nâyibü's-şer' olan mevlânâ Mehmed bin Ahmed imzâsıyla mûmzâ [ve] hatemi ile mahtûm hüccet ibrâz idüp hüccet-i merkûme mezbûr Yani muvâcehesinde ibrâz olundıkda mezkûr Yani fi'l-hakîka târîh-i mezbûrda minvâl-i muharrer üzre beş bin akçe karzdan ve iki yüz elli akçe çuka bahâsından deynim vardır deyü ikrâr itdim idi iki bin dokuz yüz akçe alup kabz eyledim iki bin yüz akçesin bana edâ ve teslîm itmedi ikrârımda kâzibim deyüp mezbûr Yablinoz'ı istihlâf itmeğin mezbûr Yablinoz dahi 'alâ vefki'l-mes'ûl yemîn-i bi'llâhi'l-lezî enzele'l-İncîl 'alâ Musa Aleyhisselâm idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Şevval li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn Şaban, Bekir Beşe bin Osman, Keyvân bin Abdullah, Ali bin Yusuf ve gayruhum.

161 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Mevlana Mehmet Efendi, vakıf parasıyla rehinden aldığı bir evi Aleksandre'ye 11.000 dirheme satar.

Mevlana Mehmet Efendi, mutawalli of the Mehmet Bey Waqf, sells to Aleksandre a house he had released from pawn with waqf money, for 11,000 dirhem.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

162 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59a/3 Tescil işlemi / Registration

Yani, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla mütevellî Yusuf’a 4500 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 563 dirheme kiralar. Son olarak Yani, Duka’yı kefil gösterir. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Yani mortgages (istiglal) his house to mutawalli Yusuf for 4500 dirhem, then rents the same house for 563 dirhem for a period of one year. Yani appoints Duka as his surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

163 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59b/1 Tescil işlemi / Registration

Aleksandi, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi Mevlana Mehmet’e 5000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1000 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Aleksandi mortgages (istiglal) his house to Mevlana Mehmet, the mutawalli of Mehmet Bey Waqf, for 5000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

164 - 1612 (1021) İstanbul 1: 61a/3 Tescil işlemi / Registration

Sefer, vekili olan Şeref aracılığıyla, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Ali Çelebi Vakfı’nın mütevellisi Bayezid’e 4000 dirheme satar, daha sonra aynı evi mütevelliden bir yılığına 500 dirheme kiralar. Bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Sefer mortgages his house (istiglal) through his legal agent Şeref to Bayezid, the mutawalli of the Ali Çelebi Waqf, for 4000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

165 - 1612 (1021) İstanbul 1: 61a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma Hatun Vakfı'nın mütevellisi Ali Çelebi, vakfa ait bir evin harabe olduğunu ve bu nedenle on yıldır kullanılamadığını belirterek söz konusu evi satıp gelirini faize yatırmak ister. Yapılan müzayede sonucunda 5500 akçelik en yüksek teklifi veren Mehmet Efendi evi satın alır. Yapılan bu işlem tescil olunur ve belgesi taraflara verilir.

Ali Çelebi, the mutawalli of the Fatma Hatun Waqf, states that a house belonging to the waqf has not been used for 10 years and is falling apart. He wants to sell the house in order to invest the money in interest-yielding instruments. An auction is held, and the highest bidder Mehmet Efendi ends up buying the house for 5500 akçe. The court registers the transaction and the two sides are provided with legal documentation.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hamamcı Muhyiddin Mahalle-si'nde vâki' merhûm Fatıma Hatun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Çelebi bin Cafer hâlen mahalle-i merkûme mescidi müezzini olan Nasuh Halife bin [silik] ile meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb mefharü'l-muharrirîn Mehmed Efendi bin el-merhûm Kasım muvâcehesinde ikrar ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem merkûme hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı mesfûre Mehmed Efendi mülki ve bir tarafı Mustafa bin Yunus Vakfı ve bir tarafı Aynî bint-i Abdullah mülki ve bir tarafı tarîk-i

hâs ile mahdûd bir bâb beyt-i ulvî ve zillei ve mahzeni ve bi’r-i müştereki müstemil olup bi-hesâb-ı şatrancî ile arsası doksan bir zirâ’ olan mülk menzili vakf idüp mahalle-i merkûme mescidi müezzinine şart itdüğü menzilin ta’mîri için akçesi olmamağla harâbe-müşrif olup on yıldan ziyâdedir hâlî kalup bi’l-küllîye nukzı dahi telef olmak mütekarrerdir bey’ olunup semeni istirbâh olunmak vakfa bir vechile enfa’ olmağla ma’rifet-i şer’le menzil-i mezbûr niçe zamân beyne’t-talibîn kirâren ve mirâren nidâ ve müzâyede olundukda beş bin akçede mûmâ-ileyh Mehmed Efendi üzerinde karâr idüp ziyâde ile talib ve râgıb zuhûr itmemeğın müşârün-ileyh Mehmed Efendi’ye beş bin beş yüz nakd râyic fi’l-vakt fiddî akçeye bey’-i bât ile bey’ ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ü tesellüm itdüğinden sonra semen-i mezbûr beş bin beş yüz akçei bi’t-tamam ve’l-kemâl mezbûrun yedinden alup kabz eyledim ba’d-e’l-yevm menzil-i merkûm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meş-rûhun mesfûr Mehmed Efendi vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb ü tahrîr olunup yedine vaz’ ve def’ olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc idine tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis min Zilka’deti’s-şerîfe li-sene ihdâ ve işrîne ve elf Şühûdü’l-hâl

Es-seyyid Cafer Çelebi bin Mustafa el-imam, Hasan Çavuş bin Cafer, Ebîbekir bin Osman, Mehmed bin Receb, Yusuf bin Hamza, Abdi bin Şaban, İsmail bin Ahmed er-râcil, Mustafa bin Hasan er-râcil ve gayrum.

166 - 1612 (1021) İstanbul 1: 62a/2 Dava / *Adjudication*

Mehmet Beşe 5000 dirhem parasını vakfeder. Mehmet Beşe, bu paranın her 10 dirheminin 1.25 dirhem faizle işletilmesini ve elde edilecek kârdan vakıf mütevellisine her yıl 300 dirhem (ne amaçla verildiği belirsiz) verilmesini şart koyuyor. Ayrıca mahalle imamına 60 dirhem, mahalle müezzinine 180 dirhem ve mütevel-liye de yaptığı görev karşılığında yıllık 85 dirhem verilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet Beşe, para vakfının

geçersiz olduğunu ileri sürerek vakfiyeyi bozmak ister. Vakfın mütevellisi Musa ise kimi İslam hukukçularının görüşüne göre vakfın geçerli olduğunu ileri sürer. Mahkeme, müteveli Musa'nın görüşünü doğru bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Beşe donates 5000 dirhem to a waqf. This money will be loaned at interest to yield a 12.5 percent return. The interest yield will be distributed annually in the following way: 300 dirhem to the mutawalli (reason not specified), 60 dirhem to the prayer leader (imam), 180 dirhem to the prayer caller (muezzin) of the neighborhood mosque, and 85 dirhem to the mutawalli for his services. After the registration of these conditions, Mehmet Beşe claims that the donation is invalid and that the waqf should be annulled. Mutawalli Musa, based on views of Islamic jurists, defends the validity of the waqf. Agreeing with Musa, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

167 - 1613 (1021) İstanbul 1: 63a/2 Tescil işlemi / *Registration*

İbrahim Çelebi, evini Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Gazanfer'e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. İbrahim bu işleme Abdullah'ı kefil gösterir. Yapılan bu işlem mahkemece tescil edilir.

İbrahim Çelebi mortgages (istiglal) his house to Gazanfer, the mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, for 12,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for a year for 1000 dirhem. İbrahim appoints Abdullah as his surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

168 - 1613 (1021) İstanbul 1: 65a/1 Tescil işlemi / Registration

Şerifezade Vakfı’nın mütevellisi Piyale Bey ile evini bu vakfa istiglal (ipotek) yoluyla rehine koyan Ayşe Hatun, birlikte mahkemeye gelirler. Piyale Bey, daha önce Ayşe Hatun’dan söz konusu evi 3000 akçeye rehin almıştır. Şimdi Piyale Bey 3000 akçeyi faiziyle birlikte Ayşe Hatun’dan teslim aldığını söyleyerek evdeki rehini kaldırdığını belirtir. Yapılan bu işlem sicile kaydolunur.

Piyale Bey, the mutawalli of the Şerifezade Waqf, goes to court with Ayşe Hatun. Ayşe Hatun had pawned her house to Piyale Bey in return for 3000 akçe. Now, Piyale Bey removes the pawn on the house because Ayşe Hatun has repaid the 3000 akçe, along with accrued interest. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de el-Hâc Muhyiddin Mahallesi’n-de sâkine işbu sâhibetü’l-kitâb Ayşe bint-i Mahmud nam hâtun mahmiyye-i mezbûrede merhûme Şerifezâde Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Piyale Bey bin Abdullah meclis-i şer’i şerîfe mezbûreyi ihzâr mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ hudûdı inde’l-ahâlî ma’lûm olan mülk menziline alâ tarîki’l-istiglâl vakf-ı mezbûra üç bin akçeye bey’ ve teslim itmişidi hâlen menzil-i mezbûr fekk-i rehn idüp meblağ-ı merkûmı bi’t-tamam ve’l-kemal ahz ü kabz idüp zimmetinde vakf-ı mezbûr mâlından ve ribhinden bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde gıbbe’t-tasdîk mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûd

Es-sâbikûn

169 - 1613 (1021) İstanbul 1: 65b/1 Tescil işlemi / Registration

Drago, evini Şerifezade Vakfı’nın mütevellisi Piyale Bey’e 3000 dirheme istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satar, sonra da aynı

evi vakıftan bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemede tescil edilir.

Drago mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Şerifezade Waqf, Piyale Bey, for 3000 dirhem. Then Drago rents the same house from the waqf for 300 dirhem annually. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

170 - 1613 (1021) İstanbul 1: 66a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile Semha birlikte mahkemeye gelirler. Semha daha önce evini vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 43.000 akçeye satmıştır. Şimdi Semha, bu 43.000 akçe ile evin kira bedelinden olan 9580 akçeyi Hasan Çavuş'a teslim eder, Hasan Çavuş da evi rehinden çıkararak Semha'ya teslim eder. Yapılan bu işlem sicile kaydedilir.

The mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, goes to court with Semha. Semha had previously mortgaged (istiglal) her house to the waqf for 43,000 akçe. Now, Semha pays back the 43,000 akçe and 9580 akçe for rent to Hasan Çavuş. The latter removes the pawn on the house and transfers it to Semha. The court registers the transaction.

Kostantiniyye'de vâki' merhûm Mesih Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer' de mah-miyye-i mezbûre sûrî ebvâbından Balat Kapısı haricinde Kara-baş Mahallesi'nde sakine sahibetü'l-kitâb Semha bint-i Kemul mahzarında ikrâr idüp vakf-ı merkûm malından mezbûre Semha zimmetinde olan kırk üç bin akçeyi ve meblağ-ı merkûm mukâbe-lesinde mahalle-i merkûmede vâki bir tarafı Ahmed Çavuş Vakfı ve bir tarafı Aleksandır veled-i Karaca mülki ve bir tarafı sâhil-i

bahr ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bi-tarîki’l-istiglâl rehn-i makbuzum olan mülk menzili icâresinden dokuz bin beş yüz seksen akçe ki cem’an elli iki bin beş yüz seksen akçe olup bi’t-tamam mesfûre Semha yedinden alup kabz eyledim ve menzil-i merkûmı teslîm eyledim ol dahi kabz ü tesellüm idüp fekk-i rehn eyledi ba’d-e’l-yevm mülk-i mahzıdır ve hakk-ı sarfıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mumâ-ileyhin ikrâr-ı meş-rûhunda el-mukarretü’l-merkûme Semha vicâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve’l-vâki‘ ketb [olundu] tahrîren fi’l-yevmi’l-hâdî ve’l-‘ışrîn min Zilka‘de li-sene ihdâ ve ‘ışrîne ve elf

Şühûd

Ahmed Halife bin Seyfullah el-müezzin, Ali bin Abdullah el-câbî, Mehmed bin Receb, Ahmed bin el-kâtib, Feyruz Bey el-hacı, Yusuf Çelebi bin Hasan el-katib, Mustafa bin Abdullah, Abdi bin Şaban, İsa bin Şehriyar ve gayruhum.

171 - 1613 (1021) İstanbul 1: 66b/2 Tescil işlemi / Registration

Kerime ile Ali Paşayı Atik Mahallesi’nin avarız vergileri için vakfedilen paraların mütevellisi olan Mehmet Halife birlikte mahkemeye gelirler. Kerime, evini Mehmet Halife’ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25 dinar ve 1500 dirhem karşılığında satar. Daha sonra Kerime sattığı evi Mehmet Halife’den bir yıllığına 4050 dirheme kiralar. Kerime’nin vakfa olan borcu için Kurt Beşe’yi kefil göstermesinin ardından yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Kerime goes to court with the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Ali Paşayı Atik neighborhood. Kerime mortgages her house to Mehmet Halife for 25 dinar and 1500 dirhem. Then Kerime rents the same house from Mehmet Halife for 4050 dirhem for a period of one year. Kerime appoints Kurt Beşe as her surety for her remaining debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

172 - 1613 (1021) İstanbul 1: 67b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet evini Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Musa Halife'ye istiglal yoluyla (ipotek, rehin) 14.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Musa Halife'den bir yıllığına 1100 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Ahmet mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf, Musa Halife, for 14,000 dirhem, then rents the same house from Musa Halife for 1100 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

173 - 1613 (1021) İstanbul 1: 68a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Çelebi evini Ahi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 14.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mustafa Çelebi, aynı evi Ahi'den bir yıllığına 1400 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Mustafa Çelebi mortgages (istiglal) his house to Ahi for 14,000 dirhem. Then he rents the house from Ahi for 1400 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

174 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Lazari adlı Yahudi bir evdeki beşte bir hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar, sonra da aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Lazari, a Jew, mortgages (istiglal) his one-fifth share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Lazari rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

175 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/1 Tescil işlemi / Registration

Yakop adlı Yahudi bir evdeki beşte bir hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Yakop, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Yakop, a Jew, mortgages (istiglal) his one-fifth share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Yakop rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

176 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/2 Tescil işlemi / Registration

Aşkırıya isimli Yahudi bir evdeki beşte bir hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Aşkırıya, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Aşkırıya, a Jew, mortgages (istiglal) his one-fifth share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Aşkırıya rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

177 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/3 Tescil işlemi / Registration

Avraham isimli Yahudi bir evdeki beşte bir hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Avraham, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Avraham, a Jew, mortgages (istiglal) his one-fifth share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Avraham rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

178 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/4 Tescil işlemi / Registration

Maryora isimli kadın, evini mütevellî Bali Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1400 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

A woman named Maryora mortgages (istiglal) her house to the mutawalli Bali Çavuş for 12,000 dirhem. Then she rents the same house from Bali Çavuş for 1400 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

179 - 1613 (1021) İstanbul 1: 72b/1 Tescil işlemi / Registration

Kosta, evini Hamza Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi Mustafa'dan üç yıllığına 1500 dirheme kiralar. Kosta'nın kefil göstermesinden sonra yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Kosta mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Hamza Çavuş Waqf, Mustafa, for 5000 dirhem. Then he rents the same house from Mustafa for 1500 dirhem for a period of three years. Kosta appoints a surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

180 - 1613 (1021) İstanbul 1: 72b/2 Tescil işlemi / Registration

Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile Faik birlikte mahkemeye gelirler. Hasan Çavuş mahkemede, vakfın istiglal (ipotek, rehin) işleminden dolayı Faik'te olan 4000 akçe alacağını tahsil ettiğini belirterek, ipotekteki evi Faik'e teslim ettiğini bildirir. Faik, Hasan Çavuş'un ifadesini onaylar. Bunun ardından yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, goes to court with Faik. Hasan Çavuş states that the waqf has now collected the 4000 akçe it lent to Faik through a mortgage procedure. Hence the lien on his house has been removed, and the property has been transferred back to him. Upon Faik's approval, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l Mesih Paşa Vakfı'na mütevellî olan mefharü'l-cüyûş Hasan Çavuş bin Abdülmennan meclis-i şer'î-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Faik bin Abdullah el-hakkâk mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Faik zimmetinde vakf-ı merkûm akçesinden olan dört bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeyi mezbûrun yedinden alup kabz idüp mahmiyye-i merkûmede Molla Aşık Mahallesi'nde vâki' iki tarafı fahrü's-sulehâ Şeyh Osman

Efendi mülki ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup meblağ-ı merkûm mukabelesinde bi-tarîki'l-istiglâl rehn-i makbûzı olan mülk menziline kendüye teslîm eyledüm min ba'd vakf-ı merkûm mâlından ve menzil-i mezbûr icâresinden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrû-hun mezkûr Faik vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri Zilhiccetî'l-harâm li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mevlana İbrahim Efendi bin Hüseyin, Ali bin Hüseyin el-imam, Veli bin Abdullah, Mustafa bin Ali el-müezzın, İbrahim Çelebi bin Şaban, Ali bin Ali el-câbî, Mevlana eş-Şeyh Osman Efendi bin Ahmed, Osman bin Ali, Mustafa bin Mahmud, Mehmed Çelebi bin eş-Şeyh Osman.

181 - 1613 (1021) İstanbul 1: 73b/2 Tescil işlemi / Registration

Şemse Hatun, Şeyh Ferhat Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 35.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Mehmet'ten bir yıllığına 3500 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Şemse Hatun mortgages (istiglal) her house to Mehmet, the mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf, for 35,000 dirhem. Then she rents the same house from Mehmet for 3500 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

182 - 1613 (1021) İstanbul 1: 73b/3 Tescil işlemi / Registration

Yahudi İsak, Murat Ağa'ya 160.000 akçeye iki kürk sattığını ve parasını bütünüyle teslim aldığını söyler. Murat Ağa, İsak'ın ifadesini doğrular. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

İsak, a Jew, states that he sold to Murat Ağa two fur coats worth 160,000 akçe, adding that he has received payment in full. Murat Ağa corroborates İsak’s testimony. The court registers the testimonies of the two sides.

Yehûd tâyifesinden İsak veled-i İlya meclis-i şer‘de fahrûl-emâsil ve’l-emâcid Murad Ağa bin Abdurrahim mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüp merkûm Murad Ağa’ya bir kıt’a vaşak nâfesi kürk seksen bin akçeye ve bir semmur kürk seksen bin akçeye bey’ ve teslîm idüp ol dahi meblağ-ı merkûma iştirâ ve kabz ve tesellüm itdüğinden sonra cem’an yüz altmış bin akçeyi bi’t-tamâm ve’l-kemâl yedinden alup kabz eylediği mesfûr yüz altmış bin akçeden zimmetinde bir akçe ve bir habbe alacağım kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Murad Ağa vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki’ hâl ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-‘işrîn min şehri Zilhiccetî’l-harâm li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Kasım Ağa ser-bevvâbân, Mehmed Çavuş bin Ahmed, Hüseyin Efendi bin Ali el-kâtib, Ali Ağa bin Abdullah, Osman Bey bin Abdullah el-cündi, İlyas Beşe er-râcil, Arslan Beşe bin Ali er-râcil.

183 - 1613 (1021) İstanbul 1: 74a/1 Tescil işlemi / Registration

Yahudi İsak, Mustafa Ağa’nın kardeşi ve vekili olan Murat Ağa ile birlikte mahkemeye gelerek Mustafa Ağa’ya daha önce satmış olduğu kumaşın bedeli olan 18.000 akçeyi vekili Murat Ağa’dan aldığını söyler. Murat Ağa, İsak’ın ifadesini doğrular. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

İsak, a Jew, is in court with Murat Ağa, brother and legal agent of Mustafa Ağa. The former states that he collected from legal agent Murat Ağa 18,000 akçe, the price of fabric he had sold to Mustafa Ağa earlier. Murat Ağa corroborates İsak’s testimony. The court registers the testimonies of the two sides.

Yehûd tâyifesinden İsak veled-i İlya meclis-i şer‘de sâhib-i hâze‘l-kitâb Mustafa Ağa ibn Abdurrahim tarafından ikrâr-ı âti‘z-zikri tasdîka vekîl olup vekâleti nehc-i şer‘î üzre sâbite olan karındaşı mefharu‘l-emâcid Murad Ağa ibn Abdurrahim mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüp mesfûr Mustafa Ağa‘ya mukad-demâ bey‘ idüp beynimizde kıt‘ası ve levni ma‘lûm zimmetinde kumâş ve çuka bahâsından olup on sekiz bin akçeyi bi’t-tamâm ve‘l-kemâl vekîl-i şer‘îsi olan merkûm Murad Ağa yedinden alup kabz eyledüm mezbûr Mustafa Ağa zimmetinde kumâş ve sâyir emti‘a bahâsından zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Murad Ağa bi‘l-vekâle vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb ve tahrîr olundu hurrîre fi’t-târîhi‘l-mezbûr

Şühûdü‘l-hâl

Es-Sâbıkûn.

184 - 1613 (1021) İstanbul 1: 74a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mümine’nin vekili Şükrullah, ona ait bir evi Mesih Paşa Vakfı’nın mütevellisi Hasan Çavuş’a 24.000 dirheme istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satar, sonra da aynı evi Mümine adına mütevelliden bir yıllığına 1400 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Mümine’s legal agent Şükrullah mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 24,000 dirhem. Then Şükrullah rents the same house, on Mümine’s behalf, from Hasan Çavuş for 1400 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

185 - 1613 (1021) İstanbul 1: 77b/4 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Kadı Alaeddin Vakfı’nın mütevellisi Sefer’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Dimitri’nin iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Dimitri takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Kadı Alaeddin Waqf, Sefer. Then he rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Dimitri appoints two other individuals as surety. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

186 - 1613 (1021) İstanbul 1: 78a/6 Tescil işlemi / Registration

Mahmut, Raziye Hatun Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Mahmut’un vakfa olan borcuna iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Mahmut takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Raziye Hatun Waqf, Mehmet. Then he rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. Mahmut appoints two individuals as sureties for his debt. The court then registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

187 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78b/1 Tescil işlemi / Registration

Rıdvan, Hüseyin Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevellî Mehmet'ten bir yılığına 1000 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Rıdvan takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, the mutawalli of the Hüseyin Çavuş Waqf. Then he rents the same house from mutawalli Mehmet for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

188 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78b/3 Tescil işlemi / Registration

Şerifezade Mehmet Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey ile Maryora birlikte mahkemeye gelirler. Maryora, kocası Hristodoli'nin vakfa olan 12.000 akçe borcuna kefil olmuştur. Mütevellî Mustafa Bey, kefaleti nedeniyle Maryora'nın evini rehin almıştır. Maryora söz konusu borcu Mustafa Bey'e öder. Mustafa Bey de rehindeki evi Maryora'ya teslim eder. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mustafa Bey, the mutawalli of the Şerifezade Mehmet Efendi Waqf, appears in court with Maryora. Maryora's husband Hristodoli owes the waqf 12,000 akçe, and Maryora had provided surety for this debt. While the debt remained unpaid, Maryora pawned her house to the mutawalli Mustafa Bey. Maryora pays back the debt to Mustafa Bey, who removes the pawn on the house and returns it to Maryora. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki Şerifezâde Merhum Mehmed Efendi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-emâcid ve'l-akrân Mustafa Bey bin Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde sâhibet-i hâze'l-kitâb Maryora bint-i Yorgi nâm zimmîye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûm akçesinden merkûme Maryora'nın zevci Hristodoli veled-i Aleksî zimmetinde yirmi üç bin akçe olup meblağ-ı merkûmdan on bir bin akçesin vakf-ı merkûma sâbıkan mütevellî olup vefât iden Perviz alup kabz idüp on iki bin akçesi bâkî kalmışidi meblağ-ı merkûma mezbûre Maryora emr ü kabûlî hâviye kefâlet ile kefîl bi'l-mal olmağın hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı bâkî on iki bin akçeyi dahi bi't-tamam ve'l-kemâl mezbûre Maryora yedinden alup kabz eyledim meblağ-ı merkûm yirmi üç bin akçeden kefile-i mezbûre Maryora'nın zimmeti beriyye olup meblağ-ı merkûm mukabelesinde rehn-i makbûzum olup mahalle-i merkûme[de] vâki' ma'lûmü'l-hudûd olan menzili merkûmeye teslim eyledim ol dahi kabz ve tesellüm eyledi didikde mukırr-ı mezkûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Maryora bi'l-muvâcehe tasdik itmeğın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Muharremi'l-harâm fi't-tarihi'l-mezbûr

Şühûd

Mehmed Halife el-imam, Mehmed bin Mustafa el-câbi, Mehmed bin Ahmed el-müezzin, Arslan bin Ali, Kurd bin Mustafa, Ahmed bin İlyas, Mehmed bin İbrahim el-müezzin, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

189 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Ebubekir, Şâhî Hatun Vakfı'nın mütevellisi Alaeddin'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 375 dirheme kiralar. Ebubekir'in bir kefil göstermesinden sonra yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Ebubekir takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Şâhî Hatun Waqf, Alaeddin. Then, he rents the same house from the mutawalli for 375 dirhem for a period of one year. Ebubekir appoints a surety, and the court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

190 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/2 Tescil işlemi / Registration

Afitab, Avcı Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mehmet Halife'ye evini 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Afitab'ın bir kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Afitab takes out an 11,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood. After the sale, Afitab rents the same house for 100 dirhem for a year. Afitab appoints a surety. The court then registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

191 - 1613 (1022) İstanbul 1: 80a/3 Tescil işlemi / Registration

Trandefile, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.500 dirheme satar, sonra da aynı evi Murat'tan bir yıllığına 1050 dirheme kiralar. Trandefile'nin kocasını kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Trandefile takes out a mortgage (istiglal) on her house for 10,500 dirhem from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Then she rents the same house from Murat for 1050 dirhem for a period of one year. Trandefile appoints her husband as surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

192 - 1613 (1022) İstanbul 1: 80b/1 Tescil işlemi / Registration

İbrahim, Neslişah Sultan Mahallesi’nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Sinan’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İbrahim takes out a mortgage (istiglal) on his house for 7000 dirhem from Sinan, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Neslişah Sultan neighborhood. Then he rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

193 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83b/1 Tescil işlemi / Registration

Kelale, Monla Aşık Mahallesi’nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mustafa Çelebi’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 250 dirheme kiralar. Yapılan bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Kelale takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mustafa Çelebi, the mutawalli of funds endowed for

the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Monla Aşık neighborhood. Then, she rents the same house for 250 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

194 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83b/2 Tescil işlemi / Registration

Fatma, evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla Hüseyin Beşe'ye 4000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Fatma, aynı evi Hüseyin'den bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Hüseyin Beşe. After this transaction, Fatma rents the same house from Hüseyin for 600 dirhem for a year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

195 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84a/1 Tescil işlemi / Registration

Manol, Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Manol takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf. After this transaction, Manol rents the same house from Hasan Çavuş for 1200 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

196 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84a/2 Tescil işlemi / Registration

Mihayil, Mesih Paşa Vakfı’nın mütevellisi olan Hasan Çavuş’a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mihayil, vakfa olan borcu için iki kişi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihail takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Mihail appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

197 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/1 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi olan Murat’a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 30.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Nikola, mütevelliden aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme kiralar ve vakfa olan borcu için Kostantin’i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola takes out a 30,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 3000 dirhem for a period of one year. Nikola appoints Kostantin as surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

198 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/2 Tescil işlemi / Registration

Daniyel, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 25.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yılığına 1500 dirheme kiralar ve vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Daniyel takes out a 25,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Daniyel appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

199 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/3 Tescil işlemi / Registration

Yani, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Muslihiddin'e evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yılığına 150 dirheme kiralar. Yani, vakfa olan borcu için Manol'u kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Yani takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Muslihiddin, the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 150 dirhem for a period of one year. Yani appoints Manol as surety for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

200 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/4 Tescil işlemi / Registration

Mihal, Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi olan Murat’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 11.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yılığına 1000 dirheme kiralar. Mihal, vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihal takes out a 11,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Mihal appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

201 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/2 Tescil işlemi / Registration

Kosta, Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi olan Murat’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yılığına 1300 dirheme kiralar. Kosta, vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta takes out a 13,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1300 dirhem for a period of one year. Kosta appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

202 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/3 Tescil işlemi / Registration

Mihri, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi olan Ebubekir'e evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Mihri, vakfa olan borcu için Halil'i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihri takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ebubekir, the mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a year. Mihri appoints Halil as the surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

203 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/4 Tescil işlemi / Registration

Anola, kocası ve vekili olan İstati aracılığıyla, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Anola, vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Anola takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, through her husband and legal agent, İstati. She then rents the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Anola appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

204 - 1613 (1022) İstanbul 1: 86b/3 Tescil işlemi / Registration

İstirati ve Aleksi, Mehmed Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evlerini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 11.000 dirheme satarlar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1100 dirheme kiralarlar. İstirati ve Aleksi, vakfa olan borçları için Hristodil'i kefil gösterirler. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İstirati and Aleksi mortgage (istiglal) their house to Murat, the mutawalli of the Mehmed Bey Waqf, for 11,000 dirhem. Then they rent the same house from the mutawalli for 1100 dirhem for a period of one year. İstirati and Aleksi appoint Hristodil as the surety for their debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

205 - 1613 (1022) İstanbul 1: 86b/4 Tescil işlemi / Registration

Belkıs, Muhyiddin el-Câbi Vakfı'nın mütevellisi olan Ali Çelebi'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Belkıs vakfa olan borcu için Eyüp'ü kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Belkıs mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Muhyiddin el-Câbi Waqf, Ali Çelebi, for 3000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. Belkıs appoints Eyüp as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

206 - 1613 (1022) İstanbul 1: 87a/2 Tescil işlemi / *Registration*

İlya, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 700 dirheme kiralar. İlya, vakfa olan borcu için de iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İlya mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf, Murat, for 7000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for a period of one year. İlya appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

207 - 1613 (1022) İstanbul 1: 88b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi olan Ebubekir'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Fatma, vakfa olan borcu için Hasan adlı kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf, Ebubekir, for 5000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. Fatma appoints Hasan as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

208 - 1613 (1022) İstanbul 1: 89a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Yunus el-Tercüman Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 400 dirheme kiralar. Ayşe, vakfa olan borcu için kocası Mehmet'i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Yunus el-Tercüman Waqf, Osman, for 4000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 400 dirhem for a period of one year. Ayşe appoints her husband Mehmet as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

209 - 1613 (1022) İstanbul 1: 89a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Nikola, Kadızade Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Sefer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1500 dirheme kiralar. Nikola'nın vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Kadızade Efendi Waqf, Sefer, for 10,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Nikola appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

210 - 1613 (1022) İstanbul 1: 90a/3 Tescil işlemi / Registration

Kostantin, Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi vakıftan bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Kostantin'in vakfa olan borçlanmasına iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kostantin mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 12,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Kostantin appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

211 - 1613 (1022) İstanbul 1: 90b/2 Tescil işlemi / Registration

Cafer, Sefer Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Yusuf Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar, sonra da aynı evi vakıftan bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Cafer'in vakfa olan borcuna iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Cafer mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Sefer Efendi Waqf, Yusuf Halife, for 4000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. Cafer appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

212 - 1613 (1022) İstanbul 1: 91a/4 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Kerime Hatun Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Mehmet'in vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mehmet takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mustafa, the mutawalli of the Kerime Hatun Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. Mehmet appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

213 - 1613 (1022) İstanbul 1: 92a/4 Tescil işlemi / Registration

Andriye, Ali Ağa Vakfı'nın sahibi ve mütevellisi Ali Ağa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevellisi Ali Ağa'dan bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Ayrıca Andriye vakfa olan borcu için sekiz kişiyi kefil gösterir. Evle ilgili bundan sonra yapılacak işlemler için Andriye, kardeşi Todori'yi vekil tayin eder. Yapılan bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Andriye mortgages (istiglal) his house to Ali Ağa, the founder and mutawalli of the Ali Ağa Waqf, for 20,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli Ali Ağa for 1000 dirhem for a period of one year. Andriye appoints eight sureties for his debt to the waqf. He also appoints his brother Todori as his legal agent for the transactions regarding the house. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

214 - 1613 (1022) İstanbul 1: 93b/2 Tescil işlemi / Registration

Ali, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 200 dirheme kiralar. Ali'nin vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ali mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf, Osman, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 200 dirhem for a period of one year. Ali appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

215 - 1613 (1022) İstanbul 1: 94a/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Ayşe'nin vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf, Osman, for 6000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Ayşe appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

216 - 1613 (1022) İstanbul 1: 96a/2 Tescil işlemi / Registration

Nazenin, Zeyni Hatun Vakfı’nın mütevellisi olan Mehmet Ağa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nazenin mortgages (istiglal) his house to Mehmet Ağa, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf, for 6000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

217 - 1613 (1022) İstanbul 1: 96b/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Ağa Vakfı’nın Aslan isimli Yahudi’den istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 akçeye satın aldığı bir ev vardır. Vakıf mütevellisi Fazlullah, Aslan’ın ölmesi ve oğlu Samariye’ye yalnızca bu evin miras kalmasından dolayı vakfın Aslan’da olan alacağını tahsil edemez. Dolayısıyla Fazlullah, satıp parasını faizde işletmek amacıyla söz konusu eve el koymuştur. Ancak ev rehine konulduğu günden beri oldukça yıpranmıştır. Fazlullah, vakfın zararını karşılamak amacıyla bu evi arsasıyla birlikte satışa sunar. Yapılan müzayedede 9000 akçelik en yüksek teklifi Mehmet Çelebi verir. Sonuç olarak evin mülkiyeti Samariye’den Mehmet Çelebi’ye geçer.

The Mustafa Ağa Waqf has a house mortgaged by Aslan, a Jew, for 25,000 akçe. The mutawalli of the waqf, Fazlullah, cannot collect the money due to Aslan’s death and the inability of his son Samariye, who inherited only this house, to repay the amount. Hence, Fazlullah confiscates the property in order to sell it and invest the money in interest-yielding assets. However, the house

had fallen into disrepair after being pawned. In order to compensate for the waqf's loss from this transaction, the mutawalli auctions off the house, including the plot on which it sits. In the auction, the highest bid of 9000 akçe comes from Mehmet Çelebi. In conclusion, ownership of the house passes from Samariye to Mehmet Çelebi.

Medîne-i hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî radiye anhü rabbü-hü'l-bârîde vâki' merhûm Mustafa Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Fazlullah bin Ali meclis-i şer'-i şerîfde medîne-i merkûmede Asam Ahmed Çelebi Vakfı'na mütevellî olan sâhib-i hâze'l-kitâb Mehmed Çelebi bin Mahmud mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem merkûm Mustafa Ağa Vakfı'na mütevellî olup vefât iden merhûm Mehmed Çelebi ibn İbrahim hâl-i sıhhatinde mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc İsa Mahallesi'nde sâkin Samariye nâm Yahudinin babası Aslan nâm Yahudiden mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Attâr Ahmed Çelebi Vakfı ve bir tarafı Beyzâde Mehmed Çelebi Vakfı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd bir bâb beyt-i ulvîyi ve mahzeni ve bi'r-i mâi ve kenîfi müştemil mülk menzili vakf-ı merkûm mâlî ile yirmi beş bin akçeye bi-tarîki'l-istiglâl iştirâ idüp lâkin mürûr-ı eyyâm ile menzil-i mezkûr harâbe-müşrif olup mezkûr Aslan dahi ba'dehû helâk oldukda oğlı ve vârisi mezkûr Samariye'den meblağ-ı merkûmı taleb ve da'vâ eylediğimde menzil-i merkûmdan gayrı metrûkâtı olmayup meblağ-ı merkûmı tahsîl mümkün olma- mağla ma'rifet-i şer'le merkûm Samariye'den menzil-i mezbûr meblağ-ı merkûm mukâbelesinde tevliyetim hasebiyle vakf için kat'â alup kabul itmişidim lâkin menzil-i mezbûrun ta'mîrine ve tecdîdine akçesi olmayup menzil-i mezbûrun nukzı bey' olunup semeni istirbâh olunmak vakfa her vechile evlâ ve enfa' olmağın ma'rifet-i şer'le menzil-i mezbûrda olan beyt-i ulvînin nukzı arsa- sıyla beyne't-tâlibîn mirâren ve kirâren niçe zaman sûk-ı sultânîde nidâ ve mezâd olundukda sâlifü'z-zikr nukz arasıyla dokuz bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçede merkûm Mehmed Çelebi üzerinde karâr idüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr itmemeğın nukz-ı merkûmı

arsasıyla mesfûr Mehmed Çelebi’ye meblağ-ı merkûma bey’ ve teslîm idüp ol dahi vâkîf-ı merkûm Asam Ahmed Çelebi vakfiye-i ma’mûlün-bihâsında nûkûdî akâra tebdîl oluna deyü şart itmeğîn ber müceb-i şart-ı vâkîf menzil-i merkûmı vakf için iştirâ idüp tecdîd ve tamîr idicek vakfa küllî nef’i olmağla ma’rifet-i şer’le menzil meblağ-ı merkûm dokuz bin akçeye iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğinden sonra semeni merkûm dokuz bin akçeyi bi’t-tamam vakf için alup kabz eyledim ba’d-e’l-yevm menzil-i mezbûrî cânib-i vakfa keyfe-mâ-yeşâ mutasarrîf eyleye didikde mukîr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Mehmed Çelebi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâkî hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri Saferi’l-hayr li-sene isneteyn ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed bin Yusuf, İsa bin Evhad, Mehmed bin Yunus, Mustafa bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin İbrahim, Ebâbekr Beşe bin Osman er-râcîl, İbrahim bin Şaban, Mustafa bin Hasan, Veli bin Abdünnebi, Sinan bin Abdullah, Hasan Halife bin İbrahim, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

218 - 1613 (1022) İstanbul 1: 99b/1 Resmi yazışma / Official correspondence

Mısır parası, altılık, peni ve arslanı kuruşun tedavülünden kaldırılması ve toplatılması daha önce İstanbul kadısına emredilmiştir. Şimdi, esedi kuruş, şâhî ve peniyi kullananlar ile altın ve kuruşu belirlenen kurdan farklı değerlerde kullananların mallarına el konulması emredilir. Yine bu kişilerin ihbar edilmelerinde ya da yakalanıp mahkemeye getirilmelerinde yardımcı olanlara dirlik (ödül) verilmesi emredilir. Üçkâğıtçıların çoğaldığını belirten, dolayısıyla sahte paraların kullanılmaması konusunda dikkat gösterilmesi gerektiğini ve akçe bozdurulurken geçmiş dönemin kuruna uyulmaması gerektiğini emreden, saray tarafından İstanbul kadısına yazılmış buyuruldu.

1603'te I. Ahmed adına Mısır'da basılmış "sultani" altın sikke.

Golden coin called "sultani," minted in Egypt in 1603 under the reign of Ahmed I.

The judge of İstanbul was formerly ordered to demonetize and withdraw from circulation the currencies known as Mısır parası (Egyptian money), altılık, peni and arslani kuruş. Now, it is ordered that the goods of those who use esedi kuruş, şâhî and peni, and of those who exchange the kuruş and gold for a rate other than that set by the state will be confiscated. In addition, those who denounce and help catch and try these people will receive awards. This is a buyuruldu sent by the Palace to the judge of İstanbul. It orders that in view of the increasing number of counterfeiters everyone should be on guard for counterfeit money, and that everyone should use last year's rate to exchange akçe.

İstanbul efendisi hazretleri akçe ve altun ve guruş ahvâli için bir kaç def'a buyuruldılar gönderildi ve Mısır parası ve altılık ve penoz ve arslânî guruş min ba'd alınmayup ve virilmeyüp her kimde bulunursa ahz ü girift oluna deyü tenbîh olunmışidi imdi zinhâr ve zinhâr esedî guruş ve para ve şâhî ve penoz her kimde bulunursa ve altun ve guruş birer akçe ziyâde alınup virilürse mâlî ve rızkı mîrî için girift olunup ve kendüler ahz ve ihzâr oluna ve ihzâr idene ve haber getürene murâd idindüğü dirlik virilüp âna göre muhkem nidâ ve tenbîh itdürüp kalb ve züyûf ve sikkersiz akçe ve guruş min ba'd râyic olmayup sahîhü'l-ayâr meskûk akçe-

ye râyic ola ve altun ve gurus zinhâr ve zinhâr bir akçe ziyâdeye alınmaya ve virilmeye bu ahvâle onat mukayyed olup buyuruldu icrâ olına sikke husûs-ı umûr-ı mühimmedendir onat ihtimâm oluna sâir zamanlara kıyâs olunmaya akçe ziyâde bozulup kallâb çoğalmışdır ziyâde ikdâm ve ihtimâm eyliyesiz buyuruldu

219 - 1615 (1024) İstanbul 2: 1a/2 Tescil işlemi / Registration

Hoca Hayrettin Mahallesi’nden Veli, Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelerek Mehmet Bey’e 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 7000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu altı ay sonunda ödeyeceğini belirtir. Mehmet Bey, borçlu Veli’nin ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Veli, a resident of the Hoca Hayrettin neighborhood, is in court with Mehmet Bey. The former states that he owes Mehmet Bey a total of 7000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will repay the debt at the end of six months. Mehmet Bey corroborates Veli’s testimony. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

220 - 1615 (1024) İstanbul 2: 1a/5 Tescil işlemi / Registration

Kasım, Mahmut Bey Vakfı’nın mütevellisi olan Mustafa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 740 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kasım mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mahmut Bey Waqf, Mustafa, for 6000 dirhem. Then, he rents the

same house from the mutawalli for 740 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

221 - 1615 (1024) İstanbul 2: 2b/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Kerime Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mehmet mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Kerime Hatun Waqf, Mustafa, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

222 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/1 Tescil işlemi / Registration

Sofyani, Mehmet Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da mütevellisi Ali'den aynı evi üç yıllığına 6000 dirheme kiralar. Sofyani'nin vakfa olan borçları için iki kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Sofyani mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mehmet Paşa Waqf, Ali, for 20,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Ali for 6000 dirhem for a period of three years. Sofyani appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

223 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Prepyine (?), Mehmet Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Yusuf'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da mütevellî Yusuf'tan aynı evi üç yıllığına 900 dirheme kiralar. Prepyine'nin vakfa olan borçları için iki kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Prepyine (?) mortgages (istiglal) his house to Yusuf, the mutawalli of funds endowed for the payment of extraordinary (avarız) taxes of the Mehmet Bey neighborhood, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Yusuf for 900 dirhem for a period of 3 years. Prepyine appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

224 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma'nın eşi ve aynı zamanda vekili olan Yahya, Sinan Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Ahmet'e Fatma'nın evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 dirheme satar, sonra da mütevellî Ahmet'ten aynı evi bir yıllığına 1320 dirheme kiralar. Yahya, Fatma'nın vakfa olan borçlarına kefil olduğunu belirtir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma's husband and legal agent Yahya mortgages (istiglal) her house to Ahmet, the mutawalli of the Sinan Bey Waqf, for 9000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Ahmet for 1320 dirhem for a period of one year. Yahya also becomes the surety for Fatma's debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

225 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyh Ferhat Vakfı'nın mütevellisi olan Hafız Mehmet ile Şemse Hatun'un eşi ve aynı zamanda vekili olan ikinci Mehmet birlikte mahkemeye gelirler. Şemse'nin eski kocası merhum Rüstem, Şeyh Ferhat Vakfı'nın eski mütevellisi olup mütevellilik görevi döneminde Salamon'a 50.000 akçe borç vermiştir. Müteveli Mehmet'in göreve başladığı dönemde Salamon, iflas etmesi nedeniyle borcunu ödemekte zorlanır. Dolayısıyla da müteveli Mehmet, parayı eski müteveli Rüstem'den almak ister. Bunun üzerine Şemse Hatun, söz konusu para Salamon'dan tahsil edilemezse kocası Rüstem'in bu parayı ödeyeceğine kefil olur. Galata Mahkemesi'nden bunu kanıtlayan bir hüccet de alınır. Daha sonra müteveli Mehmet, Salamon'u da alarak Galata Mahkemesi'ne gider. Kadı Hüseyin Efendi, Salamon'a borcunu ödemesi için 60 gün zaman verir. Salamon, borcunu ödeyemediği takdirde rehin bıraktığı evin satılmasını kabul eder ve satış işlemine müteveli Mehmet'i vekil tayin eder. Salamon evini rehin bıraktığı için Şemse'nin eski kocası Rüstem için olan kefaleti hükmünü yitirmiş olur.

Hafız Mehmet I, the mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf, and Mehmet II, husband and the legal agent of Şemse Hatun, appear in court. Şemse's ex-husband Rüstem is the former mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf. During his term of office as the mutawalli, Rüstem had lent Salomon 50,000 akçe. When the current mutawalli Mehmet I took over the office, Salomon had difficulty paying the debt due to bankruptcy. The mutawalli Mehmet I thus sought to collect payment from the former mutawalli Rüstem. Şemse Hatun became Rüstem's surety to pay the debt in case Salomon failed to do so. The Galata Court prepared a hujjet documenting Şemse Hatun's suretyship. Later, Mehmet I went to the Galata Court with Salomon. Judge Hüseyin Efendi gave Salomon 60 days to pay his debt. If Salomon fails to pay his debt in 60 days, his pawned house will be sold to cover the debt. He appoints mutawalli Mehmet I as his legal agent regarding a possible sale.

Since Salomon has pawned his house, Şemse Hatun’s suretyship for her ex-husband Rüstem is annulled.

Mahrûsa-i İstanbul’da vâki‘ merhûm Şeyh Ferhad Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Hâfız Mehmed bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde mahrûsa-i mezbûre mahal-lâtından Tahta Minâre Mahallesi sâkinelerinden Şemse Hatun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti’l-beyâna vekîl olup Hüsam Efendi bin Abdurrahman ve Mustafa bin Abdullah şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan mezbûre Şemse’nin zevci Mehmed bin Abdülganî mahzarında ikrâr ve itiraf idüp mezbûre Şemse’nin sâbık zevci olup fevt olan Rüstem bin [boş] nâm kimesne vakf-ı mezbûra mütevellî olduğunda Salamon veled-i Yevan nâm Yahudi üzerinde vakf-ı mezbûr mâlından asl-ı mâldan elli bin akçeyi kabûl idüp ve ba’dehû ben mütevellî olduğumda mezbûr Salamon müflisdir deyü ben kabûl itmeyüp meblağ-ı merkûmı mezbûr Rüstem’den da’vâ ve taleb itdiğimde mezbûre Şemse eğer meblağ-ı mezbûr merkûm Salamon’dan tahsîl olunmak mümkün olmayup şer’an zevcim merkûm Rüstem lâzım gelürse ben kefil bi’l-mâl olurın deyü ve minvâl-i muharrer üze üzerine hüccet dahi olmuş idi hâlen mezbûr Salamon’ı ahz idüp medîne-i Galata’da hâkimü’ş-şer‘îl-mübîn Hüseyin Efendi hazretlerinde mürâfa’a olduğumuzda meblağ-ı merkûm mezbûr Salamon’dan hükm olunup mezbûr dahi altmış güne değin edâya müte’ahhid olup edâ idemezse medîne-i mezbûreye tâbi Arnavud Karyesi’nde inde’l-cîrân ma’lûmü’l-hudûd olup meblağ-ı merkûm mukâbelesinde vakf-ı merkûma istiglâl tarîki üze bey’ itdiği menzili bey-i bi’l-vefâ ile bey’a beni vekîl devr idüp ben dahi vekâlet-i merkûmeyi kabûl idüp meblağ-ı merkûmı mezbûr Salamon’dan kabûl idüp ve merkûme Şemse Hatun’un zimmetini meblağ-ı merkûma müte’allik olan da’vâ ve talebden ibrâ-i âmmıla ibrâ’ ve iskât eyledim didikde mâ-hüve’l-vâki‘ alâ vukû’ihî bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Ramazânî’l-mübârek li-sene erba’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed Efendi bin Hasan el-imam, Mehmed Çelebi bin Şaban, Ali Dede bin Yusuf el-attar, el-Hâc Musalli bin Mehmed el-attar, Hüsrev bin Abdullah, İbrahim Çelebi bin Şaban, İbrahim bin Ali el-imam, Mehmed bin Abdullah er-râcil, Mustafa Bey bin Abdullah, Derviş bin Abdullah ve gayruhum mine'l-huzzâr.

226 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Kosta, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 23.000 dirheme satar, sonra da müteveli Mustafa'dan aynı evi bir yıllığına 1875 dirheme kiralar. Kosta'nın vakfa olan borçları için bir kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta mortgages (istiglal) his house to Mustafa, the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf, for 23,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Mustafa for 1875 dirhem for a period of one year. Kosta appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

227 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Kosta, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 23.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kosta, müteveli Mustafa Halife'den aynı evi bir yıllığına 1875 dirheme kiralar. Kosta, bir yıl sonrasında vakfa olan borçlarını ödemez ya da kaybolursa, rehindeki evini satarak vakfa olan borçlarını ödemesi için Andriye'yi vekil tayin eder. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta mortgages (istiglal) his house to Mustafa Halife, the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf, for 23,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Mustafa Halife for 1875 dirhem for a year. Kosta appoints Andriye as his legal agent to sell his pawned house and pay his debt to the waqf in the event he disappears or fails to make restitution at the end of one year. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye hısnı ebvâbından hazret-i ebâ Eyyüb el-Ensârî Kapusu kurbünde Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden Kosta veled-i Yani nam zimmî meclis-i şer' de mahmiyye-i mezbûrede vâki merhûm Mehmed Çelebi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu hâfızü'l-kitâb Mustafa Halife ibn Nasuh mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûmede vâki' olup bir tarafı Ezmerağda bint-i Manol ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilimi târih-i kitâb gurreinde vakf-ı mezbûra bi-tarîki'l-istiglâl yirmi üç bin akçeye bey' idüp kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' itdüğimden sonra yine zeyl-i kitâb gurreinde mütevellî-i merkûmdan bir yılda iki bin sekiz yüz yetmiş beş akçeye isticâr ve kabûl eylemiş idim hâlen vakf-ı mersûma yirmi üç bin akçe deynim vardır eğer ba'de inkızâi'l-müddeti'l-mezbûre bey'-i mesfûrî merkûm mütevellîye teslîmden ben âciz olup ya gaybet idersem işbu hâzır bi'l-meclis olan Andriye veled-i Manol nam zimmî menzil-i mezbûrî semen-i misli ile bey' idüp semeninden deynim olan meblağ-ı merkûm yirmi beş bin sekiz yüz yetmiş akçeyi mütevellî-i mesfûra edâ idüp ziyâde kalursa bana îsâle mezbûr zimmîyi azilden masûn ve in'izâlden me'mûn küllemâ azelteke fe-ente vekîlî fî hâze'l-emr ma'nasını mutazammın vekîl-i devrî ile tevkîl eyledim didikde mezbûr zimmî dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmetini edâyâ müte'ahhid olmağın mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundı tahrîren fî gurrei şehri Ramazân li-sene erba'a ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Pîr Halîfe bin Yusuf el-Hâcî, Murtaza bin Mustafa, Hüseyin bin Abdi, Abdi bin Şaban, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

228 - 1615 (1024) İstanbul 2: 5a/3 Tescil işlemi / *Registration*

El-Hac Ramazan Vakfı'nın mütevellisi olan Hüseyin Bey ile Mehmet Efendi birlikte mahkemeye gelirler. Hüseyin Bey, daha önce Esma Hatun isimli bir kadından istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 akçeye bir ev satın almıştır. Sonrasında Esma Hatun bu evi iki yıllığına kiralamıştır. Bir süre sonra Esma Hatun ortadan kaybolmuş ve söz konusu ev de boş kalmıştır. Hüseyin Bey, bu evin boş kalmasından dolayı her gün biraz daha yıprandığını belirterek evi satmak ve parasını faizde işleterek Esma Hatun'da olan vakıf alacağını karşılamak ister. Mahkemeden satış izni alan Hüseyin Bey, söz konusu evi müzayedede 5000 akçelik en yüksek teklifi veren Mehmet Efendi'ye satar. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Hüseyin Bey, the mutawalli of the el-Hac Ramazan Waqf, goes to court with Mehmet Efendi. Hüseyin Bey had bought a house from a woman named Esma Hatun through mortgage (istiglal) for 4000 akçe. Esma Hatun rented the house for two years. After a while she disappeared, leaving the house vacant. Hüseyin Bey states that the house is now dilapidated. On that basis, he wants the court to allow him to sell the house and invest the money in interest-yielding instruments to cover Esma Hatun's debt to the waqf. With the court's permission, Hüseyin Bey auctions off the house. The highest bid of 5000 akçe comes from Mehmet Efendi. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm el-Hâc Ramazan Vakfı'na mütevellî olan Hüseyin Bey bin Hasan er-râcil meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrifde hâmil-i hâze'l-kitâb fahrü'l-kuzât Mehmed Efendi bin Yunus mahzarında ikrâr ve itiraf idüp mahrûsa-i mezbûre mahallâtından el-Hâc İlyas Mahallesi sâkinelerinden Esma bint-i Ali nâm hâtun mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Raziye Hatun ve bir tarafı Ayşe Hatun mülkleri ile ve bir tarafı el-Hâc Osman mülki ile ve bir tarafı tarîk-i âmmıla mahdûd ve mümtâz olup

iki bâb beyt-i süflâyı müştemil olan menziline bey’-i bi’l-istiglâl ile dört bin akçeye bana bey’ idüp ben dahi vakf-ı mezbûr malı ile iştirâ idüp teslim-i semen ve kabz-ı mebî’ idüp ba’de’t-tahliye ve’t-tekâbuz iki sene tamâmına yine menzil-i mezbûrî istîcâr idüp ben dahi îcâr itmiş idim lâkin mezbûre Esma nice zamandır gaybet-i münkatı’a ile gâyib olup hayatı ve mematı malûm olmayup menzil-i mezbûr harâbe müşrif olup kimesne istîcâr itmeyüp mâl-ı vakf mu’attal olmuştur eğer bey’ olunmazsa bi’l-küllîye münhedim ve mün’adim olup amel-mânde olmak mukarrerdir bey’ olunup semeni istirbâh olunmak enfa’ olup ve menzil-i mezbûr harâbe-müşrif olduğunu meclis-i şer’de sikât-ı müslimîn ihbâr itmeğin nazaran li’l-vakf menzil-i mezbûrun bey’ine cânib-i şer’den izin virilmiş idi hâlen zıkr olan menzil sûk-i sultânîde müzâyede olup ragabât-ı nâs münkatı’a oldukda mezbûr Mehmed Efendi üzerinde beş bin akçede karâr idüp âhardan ziyâde ile tâlib olmamağın menzil-i mezbûrî beş bin akçeye merkûm Mehmed Efendi’ye bey’-i bât ile bey’ idüp kabz-ı semen-i ma’dûd ve teslim-i mebî’-i mahdûd eyledim didikde mukırr-ı merkûm Hüseyin Bey’in minvâl-i meşrûh üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn lehü’l-merkûm Mehmed Efendi dahi vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve’l-vâki’ alâ vukû’ihî bi’t-taleb ketb olundu fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûdü’l-hâl

Durmuş Bey bin Abdullah er-râcil, Eyüb Halife bin Ali el-müezzin, Durak Bey bin Mehmed el-yesârî, Memişah el-bezzâz, Bayezid Beşe bin Abdullah er-râcil, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

229 - 1615 (1024) İstanbul 2: 5a/4 Tescil işlemi / Registration

Kostantin, Hasan Ağa Vakfı’nın mütevellisi Musa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da ipotek ettiği evini mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Kostantin’in iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kostantin sells his house to Musa, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, for 6000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a year. Kostantin appoints two sureties. The court registers the mortgage (istiglal) transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

230 - 1615 (1024) İstanbul 2: 6a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma, Katib Muslihiddin Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Bali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Fatma, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 625 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma mortgages (istiglal) her house to Bali, the mutawalli of the money endowed for the payment of extraordinary tax (avarız) of the Katib Muslihuddin neighborhood, for 5000 dirhem. Then Fatma rents the same house from the mutawalli for 625 dirhem for a year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

231 - 1615 (1024) İstanbul 2: 6b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Hristiyan Dimitri, Hristiyan Maverdi ile birlikte mahkemeye gelerek Maverdi'ye 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 12.000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu 90 gün sonunda ödeyeceğini belirtir. Maverdi, Dimitri'nin ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Dimitri, a Christian, is in court with Maverdi, another Christian. The former states that he owes Maverdi a total of 12,000

dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will repay his debt at the end of 90 days. Maverdi corroborates Dimitri’s testimony. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

232 - 1615 (1024) İstanbul 2: 7b/1 Tescil işlemi / Registration

İskender Beşe, eşi Hüma’ya Avcıbey Mahallesi’nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1600 dirheme Hüma’dan kiralar. Hüma, eşi İskender Beşe’yi doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

İskender Beşe takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in the Avcıbey neighborhood from his wife Hüma. He then rents the same house from Hüma for 1600 dirhem for a period of one year. Hüma corroborates the testimony of her husband İskender Bey. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

233 - 1615 (1024) İstanbul 2: 8a/3 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Hasan Ağa Vakfı’nın mütevellisi Recep’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi müteveli Recep’ten kiralar (miktar belirtilmemiş). Nikola, vakfa olan borcu için iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola mortgages (istiglal) his house to Recep, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, for 10,000 dirhem. Then he rents the

same house from the mutawalli Recep (amount not specified). Nikola appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

234 - 1615 (1024) İstanbul 2: 8b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Hristo, Mahmut Çelebi'ye 800 dirhemi faiz (çuka bezi bedelin-den olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 4800 dirhem borcu olduğunu belirtir. Mahmut Çelebi, Hristo'yu doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Hristo states that he owes Mahmut Çelebi a total of 4800 dirhem, of which 800 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). Mahmut Çelebi corroborates Hristo's testimony. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

235 - 1615 (1024) İstanbul 2: 10a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Emine, İbrahim Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Musa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da satmış olduğu evi mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Emine'nin vakfa olan borçlanmasına iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Emine mortgages (istiglal) her house to Musa, the mutawalli of the İbrahim Paşa Waqf, for 6000 dirhem. Then, she rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. Emine appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

236 - 1615 (1024) İstanbul 2: 11b/3 Tescil işlemi / Registration

Feruşne, Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar, sattığı evi boşaltır, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1375 dirheme kiralar. Feruşne vakfa olan borcuna iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Feruşne mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf, Osman, for 15,000 dirhem. She vacates the house and then rents it from the mutawalli for 1375 dirhem for a year. Feruşne appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

237 - 1615 (1024) İstanbul 2: 12b/1 Tescil işlemi / Registration

Silistre livasına bağlı Yenipazar'dan Oruç Bey adlı asker, yine asker olan Ahmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Oruç Bey, Ahmet Bey'e 10.000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediyor) olmak üzere toplam 120.000 dirhem borcu bulunduğunu ve borcunu altı ay sonunda ödeyeceğini belirtir. Ahmet Bey, Oruç Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Oruç Bey, a soldier and resident of Yenipazar in the liva of Silistre (subdivision of a province), is in court with Ahmet Bey, another soldier. The former states that he owes Ahmet Bey a total of 120,000 dirhem, of which 10,000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will pay

back his debt at the end of six months. Ahmet Bey corroborates Oruç Bey's testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

238 - 1615 (1024) İstanbul 2: 12b/3 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'un Kefeli Mahallesi'nden Saray kapıcısı el-Hac Mehmet, yine saray kapıcısı olup Ayşe adlı çocuğun vasisi olan Mustafa Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. El-Hac Mehmet, adı geçen mahallede bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme vasi Mustafa Çelebi'ye satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 500 dirheme vasiden kiralar. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

El-Hac Mehmet, a palace doorkeeper and resident of İstanbul's Kefeli neighborhood, is in court with Mustafa Çelebi, another palace doorkeeper and the guardian of Ayşe. The former takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in the above-stated neighborhood from the guardian Mustafa Çelebi. He then rents the same house from the guardian for 500 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

239 - 1615 (1024) İstanbul 2: 13a/1 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'un Kefeli Mahallesi'nden Saray kapıcısı el-Hac Hasan, yine saray kapıcısı olup Ayşe adlı çocuğun vasisi olan Mustafa Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. El-Hac Hasan, adı geçen mahallede bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme vasi Mustafa Çelebi'ye satar, sonra da aynı evi bir yıl-

lığına 500 dirheme vasiden kiralar. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

El-Hac Hasan, a palace doorkeeper and resident of İstanbul's Kefeli neighborhood, is in court with Mustafa Çelebi, another palace doorkeeper and the guardian of Ayşe. The former takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in the above-stated neighborhood from the guardian Mustafa Çelebi. He then rents the same house from the guardian for 500 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

240 - 1615 (1024) İstanbul 2: 13b/1 Dava / *Adjudication*

Mehmet Beşe, ölen Avaniz'de 2 filorisi faiz (çuha değerinden) olmak üzere toplam 10 filori alacağı olduğunu ileri sürerek kızı Kinar'dan davacı olur. Kinar'ın vekili söylenilenleri kabul etmez. Dolayısıyla mahkeme, Mehmet Beşe'den savını kanıtlamasını ister. Mehmet Beşe de getirdiği şahitlerle ifadesini destekler. Mahkeme son olarak Mehmet Beşe'den, söz konusu alacağını daha önce Avaniz'den tahsil etmediğine yemin etmesini ister. Mehmet Beşe de yemin eder ve davayı kazanır.

Mehmet Beşe sues the late Avaniz's daughter Kinar on the ground that the decedent owed him 10 filori, including 2 filori as interest (expressed as the price of broad cloth). Kinar's legal agent rejects Mehmet Beşe's testimony. The court then asks Mehmet Beşe to prove his claim. He does so through witness accounts. Finally, the court asks Mehmet Beşe to state under oath that he did not collect the money from Avaniz before his death. Taking an oath, Mehmet Beşe wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından el-Hac İsa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i

şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde vilâyet-i Anadolu’da Arabgir Sancağ’ında Eğin Kazâsı’ndan olup bundan akdem hâlik olan Avaniz’in sulbiyye kızı Kinar tarafından vekîl olup nehc-i şer‘î üzre vekâleti sâbite olan mezbûrenin zevci ve hâlik-i merkûmın kazâ-i mezbûrede vâkî‘ olan bağıni ve sâyir muhallefâtını kabz idüp Adil veled-i Latif mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp hâlik-i mezbûrın üzerinde karz-ı şer‘îden sekiz filori ve çuka bahâsından iki filori cem‘an on filori hakkım vardır suâl olunup muhallefâtından alıvirilmesin taleb iderin didikde gıbbe’s-suâl ve ‘akîbü’l-inkâr müdde‘î-i merkûmdan da‘vâsına mutâbık beyyine taleb olundıkda Hasan bin Hamdullah ve Areb veled-i Azak nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzırân olup gıbbe’l-istişhâd edâ-i şehâdet-i şer‘iyye idüp fi’l-vâkî‘ merkûm Mehmed Beşe’den hâlik-i merkûm Avaniz sekiz filori karzdan ve iki filori çuka bahâ[sından] cem‘an on filori deyni var idi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer‘iyye itdiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı‘a oldukdan sonra mezbûr Mehmed Beşe hâlik-i mezbûrdan meblağ-ı merkûmı kabz itmedüğüne ve bir vechile zimmetini ibrâ ve iskât itmedüğüne yemîn teklîf olundıkda yemîn-i bi’llâhi’l-‘a-liyyi’l-‘âlâ idicek mâ-hüve’l-vâkî‘ bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri Şevvâli’l-mükerrem li-sene erba‘a ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şaban, el-Hâc Osman bin Ali, Memi bin Abdullah, Abdi bin Şaban, Mehmed bin Mehmed, Keyvan ve gayruhum.

241 - 1615 (1024) İstanbul 2: 13b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Efendriye adlı Hıristiyan kadın, Dimitri’ye 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 70.000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Efendriye, borcuna karşılık bir evini Dimitri’ye rehin olarak vermiştir. Dimitri, Efendriye’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Efendriye, a Christian woman, states that she owes Dimitri a total of 70,000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest. She adds that she will settle her debt at the end of one year. In exchange for the debt, Efendriye pawns her house to Dimitri. Dimitri corroborates Efendriye’s testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

242 - 1615 (1024) İstanbul 2: 14b/1 Dava / *Adjudication*

Mustafa Çelebi’nin vekili Ömer, Mustafa Çelebi Vakfı’nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek Mustafa Çelebi’nin 1000 dirhem parasını vakfettiğini söyler. Ömer’e göre, şartname paranın faizle işletilmesini gerektirmekte, paranın faiz gelirin de hangi işlerde kullanılacağını sıralamaktadır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Ömer, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfın geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Yusuf ise iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu savunur. Mahkeme mütevellinin görüşünü doğru bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Ömer, the legal agent of Mustafa Çelebi, goes to court with Yusuf, the mutawalli of the Mustafa Çelebi Waqf. He states that Mustafa Çelebi endowed 1000 dirhem to his waqf. Ömer adds that according to the waqf contract (şartname) the money should be invested at interest; it also specifies how the interest revenue should be used. After the recording of these stipulations, based on the views of an Islamic jurist, the legal agent Ömer claims that the waqf is invalid. The mutawalli Yusuf responds that the waqf is valid, based on the views of two other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed (vakfiye) cannot be annulled.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

243 - 1615 (1024) İstanbul 2: 20b/1 Tescil işlemi / Registration

Balat Karabaş Mahallesi'nden İstranos, saray koruması el-Hac Kasım ile birlikte mahkemeye gelir. İstranos, el-Hac Kasım'a 5000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 80.000 dirhem borcu olduğunu söyler. El-Hac Kasım, İstranos'u doğrular. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

İstranos, a resident of the Karabaş neighborhood in Balat, is in court with el-Hac Kasım, a palace bodyguard. The former states that he owes el-Hac Kasım a total of 80,000 dirhem, of which 5000 dirhem represent interest (mentioned as the price of broad cloth). El-Hac Kasım corroborates İstranos's testimony. The court registers their testimonies.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

244 - 1615 (1024) İstanbul 2: 22a/3 Tescil işlemi / Registration

Hüsniye, Çerkez Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da mütevelliden sattığı evi bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Hüsniye mortgages (istiglal) her house to Ali, the mutawalli of the Çerkez Ağa Waqf for 3000 dirhem. Then, she rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

245 - 1615 (1024) İstanbul 2: 23a/4 Tescil işlemi / Registration

Ömer Çelebi, Tercüman Yunus Vakfı’nın mütevellisi Ali Çavuş’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 700 dirheme kiralar. Ömer Çelebi vakfa olan borçlanması için bir kefil gösterir. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Ömer Çelebi mortgages (istiglal) his house to Ali Çavuş, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf, for 7000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for a period of one year. Ömer Çelebi appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

246 - 1615 (1024) İstanbul 2: 23b/4 Tescil işlemi / Registration

Abacılar esnafının kethüdaları Şimo, Dimo ve Atnaş adlı Hristiyanlar, ortaklaşa Mahmut Çelebi’den 12.200 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 73.200 dirhem borç almışlardır. Ortaklar, borçlarını bir yıl sonunda Mahmut Çelebi’ye ödeyeceklerini söylerler. Abacı Hristo, bu borca kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Simo, Dimo and Atnaş, three Christians and stewards (kethüda) of aba (coarse wool cloth) makers, state that collectively they owe Mahmut Çelebi a total of 73,200 dirhem, of which 12,200 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). The partners state that they will pay back their debt at the end of one year. Hristo, an aba maker, serves as surety for the debt. The court registers the testimonies of all parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

247 - 1615 (1024) İstanbul 2: 25a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Efendi, Fatih'te bulunan Tevkii Cafer Mahallesi'nden Fatma'ya 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 7000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu üç ay sonunda ödeyeceğini söyler. Mehmet Efendi, borcuna karşılık adı geçen mahallede bulunan bir evini Fatma'ya rehin olarak bıraktığını sözlerine ekler. Fatma, Mehmet Efendi'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mehmet Efendi states that he owes Fatma, a resident of the Tevkii Cafer neighborhood in Fatih, a total of 7000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will settle his debt at the end of three months. In exchange for his debt, he pawns to Fatma his house in the same neighborhood. Fatma corroborates Mehmet Efendi's testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

248 - 1616 (1024) İstanbul 2: 25b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Abdülgaffar, Ahmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Halil'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Abdülgaffar, aynı evi Halil'den bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Abdülgaffar mortgages (istiglal) his house to Halil, the mutawalli of the Ahmet Çelebi Waqf, for 3000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

درگاه عالی کبریا نزد محمد علی نام ارجل جل جلاله و ولایت روم بلد و دودنه بقیو سے
 اولان از غوزی ولد یا انقوری نام راهب محضندہ آویرینہ تقریر دعوی ایسوی مذکور از غوزی
 صاحب ایسوی بوزعد ذریک حسنه و خوریکری عدد و عرضش مانع از ایسوی محضندہ ایسوی بوزعد
 سنند و بنشینیکری ایسوی بوزعد اولان ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 واقع قال سوال اولان ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 مزبور محضند بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 و یوم اولان ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 و ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 طلب اولان ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 طیفان و لوسول و انقوری بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 اطوبی غیر ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 مرقوم و در ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 مرقوم محضند و ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 دایم ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 سلیم باقی اولان ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 غرض ذریک ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد ایسوی بوزعد
 مصطفی محمد ابراهیم رشید علی بن ارجل جل جلاله و ولایت روم بلد و دودنه بقیو سے
 شهادت محمد ابراهیم رشید علی بن ارجل جل جلاله و ولایت روم بلد و دودنه بقیو سے

İstanbul 2 numaralı sicil defterinde 26a/2 kodlu hüküm.

Facsimile of case 26a/2, Istanbul court register 2.

249 - 1616 (1024) İstanbul 2: 26a/2 Dava / Adjudication

Yeniçeri Mehmet, Vodine Piskoposu olan Azgori adlı rahip karşısında mahkemeye çıkar. Rahip Azgori, Mehmet'ten 5000 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 52.000 akçe borç almış, borcun 37.140 akçesini ödemiş, dolaşısıyla geriye 14.860 akçe borcu kalmıştır. Görüşü sorulduğunda rahip Azgori, Mehmet'ten toplam 37.140 akçe borç aldığını ve

borcunu bütünüyle ödediğini ileri sürer. Mahkeme, Mehmet'ten savını kanıtlamasını ister. Mehmet, bir Müslüman askeri ve iki rahibi şahit olarak mahkemeye çağırır. Şahitler, Mehmet'in savı doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta mahkeme, davalı rahip Azgori'yi kalan borcu olan 14.860 akçeyi ödemesi için uyarır.

Janissary Mehmet sues Azgori, the bishop of Vodine. The former claims that priest Azgori took out a 52,000 akçe loan, of which 5000 akçe represented interest (mentioned as the price of broad cloth), and paid back 37,140 akçe, leaving 14,860 akçe unpaid. Questioned by the court, Azgori admits his debt, yet he claims to have settled it in full. The court asks the plaintiff Mehmet to prove his claim. Mehmet calls to court a Muslim soldier and two Christian priests as witnesses, who corroborate his testimony. In conclusion, the court instructs the defendant priest Azgori to pay the remaining 14,860 akçe.

Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Mehmed bin Ali nâm râcil meclis-i şer'î şerîfde Vilâyet-i Rumili'nde Vodine Piskoposı olan Azgori veled-i Papa Nikori nâm râhib mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp mezkûr Azgori mahmiyye-i İstanbul'da yüz 'aded sikke-i hasene ve yüz yirmi 'aded gurus mâ'âdası Osmanî akçe cem'an kırk iki bin akçe hesâb idüp ikrâz ve teslîm eyledim ol dahi istikrâz ve kabz ve tesellüm idüp beş bin akçe dahi çuka bahâsından ve beş bin akçe bana ücret kabûl eyleyüp cem'an zimmetinde elli iki bin akçe olup ma'an gitmişidim otuz yedi bin yüz kırk akçesin alup kabz eyledüm zimmetinde on dört bin sekiz yüz altmış akçe bâkîdir vâki' hâl su'âl olunup alıvirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezkûr Azgori fi'l-vâki' müdde'î-i mezbûr Mehmed'den yüz 'aded sikke-i hasene ve yirmi bin akçelik gurus cem'an otuz iki bin akçe ikrâz ve kabz eyledüm ve yevmî otuz beş akçe ücret kabûl eyleyüp otuz yedi bin yüz kırk akçe olmuşıdi bi't-tamâm edâ' ve îfâ eyledüm deyü cevâb virüp ziyâdei münkir olmağın müdde'î-i merkûmdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda Hüseyin bin Abdullah nâm râcil ile vilâyet-i mezbûrede Ustrumca Pisko-

posı olan Taygan veled-i Manol ve Arnavud Belgradı Piskoposı olan Nakdar veled-i Yani nâm râhibler hâzırûn olup gıbbe'l-istiş-hâdi's-şer'î edâ-i şehâdet-i şer'iyye idüp fi'l-hakîka mezkûr Azgori vilâyet-i merkûmede Ohri Kazâsı'nda bizim huzûrımızda hesâb eylediklerinde minvâl-i muharrer üzre elli bin akçe müdde'î-i merkûm Mahmud zimmetimde lâzımü'l-edâ deynimdir deyü ikrâr ve itirâf eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mûcebiyle meblağ-ı bâkinin edâsına merkûm Azgori'ye tenbîh olunup vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min Zilhicce li-sene erba'a ve 'işrine ve elf şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Mahmud, İbrahim Beşe er-râcil, Ali Beş er-râcil, el-Hâc Osman bin Ali, İbrahim Çelebi bin Şaban, Şaban bin Muharrem ve gayruhum.

250 - 1615 (1024) İstanbul 2: 26b/1 Tescil işlemi / Registration

Abdisubaşı Mahallesi'nden Aleksandre adlı kadının vekili Dimitri, Yanaki ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Dimitri, Aleksandre'nin Yanaki'den 1200 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 20.840 akçe alacağı olduğu gerekçesiyle daha önce Yanaki'ye dava açmış, Yanaki borcu reddetmiş ve dava sonuçsuz kalmıştır. Dimitri, aracılardan yardımıyla toplam 17.450 akçeye sulh yaptıklarını ve bu parayı Yanaki'den aldığını belirtir. Yanaki, Dimitri'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu sulh işlemi onaylar.

Dimitri, legal agent of Aleksandre, a female resident of the Abdisubaşı neighborhood, is in court with Yanaki. Earlier the legal agent Dimitri sued Yanaki on the ground that he owed Aleksandre a total of 20,840 akçe, of which 1200 akçe represented interest (mentioned as the price of broad cloth). Yanaki denied the debt and the trial was inconclusive. Later, upon mediation,

Dimitri says, he and Yanaki reached an amicable settlement for 17,450 akçe, and the sum was paid. Yanaki corroborates Dimitri's testimony. The court registers the settlement.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Abdi Subaşı Mahallesi'nden Aleksandre bint-i Papa İstoro nâm zimmiye tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzre sâbite olan Dimitri veled-i Lamirnos nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde Yanaki [veled-i] Dimitri nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkiletimin mezbûr zimmetinde karz-ı şer'îden on dokuz bin altı yüz kırk akçe ve beynlerinde cehâleti nâfi çuka bahâsından bin iki yüz akçe cem'an yirmi bin sekiz yüz kırk akçe hakkını talep ve da'vâ eyledüğimde beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâki' olmağın aramıza muslihûn tavassut eyleyüp husûs-ı merkûm on yedi bin dört yüz akçeye sulh eylediklerinde ben dahi vekâletim hasebiyle sulh-ı merkûmı kabûl ve bedel-i sulh-ı mezbûrî bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr Yanaki yedinden alup kabz eyleyüp mâ'âdasına mûte'allik de'âvî ve mutâlebâtıdan zimmetini ibrâ'-i 'âmm ile ve iskât-ı tâm ile iskât eyledim ba'de'l-yevm bir tarîk ile mazmûn-ı kitâba muhâlif benden vekâleten ve müvekkilimden asâleten da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmaya didikde mukırr-ı merkûmun ikrârın mesfûr Yanaki vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min Zilhicce li-sene erba'a ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Hüsrev el-bezzâz, Hüseyin Beşe er-râcil, Mustafa bin Fayik el-haffâf, Ali Dede bin Yusuf, Hüseyin Beşe bin Yusuf, Hüseyin Beşe er-râcil, Yakub bin Ahmed el-haffâf, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

251 - 1616 (1024) İstanbul 2: 26b/2 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Mehmet Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Yusuf Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin)

yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Ayşe, aynı evi Yusuf Halife’den üç yıllığına 750 dirheme kiralar. Ayşe vakfa olan borçlanmasına bir kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to Yusuf Halife, the mutawalli of funds for the payment of the Mehmet Bey neighborhood’s extraordinary tax (avarız), for 1000 dirhem. Then, Ayşe rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of three years. Ayşe appoints a surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

252 - 1616 (1024) İstanbul 2: 26b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mizon [?], müteveli Arslan’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Arslan’dan bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mizon, vakfa olan borçlanması için iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mizon mortgages (istiglal) his house to the mutawalli Arslan for 10,000 dirhem. Then, he rents the same house from Arslan for 1000 dirhem for a period of one year. Mizon appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

253 - 1616 (1024) İstanbul 2: 27a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kuzguncuk sakinlerinden Evyorno adlı Hristiyan terzinin Arslan Beşe’ye 600 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3600 dirhem borcu vardır. Evyorno, borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini belirtir. Arslan Beşe, Evyorno’nun

ifadesini doğrular. İki Hristiyan ayakkabıcı borca kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Evyorno, a Christian tailor and resident of Kuzguncuk, owes Arslan Beşe a total of 3600 dirhem, of which 600 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He states that he will pay back the debt at the end of one year. Arslan Beşe corroborates Evyorno's testimony. Two Christian shoe makers serve as Evyorno's sureties. The court registers the testimonies of all parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

254 - 1616 (1025) İstanbul 2: 29b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Abacılar kethüdası Simo ile abacı Dimo, Kasım Beşe'ye 6000 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 36.000 dirhem borçları olduğunu söylerler. İki Hristiyan, Simo ve Dimo'nun borcuna kefil olduklarını bildirir. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Simo, steward (kethüda) of aba (coarse wool cloth) makers, and Dimo, an aba maker, state that they owe Kasım Beşe a total of 36,000 dirhem, of which 6000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). Two Christians serve as sureties for Simo and Dimo's debt. The court registers the testimonies of all parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

255 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Yaleligona adlı Hristiyan kadın, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Yaleligona, evini istiglal (rehin,

ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra aynı evi yıllık 700 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Yaleligona'ya kocası İstefani'yle Gavri adlı bir başka Hristiyan kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Yaleligona, a Christian woman, goes to court with Ali, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. Then, she rents the same house from the waqf for 700 dirhem for a year. Her husband İstefani and another Christian named Gavri agree to serve as Yaleligona's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

256 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30b/1 Tescil işlemi / Registration

Kamer Hatun Vakfı'nın mütevellisi Nasuh Çavuş, Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Nasuh Çavuş, Yorgi ve karısı Zafra'nın ortak olarak sahip oldukları evi, vakfın eski mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 25.000 akçeye satmış olduklarını söyler. Daha sonra aynı kişiler söz konusu evi yıllık 2500 akçeye kiralamıştır. Nasuh Çavuş, Yorgi ve Zafra adlı çiftin daha sonra ortadan kaybolduğunu, vakfın toplam 27.500 akçe zarara uğradığını ve bu süreçte söz konusu evin yıkılmaya yüz tuttuğunu belirtir. Müteveli Nasuh Çavuş, mahkemeden izin alarak söz konusu evi açık artırma yoluyla satışa çıkardığında, Nikola'nın evi 27.500 akçeye satın aldığını ve parayı kendisine ödediğini belirtir. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Nasuh Çavuş, the mutawalli of the Kamer Hatun Waqf, goes to court with Nikola. Nasuh Çavuş states that Yorgi and his wife Zafra had mortgaged (istiglal) their house to the former mutawalli of the waqf, Hasan Çavuş, for 25,000 akçe. The couple then rented the house for 2500 akçe per year. Nasuh Çavuş states that sub-

sequently Yorgi and Zafra disappeared, and the house fell apart during their absence, causing the waqf a loss of 27,500 akçe. With the permission of the court, the mutawalli Nasuh Çavuş auctioned off the house. Nikola won the auction through a bid of 27,500 akçe and paid the sum to Nasuh Çavuş. The court registers the transaction.

Merhûm Hasan Paşa vâlidesi merhûme Kamer Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Nasuh Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'-i şerîfde işbu bâ'isü'l-kitâb Nikola veled-i Timur nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukaddemâ Mah-miyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin olan Yorgi veled-i Dimitri nâm zimmî mahalle-i merkûmede iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı düstûr-ı mükerrerem Yahya Paşa Vakfı ve bir tarafı Durmuş bin Dede mülki ile mahdûd üç bâb fevkânî ve âhûrî ve mahzeni ve mahûtayî ve kenîfi müştemil olup zevcesi Zafra bint-i Yasto ile alâ tarîki'l-münâsafa müşâ' ve müşterek mutasarrıf oldukları menzili sâbika vakf-ı merkûma mütevellî olan Hasan Çavuş'a yirmi beş bin akçeye bey' ve teslîm eyleyüp ol dahi vakf-ı merkûm akçesi ile bi-tarîki'l-istiglâl iştirâ ve kabz ve tesellüm eyledikde yine ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezkûrî mezbûra be-her serie iki bin beş yüz akçeye îcâr eyleyüp mütevellî-i merkûm dahi îcâr itdikden sonra meblağ-ı merkûmı edâdan âciz olup gaybet idüp menzil-i merkûm dahi mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olmağla yirmi beş bin akçe asl-ı mâl ve iki bin beş yüz akçe icâre cem'an yirmi yedi bin beş yüz akçeyi ihâta itmemegin vakfa küllî zarar müretteb olmak muhakkak olmağın cânib-i şer'-i mutahhardan bey'ini izin alınup sûk-ı sultânîde beyne't-tâlibîn ve'r-râğibîn kirâren ve mirâren nidâ ve müzâye-de olunmuşidi el-hâletü hâzihî mezbûr Nikola menzil-i mezkûrî meblağ-ı merkûm yirmi yedi bin beş yüz akçeye kabûl eyleyüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr itmemekle cümle tevâbi' ve levâhık ile mezkûr Nikola'ya yirmi yedi bin beş yüz nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm eyledim ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğinden sonra semen-i merkûmı bi't-tamâm ve'l-

kemâl mezbûr Nikola yedinden alup kabz eyledim ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun merkûm Nikola vicâhen tasdîk ve tahkîk idicek minvâl-i muharrer üzre olmağın bey-i mezkûr mu‘teber görölüp bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis min Muharremi’l-harâm li-sene hamse ve ‘işrine ve elf

Şühûdü’l-hâl

Sefer Halife bin Veli el-imâm, Mustafa Bey bin Ali, el-Hâc Osman bin Ali, el-Hâc Ramazan ibn Hacı, Bali bin Mehmed el-müezzin, Ali Çelebi ibn Hasan, el-Hâc Bekir bin Ali, Ahmed Bey bin Ali el-bevvâbü’s-sultânî, Yahya bin Seydi, Mustafa bin Ali, Abdi bin Musa, ve gayruhum.

257 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30b/4 Dava / *Adjudication*

Perviz Mehmet Efendi Vakfı’nın tahsildarı (câbisi) Veli, Mehmet karşısında mahkemeye çıkar. Veli, Mehmet’in adı geçen vakıftan aylık 600 akçeye bir oda kiralamış olduğunu belirtir. Davacı Veli, Mehmet’in odayı yedi ay kullandığını ve vakfa toplam 4620 akçe borcu biriktiğini sözlerine ekler. Veli, bu paranın 2897 akçesini aldığını fakat geriye kalan 1723 akçenin ödenmediğini ileri sürer. Mehmet’e görüşü sorulduğunda, kalan borcun saptanması için mütevellî defterine bakılmasını ister. Mütevellî defterine bakıldığında Veli’nin savının doğru olduğuna karar verilir. Sonuçta Mehmet, 1723 akçeyi ödemesi konusunda mahkeme tarafından uyarılır.

Veli, the treasurer (câbi) of the Perviz Mehmet Efendi Waqf, sues Mehmet. According to him, Mehmet rented a room from the waqf for 600 akçe per month, used the room for 7 months, and accrued a debt of 4620 akçe to the waqf over this time. Veli claims that he collected 2897 akçe of the debt, leaving an unpaid sum of 1723 akçe. Questioned by the court, Mehmet requests that the mutawalli book be examined to determine his remaining debt.

Upon examining the mutawalli book, the court decides that Veli's claim is correct. In the end, the court instructs Mehmet to pay the 1723 akçe.

Merhûm Perviz Efendi Vakfı'na câbî olan mevlânâ Veli bin Abdünnebi meclis-i şer'î şerîfde Mehmed bin Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezkûr Mehmed merhûm-ı müşârün-ileyh vakfından merhûm Sultan Mehmed Hân Cami'î kurbünde vâki' ma'lûmü'l-hudûd vakıf odaları ücretinden sene erba'a ve 'işrîne ve elf Cumâdelâhire gurresinden târîh-i kitâb şehri gurresine gelince be-her mâh altışar yüz akçeden yedi aylık dört bin altı yüz yirmi akçe ücreti ba'de külli hesâb iki bin sekiz yüz doksan yedi akçesin alup kabz eyleyüp zimmetinde bin yedi yüz yirmi üç akçe bâkîdir vâki' hâl suâl olunup alıvırılması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mesfûr Mehmed fi'l-vâki' mütevellî defterinde min-vâl-i muharrer üzre bin yedi yüz yirmi üç akçe bâkî kayd olunmuş ise hesâb eyleyüp edâ ideyin deyü cevâb virmeğin ba'de'l-hesâb zimmetine lâzım gelen meblağın edâsına mezbûra tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Mustafa, Ahmed bin Ali, Mustafa bin Ali, Veli bin Mahmud ve gayruhum.

258 - 1616 (1025) İstanbul 2: 31b/3 Tescil işlemi / Registration

Todori ile karısı Ödeka, Mehmet ile birlikte mahkemeye gelirler. Todori ve Ödeka, evlerini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 22 dinara Mehmet'e satarlar. Daha sonra aynı evi, 45 dirhem karşılığında Mehmet'ten kiralarlar. Kosta, Zaharya ve Todori adlı Hristiyanlar da adı geçen çifte kefil olurlar. Sonuçta mahkeme bu işlemi onaylar.

Todori and his wife Ödeka go to court with Mehmet. The couple takes out a 22 dinar mortgage (istiglal) on their house

from Mehmet. Then, they rent the same house from Mehmet for 45 akçe. Three Christians, Kosta, Zaharya and Todori, agree to serve as sureties of the couple. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

259 - 1616 (1025) İstanbul 2: 32a/1 Tescil işlemi / Registration

Ohri’den Nakdari, Dimitraki’ye 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 14.000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu bir ay sonunda ödeyeceğini söyler. İki Hristiyan, Nakdari’nin borcuna kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Nakdari of the Ohri community states that he owes Dimitraki a total of 14,000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will settle his debt at the end of one month. Two Christians serve as sureties for Nakdari’s debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

260 - 1616 (1025) İstanbul 2: 33a/2 Tescil işlemi / Registration

Bali, Defteri Mehmet Efendi Vakfı’nın mütevellisi Süleyman ile birlikte mahkemeye gelir. Bali, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme Süleyman’ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Bali’nin oğlu kendisine kefil olur. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Bali goes to court with the mutawalli of the Defteri Mehmet Efendi Waqf, Süleyman. Bali mortgages (istiglal) his house to Süleyman’s waqf for 3000 dirhem. Then, he rents the house from

the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Bali's son becomes his surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

261 - 1616 (1025) İstanbul 2: 35a/3 Tescil işlemi / Registration

Masyo adlı Hristiyan, Kamer Hatun Vakfı'nın mütevellisi Nasuh ile birlikte mahkemeye gelir. Masyo, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirheme Nasuh'un mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Yani adlı Hristiyan Masyo'ya kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A Christian named Masyo goes to court with Nasuh, the mutawalli of the Kamer Hatun Waqf. Masyo mortgages (istiglal) his house to Nasuh's waqf for 5000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Yani, another Christian, becomes Masyo's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

262 - 1616 (1025) İstanbul 2: 36b/2 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'daki İbnülcemal Fırını'nda ekmekçi olarak çalışan Koka, Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Koka, Mehmet Çelebi'ye 24.000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 48.000 dirhem borcu olduğunu ve beş yıl boyunca yılda 4800 dirhem ödeyerek borcunu kapatacağını söyler. Koka'nın borcuna, çalıştığı fırında ekmekçilik yapan iki Hristiyan ile Koka'nın iki erkek kardeşi kefil olurlar. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Koka, a worker in the İbnülcemal Bakery in İstanbul, is in court with Mehmet Çelebi. The former states that he owes Mehmet Çelebi a total of 48,000 dirhem, of which 24,000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth), and that he will pay back the debt within 5 years in 4800 dirhem yearly installments. Two Christians working in the same bakery and his two brothers serve as Koka's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

263 - 1616 (1025) İstanbul 2: 36b/3 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'daki İbnülcemal Fırını'nda ekmekçi olarak çalışan Yorgo, Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Yorgo, Mehmet Çelebi'ye 20.000 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 40.000 dirhem borcu olduğunu ve beş yıl boyunca yılda 4000 dirhem ödeyerek borcunu kapatacağını söyler. Yorgo'nun borcuna, çalıştığı fırında ekmekçilik yapan, biri Koka ikisi Koka'nın kardeşleri dahil, dört Hristiyan kefil olur. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder. (Kalan 20.000 dirheme ilişkin bilgi yok. Hemen ödeneceği, katip tarafından atlanmış olmalı.)

Yorgo, a worker in the İbnülcemal Bakery in İstanbul, is in court with Mehmet Çelebi. The former states that he owes Mehmet Çelebi a total of 40,000 dirhem, of which 20,000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will pay back the debt within 5 years in yearly installments of 4000 dirhem. Four Christians working in the same bakery, including Koka and his two brothers, serve as Yorgo's sureties. The court registers the transaction. (No information is provided on the remaining 20,000 dirhem. In all likelihood, the scribe neglected to record that it was due immediately.)

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

264 - 1616 (1025) İstanbul 2: 38b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ömer, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ömer, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirheme Ali Çavuş'un mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi yıllık 500 dirhemden, üç yıllığına toplam 1500 dirheme kiralar. Ebubekir, Ali ve Saliha da Ömer'e kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ömer goes to court with Ali Çavuş, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. Ömer mortgages (istiglal) his house to Ali Çavuş's waqf for 5000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for 3 years (500 dirhem per year). Ebubekir, Ali, and Saliha become sureties of Ömer. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

265 - 1616 (1025) İstanbul 2: 39b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Raziye, Mahmut Efendi Vakfı'nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Raziye, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme Yusuf'un mütevellisi olduğu vakfa satar, daha sonra aynı evi üç yıl için 1350 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet, Yakup ve Kamile Raziye'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Raziye goes to court with Yusuf, the mutawalli of the Mahmut Efendi Waqf. Raziye mortgages (istiglal) her house to Yusuf's waqf for 3000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 1350 dirhem for 3 years. Mehmet, Yakup and Kamile become Raziye's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

266 - 1616 (1025) İstanbul 2: 40a/1 Tescil işlemi / Registration

Çavuşzade Mahmut Efendi Vakfı’nın mütevellisi Mustafa Çavuş, kasap İstemad ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Çavuş, İstemad’ın evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 12.000 akçeye kendisine sattığını söyler. Mustafa Çavuş daha sonra aynı evi bir yıllığına 1550 akçe karşılığında İstemad’a kiralamıştır. Mustafa Çavuş toplam 13.550 akçeyi İstemad’dan aldığını belirtir. İstemad, Mustafa Çavuş’un sözlerini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mustafa Çavuş, the mutawalli of the Çavuşzade Mahmut Efendi Waqf, goes to court with the butcher İstemad. Mustafa Çavuş states that İstemad had mortgaged (istiglal) his house to him for 12,000 akçe. Mustafa Çavuş then rented the same house to İstemad for 1550 akçe for a period of one year. He now states that he has collected 13,550 akçe from İstemad. İstemad corroborates Mustafa’s statements. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Çavuşzâde merhûm Mahmud Efendi Vakfı’na bi’l-fi’l müteveli olan fahrü’l-emâsil Mustafa Çavuş ibn Cafer meclis-i şerîfde mahmiyye-i merkûme sûri ebvâbından Balat Kapısı hâricinde Karabaş Mahallesi’nden olup kassâb tâyifesinden olan işbu bâ’isü’l-kitâb İstemad veled-i Dimitri nâm zimmî mahzarında bi’t-tav’î’s-sâf ikrâr ve itirâf idüp mezkûr İstemad mahalle-i merkûmede hudûdı beynimizde ma’lûm mülk menziline bin yirmi iki senesi evâyılı Reb’ulâhîrinde bi-tarîki’l-istiglâl on iki bin akçeye bana bey’ ve teslîm idüp ben dahi vakf-ı merkûm akçesiyle meblağ-ı merkûm ile iştirâ ve kabz ve teslîm itdükden sonra menzil-i merkûmı yine bir sene tamâmına bin beş yüz elli akçeye mezbûr İstemad’a icâr idüp ol dahi istîcâr itmişidi hâlen meblağ-ı merkûm on iki bin akçe asl-ı mâl ve bin beş yüz elli akçe icâre ki cem’an on üç bin beş yüz elli akçe olup bi’t-tamâm ve’l-kemâl mezkûr İstemad yedinden alup kabz eyledim husûs-ı mesfûra müte’allik da’vâdan zimmetini beriiyyü’s-sâde

ba'de'l-yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezbûr İstemad vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itdi vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Saferi'l-hayr li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf Bey el-bevvâbü's-sultânî, Mevlana Cafer Efendi ibn Hüseyin, el-Hâc Osman el-kâtib, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Mustafa bin Ahmed, Mehmed bin Mehmed, Arslan Beşe er-râcil, Mehmed bin Mustafa, Abdi bin Şaban, Zülfikar bin Bahtiyar ve gayruhum.

267 - 1616 (1025) İstanbul 2: 40b/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Zeyni Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4500 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıllığına 563 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kişinin Ayşe'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Ayşe goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf. Ayşe mortgages (istiglal) her house to Mehmet's waqf for 4500 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 563 dirhem for a period of one year. Ayşe appoints two sureties for her debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

268 - 1616 (1025) İstanbul 2: 41a/3 Tescil işlemi / Registration

Fatih'te bulunan Çakırağa Mahallesi'nden Haçok, Manol'a 500 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 8000 dirhem borcu olduğunu ve borcunu 10

ay sonunda ödeyeceğini söyler. Manol, Haçok'un ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Haçok, a resident of the Çakırağa neighborhood in Fatih, states that he owes Manol a total of 8000 dirhem, of which 500 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will settle his debt at the end of 10 months. Manol corroborates Haçok's testimony. The court registers their testimonies.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

269 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43a/4 Tescil işlemi / Registration

1. Mustafa, Hüseyin Bey Vakfı'nın mütevellisi 2. Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. 1. Mustafa, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 10.000 dirheme 2. Mustafa'nın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra evi bir yıl için 1875 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Dimo adındaki Hristiyan'ın 1. Mustafa'ya kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Mustafa I goes to court with Mustafa II, the mutawalli of the Hüseyin Bey waqf. Mustafa I takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf of Mustafa II. Then, Mustafa I rents the same house from the waqf for 1875 akçe for a period of one year. A Christian named Dimo agrees to serve as the surety of Mustafa I. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

270 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43b/2 Tescil işlemi / Registration

Aynı adındaki kadın, Zeyni Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Aynı, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra

aynı evi bir yıl için 625 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Ayşe adlı kadının Ayni'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Ayni goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf. Ayni mortgages (istiglal) her house to Mehmet's waqf for 5000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 625 dirhem for a period of one year. Another woman named Ayşe becomes Ayni's surety. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

271 - 1616 (1025) İstanbul 2: 44a/2 Tescil işlemi / Registration

Miron adlı Hristiyan, Hüseyin Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Miron, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 20.000 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 2000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Miron'un oğulları Serkez ve Agop kendisine kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Miron, a Christian, goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Hüseyin Çavuş Waqf. Miron mortgages (istiglal) his house to Mehmet's waqf for 20,000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 2000 dirhem for a period of one year. Miron appoints his sons Serkez and Agop as sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

272 - 1616 (1025) İstanbul 2: 45a/3 Tescil işlemi / Registration

Mihail adlı Hristiyan, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mihail, evini istiglal (rehin,

ipotek) yoluyla 5500 dirheme Murat’ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 550 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki Hristiyan, Mihail’e kefil olurlar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mihail, a Christian, goes to court with Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Mihail mortgages (istiglal) his house to Murat’s waqf for 5500 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 55 dirhem for a period of one year. Two other Christians become Mihail’s sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

273 - 1616 (1025) İstanbul 2: 45b/1 Tescil işlemi / Registration

Gora adlı Hristiyan, Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Gora, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5500 dirheme Murat’ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 550 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki Hristiyan Gora’ya kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Gora, a Christian, goes to court with Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Gora mortgages (istiglal) his house to Murat’s waqf for 5500 dirhem. Then he rents the same house from the waqf for 550 dirhem for a period of one year. Two other Christians become Gora’s sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

274 - 1616 (1025) İstanbul 2: 46a/2 Tescil işlemi / Registration

İstanka adlı Hristiyan kadın, Mehmet Efendi Vakfı’nın kurucusu ve mütevellisi olan Mehmet’le birlikte mahkemeye gelir.

İstanka, Mehmet'in vakfına sattığı mülkün parasından (asl-ı mal) 16.000 dirhem, söz konusu mülkün kirasından da 1000 dirhem borcu olduğunu söyler. Mahkeme, İstanka'nın sözlerini sicile kaydeder.

İstanka, a Christian woman, goes to court with Mehmet, the founder and the mutawalli of the Mehmet Efendi Waqf. İstanka states that she owes to Mehmet's waqf 16,000 dirhem for the sale (asl-ı mal) of a property and 1000 dirhem as rent. The court registers İstanka's statement.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

275 - 1616 (1025) İstanbul 2: 47b/2 Dava / *Adjudication*

Rumeli'nin Yenişehir Kazası'nın Fener Nahiyesi'ne bağlı Laş Köyü'nde ölmüş olan Hristo'nun kızı ve varisi Agoro'nun vekili Yorgi, kasap Nikola karşısında mahkemeye çıkar. Davacı vekili Yorgi, ölen Hristo'nun Nikola'dan 1000 akçesi faiz (çuka baha-sından olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 9000 akçe alacağı olduğunu ve Nikola'nın bu parayı merhumun kızı ve tek varisi Agoro'ya ödemesi gerektiğini ileri sürer. Davalı Nikola'ya görüşü sorulduğunda, Hristo'ya yaşamında 1000 akçe ödediğini, dolayısıyla geriye yalnızca 8000 akçe borcu kaldığını ileri sürer. Vekil Yorgi, Nikola'nın ifadesini reddeder. Mahkemë, Nikola'dan savını kanıtlamasını ister. O da kanıt getirmek için mahkemeden ek süre ister. Mahkeme Nikola'ya üç gün süre tanır. Ayrıca mahkeme Nikola'yı 8000 akçeyi ödemesi konusunda uyarır.

Hristo dies in the Laş village of the Fener district within the Yenişehir province in Rumelia. Yorgi, legal agent of Agoro, daughter and heir of Hristo, sues butcher Nikola. Yorgi, the legal agent of the plaintiff, claims that Nikola owed the late Hristo a total of 9000 akçe, of which 1000 akçe represented interest (mentioned as

the price of broad cloth). The plaintiff wants Nikola to pay the sum to the decedent's daughter and only heir Agora. Questioned by the court, the defendant Nikola claims to have paid back 1000 akçe before Hristo's death, leaving 8000 akçe unpaid. The legal agent Yorgi rejects Nikola's testimony. The court asks Nikola to prove his claim. Nikola requests an extension. The court grants Nikola a three-day extension and instructs him to pay the 8000 akçe.

Vilâyet-i Rumili'nde Yenişehir Kazâsı muzâfâtından Fenar Nahiyesi'ne tâbi' Laş nâm karye sâkinlerinden iken mürd olan Hristo veled-i Andrenbo'nun sadriye kızı ve 'alâ tarîki'l-inhisâr vârisesi Agoro nâm zınımıye tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup Todoş veled-i Yani ve Vasil veled-i Nikola nâm kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Yorgi veled-i Baroş nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde kassâb tâ'ifesinden Nikola Hristo nâm zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Nikola üzerinde müvekkileme mezbûre Agoro'nun babası hâlik-i merkûmun asl-ı mâldan sekiz bin akçe ve çuka bahâsından bin akçe cem'an dokuz bin akçe hakkı vardır mürd olmağla müvekkileme intikâl itdi su'âl olunup alıvirilmesin taleb iderin didikde gibbe's-su'âl mezbûr Nikola cevâb virüp fi'l-vâki' mezbûr Yorgi'nin müvekkilesi merkûme Agoro'nun babası mürd-i merkûm Hristo'ya asl-ı mâldan sekiz bin akçesini teslîm idüp zimmetimde sekiz bin akçesi bâki kaldı didikde vekîl-i merkûm hâlik-i merkûmun bin akçesini kabz itdüğünü münkir olup beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineye istimhâl itdükde üç güne değin mehil virilüp ikrârı mücebince sekiz bin akçenin edâsıyla merkûm Nikola ilzâm olunup mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâyili şehri Rebî'ilevvel li-sene hamse ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn [boş], el-mezbûrûn.

276 - 1616 (1025) İstanbul 2: 48b/2 Tescil işlemi / Registration

Ebubekir, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme müteferrika (bekçi, koruyucu, devlet görevlisi) Mehmet Bey'e satar. Ebubekir, daha sonra aynı evi bir yıl için 600 dirheme Mehmet Bey'den kiralar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Ebubekir mortgages (istiglal) his house to müteferrika (watchman, protector, state officer) Mehmet Bey for 3000 dirhem. Then, Ebubekir rents the same house from Mehmet Bey for 600 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

277 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49a/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa, Ayşe bint-i Bali Vakfı'nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 1000 dirheme Murat'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 150 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mustafa goes to court with Murat, the mutawalli of the Ayşe bint-i Bali waqf. Mustafa mortgages (istiglal) his house to Murat's waqf for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 150 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

278 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49a/3 Tescil işlemi / Registration

Ezmerağda adlı Hıristiyan kadın, Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Ezmerağda, evini istig-

lal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme Hüseyin'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra 1000 dirhem karşılığında aynı evi bir yılığına vakıftan kiralar. Ezmerağda'ya mahallesinde oturan dört Hıristiyan kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ezmerağda, a Christian woman, goes to court with Hüseyin, the mutawalli of the Ayşe Hatun waqf. Ezmerağda mortgages (istiglal) her house to Hüseyin's waqf for 8000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for a period of one year. Four other Christians from Ezmerağda's neighborhood become her sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

279 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49b/2 Tescil işlemleri / Registration

Nefise, Ferruh Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Nefise, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 1500 dirheme Ahmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 150 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet ve Ramazan Nefise'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Nefise goes to court with Ahmet, the mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. She takes a 1500 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Ahmet's waqf. Then, she rents the same house from the waqf for 150 dirhem for a period of one year. Mehmet and Ramazan agree to serve as Nefise's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

280 - 1616 (1025) İstanbul 2: 51a/2 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Dimitri evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirheme Hüseyin'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Üç Hıristiyan Dimitri'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Dimitri goes to court with Hüseyin, the mutawalli of the Ayşe Hatun Waqf. He mortgages (istiglal) his house to Hüseyin's waqf for 4000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Three other Christians become Dimitri's sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

281 - 1616 (1025) İstanbul 2: 52a/5 Tescil işlemi / Registration

Şaban, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Şaban, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme Ali'nin mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 800 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kişi Şaban'a kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Şaban goes to court with Ali, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. He mortgages (istiglal) his house to Ali's waqf for 8000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 800 dirhem for a period of one year. Şaban appoints two sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

282 - 1616 (1025) Galata 41: 2a/2 Tescil işlemi / Registration

Manol ile kız kardeşi Seltane, Nasuh Bey Vakfı'nın mütevellisi Ömer ile birlikte mahkemeye gelirler. Manol ve Seltane, ortak olarak sahip oldukları bağı istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme vakfa satarlar, sonra aynı bağı bir yıllığına 1200 dirheme vakıftan kiralarlar. Manol ve Seltane'nin anneleri, söz konusu bağa ve parasına kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Manol and his sister Seltane appear in court with the mutawalli of the Nasuh Bey Waqf, Ömer. The siblings take out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on their vineyard from the waqf. Then they rent the same vineyard from the waqf for an annual rent of 1200 dirhem for a period of one year. Manol and Seltane's mother serves as surety for the vineyard and the money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

283 - 1616 (1025) Galata 41: 4b/2 Tescil işlemi / Registration

Rabia Hatun'un vekili Hızır, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Hızır, Rabia Hatun'un evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla adı geçen vakfın eski mütevellilerinden Ahmet'e 10.000 akçeye sattığını söyler. Rabia Hatun daha sonra aynı evi bir yıllığına 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Hızır, Rabia Hatun'un ayrıca vakıftan yüzde 10 faiz (10'u 11 akçe) karşılığında 8000 akçe de borç aldığını ve vakfa toplam 18.000 akçe borcu olduğunu sözlerine ekler. Müteveli Mehmet Bey, Hızır'ın sözlerini doğrular. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Rabia Hatun's legal agent Hızır appears in court with Mehmet Bey, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Hızır states that Rabia Hatun took out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house

from the previous mutawalli of the waqf, Ahmet. Then Rabia Hatun rented the same house from the waqf for 1000 akçe for a period of one year. Hızır adds that Rabia Hatun also borrowed 8000 akçe from the waqf to be paid at 10 percent interest (11 akçe for every 10 akçe). Accordingly, her total debt to the waqf stands at 18,000 akçe. Mutawalli Mehmet Bey corroborates Hızır's statement. The court registers these transactions.

Mahrûsa-i Galata'da Emekyemez Mahallesi sâkinelerinden Rabia Hâtun ibnet-i Kemal tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Şemseddin Efendi ibn Ramazan ve Hasan Çelebi ibn İsa şehâdetleriyle sâbite olan Hızır bin Murtaza meclis-i şer'î-i şerîfde Hüseyin Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed Bey ibn Ahmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkile-i mezbûre Rabia Hâtun târîh-i kitâb senesi şehri Cumâdelâhiresinde cânib-i vakf-ı mezbûrdan on bin akçe alup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Medine-i Münevvere vakfı ve bir tarafı Memi Reis vakfı ve bir tarafı Meryem Hâtun mülki ve bir tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olan mülk menziline meblağ-ı mezbûra tuta ol hinde mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Ahmed nâm kimesneye bi-tarîki'l-istiglâl bey' ve teslîm itdikden sonra menzil-i mezbûrî yine şehir-i mezbûr guresinden sene tamâmına değin bin akçeye istîcâr eylemiş idi hâlen yine müvekkilim mezbûre Rabia Hâtun târîh-i kitâb gününde mâl-i vakf-ı mezbûrdan onı on bir akçe mu'âmele-i şer'iyyesi ile sekiz bin akçe dahi alup cem'an asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mezbûre Rabia Hâtun zimmetinde on sekiz bin akçe olmuştur didikde vekîl-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mütevellî-i mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdiğinden sonra mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Abdüllatif, Hasan bin Abdullah er-râcil, Mehmed bin Mehmed el-müezzîn, Ahmed bin Abdurrahman, Muslihuddin Efendi.

284 - 1616 (1025) Galata 41: 4b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa, İbrahim Reis'le birlikte mahkemeye gelerek mudarebe yoluyla kurdukları ortaklık için İbrahim Reis'e 208 akçe verdiğini söyler. Mustafa, elde edilen kârdan kendi payına düşen paranın tamamını almıştır. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mustafa goes to court with İbrahim Reis. The former states that he gave the latter 208 akçe for their capital-labor partnership (mudarebe). He has received his share of the profit in full. The court registers the transaction.

Mustafa bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde İbrahim Reis ibn Abdullah muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr İbrahim Reis'e bi-tarîki'l-mudârebe iki yüz sekiz [akçe-i] hasene virdüm idi hâlen meblağ-ı mezbûrun gallesini mezbûrun yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ü kabz eyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

[silik], Receb bin Piri, Piri bin Abdünnebi.

285 - 1616 (1025) Galata 41: 5a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yakup Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey, ölen Selime Hatun'un kızı Emine Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Bey, ölen Selime Hatun'un yaşamında evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 40.000 akçeye dönemin vakıf mütevellisi Bayezid Bey'e sattığını söyler. Selime Hatun daha sonra aynı evi vakıftan yıllık 4000 akçeye kiralamıştır. Mustafa Bey, Selime Hatun'un vakfa 3,5 yıllık kira bedeli olan 14.000 akçe ile birlikte toplam 54.000 akçe borcu kaldığını sözlerine ekler. Borcun tahsili için Emine Hatun'dan da izin alınarak söz konusu ev açık artırma yoluyla

satışa çıkarılarak ve 44.000 akçeye Fatma Hatun adındaki kadına satılmıştır. Mütevellî Mustafa Bey, şimdi vakfın Emine Hatun'dan 10.000 akçe alacağı kaldığını belirterek bunun Emine Hatun'a sorulmasını ister. Emine Hatun'a görüşü sorulduğunda, Mustafa Bey'in savını doğrular. Mahkeme Emine Hatun'un ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of the Yakup Kethüda Waqf, goes to court with Emine Hatun, daughter of the late Selime Hatun. He states that the late Selime Hatun had taken out a 40,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Bayezid Bey, who was then mutawalli of the waqf. Selime Hatun then rented the same house from the waqf for an annual rent of 4000 akçe. Selime Hatun's remaining debt to the waqf from this transaction thus amounts to 54,000 akçe, including 14,000 akçe in rent for 3.5 years. Mustafa Bey states that to cover the debt the house was sold through an auction to a woman named Fatma Hatun for 40,000 akçe. Mutawalli Mustafa Bey states that after the sale Emine Hatun's remaining debt to the waqf is 10,000 akçe. Questioned by the court, Emine Hatun corroborates Mustafa Bey's statement. The court registers Emine Hatun's testimony.

Merhûm Yakub Kethüdâ Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i Galata hâricinde Kasaba-i Tophâne mahallâtından Mahalle-i Fındıklı'da vefât iden Selime Hâtun ibnet-i Abdullah'ın sadriye kızı ve inhisâr vechi üzere vârisesi olan Emine bint-i Hasan nâm hâtun mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Selime Hâtun mukaddemâ hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzilini mâl-i vakfda mezbûr ile vakf-ı mezbûra Bayezid Bey nâm kimesne mütevellî iken istiglâl tarîki ile kırk bin akçeye bey' eyleyüp kabz-ı semen ve teslim-i mebî' itdikden sonra menzil-i mezbûrî yine mütevellî-i mezbûrdan be-her sene dört bin akçeye istîcâr itdükden sonra mezbûr Selime menzil-i mezbûrun üç buçuk yıllık icâresi olan on dört bin akçesini

dahi edâ itmeyüp zimmetinde vech-i meşrûh üzre mâl-i vakf-ı mez-
bûrdan cem‘an elli dört bin akçe vâir iken vefât itdiğinde mezbûre
Selime’nin menzil-i mezbûrdan gayrı akâr ve menkûlî ve nukûd
ve muhallefâtı olmayup menzil-i mezbûr bey‘ olunup semeninden
mâl-i vakf-ı mezbûr istîfâ olunmak lâzım gelmeğin menzil-i mez-
bûr mezbûre Emine’nin izni ve benim ma‘rifetim ile sûk-ı sultânîde
müzâyede olunup tâlibîne arz olundukda ba‘de inkitâ‘i’r-ragabât
mezbûre Emine’nin sadriye kızı olan Fatıma Hâtun ibnet-i Müs-
tedam Çavuş üzerinde kırk dört bin fiddî râyic fi’l-vakt akçede
karâr idüp ziyâde ile âhar tâlib olmamağın menzil-i mezbûr mez-
bûre Fatıma’ya meblağ-ı mârû‘z-zikre bey‘-i bât ile bey‘ ve teslim
olundukdan sonra semen-i mezbûr kırk dört bin akçeyi tevliyetim
hasebiyle cânib-i vakf-ı mezbûr için alup kabz eyledim lâkin meb-
lağ-ı mezbûrdan vech-i muharrer üzre on bin akçenin tahsîli müm-
kin olmamağla cânib-i vakfa edâ olunmayup bâkî kalmışdır vâkî‘
hâl mezbûre Emine Hâtun dahi suâl olunup cevâbı tahrîr olunsun
didikde gıbbe’s-suâl mezbûre Emine cevâbında fi’l-hakîka hâl
minvâl-i meşrûh üzre olup vâlidem mezbûrenin menzil-i mezbûr-
dan gayrı ism-i mâl itlâk olunur metrûkâtı kalmamağın icâremiz
vakf-ı mezbûr zimmetine lâzım gelen on bin akçe tahsîli mümkün
olmamağın cânib-i vakf-ı mezbûr için zimmetine lâzım gelen on
bin akçenin tahsîli mümkün olmamağın cânib-i vakfa edâ olunma-
yup bâkî kalmışdır didikde gıbbe’t-tasdik mâ-vaka’a ketb ü tahrîr
olundu fî evâhiri şehri Zilhicce li-sene hamse ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Piri bin Abdullah, Receb bin Piri, Şaban bin Hamza, Receb
bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah el-bevvâb, Mustafa bin Ali,
Abdurrahman bin Ahmed, Osman bin Hasan el-müezzin, el-Hâc
Mehmed bin Mustafa, ve gayruhum mine’l-hâzırîn.

286 - 1616 (1025) Galata 41: 7a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Safiye, Hacı Hasan Vakfı’nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte
mahkemeye gelir. Safiye, adı geçen vakfın babasına ait olduğunu

ve bu vakıftan 625 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 5625 dirhemi bir yıllığına borç aldığını söyler. Mahkeme Safiye'nin sözlerini sicile kaydeder.

Safiye goes to court with Hüseyin, mutawalli of the Hacı Hasan Waqf. She states that the waqf in question belongs to her father and that she borrowed 5625 from the waqf for a period of one year, including 625 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). The court registers Safiye's testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

287 - 1616 (1025) Galata 41: 7a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Tomtom Reis'in vakfettiği paranın mütevellisi Recep Bey mahkemede vakfın her 10 akçesini 11 akçe karşılığında faizle işlettiklerini, ancak zamanla vakıf parasında eksilme olduğunu söyler. Bu eksilme yüzünden vakıf işleri aksamaktadır. Recep Bey, bunun üzerine kendisinin de diğer vakıflarda uygulandığı gibi, her 10 akçeyi 11 akçe karşılığında "pul hesabı"na göre faizle işletmek istediğini, böylelikle sorunun çözüleceğini mahkemeye iletir. Mahkeme, müteveli Recep Bey'e istediği izni verir.

Recep Bey, mutawalli of the funds endowed by Tomtom Reis, appears in court to state that waqf funds have been invested at 11 for 10 interest. However, in time, the waqf's capital has shrunk. Due to the shrinkage, says Recep Bey, the waqf's business has suffered. He adds that, as with other waqfs, he wants to invest the money at 11 for 10 interest according to "stamp account" [pul hesabı]. This will prevent the shrinkage of funds, he suggests. The court grants mutawalli Recep Bey the requested permission.

Mahrûsa-i Galata hâricinde Kasaba-i Tophane'de merhûm Tomtom Reis vakf eylediği nukûda berât-ı pâdişâhî ile müteveli

olan Receb Bey ibn Abdullah meclis-i şer‘-i şerîfde hâzırân olup takrîr-i kelâm idüp mâl-i vakf-ı mezbûr ilâ yevminâ hâzâ onı on bir hesâbı üzre mu‘âmele ve istirbâh olunur idi lâkin mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı a‘vâm ile asl-ı mâldan ba‘zı zimemde zâyî‘ ve telef olmağla vakfa za‘f târî olup îrâd ve masrafına vefâ itmeyüp vazîfe-hûrânın dahi vazîfeleri kalîl olmağla kubh olunduğı takdîrce edâ-i hıdmet olunmayup umûr-ı vakf-ı mezbûr münhal olmak lâzım gelmeğın emvâl-i evkâfdan bir nicesi onı on bir ile pul hesâbı üzre mu‘âmele ve istirbâh olunmağın mâl-ı vakf-ı mezbûr dahi onı on bir ile pul hesâbı üzre istirbâh oluncak asl-ı mâl tekmlîl ve vazîfe-hûrânın dahi vazîfeleri tamâm edâ olunur vech-i meşrûh üzre cânib-i şer‘den [silik] dahi izin virilmek taleb iderim didikde husûs-ı mezbûr her vechile vakfa enfa‘ olmağın vech-i meşrûh üzre mütevellî-i mezbûra dahi izin virilüp işbu hurûf yedine vaz‘ olundı hurrîre fî evâ‘ili Zilhicce sene 1025

Şühûdü’l-hâl

El-Hac Ramazan bin [boş], Hızır bin Süleyman, el-Hâc Mustafa bin Abdi, Ramazan bin Abdullah.

288 - 1616 (1025) Galata 41: 9b/2 Tescil işlemi / Registration

Hamza Reis, Ali Reis ile birlikte mahkemeye gelerek Ali Reis’ten 2000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 12.000 akçe borç aldığını söyler. Bu borç için Ali Reis’e bir takım gemi araç gereçlerini rehin bırakmıştır. Hamza Reis, 90 gün içinde borcunu ödeyemezse, Ali Reis’i rehin bıraktığı eşyaları satarak alacağını tahsil edebilmesi için vekil tayin ettiğini belirtir. Ali Reis de söylenenleri onaylar. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Hamza Reis goes to court with Ali Reis. He states that he borrowed 12,000 akçe from Ali Reis, 2000 akçe of which is interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he pawned some boating equipment to Ali Reis for the loan. Hamza Reis

appoints Ali Reis as his legal agent to sell the equipment and pay back the loan, if the loan is not repaid in 90 days. Ali Reis corroborates Hamza Reis' statement. The court registers these transactions.

Hamza Reis ibn Abdullah meclis-i şer'î-i şerîfde işbu râfi'u'l-kitâb Ali Reis ibn Hasan mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Ali Reis'in zimmetimde karz-ı şer'îden on iki bin akçe ve çuka bahâsından iki bin akçe cem'an yedinde on iki bin akçe deynim olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde yirmi altı kantar üç gemi demiri ve bir yelkenimi mezbûrun yedinde rehn-i makbûz vaz' eyledüm lâkin meblağ-ı mezbûr on iki bin akçeyi târîh-i kitâbdan doksan gün tamâmında mezbûr Ali Reis'e edâ itmek müyesser olmaz ise rihân-ı mezbûreyi bey' idüp semeninin kendüye olan meblağ-ı mezbûrun ahz ü kabz itmeğe mezbûr Ali'yi tarafından vekîl olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhın el-mukar-rûn-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Zilhicce sene 1025 Şühûdü'l-hâl

Şaban Efendi ibn Mehmed el-kâdî, Mehmed Reis bin Yunus, Ömer Reis bin [boş], el-Hâc Mehmed bin İlyas.

289 - 1616 (1025) Galata 41: 10b/2 Dava / Adjudication

Bakkal Yani, kendi adına ve ortağı Manol'un vekili olarak Dede Reis karşısında mahkemeye çıkar. Yani, ortağı Manol ile birlikte Dede Reis'e 46.000 akçe borç verdiklerini, şimdi bu parayı geri istediklerini söyler. Dede Reis, adı geçen ortaklardan 41.500 akçe borç aldığını, kalan 4500 akçenin ise borcun faizi olduğunu, ancak bu faizin de kesinleşmemiş olduğunu söyler. Dede Reis, Yani ve Manol'un üçüncü ortakları olan Todoş'a 41.500 akçeyi ödediğini ve geriye borcu kalmadığını sözlerine ekler. Yani'ye görüşü sorulduğunda, Dede Reis'ten paralarını almadıklarını ve Todoş adında bir ortaklarının da olmadığını söyler. Dede Reis'ten

savını destekleyen bir kanıt istenildiğinde mahkemeden süre ister. Mahkeme, Dede Reis'e kanıt getirmesi için süre verir. Sonuçta dava ertelenir.

Yani, a grocer, is in court against Dede Reis, representing himself and his partner Manol. Yani states that he and his partner Manol lent Dede Reis 46,000 akçe and now they want to be repaid. For his part, Dede Reis claims that he borrowed only 41,500 akçe. The remaining 4500 akçe was the interest on the debt, he says, and it has not yet finalized. He adds that he already paid the 41,500 akçe to Todoş, Yani and Manol's third partner. Accordingly, he has no further debt. Questioned by the court, Yani testifies that he did not receive any payments from Dede Reis, adding that they do not have a third partner named Todoş. The court asks Dede Reis to prove his claims. He requests an extension. The court grants the extension. Thus, the case is postponed.

Mahrûsa-i Galata'da bakkâl tâifesinden Yani veled-i Nikola nâm zimmî kendü tarafından asâleten ve şerîki olan Manol veled-i Hristofli nâm zimmî tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere şer'an sâbite oldukdan sonra vekâleten meclis-i şer'-i şerîfde Dede Reis ibn Mustafa mahzarında üzerine bi'l-asâle ve'l-vekâle takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Dede Reis'e müvekkilim mezbûr ile bi-tarîki'l-karz kırk altı bin fiddî râyic fi'l-vak akçe teslîm eylemiş idik meblağ-ı mezbûr el-ân mezbûr Dede Reis'in zimmetinde olmağın hâlâ mezbûrdan taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Dede Reis cevâbında ben mezbûrân Yani ve Manol ve şerîkleri olup gâyibi ani'l-meclis olan Todoş nâm zimmîlerden kırk bir bin beş yüz bi-tarîki'l-karz fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eylemiş idim mâ'adası olan dört bin beş yüz akçe murâbahadır üzerime devr-i şer'î olmamışdır ve meblağ-ı mezbûr kırk bin beş yüz akçe dahi vilâyet-i Rumili'nde İnebolı Kasabası'nda mezbûrûn Yani ve Manol ve Todoş'a bi't-tamâm teslîm eyledüm zimmetimde bir

akçe deynim yokdur deyücek mezbûr Yani istintâk olundukda cevâbında ben mezbûr Dede Reis'den meblağ-ı mezbûrı almadık ve Todoş nâm zimmî dahi şerîkim yokdur deyücek mezbûr Dede Reis'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine iderim deyü istimhâl itmeğin mehl-i şer'î virilüp mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min Zilhicce li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb bin Aydın, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

290 - 1616 (1025) Galata 41: 11b/3 Tescil işlemi / Registration

Kostantin, Hüsrev Kethüda Vakfı'nın mütevellî vekili Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 800 dirheme vakıftan kiralar. Söz konusu evin borcunun ödenmesine üç kişi kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kostantin goes to court with Mehmet, legal agent of the mutawalli of the Hüsrev Kethüda Waqf. Kostantin takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then, he rents the same house from the waqf for 800 dirhem for a period of one year. Three individuals are appointed as sureties for the debt. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

291 - 1616 (1025) Galata 41: 14b/1 Tescil işlemi / Registration

Ali Reis Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Bey, Francafta adlı Hıris-tiyan kadınla birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Bey, Francafta'ya vakıf parasından 1200 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 11.200 akçe borç verdiğini

ve karşılığında evini rehin aldığını söyler. Mütevellî Ahmet Bey, Francafta'nın borcunun tamamını ödediğini, kendisinin de rehin aldığı evi geri verdiğini sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ahmet Bey, mutawalli of the Ali Reis waqf, goes to court with Francafta, a Christian woman. Ahmet Bey states that he lent Francafta 11,200 akçe out of waqf funds, including interest of 1200 akçe (mentioned as the price of broad cloth). She pawned her house in exchange for the debt. Mutawalli Ahmet Bey adds that Francafta has now repaid the debt in full and he has returned to her the pawned house. The court registers these transactions.

Hâlen Ali Reis Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile mütevellî olan Ahmed Bey ibn Abdüllatif mahfil-i kazâda hâmilü'l-kitâb Francafta bint-i Yasef nâm nasrâniyye mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûreye mâl-i vakf-ı mezbûrdan bi-tarîki'l-karz on bin akçe ve çuka bahâsından bin iki yüz akçe ki cem'an on bir bin iki yüz râyic fi'l-vakt akçe virüp ol dahi benim yedimden kabz eyledikden sonra meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i Galata'da Cami'-i Kebir Mahallesi'nde vâki' bir tarafı mezbûrenin mülki ve bir taraftan tarîk-i hâs ve bir tarafı Petre ve Rıdvan mülki ile mahdûd olan mülk menziline rehin vaz' eyleyüp ben dahi irtihân ve kabûl ve kabz eylemiş idim hâlen meblağ-ı mezbûr on bir bin iki yüz akçeyi merkûmenin yedinden tevliyetim hasebi ile vakf için bi't-tamâm ahz ü kabz idüp fekk-i rehn eyledüm didikde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Francafta bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fî evâhiri Zilhiccetî'ş-şerîfe li-sene hamse ve 'işrî-ne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb bin Abdullah, Mahmud bin el-Hâc İslam, Ahmed bin el-Hâc Şaban, Receb Bey ibn Abdullah, Davud Çavuş, Receb bin Aydın, Yusuf bin Yakub, Mustafa Çelebi bin İbrahim.

292 - 1617 (1026) Galata 41: 16b/2 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Hasan Paşa Vakfı'nın mütevellisi Abdurrahman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 300 dirheme vakıftan kiralar. Mehmet, eve ve paraya kefil olur. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Hasan goes to court with Abdurrahman, mutawalli of the Hasan Paşa Waqf, Hasan takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Mehmet becomes the surety for the house and the money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

293 - 1617 (1026) Galata 41: 19a/1 Tescil işlemi / Registration

Atnaş, Mehmet Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Veli ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 17.000 dirheme vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 1700 dirheme vakıftan kiralar. İki Hristiyan ve bir Yahudi eve ve paraya kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Atnaş goes to court with Veli, mutawalli of the Mehmet Çavuş Waqf. Atnaş takes out a 17,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1700 dirhem for a period of one year. Two Christians and a Jew become sureties with regard to the house and money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

294 - 1617 (1026) Galata 41: 20b/2 Tescil işlemi / Registration

Emir Hayrettin Vakfı'nın mütevellisi Mesut Çavuş, Yorgi ile birlikte mahkemeye gelir. Mesut Çavuş, Yorgi'nin evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 akçeye vakfa sattığını söyler. Yorgi daha sonra aynı evi, aralarında belirledikleri bir fiyat karşılığında vakıftan kiralar. Şimdi Mesut Çavuş, Yorgi'nin söz konusu 6000 akçeyi ve belirlenen kira bedelini vakfa ödediğini, kendisinin de ev üzerindeki rehini kaldırdığını belirtir. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mesut Çavuş, mutawalli of the Emir Hayrettin Waqf, goes to court with Yorgi. Mesut Çavuş states that Yorgi took a 6000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Later Yorgi rented the same house from the waqf for an amount they agreed upon. Now Mesut Çavuş testifies that Yorgi has repaid the 6000 akçe and the rent to the waqf. For his part, Mesut Çavuş has removed the pawn on the house. The court registers the transaction.

Merhûm Emir Hayreddin Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mesud Çavuş ibn el-Hâc Murad meclis-i şer'-i şerîfde râfi'ü'l-kitâb Yorgi veled-i Nikola nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Yorgi mahrûsa-i Galata Sante Marka Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Manol ve bir taraftan Nikola ve bir taraftan Corco mülkleri ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menziline bundan akdem mâl-i vakf-ı mezbûr ile cânib-i vakf-ı mezbûra bi-tarîki'l-istiglâl altı bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey' ve teslim idüp kabz semen eyleyüp ba'dehû yine menzil-i mezbûr müddet-i ma'lûme ve ücret-i mu'ayyene ile istîcâr eylemiş idi el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr altı bin akçeyi ve târîh-i kitâba gelince hâsıl olan icâreyi bi't-tamâm mezbûr Yorgi yedinden bi't-tevliye ahz ü kabz idüp menzil-i merkûmı mezbûra teslim idüp fekk-i rehn eyledüm didikde mütevellî-i mezbûrun vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârın el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdükde mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb

olundı hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer mine'l-Muharremi'l-harâm
li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Haydar bin Abdullah, Yusuf Çavuş bin Abdullah, Hüseyin bin Murad, Hacı Mustafa el-müezzîn, Mahmud Çelebi el-müezzîn, Hüseyin bin Hasan.

295 - 1617 (1026) Galata 41: 21a/2 Tescil işlemi / Registration

Sitti Hatun, Çeşmisiyah Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Sitti Hatun, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 35.000 dirheme Çeşmisiyah Hatun'a satar, sonra aynı evi bir yılığına 1880 akçeye Çeşmisiyah Hatun'dan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Sitti Hatun goes to court with Çeşmisiyah Hatun. Sitti Hatun takes out 35,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Çeşmisiyah Hatun. Then she rents the same house from Çeşmisiyah Hatun for 1880 akçe for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

296 - 1617 (1026) Galata 41: 21b/1 Tescil işlemi / Registration

Marula, Ebülfazl Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Marula, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 700 dirheme vakıftan kiralar. Yani, söz konusu eve ve paraya kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Marula goes to court with Mehmet, mutawali of the Ebülfazl Waqf. Marula takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf

for 700 dirhem for a period of one year. Yani serves as surety for the house and the money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

297 - 1617 (1026) Galata 41: 22a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Hamza Reis, Ahmet Reis'e 4430 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 28.430 akçe borcu olduğunu söyler. Bu borç için gemisini içindeki eşyalarla birlikte Ahmet Reis'e rehin vermiştir. Ahmet Reis, Hamza Reis'in sözlerini doğrular. Hamza Reis, söz konusu borcunu doksan gün içinde ödeyemezse, mahkemede bulunan Mehmet Çelebi rehindeki gemiyi satıp Ahmet Reis'in alacağını ödeyecek, kalan parayı da kendisine ulaştıracaktır. Mehmet Çelebi, vekâleti kabul ettiğini söyler. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Hamza Reis states that he owes Ahmet Reis 28,430 akçe, including 4430 akçe in interest (mentioned as the price of broad cloth). In exchange for this debt, Hamza Reis has pawned his ship to Ahmet Reis, including its equipment. Ahmet Reis corroborates Hamza Reis's account. Hamza Reis then appoints Mehmet Çelebi, who is present in court, as his legal agent to sell the ship and pay his debt to Ahmet Reis if he fails to pay it back in 90 days, and to hand the remainder to him. Mehmet Çelebi accepts the agency. The court registers these transactions.

Hamza Reis bin Abdullah meclis-i şer'î şerîfde râfi'ul-kitâb Ahmed Reis ibn Tursun mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Ahmed Reis'in târîh-i kitâbdan doksan gün tamâmına mü'eccel olmak üzere deyn-i şer'îden zimmetimde edâsı lâzım yirmi dört [bin] fiddî Osmanî râyic fi'l-vakt akçe asl-ı mâldan ve dört bin dört yüz akçe dahi çuka bahâsından cem'an yirmi sekiz bin dört yüz akçe deynim olmağın meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde

Karamürsel demekle ma'rûf otuz zirâ' mülk sefinemi ve içinde beynimizde ma'lûm olan âlâtını mezbûr Ahmed Reis yedinde rehn-i makbûz vaz' eyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdülden sonra mezbûr Hamza Reis bast-ı merâm idüp eğer meblağ-ı mezbûr yirmi sekiz bin dört yüz akçeyi doksan gün tamâmında dâ'in-i mezbûra edâ eylemek müyesser olmaz ise ba'de hulûlî'l-ecl sefîne-i mezbûreyi semen-i misli ile bey' idüp semeninden meblağ-ı mezbûr yirmi sekiz bin dört yüz akçesini dâ'in-i mezbûra ve fazla kalursa bana îsâle ve kabz u îsâle mütevakkıf olduğu umûra işbu hâzır bi'l-meclis olan Mehmed Çelebi ibn Hüsâm nâm kimesneyi tarafımdan azilden masûn vekâlet-i devriye ile vekîl ve menâbıma nâib nasb eyledüm didikde mezbûr Mehmed Çelebi dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmetini edâya müte'ahhid olmağın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrîre fi'l-yevmi's-sânî 'aşer mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Reis bin Hamdi, Hasan Bey ibn Abdullah, Piri bin Abdünnebi, Receb bin Aydın.

298 - 1617 (1026) Galata 41: 25a/1 Tescil işlemi / Registration

Mezistre Kazası'na bağlı Seyhova Köyü'nde yaşayan 15 kişilik Hıristiyan bir grup, Ali Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Ağa ile birlikte mahkemeye gelirler. Köylüler, adı geçen vakıftan, 10.200 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 78.200 dirhem borç aldıklarını söylerler. Köylüler, bu borcu dokuz ay içinde ödeyeceklerini ve borcun ödenmesi konusunda birbirlerine kefil olduklarını sözlerine eklerler. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

15 Christians residing in the Seyhova village of the Mezistre district go to court with Mustafa Ağa, mutawalli of the Ali Ağa Waqf. The villagers state that they have borrowed a total of 78,200 dirhem from the waqf, including interest of 10,200

dirhem (mentioned as the price of broad cloth). They add that they will settle the debt in 9 months. The villagers serve as each other's surety in case the debt is not paid. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

299 - 1617 (1026) Galata 41: 25b/1 Tescil işlemi / Registration

Karaköy sakinlerinden Nikola, Emir Hayreddin Vakfı'nın mütevellisi Murat Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar. Bu işlemten sonra müteveli, satılan evi boşaltarak Nikola'ya bir yıllığına 700 dirheme kiraya verir. Son olarak iki Hristiyan Nikola'nın vakfa olan borçlanması kefil olurlar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Nikola, a resident of Karaköy, takes out a 6000 dirhem mortgage on his house (istiglal) from the mutawalli of the Emir Hayreddin Waqf, Murat Ali. Then the mutawalli rents the same house to Nikola for a period of one year, for 700 dirhem. Finally, two Christians agree to serve as Nikola's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

300 - 1617 (1026) Galata 41: 26a/2 Tescil işlemi / Registration

Karaköy sakinlerinden Efandole, Gazanfer Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Efandole, aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Efandole'nin vakfa olan borcu için iki Hristiyanı kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Efandole, a resident of Karaköy, takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Gazanfer Ağa Waqf. Then, the mutawalli rents the same house to Efandole for a period of one year, for 1000 dirhem. Efandole appoints two Christians as sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

301 - 1617 (1026) Galata 41: 26a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet Çelebi evini Mahmut Çelebi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Ahmet, aynı evi Mahmut Çelebi'den bir yıllığına 1000 dirhem karşılığında kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil edilir.

Ahmet Çelebi takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mahmut Çelebi. Then Ahmet Çelebi rents the same house from Mahmut Çelebi for a period of one year for 1000 dirhem. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

302 - 1617 (1026) Galata 41: 28b/5 Dava / *Adjudication*

Şeyh Ferhat Vakfı'na padişah beratı ile mütevellî olan Mehmet, Arnavutköy sakinlerinden Salomon adlı Yahudi'den davacı olur. Mehmet, Salomon'un daha önce vakfın eski mütevellisi Rüstem'den 50.000 akçe borç aldığını ve toplam borcunun faiziyle birlikte 80.000 akçe olduğunu belirtir. Mehmet, Salomon'un borcunun 30.000 akçesini Rüstem'e ödediğini ancak geriye kalan 50.000 akçeyi hâlâ ödemediğini söyleyerek bu paranın Salomon'dan alınmasını ister. Mahkeme Salomon'a görüşünü sorar. Salomon, borçlandığını kabul etmekle birlikte borcunu tümüyle

eski mütevellî Rüstem'e ödediğini söyler. Salomon buna ek olarak, daha önce Mehmet'in bu parayı yine istediğini, kendisinin de Mahmut Ağa mahkemesinde eski mütevellî Rüstem'in yanında bütün borcunu ödediğini şahitlerle kanıtladığını ileri sürer. Salomon konuya ilişkin dava hüccetini de mahkemeye sunar. Mahkeme Mehmet'in yanında söz konusu hücceti okur. Ne var ki Mehmet, bu davaya gittiğini reddeder. Bunun üzerine mahkeme Salomon'dan sunmuş olduğu hüccetin içeriğini kanıtlamasını ister. Salomon, getirdiği şahitlerin desteğiyle hüccetin içeriğinin doğruluğunu kanıtlar. Sonuç olarak davayı davalı Salomon kazanır.

Mehmet, who became the mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf through an imperial appointment (berat), sues Salomon, a Jew from Arnavutköy. Mehmet states that Salomon had borrowed 50,000 akçe from the former mutawalli of the waqf, Rüstem, and in time his debt rose to 80,000 akçe with the accrued interest. Mehmet adds that Salomon paid 30,000 akçe of this amount to Rüstem but failed to pay the remaining 50,000 akçe. He wants this amount to be collected from him. Questioned by the court, Salomon acknowledges the loan but claims that he repaid the debt in full to Rüstem. Salomon adds that Mehmet had demanded this money before in the Mahmut Ağa Court, where he proved his claim through witnesses in Rüstem's presence. Salomon goes on to present to court the hujjet regarding this case. The hujjet is read in the presence of Mehmet, who denies his attendance at the mentioned trial. The court then asks Salomon to prove the validity of the hujjet. He does so through witnesses. In the end, the defendant Salomon wins the case.

Mahmiye-i İstanbul'da merhûm Şeyh Ferhâd Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed bin Ahmed meclis-i şer' de mahrûsa-i Galata muzâfâtından Arnavud köyi dimekle ma'rûfe karye sâkinlerinden Salamon veled-i Nuh nâm Yahudi mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Salamon zimmetinde asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan sâbıkan mütevellî-i vakf-ı

mezbûr olan Rüstem bin Abdullah mu'âmelesi ile elli bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe ve murâbaha-i şer'îyyeden dahi otuz bin akçe cem'an seksen bin akçe var idi meblağ-ı mezbûrdan otuz bin akçesini mezbûr Rüstem zamân-ı tevliyetinde mezbûrdan alup kabz idüp bâkî mezbûr Salamon zimmetinde elli bin akçe kalmışdır hâlen mezbûrdan vakf için alıvirilmek taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Salamon cevâbında fi'l-vâkî mâl-ı vakf-ı mezbûrdan vech-i muharrer üzre zimmetimde seksen bin akçe var idi lâkin meblağ-ı mezbûr seksen bin akçeyi bi't-tamam mezbûr Rüstem'e zamân-ı tevliyetinde teslim idüp mezbûr dahi alup kabz eyleyüp zimmetimde bir akçe ve bir habbe kalmamışdır mütevellî-i mezbûr Mehmed meblağ-ı mezbûr elli bin akçeyi bundan akdem benden taleb eyledikde mezbûr ile mahmiyye-i mezbûrede Mahmud Ağa mahkemesinde nâ'ibü's-şer' huzûrunda mezbûr Rüstem dahi hâzır iken mürâfa'a-i şer'î olduğumuzda meblağ-ı mezbûrî merkûm Rüstem'e zamân-ı tevliyetinde bi't-tamam teslim itdüğimi mezbûr Mehmed muvâcehesinde Ali Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî ve Emin Bey bin Rüstem nâm kimesneler şehâdetleriyle isbât eyleyüp mezbûr mütevellî Mehmed ol hinde da'vâdan men' olunup yedime hüccet-i şer'îyye virilmişdir nazar olunup mücebince yine men' olunsun deyü mahkeme-i mezbûrede sâbıkan nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mehmed hatt ve hatemini müştemile ve sene isneteyn ve 'işrine ve elf Muharremü'l-harâmı evâhiri ile müverraha mazmûnı takrîr-i meşrûhuna mutâbık hüccet-i şer'îyye ibrâz idüp nazar olunup mezbûr mütevellî Mehmed'in muvâcehesinde kırâ'et olunup mazmûnundan su'âl olundukda mezbûr Mehmed cevâbında hüccet-i merkûme benim muvâcehemde olmamışdır deyü mazmûn-ı hüccet-i merkûmeyi münkir olıcak mezbûr Salamon'dan mazmûn-ı hüccet-i merkûmeye beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden [silik] Yusuf ve [silik] Durmuş ve Mehmed bin İbrahim nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup gıbbe'l-istintâk fi'l-vâkî mezbûr Salamon mahkeme-i mezbûrede nâ'ib-i mûmâ-ileyh huzûrunda mezbûr mütevellî [silik] muvâcehesinde mezbûr Rüstem dahi hâzır iken isbât eyleyüp mezbûr

Mehmed ol hinde da'vâdan men' olundı biz hâzırlar idik hüccet-i merkûme mahkeme-i mahkiyede nâ'ib-i mûmâ-ileyh huzûrunda mezbûr mütevellî Mehmed'in muvâcehesinde olunmuşdur biz mazmûn-ı hüccet-i mezbûreye şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü hüccet-i mesfûreye mutâbık edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde gıbbe't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mücebiyle mezbûr Mehmed vech-i muharrer üzre da'vâdan men' olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrîre fî evâhiri'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed Bey bin Abdullah el-bevvâb, İdris Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî.

303 - 1617 (1026) Galata 41: 31b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'daki Çukur Camisi için vakfedilen paranın mütevellisi ve aynı zamanda söz konusu caminin imamı olan Mahmut Çelebi'nin ölmesi üzerine mirası, oğulları Mehmet ile Mustafa'ya kalır. Varislerin vekili Hüseyin Efendi, Tophane'deki Ali Paşa Camisi'nin hatibi Mehmet Efendi ile mahkemededir. Hüseyin Efendi, merhum Mahmut Çelebi'nin, vakıf malından Mehmet Efendi'ye 18.000 akçe borç verdiğini, karşılığında da Mehmet Efendi'den kimi değerli eşyalarını rehin aldığını söyler. Hüseyin Efendi, merhumun bunun dışında kendi malından Mehmet Efendi'ye 104.000 akçe daha verdiğini ancak bunun 65.000 akçesini ölmeden önce tahsil ettiğini sözlerine ekler. Bu açıklamalardan sonra Hüseyin Efendi, Mehmet Efendi'nin vakfa ve merhuma olan borçlarının bir de kendisine sorularak yanıtının sicile kaydedilmesini ister. Mahkeme Mehmet Efendi'ye görüşünü sorar. Mehmet Efendi, vakfa 15.300 akçe borcu kaldığını, bunun da 10.000 akçesi karşılığında söz konusu eşyalarını rehin bıraktığını söyler. Mehmet Efendi, merhuma da sadece 10.000 akçe borcu kaldığını, geriye kalanını ölümünden önce ödediğini söyler. Mahkeme Mehmet Efendi'nin bu sözlerini sicile kaydeder.

Upon the death of Mahmut Çelebi, mutawalli of funds donated to the Çukur Mosque in Galata and prayer leader (imam) of the mosque, his estate falls to his sons Mehmet and Mustafa. The legal agent of the heirs, Hüseyin Efendi, goes to court with Mehmet Efendi, the preacher (hatip) of the Ali Paşa Mosque in Tophane. Hüseyin Efendi states that the late Mahmut Çelebi lent Mehmet Efendi 18,000 akçe out of waqf funds and in return pawned some of Mehmet Efendi's valuables. Mahmut Çelebi also lent Mehmet Efendi 104,000 akçe out of his own pocket, collecting only 65,000 akçe of this amount before his death. Hüseyin Efendi asks the court to register Mehmet Efendi's debt to the deceased, his debt to the waqf, and also his testimony. Questioned by the court, Mehmet Efendi states that he owes 15,300 to the waqf and that he pawned his belongings to cover 10,000 akçe of this amount. He also states that his debt to the deceased amounts to only 10,000 akçe, the remainder having been paid before his death. The court registers Mehmet Efendi's testimony.

Mahrûsa-i Galata hâricinde vâki' Çukur Câmi'i imâmı olmağla tevliyeti câmi'-i mezbûr imâmına meşrûta olan nûkûd-ı mevkûfe-nin bi'l-fi'l mütevellîsi olup ve sâbıkan câmi'-i mezbûra imâm olup vakf-ı mezbûra mütevellî iken vefât iden merhûm Mahmûd Çelebi'nin oğlu olup mecnûn olmağla emvâlini tasarrufa kâdir olmayan Mehmed'in min kıbeli's-şer'i's-şerîf mansûb vasîsi ve diğ.er oğlu Mustafa'nın zevce-i metrûkesi Dilerver bint-i Abdullah'ın husûs-ı âtiye hasm-ı câhid mahzarında bi-mâ hüve nehci's-sübût sâbi-tü'l-vekâle vekîlleri olan Hüseyin Efendi bin İslam meclis-i şer'-i şerîfde kasaba-i Tophâne'de Ali Paşa Câmi'inde hâlen hatîb olan Mehmed Efendi bin Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr malından mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde mezbûr Mahmud Çelebi yediyle virilmiş on sekiz bin beş yüz akçe olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mezbûr Mehmed Efendi zeberced ile murassa' bir gümüş kuşâğını ve üç ayaklı bir çift la'l küpesini ve sansar kürk.ü bir mor ferâcesini ve bir yeşil ve bir gül-gûnî kaftan-larını rehn vaz' eylemiş idi ve mezbûr Mahmud Çelebi'nin kendü

malından dahi mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde yüz dört bin akçe olup meblağ-ı mezbûrdan altmış beş bin beş yüz akçesini merkûm Mahmud Çelebi hâl-i sıhhatinde mezbûr Mehmed Efendi yedinden alız ü kabz idüp bâkî mezbûrun zimmetinde otuz sekiz bin beş yüz akçe kalup verese-i mezbûreye intikâl itmeğın hâlen mezbûrdan bu cümle su’âl olunup cevâbı zabt ve tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Mehmed Efendi cevâbında benim vakf-ı mezbûra ancak on beş bin üç yüz akçe deynim olup meblağ-ı mezbûrun on bin akçesi mukâbelesinde zikr olunan zeberced ile murassa‘ kuşağım ve iki bin sekiz yüz akçesi mukâbelesinde zikr olunan la’l küpem ve iki bin beş yüz akçesi mukâbelesinde zikr olunan ferâce ve kaftanlarını rehn vaz‘ eylemiş idim ve müteveffâ-yı mezbûr Mahmud Çelebi’nin kendü malından dahi zimmetimde bâkî ancak on bin akçe kalmışdır mâ‘adâsını hâl-i sıhhatinde mezbûra teslîm eyledim vakf-ı mezbûra ve verese-i mezbûrûna ziyâde deynim yoktur deyücek vâkî‘ hâl zabten li’l-makâl bi’t-taleb ketb ü tahrîr olundı tahrîren fî evâsıtı’l-Muharremi’l-harâm li-sene sitte ve ‘ışrîne ve elf

Şühûd

Pîrî bin Abdünnebi, Receb bin Aydın, Mehmed bin Abdi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

304 - 1617 (1026) Galata 41: 36b/3 Dava / *Adjudication*

Ayşe Hatun’un vekili olan oğlu Mehmet Çelebi, vakfettiği paranın mütevellisi olan Abdurrahman Çelebi karşısında mahkemedir. Üç ay önce Ayşe Hatun, 24.000 akçesini yıllık 10’a 11,5 akçe getirecek biçimde rehin ve faiz işlerinde işletilmesi şartıyla vakfetmiştir. Elde edilen kârdan, Öksüz Mescidi Camisi’nde imam ve hatip olanlara günlük 2’şer akçe, aynı caminin müezzin evine günlük 1’er akçe ve yine bu camide Cuma günleri hatib ve müezzin olanlara 1,5’ar akçe verilecek, kalan kâr da yaptığı hizmet karşılığında mütevelliyeye verilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet Çelebi, müvekkilinin düzenlediği bu vakfiyenin

kimi İslam hukukçularına göre geçersiz olduğunu ileri sürerek vakfiyenin bozulmasını, ayrıca asıl paranın ve mütevellinin üç aylık hizmet karşılığında aldığı 90 akçenin, fazladan alındığını öne sürdüğü 20 akçeyle birlikte alınmasını isteyerek mütevelliden davacı olur. Abdurrahman Çelebi ise kimi İslam hukukçularının görüşüne göre vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuç olarak mahkeme, mütevellinin savını benimseyerek yapılan vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Ayşe Hatun's son and legal agent, Mehmet Çelebi, sues Abdurrahman Çelebi, mutawalli of funds that Ayşe Hatun has endowed. Three months ago Ayşe Hatun endowed 24,000 akçe to be invested in interest-bearing loans and the pawn business at 11.5 for 10 interest. Out of the profit of the enterprise, 2 akçe per day would be paid to the preachers and prayer leaders (imam) of the Öksüz Mescidi Mosque, 1 akçe per day to the prayer callers (muezzin) of the same mosque, 1.5 akçe per day to the Friday preachers and prayer callers, and whatever remains to the mutawalli for his services. After these stipulations have been recorded, Mehmet Çelebi claims, based on the views of some Islamic jurists, that the waqf deed (vakfiye) should be annulled as invalid. Suing the mutawalli, he asks him to return to his client Ayşe Hatun the principal and the 90 akçe salary he has received for three months' services (including the 20 akçe paid extra). For his part, Abdurrahman Çelebi claims that the waqf cannot be annulled, based on the views of other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i bî-pâyân ol mâlik-i mülk-i câvidân ve vâkîf-ı esrâr-ı ins ü cân hazretlerinin bârgâh-ı mukaddeslerine ref' olunup ve dürer-i salât ü selâm huçeste-nizâm-ı şâh-ı rûsul maksad-ı aksâ-yı küll Muhammed Mustafa aleyhi's-salât küllü subh u mesâ hazretlerinin ravza-i razıyye-i hatîrelerine ve âl ü ashâb-ı izzet-intisâblarının ezvâc-ı tayyibe-i tâhirelerine îsâr olunduktan sonra bu vesîka-i enîka ve bu nemîka-i sahîhanın tahrîrine sebep budur ki mahrûsa-i

Galata sâkinelerinden olan sâhibetü'l-hayrât Âişe Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından vakf-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Ramazan Kapûdân bin [boş] ve Mustafa Çelebi bin Mehmed şehâdetleriyle şer'an sâbite olan oğlu Mehmed Çelebi bin Mehmed meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mezkûre Âişe'nin vakf-ı âti'z-zikre min ba'd da vâ-yı rücû'a li-eclî't-tescîl mütevellî nasb ü ta'yîn eylediği Abdurrahman Çelebi bin Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vâlidem müvekkile-i mezbûre Âişe etyab-ı emvâl ve ahlâs-ı menâlinde râyic fi'l-vakt yirmi dört bin akçe ki nısfı te'kîden li'l-asl on iki bin akçe olur ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile muhtâr kıldıkdan sonra hasbeten li'llâhi te'âlâ ve haşyeten li-rûhi resûlihi'l-mu'allâ vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ü habs idüp şöyle şart eyledi ki meblağ-ı mezbûr mütevellî yediyle rehn-i kavî ve kefil-i melî ile ale'l-vechî'l-helâl bir senede on akçe on bir buçuk akçe hesâbı üzre istirbâh ve istiglâl olunup hâsıl olan rub' [?] ve galâlden mahmiyye-i İstanbul'da yeniçeriler odaları semtinde Öksüz Mescidi dimekle ma'rûf câmi'-i şerîfde her kim imam olursa yevmî iki akçe vazîfe virile ve câmi'-i mezbûrda her kim hatîb olursa yevmî iki akçe vazîfe virile ve câmi'-i mezbûrda vakit mü'ezzini olan kimesne eyyâm-ı Cum'ada bir akçe ile salâ mü'ezzini ve bir akçe ile devr-hân olup cem'an yevmî iki akçeye mutasarrıf ola ve câmi'-i mezbûrda hatîb salâ mü'ezzinliği hıdmetine ta'yîn olunan iki nefer kimesneler eyyâm-ı Cum'ada salâ mü'ezzinliği ve devr-hânlık idüp [silik] yevmî birer buçuk akçe vazîfeye mutasarrıf olalar ve vazîfe-i mezbûreden bâkî kalan murâbaha vazîfe-i tevliyet ola ve fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi hayâtda oldukça vakf-ı mezbûra hasbî nâzır ola ve mürûr-ı eyyâm ile câmi'-i mezbûre inhidâm târî olursa re'y-i hâkimü's-şer'î's-şerîfe makbûz ola ve meblağ-ı mârû'l-beyânı târih-i kitâbdan üç ay mukaddem mütevellî-i mezbûr Abdurrahman Çelebi'ye teslim idüp ol dahi kabz ve tesellüm idüp meblağ-ı mârû'l-[...] sâ'ir mütevellî-i evkâf [gibi] üç ay tasarruf idüp rub'-ı vakıfıdan vazîfe-i tevliyet deyü doksan akçe ahz ü kabz [silik] didikde vekîl-i mezbûr kelimât-ı meşrûhasında mütevellî-i mezbûr vicâhen tasdik ve kabz ü tesellüm alâ vechî'l-i'tirâf tahkîk idüp [silik] ikrâr-ı

bi'l-vakf ve't-teslîm minvâl-i meşrûh üzre ikmâl ve [...] olundıkdan sonra vekîl-i mezbûr inân-ı kelâmını semt-i âhara atf idüp bu vech üzre takrîr-i kelâm itdikde e'imme-i [...] ve müctehidîn-i meşâhîr re'y-i münîr ve tedbîr-i müşîrleri üzre vakf-ı derâhim ve denânir bâtil ve âna müteferri' olan şürût sahîha olmadığı cihetden vakf-ı mezbûrdan bi'l-vekâle rücû' idüp asl-ı vakf olan meblağ-ı mârû'l-beyânı istirdâd idüp ve zamân-ı tasarrufunda vazîfet-i tevliyet deyü kabz itdüğü doksan akçenin yirmi akçesi asıldan zâyid olmağın zikr olunan yirmi akçeyi dahi taleb iderim deyüp mütevellî-i mezbûr istintâk olundukda eğer e'imme-i [silik] meşâhîr-i mezheb-i şerîfleri üzre hâl zikr olunan minvâl üzredir lâkin hazret-i İmam Züfer'den dâric-i medâric rahimehû bârî hazret-i İmâm-ı Ensârî rivâyeti sıhhati üzre [...] mütenevvi' olan şürût dahi sahîhadır deyü hakim-i mevki'-i sadr-ı küttâb tûbâ lehû ve husne me'âb hazretlerinden rivâyet-i mezbûre üzre vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve zamân-ı tevliyetinde mütevellî-i mezbûrun vazîfe-i tevliyet deyü ahz itdüğü meblağ-ı mezbûrdan berâtına hükm taleb idicek hâkim-i mûmâ-ileyh dahi minvâl-i meşrûh üzre hükm itdikden sonra vekîl-i mezbûr semt-i âhara ubûr idüp eğerçe hükm-i mezbûr ile sıhhat hâsıl oldu lâkin İmâm-ı A'zam ve hüâm-ı akdem ve efham Ebâ Hanîfe el-Kûfî cûziye hayrû'l-cezâ ve kûfiye katında sıhhat-i lüzûmı müstelzim olmadığı cihetinden kâbil-i rücû'ı olmağın bi'l-vekâle rücû' idüp asl-ı vakf olan meblağ-ı mezbûrı müvekkilem içün taleb iderim deyüp mütevellî-i mezbûr dahi eğerçe imâm-ı mûmâ-ileyh mezheb-i şerîfleri üzre hâl zikr olunan minvâl üzredir lâkin ba'zı e'imme-i kirâm katında sıhhat mufârik anı'l-lüzûm değildir anlar mezhebi üzre lüzûmına dahi hükm taleb iderim deyücek hâkim-i müşârün-ileyh [...] allâhü te'âlâ el-hakk beyne yedeyhi âlimen bi'l-hilâf lüzûm-ı vakf-ı mezbûra hükm idüp vakf lâzım ve müseccel olup min ba'd naks ve nakzına mahâl muhâl oldu fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahu fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkıfu ale'l-hayyîl-cevvâdîl-kerîm ve alâ hâzâ vaka'a [...] ve't-tahrîr fî evâ'ili'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed Çavuş dergâh-ı âlî, kıdvetü’l-ümerâ Muslihiddin Ağa, Mehmed Çelebi bin Ali, Usta İbrahim el-Hayyât, Mehmed bin Abdurrahman, Mehmed bin Halil, Üveys bin Ahmed, Müstecab bin Hasan, İsmail bin Ali Galatavî, Mustafa Kapûdân ibn Abdullah, İbrahim Ağa alây-ı Beyzâde, Ali bin Himmet, Mustafa bin Ahmed er-râcil, Ramazan Kapûdân, Mustafa bin el-Hâc Şaban, fahrü’l-emâcid Mehmed Subaşı Zağarcı, Yahya bin Zekeriya el-muhzır ve gayruhum.

305 - 1617 (1026) Galata 41: 37a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa, Mustafa Ağa Vakfı’nın mütevellisi Abdurrahman’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 500 dirheme kiralar. Mustafa’nın vakfa olan borçlanmasına iki kişi kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mustafa takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Abdurrahman, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. Two persons serve as sureties for Mustafa’s debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

306 - 1617 (1026) Galata 41: 38b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Hatice isimli kız çocuğunun vasisi Hüseyin, Hatice’nin parasından Ahmet Çelebi’de olan 4000 dirhem ve faizi (çuha bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olan 400 dirhemi Ahmet’ten teslim aldığını söyler. Mahkeme de Hüseyin’in bu sözlerini sicile kaydeder.

Hüseyin, guardian of a girl named Hatice, states that he collected from Ahmet Çelebi 40,000 akçe as settlement for a loan out of Hatice's funds along with 400 dirhem interest (mentioned as the price of broad cloth). The court registers Hüseyin's testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

307 - 1617 (1026) Galata 41: 39a/2 Tescil işlemi / Registration

Ayşe'nin vekili Mehmet Çelebi, Ayşe'ye ait bir evi Bavgöz (?) Mescidi için vakfedilen paranın mütevellisi Abdurrahman'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 24.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mehmet Çelebi, aynı evi Ayşe adına mütevelliden bir yıllığına 3000 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkeme tarafından tescil edilir.

Mehmet Çelebi, legal agent of Ayşe, takes out a 24,000 dirhem mortgage (istiglal) on Ayşe's house from Abdurrahman, mutawalli of funds endowed for the Bavgöz (?) Mosque. Then he rents the same house from the mutawalli, on behalf of Ayşe, for 3000 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

308 - 1617 (1026) Galata 41: 39b/2 Tescil işlemi / Registration

Manol, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Manol, satmış olduğu evi mütevelliden bir yıllığına 800 dirheme kiralar. Yıl sonunda Manol'un evi boşaltacağına ya da vakfa olan borcunu ödeyeceğine iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Manol takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 800 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety that Manol will either vacate the house at the end of one year or pay his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

309 - 1617 (1026) Galata 41: 39b/3 Tescil işlemi / Registration

Kostantin, Hüseyin Ağa Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da satmış olduğu evi mütevelliden bir yılığına 2000 dirheme kiralar. Yıl sonunda Kostantin’in evi boşaltacağına ya da vakfa olan borcunu ödeyeceğine iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kostantin takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 2000 akçe for a period of one year. Two Christians serve as sureties that Kostantin will either vacate the house at the end of one year or pay his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

310 - 1617 (1026) Galata 41: 40b/1 Tescil işlemi / Registration

Ölen Maverdi’nin mirası kızı Lişaro ile eşi Perapye’ye kalır. Mustafapaşa Vakfı’nın mütevellisi ve Perapye birlikte mahkemedirler. Maverdi yaşamında Mustafapaşa Vakfı’ndan 10.000 akçe borç almış, bu borcun karşılığında da mütevellie evini

istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satmıştır. Şimdi vakıf mütevellisi, Maverdi'nin borcunu Perapye'den aldığını, dolayısıyla da söz konusu evi rehinden çıkararak varislere teslim ettiğini söyler. Mütevellinin bu sözlerini Perapye'nin de onaylamasının ardından yapılan işlemler mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

The estate of the late Maverdi falls to his daughter Lişaro and his wife Perapye. During his lifetime, Maverdi had taken out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the Mustafa-paşa Waqf. Now, the waqf's mutawalli states that Perapye has paid back Maverdi's debt. Consequently, he has released the house from pawn and returned it to Maverdi's inheritors. Perapye corroborates the mutawalli's account. The court registers the transactions.

[silik] Mustafa Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan [silik] nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i [mezbûre] hâricinde Koloğlu Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem hâlik olan Maverdi veled-i Yorgi [silik] sulbiye sağîre kızı Lişaro'ya kibel-i şer'-i şerîfden mansûbe vasî olduğu şer'an sâbit olan [vâlidesi] Perapye bint-i Yani nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mezbûr Maverdi zimmetinde on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe olup meblağ-ı mezbûr içün zimmi-i mezbûr [silik] sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yani veled-i Filoris mülki ve bir taraftan Refire veled-i Mihal mülki ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzilinî bi-tarîki'l-istiglal mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Cafer bin Abdullah'a bey' idüp ol dahi vech-i muharrer üzre cânib-i vakf içün iştirâ itdikden sonra menzil-i mezbûr mezbûr Maverdi hâl-i sıhhatinde mütevellî-i mezbûrdan yine müddet-i ma'lûme ve ücret-i mu'ayyene ile isticâr eylemiş idüğü el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr on bin akçeyi vasîye-i mezbûre Perapye yedinden bi't-tamâm tevliyetim hasebiyle alup kabz idüp menzil-i mârû'z-zikri merkûmeye teslîm idüp fekk-i rehn eyledim ve mezbûr Maverdi'den menzil-i merkûmı vech-i muharrer üzre mütevellî-i mezbûr Cafer'e bey' eyledikde

derk-i menzil-i mezbûra ve ücretine mezbûre Perapye ve Zefire bint-i Yorgi emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuş idi meblağ-ı mezbûrî asîl-i mezbûr Maverdi’nin muhalledfâtından alup kabz eylediğim ecilden mezbûretânın vech-i muharrer üzre zimmetleri kefâletden berî olmuşdur min ba’d mezbûre Perapye ve Zefire ile dahi da’vâ ve nizâ’ım yokdur didikde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûre Perapye ile bi’l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-vaka’a ketb olundu hurrîre fî evâhiri Saferî’l-hayr li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa bin Abdullah, Hasan Bey bin Sefer, Murad bin Abdullah, Mehmed bin Ramazan, Mehmed bin Abdullah, Üstâd Süleyman bin Abdullah, Musa bin Mehmed, Yusuf bin Himmet ve gayruhum.

311 - 1617 (1026) Galata 41: 41b/1 Dava / *Adjudication*

Ölen Hacı Hüseyin’in mirası kızı Hatice’yle Hayriye’ye kalır. Hayriye, Hatice’nin vasisi olan Ahmet’ten davacı olur. Hayriye’ye göre merhum Hacı Hüseyin, yaşamında ikinci Hüseyin’e 25.000 akçe borç vermiştir. İkinci Hüseyin de aldığı borç karşılığında Ayasofya Vakfı’ndan kiralamış olduğu dükkânının çeyrek hissesini merhuma rehin olarak devretmiştir. Hatta vakıf defterinde dükkânın çeyrek hissesi merhumun üzerine kayıtlıdır. Merhum, ikinci Hüseyin’den alacağını tahsil ettiğinde, dükkândaki hissesini ikinci Hüseyin’e geri devredeceğine söz vermiştir. Şimdi Hayriye, vasi Ahmet’in söz konusu 25.000 akçeyi ikinci Hüseyin’den tahsil ederek çeyrek dükkân hissesini de tekrar ikinci Hüseyin’e devrettiğini söyler ve kendisine bu paradan miras kalan 3525 akçenin vasiden alınmasını ister. Mahkeme, Ahmet’e görüşünü sorar. Ahmet, söz konusu dükkân hissesinin Hatice’ye miras kaldığını, ancak bu hisseyi de ikinci Hüseyin’e devretmenin Hatice açısından daha iyi olacağını düşünerek devir işlemini yaptığını belirtir. Ahmet, merhumun daha önce ikinci Hüseyin’deki alacağı karşılığında

söz konusu dükkân hissesine rehin koyduğunu bilmediğini söyler. Bunun üzerine mahkeme Hayriye'den savını desteklemesini ister. Hayriye de mahkemeye getirdiği şahitlerin desteğiyle savını kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme Hayriye lehine karar verir.

The estate of the late Hacı Hüseyin falls to his daughter Hatice and his wife Hayriye. Hayriye sues Hatice's guardian Ahmet. According to Hayriye, the late Hacı Hüseyin had lent Hüseyin II 25,000 akçe during his lifetime. In exchange for the debt, Hüseyin II pawned a quarter-share of a store rented from the Ayasofya Waqf. The waqf register indicates that the deceased is the owner of a quarter-share of the store, she says. The deceased had promised to return the share to Hüseyin II once he collected the money. Now, Hayriye claims, guardian Ahmet has collected the 25,000 akçe from Hüseyin II and transferred the share back to him. Accordingly, she wants her share of the money, 3525 akçe. Questioned by the court, Ahmet states that the store share in question fell to Hayriye, and that he transferred the share back to Hüseyin II, believing this was best for her. He adds that he did not know that the store share was pawned in exchange for the debt of Hüseyin II. The court asks Hayriye to prove her claim. She does so through witness accounts. As a result, the court rules in favor of Hayriye.

[Mahrûsa-i Galata'da] sâkin iken vefât [iden] merhûm Hacı Hüseyin bin Receb nâm kimesnenin [verâseti sağîre kızı] Hadice'ye ve zevce-i metrûkesi Hayriye Hâtun'a münhasıra olduktan sonra mezbûre Hayriye Hâtun [meclis-i] şer'-i şerîfde mezbûre Hadice'nin kibel-i şer'den mansûb vasîsi olan Ahmed Çelebi bin Ali mahzarında [takrîr-i kelâm] idüp mezbûr el-Hâc Hüseyin hâl-i sıhhatinde işbu hâzır bi'l-meclis olan Hüseyin bin Abdullah nâm kimesneye bi-tarîki'l-karz yirmi beş bin akçe teslim idüp mezbûr dahi alup kabz idüp ba'dehû Ayasofya Vakfı'ndan mahrûsa-i mezbûrede yağ kabbânı kurbünde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufunda

olup dört sehm olan dükkânda olan bir sehm hissesinin hakk-ı tasarrufını mezbûr el-Hâc Hüseyin’e rehn tarîki ile meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde fâriğ olup defter-i evkâfda müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hüseyin’in üzerinde kayd olup ne zamânda akçemi virirsen zikr olunan hisseyi yine mezbûr Hüseyin’e fâriğ olmağa ta’ahhüd eylemiş idi hâlen kable’l-edâ ve’l-fekk mezbûr el-Hâc Hüseyin vefât itdikde vasî-yi mezbûr meblağ-ı mezbûr yirmi beş bin akçeyi mezbûrdan alup kabz idüp dükkân-ı mezbûrda olan hisse-i mezbûreyi mezbûr Hüseyin’e fâriğ olup teslîm itmeğin meblağ-ı mezbûrdan semen-i hissem olan üç bin yüz yirmi beş akçeyi vasî-yi mezbûr Havvâ’dan [?] [...] dükkân-ı merkûmdan rub’ hisse-i mezbûreyi defter-i evkâfda mezbûr el-Hâc Hüseyin’in üzerinde kat’â mukayyed bulup ba’d vefâtihî hakk-ı tasarrufı sağîre-i mezbûreye intikâl idüp lâkin sağîre-i mezbûre hakkında hisse-i mezbûresi meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde ferâğ enfa’ olmağın vesâyetim hasebiyle hisse-i mezbûrenin hakk-ı tasarrufını mezbûr Hüseyin’e meblağ-ı mezbûra fâriğ olup mukâbele-i ferâğda yedinden yirmi beş bin akçe alup kabz eyledim mukaddemâ rehn tarîki ile ferâğı ma’lûmum değildir meblağ-ı mezbûrdan merkûme Hayriye’ye hisse-i [...] deyücek mezbûre hâtundan takririne muvâfık beyyine taleb olundukda Sinan Efendi bin Mustafa ve Mustafa Ağa bin Hasan nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’-i şerîfe hâzırân olup gıbbe’l-istişhâd fi’l-vâki’ mezbûr el-Hâc Hüseyin mezbûr Hüseyin’e meblağ-ı mezbûrı bi-tarîki’l-karz teslîm idüp mezbûr Hüseyin dahi alup kabz idüp zikr olunan dükkânda olan rub’ hissesini mezbûr el-Hâc Hüseyin’e fâriğ olup üzerine kayd itdürüp meblağ-ı mezbûrı edâ eyledüğimde hisse-i mezbûre yine bana fâriğ olasız deyü mezbûr el-Hâc Hüseyin dahi bizim huzûrımızda râzı olmuş idi biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer’iyye itdiklerinde gıbbe’t-ta’dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’a oldukdan sonra mücebiyle mezbûre hâtuna meblağ-ı mezbûrdan hissesini ve tereke-i vasî-yi mezbûra tenbîh olunup mâ-vaka’a ketb olundu hurrire fî evâsıtı Saferi’l-hayr li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Sinan Efendi el-imâm, Hüseyin Çelebi bin Sefer, Veli Halife bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

312 - 1617 (1026) Galata 41: 45b/3 Tescil işlemi / Registration

Saliha, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 (?) dirheme kiralar. Saliha'ya iki kişinin kefil olmasından sonra yapılan işlemler mahkemece tescil edilir.

Saliha takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then she rents the same house from the mutawalli for 1000 (?) dirhem for a period of one year. Two persons serve as Saliha's sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

313 - 1617 (1026) Galata 41: 46a/1 Tescil işlemi / Registration

Saime Hatun'un vekili Ali Kaptan, Saime'nin evini Süleyman adlı kişiye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Ali Kaptan, Saime adına aynı evi Süleyman'dan bir yıllığına 2000 dirheme kiralar. Saime'ye bir kişinin kefil olmasından sonra yapılan işlemler mahkemece tescil edilir.

Ali Kaptan, Saime Hatun's legal agent, takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on Saime Hatun's house from Süleyman. Then Ali Kaptan rents the same house, on Saime's behalf, from Süleyman for 2000 dirhem for one year. Someone serves as Saime's surety. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

314 - 1617 (1026) Galata 41: 48a/1 Tescil işlemi / Registration

Ebubekir, müteveli Mustafa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6500 dirheme satar, sonra aynı evi mütevelliden yıllık 316’şar akçeden olmak üzere üç yıllığına 950 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Ebubekir takes out a 6500 dirhem mortgage (istiglal) on his house from mutawalli Mustafa. Then he rents the same house from the mutawalli for three years at 316 akçe per annum for a total of 950 akçe. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

315 - 1617 (1026) Galata 41: 48b/4 Tescil işlemi / Registration

Birinci Hasan, Ahmet, Ramazan ve Ali isimli çocukların vasisi olan ikinci Hasan’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 50.000 dirheme satar. Vasi ikinci Hasan, çocukların parasından ödemeyi yapar. Bu işlemin ardından birinci Hasan aynı evi vasi ikinci Hasan’dan bir yıllığına 10.000 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Hasan I takes out a 50,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan II, guardian of Ahmet, Ramazan, and Ali. Guardian Hasan II makes the payment out of the children’s funds. Then, Hasan I rents the same house from guardian Hasan II for 10,000 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

316 - 1618 (1027) İstanbul 3: 3a/4 Tescil işlemi / Registration

Defterdar Seyfullah Vakfı’nın mütevellisi Musa Efendi, vakfın eski mütevellisi Hacı Hürrem ile birlikte mahkemeye gelir. Musa

Efendi, Hacı Hürrem'in vakfa 23.447 akçe borcu olduğunu daha önce saptadıklarını söyler. Hacı Hürrem, bu borcuna karşılık bir takım eşyasını ve Üsküdar'da bulunan iki evini vakfa rehin vermiştir. Musa Efendi, Hacı Hürrem'e görüşünün sorulmasını ve ifadesinin sicile kaydedilmesini ister. Hacı Hürrem'e görüşü sorulduğunda, Musa Efendi'nin ifadesini tekrarlar. Mahkeme de Hacı Hürrem'in ifadesini sicile kaydeder.

Musa Efendi, mutawalli of the Defterdar Seyfullah Waqf, goes to court with Hacı Hürrem, former mutawalli of the same waqf. Hacı Hürrem owes 23,447 akçe to the waqf. In exchange for her debt, she has pawned to the waqf some goods and two houses in Üsküdar. Musa Efendi wants Hacı Hürrem questioned and his testimony registered. Questioned by the court, Hacı Hürrem corroborates Musa Efendi's account. The court registers Hacı Hürrem's testimony.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' Defterdar Seyfullah Vakfı'na berât-ı pâdişâhla hâlen mütevellî olan Musa Efendi ibn Halil meclis-i şer'-i kavîm-i lâzımü't-tekrîmde sâbıkan vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan el-Hâc Hürrem bin Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem merkûm el-Hâc Hürrem'in muhâsebesi görüldükde vakf-ı mezbûr mâlından zimmetinde yirmi üç bin dört yüz kırk yedi akçe zuhûr itmekle meblağ-ı merkûmun on yedi bin akçesi mukâbelesinde merkûm el-Hâc Hürrem bey-nimizde ma'lûm ba'zı mülk emti'a-i mütünevvi'asını bana rehin vaz' idüp ve altı bin dört yüz kırk yedi akçesi mukâbelesinde mahmiyye-i Üsküdar'da Kadiasker Camii Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Mehmed Ağa ibn Abdullah mülküne ve bir tarafı Ömer bin Mehmed mülküne ve bir tarafı yine merkûm el-Hâc Hürrem mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzili ve yine mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Gazanfer bin Abdullah mülküne ve bir tarafı Mehmed bin Abdullah mülküne ve bir tarafı Mehmed Ağa ibn Abdullah mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzillerini rehin vaz' idüp

ba‘de’t-tahliye teslim eylemiştir suâl olunup takrîri tahrîr olunmak murâd iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm el-Hâc Hürrem cevâbında fi’l-vâki‘ vakf-ı mezbûr mâlından vech-i merkûm üzere zimmetimde yirmi üç bin dört yüz kırk yedi akçe olup on yedi bin akçe mukâbelesinde beynimizde ma‘lûm emti‘a-i mütenevvi‘a ve altı bin dört yüz kırk akçe mukâbelesinde zikri sebk iden mülk menzillerimi vech-i merkûm üzere rehin vaz‘ eylemiştir didikde vâki‘ hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi evâsıtı Saferi’l-hayr li-sene seb‘a ve ‘ışrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Murad bin Mehmed, Mehmed bin Ahmed, Mehmed bin Eyyüb, Hasan bin Emir, Mehmed bin Mustafa, Ali bin Mehmed, ve gayruhum.

317 - 1618 (1027) İstanbul 3: 3b/3 Tescil işlemi / Registration

İkisi de bakkal olan Nikola ve Todori adlı kardeşler, Ferhat Çavuş Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelirler. Nikola ve Todori, adı geçen vakfa 6600 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 68.800 akçe borçları olduğunu söylerler. İki bakkal, söz konusu borç için birbirlerine kefil olduklarını belirtirler. Mahkemede bulunan üç Hristiyan da gerekirse Nikola ve Todori’yi mahkemeye getirmeye ve getiremezlerse söz konusu borcu ödemeye kefil olduklarını belirtirler. Nikola ve Todori de her ay anaparadan 517’şer akçe ödeyeceklerini sözlerine eklerler. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

The brothers Nikola and Todori, both grocers, are in court with Mehmet Efendi, mutawalli of the Ferhat Çavuş Waqf. The brothers owe the waqf 68,800 akçe, including 6600 akçe as interest (expressed as the price of broadcloth). Nikola and Todori agree to serve as each other’s surety for the debt. Three other Christians in court serve as Nikola and Todori’s sureties to bring

didiklerinde mukırrân-ı mezbûrân zimmîleri vech-i meşrûh üzre sâdır olan ikrârlarında mütevellî-i mesfûr eş-Şeyh Mehmed Efendi vicâhen tasdik itdikden sonra İstirbanos veled-i Şerilo ve Şelo veled-i Dimitri ve Yorgi veled-i Andon nâm zimmîler takrîr-i kelâm eyleyüp mezbûrân Nikola ve Todori nâm medyûnların nefislerine ve hîn-i mutâlebede meclis-i şer'a ihzârlarına kefil olduk ve eğer [...] meclis-i şer'a ihzârlarından âciz olursak meblağ-ı merkûm altmış sekiz bin sekiz yüz akçeye emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olduk didüklerinden sonra mezkûrân medyûnlar i'âde-i kelâm idüp zimmetimizde çuka bahâsından olan meblağ-ı merkûm altı bin iki yüz akçeden sene tamâmına değin her ayda beş yüz on yedişer akçeyi mütevellî-i mûmâ ileyhe edâ ve teslîm idelüm deyü ta'ahhüd itdiklerinde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrîre fî evâyili Safer li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Efendi el-imâm, Murtaza bin Ramazan, İbrahim bin Bektaş, İbrahim bin Piri, Mehmed bin Ali, Mehmed bin Mirşah.

318 - 1618 (1027) İstanbul 3: 3b/4 Tescil işlemi / Registration

Abdûlgani, Osman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Abdûlgani, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 27.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1700 dirheme kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Abdûlgani is in court with Mehmet, mutawalli of the Osman Ağa Waqf. He takes out a 27,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1700 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

319 - 1618 (1027) İstanbul 3: 4a/1 Tescil işlemi / *Registration*

İlyas, Meryem ve Kerime adındaki çocukların amcaları ve vasileri Ramazan ile birlikte mahkemeye gelir. İlyas, vasi Ramazan'dan adı geçen çocukların parasından 1050 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 8050 akçe borç aldığını ve bu parayı bir yıl içinde ödeyeceğini söyler. Ramazan da İlyas'ı doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

İlyas goes to court Ramazan, uncle and guardian of children named Meryem and Kerime. He states that he took an 8050 akçe loan from Ramazan out of the children's funds, of which 1050 akçe covers interest (mentioned as the price of broad cloth). He promises to settle the debt in one year. Ramazan corroborates İlyas' account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Bayezid Mahallesi sâkinlerinden İlyas bin Abdünnebi nâm kimesne mahfil-i kazâda Meryem ve Kerime [silik] nâm sağîrelerin ammleri ve kibel-i şer' den mansûb vasîleri olan Ramazan bin Mustafa mahzarında ikrâr idüp sağî-retân-ı mezbûretân mâlından vasî-i mezbûr yedinden karz-ı şer'î tarîkiyle yedi bin akçe ve beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm çuka bahâsından bin elli akçe ki cem'an sekiz bin elli akçe ahz ü kabz eyledüm karzdan ma'âdası târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel olduğu hâlde zimmetimde lâzımı'l-edâ deynimdir didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda vasî-i mezkûr bi'l-muvâcehe tasdik itdükde mâ-vaka'a gibbe't-taleb ketb ü tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Saferi'l-Hayr li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Süleyman ibn Nasuh, Süleyman bin el-Hâc Ömer, Musalli bin Mehmed ve gayruhum.

320 - 1618 (1027) İstanbul 3: 5b/6 Tescil işlemi / Registration

Mustafa, Hacı Piri Vakfı’nın mütevellisi Hasan Çelebi ile birlikte mahkemeye gelerek adı geçen vakfa 250 akçesi faiz (bir yıllık çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 2250 akçe borcu olduğunu belirtir. Mahkeme de Mustafa’nın ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa appears in court with Hasan Çelebi, mutawalli of the Hacı Piri Waqf. He states that he owes the waqf 2250 akçe, including 250 akçe as interest (expressed as the price of broad cloth for one year). The court registers Mustafa’s testimony.

Mustafa bin Hasan nâm kimesne Hacı Piri Vakfı’na mütevellî olan Hasan Çelebi ibn Ahmed muvâcehesinde ikrâr idüp vakf-ı mezbûra karzdan iki bin akçe ve târîh-i kitâba gelince bir yıllık çuka bahâsından iki yüz elli akçe cem’an iki bin iki yüz elli akçe zimmetimde deynimdir didikde gibbe’t-tasdîk mâ-hüve’l-vâki’ [boş] selh-i Safer

Şühûdü’l-hâl

Receb bin Musa, el-Hâc Mustafa bin Ömer, İshak bin Veli, Ahmed bin Şehsüvar.

321 - 1618 (1027) İstanbul 3: 9a/2 Tescil işlemi / Registration

Mısır’da kadı olan Mahmut Efendi, Kâtip Hüsametdin Vakfı’nın mütevellisi Rıdvan Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mahmut Efendi, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralar. Ahmet Efendi, gerektiğinde paranın ödenmesine ya da evin vakfa verilmesine kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mahmut Efendi, a judge in Egypt, is in court with Rıdvan Bey, mutawalli of the Kâtip Hüsametdin Waqf. He takes out a 10,000

dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for one year. Ahmet Efendi serves as surety to pay the money or return the house to the waqf should this become necessary. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

322 - 1618 (1027) İstanbul 3: 10a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yeniçeri Turhan Beşe, bir yeniçeri odasının giderleri için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi Odabaşı Yunus ile birlikte mahkemeye gelir. Turhan Beşe, Bıçakçı Alaaddin Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 21.000 akçeye vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 2520 akçeye vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Janissary Turhan Beşe goes to court with janitor (odabaşı) Yunus, mutawalli of funds endowed for the expenses of a janissary barrack. He takes out a 21,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Bıçakçı Alaaddin neighborhood from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 2520 akçe for a period of one year. The court registers these transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da dergâh-ı âlî yeniçeri odalarının otuz birinci cemâ'atinden Turhan Beşe ibn Hızır mahfil kazâda cemâ'at-i mezbûre mesâlihiyçün mevkûf olan nukûdun mütevellîsi olup odabaşı olan Yunus bin Abdullah mahzarında ikrâr idüp Bıçakçı Alaaddin Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Haydar Paşa Medresesi'ne ve bir tarafı Sinan Paşa odalarına ve bir tarafı İsmihan bint-i Cafer mülkine ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî mülk menzilimi mezbûr Yunus Beşe'ye yirmi bir bin akçeye bey' eyledüm ol dahi li-ecli'l-istiglâl mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ idüp ba'de't-tahliye târîh-i kitâb senesi gurrelerinden sene tamâmına

değın iki bin beş yüz yirmi akçeye mütevellî-i merkûmdan istîcâr
eyledüm ol dahi îcâr eyledi didikde gibbe’t-tasdîk

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Halife ibn Murad el-imâm, Piyale bin Abdullah el-müezzin, Ömer Beşe bin Abdullah, Mustafa Efendi el-müderriş, Mehmed Efendi el-müderriş, Mehmed Çelebi bin Seydi, Ahmed bin Sinan, İbrahim bin Ahmed, Mehmed bin Mustafa el-bevvâbî, Mustafa bin Mehmed râcil, Kasım bin Abdullah, Hasan Beşe bin Abdullah, Ali bin Mustafa, Hüseyin bin Mehmed, Mehmed bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed râcil, Mehmed bin Mustafa el-yesârî, Kadri bin Ali.

323 - 1618 (1027) İstanbul 3: 11a/5 Tescil işlemi / Registration

Hürrem Çavuş Vakfı’nın mütevellisi Mahmut Çavuş, vakfın ölmüş olan eski mütevellisi Osman Çelebi’nin kızlarının vasisi ve anneleri olan Ümmühani Hatun’un vekili kadı Mustafa Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Ölen mütevellî Osman Çelebi, görevi süresince vakıf adına 118.254 akçe borç dağıtmıştır. Şimdi yeni mütevellî Mahmut Çavuş, vakfın borçlularının tamamını belirlediğini, rehin alması gereken borçlulardan rehin aldığını, dolayısıyla ölen mütevellinin vakfa hiçbir borcu bulunmadığını söyler. Mahkeme mütevellî Mahmut Çavuş’un ifadesini sicile kaydeder.

Mahmut Çavuş, mutawalli of the Hürrem Çavuş Waqf, is in court with Judge Mustafa Efendi, legal agent of Ümmühani Hatun, mother and guardian of Osman Çelebi’s daughters. The late Osman Çelebi was the former mutawalli. Osman Çelebi had loaned 118,254 akçe out of waqf funds. The new mutawalli Mahmut Çavuş states that he has identified debtors to the waqf, some of whom have pawned goods. Accordingly, he says, the former mutawalli owes nothing to the waqf. The court registers the testimony of the mutawalli Mahmut Çavuş.

Mahmiye-i İstanbul'da merhûm Hürrem Çavuş Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'î şerîfde vakf-ı mezbûra mütevellî iken vefât iden Osman Çelebi ibn Hızır'ın sulbiye kızları Fatıma [silik] vasî-yi şer'iiyeleri ve vâlidele-ri olup müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olan Ümmühani Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka nehc-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan mefharü'l-kudât Mustafa Efendi ibn Mehmed muvâcehesinde ikrâr ve ta'bîri anî'l-merâm idüp müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayâtında tevliyeti hasebiyle asl-ı mâl-i vakf-ı mezbûrdan yüz on sekiz bin iki yüz elli dört akçe kabz ve zimem-i nâsa tevzî' eylemişidi el-hâletü hâzihî tevliyet-i mezbûre bana tevcih olunmağla zimem-i nâsda olan meblağ-ı merkûmı yerlû yerinden görüp ve rehinlerini kabz eyleyüp cümlesi makbûlüm olmuştur min ba'd asl-ı mâl-i vakfdan ve yevm-i vefâtına gelince makbûzı olan ribhden müteveffâ-yı mersûm zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde gibbe't-tasdîk mâ-vaka'a kayd şûd fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çelebi ibn Mustafa el-müezzin, Mehmed bin Hasan, Mustafa bin Ali, Ali Bey ibn Abdullah ve gayruhum.

324 - 1618 (1027) İstanbul 3: 11b/1 Dava / *Adjudication*

İstanbul'un Hasan Halife Mahallesi'nde yaşamakta olan Cinane Hatun'un vekili Mehmet Ağa, Cinane Hatun'un vakfının mütevellisi olan Mehmet Bey karşısında mahkemeye çıkar. Cinane Hatun, 43.000 akçesini çeşitli koşullarla vakfetmiştir. Buna göre, bu paranın her 10 akçesi 11 akçe karşılığında faizle ya da istiglal (ipotek, rehin) yoluyla işletilecek, elde edilen kârdan mahallede yaşayan yoksulların avarız vergisine katkı olarak yılda 500 akçe verilecek, okuyucu başına 1'er akçe verilerek Kuran okutulacak, vakfın nazırına günlük 2 akçe verilecek, mütevellîye günlük 2 akçe verilecek, ilerleyen yıllarda da vakıf koşulları bozulursa elde edilecek kârın tamamı yoksul Müslümanlara dağıtılacaktır. Cinane

Hatun ayrıca, kendisinin ölümünden sonra eşi Mehmet Ağa'nın müteveli olması, ondan sonra da bu görevin kadı tarafından yürütülmesini vakfiye koşullarına ekleyerek söz konusu 43.000 akçeyi müteveliye vermiştir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra davacı vekili Mehmet Ağa, bu vakfiyenin üç büyük Hanefi İslam hukukçusunun görüşlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bozulması gerektiğini söyler. Davalı müteveli Mehmet Bey ise bir başka Hanefi İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuçta mahkeme, davalı mütevelinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Ağa, legal agent of Cinane Hatun, a resident of İstanbul's Hasan Halife neighborhood, sues Mehmet Bey, mutawalli of the Cinane Hatun's waqf. Cinane Hatun endowed 43,000 akçe on condition that the money be invested at 11 for 10 interest. Out of the interest revenue, 500 akçe per annum is to be used for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the neighborhood's poor. Quran reading is to be organized, with a payment of 1 akçe per reader. The waqf minister (nazır) and the mutawalli are each to be paid 2 akçe per day. If ever the conditions of the deed can no longer be met, then all the revenues are to be distributed to poor Muslims. Cinane Hatun's husband Mehmet Ağa is to serve as the mutawalli after her death; after Mehmet Ağa's death, the neighborhood judge is to take over the post. After the registration of these conditions, the legal agent of the plaintiff Mehmet Ağa claims that the waqf deed (vakfiye) should be annulled, on the ground that it conflicts with the views of three Hanafi Islamic jurists. For his part, the defendant mutawalli Mehmet Bey claims, based on the views of another Hanafi Islamic jurist, that the deed cannot be annulled. In the end, the court agrees with the mutawalli that the waqf deed cannot be annulled.

Hamdû nâ-mahdûd ve senâ-yı nâ-ma'dûd ol vâkıf-ı ahvâl-i ins ü cân ve hâlik-ı halk ü cihân mâlikü'l-mülki'l-melekût rab-

bü'l-izzeti ve'l-mürüvvet cellet hikmetuhû ve allet kelimetuhû hazretlerinin dergâh-ı azîmet-penâhlarına ref' olunur ki nüsha-i insânı ketm-i ademden ahsen-i takvîm üzre ibdâ' ve imlâ ve ibda' üslûb-ı kavîm üzre ihtirâ' ve inşâ' idüp mesâlik-i ma'âşî ta'lîm ve menâhic-i me'âdî tefhîm eyledi sad hezâr dürer salât ü selâm [...] ve peyâm-ı huçeste-nizâm ol âfitâb-ı evc-i levlâk ve mâhitâb-ı semâ'-i ve-mâ erselnâk müstenid-i mesned-i istafâ Muhammed Mustafa sallâllâhu te'âlâ aleyhi ve sellem [...] hazretlerinin ravza-i razıyyelerine nisâr ve hatîra-i behıyyelerine îsâr olunur ki ümmetini dîn-i kavîm-i hidâyet ve tarîk-i müstakîm-i delâlet eyledi ve sürûr-ı bî-girân ve dürûd-ı bî-pâyân cemâhîr-i âl ü ashâbların ervâh-ı tayyibelerine olsun ki her biri tarîk-i hakka hâdî ve sebîl-i tevîfika münâdîlerdir rıdvânü'llâhî te'âlâ aleyhim ecma'in ve ba'd işbu sahîfe-i fasîhanın sâhibesi olup dârü's-saltanatî's-seniyye-i Kostantiniyyetî'l-mahmiyye mahallâtından Hasan Halife Mahallesi'nde sâkine olan sâhibetü'l-hayrât ve râğıbetü'l-müberrât fahrü'l-muhadderât tâcü'l-mestûrât Cinane Hâtun ibnet-i Abdülvehab tarafından vakf-ı âti'z-zikri ikrâra ve ve da'vâ-yı rücû'a vekîl olup mezbûre hâtunı ma'rîfet-i şer'iyye ile ârifin olan Osman Halife ibn Ömer el-imâm ve Mustafa bin Hızır el-mü'ezzin şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olup bi'l-fi'l İstanbul ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-mahfûfun bi-sunûfi avâtıfı'l-melikî'l-vedûd Mehmed Ağa ibn Mahmud meclis-i şer'-i kavîm-i lâzımü't-tekrîmde vakf-ı âti'z-zikrini tescîl için mütevellî nasb idüp ba'dehû azlin kendü yedinde şart eylediği Mehmed Bey bin Ahmed nâm bevvâb-ı sultânî mahzarında ikrâr ve ta'bîri anî'l-merâm idüp müvekkile-i müşârün-ileyhâ vaktâ ki dünyâ-yı deniyye me'vâ-yı belıyye olduğına vâkıfe ve gınâsı 'anâya mütebeddil ve safâsı cefâyâ mütehavvil idüğine âlime ve ârife oldu ise tedârik-i me'âd için iddihâr-ı zâd murâd idinüp atyeb-ı mâl ve ahlâs-ı menâlınden kırk üç bin nakd râyic fi'l-vakt akçe ifrâz idüp hasbeten li'llâhî'l-azîm vakf ve habs eyleyüp şöyle şart eyledi ki meblağ-ı merkûm her sene onı on bir akçe üzre ale'l-vechî's-şer'î'l-helâl yed-i mütevellî ile istirbâh ve istiglâl olup medyûndan rehn-i kavî ve kefil-i melî virilmeye ve

her sene tecdîd-i mu‘âmele-i şer‘iyye olunup hâsıl olan nemâdan her sene mahalle-i mezbûre fukarâsı avârızı içün beş yüz akçe virilüp ve mahalle-i mezbûre mescidinde her kim imâm olursa Kur‘ân-ı azîmden rızâu’llâh içün ve her kim mü‘ezzin olursa habîb-i ekrem sallâlâhü te‘âlâ aleyhi ve sellem rûh-ı şerîfleri içün ve huyûtda oldukça Alaeddin Efendi nâm kimesne dahi rûh-ı vâkıfe içün huzûrlarında birer cüz’-i şerîf tilâvet idüp her birine birer akçe vazîfe virile ve mezbûr Alâeddin Efendi vefât itdikde hâkim bir müstahikka tevcih eyleye ve Cum’a günlerinde merhûm Ebülfeth Sultan Mehmed Hân Cami’-i Şerîfi’nde her kim vâ‘iz olursa vakf-ı mezbûra nâzır olup cihet-i nezâret yevmî iki akçe virile ve mütevellî-i vakfa cihet-i tevliyet yevmî iki akçe virile ve masârif-i mezbûreden her sene bâkî kalan ribh yed-i mütevellide hıfz olunup asl-ı mâla noksân lâzım gelürse ândan tekmiâl oluna ve mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı a‘vâm ile şürût-ı mezbûrenin ri‘âyeti müte‘azzir olursa ribh-i mâl-i vakf-ı merkûm fukarâ-i müslimîne sarf oluna ve vakf-ı mezbûrun tevliyeti ve tebdîl ve tağyîr ve taklîl ve teksîri kendü yedimde olup ba‘de’l-memât tevliyet-i mezbûre zevcim Mehmed Ağa’ya meşrûta olup ba‘dehû re’y-i hâkime müfevvez ola deyü vakf ve beyân-ı şürût itdikden sonra meblağ-ı mezbûr mütevellî-i mersûma teslîm idüp ol dahi kabz ve sâyir mütevellîler tasarruf itdikleri gibi iki ay tasarruf idüp cihet-i tevliyete ta’yîn olunan yüz yirmi akçe vazîfesin bi’t-tamâm ahz eylemişdir didikde vekîl-i mûmâ-ileyhi cemî’-i kelimâtında mütevellî-i mezbûr vicâhen tasdik idüp emr-i vakf tamâm ve tesyîl-i encâm buldukdan sonra vekîl-i müşârün-ileyh semt-i vifâkdan cânib-i şikâka meyl idüp mu‘âmele-i mezbûre eğerçi tafsîl-i sâbık üzre meblağ-ı merkûmı vakf itmişdir lâkin vakf-ı nukûd e’imme-i selâse rahimehümüllâhi te‘âlâ yanlarında gayr-ı meşrû‘ ve zımnında olan şürût sahîha olmamağın asl-ı mâl-i vakfı ve mütevellî-i mezbûrun vazîfe deyü [...] istirbâh idüp aldugı yüz yirmi akçenin kırk akçesi ecr-i mislinden ziyâdedir ânı bi’l-vekâle taleb iderim deyü da’vâ itdikde mütevellî-i mezbûr sevk-i kelâm idüp eğerçi vakf-ı nukûd e’imme-i ma’hûd katlarında ma’hûd değildir ve zikr olunan kırk akçe ecr-i misilden ziyâ-

dedir lâkin e'imme-i Hanefiyye'den hazret-i imâm Züfer aleyhi rahmeti'l-meliki'l-ekberden Ensari rivâyeti üzre vakf-ı nukûd ve zımnında olan şürût sahiha olmağla asl-ı mâl ve şürût-ı sâbık mûcebince ecr-i mislinden ziyâdeyi edâ itmezim deyü cevâb virüp meclis-i şer' de husûmet-i şer'iyye idüp mevki'-i kitâb-ı müsterâb tûbâ lehû ve hüsne me'âb hazretlerinden hükm taleb itdikle-
rinde hâkim-i mûmâ-ileyh esbağâ'llâhü te'âlâ ni'amuhû aleyh vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve zımnında olan şürûtun rivâyet-i mezbûre üzre meşrû'iyetine ve meblağ-ı müdde'an-bihin damânından mütevellî-i mezbûrun berât-ı zimmetine hükm itdikden sonra vekîl-i mersûm da'vâsını nehc-i âhar üzre sevk idüp eğerçi vakf-ı mezbûr ve şürûtı imâm-ı Züfer katında sahîhadır lâkin imâm-ı mezbûr mezhebi üzre sıhhat lüzûmdan ârî olmayup asl-ı mâl-i vakfı mülk-i vâkıfeye istirdâd iderin didikde mütevellî-i mezbûr teslîmden imtinâ' idüp hâkim-i müşârün-ileyh lâ-zâ-le beyne'l-enâm müşârün-ileyh hazretlerine sâniyen mürâfa'a olup hükm taleb eylediklerinde e'imme-i Hanefiyye'den sıhhat-i vakf husûsan ba'de't-teslîm ile'l-mütevellî müstelzim-i lüzûm-
dur deyü e'imme-i izâm kavlı şerîfleri üzre vakf-ı mezbûrun lüzûmuna dahi hükm idüp vakf-ı merkûm vakf-ı sahîh ve lâzım olup min ba'd naks ve nakzına mahâl muhâl ve tahvîl ve ta'tîli mümteni'ul-ihtimâl oldu fé-men beddelehû ba'de mâ-semi'ahû fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkıfu ale'l-hayyi'l-cevvâdi'l-kerîm [...] ve't-tahrîr fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min Saferi'l-muzaffer li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf hatemet bi'l-hayr

Şühûdü'l-hâl

fahrü'l-a'yân Hasan Subaşı ibn Mehmed, Mehmed Subaşı bin Abdullah, Fahrû's-sâdât İbrahim Bey bin Abdullah, Yahya Bey bin Musa, Ali Beşe bin Yusuf er-râcil, Sefer Beşe ibn Yusuf er-râcil, Ali Beşe bin Abdullah er-râcil, el-Hâc Ali bin Abdullah, İbrahim bin Abdullah, Ali bin Ahmed, fahrü'l-emâcid Mehmed Ağa rei-sü'l-muhzırân, Ali bin Abdullah el-kethüdâ, Murad bin Mehmed, Mahmud Bali, Himmet bin Mustafa, Rıdvan bin Abdullah, Hüseyin bin Mahmud ve gayruhum mine'l-huzzâr.

325 - 1618 (1027) İstanbul 3: 13a/5 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti'ne bağlı Balçık Kazası'nın vergi gelirlerini toplama hakkını (iltizam) elinde bulunduran Yako adlı Yahudi'nin vekili olan Yahudi Merdehay, Sinan Ağa'nın vekili Hıristiyan Yanaki ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Merdehay, Yako'nun Sinan Ağa'ya 3000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediyor) olmak üzere toplam 70.000 akçe borcu olduğunu söyler. Vekil Yanaki, Merdehay'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Merdehay, a Jew is the legal agent of Yako, another Jew who holds the right to collect tax revenues (iltizam) of the Balçık district in Rumeli Province. He goes to court with Yanaki, a Christian and legal agent of Sinan Ağa. Agent Merdehay states that Yako owes Sinan Ağa a total of 70,000 akçe, including 3000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). Sinan Ağa's agent Yanaki corroborates Merdehay's account. The court registers the transaction.

Rumili'nde bi'l-fi'l Balçık Kazâsı'na ve tevâbi'ine ber-vech-i iltizâm emîn olan Yako veled-i İsak nâm Yahudi tarafından ikrâr-ı âti'z-zikre Mehmed bin Abdullah nâm bevvâbü's-sultânî ve Mustafa bin Abdi şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Merdehay veled-i İlya nâm Yahudi meclis-i şer'de işbu hâfızü'l-kitâb aynü'l-a'yân manzûru's-sudûr ve'l-erkân Sinan Ağa ibn Abdülmennan taraf-ı karînü'ş-şereflerinden ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdika Mehmed bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî ve Murad bin el-Hâc Veli şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Yanaki veled-i Dimitri nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp cihet-i karzdan mûmâ-ileyh Sinan Ağa'ya altmış bin akçe ve târih-i kitâb gününden yüz gün tamâmına değin mü'eccel beynimizde ilm-i şer'îyle ma'lûm çuka bahâsından dahi üç bin akçe cem'an yetmiş bin akçe lâzîmü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynim vardır deyü müvekkilim merkûm Yako i'tirâf eyledi didikde mukırr-ı mezbûr Merdehay'ın vech-i meşrûh üzre ikrârın mezbûr Yanaki vekâleti hasebiyle tas-

dîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis
 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf
 Şühûdü'l-hâl

Hasan Çavuş bin Hüseyin, Ramazan bin Abdullah, Mehmed
 Bey bin Abdullah, İbrahim Bey bin Abdullah.

326 - 1618 (1027) İstanbul 3: 13a/6 Tescil işlemi / Registration

Yorgi, Sinan Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Çelebi ile
 birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla
 40.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 4000
 dirheme vakıftan kiralar. Yanaki, paranın ödenmemesi durumun-
 da evin vakfa teslim edilmesine ya da parayı ödemeye kefil oldu-
 ğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

*Yorgi is in court with Ahmet Çelebi, mutawalli of the Sinan
 Çavuş Waqf. The former takes out a 40,000 dirhem mortgage
 (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house
 from the waqf for 4000 dirhem for a period of one year. Yanaki
 serves as surety to settle the debt or return the house to the waqf
 in case Yorgi fails to pay the money. The court registers these
 transactions.*

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

327 - 1618 (1027) İstanbul 3: 15b/3 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, İmamzade Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisinin
 vekili Kerim Bey ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipo-
 tek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi
 bir yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan
 bir grup Hristiyan, borcun ödenmemesi durumunda parayı öde-
 meye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduklarını bildirirler.
 Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Dimitri goes to court with Kerim Bey, legal agent of the mutawalli of the İmamzade Mustafa Efendi Waqf. He takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for a period of one year. A group of Christians present in court serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in case the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

328 - 1618 (1027) İstanbul 3: 16b/2 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'daki Kadı Alaeddin Vakfı'nın mütevellisi Sefer Çelebi, Seferikoz Mahallesi'nden Zabiye adlı Hristiyan kadının vekili Yanaki ile birlikte mahkemeye gelir. Zabiye, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 22.000 akçeye vakfa satmış, daha sonra aynı evi yıllık 3200 akçeye vakıftan kiralamıştır. Mütevellî Sefer Çelebi, evin satış bedeli olan 22.000 akçeyi ve bir yıl iki aylık kira bedeli olan 3850 akçeyi Zabiye'den almış olduğunu söyler. Vekil Yanaki ise mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Sefer Çelebi, mutawalli of the Kadı Alaeddin Waqf in İstanbul, is in court with Yanaki, legal agent of Zabiye, a Christian woman residing in the Seferikoz neighborhood. Zabiye takes out a 22,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 3200 akçe per annum. Mutawalli Sefer Çelebi states that he has collected from Zabiye the 22,000 akçe due, along with 3850 akçe as rent for one year and two months. The legal agent Yanaki corroborates the mutawalli's account. The court registers these transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' merhûm Kadı Alaeddin Efendi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Sefer Çelebi ibn Bali meclis-i şer'-i

şerîfde Cebe Ali Kapusu kurbünde vâki' Seferikoz Mahallesi sâki-nelerinden sâhibetü'l-kitâb Zabiye bint-i Hazer nâm nasrâniyye tarafından tasdik-i âtiye vekîl olup mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyye ile ârifin olan Derviş Çelebi ibn Emrullah ve Piyale bin Abdullah şehâdetleri ile hasm-ı câhid mahzarında vekâleti sâbite olan Yanaki veled-i Hazer nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan esbak müvekkile-i merkûme Zabiye vakf-ı mezbûr mâlından yirmi iki bin akçe alup kabz idüp mukâbelesinde mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Andriye veled-i Harbe mülküne ve bir tarafı bahra ve bir tarafı tarîk-i âmma ve taraf-ı râbi'i Kokona veled-i Miha mülküne muntehî olan mülk menziline bi-tarîki'l-istiglâl taraf-ı vakfa bey' idüp ba'de't-tahliyeti's-şer'iyye yılda üç bin üç yüz akçe ücret ile istîcâr itmişidi el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûm yirmi iki bin akçe asl-ı mâli ve târîh-i kitâba gelince bir yıl iki aylık ücret-i menzil olan üç bin sekiz yüz elli akçeyi mezbûre Zabiye yedinden bi't-tamâm alup tevliyetim hasebiyle vakf için kabz idüp asl-ı mâl-i mezbûr ve ücret-i menzil-i mezkûrdan zimmeti berî olup beynimizde cârî olan akd-i icâreyi fesh eyledüm didikde menzil-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda mezbûr Yanaki vekâlet-i mahkiyesi hasebiyle vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itmeğin mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu ve tahrîr ve yed-i tâlibe def' ve teslîm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ilevvel sene seb'a ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

fahrü'l-cüyûş Abdi Çavuş, Bali Beşe bin Abdi, Hüseyin bin Ahmed, Mehmed bin Bayram, Ali bin Abdullah, Davud bin Hızır, Piyale bin Abdülmennan, el-Hâc Mehmed bin İsmail ve gayruhum.

329 - 1618 (1027) İstanbul 3: 17a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Kasımpaşa Camisi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey, Ahmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Mustafa Bey, vakıf parasından 10.000 akçeyi faizli borç olarak Ahmet Efendi'ye ver-

miş olduğunu, şimdi bu parayı ve faizini eksiksiz olarak Ahmet Efendi'den aldığını söyler. Ahmet Efendi, mütevellî Mustafa Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of the Kasımpaşa Mosque Waqf, is in court with Ahmet Efendi. The mutawalli Mustafa Bey states that Ahmet Efendi had borrowed 10,000 akçe from the waqf at interest. Now, he has paid back the principal and the accrued interest. Ahmet Efendi corroborates mutawalli Mustafa Bey's account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata hâricinde vâki' merhûm Kasım Paşa Cami'-i Şerîfi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan mefharü'l-emâcid Mustafa Bey ibn Ferhad meclis-i şer'-i şerîfde umdetü'l-muhakkıkîni'l-kirâm zübdetü'l-müdakkıkîni'l-fihâm Ahmed Efendi ibnü'l-merhûm Ivaz eş-şehîr bi-Ali Efendi muvâcehesinde tâyi'an ikrâr ve ta'bîri anî'l-merâm idüp vakf-ı mezbûr mâlından bi-tarîki'l-murâbaha mûmâ-ileyh Ahmed Efendi zimmetinde on bin fiddî akçe var idi el-hâletü hâzihî tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûm on bin akçeyi vakf için bi't-tamâm müşârün-ileyh Ahmed Efendi yedinden alup kabz eyledim min ba'd asl-ı mâldan ve târîh-i kitâba gelince lâzım olan ribhinden zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mütevellî-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrün-leh el-mûmâ-ileyh vicâhen tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren evâhiri şehri Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Seyfullah Efendi ibn Musa, Derviş Efendi ibn Kasım, Mustafa Çelebi ibn Mehmed, İbrahim Çelebi.

330 - 1618 (1027) İstanbul 3: 18b/1 Tescil işlemi / Registration

Şaban, Ali adındaki çocuğun vasisi Hasan ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8800 dirheme

vasi Hasan'a satar. Şaban, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1250 dirheme Hasan'dan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Şaban goes to court with Hasan, guardian of a child named Ali. He takes out an 8800 dirhem mortgage (istiglal) from the guardian Hasan, He then rents the same house from Hasan for 1250 dirhem for period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

331 - 1618 (1027) İstanbul 3: 19a/2 Tescil işlemi / Registration

Yeniçeri I. Hasan, bağlı olduğu yeniçeri cemaatinin giderleri için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi II. Hasan ile birlikte mahkemeye gelir. I. Hasan, Filibe Kazası'nda bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 akçeye vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 900 akçeye vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Janissary Hasan I is in court with Hasan II, mutawalli of funds endowed for the expenses of the janissary community. Hasan I

1618'de II. (Genç) Osman adına Diyarbakır'da basılmış akçe.

Akçe minted in Diyarbakır in 1618 under the reign of Osman II the Young.

takes out a 6000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Plovdiv (Filibe) district from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 900 akçe for a period of one year. The court registers these transactions.

Zümre-i yeniçeriyândan seksen üçüncü cemâ'atden Hasan bin Abdullah er-râcil mahfil-i kazâda cemâ'at-i mezbûrenin mühim-mât-ı lâzimesine mevkûfe olan nukûdun mütevellîsi ve cemâ'at-i mezbûrenin odabaşısı olan Hasan bin Ali er-râcil mahzarında ikrâr idüp kazâ-i Filibe'de İstani nâm karyede vâki' tarafeyni Solak Mehmed Bey mülki ve bir tarafı celeb İsteman mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd mülk menzilimi mezbûr Hasan'a bey'-i sahîh ile bey' eyledüm ol dahi mâl-i vakf-ı mezbûr ile li-ecli'l-istig-lâl altı bin akçeye iştirâ idüp ba'de't-tahliye târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin mezbûrdan dokuz yüz akçeye istîcâr eyledim ol dahi îcâr eyledi didikde gıbbe't-tasdik mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fî 3 Rebî'ilâhir sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Beşe bin Abdullah, İbrahim bin Musa, Mehmed Beşe bin Aydın, Mehmed bin Abdullah, Osman bin Abdullah, Hüseyin bin Ömer, Mehmed bin Abdullah el-kâtib.

332 - 1618 (1027) İstanbul 3: 19a/4 Tescil işlemi / Registration

Fatma, Hacı Mehmet Vakfı'nın mütevellîsi Ramazan ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 10.000 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Ahmet, borcun ödenmemesi durumunda evi vakfa teslim etmeye ya da parayı ödemeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Fatma goes to court with Ramazan, mutawalli of the Hacı Mehmet Waqf. She takes out a 100,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf

for 10,000 dirhem for a period of one year. Ahmet, who is in court, serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in case the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

333 - 1618 (1027) İstanbul 3: 19b/4 Dava / *Adjudication*

İstanbul'daki Hacı Mustafa Vakfı'nın mütevellisi Ali, Piyale karşısında mahkemeye çıkar. Piyale, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 130.500 akçeye vakfa satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 13.050 akçeye vakıftan kiralamıştır. Müteveli Ali, bu işlemleri kanıtlayan hücceti mahkemeye sunarak, Piyale'nin şimdi söz konusu kira bedelini ödemediğini ileri sürer. Hüccet mahkemede okunduğunda Piyale içeriğini reddeder. Bunun üzerine müteveli Ali'den savını kanıtlaması istenir, o da şahitlerini mahkemeye çağırır. Şahitler, davacı taraf olan müteveli Ali'nin görüşleri doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta, davacı müteveli Ali davayı kazanır.

Ali, mutawalli of the Hacı Mustafa Waqf in İstanbul, sues Piyale. Piyale took out a 130,500 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rented the same house from the waqf for 13,050 akçe for one year. Presenting to court the hujjet documenting the transactions, mutawalli Ali claims that Piyale has fallen behind on rent payments. When read in court, Piyale rejects the hujjet as inauthentic. Asked to prove his claim, Ali calls witnesses to court, who corroborate his account. In conclusion, the plaintiff mutawalli Ali wins the case.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' el-Hâc Mustafa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan râfi'ü'l-kitâb Ali bin Abdullah meclis-i şer' de Piyale bin Abdullah mahzarında üzerine da'vâ idüp merkûm Piyale mahmiyye-i merkûmede Serrâc İshak Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Mehmed Çavuş ibn Rıdvan mülki ve bir tarafı [boş] Vakfı

ile ve tarafeyni tarîk-i ânm ile mahdûd olan mülk menziline vakf-ı merkûm mâlıyla istiglâl tarîkiyle yüz otuz bin beş yüz akçeye bin yirmi beş senesi Şevvâlinin onuncı gününden bey' idüp ba'dehû sene tamâmına değin on üç bin elli akçeye istîcâr idüp minvâl-i meşrûh üzre târîh-i merkûmda mahmiyye-i merkûmede vâki' Mahmud Paşa Mahkemesi'nde nâibü'ş-şer' olan Ahmed Efendi ibn Alaeddin huzûrunda hüccet-i şer'iyye olunmuş iken hâlen mersûm Piyale menzil-i merkûmun icâresini virmekde ta'allül ider su'âl olunmak murâd iderim deyüp mevlânâ-yı mezbûr imzâsıyla mûmzât ve hatemi ile mahtûme târîh-i merkûm ile muverraha takrîrine muvâfık hüccet-i şer'iyye ibrâz idüp merkûm Piyale'nin muvâcehesinde kırâ'et olundukda mazmûn-ı hücceti mûnkir olıcak mütevellî-i merkûmdan mazmûnuna mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden olup zeyl-i hüccetde mestûru'l-esâmî olan müslimînden Salih Efendi ibn Bayram el-imâm ve İsa Halife ibn Dede el-mü'ezzin nâm kimesneler meclis-i şer'a hâzırân olduklarında gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' merkûm Piyale'nin menzil-i mahdûd-ı mezkûrı vakf-ı merkûma târîh-i mezbûrda yüz otuz bin beş yüz akçeye istiglâl tarîkiyle bey' idüp bir sene tamâmına değin on üç bin elli akçeye istîcâr ve kabz eyleyüp nâ'ib-i mûmâ-ileyh huzûrunda hüccet olunmuşdur hüccet-i merkûmenin mazmûnuna şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki'a oldukdan sonra mücebiyle hükm olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Rebî'îlâhir li-sene seb'a ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Musa bin İlyas, el-Hâc Ali bin Abdullah, fahrü'l-eşbâh Ömer Çavuş, Mehmed Çelebi bin Abdullah ve gayruhum.

334 - 1618 (1027) İstanbul 3: 20b/2 Tescil işlemi / Registration

Yorgi, Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Hasan Efendi ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme vakfa satar, sonra aynı evi bir yıllığına 800 dirheme vakıftan

kiralılar. Mahkemede bulunan üç Hristiyan, borcun ödenmemesi durumunda evi vakfa teslim etmeye ya da borcu ödemeye kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Yorgi is in court with Hasan Efendi, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf. He takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 800 dirhem for a period of one year. Three Christians, all present in court, serve as surety, agreeing to settle the debt or return the house to the waqf in the event that the money is not paid. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

335 - 1618 (1027) İstanbul 3: 20b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, ölen İsa'nın kurduğu vakfın mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, vakfa 375 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3375 dirhem borcu olduğunu ve bu borcunu bir yıl içinde ödeyeceğini belirtir. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Ahmet, mutawalli of the late İsa's waqf. The former states that he owes the waqf 3375 dirhem, including 375 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). Mehmet adds that he will settle the debt within one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

336 - 1618 (1027) İstanbul 3: 21a/1 Dava / *Adjudication*

Karagümrük'teki Atik Ali Paşa Mahallesi'nde yaşayan Kurt, vakfına müteveli tayin etmiş olduğu Mustafa karşısında mahke-

meye çıkar. Kurt, 45.000 akçesini çeşitli koşullarla vakfetmiştir. Buna göre, paranın her 10 akçesi 11 akçe karşılığında faizle işle-tilecek, yaşadığı sürece Kurt vakfın mütevellisi olarak gelirlerini dilediği gibi kullanacak, ölümünden sonra ise vakfın mütevellisi Mustafa olacaktır. Kurt, ayrıca vakfın geliriyle çeşitli hayır işleri-nin yapılmasını ve Kuran okutulmasını ve 5000 akçenin geliriyle Efdalzade Mahallesi'nin avarız vergisi giderlerinin karşılanmasını şart koşmuştur. Vakfiye koşullarının ilerleyen yıllarda bozulması durumunda gelir bütünüyle yoksullara aktarılacaktır. Bu koşulla-rın mahkemece kaydedilmesinden sonra Kurt, kimi İslam hukuk-çularının görüşlerine dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Mustafa ise, bir başka İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını söyler. Sonuç-ta mahkeme, davalı taraf olan müteveli Mustafa'nın görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Kurt, a resident of the Atik Ali Paşa neighborhood in Karagüm-rük, sues Mustafa, the mutawalli of his waqf. Kurt has endowed 45,000 akçe on certain conditions. The money is to be invested at a 11 for 10 interest. Kurt is to be the waqf's mutawalli until the end of his life, using the revenues as he wishes. After Kurt's death, Mustafa is to become the mutawalli. Kurt has stipulated that the money will finance Quran readings and charity work. Of the endowment, 5000 akçe will be used to pay the extraordinary (avarız) tax of the Efdalzade neighborhood. If at any point the requirements of the waqf deed (vakfiye) can no longer be met, the revenues will be spent on the poor. After the recording of these conditions, based on the views of some Islamic jurists, Kurt claims that the waqf deed is invalid. For his part, the mutawalli Mustafa claims that the deed remains valid, invoking the views of another Islamic jurist. Agreeing with mutawalli Mustafa, the defendant, the court rules that the waqf deed cannot be annulled.

Sermâye-i hasb-i hâl [...] hamd vâkifu'l-ahvâl melik-i müte'âl celle ani'l-evhâm ve'z-zunûn ve'l-hayâl ve tezyîn ve zîver-i salât

ü selâm resûl-i Rabb-i zi'l-celâl Muhammed el-mevsûf bi-ehâsini'l-hâl ve mehâsini'l-hisâl sallâllâhu te'âlâ aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî hayru'l-ashâb ve hayru'l-âl ile tevşih ve tahsîn olunduktan sonra bâ'is-i tastîr-i kitâb-ı şer'î ve dâ'î-yi tahrîr-i hitâb-ı mer'î oldur ki dârü's-saltanatı's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyye ani'l-âfât ve'l-beliyye mahallâtından Karagümrük kurbünde merhûm ve mebrûr Ali Paşa-yı Atîk Mahallesi sükkânından sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Kurd bin Mehemmed bu inkılâb-ı rûzgâr ve ıztırâb-ı âlem-i nâ-pâyidâra nazar idüp ilm-i kâmil ve irfân-ı şâmil ile bildi ki dünyâ kesb-i hayrât-ı fâhire idecek bir makâmıdır ki ed-dünyâ mezra'atü'l-âhire mazmûnı ânı i'lâmdır kezâlik bu mefhûm-ı şer'î ifhâm ider ve mâ-tükaddimü li-enfûsiküm tecidûhu inde'llâh bu hayr ve a'zam ecr fehvasından habîr ve âgâh olmağın sadakât-ı câriye sa'âdât-ı âhireye mufzî ve müberrât-ı müstemirre siyâdât-ı fâhiresini muktazî ola deyü niyyet-i hâlis ve taviyyet-i sâfiye ile meclis-i şer'-i şerîf-i mutahhar ve mahfil-i dîn-i münîf-i münever sallâllâhu alâ şâri'ihîye hâzır olup vakf-ı âtiye li-ec-li't-tescîl mütevellî nasb itdûğı Mustafa bin Hamza mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup silk-i mülkünde münselik olan emvâlinden kırk beş bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe ki te'kîden li'l-asl nısfı yirmi iki bin beş yüz akçe olur ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile sâyir menâlinde mümtâz kılup hasbeten li'llâhi te'âlâ ve haseneten li-rûy-i resûlihî'l-mu'allâ vakf ve habs idüp şöyle şart eyledi ki nukûd-ı merkûme her yılda onı on bir akçe olmak hesabı üzre vakf-ı mezbûrun mütevellîsi yediyle mu'âmele-i şer'iyye ve murâbaha-i mer'iyye ile ale'l-vechi'l-h[el]âl istirbâh ve istiglâl için sîmâlarından âsâr-ı emânet zâhire dâşralarında envâr-ı istikâmet bâhire olan tüccâr-ı kaviyyü'l-iktidâr ile mu'âmele olunup tavâyif-i eşrâr ve mu'ânidîn ve füccârdan ve bi'l-cümle ziyâ' ihtimâli olan yerlerden ve emr hücceti ile virilmeden kemâl mertebe hazer olunup yalnız rehn-i kavîye kanâ'at olunmayup kefil-i melî vâfi olmayınca virilmeye ve vâkıf-ı mezbûr mâdâm ki huyûtda ola vakf-ı mezbûra mütevellî olup bi-fazli'llâhi'l-meliki'l-müte'âl hâsıl olan rüyû' ve gılâl umûmen kendüye meşrû olup keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola ba'de vefâtihî bâlâda mezkûr olan Mustafa vakf-ı

mezkûra mütevellî olup hâsıl olan rüyû' ve gılâlden yevmî iki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve mahalle-i mezbûre kurbünde vâkî' olan mesâcidden merhûm Ahmed Çavuş Mescidi'nde imâm olan kimesne ba'de salâti'l-fecr bir Yâsîn-i şerîf tilâvet idüp yevmî iki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve merhûm Üçbaş Mescidi'nde imâm ve mü'ezzin olan kimesneler ba'de salâti'l-asr merhûm-ı mezbûr Ali Paşa-yı Atîk Câmi'i'nde Kur'ân-ı Azîm ve Furkân-ı Kerîm'den her biri birer cüz'-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf tilâvet idüp yevmî ikişer akçe vazîfeye mutasarrıf olalar zikr olunan Yâsîn-i şerîf ve cüz'-i şerîf-i münîfinin esvâbını hazret-i resûl-i ekrem sallâllâhu aleyhi ve sellem ve zümre-i âl ve evlâd-ı ashâb-ı emcâd ve ezvâc-ı tâhirât ve ümmehât-ı mü'minîn ve mü'minât ervâh-ı şerîfelerine ve rûh-ı vâkıfa ihdâ ideler ve merhûm-ı müşârûn-ileyh câmi'-i şerîfinde mü'ezzin olanlar yevmî her biri nevbetinde kable salât-i asrda cehrile bir Âyetü'l-kürsî ve üç İhlâs-ı şerîf ve bir Fatiha-i kerîme tilâvet idüp sevâbını hâssaten rûh-ı vâkıfa ihdâ idüp mukâbelesinde yevmî birer akçe vazîfeye mutasarrıf olalar ve her sene Leyle-i Berât'da birer vakıyye iki şem'-i asel iştirâ olunup birin merhûm-ı mezbûr Ali Paşa-yı Atîk Câmi'-i Şerîfi'ne ve birin merhûm-ı merkûm Ahmed Çavuş Mescidi'ne vaz' olunup ol gice îkâd oluna ve cümle mürtezika-i vakf-ı merkûma hasbî nâzır olup mâdâm ki mürtezika-i vakf hâzır olmaya mütevellîsi kendü re'yi ile mâl-i mevkûfı istirbâh ve istiglâl için kimesneye teslim ve tesellüm itmeye ve mütevellî nasbı lâzım oldukda mürtezika-i vakfın cümlesi rızâsı ile mahmiyye-i mezkûrda hâkim-i şer'-i İlâh ve hâdim-i dîn-i risâlet-penâh olan efendi hazretleri bir sâlih kimesneye vazîfe-i mezkûre ile tevcih ve ta'yîn olmayup mürtezika-i vakf ihtiyâr itmedikleri kimesneyi nasb eylemiyeler ve meblağ-ı mevkûfdan beş bin akçesinin murâbahası ki vâkıf-ı mezbûrun şart ve ta'yîni üzere her sene beş yüz akçe ider re's-i senede ifrâz olunup mahmiyye-i mezbûrede vâkî' merhûm Efdalzâde Mahallesi ahâlîsine teklîf olunan avârız için ahâlî-i mahalle-i mezkûre ma'rîfeti ile imâmına teslim oluna mürûr-ı eyyâm ile rüyû' ve gılâl ve istirbâh istiglâlin masârif-i mezkûreye sarfı müte'azzir olunursa umûmen sulehâ-yı fukarâya bezl oluna ve asl-ı vakf ve şerâyitinde vâkıf-ı mersûm

içün şer'an câyiz olan tasarrufâtıdan tebdîl ve tağyîr ve taklîl ve teksîr mâdâm ki huyûtda ola yedinde olup merraten ba'de ûlâ ve kerraten isr-i uhrâyı mutasarrıf olup kimesne mâni' olmaya deyü nukûd-ı mevkûfei mevânî-i kabzdan âriye olduğu hâlde mütevellî-i sâlifü'l-beyân olan Mustafa'ya teslîm ol dahi kabz ve tesellüm idüp mütevellîler sâyir evkâfda tasarruf idgeldikleri üzre tasarruf itdi didikde mütevellî-i mezbûr dahi vâkıf-ı mezkûrî kelâm-ı meş-rûhunda vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itdikden sonra vâkıf-ı mezbûr takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüp vakfiyet-i nukûdun bilâ-kelâm e'imme-i selâse-i kirâm katında adem-i sıhhati muhak-kak ve âna müteferri' olan şurûtun fesâdı dahi mu'ayyen ve musaddak olduğuna binâ'en meblağ-ı merkûmı yine mülkûme red ve mütevellînin tarîk-i tasarrufunu ândan şer'le sedd itmek [taleb] iderin deyü da'vâ idüp mütevellî-i mezbûr dahi bi'l-muvâcehe ken-düye lâzım ve mahalle mülâyim olan vech üzre İmâm Züfer aley-hi'r-rahmeti'l-meliki'l-ekberden İmâm Ensârî rivâyeti üzre vakf-ı nukûdun sıhhati mukarrer ve âna mübennâ olan şurûtun cevâz ve istikâmeti dahi mu'teberdir deyü cevâb virüp işbu sadr-ı kitâbda tevkî-i müstetâbî vâkı' olan efdalü mevâlî-i izâm ekremü e'âlî-i enâm kâşifü müşkilâtı dîniyye hallâlü mufassalâtı yakîniyye nâsır-ı şerî'at-i garrâ hâdiyü behceti beyzâ lâzâle tavren şâmihan fi'l-fasl ve'l-imzâ hazretleri huzûrunda mürâfa'a olduklarında hâkim-i müşârün-ileyh lâ-zâle beyne'l-enâm müşârün ileyh dahi Hazret-i İmâm Züfer mezhebi üzre meblağ-ı merkûmun vakfiyetin sıhhati-ne ve şerâytinin şer'iyetine hükm itdikden sonra vâkıf-ı mezbûr yine tafsîl-i makâl ve izhâr-ı mâ fi'l-bâl idüp eğerçi sıhhat-i vakf-ı nukûd re'y-i imâm-ı mahûd üzre muhakkakdir lâkin sıhhatinde lüzûm gayr-ı lâzım ve ol kavîl üzre lüzûmunun vücûbuna hükm mülâyim değildir deyü meblağ-ı merkûmı ahz ü kabza ikdâm idicek mütevellî-i merkûm bast-ı kelâm idüp imâmeyn-i hüâm-meyn şemseyn-i neyyireyn bedreyn-i müneyyireyn re'y-i şerîfleri üzre mütevellîye teslîmden sonra sıhhat-i vakf lüzûmdan mufârik olmaz ol re'y üzre lüzûmuna dahi hükm olunmasın taleb iderim didikde hâkim-i mezbûr ahsena'llâhü'l-meliki's-şükûr i'tibâr-ı cânib-i vakfı evlâ ve ihtiyâr-ı kavîl-i sıhhat ve lüzûmı icrâ görüp ve

hâlen amel-i fetvâ ânun üzerine olmağın vakf-ı mezbûrun husûs ve umûmunda sıhhat ve lüzûmuna meşâyih-i eslâf ve e'imme-i eşrâf beyninde cârî olan ihtilâf ma'lûmı olduğu hâlde hükm-i sahîh-i şer'î ile hükm idüp vakf-ı mezbûr evkâf-ı lâzımeden olup min ba'd nakz ve naksına mahâl muhâl ve ihtilâl ve ibtâlî mümteni'u'l-ih-timâl oldu fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahû fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkıfu ale'l-hayyi'l-cevvâdi'l-kerîm cerâ zâlik ve hurrîre fî evâhiri şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene seb'a ve 'işrîne ve elf min [...]

Şühûdü'l-hâl

Umdetü'l-müderrişin Şüca Efendi, Zübdetü'l-müdakkıkîn Mustafa Efendi ibn Receb, Müyesser Efendi ibn Şaban el-imâm, Zahru'l-e'imme Mahmud Efendi ibn Süleyman el-imâm bi-Câmi'-i Ali Paşa-yı Atîk, Sinan Efendi ibn Mahmud el-imâm bi-Câmi'-i Kethüda Kadın, Mahmud Efendi ibn Hüseyin el-imâm bi-Mescid-i Ahmed Çavuş, el-Hâc Ebu Bekir bin Ali el-müezzin, Derviş Çelebi ibn Mehmed Çavuş mine'z-zümreti'l-ma'rûfe [...], Ali bin Mustafa min zümreti'l-ma'rûfe Sekbân, Receb Bey ibn Abdullah, Hüseyin bin Abdullah, Mustafa bin Ali er-râcil, Sefer bin Muzaffer, İbrahim Çelebi ibn Satılmış, Ali Çelebi ibn Mahmud er-râcil, el-Hâc Bali bin [boş], Ali bin Mahmud, [...] bin Musa el-mü'ezzin, Ali Çelebi ibn Hesabi el-mü'ezzin bi-Câmi'-i Ali Paşa-yı Atîk, Mehmed bin Ali el-müezzin bi'l-Câmi'î'l-mezbûr, Halil bin Kemal el-muhzır, Hüseyin bin Abdullah.

337 - 1618 (1027) İstanbul 3: 22a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Bali ve Danya adındaki iki Yahudi ile Yahya Çavuş, borçlu oldukları saray görevlisi Musa ile birlikte mahkemeye gelirler. Üç borçlu, Musa'ya 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 13.000 dirhem borçları olduğunu, bu borcu 180 gün içinde ödeyeceklerini söylerler. Hüseyin Çelebi, bu borca kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Bali and Danya, both Jewish, and Yahya Çavuş are in court with Musa, a palace officer to whom they are indebted. The debtors state that they owe Musa 13,000 dirhem, including 1000 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth), and that they will settle their debt in 180 days. Hüseyin Çelebi serves as the surety for the debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

338 - 1618 (1027) İstanbul 3: 26a/3 Tescil işlemi / Registration

Piyale, Hacı Mustafa Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 160.000 dirheme vakfa satar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Piyale is in court with Ali, mutawalli of the Hacı Mustafa Waqf. He takes out a 160,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. The court registers the sale.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

339 - 1618 (1027) İstanbul 3: 26a/5 Dava / Adjudication

İstanbul'daki Sultan Hatun Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin, Muharrem karşısında mahkemeye çıkarak Muharrem'in vakfa 250 akçesi faiz (rihb-i şer'i) olmak üzere toplam 1250 akçe borcu olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Muharrem, mütevellî Hüseyin'in savını doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Muharrem'i vakfa olan borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Hüseyin, mutawalli of the Sultan Hatun Waqf in İstanbul, sues Muharrem. The plaintiff mutawalli Hüseyin claims that Muharrem owes the waqf 1250 akçe, including 250 akçe as interest

(rihb-i şer’î). Questioned by the court, Muharrem corroborates mutawalli Hüseyin’s account. The court instructs the defendant Muharrem to pay his debt to the waqf.

Mahmiye-i İstanbul’da Sultan Hatun Vakfı’na mütevellî olan Hüseyin bin Musa mahfil-i kazâda Muharrem bin Bali nâm kimesne mahzarında [takrîr-i] kelâm idüp mezbûr Muharrem zimmetinde asl-ı mâl-i vakfdan bin akçe ve ribh-i şer’îden iki yüz elli akçe cem’an bin iki yüz elli vardır tevliyetim hasebiyle taleb iderim didikde gibbe’s-suâl mezbûr Muharrem cevâbında fi’l-hakîka zimmetimde mâl-i vakf-ı mezbûrdan vech-i mübeyyen [üzre] olan bin iki yüz elli akçe vardır deyü bi-tav’ihî ikrâr ve i’tirâf itmeğin i’tirâfı mûcebince meblağ-ı mezbûrun edâsına merkûm Muharrem’e tenbîh-i şer’î kılınup mâ-hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî min şehri Rebî’ilâhîr min şühûr sene seb’a ve işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Himmet bin Mustafa el-havvâle, Murad bin Mehmed, Nebi bin İbrahim, ve gayruhum mine’l-huzzâr.

340 - 1618 (1027) İstanbul 3: 29a/1 Dava / *Adjudication*

Ölen Melekşah Hatun’un çocuklarından olup vakfiye şartnamesi gereğince vakfının mütevellisi olan Saliha Hatun’un vekili Seyyit Mehmed Efendi, Saliha Hatun’un eski vekili Musa karşısında mahkemeye çıkar. Vekil Seyyit Mehmet Efendi, Musa’nın vakıftan 2500 akçe borç aldığını, ayrıca vakfın üçüncü kişilerden faiz (murâbaha) alacağı olan 12.000 akçeyi de toplamasına karşın vakfa teslim etmediğini ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Musa, davacı vekili Seyyit Mehmet Efendi’nin ifadesini bütünüyle doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Musa’yı vakfa olan borçlarını ödemesi konusunda uyarır.

Seyyit Mehmet Efendi, legal agent of Saliha Hatun, who is the daughter of the late Melekşah Hatun and the mutawalli of her

waqf in accordance with the waqf deed (vakfiye), sues Musa, the former legal agent of Saliha Hatun. The legal agent Seyyit Mehmet Efendi claims that Musa owes the waqf 2500 akçe. In addition, he claims, Musa collected 12,000 akçe as interest (murâbaha) from third persons but neglected to reimburse the waqf. Questioned by the court, Musa corroborates the account of Seyyit Mehmet Efendi, the legal agent of the plaintiff. The court then instructs the defendant Musa to pay his debt.

Merhûm Melekşah Hâtun'un evlâdından olup meşrûtiyet üzere mütevellîye olan Saliha Hâtun ibnet-i Haydar Bey husûs-ı âti'z-zikre vekîli olup mezbûreyi ma'rifet-i şer'îyye ile ârifân olan İbrahim Efendi ibn Mahmud ve Mehmed Efendi ibn Ahmed şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan es-Seyyid Mehmed Efendi ibn es-Seyyid [boş] meclis-i şer'de mütevellîye-i mezbûrenin sâbikan kâyim-makâmı olan Musa bin İsmail mahzarında bi'l-vekâle da'vâ idüp merkûm Musa zimmetinde vakf-ı merkûmun asl-ı mâlından iki bin beş yüz akçe karz olup ve zimem-i nâsda olan yine vakf-ı mezbûr mâlının murâbahasından on iki bin akçe cem' itmekle hâlen meblağayn-i merkûmeyni vekâletim hasebiyle mezbûrdan taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Musâ cevâbında fi'l-vâki' vakf-ı merkûm mâlından alâ tarîki'l-karz iki bin beş yüz akçe zimmetimde olup ve on iki bin akçe dahi vech-i merkûm üzere murâbahadan cem' eyledim hâlen zimmetimdedir deyü ikrâr itmeğin mûcebince edâsına tenbîh olunup mâ-vaka'a kayd şüd hurrîre fî 2 min Cumâdelûlâ sene [10]27

Şühûdü'l-hâl

İbrahim ibn Receb, Murad bin Mehmed, Mehmed bin Eyyüb, Mehmed bin Ahmed, Mustafa bin Güllâbî.

341 - 1618 (1027) İstanbul 3: 30a/2 Tescil işlemi / Registration

Emine, Zeyni Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Abdüsselam Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Emine, evini istiglal (ipotek, rehin)

yoluyla 17.000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi üç yıllığına 7650 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Saadet Hatun, Emine'nin parayı ödememesi durumunda parayı ödemeye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Emine is in court with Abdüsselam Çavuş, mutawalli of the Zeyni Çelebi Waqf. The former takes out a 17,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 7650 dirhem for a period of three years. Saadet Hatun, who is present in court, serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in the event that Emine fails to settle the debt. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

342 - 1618 (1027) İstanbul 3: 31a/4 Dava / *Adjudication*

Ölen Hasan Çavuş'un oğlu Ali'nin vasisi Cafer Efendi'nin vekili olan Osman Çavuş, ölen Hüseyin Bey'in varisi olan üç oğlu karşısında mahkemeye çıkar. Hüseyin Bey, yaşamında vasi Cafer Efendi'ye bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 akçeye satmıştır. Cafer Efendi de vasisi olduğu Ali'nin parasıyla evin parasını ödemiştir. Hüseyin Bey, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1200 akçeye vasi Cafer Efendi'den kiralamıştır. Hüseyin Bey'in ölümünden sonra eşi evin parasından 5000 akçe ve kira bedelinden de 500 akçeyi Cafer Efendi'ye ödemiştir. Davacı vekili Osman Çavuş, elinde bulunan hücceti de mahkemeye sunarak Hüseyin Bey'in varislerinden geri kalan 7700 akçeyi istemektedir. Görüşleri sorulduğunda Hüseyin Bey'in oğulları hüccetin içeriğini reddederler. Davacı vekili Osman Çavuş'tan hüccetin içeriğini kanıtlaması istenildiğinde, Osman Çavuş mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, davacının savı doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta mahkeme davalıların borcun kalan bölümü olan 7700 akçeyi ödemelerine karar verir.

Osman Çavuş, legal agent of Cafer Efendi, who is the guardian of the late Hasan Çavuş's son Ali, sues the three heirs and sons of the late Hüseyin Bey. Hüseyin Bey had taken out a 12,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Cafer Efendi. Cafer Efendi had paid for the house through Ali's funds. Hüseyin Bey then rented the house from the guardian Cafer Efendi for 1200 akçe for a period of one year. After Hüseyin Bey's death, his wife paid Cafer Efendi 5000 akçe toward the principal of the mortgage and 500 akçe for rent. Presenting to the court a hujjet, the legal agent of the plaintiff Osman Çavuş wants the heirs of Hüseyin Bey to pay the remaining 7700 akçe. Questioned by the court, Hüseyin Bey's sons reject the hujjet. The court then asks the legal agent Osman Çavuş to prove the hujjet's authenticity. He does so through witness accounts. In conclusion, the court decides that the defendants should pay the remaining 7700 akçe.

Mahmiyye-i İstanbul'da Aşık Paşa Mahallesi'nde sâkin iken vefât iden Hasan Çavuş bin Mahmud nâm kimesnenin sulbî oğlu Ali nâm sağîrin kibel-i şer'î şerîfden mansûbe vasî-i şer'îsi olan umdetü'l-'ulemâi'l-kirâm Cafer Efendi ibn Mahmud tarafından husûs-ı âti'z-zikre Rıdvan bin Abdullah ve Hasan ibn Abdullah şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan aynü'l-a'yân Osman Çavuş ibn Mahmud meclis-i şer'î şerîfde bundan akdem mahmiyye-i mezbûrede Neslişah Sultan Mahallesi'nde sâkin iken vefât iden Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnenin vârisleri olup menzil-i âti'l-beyâna vaz'ı yed itdikleri şer'an sâbite olan sulbî oğulları Mehmed ve Ahmed ve İbrahim mahzarlarında bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ idüp mezbûrların babaları müteveffâ-yı merkûm Hüseyin Bey on üç senesi Saferinin evâhirinde mahmiyye-i mezbûre ve zikri sebk iden Neslişah Sultan Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Hasan bin Abdullah mülküne ve bir tarafı Behram Kethüda mülküne ve bir tarafı Hayyât Mahmud mülküne ve bir tarafı tarîk-i hâssa müntehî olan mülk menziline sağîr-i mezbûr malı ile müvekkilim mûmâ-ileyh Cafer Efendi'ye on iki bin akçeye

istiglâl tarîkiyle bey' ve teslîm-i mebî' ve kabz-ı semen itdikden sonra yine menzil-i mezbûrî târîh-i merkûmdan bir sene tamâmına değin bin iki yüz akçeye istîcâr itmişidi ba'de zamân mezbûr Hüseyin fevt oldukda zevce-i metrûkesi ve merkûmların vâlide-leri Dilaram bint-i Abdullah nâm hâtun yedinden meblağ-ı mezbûr asl-ı mâldan beş bin akçe ve ücret-i menzilden beş yüz akçe müvekkilim mûmâ-ileyh Cafer Efendi vesâyetim hasebiyle ahz ü kabz idüp asl-ı mâldan ve icâreden yedi bin yedi yüz akçe bâkî kalmışidi hâlen merkûmdan Mehmed ve Ahmed ve İbrahim'den taleb iderim deyüp târîh-i mezbûr ile muverrah ve mahmiyye-i mezbûrede sâbık nâyibü's-şer' olan Musa Efendi bin Zekeriya [imzasıyla] mümzât ve hatemi ile mahtûme hüccet ibrâz idüp nazar olundukda takrîrine muvâfık bulunup mezbûrlara su'âl olundukda mazmûn-ı hücceti bi'l-külliye inkâr eylediklerinde vekîl-i mezbûrdan mazmûn-ı hüccete beyyine taleb olundukda zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan müslimînden Hamza Efendi ibn el-Hâc Derviş ve Ali bin Üveys nâm kimesneler meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup istîşhâd olunduklarında fi'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm Hüseyin hudûd-ı mezbûr ile mahdûd olan mülk menzili târîh-i mezbûrda sağır-i mezbûr mâlî ile vasî-i mûmâ-ileyhe on iki bin akçeye istiglâl tarîkiyle bey' ve teslîm itdikden sonra yine târîh-i mezbûrdan bir sene tamâmına değin bin iki yüz akçeye istîcâr idüp nâyib-i mûmâ-ileyh huzûrunda hüccet olundu idi bu vech üzre hüccet-i merkûmenin mazmûnuna şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mücebiyle meblağ-ı mezbûr yedi bin yedi yüz akçenin edâsına hükm olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâlis min Cumâdelûlâ sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Hamza, Hasan bin Abdülkadir el-mülâzım, Ahmed bin Üzeyir, Rıdvan bin Abdullah, Diğer Rıdvan bin Abdullah, Feridun Efendi el-kâdî, Salih Beşe bin Ferruh er-râcil.

343 - 1618 (1027) İstanbul 3: 31b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Sinan Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mahmut Çelebi, ölen İbrahim Bey'in oğlu Osman'ın vasisi olan İbrahim Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Mahmut Çelebi, ölen İbrahim Bey'in yaşamında vakıftan 15.000 dirhem borç aldığını ve karşılığında bir evini vakfa rehin bıraktığını söyler. Mahmut Çelebi, İbrahim Bey'in yaşamı boyunca borcunu ödemediğini, dolayısıyla ev üzerindeki rehinin kaldırılamayacağını söyler. Mahkeme de müteveli Mahmut Çelebi'nin ifadesini sicile kaydeder.

Mahmut Çelebi, mutawalli of the Sinan Çelebi Waqf, is in court with İbrahim Çavuş, guardian of the late İbrahim Bey's son Osman. The former states that the late İbrahim Bey had borrowed 15,000 dirhem from the waqf and pawned his house in exchange for the loan. He adds that İbrahim Bey did not settle the debt before his death, so the house will not be released from pawn. The court registers the testimony of the mutawalli Mahmut Çelebi.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

344 - 1618 (1027) İstanbul 3: 31b/4 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'daki Hacı İlyas Kaftani Mescidi Vakfı'nın mütevellisi olan Çaker Çavuş mahkemededir. Adı geçen vakfın 82.500 akçesi vardır. Vakıf görevlilerinin vakıftan aldıkları yıllık para toplam 11.040 akçedir. Müteveli Çaker Çavuş, vakıf parasının her 10 akçesini 11 akçe karşılığında faizle işlettiğini, ancak bu gelirin vakfın görevlilere verdiği parayı karşılamadığını söyler. Müteveli, söz konusu giderin karşılanması için paranın her 10 akçesini 11,5 akçe karşılığında faizle işletmek için mahkemeden izin istemektedir. Mahkeme, mütevellinin mahkemeye çağırıldığı bir grup mahallelinin görüşünü alır. Mahalleli, mütevellinin ifadesi doğrultusunda görüş bildirir. Sonuçta mahkeme, vakfın aldığı faiz oranını artırmasına izin verir.

Çaker Çavuş, mutawalli of the Hacı İlyas Kaftani Mosque Waqf in İstanbul, appears in court. The waqf owns 82,500 akçe. The wages of the waqf officers sum to 11,040 akçe per annum. Mutawalli Çaker Çavuş has been operating the waqf funds at an interest rate of 11 for 10, yet the consequent revenue falls short of covering the wages of waqf officers. The mutawalli thus asks for the court's permission to operate the funds at an interest rate of 11.5 per 10 in order to cover the wage expense. The court consults a group of neighborhood residents that the mutawalli calls to court. They corroborate the mutawalli's account. In conclusion, the court allows the waqf to raise the interest rate.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm el-Hâc İlyas Kaftanî Mescidi Evkâfı'na hâlen mütevellî olan işbu râfi'ü'l-kitâb fahrü'l-akrân Çaker Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihi'l-'imâdda takrîr-i kelâm ve ta'bîri ani'l-merâm idüp vakf-ı mezbûrun hâlen seksen iki bin beş yüz elli akçesi mevcûd olup ve vezâ'îfi her bir senede on bir bin kırk akçe olup meblağ-ı mezbûrun onı on bir hesâbı üzre istirbâh olunmağla rub'ı vezâ'îfi mezbûreye kifâyet eylemez mescid-i mesfûr mahallesi ahâlîsinden istihbâr olunup onı on bir buçuk hesâbı üzre istirbâh olunmağa kibel-i şer'-i şerîfden izin taleb iderim didikde gibbe'l-istihbâr mahalle-i mezbûreden Muharrem Efendi ibn Musa ve Abdullah Bey ibn Şemseddin ve Abdi bin Himmet ve Şükrullah Efendi ibn Kasım nâm kimesneler ve cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr meclis-i şer'a li-eclî'l-ihbâr hâzırûn olup fi'l-vâki' nukûd-ı mezbûrenin onı on bir hesâbı üzre be-her sene hâsıl olan rub'ı ve vezâ'îfine kifâyet eylemez deyü ihbâr eylediklerinde minvâl-i meşrûh üzre meblağ-ı mezbûr onı on bir buçuk hesâbı üzre istirbâh olunmağa izin virilüp mâ-vaka'a ketb olundı fi'l-yevmi's-sânî min Cumâdelûlâ li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Alaeddin Efendi ibn Hamza el-imâm, İbrahim bin Receb, Mustafa Serbölük, Hasan Çelebi ibn Ahmed, Osman bin Mustafa, Murad bin Mehmed.

345 - 1618 (1027) İstanbul 3: 34a/2 Tescil işlemi / Registration

Şaban, Kurt adlı Hıristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. Şaban'ın Kurt'tan 4000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 44.000 akçe alacağı vardır. Daha sonra Kurt, Şaban'a 42.500 akçe karşılığında keten, hayvan ve ev eşyaları satmış ve bu parayı borcuna takas etmiştir. Şaban, geri kalan 1500 akçesini de Kurt'tan almıştır. Kurt, Şaban'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Şaban is in court with Kurt, a Christian. Kurt owes Şaban 44,000 akçe, of which 4000 akçe is for interest (mentioned as the price of broad cloth). Later, Kurt gave Şaban 42,500 akçe worth of cotton, animals and goods, against most of his debt. Now Şaban collects the remaining 1500 akçe from Kurt. Kurt corroborates Şaban's account. The court registers the transactions.

Şaban bin Abdullah nâm kimesne mahfil-i kazâda râfi'ü'l-kitâb Kurt veled-i Papnir nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûr Kurt zimmetinde karz-ı şer'îden kırk bin akçe ve beynimizde ilm-i şer'î ile mikdâr ve levni ma'lûm çuka bahâsından dört bin akçe cem'an kırk dört bin akçe hakkım olup ba'dehû mezbûr Kurt beynimizde mikdârı ma'lûm keteni ve vasıfları ma'lûm üç re's bârgîri ve iki kıt'a velenceyi ve vasıfları ma'lûm esâs-ı beyti bana safka-i vâhide ile kırk iki bin beş yüz akçeye bey' ve teslîm idüp ben dahi ibtiyâ' ve tesellüm idüp zimmetinde ba'de külli hesâb bin beş yüz akçe hakkım kalmışidi el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûm bin beş yüz akçeyi dahi mezbûr Kurt'dan alup kabz idüp meblağ-ı merkûm kırk dört bin akçeden zimmetinde hakkım kalmadı didikde mezbûr Şaban'ın vech-i meş-rûh üzre sudûr iden ikrârın mezbûr Kurt vicâhen tasdîk itmeğin mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu hurrîre fî evâ'ili şehri Rebî'ilâhir li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Kelami, Himmet bin Mustafa, Osman bin Abdullah, Eyüb bin Mehmed ve gayruhum.

346 - 1618 (1027) İstanbul 3: 35a/3 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Bey, Hasan adlı çocuğun vasisi İbrahim Efendi ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme İbrahim Efendi’ye satar. İbrahim Efendi de vasisi olduğu Hasan’ın parasıyla evi satın alır. Mehmet Bey, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1000 dirheme vasi İbrahim Efendi’den kiralar. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet Bey appears in court with İbrahim Efendi, guardian of a child named Hasan. The former takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from İbrahim Efendi out of Hasan’s funds. He then rents the same house from İbrahim Efendi for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

347 - 1618 (1027) İstanbul 3: 37b/4 Tescil işlemi / Registration

Kâtip Kasım Mahallesi sakinlerinden Sultan isimli kadın ile el-Hac Ali Mismârî Vakfı’nın mütevellisi Yusuf birlikte mahkemedirler. Sultan, söz konusu vakfa 10.000 dirhemi borç ve 1200 dirhemi de ev ücretinden (kira) olmak üzere toplam 11.200 dirhem borcu olduğunu söyler. Sultan’ın sözlerini Yusuf’un da onaylaması üzerine yapılan işlem sicile kaydedilir.

Sultan, a woman residing in the Kâtip Kasım neighborhood, is in court with Yusuf, mutawalli of the el-Hac Ali Mismârî Waqf. She states that she owes the waqf a total of 11,200 dirhem, including 1,200 dirhem for the rent of the house. Yusuf corroborates Sultan’s account. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

348 - 1618 (1027) İstanbul 3: 39a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Eyüp sakinlerinden olan Semtyanoz adlı Hristiyan, Sinan Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Semtyanoz, Ahmet Çelebi'den 149 dirhemi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 1639 dirhem borç aldığını belirtir. Semtyanoz'un ifadesini Ahmet Çelebi de onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Semtyanoz, a resident of Eyüp and a Christian, is in court with Ahmet Çelebi, mutawalli of the Sinan Çavuş Waqf. The former states that he owes Ahmet Çelebi 1639 dirhem, including 149 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). Ahmet Çelebi corroborates Semtyanoz's account. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

349 - 1618 (1027) İstanbul 3: 41a/4 Dava / *Adjudication*

Apostol ile Mihal mahkemededirler. Apostol, 800 akçesi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere Mihal'de toplam 5800 akçe alacağı olduğunu, ancak Mihal'in bu parayı ödemeye yanaşmadığını söyler. Mihal ise söylenenleri reddeder. Bunun üzerine mahkeme davacı Apostol'dan kanıt ister. Apostol da getirdiği şahitler yardımıyla savını kanıtlar ve davayı kazanır.

Apostol and Mihal are in court. Apostol claims that Mihal owes him 5800 akçe, including 800 akçe for interest (mentioned as the price of broad cloth). Alas, he refuses to settle his debt. Mihal rejects the claim. The court then asks the plaintiff Apostol to prove his claim. Apostol does so through witness accounts and wins the case.

Zimmî tâ’ifesinden Apostol veled-i İsteryani meclis-i şer’de Mihal veled-i Niko muvâcehesinde üzerine da’vâ idüp merkûm Mihal zimmetinde karz-ı şer’iden beş bin akçe ve beynimizde zirâ’ ve levni ma’lûm çuka bahâsından sekiz yüz akçe hakkım vardır taleb iderim didikde gıbbe’s-su’al ve akîbü’l-inkâr mersûm Apostol’dan müdde’âsına mutâbık beyyine taleb olundıkda Dimitri veled-i Yorgi ve İsteryano veled-i Yorgi nâm zimmîler meclis-i şer’a hâzırân olduklarında gıbbe’l-istişhâd fi’l-vâki’ müdde’î-i merkûm Apostol mersûm Mihal zimmetinde karz-ı şer’iden beş bin akçe ve çuka bahâsından sekiz yüz akçe hakkı vardır biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer’iyye itdiklerinde ba’de’t-tezkiyye şehâdetleri makbûle olduktan sonra mücebiyle hükm olundı mâ-vaka’a kayd olundı fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûd

Sinan bin Abdullah, Hızır bin Abdullah, Yusuf bin Halil, Murad bin Mehmed, Mehmed bin Eyüb.

350 - 1618 (1027) İstanbul 3: 42b/1 Dava / *Adjudication*

Burdur Kazası’nın Lengemi Köyü sakinlerinden Mehmet Halife, vakfettiği paranın mütevellisi Ahmet Halife karşısında mahkemededir. Mehmet, 3000 akçesini yaşamı boyunca kendisinin kullanması, öldükten sonra da yıllık yüzde 12,5 faizle işletilmesi koşuluyla vakfetmiştir. Bir yılda elde edilen 375 akçe faiz gelirin 75 akçesi mütevelliyeye verilecek, kalan 300 akçe de köy halkının ödediği avarız vergisi için harcanacaktır. Bu koşulların sıralanmasından sonra Mehmet yaptığı vakfiyeyi iptal ettiğini belirterek mütevelliden parasını geri almak istediğini söyler. Ahmet ise İslam hukukçularının görüşüne göre Mehmet’in vakfiyesinin bozulamayacağını öne sürer. Mahkeme, mütevellî Ahmet’in bu görüşünü haklı bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Halife, a resident of the Lengemi village in the Burdur district, sues Ahmet Halife, mutawalli of the funds he endowed.

Mehmet endowed 3000 akçe, stipulating that he would use it during his lifetime, and it would be invested at a 12.5 percent interest rate after his death. Out of the 375 akçe, one year's interest revenue, 75 akçe is to be paid to the mutawalli and the remaining 300 akçe is to be used for payment of the neighborhood's extraordinary (avarız) tax. After the recording of these stipulations, Mehmet wants to annul the waqf and to have the mutawalli return the endowment. For his part, the mutawalli claims that the waqf deed (vakfiye) cannot be annulled, based on the views of Islamic jurists. Agreeing with mutawalli Ahmet, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

İşbu kitâb-ı sıhhat-nisâbın tahrîrine bâ'is ve bâdî oldur ki vilâyet-i Anadolu'da Burdur Kazâsı'na tâbî' Lengemi nam karye sâkinlerinden Mehmed Halife bin Kemâleddin meclis-i şer'-i şerîf-de vakf-ı âtiye li-eclî't-tescîl mütevellî nasb itdüğü Ahmed Halife bin Receb mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp kendü malımdan üç bin akçe hasbeten li'llâhi te'âlâ vakf ve habs ve mütevellî-i mezbûra teslîm eyledim ol dahi tesellüm eyledikten sonra şöyle şart eyledim ki mâdâm ki hayâtda olam meblağ-ı mezbûrî vakfiyet üzre mutasarrıf olam ve ba'de vefâtihî meblağ-ı mezbûr mütevellîsi yediyle yılda ona on bir ve rub' akçe hesâbı üzre istirbâh olunup hâsıl olan üç yüz yetmiş beş akçe ribhin yetmiş beş akçesi vazîfe-i mütevellî olup mâ'adâsı karye-i mezbûre avârızı için mütevellîsi bir mu'temed kimesne ile irsâl eyleye deyüp mütevellî-i mezbûr vâkıf-ı merkûmı tasdik itdikden sonra vâkf-ı mezbûrdan rücû' itdim deyü meblağ-ı merkûmı talep itdikde mütevellî dahi cevâbında İmâm Züfer re'y-i şerîfi üzre sıhhat-i vakf-ı nükûd emr-i mukarrerdir deyü teslîmden imtinâ' idüp sadr-ı kitâbda tevkî'i vâkî' olan hâkimden hükm talep itdikde ol dahi nazaran li'l-vakf sıhhatine hükm itdikde vâkıf-ı mezbûr tekrâr bast-ı merâm idüp eğerçe vakf-ı nükûd alâ re'yi'l-imâmî'l-ma'hûd sahîh ve câ'izdir lâkin lüzûm yokdur âna binâ'en talep iderim deyüp mütevellî dahi cevâbında sıhhate vakf ile lüzûm ile lüzûm tev'emândır husûsen hükm-i hâkim dahi evlâ deyüp ba'de'l-mücâdele hâkim-i müşâ-

rün-ileyh dahi bi’l-muvâcehe lüzûmına dahi hükm idüp min ba’d vakf-ı mezbûr vakf-ı sahîh ve lâzım olup nakz muhâl ve tağyîr ve tebdîli mümteni‘ü’l-ihtimâl oldu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-‘iş-rîn min Cumâdelûlâ li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Bali Efendi bin Ahmed, es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Nebi, el-Hâc Resûl bin Mustafa, el-Hâc Veli bin Süleyman ve gayruhum.

351 - 1618 (1027) İstanbul 3: 45b/3 Tescil işlemi / *Registration*

İsfendiyar isimli Hıristiyan, Kasım Bey Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 27.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi Mehmet’ten bir yıllığına 3375 dirheme kiralar. İsfendiyar vakfa olan borçlanmasına iki kişiyi kefil gösterir. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

İsfendiyar, a Christian, takes out a 27,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Kasım Bey Waqf. He then rents the same house from Mehmet for 3375 dirhem for a period of one year. He appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

352 - 1618 (1027) İstanbul 3: 49b/5 Dava / *Adjudication*

El-Hac Mehmet Vakfı’nın mütevellisi Ramazan, vefat eden İmra isimli Hıristiyan’ın varislerinin vasisi ve aynı zamanda merhumun eşi Seltane karşısında mahkemededir. Ramazan, merhumun daha önce vakıftan bir bölümü faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 11.000 akçe borç aldığını, bunun 7000 akçesini ölmeden önce ödediğini ve geriye 4000 akçe alacak kaldığını söyler. Ramazan kalan alacağını merhumun

terekesinden tahsil etmek ister. Mahkeme Seltane'ye görüşünü sorar. Seltane söylenilenleri reddeder. Bunun üzerine Ramazan mahkemeye getirdiği şahitlerin yardımıyla savını kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme kalan alacağın merhumun terekasinden tahsil edilmesine karar verir.

Ramazan, mutawalli of the el-Hac Mehmet Waqf, sues Seltane, wife of İmra, a late Christian, and guardian of the decedent's heirs. The plaintiff claims that the decedent owed the waqf 11,000 akçe, a portion of which represents interest (expressed as the price of broad cloth). The decedent settled 7000 akçe of the debt before his death, leaving 4000 akçe to be paid. Now he wants to collect the remaining debt out of the estate. Questioned by the court, Seltane rejects the claim. Ramazan then calls witnesses to court to prove his claim. In conclusion, the court decides that the debt should be paid out of the decedent's estate.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' merhûm el-Hâc Mehmed Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu râfi'ü'l-kitâb Ramazan bin Hasan meclis-i şer'de bundan akdem mürd olan İmra veled-i Yani nâm zimmînin sulbî sağıre kızları Roşen ve Torkadın nam sağırelerin cânib-i şer'den mansûbe vasî ve vâlideleri ve yine mürd-i mezbûrun zevcesi Seltane bint-i Mihal nâm zimmîye mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem mürd-i mezbûr zimmetinde mâl-ı vakf-ı mezbûrdan cihet-i karzdan ve çuka bahâsından cema'an on bir bin akçe olup meblağ-ı mezbûrdan yedi bin akçesin hayâtında mezbûr İmra'dan alup kabz idüp bâkî dört bin akçe kalmış idi hâlen meblağ-ı mezbûr dört bin akçeyi tevliyetim hasebiyle muhallefât-ı mürd-i mezbûrdan taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ve akîbü'l-inkâr mütevellî-i mezbûrdan takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda zimmî tâ'ifesinden Karagöz veled-i Karil ve Pikas veled-i Turmuş nâm zimmîler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mürd-i mezbûr İmra zimmetinde cihet-i karzdan ve çuka bahâsından on bir bin akçe

olup meblağ-ı mezbûrdan yedi bin akçesin hayâtında mezbûr İmra’dan mütevellî-i mezbûr Ramazan huzûrımızda alup kabz idüp dört bin akçesin zimmetinde bâkîdir mezbûr mütevellî için hakk-ı mutâlebe vardır bu husûs-ı mezbûra şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer’iyye itdiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vakı’ olmağın ba’de’l-hulfü’l-âdî mücebince meblağ-ı mezbûr muhallelât-ı mürd-i mezbûrdan hükm olundu hurrîre fi’t-târihi’l-mezbûr

Şühûd

El-Hac Ali, İbrahim bin Ahmed, İlyas bin Hamza, Mustafa bin Osman, Receb bin Musa, Mehmed bin Ahmed.

353 - 1618 (1027) İstanbul 3: 50a/3 Tescil işlemi / Registration

Todos adlı Hıristiyan ile Bafravi Mustafa Efendi Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Çelebi birlikte mahkemededirler. Todos, vakıftan 6000 akçesi faiz (gümüş bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 31.000 akçe borç aldığını söyler. Mehmet Çelebi Todos’un bu sözlerini onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Todos, a Christian, is in court with Mehmet Çelebi, mutawalli of the Bafravi Mustafa Efendi Waqf. Todos states that he owes the waqf 31,000 akçe, including 6000 akçe as interest (expressed as the price of silver). Mehmet Çelebi corroborates Todos’ account. The court registers the transaction.

Zimmî tâ’ifesinden Todos veled-i Dimo meclis-i şer’-i kavîmde mahmiyye-i Kostantiniyye’de Bafravî merhûm Mustafa Efendi Vakfı’na berât-ı pâdişâhî ile bi’l-fi’l mütevellî olan bâ’isü’l-kitâb Mehmed Çelebi bin Hasan muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüp mütevellî-i mezbûr yediyle mâl-ı vakf-ı merkûmdan me’hûz yirmi beş bin akçe asıldan ve altı bin akçe bir gümüş raht semen ve bahâsından cem’an zimmetimde edâsı lâzım otuz bir bin akçe dey-

nim vardır didikde mukırr-ı mezbûr zimmîyi vech-i muharrer üzre sâdır olan ikrârında el-mukarrûn lehü'l-mezbûr Mehmed Çelebi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve yed-i tâlibe vaz' olundu tahrîren fî evâsıtı Cumâdelâhire li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim bin Receb, Mustafa bin Hamza, Ahmed bin Hamza, Mehmed bin Maden, Nasuh bin el-Hâc Osman, Ali bin Abdullah ve gayruhum.

354 - 1618 (1027) İstanbul 3: 53a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Emine, Osman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Emine vakfa olan borçlanması için üç kişiyi kefil gösterir. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Emine takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Osman Ağa Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. She appoints three sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

355 - 1618 (1027) İstanbul 3: 54a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kokana, evini Papasoğlu Vakfı'nın mütevellisi Rıdvan'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden dört aylığına 1000 dirheme kiralar. Kokana'nın vakfa olan borçlanmasına iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kokana takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Rıdvan, mutawalli of the Papasoglu Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of four months. Two Christians serve as sureties for Kokana’s debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

356 - 1618 (1027) İstanbul 3: 56b/3 Dava / *Adjudication*

Mehmet Çavuş, Esma’nın vekili ve aynı zamanda kocası olan Ali Bey karşısında mahkemededir. Mehmet Çavuş, 15 ay önce Esma’nın amcası Ahmet’e 16.000 akçe borç vermiş, karşılığında Ahmet’ten evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satın almıştır. Daha sonra Mehmet Çavuş aldığı evi Ahmet’e bir yılığına 1920 akçeye kiraya vermiştir. Yapılan istiglal işleminin hüccet belgesini mahkemeye sunan Mehmet Çavuş, daha sonra Ahmet’in öldüğünü ve bütün mirasının Esma’ya kaldığını söyler. Şimdi Mehmet Çavuş, merhuma verdiği borcu Esma’dan almak istemektedir. Mahkeme önce sunulan hücceti inceler, sonra Ali Bey’e görüşünü sorar. Ali Bey gerek söylenenleri gerekse hüccetin içeriğini reddeder. Davacı Mehmet Çavuş da mahkemeye getirdiği şahitlerle hem sözlerinin hem de hüccetin doğruluğunu kanıtlayarak davayı kazanır.

Mehmet Çavuş sues Ali Bey, Esma’s husband and legal agent. Fifteen months earlier, Esma’s uncle Ahmet took out a 16,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Çavuş. He then rented the same house from Mehmet Çavuş for 1920 akçe for period of one year. Presenting to court a hujjet documenting the mortgage, Mehmet Çavuş states that Esma inherited Ahmet’s entire estate. Accordingly, Mehmet Çavuş wants Esma to pay the decedent’s debt. Examining the hujjet, the court questions Ali Bey, who rejects the hujjet and Mehmet Çavuş’s testimony. Proving his account and authenticity of the hujjet through witness testimonies, the plaintiff Mehmet Çavuş wins the case.

Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mehmed Çavuş bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer‘de Esmâ bint-i Halil tarafından husûs-ı âti‘z-zikri da‘vâya vekîl olup vekâleti bi-mâ-hüve nehci’s-sübût şer‘an sâbite olan zevci Ali Bey ibn Ahmed el-yesârî mahzarında üzerine da‘vâ idüp bundan akdem müvekkile-i mezbûrenin ammisi Ahmed bin Kaya nâm kimesneye târih-i kitâbdan on beş ay mukaddem karz-ı şer‘î tarîkiyle on altı bin akçe virüp mukâbelesinde mahmiyye-i İstanbul‘da Şerefzâde Mahallesi‘nde vâki‘ inde‘l-ahâlî ve‘l-cîrân ma‘lûmü‘l-hudûd olan mülk menzilinı bana bi-tarîki‘l-istiglâl bey‘ ve teslîm eyledi ben dahi iştirâ ve tesellüm idüp yine kendüye sene tamâmına değin bin dokuz yüz yirmi akçeye müddet-i ma‘lûme ve ücret-i mu‘ayyene ile îcâr idüp ol dahi istîcâr eyleyüp husûs-ı mezbûrı bin yirmi altı senesinde mahmiyye-i mezbûrede hilâfeten mevlâ olan Mehmed Efendi ibn Atâullah huzûrunda hüccet-i şer‘iyye dahi itdirmişidik hâlen merkûm Ahmed ba‘de tamâmü‘l-müdde fevt olup verâseti karındaşı kızı mezbûreye münhasıra olup muhalefâtının cümlesine vâzı‘atü‘l-yed olmağın meblağ-ı mezbûrı taleb iderim deyü mevlânâ-yı mezbûrın imzâsıyla müzmât ve hatemiyle mahtûme hüccet-i şer‘iyye ibrâz idüp nazar olundıkda mazmûn-ı hüccet-i mezbûreyi münkir olup müdde‘î-i merkûmdan mazmûn-ı hüccete beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden el-Hâc Ali bin Abdullah ve el-Hâc Hüseyin bin Osman ve Piyale bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer‘de li-ec-li‘ş-şehâde hâzırûn olup gıbbe‘l-istişhâd fi‘l-vâki‘ müdde‘î-i mezbûr Mehmed Çavuş müteveffâ-yı merkûm Ahmed’e bizim huzûrımızda karz-ı şer‘î on altı bin akçe virüp mukâbelesinde menzil-i mezkûrı bi-tarîki‘l-istiglâl iştirâ ve kabz idüp yine kendiye sene tamâmına değin bin dokuz yüz yirmi akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr eyledi ve müddet-i icâre dahi tamâm oldu biz bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı‘a olmağın mücebiyle hükm olunup mâ-hüve‘l-vâki‘ bi‘t-taleb ketb olundı hurrire fi‘l-yevmi‘l-hâmis min Cumâdelâhire li-sene seb‘a ve ‘îşrîne ve elf

Şühûd

Mustafa bin Osman, Hasan Çelebi ibn Ahmed, İbrahim bin Receb, Osman bin Mustafa ve gayruhum.

357 - 1618 (1027) İstanbul 3: 57b/1 Tescil işlemi / Registration

Çatalca Kazası'ndan Pervane Ağa, Hüseyin Çavuş'tan 10.000 akçesi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 60.000 akçe borç aldığını söyler. Mahkeme de Pervane Ağa'nın bu sözlerini sicile kaydeder.

Pervane Ağa of Çatalca district states that he owes Hüseyin Çavuş 60,000 akçe, including 10,000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). The court registers Pervane Ağa's testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

358 - 1618 (1027) İstanbul 3: 58a/4 Tescil işlemi / Registration

Piyale, evini Alaeddin el-Attari Vakfı'nın mütevellisi Ahmed Çelebi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden üç yıllığına 7500 dirheme kiralar. Piyale'nin vakfa olan bu borçlanmasına eşi Üftade kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Piyale takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ahmet Çelebi, mutawalli of the Alaeddin el-Attari Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 7500 dirhem for a period of three years. Üftade serves as surety for Piyale's debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

359 - 1618 (1027) İstanbul 3: 60a/1 Tescil işlemi / Registration

Akşemseddin Mahallesi sakinlerinden Halil, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla

4000 dirheme satar. Evi boşaltıp mütevellîye teslim eden Halil, daha sonra sattığı evi mütevelliden bir yılığına 600 dirheme kiralar. Halil'in bir kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Halil, a resident of the Akşemseddin neighborhood, takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ali, mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf. Halil vacates the house, then rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. Halil appoints a surety for his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

360 - 1618 (1027) İstanbul 3: 60b/2 Dava / *Adjudication*

Mehmet Beşe, Dimo ve İstati karşısında mahkemeye çıkarak daha önce Bartanos ve Papa Dimitri adlı kişilere 3000 akçesi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 35.000 akçe borç vermiş, Dimo ile İstati de bu kişilere kefil olmuşlardır. Alacağının 33.000 akçesini tahsil ettiğini belirten Mehmet Beşe, kalan 2000 akçeyi kefil olmaları dolayısıyla Dimo ile İstati'den almak istemektedir. Mahkeme davalılara görüşlerini sorar. Davalılar, verilen borcun 25.000 akçesine kefil olduklarını, ancak kefalet işlemi sırasında 35.000 akçe diye yalan söylediklerini söylerler. Bunun üzerine mahkeme Mehmet Beşe'den Dimo ile İstati'nin kefalet sırasında yalan söylemediklerine yemin etmesini ister. Davacı Mehmet Beşe de yemin ederek açtığı davayı kazanır. Sonuç olarak mahkeme kalan 2000 akçeyi de davacıya ödemeleri konusunda davalıları uyarır.

Mehmet Beşe sues Dimo and İstati. Earlier, Mehmet Beşe lent Bartanos and Papa Dimitri 35,000 akçe, of which 3000 akçe represented interest (mentioned as the price of broad cloth). Dimo

and İstati served as sureties for the debt. Mehmet Beşe has already collected 33,000 akçe of the debt. Now he wants Dimo and İstati to pay the remaining 2000 akçe, because they accepted suretyship. Questioned by the court, the defendants state that they guaranteed only 25,000 akçe of the debt, yet they lied in court and said 35,000 akçe. The court then asks Mehmet Beşe to state under oath that Dimo and İstati did not lie in regard to their suretyship. The plaintiff Mehmet Beşe does so and wins the case. In conclusion, the court instructs the defendants to pay the plaintiff the remaining 2000 akçe.

İşbu râfi‘ü’l-kitâb Mehmed Beşe bin Ali nâm râcil meclis-i şer‘-i şerîfde mahmiyye-i İstanbul’da [boş] mahallesi sâkinlerinden Dimo veled-i Nikola ve İstati veled-i Yani nâm zimmîler mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da‘vâ idüp bundan akdem Bartanos veled-i Yani ve Papa Dimitri veled-i Yani nâm zimmîlere ber-vech-i iştirâk otuz iki bin akçe karz virüp ve bin yirmi altı senesi Rebi‘ülevveli guresinden sene tamâmına mü’eccel olmak üzere üç bin akçeye dahi çuka bey‘ idüp cem‘an zimmetlerinde otuz beş bin akçem olup meblağ-ı merkûmın cümlesine merkûmân Dimo ve İstati emr ü kabûli hâviye kefâlet ile her biri müstakillen kefil bi’l-mâl olmağla ve ecl-i mezbûr dahi mürûr itmekle merkûmân Dimo ve İstati yedlerinden kefâletleri hasebiyle otuz üç bin akçesin alup iki bin akçe kalmış idi bâkî kalan meblağ-ı merkûm iki bin akçeyi dahi taleb iderim didikde gıbbe’s-su‘âl mezbûrân Dimo ve İstati cevâblarında biz ancak mezbûrân Bartanos ve Papa Dimitri zimmetlerinde olan yirmi beş bin akçe deynlerine kefil olmuş idik lâkin hîn-i kefâletde otuz beş bin akçe deyü ikrâr itdik ikrârımızda kâzibleriz didiklerinde müdde‘î-i mezbûr vech-i muharrer üzere merkûman Dimo ve İstati ikrârlarında kâzib olmadıklarına yemîn teklîf olundıkda ol dahi alâ vefki’l-mes’ûl yemîni bi’llâhi te‘âlâ itmeğin bâkî kalan meblağ-ı mezbûr iki bin akçeyi müdde‘î-i mezbûra edâya kefilân-ı mezbûrân Dimo ve İstati’ye kıbel-i şer‘den tenbîh olunup mâ-vakâ’a bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin min şehri Recebi’l-mürecceb li-sene seb‘a ve ‘işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Receb er-râcil, Ahmed bin Şehbaz, Kadri bin Mustafa, Hamza bin Mustafa ve gayruhum mine'l-huzzâr.

361 - 1618 (1027) İstanbul 3: 60b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Saray kapıcılarından Mehmet Bey, Haraççı Muhyiddin Mahallesi'nden Ramazan ve Fatma Hatun ile birlikte mahkemededir. Mehmet Bey, daha önce Fatma Hatun'a bir bölümü faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 39.000 akçe vermiş, bu alacağını Fatma Hatun'dan tahsil etmesi için de Ramazan'ı vekil tayin etmiştir. Şimdi Mehmet Bey, Fatma Hatun'da olan alacağının tümünü Ramazan'ın getirdiğini belirtir. Mehmet Bey'in sözlerini Fatma Hatun ile Ramazan da onaylar. Mahkeme de Mehmet Bey'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Bey, a palace doorkeeper, is in court with Ramazan and Fatma Hatun, both residents of the Haraççı Muhyiddin neighborhood. Earlier, Mehmet Bey lent Fatma Hatun 39,000 akçe, a portion of which covered interest (mentioned as the price of broad cloth). Then he appointed Ramazan to collect the debt from Fatma Hatun. Now he states that Ramazan has collected the sum from Fatma Hatun and delivered it to him. Fatma Hatun and Ramazan corroborate Mehmet Bey's account. The court registers Mehmet Bey's testimony.

Fahrü'l-akrân Mehmed Bey bin Bali nâm bevât-ı sultânî meclis-i şer'î şerîfde mahmiyye-i İstanbul'da Haraccı Muhyiddin Mahallesi sâkinlerinden Ramazan bin Hasan ve Fâtıma Hatun ibnet-i Nureddin mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp bundan akdem mezbûre Fâtıma Hatun zimmetinde karz-ı şer'îden ve çuka bahâsından otuz dokuz bin nakd râyic fi'l-vakt akçe hakkım olmağın mezbûre Fâtıma zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr otuz dokuz bin akçeyi sana teslim itmek için mezbûr

Ramazan’ı tevkîl itmiş idim hâlen merkûm Ramazan meblağ-ı mezbûrî merkûme Fâtıma yedinden ahz ü kabz eyledi ve bana bî-kusûr teslîm itdi min ba’d mezbûre Fâtıma zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Fâtıma ve merkûm Ramazan bi’l-muvâcehe tasdik ve tahkîk itmeğın mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşer min şehri Receb li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf Şühûdü’l-hâl

Mehmed Çelebi bin Ahmed el-kâtib, Mehmed bin Abdullah, Ali bin Abdullah, Hamza bin Mustafa, Murad bin Mehmed ve gayruhum.

362 - 1618 (1027) İstanbul 3: 61a/1 Tescil işlemi / Registration

İstanbul’un Manastır Mahallesi sakinlerinden Ermeni patriği Avanos, asker sınıfından Ali Ağa ile birlikte mahkemededir. Avanos’un Ali Ağa’ya 35.000 akçesi faiz (çuka bezi satışı olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 105.000 akçe borcu vardır. Şimdi Avanos, Ali Ağa’ya değerli bir taştan yapılmış bir mühürü 5000 akçeye satar. Bu para Avanos’un borcunun bir bölümüyle takas edilir. Böylece Avanos’un Ali Ağa’ya borcu 100.000 akçeye düşer. Yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Avanos, the Armenian patriarch residing in İstanbul’s Manastır neighborhood, is in court with Ali Ağa, a military officer. The former owes Ali Ağa 105,000 akçe, of which 35,000 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). Now Avanos sells to Ali Ağa a seal made of a precious stone worth 5000 akçe and counts the value toward his debt. His debt to Ali Ağa thus falls to 100,000 akçe. The court registers the transaction.

Dârü’s-saltanatı’s-seniyye-i Kostantiniyyeti’l-mahmiyyede Manastır Mahallesi sâkinlerinden olup Ermeniler patriği olan Avanos veled-i Merad meclis-i şer’-i şerîfde dergâh-ı âlî müte-

üzre cârî olan cemî’ kelimâtını el-mukarrün lehü’l-mezbûr Ali Ağa hazretleri bi’l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-‘âşir min şehri Receb li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Çavuş bin Hasan Çavuş, Mustafa Ağa bin Abdullah, Ömer Bey bin İbrahim, Mehmed Çavuş bin Mustafa, Hasan bin Osman, Hüseyin Beşe bin Abdullah Çukadar, Süleyman Bey ket-hüdâ-yı Ali Paşa, el-Hâc Musallî bin Bezzazistânî, Ali Çavuş bin Bezzazistânî, Yakub Çelebi bin Bezzazistânî ve gayruhum

363 - 1618 (1027) İstanbul 3: 61a/3 Tescil işlemi / Registration

Resül, Nasuh’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Resül sattığı evi Nasuh’tan bir yıllığına 1250 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Resül takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Nasuh. Then he rents the same house from Nasuh for 1250 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

364 - 1618 (1027) İstanbul 3: 62a/2 Tescil işlemi / Registration

Nişancı Mehmet Paşa Mahallesi sakinlerinden Veli, Fatma Hatun Vakfı’nın mütevellisi Mahmut Çelebi’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5500 dirheme satar, sonra da sattığı evi, müteveli Mahmut Çelebi’den yıllık 620 dirhemden üç yıllığına kiralar. İki kişi Veli’nin vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Veli, a resident of the Nişancı Mehmet Paşa neighborhood, takes out a 5500 dirhem mortgage (istiglal) on his house from

Mahmut Çelebi, mutawalli of the Fatma Hatun Waqf. Then he rents the same house from mutawalli Mahmut Çelebi for a period of three years at 620 dirhem per annum. He appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

365 - 1618 (1027) İstanbul 3: 62b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyh Süleyman Vakfı'nın mütevellisi Kaya ile Mehmet Çelebi birlikte mahkemededirler. Altı yıl önce Mehmet Çelebi vakfa 12.000 akçe borçlanmış, bu borcuna karşılık olarak da evini Kaya'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satmıştır. Kaya da satın aldığı evi Mehmet Çelebi'ye yıllık 1500 akçeden kiraya vermiştir. Mehmet Çelebi her yıl sonunda kirasını düzenli bir şekilde ödemiştir. Şimdi Mehmet Çelebi'de vakfın herhangi bir alacağı kalmadığını belirten Kaya, evi ilk sahibi Mehmet Çelebi'ye teslim ettiğini söyler. Kaya'nın sözlerini Mehmet Çelebi de onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Kaya, mutawalli of the Şeyh Süleyman Waqf, is in court with Mehmet Çelebi. Six years ago, Mehmet Çelebi had taken out a 12,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rented the same house from the waqf at 1500 akçe per annum. He paid the rent regularly at the end of each year. Now Kaya states that Mehmet Çelebi has settled his debt to the waqf and returned the house to its owner. Mehmet Çelebi corroborates Kaya's testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Elvanzade Mahallesi'nde vâki' merhûm Şeyh Süleyman Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan Kaya bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i kavîmde hâmil-i hâze'l-kitâb Mehmed Çelebi ibn Mehmed muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüp bundan akdem mezbûr Mehmed Çelebi vakf-ı

mezbûr malından zimmetine edâsı lâzım olan on iki bin akçe deyni mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Ayteke Hatun ibnet-i Mahmud mülki ve bir taraftan Hüseyin Ağa mülki ve bir taraftan tarîk-i ânım ile merhûm-i mûmâ-ileyh vakfı ile mahdûd olan mülk menziline alâ tarîki’l-istiglâl bana bey‘ idüp ben dahi tevliyet-i mahkiyem hasebiyle vakf-ı mezbûr için iştirâ ve tesellüm idüp ba‘de’t-tahliye ve’t-tekâbuz bin yirmi bir Cumâdelâhiresinden [sene] tamâmına varıncaya dek menzil-i mezbûr bin beş yüz akçeye merkûma îcâr ve teslîm idüp ol dahi isticâr ve kabûl idüp ilâ hâze’l-ân her sene tamâmında ücret-i merkûmeyi mezbûr Mehmed yedinden bi’t-tamâm ahz ü kabz idüp menzil-i mezbûr merkûm Mehmed Çelebi’ye teslîm idüp menzil-i mezbûrda alâka ve medhalim kalmamışdır ve mezbûr Mehmed Çelebi zimmetinde aslından ve [...] bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mütevellî-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhı el-mukarrûn lehü’l-mezbûr Mehmed Çelebi vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb ketb ve yed-i tâlibe vaz‘ olundu tahrîren fî evâ’ili Recebi’l-ferd li-sene seb’a ve ‘işrine ve elf

Şühûdü’l-hâl

Sinan Efendi bin Ali el-imâm, Mehmed Çelebi bin Süleyman en-na’âl, Hüseyin Bey bin Abdullah el-bevvâbü’s-sultânî, Mehmed ibn eş-Şeyh Abdülkerim, Mustafa Çelebi bin Sinan el-mûsta’id ve gayruhum.

366 - 1618 (1027) İstanbul 3: 63b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Belkis Hatun, Mustafa Efendi Vakfı’nın mütevellisi İbrahim’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden yıllık 750 dirheme kiralar. Belkis’in vakfa olan borçlanmasına bir kişi kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Belkis Hatun takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from İbrahim, mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf.

She then rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem per annum. One person serves as surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

367 - 1618 (1027) İstanbul 3: 64b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Lefterine, Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Kimi Hristiyanlar Lefterine'ye kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Lefterine takes out a 16,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Çelebi, mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Some Christians serve as Lefterine's sureties. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

368 - 1618 (1027) İstanbul 3: 65a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Dodaş, Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi'ye 1000 dirhemi faizden (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere 17.000 dirhem borçlanır. Dodaş, yıl sonunda borcunu ödeyecektir. Beş Hristiyan Dodaş'a kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Dodaş owes Mehmet Çelebi, mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf, a total of 17,000 dirhem, including 1000 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth). He is to pay his debt at

the end of one year. Five Christians serve as Dodaş's sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

369 - 1618 (1027) İstanbul 3: 67a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ali, İstanbul'daki Turhan Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek vakfa 700 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3700 akçe borcu olduğunu söyler. Müteveli Ali Çavuş, borçlu Ali'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Ali is in court with Ali Çavuş, mutawalli of the Turhan Waqf in İstanbul. He states that he owes the waqf 3700 akçe, including 700 akçe as interest (expressed as the price of broad cloth). Mutawalli Ali Çavuş corroborates Ali's testimony. The court registers the testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

370 - 1618 (1027) İstanbul 3: 67b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Nesli Hatun, Debbağzade Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilmiş olan parasının mütevellisi Müyesser Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Nesli Hatun, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Rabia, paranın ödenmemesi durumunda ödemeyi yapmaya ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Nesli Hatun is in court with Müyesser Efendi, mutawalli of funds endowed for payment of the Debbağzade neighborhood's

extraordinary tax (avarız). The former takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Müyesser Efendi. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Rabia, who is present in court, serves as surety to make the payment or return the house to the waqf in the event that Nesli Hatun fails to settle her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

371 - 1618 (1027) İstanbul 3: 69b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Melekşah Vakfı'nın mütevellisi Saliha Hatun ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 100 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mehmet is in court with Saliha Hatun, mutawalli of the Melekşah Waqf. The former takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 100 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

372 - 1618 (1027) İstanbul 3: 69b/4 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'daki Defterdar Ahmet Çelebi Mahallesi'nden Ahmet Beşe, Yahudi Şmail ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Beşe, evini 90 gün sonunda geri alabilme koşuluyla (bey'-i bi'l-vefâ) 55.000 akçeye Şmail'e satmıştır. Ahmet Beşe, parasını aldıktan sonra evi Şmail'e teslim etmiştir. Şmail de Ahmet Beşe'yi doğrular. Mahkemede bulunan Dilaver, gerektiğinde evin Ahmet Beşe'ye verilmesine kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ahmet Beşe, a resident of İstanbul’s Defterdar Ahmet Çelebi neighborhood, is in court with Şmail, a Jew. The former sold his house to Şmail for 55,000 akçe with the option of buying it back in 90 days (bey’-i bi’l-vefâ). Ahmet Beşe states that he has handed the house over to Şmail and collected payment. Şmail corroborates Ahmet Beşe’s account. Dilaver, who is in court, serves as surety to return the house to Ahmet Beşe if necessary. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i İstanbul’da Defterdar Ahmed Çelebi Mahallesi sâkinlerinden Ahmed Beşe ibn Osman er-râcil meclis-i şer’de Şmail veled-i Azra muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Müstedam Çavuş ibn Abdullah mülki ve bir tarafı Ruşen bin İlyas mülki ve iki tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olup iki bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî evleri ve ahurı ve fırını ve bi’r-i mâ’i ve bâğçeyi müştemil olan mahûtayı hâvî mülk menzilimi mezbûr Şmail târîh-i kitâb gününden doksan gün tamâmına değin bey’-i bi’l-vefâ tarîk[i] ile fiddî Osmanî eli beş bin akçeye bey’ idüp kabz-ı semen ve teslîm-i mebî’ eyledüm didikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârını el-mukarrûn-lehü’l-mezbûr bi’l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra Dilaver bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer’a hâzır olup menzil-i mezkûrun derkine emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldum didikde mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi’l-yevmi’sânî min Şa’bânî’l-mu’azzam li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf Şühûdü’l-hâl

Hızır bin Abdullah, Sinan bin Abdullah, Halil bin İbrahim, Receb bin Musa, Ahmed bin Ömer.

373 - 1618 (1027) İstanbul 3: 73b/2 Tescil işlemi / Registration

Emine Hatun, Çerkes Ağa Vakfı’nın müteveli vekili olan İsmail ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 500

dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Yusuf ve Hüseyin, borcun ödenmemesi durumunda evin vakfa teslim edilmesine ya da borcun ödenmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Emine Hatun is in court with İsmail, legal agent of the mutawalli of the Çerkes Ağa Waqf. The former takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Yusuf and Hüseyin, both present in court, serve as sureties to return the house to the waqf or pay the debt in case Emine Hatun fails to settle her debt. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

374 - 1618 (1027) İstanbul 3: 77b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Paşa Mahallesi'nden Yorgi ile Nikola, Cafer Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelirler. Yorgi ile Nikola, bir sütçü dükkânını istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme vakfa satarlar, daha sonra aynı dükkânı üç yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralarlar. Mahkemede bulunan iki Hristiyan, gerektiğinde paranın ödenmesine ya da dükkânın vakfa teslim edilmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Yorgi and Nikola, residents of the Mustafa Paşa neighborhood, are in court with Ali Bey, mutawalli of the Cafer Ağa Waqf. The two Greeks take out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on a milk store from the waqf. Then they rent the same store from the waqf for three years for 3000 dirhem. Two Christians present in court serve as surety to pay their debt or return the store to the waqf, if necessary. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

375 - 1618 (1027) İstanbul 3: 79b/4 Dava / *Adjudication*

Ayni Hatun Vakfı’nın mütevellisi Ali Çavuş, Tercüman Yunus Mahallesi’nden Hatice Hatun’un eşi ve vekili olan Mehmet Çelebi karşısında mahkemeye çıkar. Müteveli Ali Çavuş, Hatice Hatun’a vakıf parasından faizli olarak (muamele-i şeriiye olarak ifade ediliyor) 20.000 akçe borç verip karşılığında Hatice Hatun’un adı geçen mahallede bulunan bir evine rehin koymuştur. Vakfın, bu borca 1,5 yıl için 2500 akçe faiz eklemesiyle Hatice Hatun’un toplam borcu 22.500 akçeye ulaşmıştır. Müteveli Ali Çavuş, şimdi mahkemede Hatice Hatun’un vekilinden vakfın alacağını istemektedir. Görüşü sorulduğunda vekil Mehmet Çelebi, eşinin vakfa olan borcunu doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı vekili Mehmet Çelebi’yi vakfa olan borcun ödenmesi konusunda uyarır.

Ali Çavuş, mutawalli of the Ayni Hatun Waqf, sues Mehmet Çelebi, legal agent and husband of Hatice Hatun, who resides in the Tercüman Yunus neighborhood. Mutawalli Ali Çavuş lent Hatice Hatun 20,000 akçe on interest out of waqf funds (expressed as muamele-i şeriiye), and pawned Hatice Hatun’s house in exchange. The waqf applied 2500 akçe interest over a year and a half, raising Hatice Hatun’s debt to 22,500 akçe. Now, mutawalli Ali Çavuş wants Hatice Hatun’s legal agent to pay the debt. Questioned by the court, legal agent Mehmet Çelebi accepts his wife’s debt to the waqf. In conclusion, the court instructs the defendant Mehmet Çelebi to pay the debt to the waqf.

Mahmiye-i İstanbul’da vâki‘ Ayni Hâtun Vakfı’na bi’l-fi‘l mütevellî olan işbu râfi‘ü’l-kitâb Ali Çavuş ibn Hasan meclis-i şer‘de mahmiyye-i mezbûrede Tercüman Yunus Mahallesi sâki-nelerinden Hadice Hâtun ibnet-i Muhyiddin tarafından husûs-ı âti’l-beyânda ikrâra ve müvekkilesinin mâlından edâ-i deyne

vekîl olmağın vekâleti mezbûreyi ma'rîfet-i şer'îyye ile ârifin olan şühûd ile sâbite olan zevci Mehmed Çelebi bin Mustafa mahzarında mezbûrenin üzerine da'vâ idüp bundan akdem mâl-i vakf-ı mezbûrdan mezbûre Hadice Hâtun'a mu'âmele-i şer'îyye ile yirmi bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe virüp mezbûre hâtun dahi kabz ve mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki' olup lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzilinı rehin vaz' idüp ba'de't-tahliye teslîm ve ikbâz ve ben dahi fâriğan kabz ve tesellüm idüp bir buçuk seneden berü zimmetine mu'âmele-i şer'îyyeden iki bin beş yüz akçe hâsıl olmağın mezbûre Hadice'nin zimmetinde vakf-ı mezbûr için asıl ve ribhden cem'an yirmi iki bin beş yüz akçe vardır su'âl olunup deyn-i mezbûr vakf-ı mezbûr için tevliyetim hasebi ile alıvrılup fekk-i rehin olunmak taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed Çelebi cevâbında fi'l-vâki' müvekkilem mezbûre Hadice Hâtun zimmetinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan asl-ı mâldan ve ribh-i şer'îden cem'an yirmi iki bin beş yüz akçe deyn olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde menzil-i mesfûr cânib-i vakıfda rehn-i makbûzdur deyü vekâlet-i mahkiyem hasebi ile ikrâr itmeğın meblağ-ı mezbûr cânib-i vakf-ı mezbûra müvekkilesinin mâlından edâ idüp ve menzil-i mezbûr rehinden fekk itmek üzre sebt olundu hurrîre fî evâyili Ramazân sene [10]27

Hasan bin Mustafa, Şaban bin Abdullah, el-Hâc Ali bin Abdullah.

376 - 1618 (1027) İstanbul 3: 80b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Belkıs Hatun, Turhan Hâtun Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Belkıs, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 250 dirheme vakıftan kiralar. Belkıs'ın eşi Ahmet, borcun ödenmemesi durumunda parayı ödemeye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Belkıs Hatun is in court with Ali Çavuş, mutawalli of the Turhan Hâtun Waqf. The former takes out a 2000 dirhem mortgage

(istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 250 dirhem for a period of one year. Belkıs’ husband Ahmet serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in the event Belkıs fails to settle the debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

377 - 1618 (1027) İstanbul 3: 81a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yenişehir’den Ahmet Efendi, İstanbul’daki Dizdarzade Mehmet Çelebi Vakfı’nın mütevellisi Mahmut Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Efendi, vakıftan 1000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 10.000 akçe borç aldığını ve bu borcun faizini bir yıl içinde ödeyeceğini belirtir. Müteveli Mahmut Çelebi, Ahmet Efendi’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Ahmet Efendi, a resident of Yenişehir, is in court with Mahmut Çelebi, mutawalli of the Dizdarzade Mehmet Çelebi Waqf in İstanbul. Ahmet Efendi states that he owes the waqf a total of 10,000 akçe, including 1000 akçe as interest (expressed as the price of broad cloth). He promises to settle his debt, including the interest, within one year. Mutawalli Mahmut Çelebi corroborates Ahmet Efendi’s testimony. The court registers the transaction.

Vilâyet-i Rumili’nde medîne-i Yenişehir sâkinlerinden Ahmed Efendi ibn Ali el-Mülâzım meclis-i şer’-i şerîfde mahmiyye-i İstanbul’da vâki‘ merhûm Dizdârzâde Mehmed Çelebi Vakfı’na bi’l-fi‘l mütevellî olan Mahmud Çelebi ibn Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mahmud Çelebi’den vakf-ı mezbûr mâlından karz-ı şer’î tarîkiyle dokuz bin akçe ve beynimizde cehâleti nâfi ilm-i şer’î ile ma’lûm çuka bahâsından bin akçe ahz itdim ki karzdan mâ’adâsı târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin

mü'ecceldir didikde gibbe't-tasdîk mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olun-
dı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs 'aşer min şehri Ramazânî'l-mübârek
li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Edâyî Efendi, Ahmed Efendi, Süleyman Efendi, Receb Efendi,
Aziz Efendi, Murad bin Mehmed, Ebubekir bin Osman, Musalli
bin Cafer ve gayruhum.

378 - 1618 (1027) İstanbul 3: 84a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Recep, Ali Ağa Vakfı'nın mütevellisi Recep Halife ile birlikte
mahkemeye gelir. Recep, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2500
dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 375 dirheme
vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

*Recep is in court with Recep Halife, mutawalli of the Ali Ağa
Waqf. The former takes out a 2500 akçe mortgage (istiglal) on
his house from the waqf. He then rents the same house from the
waqf for 375 dirhem for a period of one year. The court registers
the transactions.*

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

379 - 1618 (1027) İstanbul 3: 85b/1 Dava / *Adjudication*

Hacı Muhyittin Mahallesi'nden Hidayetullah Hatun, vakfının
mütevellisi olan Hasan karşısında mahkemeye çıkar. Hidayetul-
lah, 16.000 akçesini çeşitli koşullarla vakfetmiştir. Buna göre,
para yıllık olarak her 10 akçesi 11 akçe ve 2 pul karşılığında
faizle işletilecektir. Elde edilen geliri yaşadığı sürece Hidayetullah
Hatun alacak, ölümünden sonra bu gelirle Kuran okutulacak ve
mütevellinin ücreti ödenecektir. Para faizle işletilirken, yerleşik
tüccarlar tercih edilecek, seyyar tüccarlar vakıf parasından yarar-

landırılmayacaktır. İlerleyen dönemlerde bu koşullar işlemez hale gelirse, vakfın gelirleri bütünüyle yoksullara aktarılacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Hidayetullah Hatun, üç Haneî İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfın geçersiz olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda mütevellî Hasan, bir başka Haneî İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfın bozulamayacağını ileri sürer. Sonuçta mahkeme, davalı mütevellînin görüşünü benimseyerek vakfın bozulamayacağına karar verir.

Hidayetullah Hatun, who resides in the Hacı Muhyittin neighborhood, sues Hasan, mutawalli of her waqf. She has endowed 16,000 akçe with the following stipulations. The money will be operated annually at “11 plus 2 stamps for 10” interest. Hidayetullah Hatun will receive the revenue as long as she lives. After her death, the money will be used for Quran reading and the mutawalli’s salary. Sedentary merchants will be preferred when lending money, and no loans will be made to itinerant traders. If ever the waqf deed (vakfiye) can no longer be met, thereafter the waqf revenue will be spent entirely on the poor. After the registration of these stipulations, Hidayetullah Hatun requests the waqf’s annulment, based on the views of three Hanafi Islamic jurists. Mutawalli Hasan responds that the waqf deed cannot be annulled, based on views of another Hanafi Islamic jurist. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf cannot be annulled.

Hamd-i nâ-mahdûd ve senâ-i nâ-ma’dûd ol vâkıf-ı ahvâl-i ins ü cân ve hâlik-i halk-i her dü cihân mâlikü’l-mülk ve’l-melekût zi’l-‘izzeti ve’l-ceberût cellet hikmetuhû ve allet kelimetuhû hazretlerinin dergâh-ı ‘azamet-penâhlarına ref’ olunur ki nüsha-i insânîyi ketm-i ‘ademden ahsen-i takvîm üze ibdâ’ ü imlâ ü îdâ’ üslûb-ı kadîm üze ihtirâ’ ve inşâ idüp mâlik-i me’ânîyi ta’lîm ve menâhic-i me’âdî tefhîm eyledi ve çend hezâr dürer salât ü selâm ve gurer tahîyyet ü peyâm-ı huçeste-nizâm ol âfitâb-ı evc-i levlâke ve mâhitâb-ı semâ-i ve mâ-erselnâke müstenid-i mesned-i istafâ Muhammed Mustafa sallâllâhu te’âlâ aleyhi ve sellem [...] ve

tenessem hazretlerinin ravza-i razıyyelerine ve hatîra-i behiyyelerine îsâr olunur ki ümmetini dîn-i kavîme hidâyet ve tarîk-i müstakîme delâlet eyledi ve sürûr-ı bî-girân ve dürûr-ı bî-pâyân cemâhir-i âl ü evlâd ü ashâb ü ahfâdları ervâh-ı tayyibelerine olsun ki her biri tarîk-i hakka hâdî ve sebîl-i tevîkî münâdîlerdir rıdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecma'în ve ba'd işbu sahîfe-i nasîhanın tahrîr ve imlâsına bâ'is ve bu vesîka-i enîkanın tastîr ve tenmîkine sebebi hâdis oldur ki dârü's-saltanatı'l-aliyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyye mahallâtından el-Hâc Muhyiddin Mahallesi'nde sâkine olan sâhibetü'l-hayrât ve râğibetü'l-müberrât fahrü'l-muhadderât Hidayetullah Hâtun ibnet-i Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde vakf-ı âti'z-zikri tescîl içün mütevellî nasb eylediği Hasan bin Ferhad mahzarında ikrâr ve ta'bîri anı'l-merâm idüp vaktâ ki dünyâ-yı deniyye me'vâ-yı belîyye olduğuna vâkıfe ve gınâsı 'itâba mütebeddil ve safâsı cefâyâ mütehavvil idüğüne 'âlîme ve 'ârîfe oldı ise tedârik-i mu'tâd içün iddihâr-ı zâd murâd itmeğın etyab-ı mâl ve ahlâs-ı menâlınden on altı bin nakd râyic fi'l-vakt akçe ifrâz kılup hasbeten li'llâhi'l-azîm vakf ve habs idüp ve şöyle şart eyledi ki meblağ-ı mezbûr her senede rehn-i kavî ve kefîl-i bi'l-mâl-i melî ile veya ikisinden biri ile onı on bir akçe ve iki pul üzre ale'l-vechi's-şer'îl-helâl yed-i mütevellî ile istirbâh ve istiglâl olunup hâsıl olan iki bin akçe ribhini huyûtda olduğumca ben ekl idüp vefâtımdan sonra mahalle-i mezbûrede vâkî' olan mescid-i şerîfde be-her yevm ba'de salâti's-subh Kur'ân-ı azîm ve furkân-ı kerîmden üç cüz'-i şerîf tilâvet olunup eczâ-yı şerîfenin birinin tilâveti mescid-i mezbûrda imâm olana ve birinin dahi mü'ezzin olana ve birinin dahi mahmiyye-i mezbûrede Hadice Sultan Mescid-i Şerîfi'nin imâmı olana meşrûta olup birinin sevâbını benim ile benden mukaddem fevt olan sadrî oğlum Ahmed rûhuna ve birinin sağîr oğlum Mehmed'in rûhuna ve birinin dahi zevcim Ali Beşe nâm müteveffâ ile mu'tekam olan Fahri Hâtun rûhlarına ihdâ olunup her birine birer buçuk akçe vazîfe virile ziyâdesi üç yüz seksen akçe olur hıdmeti mukâbelesinde mütevellîye virile zikr olunan meblağ-ı mevkûf istirbâh olunmak lâzım oldukda tüccâr-ı zü'l-iktidâr ve mütemekkin fi'l-ihzâra virilüp ehl-i sefere

ve çingâne kuluna [?] virilmeye ve vakf-ı mezbûrun tevliyeti ve tebdîl ve tağyîri ve taklîl ve teksîri kendü yedimde olup vefâtımdan sonra re’y-i hâkim-i şer’î ile mahalle-i mezbûrede bir recül-i sâlih mütevellî olup ehl-i mahalle üzerine nâzır olalar ve mürûr-ı eyyâm ü şühûr ve kürûr-ı a’vâm u dühûr ile zikr olunan masâ-rife sarfa müte’azzir olursa mârû’z-zikr ribh fukarâya sarf oluna deyü ta’yîn-i kuyûd ve tebyîn-i şürût idüp meblağ-ı merkûmı mütevellî-i mezbûra teslîm idüp ol dahi kabz ve tesellüm ve sâyir mütevellîler tasarruf itdikleri gibi iki ay tasarruf idüp cihet-i tevliyet ta’yîn olunan ribhden yüz yirmi akçe vazîfesin bi’t-tamâm ahz itdüğüne itirâf idüp ehadühümâ âharın cemî-i kelimâtında vicâhen ve şifâhen tasdik idüp emr-i vakf tamâm ve ta’yîn-i masâ-rif encâm bulduktan sonra vâkife-i müşârün-ileyhâ semt-i vifâkdan cânib-i şikâka meyl idüp eğerçi tafsîl-i bâyin üzre meblağ-ı merkûmı vakf itdüm lâkin vakf-ı nukûd e’imme-i selâse rahimehümü’llâh yanlarında gayr-ı sahîh ve zımnında olan şürût gayr-ı sahîha olmağın asl-ı mâl-i vakfı ve mütevellî-i mezbûrun vazîfe deyü iki ay istirbâh idüp aldığı yüz yirmi akçenin ecr-i mislinden ziyâde olan kırk akçeyi taleb iderim deyü da’vâ itdikde mütevellî-i mezbûr sevk-i kelâm idüp eğerçi vakf-ı nukûd e’imme-i selâse-i ma’hûde katlarında ma’hûd değildir ve zikr olunan kırk akçe ecr-i misilden ziyâdedir lâkin e’imme-i Hanefiyye’den Hazret-i İmâm Züfer aleyhi rahmeti’l-meliki’l-ekberden Ensârî rivâyeti üzre vakf-ı nukûd ve zımnında olan şürût sahîhadır deyü asl-ı mâlî ve şartı sâlif üzre ecr-i misilden ziyâde ahz itdüğün redd itmezim deyü cevâb virüp hâkim-i mevki’-i kitâb-ı müsterâba tûbâ lehû ve hüsne me’âb hazretlerinden sıhhatine hükm itdükden sonra vâkife-i mezbûre zimâm-ı da’vâsını nehc-i âhar üzre sevk idüp eğerçi vakf-ı nukûd ve âna mütebennâ olan şürût İmâm Züfer katında sahîhadır lâkin imâm-ı mezbûr mezhebi üzre sıhhat lüzûmdan ârî olmağın yine benim içün rücû’a müsâ’ade vardır yine nukûd-ı merkûmeyi mülkûme redd ve mütevellînin bâb-ı tasarrufunu sed murâd itdikde mütevellî-i mezbûr dahi e’imme-i Hanefiyye’den el-vâkıfu izâ sahha lezime ve yine e’imme-i ‘izâm kavilleri üzre husûsan ba’de’t-teslîm ile’l-mütevellî vakf-ı mezbûrun lüzûmuna

dahi hükm taleb itdikle hâkim-i mûmâ-ileyh esbağallâhü te'âlâ ni'amuhû aleyh hazretleri cânib-i vakfı evlâ ve kavli-lüzûmı icrâ görüp vakf-ı merkûmun lüzûmuna dahi hükm idüp min ba'd naks ve tenkisine mahâl muhâl olmuştur fe-men beddelehû ilâh. ve icra'l-vâkıfu ale'l-hayyi'l-kerîm ve 'alâ hâzâ vaka'a'l-işhâd ve't-tahrîr fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehri Şevvâli'l-mükerrem li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Musa Halife ibn Safer el-imâm, Mustafa Halife ibn Yunus el-mü'ezzin, Mustafa Halife ibn Mehmed el-imâm, Mahmud Halife ibn Ali el-mü'ezzin, İsmail Beşe ibn Abdullah er-râcil, Hasan bin Piyale, Mehmed Beşe bin Hasan er-râcil, Derviş ibn Murad er-râcil, el-Hâc Hasan bin Ali, el-Hâc Mehmed bin Hasan na'l-çeci, el-Hâc Rıdvan bin Abdullah, Ahmed bin Mahmud, İbrahim Beşe ibn Abdullah er-râcil, Yusuf bin Abdullah, Mahmud Çelebi el-kâtib ve gayruhum mine'l-huzzâr.

380 - 1617 (1026) Galata 42: 1b/1 Tescil işlemi / Registration

Cami-i Kebir Mahallesi sakinlerinden Atnaş, Safiye Hatun Vakfı'nın mütevellisi Recep Bey'den 10.000 akçe borç alır. Atnaş buna ek olarak vakfa 1000 akçe de faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) borçlanır. Alınan borcun 4000 akçesi karşılığında kimi değerli mutfak eşyalarını mütevelliyeye rehin bırakan Atnaş, geriye kalan 6000 akçe borcu için de Cani isimli Hristiyan'ı kefil gösterir. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Atnaş, a resident of the Cami-i Kebir (Big Mosque) neighborhood, borrows 10,000 akçe from Recep Bey, mutawalli of the Safiye Hatun Waqf. He owes another 1000 akçe as interest on the debt (expressed as the price of broad cloth). In exchange for 4000 akçe of the debt, Atnaş pawns some valuable kitchen equipment to the mutawalli. He appoints Cani, a Christian, as his surety for the remaining 6000 akçe. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Galata’da Câmi’-i Kebîr Mahallesi’nde sâkin Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî mahfil-i kazâda Safiye Hatun Vakfı’na hâlen berât-ı pâdişâhî ile mütevellî olan Receb Bey bin Abdullah mahzarında ikrâr ve itirâf idüp mütevellî-i mezbûr Receb Bey’den bi-tarîki’l-karz mâl-ı vakf-ı mezbûrdan on bin akçe ve beynimizde kadr ü vasfı ilm-i şer’î ile ma’lûm çuka bahâsından bin akçe ki cem’an on bir bin akçe olup ahz ü kabz idüp meblağ-ı mezbûrun dört bin akçesi mukâbelesinde silk-i mülkümde olan yüz on dirhem bir gümüş maşrabamı ve altmış dirhem iki gümüş taslarımı ve iki yüz yirmi dirhem on iki aded gümüş kaşıklarımı ve seksen dirhem sekiz adet gümüş hilâlimi rehn vaz’ eyledim mütevellî-i mezbûr dahi eşyâ-i mezkûremi irtihân ve kabûl ve kabz eyledi didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mütevellî-i mesfûr bi’l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra mahalle-i mezbûre sükkânından Cani veled-i Andon nâm zimmî meblağ-ı mezbûrun altı bin akçesine emr ü kabûli hâviye kefâletle kefil oldum didikde mâ-hüve’l-vâki’ ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin min şehri Rebî’ilevvel li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

İbrahim bin Abdullah, Yusuf Beşe bin Abdullah, Hüseyin Beşe bin Abdullah, Sefer bin Abdullah, el-Hâc Pîrî bin Musa, Abdülkerim bin Mustafa.

381 - 1617 (1026) Galata 42: 3b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Seniye Hatun’un daha önce vasisi olup halen vekili olan Hacı Mustafa, Mehmet ve Havva Hatun ile birlikte mahkemededir. Seniye Hatun’un çocukluğunda 1 altın 200 akçe değerindeyken akçe devalüasyona uğrar (züyuf olur). Mehmet ile Havva Hatun bu dönemde Seniye Hatun’un malından 3000 akçe hesabına göre (toplamda 3000 akçe kastediliyor olmalı) 13 filori ve 400 hurda akçe alırlar. Mehmet ve Havva Hatun bu paraya ek olarak sonradan 1000 akçe daha alırlar. Toplamda Seniye Hatun’un malından 4000 akçe alan Mehmet ve Havva Hatun, bu borçları karşılığında

1617'de IV. Mustafa adına Mısır'da basılmış "sultani" altın sikke.

Golden coin called "sultani," minted in Egypt in 1617 under the reign of Mustafa IV.

ortak kullandıkları evlerini Hacı Mustafa'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 akçeye satarlar. Bu işlemten sonra Hacı Mustafa bu evi Mehmet ve Havva Hatun'a 1599 (H. 1008) tarihinde bir yıllığına 400 akçeye kiraya verir. Aradan beş yıl geçer ve vasi Hacı Mustafa bu beş yıllık kira bedelini Mehmet ve Havva Hatun'dan ister. Ancak Mehmet ve Havva Hatun söz konusu evi vasiye satıp sonra da ondan kiraladıklarını reddederler. Hacı Mustafa da bu savını kanıtlayamaz. Sonrasında Mehmet ve Havva Hatun evlerini istiglal yoluyla Hacı Mustafa'ya satmadıklarına yemin ederler. Şimdi Hacı Mustafa mahkemede, daha önce vermiş olduğu 13 filori ile 400 hurda akçenin şimdiki değeri olan 1800 akçe ile ek olarak verdiği 1000 akçeyi Mehmet ve Havva Hatun'dan aldığını söyleyerek eski davalıları ile aralarında bir dava kalmadığını belirtir. Mahkeme de Hacı Mustafa'nın bu sözlerini tescil eder.

Hacı Mustafa, former guardian and current legal agent of Seniye Hatun, is in court with Mehmet and Havva Hatun. During Seniye Hatun's childhood, when 1 golden coin was worth 200 akçe, the akçe lost value (züyuf). Then, Mehmet and Havva Hatun had borrowed 13 filori and 400 scrap akçe (totaling 3000 akçe) out of Seniye Hatun's funds. Later they borrowed an additional 1000 akçe. To cover their total debt of 4000 akçe, they took out

from Hacı Mustafa a mortgage for this amount on a house they jointly own. Then they rented the same house from Hacı Mustafa in 1599 (AH 1008) for one year, for 400 akçe. Five years later, guardian Hacı Mustafa wants them to pay the rent that accrued over five years. However, Mehmet and Havva Hatun deny that they had mortgaged the house and then rented it from the guardian. For his part, Hacı Mustafa is unable to prove his account. Mehmet and Havva Hatun state under oath that they did not mortgage their house to Hacı Mustafa. Now, in court, Hacı Mustafa states that he has collected 1800 akçe (today’s worth of 13 filori and 400 scrap akçe) and an additional 1000 akçe from Mehmet and Havva Hatun. He adds that no issues remain between him and the former defendants Mehmet and Havva Hatun. The court registers Hacı Mustafa’s testimony.

Mahrûsa-i Galata muzâfâtından Kasaba-i Kâsım Paşa mahalâtından Piyâle Paşa’nın Küçük Mescid Mahallesi’nde sâkine olan Seniye Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından husûs-ı âtiye vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer’î ve tarîk-i mu’teber-i mer’î üze şer’an sâbite olan el-Hâc Mustafa bin Abdullah meclis-i şer’-i şerîfde işbu râfi’u’l-kitâb Mehmed bin Ali er-râcil ve Havvâ Hatun ibnet-i Mustafa mahzarlarında bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm [idüp] müvekkilem mezbûre sağîre iken mezbûrenin kîbel-i şer’-i şerîfden mansûb vasî olmağla akçe züyûf olup altun iki yüz akçeye râyic iken mezbûrenin mâlından Mehmed ve Havva yedimden on üç filori ve dört yüz hurda akçeyi üç bin akçe hesâbı üze alup kabz eyleyüp andan mâ’adâ cedîd ve cedîd oldukda bin akçe dahi mezbûrenin mâlından cedîd akçe alup cem’an dört bin akçe oldukda mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Abdülkerim Çelebi bostanı ve bir tarafı Süleyman Bey ve İbrahim Bey mülkleri ve bir tarafı tarîk Mehmed nâm kimesne mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup ale’l-iştirâk mülkleri olan menzili meblağ-ı mezbûr dört bin akçe mukâbelesinde bi-tarîki’l-istiglâl bana bey’ ba’de’t-tahliyye ve’t-tekâbuz menzil-i mezbûrî bin sekiz senesinde yılda dört yüz akçeye mezbûrâna icâr itmişidim mezbûrdan asl-ı

mâlinı ve icâreden yedeyn-i mezbûrede makbûzım olmağın beş yıllık icâre taleb itdüğimde mezbûr cevâblarında menzil-i mezbûr vech-i muharrer üzre bey' [ve] istîcâr eyledüklerini münkirler olup isbâtıdan âciz olup anlar menzil-i mezbûrın bey'-i mezbûr mukâbelesinde istiglâl üzre bey' ve isticâre eylemedüklerine yemîn bi'llâh itdiklerinden sonra züyûf akçe zamânında makbûzları olan on üç filori ile dört yüz züyûf akçenin hâlen râyici olan ceyyid ve cedîdden kıymeti bin sekiz yüz akçe olmağın mezbûrlar yedinden meblağ-ı mezbûr üç bin akçe için bin sekiz yüz râyic akçe alup kabz eyledüm ve ba'de[hû] aldıkları bin akçe için dahi yine bin akçe olup kabz eyleyüp zimmetlerinde asl-ı mâldan bir habbe bâkî kalmayup da'vâ itdüğim icâre-i bâkiye da'vâsından dahi fârîğ olup zimmetlerini asl-ı mâla ve râyice ve icâreye müte'allik da'vâdan bi'l-küllîye ibrâ eyledim ba'de'l-yevm benden ve mezbûre Seniyye'den mezbûrân Mehmed ve Havva ile husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ ve nizâ' sâdıra olursa lede'l-hükkâm mesmû'a olmasun didikde vekîl-i merkûmın vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârını el-mukarrûn lehüme'l-mezbûrân bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fî evâhiri Rebî'ilevvel li-sene sitte ve 'işrîne ve elf Şühûdü'l-hâl

Ali Efendi bin Mustafa, Ali bin Mustafa, Abdünnebi Efendi el-kâtib, Pîrî bin Abdünnebî ve gayruhum.

382 - 1617 (1026) Galata 42: 7a/1 Tescil işlemi / Registration

Seyfi, Belkis isimli çocuğun vasisi olan İbrahim'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4300 dirheme satar. İbrahim ödemeyi Belkis'in parasından yapar. Bu işlemin ardından Seyfi, aynı evi İbrahim'den bir yılığına 640 dirheme kiralar. Seyfi'ye iki kişi kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Seyfi takes out a 4300 dirhem mortgage (istiglal) on his house from İbrahim, guardian of a child named Belkis. İbrahim makes the payment out of Belkis' funds. Then, Seyfi rents the same house

from İbrahim for 640 dirhem, for a period of one year. Two persons serve as Seyfi’s sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

383 - 1617 (1026) Galata 42: 7b/1 Tescil işlemi / Registration

İslam, el-Hac Abdi Vakfı’nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemededir. İslam, Ali’den bir yıl sonra ödemek koşuluyla 1775 dirhem borç alır. Bu borcun 1500 dirhemi vakıf parasından, 275 dirhemi de faiz olarak (çuha bedeli olarak ifade ediliyor) verilmiştir. Yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

İslam is in court with Ali, mutawalli of the el-Hac Abdi Waqf. İslam borrows 1775 dirhem from Ali for repayment one year later. 1500 dirhem of this amount is principal provided by the waqf and 275 dirhem is interest (mentioned as the price of broad cloth). The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

384 - 1617 (1026) Galata 42: 8b/4 Tescil işlemi / Registration

Ferhat Beşe ile 1. Mehmet Bey birlikte mahkemeye gelirler. Ferhat, 1. Mehmet Bey’den 29.000 akçe borç almıştır. Borç bir yıl sonra ödenecek, faizi de 1000 akçe olacaktır (faiz, çuka bezi olarak ifade ediliyor). Ferhat’ın toplamda 30.000 akçe olan borcuna, Mustafa Bey kefil olur. Ferhat, bir yıl sonunda toplam borcunu ödeyemediği durumda Karaköy’deki evini satıp borcunu ödemesi için 2. Mehmet Bey’i vekil olarak atar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Ferhat Beşe and Mehmet Bey I go to court. Ferhat borrowed from Mehmet Bey I 29,000 akçe for one year. He owes him ano-

ther 1000 akçe as one year's interest (mentioned as the sale price of broad cloth). Mustafa Bey serves as surety for Ferhat's debt that sums to 30,000 akçe. Ferhat appoints Mehmet Bey II as his legal agent to sell his house in Karaköy and pay the debt with the proceeds in the event he fails to make restitution at the end of one year. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Galata dâhilinde Bereketzâde Mahallesi sâkinlerinden Ferhad Beşe ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde işbu râfi'ü'l-kitâb Mehmed Bey ibn İsmail nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mehmed Bey'e karz-ı şer'îden yirmi dokuz bin akçe ve beynimizde cinsi ve kadri ve vafı ilm-i şer'îyle ma'lûm çuka bahâsından târih-i kitâbdan bir sene tamâmına mü'eccel olmak üzere bin akçe ki cem'an otuz bin akçe olur zimmetimde lâzımü'l-edâ deynim vardır didikde mukırr-ı mezbûrın ikrâr-ı meşrûhın el-mukarrûn lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdik itdikden sonra Mustafa Bey nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfe hâzır olup meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeye emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldım didikde mukırr-ı mezbûr Ferhad Beşe bast-ı merâm idüp eğer ben meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi sene tamâmına [değın] mezbûr Mehmed Bey'e edâ idemez isem işbu hâzır bi'l-meclis Mehmed bin Pervâne nâm kimesne mahmiyye-i mezbûrede Karaköy Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Mustafa Bey bin Hasan el-bevvâbü's-sultânî mülki ve bir taraftan bostancıbaşı vereseşi mülki ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve biribirine muttasıl iki bâb dükkânlarımı semen-i misli ile bey' ve semeninden meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi dâyinim mezbûr Mehmed Bey'e edâya bâkî kalursa bana îsâle tarafımdan azilden masûn vekâlet-i devriye ile vekîlim olsun didikde ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmetini edâya müte'ahhid oldukdan sonra mâ-vaka'a ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri Rebî'îlâhir li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Abdullah [silik], Murad bin Abdullah [silik], Mahmud bin Ferhâd, Sinan bin Abdullah ve gayruhum mine'l-huzzâr.

385 - 1617 (1026) Galata 42: 11a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Raziye Hatun, Hüsrevpaşa Vakfı’nın mütevellisi Abdurrahman’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Raziye Hatun’un borçlanması iki kişinin kefil olmasından sonra yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Raziye Hatun takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Abdurrahman, mutawalli of the Hüsrevpaşa Waqf. Then she rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. Two sureties are appointed to secure Raziye Hatun’s debt. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

386 - 1617 (1026) Galata 42: 17b/1 Tescil işlemi / *Registration*

El-Hac Mahmut, evini Dellak Hüseyin Vakfı mütevellisi Nasuh Bey’e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 3000 dirheme kiralar. Mahmut’a bir Müslüman kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

El-Hac Mahmut takes out a 30,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Nasuh Bey, mutawalli of the Dellak Hüseyin Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 3000 dirhem for a period of one year. A Muslim serves as Mahmut’s surety. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

387 - 1617 (1026) Galata 42: 20b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Merhum Hacı Abdurrahman'ın vakfettiği para için Çukur Camisi'nin imamları mütevellî olabilmektedir. Çukur Camisi'nin şimdiki imamı ve vakfın da mütevellîsi olan Hüseyin Çelebi, vakfın eski mütevellîsi merhum Mahmut Çelebi'nin oğlu Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Daha önce Mahmut Çelebi vakfın asıl parası olan 9000 akçeyi faizde işleterek 10.000 akçeye yükseltmiş, sonra da bu tutarı Mustafa Efendi'ye vermiştir. Mustafa Efendi aldığı borç karşılığında, dört adet kitabını ve Çırakçı Mahallesi'ndeki bir evini Mahmut Çelebi'ye rehin bırakmıştır. Vakfın yeni mütevellîsi Hüseyin Çelebi de görevi gereği rehin bırakılan kitaplar ile evi, merhumun oğlu Mustafa'dan teslim alır. Yapılan işlem sicile kaydolunur.

The prayer leaders (imam) of the Çukur Mosque serve as mutawallis of funds endowed by the late Hacı Abdurrahman. The current prayer leader and waqf mutawalli Hüseyin Çelebi is in court with Mustafa, son of the late Mahmut Çelebi, former mutawalli of the waqf. Earlier, Mahmut Çelebi had invested the waqf's 9000 akçe principal in interest-bearing loans, raising the principal to 10,000 akçe. He had then lent the augmented capital to Mustafa Efendi, who, in exchange for the debt, pawned to Mahmut Çelebi four books and a house in the Çırakçı neighborhood. The new mutawalli Hüseyin Çelebi receives the pawned books and house from Mustafa, son of the decedent, upon taking office. The court registers the transaction.

Merhûm el-Hâc Abdurrahman bin Abdülhay nâm kimesnenin tevliyetini mahrûsa-i Galata hâricinde Çukur Câmi'i'nde imam olana şart eylediği vakf-ı nûkûda câmi'-i mezbûrda imam olmağla bi'l-fi'l mütevellî olan Hüseyin Çelebi bin İslam meclis-i şer'-i şerîfde câmi'-i mezbûrda sâbikan imâm olmağla vakf-ı mezbûrun mütevellîsi iken vefât iden merhûm Mahmud Çelebi bin Muharrem'in sulbî oğlu olan Mustafa nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrun asl-ı mâlî dokuz [bin] akçe

olup mezbûr Mahmud Çelebi meblağ-ı mezbûrî istirbâh idüp ba'de'l-masârif bin akçe fazla kalmağla hâl-i sıhhatinde asl-ı mâla zamm idüp asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûr on bin akçe oldukça meblağ-ı mezbûrî murâbaha ile fahrû'l-müderrişin Hüsâmzâde dimekle ma'rûf Mustafa Efendi'ye teslîm idüp mezbûr Mustafa Efendi dahi meblağ-ı mezbûrî mezbûr Mahmud Çelebi'den vech-i muharrer üzre alup kabz itdikde mütevellî-i mezbûr Mahmud Çelebi yedinde bir Sadrû'sh-Şerîf ve bir Tercümân-ı Sahîh ve bir Ahterî ve bir Türkî Vikâye Şerhi kitapların ve mahmiyye-i İstanbul'da Çırakçı Mahallesi'nde vâki' lede'l-cîrân ma'lûmû'l-hudûd mülk menziline rehn vaz' itdikden sonra mezbûr Mahmud Çelebi vefât idüp rihân-ı mezbûra oğlu mezbûr Mustafa yedinde kalmışidi el-hâletü hâzihî ben câmi'-i mezbûrda imâm olup meşrûtiyet üzre mütevellî-i vakf-ı mezbûr olmağın tevliyetim hasebiyle zikr olunan rihânı mûmâ-ileyh Mustafa Efendi ma'rifetiyle mezbûr yedinden alup kabz eyledim didikde mütevellî-i mezbûr Hüseyin Çelebi'nin ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrûn lehü'l-mezbûr Mustafa bi'l-muvâcehe tasdik itdikde mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fî evâ'ili Cumâdelûlâ li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Receb bin Aydın, Pîrî bin Abdünnebi, İbrahim bin el-Hâc Receb ve gayruhum.

388 - 1617 (1026) Galata 42: 24a/1 Tescil işlemi / Registration

Petro ile İstefan birlikte mahkemededirler. Petro, 12.000 akçesi anapara ve 2000 akçesi faiz (çuka bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere İstefan'a toplam 14.000 akçe borçlandığını söyler. Petro, bu borcuna karşılık Üsküdar'ın Beylerbeyi (İstavroz) semtindeki bir bağını ve Çengelköy'deki bir evini İstefan'a rehin verir. Yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Petro and İstefan are in court. Petro states that he owes İstefan 14,000 akçe, including 12,000 akçe as principal and 2000 akçe as

interest (mentioned as the price of broad cloth). In exchange for his debt, he pawns to İstefan a vineyard in Üsküdar's Beylerbeyi (İstavroz) district and a house in Çengelköy. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata sâkinlerinden Petro veled-i Deruse nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde hâmil-i hâze'l-kitâb İstefan veled-i Civan nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüp mezbûr İstefan'a cihet-i karzdan râyic fi'l-vakt on iki bin akçe ve çuka bahâsından iki bin akçe cem'an mezbûra lâzîmü'l-edâ on dört bin akçe deynim olup meblağ-ı mezbûr için mahrûsa-i Üsküdar'a tâbi' İstavroz nâm karyede vâki' hudûdunun bir tarafı Yorgi veled-i Franko mülküne ve bir tarafı Fristoli veled-i Yorgi mülküne ve bir tarafı sâhil-i bahra ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzilimi ve yine kazâ-i Üsküdar'a tâbi' Çengel nâm karyede vâki' bir tarafı Dimo veled-i Demirci bağı ve bir tarafı Astemol veled-i Yani bağı ve bir tarafı cebel ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bağımı rehn vaz' eyledim ol dahi menzil-i mezbûr ve bağ-ı mezbûr deyn-i mesfûr on dört bin akçe mukâbelesinde irtihân ve kabz eyledi didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhında mezbûr İstefan bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı cerâ zâlik ve hurrîre tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ramazan bin Zekeriya, Mehmed Çavuş ibn Abdullah, Piri bin Abdünnebi, Said bin Nasrullah, Hüseyin bin Hasan, Veli bin Durmuş.

389 - 1617 (1026) Galata 42: 25b/2 Tescil işlemi / Registration

Kadı Şaban Efendi ile Soline isimli Hristiyan birlikte mahkemeye gelirler. Şaban Efendi, Soline'den istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye satın aldığı ev için şimdiye kadar 5250 akçe tahsil ettiğini söyler. Geriye kalan alacağından vazgeçtiğini

belirten Şaban Efendi, evi rehinden çıkarıp Soline’ye teslim eder. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Judge Şaban Efendi and Soline, a Christian, are in court. Şaban Efendi states that earlier Soline took out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from him and that he has collected 5250 akçe of this amount. He adds that he is forsaking the remaining debt, releasing the house from pawn and returning it to Soline. The court registers these transactions.

Zümre-i kuzâtdan Şaban Efendi bin Mehmed meclis-i şer‘-i şerîfde Soline bint-i Mihal nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Soline mahrûsa-i Galata hâricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde vâki‘ bir taraftan Mehmed Çavuş mülki ve bir taraftan Hasan Ağa Vakfı ve bir taraftan Frenk Sayı mülki ve bir taraftan tarîk-i ânâm ile mahdûd olup iki bâb fevkânî ve üç bâb tahtânî odaları ve hadîkayı müşterek bi’r-i mâ’i müstemil olan mülk menzili bundan akdem istiglal tarîki ile bana on bin fiddî râyic fi’l-vakt akçeye bey‘ idüp ben dahi mezbûreden vech-i muharrer üzre iştirâ ve tesellüm eylediğimden sonra menzil-i mahdûd-ı mezbûrî müddet-i mu‘ayyen ile ücret-i mu‘ayyene ile mezbûrenin yedinden meblağ-ı mezbûr on bin akçenin beş bin iki yüz elli akçesini alup kabz idüp mâ‘adâsından mezbûrenin zimmetini ibrâ-i ânâm ile ibrâ ve iskât idüp menzil-i mezbûrî merkûme Soline’ye teslîm idüp fekk-i rehn eyledim min ba’d târih-i kitâba gelince icâre-i menzil-i mezbûrdan dahi mezbûr Soline zimmetinde bir akçem kalmadı menzil-i merkûmda alâka ve medhalim yoktur didikde mukırr-ı mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını el-mukarrûn lehe’l-mezbûre bi’l-muvâcehe tasdik ve tahkîk eyledikde mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu hurrîre fi’l-yevmi’l-âşir min Cumâdelûlâ li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa Çelebi bin [boş], Mehmed Çelebi bin Abdurrahman, Ahmed Çelebi bin Ali el-kâtib, Ömer Çavuş bin Mahmud, Mahmud bin Mustafa, Ahmed bin Hüseyin, Ahmed Çelebi bin Murâd el-imâm, Mehmed Çelebi bin Murad ve gayruhum.

390 - 1617 (1026) Galata 42: 26a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yani ve İstemat, Mustafa Çelebi'den satın aldıkları evi, bu kez Haydarpaşa Vakfı'nın mütevellisi olduğu belirtilen Mustafa Çelebi'ye (aynı kişi) istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satarlar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1800 dirheme kiralarlar. Yorgi, Yani ve İstemat'a kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Yani and İstemat take out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) from Mustafa Çelebi, mutawalli of the Haydarpaşa Waqf, on a house they bought from him earlier. Then they rent the same house from the mutawalli for 1800 dirhem for a period of one year. Yorgi serves as their surety. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

391 - 1617 (1026) Galata 42: 32a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Saliha, Süleyman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 300 dirheme vakıftan kiralar. Üç kişi, Saliha borcunu ödemezse evi boşaltacaklarına ve parayı ödeyeceklerine kefil olduklarını mahkemeye bildirir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Saliha goes to court with Mehmet, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. She takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Three persons serve as sureties that if Saliha fails to pay the debt they will have her vacate the house and pay the debt. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

392 - 1617 (1026) Galata 42: 32a/3 Tescil işlemi / Registration

I. Mehmet, Perizat Hatun Vakfı'nın mütevellisi II. Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. I. Mehmet, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 300 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Mehmet I goes to court with Mehmet II, mutawalli of the Perizat Hatun Waqf. Mehmet I takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

393 - 1617 (1026) Galata 42: 36a/3 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Mustafapaşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Dimitri takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan, mutawalli of the Mustafapaşa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

394 - 1617 (1026) Galata 42: 39a/2 Tescil işlemi / Registration

Atnaş, Kayazade Mehmet Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Hacı Veli ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'daki bir evini istiglal

yoluyla (ipotek, rehin) Hacı Veli'ye 30.000 akçeye satar. Satış bedelinin 13.000 akçesini peşin alan Atnaş, aynı evi Hacı Veli'den bir yıllığına 3000 akçeye kiralar. İki Hristiyan ile bir Yahudi, Atnaş'ın vakfa borçlanması kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Atnaş is in court with Hacı Veli, mutawalli of the Kayazade Mehmet Çavuş Waqf. Atnaş takes out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Hacı Veli. He collects 13,000 akçe of the sum in advance. Then he rents the same house from Hacı Veli for 3000 akçe for a period of one year. Two Christians and a Jew serve as sureties for Atnaş's debt to the waqf. The court registers these transactions.

Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde Kayazâde Mehmed Çavuş Vakfı'na kâ'im-makâm-ı mütevellî olan el-Hâc Veli bin Receb nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem vakf-ı mezbûra mahrûsa-i Galata'da Franceşko Mahallesi'nde vâki' bir taraftan [silik] nâm zimmî mülki ve bir taraftan İstefani nâm zimmî mülki ve bir taraftan Hanım Sultan Vakfı ve bir taraftan tarîk-i âmımla mahdûd olan mülk menzilimi mâl-ı vakf-ı mezbûr ile mezbûr [Veli'ye] on yedi bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye istiglâl tarîki ile bey' eylemiş idim halen mezbûr el-Hâc Veli yediyle mâl-ı vakf-ı mezbûrdan on üç bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe dahi alup kabz eyledim menzil-i merkûm el-ân otuz bin akçeye bi-tarîki'l-istiglâl vakf-ı mezbûra bey' olunup mütevellî-i mezbûrun yedinde olmağın menzil-i mârû'z-zikri mütevellî-i mezbûr târih-i kitâb senesi Recebü'l-müreccebi guresinden bir sene tamâmına varınca üç bin akçeye bana îcâr ve teslîm idüp ben dahi vech-i muharrer üzre mezbûrdan istîcâr ve kabûl eyledim didikde mukırr-ı mezbûr Atnaş'ın vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrarını mütevellî-i mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikden sonra mahalle-i mezbûreden Hani veled-i Anton ve Mihal veled-i Yorgi nâm zimmîler ve Salamon veled-i Say nâm Yahudi meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup biz menzil-i mezbûrun zararına

ve ücret-i merkûma emr ü kabûli hâvî kefâlet ile kefiller olduk
didiklerinde mâ-vaka’a gıbbe’t-taleb ketb olundu hurrire fî evâsıtı
Cumâdelûlâ li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed bin Muharrem, Mustafa bin Ali, Sinan bin [...], Hüseyin bin Receb, Hasan Dede bin Süleyman, Ali bin Ahmed, Ahmed bin Hasan, Ali bin Mehmed, Mustafa bin Ahmed.

395 - 1617 (1026) Galata 42: 41b/1 Tescil işlemi / Registration

Yako, Mustafa Efendi Vakfı’nın mütevellisi Derviş ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi 625 dirheme vakıftan kiralar. Yako’ya iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Yako is in court with Derviş, mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf. Yako takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 625 dirhem. Two Christians serve as Yako’s sureties. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

396 - 1617 (1026) Galata 42: 43a/2 Tescil işlemi / Registration

Aleksi, Mustafa Efendi Vakfı’nın mütevellisi Derviş Ağa ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 20.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Aleksi, eve ve paraya bir kişiyi kefil gösterir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Aleksi goes to court with Derviş Ağa, mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf. He takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal)

on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. He appoints a surety for the house and the money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

397 - 1617 (1026) Galata 42: 43b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Penapot, Piyale Paşa Vakfı'nın mütevellisi Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Penapot, dükkânını istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 35.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı dükkânı 5685 dirheme bir yıllığına vakıftan kiralar. Müteveli Mustafa Penapot'u doğrular. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Penapot goes to court with Mustafa, mutawalli of the Piyale Paşa Waqf. He takes out a 35,000 dirhem mortgage (istiglal) on his store from the waqf. Then he rents the same store from the waqf for 5685 dirhem for a period of one year. Mutawalli Mustafa corroborates Penapot. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

398 - 1617 (1026) Galata 42: 48a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yani ve Erine, Şaban Efendi ile birlikte mahkemeye gelirler. İki Rum, Şaban Efendi'nin mahkemede bulunan Soliye'den 10.000 akçe alacağı olduğunu, bu paraya karşılık Soliye'nin evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla Şaban Efendi'ye sattığını ve kendilerinin de eve kefil olduklarını söylerler. Yani ve Erine, Soliye'nin Şaban Efendi'ye olan 10.000 akçelik borcunu ödediğini, evini geri aldığını ve kendilerinin de kefalet durumlarının ortadan kalktığını sözlerine eklerler. Şimdi bu durumun Şaban Efendi'ye sorulmasını ve ifade-

sinin sicile kaydedilmesini mahkemeden istemektedirler. Mahkeme Şaban Efendi'ye görüşünü sorar. O da adı geçen kefillerin ifadeleri doğrultusunda konuşur. Şaban Efendi'nin ifadesi sicile kaydedilir.

Yani and Erine go to court with Şaban Efendi. The two Greeks state that Soliye owed Şaban Efendi 10,000 akçe. Soliye had taken out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Şaban Efendi, they say, with them serving as sureties for the house. They add that Soliye paid her 10,000 akçe debt to Şaban Efendi, and took back her house, thus annulling their suretyship. Yani and Erine ask the court to question Şaban Efendi and register his testimony. Questioned by the court, Şaban Efendi corroborates the two sureties. The court registers his testimony.

Yani veled-i Miha1 ve Erine bint-i Dimo nâm zimmîler meclis-i şer'î şerîfde Şaban Efendi ibn Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Şaban Efendi'nin işbu hâzır bi'l-meclis Soliye bint-i Miha1 nâm zimmiye zimmetinde on bin akçe hakkı olmağla mah-rûsa-i Galata hâricinde Ağa Mahallesi'nde vâki' bir tarafından Mehmed Bey Şamî mülki ve bir tarafından Mehmed Çavuş mülki ve bir tarafından Hüseyin Ağa Vakfı ve bir tarafd1n tarîk-i âmm ile mahdûd olup iki bâb fevkânî ve üç bâb tahtânî odaları ve hadî-kayı müştemil olan mülk menzîlini mezbûre Soliye bundan akdem mezbûr Şaban Efendi'ye meblağ-ı mezbûra istiglâl tarîkiyle bey' idüp mezbûr dahi iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra biz menzîl-i mezbûrun derkine emr ve kabûlî hâviye kefâletle kefiller olmuş idik mezbûr Şaban Efendi meblağ-ı mezbûr merkûme Soliye'den alup kabz idüp menzîl-i mezbûr merkûmeye teslim itmeğîn biz dahi kefâletden berî olmuşuzdur mezbûr Şaban Efendi'ye suâl olunup cevâbı tahrîr olunmak matlûbumuzdur didüklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Şaban Efendi cevâbında fi'l-vâki' hâl minvâl-i meşrûh üzre olmuş idi mezbûrânın zimmetleri vech-i muharrer üzre kefâletlerinden berî olmuşdur didikde gıbbe't-tasdîk vicâhen ketb ü tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Cumadelâhire li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi, Ahmed bin Hüseyin, Mahmud Çelebi bin Abdurrahman, Ahmed Çelebi bin Ali el-kâtib, Ahmed Çavuş bin Mahmud.

399 - 1617 (1026) Galata 42: 49a/5 Tescil işlemi / Registration

Kurd adındaki Hristiyan, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 2500 akçeye vakıftan kiralar. Manol da eve kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kurd, a Christian, goes to court with Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa waqf. He sells his house to the waqf for 25,000 dirhem. Then he rents the same house from the waqf for 2500 akçe for a period of one year. Manol serves as surety for the house. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

400 - 1617 (1026) Galata 42: 49b/1 Tescil işlemi / Registration

Kurd adındaki Hristiyan, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Kurd, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 80.000 dirheme vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 8000 dirheme vakıftan kiralar. Manol ve Mihal de eve kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kurd, a Christian, goes to court with Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa waqf. He takes out a 80,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 8000 dirhem for a period of one year. Manol

and Mihal serve as sureties for the house. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

401 - 1617 (1026) Galata 42: 50b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Patar, Preşkova ile birlikte mahkemeye gelerek iki bahçesini geri alabilme koşuluyla (bey-i bi'l-vefa) 3000 akçeye, 30 günlüğüne Preşkova'ya sattığını söyler. Patar parasını almıştır. Preşkova Patar'ın ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Patar is in court with Preşkova. The former sells two gardens to Preşkova for 3000 akçe with the option of buying them back in 30 days (bey-i bi'l-vefa). He collects payment. Preşkova corroborates Patar's account. The court registers the sale.

Cezîre-i Midilli'de Molova Kasabası sâkinlerinden Patar veled-i Manol nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde Preşkova veled-i Samako mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp silk-i mülkümde münselik olup kasaba-i mezbûrede vâki' bir tarafı Sefer Çelebi mülki ve bir tarafı Yakomi veled-i [boş] mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir taraf arz-ı hâliye ile mahdûd olan mülk bâğçemi ve yine kasaba-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd mülk bâğçemi cümle tevâbi' ve levâhıkı ile merkûm Preşkova'ya bey'-i bi'l-vefâ ile üç bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrî Preşkova yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledüm târîh-i kitâbdan otuz gün tamâmına merkûm Preşkova meblağ-ı mezbûrî edâ ide didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün-lehü'l-mezbûr vicâhen ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-iş-rîn min Cumâdelâhire li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali, Lütfullah bin Ali, İslam bin Ali ve gayruhum.

402 - 1617 (1026) Galata 42: 52a/3 Tescil işlemi / Registration

Emine, vakıf mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 2000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Ümmi de eve kefil olduğunu belirtir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Emine goes to court with waqf mutawalli Ahmet. She takes out a 2000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf, then rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Ümmi, who is present in court, serves as surety for the house. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

403 - 1617 (1026) Galata 42: 55a/1 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Kalafatçıbaşı Vakfı'nın mütevellisi Bali Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Ayşe evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 dirheme vakfa satar, sonra aynı evi bir yıllığına 300 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ayşe is in court with Bali Çelebi, mutawalli of the Kalafatçıbaşı Waqf. She takes out a 2000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. Then she rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

404 - 1617 (1026) Galata 42: 55b/3 Tescil işlemi / Registration

Seyfullah, Şaban Reis ile birlikte mahkemeye gelerek Yenişehir'de oturan Hasan'dan 14.000 akçesi faiz olmak üzere toplam

62.000 akçe alacağı olduğunu ve bu paraya Şaban Reis’in kefil olduğunu söyler. Seyfullah, paranın 52.000 akçesini Hasan’dan, 6000 akçesini de kefil Şaban Reis’ten almış olup kalan alacağı 4000 akçedir. Şaban Reis Seyfullah’ı doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Seyfullah goes to court with Şaban Reis. He states that Hasan, a resident of Yenişehir, owed him 62,000 akçe, including 14,000 akçe as interest. Şaban Reis served as surety for this debt. Seyfullah has collected 52,000 akçe from Hasan and 6000 akçe from Şaban Reis, leaving only 4000 akçe. Şaban Reis corroborates Seyfullah’s account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i İstanbul’da bal kabbânı kurbünde sâkin olan Seyfullah ibn Şehabüddin nâm kimesne meclis-i şer’de işbu râfî’u’l-kitâb Şaban Reis bin Ramazan mahzarında ikrâr idüp hâlen Yenişehir’de sâkin olan Hasan Bey nâm kimesne zimmetinde asl-ı mâldan kırk sekiz bin akçe ve murâbaha-i şer’iden dahi on dört bin akçe ki cem’an altmış iki bin akçe olur hakkım olmağın meblağ-ı mezbûra merkûm Şaban Reis emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuş idi ba’dehû meblağ-ı mezbûrdan elli iki bin akçesini mezbûr Hasan Bey yedinden alup kabz idüp ve altı bin akçesini dahi kefil-i mezbûr Şaban Reis yedinden alup kabz itdüm meblağ-ı mezbûrdan bâkî dört bin akçesi kalmışdır didikde gıbbe’t-tasdîk vicâhen mâ-vaka’a sebt olundı hurrîre fi’l-yevmi’l-âşir min Cumâ-delâhire seneti’l-mezbûre

Şühûdü’l-hâl

El-Hac Mustafa bin Ramazan, Mehmed Reis bin Mustafa, el-Hâc Abdünnebi bin Murad, Yusuf ibn Mustafa.

405 - 1617 (1026) Galata 42: 59b/1 Tescil işlemi / Registration

Andon, Mustafa Paşa Vakfı’nın mütevellisi Hasan Bey ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla

12.000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme vakıftan kiralar. Yorgi ve Dimitri söz konusu paraya kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Andon is in court with Hasan Bey, mutawalli of the Mustafa Paşa Waqf. Andon takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1200 dirhem for a period of one year. Yorgi and Dimitri serve as sureties for the money. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

406 - 1617 (1026) Galata 42: 59b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yani, Galata'daki Müeyyedzade Mahallesi'nin avarız vergisinin karşılanması için vakfedilmiş paranın mütevellisi Yahya ile birlikte mahkemeye gelir. Yani, adı geçen vakfa toplam 13.500 dirhem borcu olduğunu, bu paranın 1500 dirheminin faiz (çuka bedeli olarak ifade ediliyor) olduğunu söyler. Yani, bu borcunu bir yıl içinde ödeyecektir. Bataşna adındaki Hristiyan, paranın tamamını kefil olmuştur. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Yani is in court with Yahya, mutawalli of funds` endowed for payment of extraordinary taxes (avarız) of the Müeyyedzade neighborhood in Galata. Yani states that he owes the waqf 13,500 dirhem, including 1500 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth). Yani will make restitution in one year. Bataşna, a Christian, serves as surety for the whole debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

407 - 1617 (1026) Galata 42: 63b/1 Tescil işlemi / Registration

Kendi vakfettiği paranın mütevellisi olan Topçu Piyale Beşe, Atnaş ile birlikte mahkemeye gelir. Mütevellî Piyale Beşe, Atnaş'ın evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 akçeye vakfa sattığını söyler. Atnaş daha sonra aynı evi aralarında belirledikleri bir paraya kiralamıştır. Piyale Beşe, şimdi Atnaş'ın söz konusu satış ve kira bedelini kendisine ödediğini ve kendisinin de ev üzerindeki rehini kaldırdığını sözlerine ekler. Atnaş, mütevellî Piyale Beşe'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Topçu Piyale Beşe, mutawalli of funds he himself endowed, is in court with Atnaş. He states that Atnaş took out a 40,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from him. Then Atnaş rented the house for a mutually agreed amount. Now, he says, Atnaş has paid him the sale price and the rent; in return, he has released the pawn on the house. Atnaş corroborates mutawalli Piyale Beşe's account. The court registers the transaction.

Topcu demekle ma'rûf olup kendü vakfı olan nukûdun bi'l-fi'l mütevellisi olan Piyale Beşe ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfde mahrûsa-i Galata'da Lonca Mahallesi'nde sâkin Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr idüp mezbûr Atnaş bundan akdem mahalle-i mezbûrede vâki' iki taraftan fahrû'l-mu-hadderât Servan Hâtun ibnet-i Abdullah mülki ve bir taraftan tarîk-i âmm ve bir taraftan tarîk-i hâs ile mahdûd olan mülk menzîlini mâl-i vakf-ı mezbûr ile kırk bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bana istiglal tarîki ile bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslim-i mebî-i mezkûr eyledikten sonra menzil-i mezbûr mezbûr Atnaş müddet-i ma'lûme ve ücret-i mu'ayyene ile istîcâr eylemiş idi el-hâletü hâzihi meblağ-ı mezbûr kırk bin akçeyi ve târîh-i kitâba gelince hâsıl olan icâreyi mezbûr Atnaş bi't-tamâm bana teslim idüp ben dahi bi't-tevliye mezbûrun yedinden alup kabz idüp menzil-i mezbûr mezbûr Atnaş'a teslim idüp fekk-i rehin eyledüm min ba'd menzil-i mezbûrda alâka ve medhalim kalmadı

didikde mütevellî-i mezbûrun vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün-lehü'l-mezbûr Atnaş bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî evâhiri Cumâdelâ-hire li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Hasan bin Abdullah, Osman Çelebi bin Ahmed el-bevvâb, el-Hâc Ahmed bin Abdullah el-bevvâb, el-Hâc Emrullah bin Piri el-bevvâb, Yusuf Beşe bin Murad, Piri bin Abdullah el-muhzır, Mehmed bin Hüseyin el-kâtib, Ahmed Çelebi bin Hasan er-râcil ve gayruhum.

408 - 1617 (1026) Galata 42: 64b/4 Tescil işlemi / Registration

Gemici Andon, Hüseyin Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Andon, gemisinin ve içinde bulunan araç gereçlerin üçte birlik hissesini geri alabilme koşuluyla (bey'-i bi'l-vefâ) 8000 akçeye Hüseyin Reis'e sattığını söyler. Andon, Hüseyin Reis'ten paranın 6000 akçesini aldığını ve bu parayı 90 gün sonra geri vereceğini belirtir. Hüseyin Reis, Andon'un ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Sailor Andon is in court with Hüseyin Reis. He states that he sold to Hüseyin Reis a one-third share of his ship and its equipment for 8000 akçe, with a buy-back option (bey'-i bi'l-vefâ). Andon says that he has collected 6000 akçe of the proceeds and will return the sum in 90 days. Hüseyin Reis corroborates Andon's account. The court registers the transaction.

Rü'esâdan Andon veled-i Preşkova nâm zimmî mahfil-i kazâda işbu hâmilü'l-kitâb Hüseyin Reis bin Abdülcebbâr mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp şayka dimekle ma'rûf üç sehim olan on sekiz zirâ' sefînemden bir sehmini içinde mevcûd olup hîn-i akidde müşârün-ileyhâ olan âlâtının üç sehimden bir sehmi ile mezkûr Hüseyin Reis'e fiddî Osmanî sekiz bin akçeye bey'-i vefâ tarîkiyle

bey' ve teslîm idüp ol dahi vech-i muharrer üzre iştirâ ve tesellüm idüp semen-i mezbûrdan altı bin akçesin nakd mezbûr Hüseyin Reis'e târîh-i kitâbdan doksân gün tamâmında teslîm itmek üzre mezbûr Hüseyin Reis'in yedinden alup kabz itdüm didikde gıbbe't-tasdîk vicâhen ve şifâhen mâ-vaka'a tahrîr olundu tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Umdetü'l-Akrân Ali Çavuş, Receb bin Aydın, Ali bin Ahmed, Ali ibn İslam, Şaban bin Mehmed, Yusuf bin Hamza.

409 - 1617 (1026) Galata 42: 67b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Nazenin, Ferhat Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 400 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Nazenin is in court with Ahmet, mutawalli of the Ferhat Ağa Waqf. She takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

410 - 1617 (1026) Galata 42: 68b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Fositre adındaki Hıristiyan kadının vekili Paskal, Perizat Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Fositre, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 akçeye adı geçen vakfa satmış olup, daha sonra aynı evi bir yıllığına 500 akçeye vakıftan kiralamıştır. Paskal ve Miha, paranın ödenmemesi durumunda evi boşaltmaya ve parayı ödemeye kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Paskal, legal agent of Fositre, a Christian woman, is in court with Mehmet Çelebi, mutawalli of the Perizat Hatun Waqf. Fositre took out a 5000 akçe mortgage (istiglal) on her house from the waqf. Then she rented the same house from the waqf for 500 akçe for a period of one year. Paskal and Mihal guarantee to get the house vacated and settle the debt in the event the money is not repaid. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

411 - 1617 (1026) Galata 42: 68b/4 Tescil işlemi / Registration

Sefer Beşe, Mustafa Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek adı geçen vakıftan 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 13.000 dirhem borç aldığını söyler. Sefer Beşe borcunu bir yıl içinde ödeyecektir. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Sefer Beşe is in court with Mehmet, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf. The former states that he owes the waqf 13,000 dirhem, including 1000 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). Sefer Beşe will pay back the debt in one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

412 - 1617 (1026) Galata 42: 69a/2 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Seyyit Muharrem Efendi Vakfı'nın mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, sahibi olduğu binalarını istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.000 dirheme adı geçen vakfa satar, sonra da aynı binaları bir yıllığına 2400 dirheme vakıftan kiralar. Mustafa, Mehmet'in bu paraları ödememesi durumunda

binaları boşaltmaya ve parayı vakfa ödemeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Mehmet is in court with Ahmet, mutawalli of the Seyyit Muharrem Efendi Waqf. He takes out a 16,000 dirhem mortgage (istiglal) on his buildings from the waqf. Then he rents the same buildings from the waqf for 2400 dirhem for a period of one year. Mustafa serves as surety, agreeing to have the buildings vacated and pay the debt if Mehmet fails to do so. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

413 - 1617 (1026) Galata 42: 70a/1 Dava / *Adjudication*

Hanım Hatun Vakfı’nın mütevellisi Hasan, ölen Mustafa Çelebi’nin kızı Saime’nin vasisi Feridun Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Müteveli Hasan, Mustafa Çelebi’nin yaşamında bir çiftlik evini adı geçen vakfın o dönemde mütevellisi olan Cafer Bey’e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye sattığını söyler. Mustafa Çelebi daha sonra aynı evi bir yılığına 1000 akçeye vakıftan kiralamış, mahkemeden bunu belgeleyen bir istiglal hücceti almıştır. Müteveli Hasan, Mustafa Çelebi’nin öldüğünü belirterek paranın ödenmediği gerekçesiyle eve vakıf adına el koymak ister. Ancak Feridun Hatun buna engel olur. Müteveli Hasan, elindeki hücceti mahkemeye sunarak Feridun Hatun’un evi kendisine teslim etmesi gerektiğini ileri sürer. Feridun Hatun ise hüccetin içeriğini reddeder. Mahkeme, müteveli Hasan’dan hüccette yazılanları kanıtlamasını ister. Müteveli Hasan’ın mahkemeye çağırdığı şahitler hüccette yazılanlar doğrultusunda görüş bildirirler. Müteveli Hasan da savını desteklemek üzere yemin eder. Sonuçta, mahkeme söz konusu para vakfa ödenmediği sürece davacı müteveli Hasan’ın evi istediği gibi kullanabileceğine karar verir.

Hasan, mutawalli of the Hanım Hatun Waqf, sues Feridun Hatun, guardian of the late Mustafa Çelebi's daughter Saime. Mutawalli Hasan states that during his lifetime Mustafa Çelebi had taken out a 10,000 akçe mortgage (istiglâl) on a farm house from the mutawalli of the period, Cafer Bey. Then he had rented the same house from the waqf for 1000 akçe for a period of one year. The court had issued a mortgage hujjet documenting the transactions. Mutawalli Hasan wants to take over the house on the ground that Mustafa Çelebi has passed away and the debt remains unpaid. Feridun Hatun prevents him from doing so. Presenting to court the hujjet, Mutawalli Hasan claims that Feridun Hatun should hand the house over to him. For her part, she rejects the hujjet. The court then asks mutawalli Hasan to prove the hujjet's validity. Doing so through witness accounts, he also takes an oath. In conclusion, the court decides that the plaintiff Mutawalli Hasan may use the house as he pleases unless the payment in question is made.

Merhûme Hanım Hatun Vakfı'nın berât-ı şerîf ile bi'l-fi'l mütevellî[si] olan Hasan bin Maden meclis-i şer'î şerîfde mahrûsa-i Galata muzâfâtından Kasaba-i Beşiktaş'da sâkin iken vefât iden merhûm Mustafa Çelebi bin Kurd nâm kimesnenin sulbiye sağîre kızı olup Kazâ-i Sabancı'da sâkine olan Saime'nin kibel-i şer'î şerîfden mansûbe vasîsi ve zikri âtî olan çiftlik menziline vesâyeti hasebiyle vâzî'atü'l-yed olduğu şer'an sâbit olan Feridun Hatun ibnet-i Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ idüp müteveffâ-yı mezbûr Mustafa hâl-i hayâtında Kazâ-i Sabancı'da Karagüllü nâm karyede vâkî olup hudûdının etrâf-ı erba'ası yine mezbûr Mustafa Çelebi mezra'asına müntehî olan çiftlik menzilini bin yirmi dört senesi Zilhiccesi gurresinde mâl-i vakf-ı mezbûr ile istiglâl tarîki ile sâbikan mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Cafer Bey'e on bin fiddî râic fi'l-vakt akçeye bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslîm-i mebî'î-i mezkûr eyledikten sonra mezbûr Mustafa Çelebi zikr olunan çiftliği târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin yine mütevellî-i mezbûrdan bin akçeye istîcâr idüp hüccet-i istiglâl dahi virmişiken mezbûr Mustafa Çelebi vefât idüp meblağ-ı mezbûr cânib-i vakfa

ile'l-ân edâ olunmamağın zikr olunan çiftliği tasarruf eylemek murâd eylediğimde mezbûre Feridun Hâtun vesâyeti hasebiyle tasarrufuma mâni'a olur hüccet-i mezbûreye nazar olunup mücebince tasarrufundan men' olunup bana tasarruf itdirilmek taleb iderim deyü sâbıkâ Galata Mahkemesi'nde nâibü's-şer'î olan mevlana Seyfullah Efendi ibn Mehmed hat ve hatemini müştemile ve sene erba'a ve 'işrîn ve elf Zilhiccesi gurresiyle müverraha mazmûnı kendünün takrîr-i meşrûhuna mutâbık istiglâl hücceti ibrâz idüp hüccet-i mezbûre vasî-yi merkûme muvâcehesinde kırâ'et olunup mazmûn-ı mezbûreden suâl olundukda vasî-yi mezbûre Feridun Hatun mazmûn-ı hüccet-i mezbûreyi münkire olıcak mütevellî-i mezbûrdan mazmûn-ı hüccet-i merkûmeye muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Abdülkadir Efendi ibn Abdünnebi ve Ali Efendi ibn Şemseddin nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Çelebi hâl-i sıhhatinde bin yirmi dört senesi Zilhiccesi gurresinde zikr olunan Karagüllü nâm karyede vâki' hudûd[ı] mezkûre olan çiftlik menzilinı mâl-i vakf-ı mezbûr ile mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan merkûm Cafer Bey bizim huzûrımızda on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye istiglâl tarikiyle bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslîm-i mebi'-i mezkûr idüp yine zikr olunan çiftliği târîh-i mezbûrdan sene tamâmına değin mütevellî-i mezbûrdan bin akçeye istîcâr eyledi hüccet-i mezbûre nâib-i mûmâ-ileyh huzûrunda mahkeme-i mezbûrede olmuşdur biz mazmûn-ı hüccet-i mezbûreye şahidlerüz şehâdet dahi iderüz deyü hüccet-i mezbûreye muvâfık edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde gibbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra ol dahi yemîni bi'llâhi te'âlâ eyledikde mücebiyle meblağ-ı mezbûr cânib-i vakfa edâ olunmadıkca zikr olunan çiftliği mütevellî-i mezbûr tasarruf eylemek üzere hükm olunup mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fi'l-âşir min Recebi'l-mürecceb li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer Bey bin Mehmed, Mehmed bin Durmuş, Halil bin Mahmud, Ali bin abdullah, ahmed bin Ali, Hamza bin Derviş ve gayruhum.

414 - 1617 (1026) Galata 42: 71a/3 Tescil işlemi / Registration

Sefer Beşe, Mustafa Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Halife ile birlikte mahkemeye gelerek adı geçen vakıftan 1800 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 13.800 dirhem borç aldığını söyler. Sefer Beşe bu parayı bir yıl içinde ödeyecektir. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Sefer Beşe is in court with Mehmet Halife, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf. Sefer Beşe states that he owes the waqf a total of 13,800 dirhem, of which 1800 dirhem covers interest (expressed as the price of broad cloth). He will pay back the debt within one year. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

415 - 1617 (1026) Galata 42: 72a/1 Tescil işlemi / Registration

Yagop, İsmail ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4900 dirheme İsmail'e satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 750 dirheme İsmail'den kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Yagop is in court with İsmail. Yagop takes out a 4900 dirhem mortgage (istiglal) on his house from İsmail. Then he rents the same house from İsmail for 750 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

416 - 1617 (1026) Galata 42: 72b/3 Tescil işlemi / Registration

Kendi kurduğu vakfın mütevellisi olan Piyale Bey, Dimo ile birlikte mahkemeye gelir. Piyale Bey, bundan önce Atnaş'ın bir

evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla mütevellisi olduğu vakfına 40.000 akçeye sattığını söyler. Dimo, Atnaş’ın borcunu ödememesi durumunda evin boşaltılmasına kefil olduğunu belirtir. Piyale Bey, daha sonra Atnaş’ın parayı ödediğini ve kendisinin de Atnaş’a evini geri verdiğini, dolayısıyla Dimo’nun da kefaletinin düştüğünü sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Piyale Bey, mutawalli of his own waqf, is in court with Dimo. The former states that earlier Atnaş took out a 40,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from his waqf. He adds that Dimo served as surety to vacate the house in case Atnaş failed to settle his debt. Piyale Bey states that Atnaş has now repaid his debt. Accordingly, he has returned the house to him, voiding Dimo’s suretyship. The court registers Piyale Bey’s testimony.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Ayasofya-i Kebir Mahallesi’n-de sâkin olup yine kendü vakfına meşrûtiyet üzre mütevellî olan fahrü’l-akrân Piyale Bey ibn Abdülmennan mahfil-i kazâ-da râfi’ül-kitâb Dimo veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mahmiyye-i Galata mahallâtından Lonca Mahallesi sâkinlerinden Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî mahalle-i mezbûrede vâki’ olup lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma’lûmû’l-hudûd olan menzilini bana istiglal tarîkiyle kırk bin akçeye bey’ idüp ben dahi mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve kabz itdükden sonra menzil-i mezbûrun derkine merkûm Dimo emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olmuşidi el-hâletü hâzihî mâl-i vakf-ı mezbûr ile alâ tarîki’l-istiglal merkûm Atnaş’dan ibtiyâ’ ve kabz itdiğim menzil-i merkûmı Atnaş’a def ve teslim idüp menzil-i mezbûrun semeni olup mâl-i vakf olan kırk bin akçeyi merkûm Atnaş yedinden bi’t-tamâm alup kabz eyledim meblağ-ı mezbûr-dan merkûm Atnaş zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmayup merkûm Dimo dahi kefâlet-i mezbûreden kurtulup ba’de’l-yevm benim için meblağ-ı mezbûrı eğer kefil eğer asıldan hakk-ı taleb kalmadı didikde gıbbe’t-tasdîk ketb olundu fî evâhiri Receb sene 1026

Şühûdü'l-hâl

Lütfullah bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah, Receb bin Aydın, Mahmud Çelebi bin Ahmed, Piri bin Abdünnebi, Gazanfer bin Abdullah ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

417 - 1617 (1026) Galata 42: 73a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Hasan Beşe, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Süleyman Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Beşe, adı geçen vakfa bir yıl içinde ödenmek koşuluyla 20.000 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 120.000 dirhem borcu olduğunu söyler. Müteveli Süleyman Ağa, Hasan Beşe'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Hasan Beşe goes to court with Süleyman Ağa, mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. The former states that he owes the waqf a total of 120,000 dirhem, including 20,000 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). The loan is to be repaid in one year. Mutawalli Süleyman Ağa corroborates Hasan Beşe's account. The court registers their testimonies.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

418 - 1617 (1026) Galata 42: 77b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Kamer Hatun, Mustafa adındaki çocuğun vasisi Fatma'nın vekili Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vekil Hüseyin'e satar. Kamer Hatun daha sonra aynı evi bir yıllığına 600 dirheme Hüseyin'den kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kamer Hatun is in court with Hüseyin, legal agent of Fatma, guardian of a child named Mustafa. She takes out a 4000 dirhem

mortgage (istiglal) on his house from Hüseyin. Then she rents the same house from Hüseyin for 600 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

419 - 1619 (1028) İstanbul 4: 1b/3 Tescil işlemi / Registration

Pervane Bey, Nuriye Hatun Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye 20.000 dirhemi faizden (çuka bezi olarak ifade edilmiş) olmak üzere toplam 120.000 dirhem borçlanır. İki Müslüman Pervane Bey'e kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Pervane Bey owes Ali, mutawalli of the Nuriye Hatun Waqf, 120,000 dirhem, including 20,000 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). Two Muslims serve as his sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

420 - 1619 (1028) İstanbul 4: 4a/4 Tescil işlemi / Registration

Fatma ve Saliha kardeşler, Sadri Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Çelebi'ye evlerini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 70.000 dirheme satarlar. İki kız kardeş sonra sattıkları evi mütevelliden bir yıllığına 7000 dirheme kiralarlar. Ayşe, iki kız kardeşe ve vakfa olan borçlarına kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Sisters Fatma and Saliha take out a 70,000 dirhem mortgage (istiglal) on their house from Ahmet Çelebi, mutawalli of the Sadri Çavuş Waqf. Then the sisters rent the same house from the mutawalli for 7000 dirhem for a period of one year. Ayşe serves as surety for the sisters and their debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

421 - 1619 (1028) İstanbul 4: 6b/2 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Şerîfezade Vakfı'nın mütevellisi Derviş Çelebi'ye 220 dirhemi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3920 dirhem borçlanır. İki Hristiyan, Nikola'ya ve borcuna kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Nikola owes Derviş Çelebi, mutawalli of the Şerîfezade Waqf, a total of 3920 dirhem, including 220 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). Two Christians serve as sureties for Nikola and the debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

422 - 1619 (1028) İstanbul 4: 8a/1 Tescil işlemi / Registration

Belgradî Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi, merhum II. Mehmet'in eşi Ayşe ile birlikte mahkemededir. Merhum II. Mehmet, yaşamında vakıftan 9350 akçe borç almış, karşılığında da kimi eşyalarını mütevellî Mehmet Çelebi'ye rehin bırakmıştır. Ancak II. Mehmet bu borcunu ödeyemeden vefat etmiştir. Mehmet Çelebi, vakfın alacağını merhumun terekesini elinde bulunduran Ayşe'den tahsil ederek rehindeki eşyaları da Ayşe'ye teslim eder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet Çelebi, mutawalli of the Belgradî Mustafa Efendi Waqf, is in court with Ayşe, wife of the late Mehmet II. The late Mehmet II had taken a 9350 akçe loan from the waqf and pawned some goods to mutawalli Mehmet Çelebi in exchange. Mehmet II died without settling his debt. Mehmet Çelebi collects payment from Ayşe, inheritor of the estate, and returns to her the pawned goods. The court registers these transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da vâki‘ merhûm Belgrâdî Mustafa Efendi Vakfı’na berât-ı pâdişâhî ile bi’l-fi’l mütevellî olan Mehmed Çelebi ibn Hasan meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde mahmiye-i mezbûrede Yedikule kurbünde Mîrâhor Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Mehmed bin Hamza nâm kimesnenin zevcesi işbu râfi‘atü’l-kitâb Âişe bint-i Muharrem mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüp bundan akdem müteveffâ-yı merkûm hâl-i huyûtında mâl-i vakf-ı merkûmdan dokuz bin üç yüz elli akçe iktirâz idüp bir yeşil çatma sûr-mâ’î çatma ve bir kırmızı serâser döşekler ve bir kırmızı ve bir sûr-mâ’î çatma minder ve iki sûr-mâ’î yasdık ve bir üç ayaklı incilik altun saç bağı ve iki ayaklı bir yeşil zümrüd ortası yâkut küpe ve bir serâser beşik örtüsü ve üç kırmızı tafta üzerine dikme beşik çârşebi ve iki dikme mâ’î atlas üzerine bir kırmızı ve bir deve yüni hâvî kâftan ve bir uzun yekli yakalı hevâ’î hâreye kaplı zerdâde kürkini meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde rehn-i şer‘î ile rehn vaz‘ itmişidi meblağ-ı mezbûr dokuz bin üç yüz elli akçe zimmetinde bâkî iken vefât itmeğin hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı mezbûr dokuz bin üç yüz elli akçe’i müteveffâ-yı mezbûrun muhalledâtından mezbûre Âişe Hatun yedinden vakf için verâset-i mahkiyesi hasebiyle bi’t-tamâm alup kabz idüp sâlifü’z-zikr esbâbları teslim idüp mezbûre dahi fekk-i rehn eyledi min ba’d müteveffâ-yı merkûmun zimmetinde mâl-ı vakf-ı merkûmdan bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzre olan ikrârın mezbûre Âişe Hatun dahi bi’l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis min şehri Rebî‘ülevvel li-sene semâne ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Kıdvetü’l-kuzâtî’l-İslâm Ârâmi Efendi, fahrü’l-kuzât mevlânâ Mehmed Efendi, fahrü’l-cüyûş Yusuf Çavuş, Abdüsselam Çelebi es-Seyyid, Rüstem bin Abdullah, Yusuf bin Ali, Mehmed bin Abdi, Hayri bin Mustafa.

423 - 1619 (1028) İstanbul 4: 11a/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Halife, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 700 dirheme kiralar. Bir kişi Mehmet Halife'ye ve vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet Halife takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ali Çavuş, mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for a period of one year. Someone serves as surety for Mehmet Halife and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

424 - 1619 (1028) İstanbul 4: 11a/2 Tescil işlemi / Registration

Hasan Çelebi, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1300 dirheme kiralar. Bir kişi Hasan Çelebi'ye ve vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Hasan Çelebi takes out a 13,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ali Çavuş, mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1300 dirhem for a period of one year. Someone serves as surety for Hasan Çelebi and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

425 - 1619 (1028) İstanbul 4: 14b/1 Dava / Adjudication

Sadrazam Mehmet Paşa’nın kethüdası Mehmet Ağa, bir miktar parasını 10’a 11 faiz hesabına göre işletilmesi için vakfeder. Elde edilen gelirle, Sarıyer’in Büyükdere mahallesindeki caminin imamına, Kuran okuyup sevabını Mehmet Ağa’ya hediye etmesi karşılığında günde 2 akçe verilecektir. Yine bu caminin müezzine, dua okuyup sevabını Mehmet Ağa’ya hediye etmesi karşılığında günde 1 akçe verilecektir. Söz konusu cami vakfının mütevellisi, Mehmet Ağa’nın vakfına da müteveli olacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet Ağa’nın vekili, kurulan vakfa müteveli atanan Mahmut Subaşı karşısında dava açar. Vekil, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfiyeyi bozmak ve mütevelliden parayı geri almak ister. Müteveli Mahmut Subaşı ise başka İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfiyenin bozulamaz olduğunu belirtir. Sonuç olarak mahkeme Mahmut Subaşı’nın görüşüne katılarak Mehmet Ağa’nın yaptığı vakfiyenin bozulamayacağına karar verir. Dolayısıyla vakfiye tescil edilmiş olur.

Mehmet Ağa, steward (kethüda) of Grand Vizier Mehmet Paşa, endows some money to be operated at 11 for 10 interest. Out of the revenue, 2 akçe per day is to be paid to the prayer leader (imam) of the mosque in Sarıyer’s Büyükdere neighborhood to read the Quran for the benefit of Mehmet Ağa. The prayer caller (müezzin) of the same mosque is to be paid 1 akçe per day to carry out the same duty. The mutawalli of the above-stated mosque waqf is to serve also as mutawalli of Mehmet Ağa’s waqf. After the recording of these stipulations, the legal agent of Mehmet Ağa sues the waqf mutawalli Mahmut Subaşı. Based on the views of some Islamic jurists, the legal agent moves to annul the waqf and get his money back from the mutawalli. For his part, mutawalli Mahmut Subaşı claims, based on the views of other Islamic jurists, that a waqf deed (vakfiye) cannot be annulled. Agreeing with mutawalli Mahmut Subaşı, the court decides that the waqf deed cannot be annulled. It then registers the waqf deed.

Vakfiye-i Mehmed Ağa ibn Rıdvân

Hamd-i bî-hadd ve senâ-yı lâ-yü'ad ol pâdişâh-ı bî-zevâl ve sultân-ı zü'l-celâl celle celâluhû ve amme nevâluhûya olsun ki kullarına sadakât ve hasenât senî ile yevm-i cezâda dergâh-ı âliyye vâsıl ve li-eclî'l-hayrât ve'l-müberrât kemâl-i rahmet ve mağfiretine nâ'il kıldı ve dahi salâtu selâm ol serverân-ı gürûh-ı enbiyâ ve kâfile-i [silik] cumhûr-ı asfiyâ-yı ra'nâ hazret-i Muhammed Mustafa aleyhi mine's-salâti mâ-hüve asfâya olsun ki ümmetini du'âsıyla hasenâta bâdî ve taraf-ı felâh ve selâmete dâ'idir ve dahi âl-i izâm ve ashâb-ı kirâmı üzerlerine olsun ki her biri necm-i âsümân-ı dîn ve kevkeb-i burc-i yakîndir rıdvânü'llâhi te'âlâ aleyhim ecma'in emmâ ba'd işbu kitab-ı sıhhat-nisâbın tahrîrine bâdî ve bu hitâb-ı anberîn-nikâbın tastîrine sebep ve dâ'î oldur ki hâlen sadr-ı a'zam vezîr-i mükerrrem emînü'd-devleti'l-Kâhire bi-yemîni's-saltanatî'z-zâhire Mehmed Paşa yessarallâhü lehû mâ-bedîd ve mâ-yeşâ hazretlerinin kethüdâlıkları şeref-hıdmetleriyle müşerref ve gûş-ı canları kelâm-ı dürrer-bârları istimâ'ıyla müşerref olan zü'l-kadri'r-refî ve'l-câhü'l-menî Mehmed Ağa ibn Rıdvân tarafından vakf-ı âti'z-zikri ikrâra ba'dehû da'vâ-yı rücû'a vekîl olup Derviş Çelebi ibn Ahmed ve Mehmed Halife ibn Yusuf şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbite olan mefharü'l-e'imme Mehmed Efendi ibn Ali meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde müvekkili mûmâ-ileyhin vakf-ı âtiyi tescîl için mütevellî nasb ve ta'yîn itdikleri fahrü'l-akrân Mahmud Subaşı ibn Mehmed mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup müvekkil-i mûmâ-ileyh Mehmed Ağa vaktâ ki bu dünyâ-yı deniyye-i fâniyyede insanın meks ve kaçârı muhâl ve iş ü tena'um ve sürûrî serîrû'z-zevâl olup bu geşt-zâr-ı dünyâda tohm-ı amelî zirâ'at idenler harmen-i arasât ve yevm-i ticârâtda amel-i kalîl mukâbelesinde inâyât-ı azîm-i sübhâniyye ve himâyât-ı celîle-i rahmâniyye ile mükâfât olacağını delâ'il-i akliye ve nakliye ile tam bilürse yevm-i ma'âd için idhâl-i zâd murâd idüp ahlâs-ı mâl ve etyab-ı menâlından on bir bin fıddî ve râyic fi cemî'i'l-levâzım ve'l-havâyic akçe ifrâz idüp hasbeten li'llâhi'l-aliiyi'l-azîm ve taleben li-marzât-i rabbühü'l-kerîm vakf ü habs idüp şöyle şart eyledi ki meblağ-ı mezbûr rehn-i kavî ve kefil-i melî ile yerlü ve mûna'am kimesnelere her sene-i kâmilede onı onbir akçe olmak

üzre yed-i mütevellî ile istirbâh ve alâ vechi’l-helâl istiglâl olunup hâsıl olan ribh ve gallesinden mahmiyye-i Galata muzâfâtından Büyükdere nâm karyede binâ itdüğü câmi’-i şerîfinde her kim imâm olursa yevmî iki akçe virilüp ol dahi mukâbeledede Kur’ân-ı Azîm ve Furkân-ı Kerîm’den be-her yevm fî vakt-i [...] bir cüz’-i şerîf tilâvet idüp sevâbını merkûm Mahmud Çavuş’ın rûhına ihdâ eyleye ve dahi câmi’-i mezbûrda her kim mü’ezzin olursa âna dahi yevmî bir akçe virilüp ol dahi mukâbelesinde her gün akîb-i salavâtî’l-hamsede üçer kerre İhlâs-ı Şerîf tilâvet idüp sevâbını yine merhûm-ı mezbûr Mahmud Çavuş’un rûhına hediye eyleye ve câmi’-i merkûmun vakf-ı kadîmine her kim mütevellî ve nâzır ve kâtib olursa buna dahi mütevellî ve nâzır ve kâtib olalar deyü meblağ-ı mezbûr mütevellî-i merkûm Mahmud Subaşı’ya teslîm idüp anlar dahi tesellüm ve zabt ve sâyir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve rabt eylediler didikde vekîl-i mezbûr Mehmed Efendi’yi ikrâr-ı meşrûhında mütevellî-i mezbûr Mahmud Subaşı bi’l-muvâcehe tasdik idüp vaktâ ki vakf-ı mezbûr itmâm ve hükm-i habs-ı merkûm tamâm-ı ihtîşâm buldıysa vekîl-i mezbûr takrîr-i kelâm idüp vakfiyet-i nûkûdın bâlâ-kelâm-ı e’imme-i selâse-i kirâm katında adem-i sıhhati muhakkak ve âna müteferri’ olan şürût ve kuyûdın dahi fesâdı mu’ayyen ve musaddak olduğına binâ’en meblağ-ı merkûmı yine müvekkilimin mülkine redd ve mütevellînin tarîk-i tasarrufunu andan sedd taleb iderim deyü da’vâ idüp mütevellî-i mezbûr dahi bi’l-muvâcehe kendüye lâzım ve mahalle mülâyim olan vech üzre imam-ı Züfer aleyhi rahmeti meliki’l-ekberden Ensârî rivâyeti üzre vakf-ı nûkûdın sıhhati mukarrer ve âna mebnî olan şürûtın cevaz ve istikâmeti mu’teberdir deyü cevâb virüp mevki’-i sadr-ı kitab olan hâkim-i hâsim e’azzehu rabbühü’l-meliki’d-dâ’im huzûrunda mürâfa’a olduklarında hâkim-i müşârün-ileyh lâ-zâle müşârün-ileyh dahi hazret-i imâm-ı Züfer fetvâsı üzre meblağ-ı mezbûrun vakfiyetinin sıhhatine ve şerâ’itinin şer’iyyetine hükm itdikden sonra vekîl-i mezbûr yine tafsîl-i makâl ve izhâr-ı [...] idüp eğerce sıhhat-i vakf-ı nûkûd re’y-i imam-ı ma’hûd üzre muhakkakdır lâkin sıhhatine lüzûm gayr-ı lâzım ve ol kavîl üzre lüzûmının vücûbuna hükm mülâyim değildir deyü meblağ-ı mezbûr müvekkilim için ahz

ü kabz iderin deyüp vekîl-i mezbûr dahi imâmeyn-i hü mâmeyn [...] re'y-i şerîfleri üzre lâ-siyyemâ ba'de't-teslîm ile'l-mütevellî sıhhat-i vakf lüzûmdan mufârik olmaz ol re'y üzre lüzûmına dahi hükm olunmasın taleb iderim didikde hâkim-i mezbûr rahimehul-lâhî'l-meliki's-şekûr i'tibâr-ı cânib-i vakfı evlâ ve ihtiyâr-ı kavli-i sıhhat ve lüzûmı [...] görüp vakf-ı merkûmun husûs ve umûmında sıhhat ve lüzûmına meşâyah-i eslâf ve e'imme-i eşrâf beyninde bu babda cârî olan hilâf ve ihtilâf ma'lûmı olduğu halde hükm-i menhec-i şer'î ile hükm idüp min ba'd meblağ-ı mezbûr vakf-ı muhalled ve mü'eyyed olup naks-ı nakîsa mecâl emr-i muhâl oldu fe-men beddelehû ba'demâ semî'ahû fe-innemâ ismühû ale'l-lezî-ne yübeddilûne'l-kelâm ve yuharrifûneh vallâhü semî'un alîm ve icra'l-vâkîfu ale'l-hayyî'l-kayyûm cerâ zâlik ve hurrîre min gurrei şehri Rebî'ilevvel li-sene semâne ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Esad Çelebi bin Mehmed Efendi, Derviş Çelebi bin Ahmed, fahrü'l-kuzât Derviş Ağa bin Rıdvan, Veli Bey bin Mehmed, Mustafa bin Mehmed, mefharü'l-akrân Yusuf Çavuş bin Bahşî, Mustafa Bey muhırbaşı ve gayruhum.

426 - 1619 (1028) İstanbul 4: 16a/4 Tescil işlemi / Registration

Kamer Hatun, Yusuf Paşa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çavuş'a evini, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden bir yılığına 1800 dirheme kiralar. Bir kişi Kamer Hatun'a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Kamer Hatun takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet Çavuş, mutawalli of the Yusuf Paşa Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 1800 dirhem for a period of one year. One person serves as surety for Kamer Hatun and her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

427 - 1619 (1028) İstanbul 4: 19a/2 Tescil işlemi / Registration

Abdurrahman Efendi, Çukadar Hüseyin Beşe’ye 2000 akçeşi faizden (çuka bezi bedeli olarak ifade edilmiş) olmak üzere 14.000 akçe borçlanır. Yapılan anlaşmaya göre Abdurrahman borcunu yedi ay içinde taksitler halinde ödeyecektir. İki kişi Abdurrahman’a kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Abdurrahman Efendi owes broad cloth seller (çukadar) Hüseyin Beşe 14,000 akçe, including 2000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). According to their agreement, Abdurrahman will pay his debt in installments over seven months. Two persons agree to serve as Abdurrahman’s sureties. The court registers the transaction.

Fahrü’l-kuzât Abdurrahman Efendi bin İbrahim meclis-i şer’de a’lemü’l-‘ulemâ’i’l-‘izâm izzetlü İstanbul efendisi hazretlerinin çukadârları hâmil-i hâze’l-kitâb fahrü’l-eşbâh Hüseyin Beşe bin Abdullah mahzarında ikrâr-ı şer’î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer’î kılup merkûm Çukadâr Hüseyin Beşe’ye on iki bin fiddî râyic fi’l-vakt akçe karzdan ve iki bin akçe dahi beynimizde ma’lûm çuka bahâsından cem’an on dört bin akçe lâzımü’l-edâ deynim olup karzdan gayrısı târih-i kitâb senesi Rebî’ülâhiresi gurreinden yedi ay tamâmına varınca mev’ûd ve mü’ecceldir didikde gibbe’t-tasdîk vicâhen mezkûr Abdurrahman Efendi’nin [...] fahrü’l-kuzât Musa Efendi ve el-Hâc Hüseyin meclis-i şer’a hâzırûn ve her birisi meblağ-ı mezbûrın cümlesine emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha ile kefil oldukdan sonra mâ-vaka’a ketb olunup yedlerine def’ olundu fi’l-yevmi’s-sâbi’ ve’l-‘işrîn min Rebî’ilevvel li-sene semâne ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Fahrü’l-akrân Mehmed Çavuş, Fahrü’l-kuzât Adem Çelebi, fahrü’l-akrân Cafer Çelebi, Yusuf Bey bin [boş], Sinan bin Abdullah, Mehmed bin [boş] ve gayruhum.

Janissary Mustafa Beşe is in court with Yani, Koca Yani, Aleksi and İskarlet, butchers in a square belonging to the janissaries. The butchers took out an 116,400 akçe loan from Mustafa Beşe, including 16,400 akçe for interest (mentioned as the price of cloth). The butchers served as each other's surety for their total debt of 116,400 akçe. Then they distributed the money among them to use in trade. İskarlet's share of the money was 18,000 akçe. Now İskarlet pays back his share of the debt to Mustafa Beşe. Mustafa Beşe states that their accounts are now balanced and that İskarlet's suretyship is void. The court registers the transaction.

Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Mustafa Beşe bin Abdullah mahfil-i kazâda bâ'is-i hâze'l-kitâb yeniçeri tâ'îfesi meydanı kasaplarından Yani veled-i Filibe ve Koca Yani veled-i Papa Dimitri ve Aleksi veled-i Kosta ve İskarlet veled-i Paroş nâm zimmîler mahzarlarında bilâ ikrâh velâ icbâr ikrâr ve takrîr-i güftâr idüp mezbûrûn zimmîler bundan akdem benden ale'l-iştirâk yüz bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe istikrâz ve kabz idüp on altı bin dört yüz akçeye de levn ve nev' ve vasfı ma'lûm akmişe-i mütenevvi'a iştirâ ve kabz itdiklerinde her biri âharın zimmetine müteveccih olan meblağa emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil bi'l-mâl olmuşlar idi lâkin henüz ticârete şürû' itmedin zikr olunan meblağı beynlerinde rızâları ile taksîm itdiklerinde sâlifü'z-zikr İskarlet ancak on sekiz bin akçesin alup doksan sekiz bin dört yüz akçeyi sâ'iri beynlerinde ale'l-iştirâk kaldıkda ben dahi hakikat-i hâle vâkıf olduğında tasarruf-ı merkûmı kabûl idüp zikr olunan on sekiz bin akçeyi merkûm İskarlet'den sâ'irin ihâlesiyle kabûl idüp sâlifü'z-zikr Yani ve Koca Yani ve Aleksi'nin üzerlerinde kalan doksan sekiz bin dört yüz akçeyi mersûmdan kabûl idüp zikr olunan meblağdan merkûm İskarlet'in zimmetine asâleten ve kefâleten teveccüh iden meblağdan zimmetini ibrâ-i âmm-ı hâsımü'd-da'vâ ile ibrâ itdim ba'de'l-yevm benden ve vekîlimden bu husûsa müte'allika mezbûr İskarlet üzerinde da'vâ sâdır olursa mesmû'a ve makbûle olmasun didikde mersûm İskarlet ibrâ-i merkûmı kabûl ve tasdîk ve sâ'irleri dahi mukırr-ı mezbûr bi'l-muvâcehe ikrâr-ı meşrûhında tasdîk

itdiklerinden sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'ilevvel min şühûr li-sene semâne ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bayezid Çelebi bin Musa el-imâm, Musa Halife bin Hasan el-imâm, Mahmud bin Bali, Mustafa bin Mehmed el-müezzin, Sinan bin Abdullah, Murad bin Mehmed, Mustafa bin Abdullah er-râcil, Bekir bin Osman, Hüseyin bin Mustafa ve gayruhum.

429 - 1619 (1028) İstanbul 4: 19b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Haraççı Muhyiddin Mahallesi sakinlerinden Sefer Çelebi, Hacı Hasan Mahallesi'nden Mesut Çelebi ile birlikte mahkemededir. Mesut Çelebi, üç yıl önce Sefer Çelebi'ye yüzde 15 (ona onbir-buçuk) faizle işletmesi için 8000 akçe vermiştir. Sefer Çelebi de bu anaparayı belirlenen faiz oranıyla Hacı Mehmet isimli tüccara vermiştir. Mesut Çelebi, Sefer Çelebi'den anaparanın faizini istemiştir. Anaparanın Hacı Mehmet tarafından ticarete yatırıldığını belirten Sefer Çelebi, kendi cebinden, gönüllü olarak (teberru'an) Mesut Çelebi'ye 5000 akçe ödeme yapar, anaparadan kalan 3000 akçe ile üç yılda biriken faizini ise üç yılın sonunda tüccar Hacı Mehmet'ten alıp teslim edeceğini söyler. Mesut Çelebi, Sefer Çelebi'nin sözlerini doğrular. Mahkeme de tarafların bu sözlerini sicile kaydeder.

Sefer Çelebi, a resident of the Haraççı Muhyiddin neighborhood, is in court with Mesut Çelebi, a resident of the Hacı Hasan neighborhood. Three years ago, Mesut Çelebi gave Sefer Çelebi 8000 akçe to operate at a 15 percent interest rate (11,5 for 10). Sefer Çelebi then loaned the money to Hacı Mehmet, a merchant, at the above-stated interest rate. Now Mesut Çelebi wants Sefer Çelebi to pay the principal and the accrued interest. Stating that Hacı Mehmet invested the money in trade, Sefer Çelebi voluntarily (teberru'an) pays Mesut Çelebi 5000 akçe out of his own pocket. He states that

at the end of three years he will collect from Hacı Mehmet and bring to Mesut Çelebi the 3000 akçe remainder of the principal and interest accrued over three years. Mesut Çelebi corroborates Sefer Çelebi's testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i İstanbul'da Haraccı Muhyiddin Mahallesi'nde sâkin Sefer Çelebi bin Bali mahfil-i şer'-i şerîfde Hacı Hasan Mahallesi'nde sâkin bâ'isü'l-kitâb Mesud Çelebi bin Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüp târih-i kitâbdan üç yıl mukaddem mesfûr Mesud Çelebi kendi malından bana sekiz bin akçe teslîm idüp ben dahi kabz idüp meblağ-ı merkûmı yılda ona onbirbuçuk akçeye olmak üzere mu'âmele-i şer'iyye ile âhara vir deyü edâ itmeğin ben dahi emri üzere el-Hâc Mehmed nâm tâcire mezbûr için vech-i mezbûr üzere virmişidim hâlen mezbûr Mesud Çelebi asl-ı mâl-ı merkûmı ve lâzım olan rıbhını benden talep idüp medyûn-ı mezbûr ticâretde olmağla kendü malımdan mezbûr Mesud Çelebi'ye beş bin akçesin teberru'an teslîm idüp ol dahi tesellüm idüp asl-ı mâldan üç bin akçe bâkî kalup vech-i muharrer üzere üç yıllık murâbahası kalmışdır deyü yevm-i merkûm geldikde asl-ı mâl olan üç bin akçeyi ve üç yılda rıbhı tahlîs idüp mezbûr Mesud Çelebi'ye teslîm ideyin didikde mezbûr Mesud Çelebi merkûm Sefer Çelebi'yi kelimât-ı meşrûhasında vicâhen tasdik ve vech-i merkûm üzere mersûm Sefer Çelebi yedinden beş bin akçe kabz eyledüğün tahkîk itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ü tahrîr ve yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'ilevvel min şühûr li-sene semâne ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi bin Ramazan, el-Hâc Mehmed el-cündî, el-Hâc Mehmed el-hayyât, Süleyman Beşe Çukadâr.

430 - 1619 (1028) İstanbul 4: 22a/1 Tescil işlemi / Registration

Aynî Hatun, Halil Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme satar, sonra da aynı

evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mustafa Bey de gerek Aynî'ye gerekse vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Aynî Hatun takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Ali, mutawalli of the Halil Çelebi Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Mustafa Bey serves as surety for Aynî Hatun as well as her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

431 - 1619 (1028) İstanbul 4: 22b/2 Tescil işlemi / Registration

Osman, Sefer Efendi Vakfı'nın mütevellisi Vildan Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Bir kişi Osman'a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Osman takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Vildan Halife, mutawalli of Sefer Efendi Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. One person serves as surety for Osman and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

432 - 1619 (1028) İstanbul 4: 23a/1 Tescil işlemi / Registration

Gülsüm, Hüsna Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 14.280 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden yıllık 1780 dirhemden üç yıllığına kiralar. Bir

kişi Gülsüm'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Gülsüm takes out a 14,280 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Hüsna Hatun Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for three years at 1780 dirhem per annum. One person serves as surety for Gülsüm and her debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

433 - 1619 (1028) İstanbul 4: 23a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mesmoni, Pertev Paşa Vakfı'nın mütevellisi İsmail Ağa'ya evini, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 200 dinara satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1400 dirheme kiralar. İki kişi Mesmoni'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mesmoni takes out a 200 dinar mortgage (istiglal) on his house from İsmail Ağa, mutawalli of the Pertev Paşa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1400 dirhem for a period of one year. Two persons serve as sureties for Mesmoni and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

434 - 1619 (1028) İstanbul 4: 24a/1 Dava / *Adjudication*

Yeniçeri Mustafa Bey Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Efendi, Rumeli Hisarı sakinlerinden Ahmet Çelebi karşısında mahkeme-dedir. Mehmet Efendi'ye göre Ahmet Çelebi on yıl önce vakıftan yıllık yüzde 10 faizle (ona onbir hesabı üzere) 8000 akçe borç

almıştır. Ahmet Çelebi vakfa yıllık ödemesi gereken 800 akçe faiz borcundan her yıl 80 akçe eksik ödeme yapmıştır. Şimdi Mehmet Efendi, Ahmet Çelebi'de on yıldır eksik ödenen faizden 800 akçe, son altı aylık faizden 400 akçe ve anaparadan 8000 akçe olmak üzere toplam 9200 akçe alacağı olduğunu belirterek bu paranın alınmasını ister. Mahkeme Ahmet Çelebi'ye görüşünü sorar. Ahmet Çelebi söylenilenleri kabul eder. Sonuç olarak mahkeme, borcunu ödemesi konusunda Ahmet Çelebi'yi uyarır.

Mehmet Efendi, mutawalli of the Mustafa Bey Waqf, sues Ahmet Çelebi, a resident of Rumeli Hisarı. Mehmet Efendi claims that ten years ago Ahmet Çelebi took out an 8000 akçe loan from the waqf at an interest rate of 10 percent (11 for 10). Each year, Ahmet Çelebi paid 80 akçe less than the 800 akçe annual interest charge. Now Mehmet Efendi wants Ahmet Çelebi to pay a total of 9200 akçe: the 800 akçe residual for ten years, 400 akçe for the last six months' interest charge, and 8000 akçe as principal. Questioned by the court, Ahmet Çelebi corroborates Mehmet Efendi's testimony. In conclusion, the court instructs Ahmet Çelebi to settle his debt.

Mahmiye-i İstanbul'da Öksüz Mahallesi mescidi imamı olup bi'l-fi'l merhûm yeniçeri Mustafa Bey Vakfı'na mütevellî olan Mehmed Efendi ibn Sunullah meclis-i şer'-i şerîfde Rumili Hisarı sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibn Cafer nam yeniçeri mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Ahmed Çelebi zimmetinde asl-ı mâl-ı vakf-ı merkûmdan sekiz bin akçe ve meblağ-ı mezbûrun onı onbir hesâbı üzre altı aylık murâbahasından dört yüz akçe ve on yıldan berü merkûm Ahmed Çelebi her sene asl-ı mâl-ı mezkûrdan hesâb-ı mersûm üzre lâzım olan sekiz yüz akçe murâbahadan cânib-i vakfa noksân üzre virdüğü seksanar akçeden sekiz yüz akçe ki cem'an dokuz bin iki yüz akçe olur hâlen tevliyetim hasebiyle vakfiçün alivirilmek taleb iderim didikde gibbe's-su'âl mezbûr Ahmed Çelebi fi'l-vâki' tafsîl-i sâbık üzre vakf-ı merkûm malından dokuz bin iki yüz akçe zimmetimde lâzımü'l-edâ deynimdir deyü

bi-tav‘ihî ikrâr ve i‘tirâf idicek mücebiyle meblağ-ı mezkûrî mütevellî-i merkûma edâya mezbûr Ahmed Çelebi’ye kıbel-i şer‘den tenbîh olunup mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’t-tâsi‘ min şehri Rebî‘ilâhir li-sene semâne ve ‘ışrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

El-Hac Ahmed Beşe bin Abdullah er-râcil, Ali Beşe bin Hisar Bey Odabaşı, Ahmed bin Abdullah er-râcil, Hasan bin Mustafa, Pîrî Beşe bin Abdullah er-râcil, Mahmud Çelebi bin Bali, el-Hâc Hüseyin bin Osman.

435 - 1619 (1028) İstanbul 4: 24a/2 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Çelebi, Mehmet Efendi’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 60.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi Mehmet Efendi’den yıllık 9000’den üç yıllığına 27.000 dirheme kiralar. Bir kişi Mehmet Çelebi’ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet Çelebi takes out a 60,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Efendi. He then rents the same house from Mehmet Efendi for three years for a total of 27,000 dirhem at 9000 dirhem per annum. One person serves as surety for Mehmet Çelebi and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

436 - 1619 (1028) İstanbul 4: 28b/3 Tescil işlemi / Registration

İsmail, Tercüman Vakfı’na 600 dirhemi faiz (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 1600 dirhem borçlanır. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

İsmail comes to owe 1600 dirhem to the Tercüman Waqf, including 600 dirhem as interest (expressed as the price of broad cloth). The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

437 - 1619 (1028) İstanbul 4: 29a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Pirinççi Rıdvan, yeniçerilerin 1. Ağa Bölüğü'nün masrafları için vakfedilen paranın mütevellisi Derviş Bey ile mahkemededir. Rıdvan, 3000 akçesi faiz (çuka bahasından olarak ifade ediliyor) olmak üzere vakfa 23.000 akçe borçlanır. Rıdvan 3000 akçe faizi bir yıl sonra ödeyecektir. (Ana meblağın ne zaman ödeneceği belirtilmemiştir.) Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Pirinççi Rıdvan is in court with Derviş Bey, mutawalli of funds endowed for expenses of the 1st Squad of the Janissaries. Rıdvan comes to owe 23,000 akçe to the waqf, including 3000 akçe as interest (expressed as the price of broad cloth). He will pay the 3000 akçe interest one year later. (The record does not specify when the principal is to be repaid.) The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata mahallâtından Şahkulu Mahallesi sâkinlerinden Pirinççi Rıdvan bin Abdullah nâm kimesne makâm-ı kazâda yeniçeri odalarından birinci ağa bölüğü odasının mühimmâtına vakf olan akçenin bi'l-fi'l mütevellisi olan hâmil-i hâze'l-kitâb korıcı Derviş Bey bin Ahmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp zikr olunan oda vakfından yirmi bin fiddî ve râyic fi'l-vakt akçe karz-ı şer'iden ve dahi üç bin akçe mezbûrû'n-nakt akçe çuka bahâsından cümle yirmi üç bin akçe edâsı lâzım zimmetimde deynim vardır karzın gayrısı üç bin akçe târîh-i kitâbdan sene tamâmına varınca mev'ûd ve mü'ecceldir didikde gibbe't-tasdîk mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu min gurrei Cumâdelûlâ li-sene semâne ve 'işrine ve elf

Şühûd

Veli bin Mahmud, İbrahim bin Abdullah Yesârî, Mustafa bin Murad, Osman bin Abdullah, Murad bin Abdullah, Hüseyin Râcîl, Edânî Efendi.

438 - 1619 (1028) İstanbul 4: 30b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Halil, El-Hac İlyas Vakfı'nın mütevellisi Çaker Çavuş'tan 1200 dirhemi faizden (çuka bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 9200 dirhem borç alır. Bir kişi Halil'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Halil takes out a 9200 dirhem loan from Çaker Çavuş, mutawalli of the El-Hac İlyas Waqf. 1200 dirhem of the loan represents interest (mentioned as the price of broad cloth). One person serves as surety for Halil and his debt. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

439 - 1619 (1028) İstanbul 4: 31b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet, küçük çocuk Ayşe'nin vasisi Saliha'ya evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 21.000 dirheme satar. Saliha ödemeyi Ayşe'nin işletilen parasından yapar. Bu işlemten sonra Ahmet, sattığı evi Saliha'dan bir yıllığına 1625 dirheme kiralar. Bir kişi Ahmet'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Ahmet takes out a 21,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Saliha, guardian of a young girl named Ayşe. Saliha pays the money out of Ayşe's invested funds. Ahmet then rents the same house from Saliha for 1625 dirhem for one year. One person serves as surety for Ahmet and his debt. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

440 - 1619 (1028) İstanbul 4: 35a/3 Tescil işlemi / Registration

Saliha, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100.000 dirheme Yusuf Çelebi'ye satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 10.000 dirheme Yusuf Çelebi'den kiralar. Kurd Çelebi, borcun ödenmemesi durumunda parayı ödemeye ya da evi Yusuf Çelebi'ye teslim etmeye kefil olduğunu mahkemeye bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Saliha takes out a 100,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Yusuf Çelebi. She then rents the same house from Yusuf Çelebi for 10,000 dirhem for one year. Kurd Çelebi serves as surety to pay the money or return the house to Yusuf Çelebi in case the debt is not settled. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

441 - 1619 (1028) İstanbul 4: 39a/4 Tescil işlemi / Registration

Ali Beşe, Bal Mahmut diye bilinen Defteri Mahmut Efendi'nin vakfına müteveli olan Çaker Bey ile birlikte mahkemeye gelerek bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 50.000 dirheme vakfa satar. Ali Beşe daha sonra aynı evi bir yıllığına 5000 dirheme vakıftan kiralar. Hacı Mustafa, borcun ödenmemesi durumunda evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ali Beşe is in court with Çaker Bey, mutawalli of the waqf founded by Defteri Mahmut Efendi, known as Bal Mahmut (Honey Mahmut). He takes out a 50,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house

from the waqf for 5000 dirhem for a period of one year. Hacı Mustafa serves as surety to return the house to the waqf in case the debt is not settled. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

442 - 1619 (1028) İstanbul 4: 42a/3 Tescil işlemi / *Registration*

İlya ve Kalomire adındaki Yahudi çift, kendi vakfının sahibi ve mütevellisi olan Müderris Mustafa Efendi ile birlikte mahkemeye gelirler. İlya ve Kalomire, İstanbul’daki Çakırağa Mahallesi’nde bulunan evlerini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme vakfa satarlar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1500 dirheme vakıftan kiralarlar. Mayer, borcun ödenmemesi durumunda borcu ödemeye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

İlya and Kalomire, a Jewish couple, are in court with Müderris Mustafa Efendi, founder and mutawalli of his own waqf. The former take out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on their house in İstanbul’s Çakırağa neighborhood. Then they rent the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. Mayer serves as surety to pay the debt or return the house to the waqf in the event that the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

443 - 1619 (1028) İstanbul 4: 42b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Rumeli Vilayeti’ndeki Aydos Kasabası’ndan Ahmet, yeniçeri Mustafa Beşe ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet, bir evini ölen Mustafa Çelebi’nin çocuklarının vasisi olan Abdi Halife’ye istiglal

(ipotek, rehin) yoluyla 26.450 akçeye satmış, daha sonra aynı evi bir yıllığına 3968 akçeye kiralamıştır. Bu işlemler tamamlandıktan sonra vasi Abdi Halife ölmüş ve Ahmet de dört yıl ortadan kaybolmuştur. Bunun üzerine mahkeme çocukların annesi Hatice'yi vasi tayin etmiş, Hatice de şeyhülislamdan aldığı fetva ile mahkemenin de izniyle evi açık artırma yoluyla satışa çıkarmıştır. Mustafa Beşe açık artırmada en yüksek peyi vererek evi 16.000 akçeye satın almıştır. Ahmet, ilk önce bu satışa karşı çıktığını, ancak şimdi 16.000 akçenin kendisinin vasiye olan kira borcuna takas edilmesi koşuluyla satışı onayladığını belirtir. Ahmet evin bütünüyle Mustafa Beşe'nin mülkü olduğunu sözlerine ekler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ahmet, a resident of the Aydos town in the Rumelia Province, is in court with janissary Mustafa Beşe. Ahmet had taken out a 26,450 akçe mortgage (istiglal) on his house from Abdi Halife, guardian of the late Mustafa Çelebi's children. He then rented the same house for 3968 akçe for one year. After these transactions, the guardian Abdi Halife died and Ahmet went missing. The court appointed the children's mother Hatice as the new guardian. Hatice got a fatwa from the sheikulislam along with the court's permission to auction off the house. Mustafa Beşe bought the house by submitting the winning bid of 16,000 akçe. Although Ahmet first rejects the sale, he then gives his approval on condition that the 16,000 akçe sale price be counted toward his unpaid rent to the guardian. Ahmet acknowledges that the house is now Mustafa Beşe's property. The court registers these transactions.

Vilâyet-i Rumili'nde Aydos nâm kasaba sâkinlerinden Ahmed bin Durmuş nâm kimesne mahfil-i kazâda kasaba-i mezbûreden râfi'u'l-kitâb Mustafa Beşe ibn Abdullah nâm yeniçeri mahzarında takrîr-i kelâm idüp kasaba-i mezbûrede Tuzcu Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Mahmud Beşe ibn Abdullah mülküne ve bir tarafı tarîk-i hâssa ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olup bir büyük çatma ahurı ve âna muttasıl bir çatma anbarı ve sofayı ve kileri ve bir çatma

anbarı ve âna muttasıl bir çatma odayı ve su kuyusunu ve mahûtayı müştemil ve hâvî olan mülk menzilimi cemî’-i tevâbi’ ve levâhik ile bundan akdem kasaba-i merkûmede vefât iden Mustafa Çelebi’nin eytâmına kıbel-i şer’den mansûb vasî olan Abdi Halife nâm kimesneye bin on dokuz senesi Recebinde mâl-i eytâm ile bi-tarîki’l-istiglâl yirmi altı bin dört yüz elli akçeye bey’ idüp ba’dehû sene tamâmına değin üç bin dokuz yüz altmış sekiz akçeye isticâr itdüğimden sonra vasî-i mezbûr vefât idüp ve ben dört yıl gaybet eyledüğimde eytâm-ı merkûmeye vâlideleri Hadice bint-i Mustafa nâm hâtun savb-ı şer’den vasî nasb olundukdan sonra eytâma gadr ve hayfdır deyü murâdına fetvâ ihrâc idüp fetvâ-yı şerîf mücebince hâkimü’l-vakt ma’rifeti ile menzil-i mezkûr bey’a arz olunup ba’de’l-müzâyede ve ragabât-ı nâs münkatı’a oldukdan sonra mezbûr Mustafa Beşe üzerinde on altı bin akçede karâr idüp meblağ-ı merkûm on altı bin akçeye vesâyeti hasebiyle mezbûr Mustafa Beşe’ye bey’ idüp semen-i merkûmı vasî-i merkûme kabz idüp lâkin bey’a benüm rızâm yokdur deyü bundan akdem mezbûr Mustafa Beşe’den menzil-i mezkûrî da’vâ ve taleb itmişidim el-hâletü hâzihî semen-i menzil-i merkûm zikr olunan deynimden on altı bin akçesi mukâbelesinde takâs olunmağla bey’-i mezbûr benüm dahi makbûlüm olup min ba’d menzil-i mezkûrda kat’a ‘alâka ve medhalim kalmayup mezbûr Mustafa Beşe’nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-‘işrîn min Cumâdelûlâ sene 1028

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Ağa reisü’l-muhzırân, Mahmud bin Bali, Receb Bey bin Karagöz er-râcil, Mehmed Bey el-cündî, Hasan Beşe bin Abdullah, Firuz bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin Mahmud, Receb bin Süleyman.

444 - 1619 (1028) İstanbul 4: 43a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Çivizade Şeyh Mehmet Efendi’nin vekili Yusuf Çavuş, müderris Karaçelebizade Mahmut Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Yusuf Çavuş, Çivizade Mehmet Efendi’nin üç odasını istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 52.000 dirheme Mahmut Efendi’ye sattığını

ve daha sonra aynı odaları bir yıllığına 7800 dirheme Mahmut Efendi'den kiraladığını belirtir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Yusuf Çavuş, legal agent of Çivizade Şeyh Mehmet Efendi, is in court with teacher (müderris) Karaçelebizade Mahmut Efendi. The legal agent Yusuf Çavuş states that Çivizade Mehmet Efendi took out a 52,000 dirhem mortgage (istiglal) on his three rooms from Mahmut Efendi. Subsequently he rented the same rooms from Mahmut Efendi for 7800 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

445 - 1619 (1028) İstanbul 4: 45a/2 Tescil işlemi / Registration

Seferikoz Mahallesi'nden Mehmet Bey, Mahmut Efendi Vakfı'nın mütevellisi Çaker Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Bey, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 5100 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mehmet Bey, a resident of the Seferikoz neighborhood, is in court with Çaker Bey, mutawalli of the Mahmut Efendi Waqf. The former takes out a 30,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 5100 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

446 - 1619 (1028) İstanbul 4: 47a/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe Hatun, Çırakçı Hamza Vakfı'nın mütevellisi İbrahim ile birlikte mahkemeye gelir. Ayşe, evini istiglal (ipotek, rehin)

yoluyla 8000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1100 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Ali, borcun ödenmemesi durumunda borcu ödemeye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ayşe Hatun is in court with İbrahim, mutawalli of the Çırakçı Hamza Waqf. She takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 1100 dirhem for a period of one year. Ali, also in court, serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in the event that the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

447 - 1619 (1028) İstanbul 4: 48a/1 Tescil işlemi / Registration

Yeniçeri Bali Beşe, Ayşe Hatun Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Subaşı ile birlikte mahkemeye gelir. Bali Beşe, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 11.000 akçeye vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1625 akçeye vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Janissary Bali Beşe is in court with Mehmet Subaşı, mutawalli of the Ayşe Hatun Waqf. The former takes out an 11,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1625 akçe for a period of one year. The court registers these transactions.

Otuz dördüncü sekbanlardan Bali Beşe ibn Abdullah nâm râcil meclis-i şer‘-i şerîfde merhûme Aişe Hâtun Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan râfi‘ü’l-kitâb Mehmed Subaşı ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp Bergos İskeleyi’nde vâki’ olup

hudûdı lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûme olup mülk-i mahzım olan iki mahzen ve bir dükkânımı cümle tevâbî'i ile bundan akdem mütevellî-i mersûma bi-tarîkî'l-istiglâl mâl-i vakf-ı mezbûr ile on bir bin nakd fiddî Osmanî akçeye bey' idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre iştirâ eyleyüp kabz-ı semen ve mahallinde teslîm-i mebî' itdüğimden sonra zikr olunan iki mahzen ve bir dükkânımı ba'de't-tahliyeti's-şer'iyeye mütevellî-i mezbûrdan târîh-i kitâb Muharremü'l-harâmı guresinden sene tamâmına değin bin altı yüz yirmi beş akçeye istîcâr eyledüm ol dahi bu minvâl üzre îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vaka'a kayd şüd fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ebubekir bin Osman, Hamza bin Mustafa, Mehmed bin Tavi, Yahya bin Mustafa ve gayruhum.

448 - 1619 (1028) İstanbul 4: 48a/3 Tescil işlemi / Registration

Akşemsettin Mahallesi'nden Mehmet Beşe ve eşi Ayşe Hatun, evlerini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme Osman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e satarlar, daha sonra aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme vakıftan kiralarlar. Mahkemede bulunan Sitti adındaki kadın, borcun ödenmemesi durumunda borcu ödemeye ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mehmet Beşe and his wife Ayşe Hatun, residents of the Akşemsettin neighborhood, take out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on their house from Mehmet, mutawalli of the Osman Ağa Waqf. They then rent the same house from the waqf for 1200 dirhem for a period of one year. Sitti, a woman, serves as surety to pay the money or return the house to the waqf in the event that the debt is not settled. The court registers these transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

449 - 1619 (1028) İstanbul 4: 48b/2 Tescil işlemi / Registration

Çengelköy’den Dimitri, Leşar isimli kız çocuğunun vasisi Kosta ile birlikte mahkemeye gelir. Dimitri, Leşar’a 600 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 4600 dirhem borcu olduğunu ve bu borcu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Mahkemede bulunan ikinci Kosta ve Yorgi bu paraya kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Dimitri of Çengelköy is in court with Kosta I, guardian of a girl named Leşar. He states that he owes Leşar a total of 4600 dirhem, including 600 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth), and that he will make payment in one year. Kosta II and Yorgi, who are in court, serve as Dimitri’s sureties. The court registers the transaction.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

450 - 1619 (1028) İstanbul 4: 49a/4 Tescil işlemi / Registration

Beşiktaş’ta bulunan Sinan Paşa Mahallesi’nden Mehmet Çelebi, kadı Ahmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Çelebi, Ahmet Efendi’ye 12.000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 72.000 akçe borcu olduğunu ve borcunu bir yıl içinde ödeyeceğini söyler. Mehmet Çelebi, borcuna karşılık olarak bir grup değerli eşyasını ve adı geçen mahallede bulunan bir evini Ahmet Efendi’ye rehin olarak verdiğini belirtir. Ahmet Efendi, Mehmet Çelebi’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet Çelebi, a resident of the Sinan Paşa neighborhood in Beşiktaş, is in court with Judge Ahmet Efendi. Mehmet Çelebi states that he owes Ahmet Efendi 72,000 akçe, including 12,000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). Adding

that he will settle his debt in one year, he pawns to Ahmet Efendi some valuable goods and a house in the above-mentioned neighborhood in exchange for his debt. Ahmet Efendi corroborates Mehmet Çelebi's testimony. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Galata muzâfâtından Beşiktaş'da vâki' Sinan Paşa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Çelebi ibn Muhyî Bey er-Re-is nâm emred meclis-i şer'î şerîfde kuzât-ı mutahhardan olan 'umdet-i kuzâtî'l-İslâm zübdet-i vülâtî'l-enâm hâmil-i hâze'l-kitâb Ahmed Efendi ibnü'l-mevle'l-merhûm ed-dâric ilâ rahmeti'l-kay-yûm Abdülkerim Mehmed Efendi muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î kılup mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed Efendi'ye cihet-i karz-ı şer'îden zimmetimde edâsı lâzım ve kazâsı vâcib altmış bin nakd fiddî Osmanî akçe ve târîh-i kitâb senesinde vâki' Cumâdelûlâ guresinden sene-i kâmile tamâmına değin mü'eccel mâ-beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm çuka semeninden on iki bin mezbur en-nakd akçe cem'an yetmiş iki bin akçe deynim olup meblağ-ı merkûm mukâbelesinde işbu hâzır fi'l-meclis olan sekiz bin akçe kıymetlü bir cevher kuşak ve iki bin akçe kıymetlü bir gümüş raht kuşak ve dört bin akçe kıymetlü otuz üç miskâl bir çift altın bilezik ve iki bin akçe kıymetlü on dört buçuk miskâl on 'aded altın değme ve bin beş yüz akçe kıymetlü sekiz ayaklı incü sabâh bağı ve üç bin akçe kıymetlü bir cevherî surguc ve yedi yüz akçe kıymetlü yetmiş iki dirhem gümüş buhûrdânını ve mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ayişe Hâtun mülki ve bir taraftan Süleyman Re'is ibn Abdullah mülki ve tarafeyni târîk-i ânım ile mahdûd olup üç bâb 'ulvî evleri ve iki bâb süflî evleri ve bir matbahı ve bir mahzeni ve bir sofayı ve bir kenîfi ve bi'r-i mâ'i ve bir hammâm yeri ve bir fırını ve cenîneyi müştemil olan mülk menzîlim 'âmme-i tevâbi' ve levâhıkı ile müşârün-ileyh Ahmed Efendi'nin yedinde rehn-i makbûzdur didikde mukırr-ı merkûm Mehmed Çelebi'yi vech-i muharrer üzre sâdır olan ikrârında el-mukar-rün-leh mûmâ-ileyh Ahmed Efendi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ve yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min Cumâdelâhire li-sene 1028

Şühûdü’l-hâl

fahrü’l-akrân Ali Subaşı bin Abdullah, Hacı Efendi ibn Hızır el-kâdî, Süleyman Efendi el-kâdî, Hanîf bin Mehmed, Mustafa Bey ibn Hacı Efendi el-bevvâbü’s-sultânî, Ramazan Çelebi bin Hüseyin, İbrahim Çelebi ibn Kasım el-kâdî, Firuz bin Abdullah, Sefer bin Abdullah ve gayruhum mine’l-huzzâr.

451 - 1619 (1028) İstanbul 4: 54a/2 Tescil işlemi / Registration

Hoşkadem Mahallesi’nden Ahmet Çavuş, Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Çavuş, Mehmet Bey’e 3600 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 33.600 dirhem borcu olduğunu ve borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Mehmet Bey, Ahmet Çavuş’u doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ahmet Çavuş, a resident of the Hoşkadem neighborhood, is in court with Mehmet Bey. The former states that he owes Mehmet Bey 33,600 dirhem, including 3600 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth) and that he will settle his debt in one year. Mehmet Bey corroborates Ahmet Çavuş’s testimony. The court registers testimonies of both parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

452 - 1619 (1028) İstanbul 4: 57b/3 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Bey, sarayda dolapçıbaşılık görevini yürütürken ölmüş olan İbrahim Bey’in kardeşi ve vârisi Zülfikar ile birlikte mahkemeye gelir. İbrahim Bey’in ölümünden sonra söz konusu görevi Mustafa Bey devralmıştır. Mustafa Bey, İbrahim Bey’in ölmeden önce parasının üçte biri olan 10.000 dirhemi vakfettiğini vasiyet olarak kendisine söylediğini belirtir. Vakfiye koşullarına göre para

faizle (muâmele-i şeriye) işletilecek, gelirinden 2 dirhem Dolab Mescidi'nin imamı olan kişiye Kuran okuması koşuluyla verilecek, vakıf mütevellisine ise yıllık 260 dirhem verilecektir. Mahkeme, Mustafa Bey'in ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Bey is in court with Zülfikar, brother and heir of İbrahim Bey, who died while in office as the dolapçıbaşı in the palace. After İbrahim Bey's death, Mustafa Bey took over the office. Mustafa Bey states that before his death, İbrahim Bey willed that a third of his estate, or 100,000 dirhem, should be endowed. According to the waqf deed (vakfiye), the capital is to earn interest (muâmele-i şeriye). Out of the revenue, 2 dirhem is to be paid to the prayer leader (imam) of the Dolab Mosque for Quran reading, and the waqf mutawalli is to be paid 260 dirhem per annum. The court registers Mustafa Bey's testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

453 - 1619 (1028) İstanbul 4: 62a/2 Dava / *Adjudication*

Hüseyin Çavuş'un vekili Mehmet Sadık Efendi, Hüseyin Çavuş'un damadı ve vakfına müteveli atadığı Derviş Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hüseyin Çavuş, 90.000 akçesini her 10 akçenin 11 akçe karşılığında faizle işletilmesi koşuluyla vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre anaparanın geliriyle vakıf görevlilerinin ücretleri ödenecek, kalanıyla da ölen Ayşe Hatun'un Hoca Üveys Mahallesi'nde vakfetmiş olduğu on odanın yıllık onarım giderleri karşılanacaktır. Derviş Çavuş yaşadığı sürece vakfın mütevellisi olacak, ilerleyen yıllarda vakfiye koşulları yerine getirilemezse gelir bütünüyle Medine yoksullarına dağıtılacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Mehmet Sadık Efendi, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Derviş Çavuş ise bir başka İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulama-

Şühûdü’l-hâl

fahrü’l-akrân Ali Subaşı bin Abdullah, Hacı Efendi ibn Hızır el-kâdî, Süleyman Efendi el-kâdî, Hanîf bin Mehmed, Mustafa Bey ibn Hacı Efendi el-bevvâbü’s-sultânî, Ramazan Çelebi bin Hüseyin, İbrahim Çelebi ibn Kasım el-kâdî, Firuz bin Abdullah, Sefer bin Abdullah ve gayruhum mine’l-huzzâr.

451 - 1619 (1028) İstanbul 4: 54a/2 Tescil işlemi / Registration

Hoşkadem Mahallesi’nden Ahmet Çavuş, Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Çavuş, Mehmet Bey’e 3600 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 33.600 dirhem borcu olduğunu ve borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Mehmet Bey, Ahmet Çavuş’u doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ahmet Çavuş, a resident of the Hoşkadem neighborhood, is in court with Mehmet Bey. The former states that he owes Mehmet Bey 33,600 dirhem, including 3600 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth) and that he will settle his debt in one year. Mehmet Bey corroborates Ahmet Çavuş’s testimony. The court registers testimonies of both parties.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

452 - 1619 (1028) İstanbul 4: 57b/3 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Bey, sarayda dolapçıbaşılık görevini yürütürken ölmüş olan İbrahim Bey’in kardeşi ve vârisi Zülfikar ile birlikte mahkemeye gelir. İbrahim Bey’in ölümünden sonra söz konusu görevi Mustafa Bey devralmıştır. Mustafa Bey, İbrahim Bey’in ölmeden önce parasının üçte biri olan 10.000 dirhemi vakfettiğini vasiyet olarak kendisine söylediğini belirtir. Vakfiye koşullarına göre para

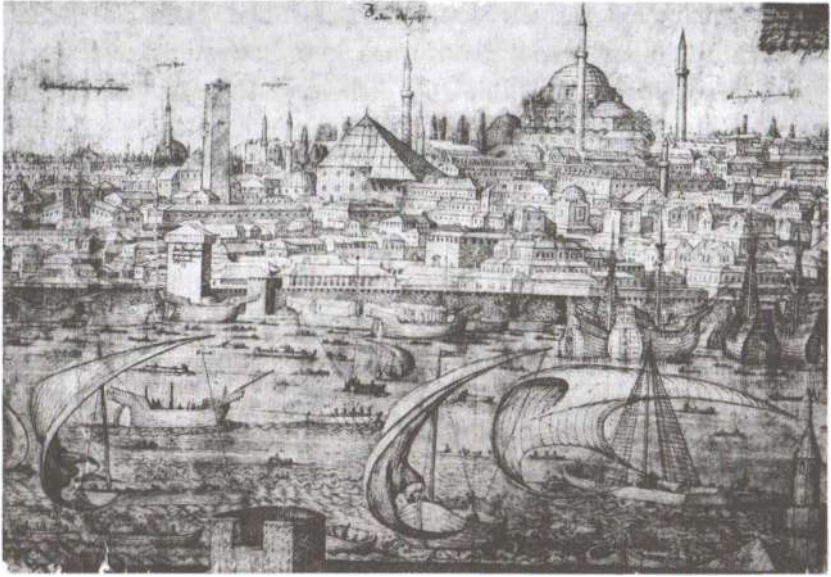
faizle (muâmele-i şeriye) işletilecek, gelirinden 2 dirhem Dolab Mescidi'nin imamı olan kişiye Kuran okuması koşuluyla verilecek, vakıf mütevellisine ise yıllık 260 dirhem verilecektir. Mahkeme, Mustafa Bey'in ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Bey is in court with Zülfikar, brother and heir of İbrahim Bey, who died while in office as the dolapçıbaşı in the palace. After İbrahim Bey's death, Mustafa Bey took over the office. Mustafa Bey states that before his death, İbrahim Bey willed that a third of his estate, or 100,000 dirhem, should be endowed. According to the waqf deed (vakfiye), the capital is to earn interest (muâmele-i şeriye). Out of the revenue, 2 dirhem is to be paid to the prayer leader (imam) of the Dolab Mosque for Quran reading, and the waqf mutawalli is to be paid 260 dirhem per annum. The court registers Mustafa Bey's testimony.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

453 - 1619 (1028) İstanbul 4: 62a/2 Dava / *Adjudication*

Hüseyin Çavuş'un vekili Mehmet Sadık Efendi, Hüseyin Çavuş'un damadı ve vakfına müteveli atadığı Derviş Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hüseyin Çavuş, 90.000 akçesini her 10 akçenin 11 akçe karşılığında faizle işletilmesi koşuluyla vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre anaparanın geliriyle vakıf görevlilerinin ücretleri ödenecek, kalanıyla da ölen Ayşe Hatun'un Hoca Üveys Mahallesi'nde vakfetmiş olduğu on odanın yıllık onarım giderleri karşılanacaktır. Derviş Çavuş yaşadığı sürece vakfın mütevellisi olacak, ilerleyen yıllarda vakfiye koşulları yerine getirilemezse gelir bütünüyle Medine yoksullarına dağıtılacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Mehmet Sadık Efendi, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Derviş Çavuş ise bir başka İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulama-

Melchior Lorichs'in 16. yüzyıla ait İstanbul panoramasından piramit çatısıyla dikkat çeken Mercan Ağa Camisi ve mahallesini gösteren ayrıntı (Leiden Üniversitesi Kütüphanesi).

Neighborhood of Mercan Ağa marked by its mosque with a pyramidal roof from Melchior Lorichs, sixteenth-century panorama of Istanbul (Leiden University Library).

yacağını belirtir. Sonuçta mahkeme, mütevellinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Sadık Efendi, legal agent of Hüseyin Çavuş, sues Derviş Çavuş, Hüseyin Çavuş's son-in-law and the mutawalli of his waqf. Hüseyin Çavuş endowed 90,000 akçe to be operated at an interest rate of 10 percent (counting 11 for 10). The waqf deed stipulates that the revenue is to be used to pay the wages of waqf officers. The remainder will cover the maintenance expenses of ten rooms in the Hoca Üveys neighborhood that the late Ayşe Hatun had endowed. Derviş Çavuş is to be the mutawalli as long as he lives. If, in time, the requirements of the waqf deed (vakfiye) can no longer be met, the revenue is to be used for the poor in Medina in its totality. After these stipulations have been registered, the legal agent Mehmet Sadık Efendi claims that the

waqf is invalid, based on the views of certain Islamic jurists. For his part, mutawalli Derviş Çavuş claims that the waqf deed cannot be annulled, based on the views of another Islamic jurist. Agreeing with the mutawalli, the court rules that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i mü'eyyed ve şükr-i muhalled ol vâkıf-ı zamâ'ir ve kâşif-i serâyir hazretlerinin dergâh-ı akdes ve bârgâh-ı mukad-deslerine ref' olunur ki hallâk-ı âlem ve rezzâk-ı benî âdemden ve nukûd-ı dürûd ol sâhib-i makâm-ı mahmûd ve nakkâd-ı bâzâr-ı ziyân ü sûd hazretlerinin ravzasına îsâr olunur ki şefî'-i 'usât-ı ümmet ve kible-i erbâb-ı himmetdir ve bakıyye-i nakıyye-i selâm âl ve evlâd-ı kirâmları meşâhid-i 'aliyyelerine nisâr olunur ki her biri mütevellî-i cihân-ı dîn ve nâzır-ı şer'-i metîndürerler rıdvânü'llâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in ve ba'de işbu kitâb-ı müstetâbı ketb ve tah-rîre dâ'i-yi 'âdî ve bu hatt-ı 'ârî'ânî's-şekki tesvîd ve tastîre bâ'is ve bâdî budur ki dâru'l-hilâfeti'l-'aliyye-i Kostantiniyyeti'l-mah-miyyede [...] Mahallesi'nde sâkin olan 'umdetü'l-cüyûş ve'l-ekâbir Hüseyin Çavuş ibn Abdülkadir kıbelinden vakf-ı âti'z-zikri ikrâra ve ba'dehû da'vâ-yı rücû'a vekîl olup mahzar-ı hasm-ı şer'ide der-gâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş bin Abdülmennan ve dîvân-ı hümayûn kâtiblerinden 'umde-tü'l-a'yân Hasan Efendi bin Abdülmennan şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan 'umdetü'l-müderresini'l-kirâm mevlânâ Mehmed Sadık Efendi ibn Ahmed meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımu't-teşrifde müvek-kil-i müşârün-ileyhin dâmâdı olup li-eclî't-tescîl vakfına mütevellî nasb eylediği fahrü'l-a'yân Derviş Çavuş bin Mustafa muvâce-hesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim müşârün-ileyh Hüseyin Çavuş vaktâ ki bu dâr-ı dünyâ bî-sebât ve bî-bekâ olup dirheminin âhiri hem ve dînârının âhiri nâr olup na'î-mi ma'rız-ı zevâlde ve mukîmi müşrif-i irtihâlde olduğunu mülâhaza kılup es-sadakatü fidyeti'l-ma'âsî yevme yü'hazû'l-mücrimûn bi'n-nevâsî dahi ma'lûmı olup ahsen-i hasenât ve eberr-i müberrât'avâ-yidi müstemirre ve ferâ'idi müstakirre olan sadaka-i câriye oldu-ğuna vâkıf olmağla niyyet-i sâfiye ve taviyyet-i vâfiye ile hasbeten

li’llâh ve taleben li-rızâ’ etyab-ı mâl ve ahlas-ı menâlinde doksan bin nakd fiddî râyic fi’l-vakt akçeyi mümtâz ve li-ecli’l-vakf ihrâc ve ifrâz idüp vech-i âtî üzre vakf-ı nukûdî tecvîz iden e’imme-i dîn mezheb-i şerîfleri üzre meblağ-ı merkûmı bi’t-tamâm vakf-ı sahîh ve habs-i sarîh ile vakf idüp şart eyledi ki mâl-i mevsûf ve meblağ-ı mevkûf ribhi her sene onı on bir akçe ziyâde olmak üzre ale’l-ve-chi’ş-şer’i’l-helâl istirbâh ve istiglâl oluna bi-fazli’llâhi te’âlâ hâsıl olan rib’ ve galle ve nemâ ve fazlasından âti’l-beyân olan vezâyif-i mu’ayyenemden mâ’adası bundan akdem mahalle-i merkûmede Hâce Üveys Mahallesi’nde müteveffât olan merhûme Ayişe nâm hâtunun süknâsını ve gallesini ‘utekâsına ve ba’dehum ‘utekâsı evlâdına ba’de’l-inkırâz Medîne-i Münnevvere fukarâsına vakf eylediği mahalle-i merkûmede vâki’ kendüye intimâ ile tahdîd ve tavzîfden mümtâz ve müstağnî olan on bâb odanın be-her sene ta’mîr ve meremmetine sarf oluna ve müşârün-ileyh Derviş Çavuş huyûtda oldukca vakf-ı merkûmun mütevellîsi olup yevmî altı akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve mahmiyye-i merkûmede Mercan Ağa Mahallesi sükkânından Hasan bin Abdullah nâm kimesne huyûtda oldukça vakf-ı mezbûra kâtib olup yevmî iki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve zikri sebk iden Hâce Üveys Mahallesi sükkânından Şaban bin Abdullah nâm kimesne kezâlik huyûtda oldukça vakf-ı mersûma câbî olup yevmî iki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve ba’de vefâtihim tevliyet ve kitâbet ve cibâyeti hâkimü’ş-şer’ müstahikkına tecvîh eyliye ve zikr olunan odalarda meşrûtiyet üzre her kim sâkin olursa her biri vakf-ı mezkûra nâzır olup zevâyidine ale’l-iştirâki’s-seviy mutasarrıf olalar ve eğer mürûr-ı eyyâm ve kürûr a’vâm hasebiyle masârif-i merkûmeye sarf müte’azzir olursa vâkife-i müşârün-ileyhânın şartı üzre Medine-i Münnevvere fukarâsına sarf oluna deyüp târîh-i kitâbdan iki ay mukaddem meblağ-ı merkûmı müşârün-ileyh Derviş Çavuş’a teslîm idüp ol dahi tesellüm idüp sâ’ir mütevellîlerin evkâfda olan tasarrufları gibi tasarruf eyledi didikde vekîl-i müşârün-ileyh Mehmed Sadık Efendi’nin minvâl-i mübeyyen üzre sâdır olan kelâmını mütevellî-i müşârün-ileyh Derviş Çavuş bi’l-muvâcehe tasdîk ve bi’l-müşâhede tahkîk idüp emr-i vakf ve teslîm-i ikmâl tetmîm olunduk-

dan sonra vekîl-i mezbûr bi'l-vekâle vakf-ı mezkûrdan rücû' ve mukaddemâ nizâ'a şürû' idüp vakf-ı derâhim ve denânîr e'imme-i selâse [...] re'y-i münîr ve mezheb-i hatîrlerinde ve âna müteferri' olan şürût ve kuyûd dahi [...] sıhhat ve kabûlden 'âtıldır ve mütevellî-i mezbûrun iki ayda vazîfe-i tevliyet içün aldığı üç yüz altmış akçenin iki yüz akçesi ecr-i mislinden zâyid olmağla lâzımü'r-red-dir asl-ı mâl-i mevkûfî ve meblağ-ı zâyid-i mevsûfî müvekkilimin mülküne istirdâd iderin didikde mütevellî-i müşârün-ileyh dahi cevâbında fi'l-hakîka vakf-ı mezbûr 'inde'l-e'immeti's-selâse [...] sıhhati nâfiz ve meblağ-ı mezkûr ecr-i misilden zâyiddir lâkin vakf-ı nukûd ve zımnında olan şürût ve kuyûd imâm-ı mu'teber ve hümâm-ı cennet-makar hazret-i İmâm Züfer tayyeba'llâhü [...] bi'ş-şükri'l-efzûn dâric-i medâric-i rahmet-i Bârî merhûm İmâm Ensarî rivâyeti üzre sahîh ve câ'iz ve şeref-sıhhati hâ'iz olup fî zamâninâ kuzât-ı İslâm ve vülât-i enâm ol rivâyet ile hükme mevlâ oldukları tuğrâ-yı garrâ-yı sultânî ile muhallâ olan menşûrlarında mestûr ve musarrahdır deyü reddet imtinâ' idüp a'lâ-yı kitâbî tevkî'i müstetâbî ile muvakka' olunan hâkim huzûrunda müterâfî'ân ve hükme tâlibân olduklarında hâkim-i müşârün-ileyh dahi cânib-i vakfa nazar ve mübtıl-ı hayr olmakdan hazer idüp vakf-ı nukûd-ı ma'hûdun ve zımnında olan şürût ve kuyûdun sıhhatine ve damân-ı zâyid-i mezbûrdan mütevellî-i mezkûrun berâ'et-i zimmetine hüküm idicek vekîl-i sâlifü'z-zikr 'inân fikrini semt-i âhara 'âtîf olup eğerçi hüküm-i mezbûr ile vakfa sıhhat hâsıl oldu lâkin imâm-ı a'zam hümâm-ı akdem katında sıhhat-i lüzûmı müstelzim olmayup kâbil-i rücû' [silik] rücû' eyledüm asl-ı meblağ-ı merkûm ve ecr-i misilden zâyid ahz olunan mikdâr-ı ma'lûm bana red olunmak [taleb iderin] didikde mütevellî merkûm tekrâr cevâb virüp eğerçi İmâm-ı A'zam katında sıhhat mufârık 'anî'l-lüzûm [silik] olduğu meşhûr ve ma'lûmumdur lâkin 'âlim-i rabbânî İmâm Ebu Yusuf eş-şehîr bi'l-İmâmî's-Sânî mezheb-i şerîfinde mücerred [silik] demekle ve fâzıl-ı Hemedânî İmâm-ı Sâlis Mehmed bin el-Hasan eş-Şeybanî teslîmî ile'l-mütevellî olunmağla lüzûm-ı [silik] 'arız olup mezheb-i imâmeyn üzre lüzûm-ı vakfıma ecr-i misilden zâyid aldığım vazîfe-i ma'lûme mutâlebesinden zimmetimin berâ'etine

hükm olunmak taleb iderin didikde hâkim-i mûmâ-ileyh lâzâle'l-hak mâ-beyne yedeyhi dahi temhîd-i kavâ'id-i hayrı evlâ ve teşyîd-i mebânî-i vakfı ahrâ görüp re'y-i imâmeyn üzre vakf-ı mezburun lüzûmuna ve vazîfe-i merkûm mutâlebesinden mütevellînin berâ'et-i zimmetine hükm buyurup min ba'd vakf sahîh ve lâzım ve habs sarîh ve mütemmem olup nakz ve tahvîli muhal ve tağyîr ve tebdîli 'adîmü'l-ihtimâl oldu hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min Recebi'l-ferd sene 1028

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Ömer Efendi bin Osman el-imâm, Mevlana Hasan Efendi el-imâm, fahrü'l-cüyûş Mustafa Çavuş, Ahmed Çavuş bin Abdullah, Bekir Bey bin Ahmed Çavuş, Sinan bin Abdurrahman, Mehmed Çavuş bin Mehmed, Yusuf Bey bin Abdullah el-bevâbü's-sultânî, Ahmed Bey bin Abdullah.

454 - 1619 (1028) İstanbul 4: 62b/2 Tescil işlemi / Registration

Mahpeyker Vakfı'nın mütevellisi Rıdvan Bey, vakfın ölmüş olan eski mütevellisi Mehmet'in eşi ve varisi Hatice Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Rıdvan Bey, mütevellilik görevini devraldıktan sonra Hatice Hatun'dan ellerinde kalan vakfa ait rehin malları istemiş, Hatice de Bilal Efendi'den vakfa olan borcuna karşılık rehin olarak alınmış değerli eşyaları yeni müteveli Rıdvan Bey'e vermiştir. Rıdvan Bey, Hatice Hatun'dan malların tümünü aldığını söyler. Hatice Hatun da Rıdvan Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Rıdvan Bey, mutawalli of the Mahpeyker Waqf, is in court with Hatice Hatun, wife and heir of the former waqf mutawalli, the late Mehmet. Upon assuming the post, Rıdvan Bey asked Hatice Hatun to transfer to him the goods pawned to the waqf. Hatice Hatun gave Rıdvan Bey some valuable goods pawned in exchange for Bilal Efendi's debt to the waqf. Rıdvan Bey states that he has received all the goods from Hatice Hatun. The latter corroborates this testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Tütünci [?] Mahallesi'nde vâki' merhûme Mahpeyker Evkâfı'na berât-ı şerîfle hâlen mütevellî olan Rıdvan Bey bin Abdullah mahfil-i şer'-i celilü's-şânda bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olup vefât iden Mehmed bin Abdullah nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi bâ'ise-tü'l-kitâb Hadice bint-i Mehmed nâm hâtun mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mehmed vefât eyledikde tevliyet-i mezbûre mezkûrun mahlûlünden bana tevcîh olunup ben dahi mütevellî olduğumda müteveffâ-yı mezbûrun yedinde olan rihânı zevcesi mezbûre Hadice'den taleb itdüğimde mezbûre dahi merhûm Bilal Efendi'nin deyni mukâbelesinde rehin olan bir gümüş imâmelü mercan tesbih ve bir serâser câmeyi ve Mustafa Çavuş nâm kimesnenin deyni mukâbelesinde rehin olan bir münakkaş çârşeb ve biri kök yakut ve biri yemenî ve biri Kıbrıs elması taşlı üç 'aded yüzüğü ve üç dâne incilü [...] altun küpeyi getirüp bana teslim idüp ben dahi mezbûre Hadice yedinden tevliyetim hasebiyle vakf-ı mezbûr için alup kabz ve zabt eyledüm didikde mukırr-ı merkûm Rıdvan Bey'i ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrün-lehe'l-merkûm dahi bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a sebt olundu tahrîren fî 3 min şehri Şa'bân sene 1028

Şühûdü'l-hâl

Sadru'l-'ulemâ'i'l-'izâm Hüseyin Efendi Hazretleri eş-şehîr beyne'l-enâm Efendi, Nasuh Çavuş kethüdâ-yı hazret-i müşârûn-ileyh, Abdülkerim bin Davud, Mahmud Bey [bin] Bali ve gayruhum.

455 - 1619 (1028) İstanbul 4: 63a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Neslişah Sultan Mahallesi'nden Osman Bey bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme Mahmut'a satar, sonra da aynı evi bir yıllığına Mahmut'tan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Osman Bey, a resident of the Neslişah Sultan neighborhood, takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from

Mahmut. He then rents the same house from Mahmut for one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

456 - 1619 (1028) İstanbul 4: 63a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Keçeci Piri Mahallesi'nden Gülçehre Hatun'un vekili Hacı Veli, Gülçehre Hatun'un eşi ve vasisi olan nakkaş Mahmut Bey ile birlikte mahkemeye gelip Gülçehre Hatun'un vasiyetini okur. Vasiyete göre merhume Gülçehre Hatun, ölümünden sonra parasının üçte biri olan 15.000 akçe ile cenaze işlemlerinin yapılmasını, belirli günlerde yoksullara yemek dağıtılmasını, eğer paranın üçte biri 15.000 akçeyi aşarsa fazlasının vasi Mahmut Bey tarafından faizle işletilmesini ve geliriyle Kuran okutulmasını istemektedir. Vasi Mahmut Bey, vekil Hacı Veli'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Hacı Veli, legal agent of Gülçehre Hatun, who resided in the Keçeci Piri neighborhood, is in court with engraver (nakkaş) Mahmut Bey, husband and guardian of Gülçehre Hatun, to read her will. According to the will, the late Gülçehre wanted one-third of her estate, which amounts to 15,000 akçe, to be used for her funeral and for serving food to the poor on certain days. If the one-third exceeds 15,000 akçe, guardian Mahmut Bey is to lend the residual at interest and use the revenue to finance Quran reading. The guardian Mahmut Bey corroborates Hacı Veli's account. The court registers the testimonies of both parties.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Keçeci Piri Mahallesi sâkinele-rinden olup Saraylı dimekle ma'rûfe olan Gülçehre Hatun ibnet-i Abdullah tarafından ikrâr-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti Receb Efendi ibn Emrullah el-imâm ve el-Hâc Perviz bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan el-Hâc Veli bin Rahmetullah meclis-i şer'-i şerîfde müvekkile-i merkûmenin zevci olup âti'z-zikr olan vesâyâ-

sını tenfîz için vasî-i muhtâr nasb eylediği işbu bâ'isü'l-kitâb Mahmud Bey bin Abdullah en-Nakkâş mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem bu vech üzre takrîr-i vasiyet ider ki bi-emri'llâhi te'âlâ [...] ve likâ-i rabb vâki' oldukda cümle mâlımın sülüsünden on beş bin akçe ihrâc olunup iskât-ı salât ve tesbîhe ve defne ve eyyâm-ı mu'tâdede ta'âm tabh olunup fukarâya it'âm oluna ve meblağ-ı merkûmdan fazla kalursa vasî-i mezbûr vücûh-ı hayrâta sarf ide ve eğer cümle mâlının sülüsü on beş bin akçeden ziyâde zuhûr iderse meblağ-ı merkûm dahi vasî-i mezbûr yediyle istirbâh olunup murâbahası mahalle-i merkûmeye [silik] olursa mü'ezzin-i mezkûra virilüp mukâbelesinde her gün mescid-i şerîfde evkât-ı hamsede kable's-salât üçer kerre sûre-i [silik] şerîf tilâvet idüp sevâbını mûmâ-ileyhânın rûhuna ihdâ eyliye ve vesâyâ-yı mezkûrenin tenkîdi vasî-i mezbûrun yedinde olup [silik] mezbûreye vasî-i mezbûr yediyle sarf oluna deyüp vasî-i merkûm vekîl-i merkûmı kelimâtında tasdîk ve vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini edâya müte'ahhid olıcak mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve yed-i tâlibe def' olundı tahrîren fî evâhiri Recebi'l-ferd li-sene semâne ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdullah Bey bin Abdullah el-cündî, Yusuf Bey bin Ali el-cündî, Mehmed bin İmran, Mehmed bin Ivaz, Ali bin Cafer, Halil bin el-Hâc İbrahim, Bekir bin Osman, Pervane Beşe bin Abdullah ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

457 - 1619 (1028) İstanbul 4: 63b/1 Dava / *Adjudication*

Keçeci Piri Mahallesi'nden Gülçehre Hatun'un vekili Hacı Veli, Gülçehre Hatun'un eşi ve vakfının mütevellisi olan Mahmut Bey karşısında mahkemeye çıkar. Hacı Veli, Gülçehre Hatun'un iki yıl önce 4000 akçesini vakfettiğini söyler. Vakfiye koşullarına göre, paranın her 10 akçesi 11 akçe karşılığında faizle işletilecek, mahalle mescidine imam olanlar vakfa da müteveli olacak, işletilen paranın geliriyle Kuran okutulacak, ilerleyen yıllarda vakfiye koşulları bozulursa gelir bütünüyle yoksullara dağıtılacaktır. Bu

koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Hacı Veli, vakfiyenin geçersiz olduğunu belirterek paranın kendisine geri verilmesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulduğunda müteveli Mahmut Bey, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını belirtir. Sonuçta mahkeme vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Hacı Veli, legal agent of Gülçehre Hatun, a former resident of the Keçeci Piri neighborhood, sues Mahmut Bey, Gülçehre Hatun’s husband and the mutawalli of her waqf. The former states that two years ago Gülçehre Hatun endowed 4000 akçe. The waqf deed (vakfiye) required the money to be invested at an interest rate of 10% (counting 11 for 10). Prayer leaders (imam) of the neighborhood mosque were to serve as mutawallis of the waqf. The revenue was to support the saying of prayers. If in time the deed requirements could no longer be met, thenceforth the revenue would be used for the poor in its totality. After the registration of these stipulations, the legal agent Hacı Veli claims that the waqf is invalid, and he asks that the money be returned to him. Questioned by the court, mutawalli Mahmut Bey states that the waqf deed cannot be annulled, based on the views of an Islamic jurist. In conclusion, the court rules that the waqf cannot be annulled.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Keçeci Piri Mahallesi sâkinelelerinden olup Saraylı demekle ma’rûfe olan Gülçehre Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından vakf-ı âti’z-zikri ikrâra ba’dehû da’vâ-yı rücû’a vekil olup vekâleti fahrû’l-e’imme Receb Efendi ibn Emrullah ve el-Hâc Perviz bin Abdullah el-mü’ezzin şehâdetleri ile sâbite olan el-Hâc Veli bin Rahmetullah meclis-i şer’-i şerîfde bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûre Gülçehre Hâtun târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem etyab-ı mâlından ve ahlas-ı menâlinde dört bin râyic fiddî akçeyi mümtâz ve li-eclî’l-vakf ihrâc ve ifrâz idüp vech-i âti üzre vakf-ı nukûdumı tecvîz iden e’imme-i dîn mezheb-i şerîfleri üzre meblağ-ı merkûmı bi’t-tamâm

vakf-ı sahîh ve habs-i sarîh idüp şart eyledi ki mâl-ı mevsûf ve meblağ-ı merkûm ribhi her sene onı on bir akçe olmak hesabı üzre nehc-i helâl ve vech-i mennâh üzre mütevellîsi yediyle istirbâh olunup mahalle-i merkûme mescid-i şerîfine her kim imâm olursa vakf-ı mezbûra mütevellî olup hâsıl olan ribhi imâm-ı mezbûr alup mukâbelesinde ba'de salâti'l-mağrib secde âyet-i kerîmesi tilâvet idüp sevâbını vâkıfenin rûhuna ihdâ eyleyüp ve eğer mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı a'vâm hasebi ile masârif-i mezbûreye sarf mümkün olmaz ise mutlakâ fukarâya sarf oluna deyüp târîh-i merkûme-de meblağ-ı merkûmı vakf-ı mezbûra mütevellî nasb eylediği zevci el-Hâc Veli bin Rahmetullah [?] nâm kimesneye teslîm idüp mütevellî-i mezbûr dahi kabz-ı tesellüm itdükden sonra vekîl-i mezbûr mütevellî-i mezkûr mahzarında bi'l-vekâle vakf-ı mezbûrdan rücû' idüp meblağ-ı merkûmı talep eyledikde mütevellî-i mezbûr cevâb virüp imâm-ı Züfer re'y-i şerîfi üzre sıhhat-i vakf-ı nukûd emri mukarrerdir deyü teslîmden imtinâ' idüp sadr-ı kitâbda tevkî-i vâki' olan hâkim-i nâfizü'l-ahkâmdan hükm-i şer'î talep itdikde vakf-ı nukûd alâ re'yi'l-imâmî'l-ma'hûd sahîh ve câ'izdir lâkin lüzûm ve ibrâmı gayr-ı câyizdir âna binâ'en talep iderim didikde mütevellî-i müşârün-ileyh cevâb virüp alâ re'yi'l-imâmeyn sıhhat-i vakf ile lüzûm ve tev'emân ve mütelâzımândır husûsan ki hükm-i hâkim lâhık ola deyü mâ-beynlerinde bu minvâl üzre cidâl vâki' olup hâkim-i mûmâ-ileyh dahi bi'l-muvâcehe 'alâ re'yi'l-imâmeyn vech-i merkûm üzre lüzûmuna dahi hükm idüp min ba'd nakzı muhâl ve ta'yîn ve tebdîli mümteni'u'l-ihimâl oldu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Recebi'l-ferd li-sene semâne ve 'işrîne ve elf

Sâbıkûn

458 - 1619 (1028) İstanbul 4: 64b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Fahri adlı kadın, vakıf mütevellisi Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Fahri, Derviş Ali Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme vakfa satar,

sonra da aynı evi bir yıllığına 800 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Fahri, a woman, is in court with waqf mutawalli Mehmet. The former takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in the Derviş Ali neighborhood from the waqf. She then rents the same house from the waqf at 800 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Metnin orijinali Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

459 - 1619 (1028) İstanbul 4: 66a/5 Tescil işlemi / Registration

Beyoğlu sakinlerinden Hani adındaki Hristiyan, Muslihittin Ağa Vakfı’nın mütevellisi Abdurrahman Beşe ile birlikte mahkemeye gelir. Cani adlı Hristiyan, adı geçen vakıftan 3000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 23.000 akçe borç almış, Hani de bu borca kefil olmuştur. Hani, şimdi henüz ödenmemiş borca karşılık bir evini rehin olarak vakfa verdiğini belirtir. Müteveli Abdurrahman Beşe, vakıf adına evi teslim alır. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Hani, a Christian resident of Beyoğlu, is in court with Abdurrahman Beşe, mutawalli of the Muslihittin Ağa Waqf. Cani, another Christian, took out a 23,000 akçe loan from the waqf, including 3000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). Hani served as surety for the debt. Now, in exchange for the debt, Hani pawns his house to the waqf. Mutawalli Abdurrahman Beşe takes over the house on behalf of the waqf. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata’da Beyoğlu Sarayı Mahallesi’nde sâkin olan Hani veled-i Bertomi nâm zimmî mahfil-i kazâda mahmiyye-i İstanbul’da merhûm Muslihuddin Ağa Vakfı’nın bi’l-fi’l mütevellî-

si olan işbu bâ'isü'l-kitâb Abdurrahman Beşe bin Ahmed muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûm sükkânından Cani veled-i Pendani nâm zimmînin zimmetinde vakf-ı mezbûr mâlından cihet-i karzdan yirmi bin akçe ve sene tamâmına mü'eccel çuka bahâsından üç bin akçe deyni olup meblağ-ı mezbûrun cümlesine ben tarafeynden emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olduğumdan sonra mahalle-i merkûmede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzilimi deyn-i mezbûr mukâbelesinde cânib-i vakfa rehin vaz' idüp mütevellî-i mezbûra teslîm eyledüm ol dahi kabûl ve ittihâb eyledi didikde gîbbe't-tas-dîk ve't-taleb mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu fî selhi Receb

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Efendi bin [silik], İbrahim Efendi el-Hattâb, Osman Efendi el-imâm, İbrahim Efendi bin Abdülvehhab el-imâm, Abdurrahim Bey el-Yesari, Mehmed bin Mustafa.

460 - 1661 (1071) İstanbul 9: 2a/3 Tescil işlemi / Registration

Galata meyhanecilerinden Hıristiyan Lefteri, yeniçeri Yusuf Efendi'nin vekili Mehmet Efendi ve Yusuf Efendi'nin para vakfettiği Eyüp'teki bir vakfın mütevellisi Hüseyin Muallim ile birlikte mahkemededir. Lefteri ile Yusuf Efendi'nin Karaköy'de ortak oldukları bir demirci dükkânı vardır. Bu dükkânın bir çeyreği Lefteri'nin, dörtte üçü de Yusuf Efendi'nindir. Yusuf Efendi kendi hissesini Lefteri'ye yıllık 12.000 akçeye kiraya verir. Lefteri, söz konusu dükkâna sermaye temin etmek için mütevellî Hüseyin Muallim'e 36.000 akçesi faiz (çuha bahasından) olmak üzere toplam 236.000 akçe borçlanır. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Lefteri, a Christian tavern owner (meyhaneci) in Galata, is in court with Mehmet Efendi, legal agent of janissary Yusuf Efendi, and Hüseyin Muallim, mutawalli of Yusuf Efendi's cash waqf in Eyüp. Lefteri and Yusuf Efendi jointly own a smithy in Kara-

köy. A quarter-share of this smithy belongs to Lefteri and the remaining three-quarters to Yusuf Efendi. Yusuf Efendi rents his share to Lefteri for 12,000 akçe per annum. In order to provide capital for the smithy, Lefteri takes out a 236,000 akçe loan from mutawalli Hüseyin, including 36,000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). The court registers the transactions.

Mahimiyye-i Galata’da meyhaneci taifesinden Lefteri veled-i Nikola nâm zimmî meclis-i şer’-i hatîrde halen yeniçeri efendisi olan ‘umdetü’l-emâcid ve’l-ekârim Yusuf Efendi bin el-Hâc Hüseyin kibelinden ikrâr-ı âti’z-zikri tasdîka vekîli olup Mustafa Ağa bin Ali ve İbrahim bin Resûl şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olan Mehmed Efendi bin Rüstem ve müşârün-ileyh Yusuf Efendi’nin medîne-i Ebâ Eyyûb el-Ensârî’de vâki’ Câmî-i Kebîr’de tilâvet olunmağıçün vaz’ eylediği [silik] kırâ’eti içün vakf eylediği nükûda bi’l-fi’l mütevellî olan Hüseyin Çelebi bin İsa mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i mezbûrede Karaköy Kapusu hâricinde vâki’ lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma’lûmü’l-hudûd bir bâb demirci dükkânının selâse-i erbâ’ı mûmâ-ileyh Yusuf Efendi’nin mülk-i müşterâsıdır ve rub’ı benim kendi mülküm olup hâlen dükkân-ı mezbûrun zikr olunan selâse-i erbâ’ını mûmâ-ileyh Yusuf Efendi bana senede on iki bin akçeye îcâr ve teslim ben dahi vech-i muharrer üzre istîcâr ve tesellüm ve kabûl eyledikten sonra zikr olunan dükkanda sermâye içün vakf-ı mezbûr malından mütevellî-i merkûm yedinden fiddî râyic fi’l-vakt iki yük akçe ahz ü kabz eyleyüp târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mev’ûd-ı mü’eccel levn ve zirâ’ı ve kıymeti beynimizde malum mütevellî-i mezbûrdan ahz ü kabz ve tesellüm eylediğim çuka bahâsından dahi fiddî râyic fi’l-vakt otuz altı bin akçe ki cem’an iki yük otuz altı bin akçe cânib-i vakf-ı mezbûra zimmetimde vâcibü’l-edâ ve lâzımü’l-kazâ deynim vardır didikde gıbbe’t-tâsdîkü’l-mu’teber mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâlis ‘aşer min Şevvâlî’l-mükerrerem li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Umdet-i erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Mehmed Efendi bin Osman, ve Avni Efendi bin Abdurrahman, Ali Efendi bin [silik], Mehmed [silik], Sefer Beşe bin Mustafa.

461 - 1661 (1071) İstanbul 9: 4a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yeniçeri ocağı başçavuşu Ali Ağa'nın vekili Süleyman Beşe, bir yeniçeri cemaatine ait odanın giderleri için vakfedilmiş paranın mütevellisi Ömer Beşe ile birlikte mahkemeye gelir. Süleyman Beşe, Ali Ağa'nın bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Ömer Beşe'ye 1000 kuruşa satar. Daha sonra Süleyman Beşe, Ali Ağa adına aynı evi 180 günlüğüne 200 kuruşa kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Süleyman Beşe, legal agent of Ali Ağa, sergeant-major (başçavuş) of the Janissaries, appears in court with Ömer Beşe, mutawalli of funds endowed for the expenses of a janissary barrack. Süleyman Beşe takes out a 1000 kuruş mortgage (istiglal) on Ali Ağa's house from Ömer Beşe. Then, on behalf of Ali Ağa, he rents the same house from Ömer Beşe for 200 kuruş for a period of 180 days. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Münecim Sa'di Mahallesi'nde sâkin sâbıkâ yeniçeri ocağında başçavuş olan fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Ali Ağa ibn İlyas tarafından husûs-ı câi'z-zikri ikrâra vekîl olup İbrahim Çelebi ibn Süleyman el-mü'ezzin ve Odabaşı Mehmed Beşe ibn Ahmed şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Süleyman Beşe ibn Abdi meclis-i şer'-i hatîrde elli dokuz cemâ'atine mahsûs oda muzâfâtiyyün merkûme nukûda bi'l-fi'l mütevellî olan işbu râfi'ül-kitâb Ömer Beşe ibn Ali mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp 'akd-i âtî sudûruna değin müvekkile-i mûmâ-ileyhânın silk-i mülkünde olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Hızır Beşe mülküne ve bir taraftan ba'zan Şaban Çelebi ibn Mehmed ve ba'zan Kasım

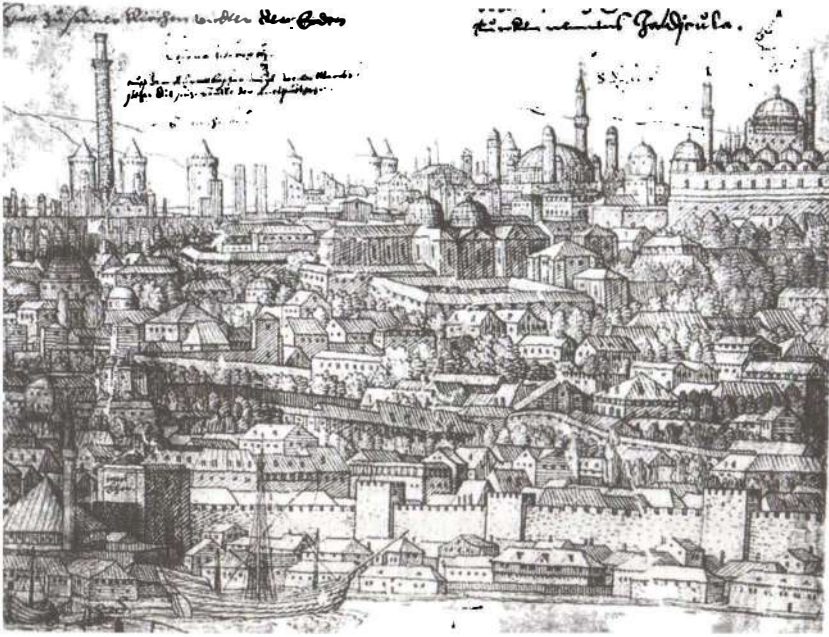
Beşe mülklerine ve bir taraftan ba'zan Çorbacı Ali Ağa ve ba'zan Kayıkçı Kızları mülklerine ve bir taraftan tarîk-ı 'âmm ile mahdûd menzilin bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-murâfık mütevellî-i mezbûr Ömer Beşe bin kıt'a esedî gurusâ istiglâl-i şer'î tarîkı üzre bey' ve teslîm ol dahî mâl-i vakf-ı mezbûr ile minvâl-i muharrer üzre vakf için iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûr bin esedî gurusı tamâmen mütevellî-i mezbûr yedinden ahz ve kabz eylediğinden sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyeti's-şer'iyye ve't-tekâbuzi'l-mer'î târîh-i kitâbdan yüz seksen gün tamâmına dek mü'eccel ve muahharan iki yüz kıt'a ri'yâlî gurus ücret ile müvekkil-i mûmâ-ileyh Ali Ağa mütevellî-i mezbûrdan istîcâr ve tesellüm idüp ol dahi minvâl-i muharrer üzre menzil-i mezbûrî icâr ve teslîm eyledüm didikde mezbûr Süleyman Beşe'yi bi'l-vekâle bâdî ve cârî olan kelîmât-ı meşrûhasında mütevellî-i mezbûr Ömer Beşe bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâhede tahkîk itmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

şühûdü'l-hâl

Hızır Beşe bin İlyas, Şaban Beşe er-râcil, Ali Beşe ibn Hüdâverdi, Şaban Çelebi ibn Mehmed, Mehmed Bey ibn Ali, Gazanfer ibn Tevekkül.

462 - 1661 (1071) İstanbul 9: 9a/2 Dava / *Adjudication*

Abdi Subaşı Mahallesi sakinlerinden Hristiyan Belaş, Ali Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali Efendi karşısında mahkemededir. Belaş'a göre 1634 (H. 1044) yılında Kokna adındaki Hristiyan bir kadın, Mesih Paşa Vakfı'na olan 22.500 akçe borcuna karşılık evini mütevellî Abdi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla rehin vermiştir. Daha sonra Kokna, rehindeki evini mütevellinin izniyle 22.500 akçeye Laskari'ye, o da Belaş'a satmıştır. Bu sırada söz konusu evin Mesih Paşa Vakfı'ndan önce Ali Ağa Vakfı'na yine istiglal yoluyla rehin bırakıldığını bahane eden Ali Efendi, Belaş'a engel

Melchior Lorichs'in 16. yüzyıla ait İstanbul panoramasından Zeyrek Camii ve mahallesi gösteren ayrıntı (Leiden Üniversitesi Kütüphanesi).

Neighborhood and church-converted mosque of Zeyrek from Melchior Lorichs, sixteenth-century panorama of Istanbul (Leiden University Library).

olmaya başlamıştır. Belaş, Ali Efendi'nin bu tutumunun önüne geçilmesini ister. Mahkeme Ali Efendi'ye görüşünü sorar. Ali Efendi tezi doğrultusunda elinde herhangi bir kanıt olmadığını söyler. Sonuç olarak mahkeme, eve müdahale etmemesi konusunda Ali Efendi'yi uyarır.

Belaş, a Christian resident of the Abdi Subaşı neighborhood, sues Ali Efendi, mutawalli of the Ali Ağa Waqf. According to Belaş, in 1634 (AH 1044) Kokna, a Christian woman, took out a 22,500 akçe mortgage (istiglal) on her house from Abdi, mutawalli of the Mesih Paşa Waqf. Later, with the permission of the mutawalli, Kokna sold the pawned house to Laskari for 22,500 akçe, who then sold it to Belaş. Alas, Ali Efendi has been preventing Belaş from using the house, on the ground that the

house was pawned in exchange for a mortgage taken out from the Ali Ağa Waqf before it was mortgaged to the Mesih Paşa Waqf. Belaş wants Ali Efendi to be prevented from interfering. Questioned by the court, Ali Efendi fails to provide proof in support of his claim. In conclusion, the court instructs Ali Efendi to refrain from blocking Belaş’s use of the house.

Mahmiye-i İstanbul’da Abdi Subaşı Mahallesi’nde sâkin Belaş veled-i Mihal nâm zimmî meclis-i şer’de mahmiyye-i mezbûrede vâki’ Ali Ağa’nın vakfının mütevellîsi olan Ali Efendi ibn Hemdem nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı hisâr divârına ve bir tarafı Polidro nâm zimmî mülküne ve bir tarafı Heryano zimmî mülküne ve bir tarafı tarîk-i ‘âmma müntehî menzil gâyibetün ‘anî’l-meclis Kokna nâm nasrâniyyenin mülki olup bin kırk dört senesinde merhûm Mesih Paşa Vakfı’nın mütevellîsi hâzır bi’l-meclis Abdi Bey ibn Mustafa nâm cündîye mâl-i vakıfıdan yirmi iki bin beş yüz akçe deyni mukâbelesinde bi-tarîki’l-istiglâl rehin vaz’ ve teslîm idüp menzil-i mezbûr mütevellî-i merkûm Abdi Bey yedinde bi-tarîki’l-istiglâl rehin iken mütevellî-i mezbûr izni ile merkûm Kokna menzil-i mezbûrî semen-i ma’lûm [ile] işbu hâzır bi’l-meclis Laskari veled-i Nikola nâm zimmîye bey’ ve teslîm ol dahi bana yirmi iki bin beş yüz akçeye bey’ ve teslîm itmekle benüm mülk-i müşterâm iken mütevellî-i mezbûr Ali Efendi menzil-i mezbûr mütevellî-i merkûm Abdi Bey’in istiglâlinden mukaddem benüm yedümden dahi istiglâl tarîkiyle rehindür deyü mu‘ârazadan ve dahilden hâlî değildür su’âl olunmayup bi-gayrı vech-i şer’î ta’arruzdan men’ olunması murâdumdur didikde gıbbe’s-su’âl mütevellî-i merkûm Ali Efendi vech-i mezbûr üzre mütevellî-i merkûm Abdi Bey’in istiglâlinden mukaddem kendü de istiglâl tarîkiyle rehin olduğunu isbâta kâdir değilim deyü cevâb virmekle mütevellî-i mezbûr bilâ-beyân bî-vech dahl ve ta’arruzdan men’ birle mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâmin ‘aşer min Şevvâlî’l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Ağa ibn Mehmed, el-Hâc Ahmed ibn Mahmud, Mustafa ibn Osman, Abdi Çelebi ibn Hüseyin, Ali ibn Muharrem, Musa ibn Bekir.

463 - 1661 (1071) İstanbul 9: 17a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Davutpaşa Mahallesi sakinlerinden Mehmet Çelebi, Haydar Ağa Vakfı'nın mütevellisi el-Hac Dilaver Ağa ve Hüseyin Beşe ile birlikte mahkemededir. Mehmet Çelebi, Haydar Ağa Vakfı'ndan altı ay önce 200 kuruş borç almıştır. Altı ayda bu borca 2000 akçe de faiz (irbâh olarak ifade edilmiş) eklenmiştir. Mehmet Çelebi, bir evini satarak elde edilen kazançla Dilaver Ağa'ya olan borcunu ödemesi için Hüseyin Beşe'yi vekil tayin eder. Hüseyin Beşe vekâleti kabul eder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet Çelebi, a resident of the Davutpaşa neighborhood, is in court with el-Hac Dilaver Ağa, mutawalli of the Haydar Ağa Waqf, and Hüseyin Beşe. Six months earlier Mehmet Çelebi took out a 200 kuruş loan from the waqf. Over six months, a 2000 akçe interest (expressed as irbâh) accrued on the initial loan. Mehmet Çelebi appoints Hüseyin Beşe as his legal agent to sell his house and settle his debt to Dilaver Ağa with the proceeds, if the need arises. Hüseyin Beşe accepts legal agency. The court registers the appointment.

Mahmiye-i İstanbul'da Davud Paşa Mahallesi'nde sâkin Mehmed Çelebi ibn Mirza meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahmiyye-i merkûmede vâki' merhûm Haydar Ağa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Dilaver Ağa ibn Abdurrahman mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan zimmetinde iki yüz kıt'a riyâlî kebîr guruş ve bin yetmiş Recebi guresinden târîh-i kitâb Şevvâl'i gâyetine dek onı on bir iki pul hesâbı üzre on altı ayda müctemî' olan irbâhından dahi fiddî râyic fi'l-vakt iki bin akçe ki cem'an iki yüz riyâlî kebîr guruş ile iki bin

akçe vakf-ı mezbûra vâcibü’l-edâ ve lâzımü’l-kazâ deynim olup mukâbelesinde cânib-i vakfa mütevellî-i mezbûr yedinden rehin vaz’ eylediğim mahalle-i mezbûrede vâki’ bir taraftan Âmine Hatun ibnet-i Abdullah mülki ve bir taraftan Mehmed Beşe nâm kimesne mülki ve bir taraftan Receb Beşe ibn [boş] mülki ve taraf-ı râbî’i tarîk-ı ‘âmm ile mahdûd büyü’l-ı müte’addidi müşte-mil cem’ mülk menzili semeni misli ile âhara bey’ ve kabz-ı seme-ne ve semeninden vakf-ı mezkûra ve benim olan meblağ-ı mezbûr iki yüz guruş ile iki bin akçe deynimi vakf için mütevellî-i mezbû-ra edâ ve teslîme işbu hâzır bi’l-meclis dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinin on dördüncü ağa bölüğüne mahsûs oda ahâlisinden Hüseyin Beşe bin Kurd’ı tarafımdan vekâlet-i devriye ile vekîl ve nâib eyledüm didikde ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hîdmet-i lâzimesin edâya ta’ahhüd itmeğin mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-‘işrîn min Şevvâli’l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Fahrü’l-kuzât Ahmed Efendi ibn İbrahim, İsmail Çelebi ibn Mehmed, Ahmed Çelebi ibn Yusuf el-müderriş, Mustafa Efendi ibn Muharrem Keşfi, Gazanfer ibn Tevekkül, Mustafa Çelebi ibn Mehmed, Mehmed bin Mustafa.

464 - 1661 (1071) İstanbul 9: 18a/2 Tescil işlemi / Registration

Azebler Mahallesi sakinlerinden Kerime Hatun, merhum el-Hac Mehmet’in kızı Afife’nin vasisi el-Hac İsa ile birlikte mahkemeye gelir. Kerime Hatun, mülkiyeti Ayasofya-i Kebir Vakfı’na ait olan bir mahzenin kullanım hakkını ölümünden önce el-Hac Mehmet’e 32.000 akçeye geri alabilme koşuluyla (bi-tarîki’l-vefâ) devretmiştir. Merhumun vefatından sonra Kerime, 32.000 akçeyi el-Hac İsa’ya geri ödemek ve söz konusu mahzeni tekrar kullanabilmek için dava açmıştır. El-Hac İsa, merhumun mahzeni kesin devirle (kat’î tefviz) aldığını ve hatta bu mahzene 40.000 akçe harcama yaptığını belirterek Kerime’ye karşı çıkmıştır. Ancak Kerime

şahitler desteğiyle tezini kanıtlayarak davayı kazanmıştır. Bunun üzerine kimi araçlar yardımıyla iki taraf anlaşarak sulh yapmıştır. Bu sulha göre el-Hac İsa 32.000 akçeye ek olarak Kerime'ye 30.000 akçe daha ödemeyi kabul etmiş, Kerime de önceki şartlı deviri kesin devire çevirmiştir. Şimdi Kerime, söz konusu mahzenin kullanım haklarını bütünüyle Afife'ye devrettiğini ve onunla bu konuda herhangi bir davaları kalmadığını söyler. El-Hac İsa söylenilenleri doğrular. Mahkeme de Kerime'nin bu sözlerini sicile kaydeder.

Kerime Hatun, a resident of the Azebler neighborhood, is in court with el-Hac İsa, guardian of Afife, the late el-Hac Mehmet's daughter. Before el-Hac Mehmet's death, Kerime Hatun transferred to him the usufruct rights of a cellar belonging to the Ayasofya-i Kebir Waqf for 32,000 akçe with a buy-back option (bi-tarîki'l-vefâ). After his death, Kerime Hatun filed a lawsuit to retrieve the usufruct rights of the cellar by paying back the 32,000 akçe. El-Hac İsa rejected the case, on the ground that the transfer was final (kat'î tefviz) and that the decedent spent 40,000 akçe on the cellar. Yet Kerime Hatun proved her claim through witness testimonies and won the case. Upon arbitration, the sides reached an amicable settlement. Accordingly, el-Hac İsa agreed to pay Kerime Hatun another 30,000 akçe in addition to the 32,000 akçe transfer price, and Kerime Hatun removed the buy-back option, making the transfer final. Now Kerime states that she has transferred the usufruct rights of the cellar to Afife, and that the two have no further issues. El-Hac İsa corroborates her testimony. The court registers the testimonies.

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer'den mevlânâ Brusevî Ahmed Efendi irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Azebler Mahallesi'nde Kerime Hatun ibnet-i Osman'ın sâkine olduğu menzile varup zeyl-i rakîmde muharre-rû'l-esâmî müslimîn huzûrunda akd-i meclis-i şer'-i şerîf eyledikde mezbûre Kerime Hatun ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe oldukdan sonra

meclis-i ma'kûd ve mezkûrda mahalle-i mezbûreye muttasıl Ayık [...] Mahallesi ahâlisinden olup bundan akdem tarîk-i hacc-ı şerîfde fevt olan el-Hâc Mehmed bin İsa el-Yesârî'nin sulbiyye kızı Afife nam sağîrenin vasî-yi muhtârı olan el-Hâc İsa bin Abdül-mümin nam kimesne mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î idüp bundan esbak icâreteyn-i ma'lûmeteyn ile tasarrufımda olup mahmiyye-i mesfûrede işbu hâzır bi'l-meclis vekîl-i harcı Ali Çelebi kâyim-makâm-ı mütevellî olduğu Ayasofya-i Kebîr Vakfı'ndan Bal Kapanı'nda vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd bedel-i misli bin gurusş olan mahzenin hakk-ı tasarrufını sağîre-i mezbûrenin babası mezbûr el-Hâc Mehmed'e hâl-i hayâtında bi-tarîki'l-vefâ otuz iki bin akçeye ferâğ ve tefvîz ol dahi minvâl-i muharrer üzre tefevvüz idüp yedinde iken fevt olmağla hâlen meblağ-ı mezkûrî vasî-yi mezbûra redd ve mahzen-i merkûmı teslim murâdımdır deyü da'vâ eylediğimde vasî-yi mezbûr cevâbında mahzen-i mezkûrî merkûm el-Hâc Mehmed'e ferâğ-ı kat'î ile fârîğa olmuşidik hattâ müteveffâ-yı mezbûr mahzen-i mezkûrî kat'î tefvîzine binâ'en imâret ve meremmetine kırk bin akçe mikdârı harc u sarf idüp mahzen-i mezkûr intikâl-i âdî ile sağîre-i mezbûreye intikâl eyledi deyü mezbûr el-Hâc Mehmed'in bi-tarîki'l-vefâ tefevvüzi ma'lûmum değildir deyü inkâr itmeğin ben dahi müdde'âmı şühûd-i udûl şehâdetleri ile vasî-yi mezbûr muvâcehesinde vech-i şer'î üzre isbât idüp mahzen-i merkûm bana hükm olunmuşidi el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut idüp mahzen sağîre-i [mezbûre] tarafından [...] sağîre hakkında nef' ve haber mukarrer olmağın mukaddemâ el-Hâc Mehmed'in bana def' eylediği bedelden mâ'adâ vasî-yi mezbûrdan bi-tarîki's-sulh bana otuz bin dahi alıvir didiklerinde ben dahi kabz ve kabûl idüp min ba'd mahzen-i mezkûrî kâyim-makâm-ı mezbûr ma'rifetiyle sağîre-i mezbûre için vasî-yi mezbûra ferâğ-ı kat'î ile ferâğ ve tefvîz ol dahi bi'l-vesâye tefevvüz ve kabûl idüp ba'de'l-yevm zikr olunan mahzene müte'allik olan âmmе-i de'âvî ve mutâlebât ve kâffe-i eymân-ı muhâsamâtdan ben sağîre-i mezbûrenin zimmetini ibrâ'-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ' ve iskât idüp vasî-yi mezbûr dahi târih-i kitâba gelince beynimizde vâki' olan cemî'

husûsa müte'allika olan da'vâdan kezâlik benim zimmetimi ibrâ' ve iskât eyledi didikde sağıre-i mezbûreyi vech-i meşrûh üzre sâdır olan ikrârında vasî-yi mezbûr el-Hâc İsa bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâhede tahkik idicek hakikat-i hâli mevlânâ-yı [mezbûr] mahallinde ketb ü terkîm ba'dehû ma'an irsâl olunan Mehmed bin Ramazan ile meclis-i şer'a gelüp alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Abdülkâdir Efendi bin Mehmed el-imâm, Ahmed Çavuş bin Abdülbâki el-cündî, Ömer Çavuş bin Mehmed el-mübâşir, Mehmed Çavuş bin Ali, Mehmed bin Ali, el-Hâc Selim bin Cuma, el-Hâc Nimetullah bin Şahabeddin, el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Ahmed kethüdâ-yı [...], el-Hâc Ferhad bin Abdullah, el-Hâc Yusuf bin Yahya, Hasan Çelebi bin Mehmed kâtib-i vakf-ı mezbûr, Mehmed Efendi bin Ahmed el-imâm, el-Hâc Hasan bin Hüseyin.

465 - 1661 (1071) İstanbul 9: 18a/3 Tescil işlemi / Registration

Rusçuk gümrük emini Ebubekir Bey, eski Selanik ağası Halil Ağa'nın vekili Veli Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Ebubekir, 40.000 akçesi faiz (çuka bezi olarak ifade ediliyor) olmak üzere Halil Ağa'ya toplam 200.000 akçe borçlandığını söyler. Veli Çelebi söylenilenleri doğrular. Mahkeme de tarafların bu sözlerini sicile kaydeder.

Ebubekir Bey, the customs officer (gümrük emini) of Rusçuk, is in court with Veli Çelebi, legal agent of Halil Ağa, former agha of Selanik (Salonika). Ebubekir states that he owes Halil Ağa a total of 200,000 akçe, including 40,000 akçe as interest (mentioned as the price of broad cloth). Veli Çelebi corroborates his testimony. The court registers the two testimonies.

Hâlen medîne-i Ruscuk'da gümrük emîni olan Ebubekir Bey bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîrde mahmiyye-i

İstanbul’da Keçeci Pîri Mahallesi ahâlisinden sâbıkan Selanik ağası olan Halil Ağa bin [boş] tarafından ikrâr-ı âti’z-zikri tasdîka vekîl-i sâbitü’l-vekâle olan mumcî Veli Çelebi bin Ali muvâcehesinde ikrâr-ı tâmin ve takrîr-i kelâm idüp müvekkil-i mezbûra cihet-i karz-ı şer’îden yüz altmış bin akçe ve semeni târih-i kitâbdan yüz elli gün tamâmına mü’eccel mev’ûd altmış üç zirâ‘ yeşil ve münakkaş sâye çuka semeninden kırk bin akçe min haysi’l-mecmû‘ iki yük akçe zimmetimde vâcibü’l-edâ ve lâzımü’l-kazâ deynimdir didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘işrîn min Şevvâli’l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

İmam Mustafa Efendi, Mücellidzâde Mehmed Çelebi bin [boş], Ahmed Beşe bin Abdullah, Yusuf Beşe bin Abdullah.

466 - 1661 (1071) İstanbul 9: 19a/4 Tescil işlemi / Registration

Atik Murat Paşa Mahallesi sakinlerinden Abdi Ağa, merhum Hasan Ağa’nın çocuklarının vasisi Ataullah Efendi ile mahkemeye gelir. Abdi Ağa, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Ataullah Efendi’ye 800 riyali kuruş ve 500 esedi kuruş karşılığında satar. Ataullah Efendi ödemeyi çocuklara merhum babalarından miras kalan paradan yapar. Bu işlemin ardından Abdi Ağa, sattığı evi Ataullah Efendi’den 120 riyali kuruş ve 75 esedi kuruş karşılığında bir yıllığına kiralar. Abdi Ağa’nın borçlarına iki oğlu kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Abdi Ağa, a resident of the Atik Murat Paşa neighborhood, is in court with Ataullah Efendi, guardian of the late Hasan Ağa’s children. Abdi Ağa takes out an 800 riyali kuruş and 500 esedi kuruş mortgage (istiglal) on his house from Ataullah Efendi. Ataullah Efendi pays for the loan out of the children’s funds. Abdi Ağa then rents the same house from Ataullah Efendi for 120 riyali kuruş and 75 esedi kuruş for a period of one year. His two

sons serve as sureties for Abdi Ağa's debt. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Murad Paşa-yı Atik Mahallesi'nde sâkin Abdi Ağa bin Derviş meclis-i şer'î-i hatîrde bundan akdem Varat Kalesi muhârebesinde şehîden vefât iden zağarcıbaşı Hasan Ağa'nın evlâd-ı sığârının vasî-yi şer'îleri olan işbu râfi'ül-kitâb Atâullah Efendi bin Yusuf mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp akd-i âtî sudûrına değin silk-i mülkümde olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Ali Paşa mülküne ve bir taraftan Suyolcî el-Hâc Abbas mülküne ve bir taraftan Murad Paşa Vakfı'na ve bir taraftan tarîk-i âmma müntehî olan menzili bi-cümleti't-tevâbi' ve levâhık vasî-yi mezbûra istiglâl-i şer'î tarîki üzere her biri altışar dirhem gelür sekiz yüz riyâlî gurus ve beş yüz kıt'a esedî gurus bey' ve teslîm ol dahi vasî olduğu sığâr malları ile minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrî tamâmen vasî-yi mezbûr yedinden alup kabz eylediğinden sonra menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyyeti's-şer'iyye ve't-tekâbuzî'l-mer'î târih-i kitâb senesi Zilkâ'desi guresinden bir sene tamâmına dek altışar dirhem gelür yüz yirmi kıt'a riyâlî gurus ve yetmiş beş esedî ücret ile vasî-yi mezbûrdan istîcâr ve tesellüm ol dahi bana menzil-i mahdûd-ı mezbûrî minvâl-i muharrer üzere îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mukırr-ı mezbûrın sulbî kebîr oğulları Mustafa Ağa ve İbrahim Ağa meblağ-ı mezbûra ve ücret-i merkûmesine her biri emr ü kabûli hâviye kefâletle kefîl olduk didiklerinden sonra mukırr-ı mezbûr Haydar Ağa meclis-i mezbûrda î'ade-i kelâm idüp eğer sene tamâmında meblağ-ı mezbûrî ve ücretini edâ idemezsem menzil-i mahdûd-ı mezbûrî semen-i misli ile âhara bey' ve kabz-ı semen idüp sığâr-ı mezbûra olan deyn-i mezbûrî istîfâ ve fazlasını bana îsâle vasî-yi mezbûr Atâullah Efendi'yi azlden masûne vekâlet ile tarafımdan vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahi kabûl ve hidemâtını edâya müte'ahhid olmağın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Hasan Çelebi bin Mehmed, Said Efendi bin Ahmed, Mehmed Beşe er-râcil, Abdülkerim Çelebi bin Süleyman, el-Hâc Ali bin İbrahim, Yusuf bin Ali, Halil bin Abdülkerim.

467 - 1661 (1071) İstanbul 9: 24a/2 Tescil işlemi / Registration

Zeyrek Mahallesi sakinlerinden yeniçeri Mehmet Ağa, merhum Hasan Ağa'nın çocuklarının vasisi Ataullah Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Ağa, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Ataullah Efendi'ye 30.000 akçeye satar. Çocuklara babalarından miras kalan parayı işleten Ataullah Efendi, ödemeyi işlettiği paradan yapar. Bu işlemin ardından Mehmet Ağa, sattığı evi Ataullah'tan bir yıllığına 4500 akçeye kiralar. Mehmet Ağa, yıl sonunda anapara ile yıllık kirayı (faiz) ödeyemediği durumda söz konusu evi satarak borçlarını ödemesi için Ataullah Efendi'yi vekil tayin eder. Ataullah Efendi vekâleti kabul eder. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mehmet Ağa, a janissary and resident of the Zeyrek neighborhood, is in court with Ataullah Efendi, guardian of the late Hasan Ağa's children. Mehmet Ağa takes out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Ataullah Efendi, who has been operating the funds the children inherited from their father. Mehmet Ağa then rented the same house from Ataullah Efendi for 4500 akçe for a period of one year. Mehmet Ağa appoints Ataullah Efendi as his legal agent to sell the house and settle the debt in the event that he fails to pay back the initial loan and annual rent (interest) at the end of one year. Ataullah Efendi accepts legal agency. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Zeyrek Mahallesi'nde sâkin olup dergâh-ı âlî yeniçerilerinin otuz üçüncü bölüğün hâlen çorbacısı

Mehmed Ağa ibn Yunus meclis-i şer‘-i hatîrde bundan akdem Varat Kalesi Muhârebesi’nde vefât iden zağarcıbaşı Hasan Ağa’nın evlâd-ı sığârının vasî-yi şer‘îleri olan işbu râfi‘ü’l-kitâb Atâullah Efendi ibn Yusuf mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Mehmed Çavuş mülküne ve bir taraftan İsmihan Hatun mülküne ve tarafeyni tarîk-i âmma müntehî ve mahdûd olan mülk menzilimi bi-cümle-ti’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık vasî-yi mezbûr Atâullah Efendi’ye otuz bin akçe hesâbı üzre her biri yedişer dirhem gelür yüz otuz altı riyâlî gurus ve her biri altışar dirhem gelür yüz altmış dört riyâlî gurus istiglâl-i şer‘î tarîki üzre vasî-yi mezbûr Atâullah Efendi’ye bey‘ ve teslîm ol dahi sığâr-ı mezbûrun mallarıyla minvâl-i muharrer üzre iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan otuz bin akçe hesâbı üzre vasıfları beyân olunan gurusları vasî-yi mezbûr yedinden alup kabz eylediğimden sonra yine menzil-i mezbûr ba‘de’t-tahliyyeti’s-şer‘iyye ve’t-tekâbuzi’l-mer‘î târih-i kitâbdan bir sene tamâmına dek dört bin beş yüz akçe ücret-i mü’eccel ile istîcâr ve tesellüm idüp vasî-yi mezbûr dahi minvâl-i muharrer üzre bana menzili îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’s-şer‘î mukırr-ı mezbûr Mehmed Ağa vasî-yi müşârün-ileyh mahzarında i‘âde-i kelâm idüp eğer bir sene tamâmında meblağ-ı mezbûr ile ücret-i merkûmeyi edâ idemezsem menzil-i mahdûd-ı mezbûrı semen-i misli ile âhara bey‘ ve semenini kabz ve meblağ-ı deynimi istîfâ ve fazlasını bana îsâle azl ve in‘izâlden masûne vekâlet-i devriyye ile mezbûr Atâullah Efendi’yi vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta’yîn eyledim didikde vasî-yi mezbûr Atâullah Efendi dahi kabûl ve hidemâtını edâya ta‘ahhüd itmeğin mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’t-tâsi‘ ve’l-‘işrîn min Şevvâli’l-mükerrerem li-sene ihdâ ve seb‘îne ve elf

Şühûd

Sefer Efendi bin Ahmed bölük-i 41, Yusuf Bey bin Abdullah el-yesârî, Salih Beşe er-râcil, Mustafa Halîfe el-kayyim, Mehmed Beşe er-râcil ve gayruhum.

468 - 1661 (1071) İstanbul 9: 24a/3 Tescil işlemi / Registration

Eynebey Mahallesi sakinlerinden Mehmet, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Onuncu Yeniçeri Bölüğü için vakfedilen paranın mütevellisi Süleyman Beşe'ye 87 kuruş ve 5000 hurda akçe karşılığında satar. Bu işlemin ardından Mehmet, sattığı evi 1500 akçeye altı aylığına kiralar. Mehmet'in toplam borcuna annesi ile babası kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mehmet, a resident of Eynebey neighborhood, takes out an 87 kuruş and 5000 junk (hurda) akçe loan from Süleyman Beşe, mutawalli of funds endowed for the Tenth Janissary Squad. Mehmet then rents the same house for 1500 akçe for a period of six months. Mehmet's mother and father serve as sureties for his debt. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Büyük Lanka'da Eyne Bey Mahallesi'nde sâkin Mehmed ibn Davud meclis-i şer'-i hatîrde dergâh-ı 'âli yeniçerilerinin onuncu ağa bölüğüne mahsûs oda mühimmâtîy-çün mevkûf nukûda mütevellî olan Süleyman Beşe ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp 'akd-i âtî sudûruna değin silk-i mülkümde olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ağdacı Osman Dede mülki ve bir taraftan Kapu Ağası Vakfı ve bir taraftan Hüseyin Subaşı Vakfı ve bir taraftan tarîk-ı 'âmma müntehi ve mahdûd ve muhterik cemî'-i mülk menzil arsası istiglâl-i şer'î tarîkı üzre mütevellî-i mezbûra seksan yedi esedî gurus ve beş bin hurda akçe ve elli riyâlî gurusu bey' ve teslim ol dahi minvâl-i muharrer üzre mâl-ı vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve tesellüm ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrî tamâmen mütevellî-i merkûm yedinden alup kabz eylediğinden sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyeti's-şer'îyye ve't-tekâbuzi'l-mer'î târîh-i kitâbdan yüz seksen gün tamâmına dek bin beş yüz akçe ücret-i mü'eccele ile ve mev'ûde ile mütevellî-i mezbûrdan istîcâr ve tesellüm ol dahi minvâl-i muharrer üzre bana îcâr ve teslim eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î meblağ-ı mez-

bûrun cümlesine ve ücret-i merkûmeye mukırr-ı mezbûrun babası mezbûr Murad ve vâlidesi Fatıma bint-i Abdullah emr ve kabûli hâvî kefâletle kefil olduklarında mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis min Zilka'deti's-şerife li-sene ihdâ ve seb'ine ve elf Şühûdü'l-hâl

Hasan Beşe el-hallâc, Mehmed ibn Ali, Mustafa Beşe er-râcil, Musa Halife el-müezzin

469 - 1661 (1071) İstanbul 9: 24b/1 Dava / *Adjudication*

Balabanağa Mahallesi sakinlerinden olup vefat eden İsmail Efendi'nin çocuklarının vasisi Ömer Ağa, eski Rumeli Kazaskeri merhum Mehmet Efendi'nin varislerinin vekilleri Ebubekir Efendi, Halil Efendi ve Mehmet Nedim Efendi karşısında mahkemeye çıkar. Ömer Ağa'ya göre merhum Mehmet Efendi, ölümünden on beş yıl önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla merhum İsmail Efendi'ye olan 1920 kuruş borcu karşılığında satmış, sonra da aynı evi yıllık 192 kuruştan kiralamıştır. Merhum Mehmet Efendi'nin on beş yılda toplam 2880 kuruş borcu biriktiğini belirten Ömer Ağa, merhumun varislerinden bu paranın alınmasını ister. Mahkeme davalı tarafın vekillerine görüşlerini sorar. Ömer Ağa'nın söylediklerini doğrulayan Ebubekir Efendi, Mehmet Nedim Efendi ve Halil Efendi, iki merhumun ölmeden önce söz konusu borç konusunda uzlaştıklarını belirterek bu konuda aralarında herhangi bir anlaşmazlık kalmadığını öne sürerler. Ömer Ağa söylenilenleri reddeder. Mahkeme davalı tarafların vekillerinden tezlerini kanıtlamalarını ister. Onlar da mahkemeye getirdikleri şahitler yardımıyla tezlerini kanıtlarlar. Sonuç olarak mahkeme bu konuda kanıt olmadan tekrar dava açmaması için Ömer Ağa'yı uyarır.

Ömer Ağa, guardian of the children of the late İsmail Efendi, a resident of the Balabanağa neighborhood, sues Ebubekir Efendi, Halil Efendi and Mehmet Nedim Efendi, legal agents of the heirs

of the late Mehmet Efendi, the former military judge (kazasker) of Rumeli. Ömer Ağa claims that, fifteen years earlier, Mehmet Efendi took out a 1920 kuruş mortgage (istiglal) on his house from İsmail Efendi. He then rented the same house for 192 akçe per annum. Adding that the late Mehmet Efendi accrued a 2880 kuruş debt over fifteen years, Ömer Ağa demands payment from his heirs. Questioned by the court, the three legal agents of the defendants (Ebubekir Efendi, Halil Efendi and Mehmet Nedim Efendi) corroborate the plaintiff’s testimony. However, they add, the two decedents settled the debt before their death, and they died without any unresolved dispute. Ömer Ağa rejects their testimony. The defendants then prove their claim through witness testimonies. In conclusion, the court instructs Ömer Ağa to refrain from filing another lawsuit without further evidence.

Husûs-ı âti’l-beyânın mahallinde istimâ’ ve tahrîri iltimâs olunmağın bu fakîr dârü’l-hilâfeti’l-aliyye-i Kostantiniyyeti’l-mahmiyyede Şeyh Resmi Mahallesi’nde fahrü’l-müderresini’l-kirâm Halil Efendi bin Osman Çavuş’ın sâkin olduğu menziline varup zeyli rakîmde isimleri mestûr olan müslimîn huzûrunda akd-i meclis-i şer’-i kavîm olundıkda mahmiyye-i mezbûrede Balabanağa Mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât iden İsmail Efendi bin Bali’nin evlâd-ı sığârı Mehmed ve Musa ve Halil ve Eyüb’ün vasî-yi şer’îleri ve kebîre kızı Âişe Hatun tarafından husûs-ı câ’i’z-zikre vekîl olup mezbûrenin zâtını ma’rifet-i şer’iyye ile ârifân olan Halil Bey bin Himmet ve Mehmed Çelebi bin Himmet şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olan Ömer Ağa bin Mehmed el-Hammâmî meclis-i ma’kûd-ı mezbûrda sâbikan Rumili kâdî’askeri olup azm-i dârü’s-selâm iden el-mevlâ el-merhûm el-mebrûr Bostanzâde Mehmed Efendi’nin necl-i mükerrerleri olup kendi cânibinden karındaşları Feyzullah ve Rukiye nâm sağîrlerin vasî-yi şer’îleri olan ekmelü’l-müderresîn efdalü’l-muvakkîfin Ebubekir Efendi ve merhûm-ı mezbûrın celîle-i halîlesi umdetü’l-muhadderât Âişe Hatun ibnet-i Yahya tarafından da’vâ-yı âtîde husûmet ve redd-i cevâba vekîl olup mezbûrenin zâtını ma’rifet-i şer’iyye ile ârifân

olan Süleyman Çelebi bin Yusuf ve Hüseyin Çelebi bin Mehmed şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan mûmâ-ileyh Halil Efendi ve yine merhûm-ı mezbûrın kerîme-i mükerrermeleri Aliye Hatun tarafından dahi kezâlik da'vâ-yı âtîde husûmet redd ü cevâba vekîl olup zâtını ârifân olan şâhidân-ı mezbûrân şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Halil talebiyle umdetü'l-müderresîn Mehmed Nedim Efendi mahzarlarında bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp vasîsi olduğım sığâr-ı mezbûrûn ile vekîli olduğım merkûme Âişe Hatun'ın babaları müteveffâ-yı merkûm İsmail Efendi'nin merhûm-ı mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde olan bin dokuz yüz yirmi guruş deyni mukâbelesinde istiglâl tarîki üzre bey' eylediği ma'lûmü'l-hudûd menzil ücretinden senede yüz doksan ikişer riyâlî guruşdan merhûm-ı mezbûr Mehmed Efendi'nin yevm-i vefâtına değin on beş senede zimmetinde müctemi' olan iki bin sekiz yüz seksen riyâlî guruşın kable'l-edâ merhûm-ı mezbûr Mehmed Efendi vefât itmeğın tereke-i vâfiyyesine vâzî'ü'l-yed olan verese-i mezbûrûndan vesâyet ve vekâletim hasebiyle taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûrûn Ebubekir Efendi ve Mehmed Nedim Efendi ve Halil Efendi cevâblarında merhûm-ı mezbûr zimmetinde minvâl-i muharrer üzre menzil ücretinden on beş senede müctemi' olan meblağ-ı mezbûr iki bin sekiz yüz seksen guruşdan müteveffâ-yı mezbûr İsmail Efendi hâl-i sıhhatinde merhûm-ı müşârûn-ileyhi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskât eyledi deyü def'le mukâbele idicek akîbü'l-istintâk mezbûr Ömer Ağa minvâl-i muharrer üzre ibrâ-i merkûmı inkâr idicek merkûmûn Ebubekir Efendi ve Mehmed Nedim Efendi ve Halil Efendi'den müdde'âlarını mübeyyine beyyine taleb olundıkda udûl-i ahrâr-ı müslimînden umdetü'l-emâcid ve'l-ekârim Nasuh Bey bin el-merhûm es-Seyyid Hasan Paşa ve Ali Efendi bin Mustafa el-kâdı şeyhü'l-İslâm-ı sâbık ve Ebubekir Efendi ibn el-Hâc Hamza ve Abdurrahman Efendi bin Yunus nâm kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'a hâzırûn olup isrû'l-istîşhâd fi'l-vâkî' müteveffâ-yı mezbûr İsmail Efendi hâl-i sıhhatinde merhûm-ı müşârûn-ileyhin zimmetinde minvâl-i muharrer üzre on beş senede müctemi' olan menzil ücreti olan iki bin sekiz yüz seksen riyâlî guruşdan bizim huzûrımızda ibrâ-i

âmm ile ibrâ ve iskât eyledi biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz
 şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer’iyye eyledik-
 lerinde ba’d-e’t-ta’dîl ve’t-tezkiyye şehâdetleri makbûle olmağın
 mûcebince vasî-yi mezbûr Ömer Ağa mu’ârazadan men’ birle
 mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘işrîn min
 Şevvâlî’l-mükerrem li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

Mefharü’l-müderrişini’l-kirâm Mehmed Efendi Bosnevî, Fahr-
 rü’l-cüyûş Mustafa bin Yahya kâtib-i çavuşân, Mehmed Çavuş bin
 Abdünnebi, Fahrü’l-müderrişin Halil Efendi, Mustafa Efendi bin
 Mehmed, Mehmed Efendi bin İbrahim, Hüseyin bin Süleyman,
 Çukadâr Mehmed Çelebi, Mustafa Çelebi bin İbrahim.

470 - 1661 (1071) İstanbul 9: 29a/2 Tescil işlemi / Registration

Kefeli Mahallesi sakinlerinden Murtaza Efendi, merhume Emine Hatun’un kızları Rukiye, Saliha ve Fatma’nın babaları ve vasisi olan Şeyh Sadık ile birlikte mahkemededir. Murtaza Efendi, oturduğu evini içindeki eşyalarıyla birlikte istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Şeyh Sadık’a 410 kuruşa satar. Şeyh Sadık, kızlarının parasından 160 kuruş ödeme yapar. Murtaza Efendi’nin Şeyh Sadık’tan satın aldığı bir kürkten dolayı ona 250 kuruş borcu vardır. Dolayısıyla iki taraf ev satışından kalan borçla bu borcu takas eder. Bu işlemlerin adından Murtaza Efendi, sattığı evi altı aylığına 30,75 kuruşa kiralar. İki Müslüman Murtaza Efendi’ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Murtaza Efendi, a resident of the Kefeli neighborhood, is in court with Şeyh Sadık, father and guardian of Rukiye, Saliha and Fatma, the late Emine Hatun’s daughters. Murtaza Efendi takes out a 410 kuruş mortgage (istiglal) on his house, including its furnishings, from Şeyh Sadık. The latter pays 160 kuruş of the loan from his daughters’ fund. Murtaza Efendi owed Şeyh Sadık 250 kuruş for a fur. 250 kuruş of the mortgage is counted against

the cost of the fur. Murtaza Efendi then rents the same house for 30.75 kuruş for a period of six months. Two Muslims provide surety for Murtaza Efendi and his debt. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer' den mevlânâ Ahmed Efendi irsâl olunup ol dahi dârü's-saltanatı's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede Kefeli Mahallesi'nde umdet-i erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Murtazâ Efendi ibn el-merhûm Mustafa Efendi'nin sâkin olduğu menziline varup zeyl-i vesîkada isimleri mestûr olan müslimîn huzûrunda akd-i meclis-i şer' eyledikde merkûm Murtazâ Efendi meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda mahmiyye-i mezbûrede Ali Paşâ-yı Atîk Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem fevt olan Âmine Hatun ibnet-i Şuayib Efendi'nin sadriye sağîre kızları Rukiye ve Saliha ve Fâtıma'nın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den mansûb vasîleri olan babaları işbu kitâb-ı sıhhat-nisâbın sâhibi Zikirzâde dimekle şehîr umdetü'l-meşâyihî'l-kirâm zübdetü etkıyâi'l-fihâm Şeyh Sâdık Efendi mahzarında tav'an ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kabasakal Derviş tasarrufında olan vakf odalara ve üç tarafı tarîk-i âmma müntehî işbu sâkin olduğım mülk menzilimi bi-tarîki'l-istiglâl vasî-yi müşârün-ileyh Sadık Efendi'ye yedişer dirhem olmak üzere dört yüz on kıt'a riyâlî guruşa bey' ve teslim ve menzil-i mezbûrın içinde mevcûd olan eşyâmı dahi vasî-yi merkûma i'âde ve teslim ol dahi sağîr-i mezbûr malıyla menzil-i mezbûrî iştirâ ve kabûl ve kabz ve içinde olan eşyâsını dahi isti'âde ve kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrın yüz altmış kıt'a riyâlî gurusını nakd ve iki yüz elli gurusını sağîr-i mezbûr malından olmak üzere vasî-yi mezbûr yedinden iştirâ ve kabz eylediğim sünbülî çukaya kâbil bir sarı semmur kürk semeninden olan iki yüz elli guruş deynime takâs idüp ol dahi mukâsa ve kabûl eyledikden sonra menzil-i mezbûrî târih-i kitâbdan altı ay tamâmına değin otuz guruş ile üç rub' guruş ücret ile vasî-yi mezbûrdan istîcâr ve kabûl idüp ol dahi îcâr ve tesellüm eyledikden sonra i'âde eylediğim eşyâ-yı merkûmeyi

dahi tamâmen vasî-yi mezbûr yedinden tesellüm ve kabz eyledim didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mahrûsa-i Galata’da Mü’ezzinzâde Mahallesi’nde sâkin el-Hâc Mustafa ibn el-Hâc Ali ve Mustafa Paşa Mahallesi’nde sâkin Mahmud Beşe bin Musalli nâm kimesneler menzil-i mezbûrın derkine ve ücret-i lâzimesine her biri emr ü kabûli hâviye kefâletle kefil olmağın vâki’ hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba’dehû ma’an irsâl olunan Veli bin Mahmud ile meclis-i şer’a gelüp alâ vukû’ihî inhâ ve takrîr itmeğın mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundı fî gurrei Zilka’deti’ş-şerife li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

Efdalü’l-müderresini’l-kirâm Abdülhalim Efendi eş-şehîr Sa’dizâde, Şâmî Hüseyin Çelebi ibn Mehmed, Dilâver bin Abdullah, zübdetü’l-müdakkikîn Ahmed Efendi, Şaban Efendi ibn Receb el-imâm, Ahmed Çelebi ibn Mehmed, Süleyman Dede bin Hasan

471 - 1661 (1071) İstanbul 9: 31a/1 Tescil işlemi / Registration

Ayşe Hatun, el-Hac Ahmet Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Halife’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 200 kuruşa satar, sonra da sattığı evi Mehmet Halife’den bir yıllığına 30 kuruşa kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Ayşe Hatun takes out a 200 kuruş mortgage (istiglal) on her house from Mehmet Halife, mutawalli of the el-Hac Ahmet Waqf. She then rents the same house from Mehmet Halife for 30 kuruş for a period of one year. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da Mağnisalı Çelebi Mahallesi’nde sâkine Ayşe Hâtun ibnet-i Fazlullah meclis-i şer’-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde el-Hâc Ahmed nâm sâhibü’l-hayrın vakfına hâlen mütevellî olan işbu bâ’isü’l-kitâb Mehmed Halife ibn Mehmed el-mü’ezzin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir ‘umdetü’l-‘ulemâi’l-‘izâm zübdetü’l-fudalâi’l-fihâm Ebussuudzâde Mehmed Sadık Efendi bostanına ve bir tarafı Ahmed Çele-

bi mülküne ve bir tarafı tarîk-ı hâssa ve bir tarafı tarîk-ı ‘âmma müntehî büyü-t-ı müte‘addideyi müştemil mülk menzilimi bi-cümleti’t-tevâbi’ ve’l-levâhik ve kâffeti’l-menâfi’ ve’l-murâfik iki yüz kıt’a riyâlî guraşa bi-tarîki’l-istiglâl mütevellî-i mezbûr Mehmed Halife’ye bey’ ve teslîm ol dahi vech-i muharrer üzre mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledikten sonra yine menzil-i mahdûd ve mezbûrî ba’de’t-tahliye ve’t-tekâbuz târîh-i kitâbdan üç yüz altmış gün tamâmına dek otuz riyâlî guraşa mütevellî-i mezbûr Mehmed Halife’den istîcâr ve kabûl idüp ol dahi vech-i muharrer üzre îcâr ve tesellüm eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’s-şer’î mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb [ketb] olundu fi’l-yevmi’l-hâmis min Zilka’deti’s-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Efendi ibn Mehmed, Abdülkadir Efendi ibn Mehmed, Salih Efendi ibn Muhammed, Keşfi Mustafa Efendi ibn Muharrem, Resûl ibn Rıdvan, Gazanfer ibn Tevekkül.

472 - 1661 (1071) İstanbul 9: 33b/3 Tescil işlemi / Registration

Siyavuş Hatun, yeniçerilerin kurduğu bir vakfın mütevellisi olan Mahmut Beşe’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 akçeye satar, sonra da sattığı evi 370 akçeye altı aylığına kiralar.

1640'ta Sultan İbrahim adına İstanbul'da basılmış gümüş beşlik akçe.

A silver five-akçe minted in Istanbul in 1640 under the reign of Sultan Ibrahim.

Bir Müslüman Siyavuş Hatun'a kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Siyavuş Hatun takes out a 6000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Mahmut Beşe, mutawalli of a janissary waqf. She then rents the same house for 370 akçe for a period of six months. A Muslim serves as surety for Siyavuş Hatun. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Tûti Latif Mahallesi'nde sâkine Siyavuş Hatun ibnet-i Abdullah meclis-i şer'-i hatîrde dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinin otuz yedi cemâ'ate mahsûs oda mühimmâtîyçün mevkûf olan nukûda mütevellî olan Mahmud Beşe ibn Haydar mahzarında ikrâr idüp mahalle-i mezbûrede vâki' Arakiyyeci Mehmed Çelebi mülküne ve bir tarafı mahalle-i mezbûr imâmına meşrûta menzil ve bir tarafı Fatıma bint-i Seydi mülki ve taraf-ı râbi'i tarîk-i hâs ile mahdûd mülk menzilimi râyic fi'l-vakt altı bin akçeye istiglâl-i şer'î tarîki üzre mütevellî-i mezbûra bey' ve teslîm ol dahi mâl-i vakf-ı mezbûr ile vakf için minvâl-i muharrer üzre iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûr mütevellî-i mezbûr yedinden tamâmen alup kabz eyledüğimden sonra menzil-i mahdûd-ı mezbûr ba'de't-tahliyeti's-şer'î ve't-tekâbuzı'l-mer'î târîh-i kitâbdan yüz seksen gün tamâmına değin üç yüz yetmiş akçe ücret-i mü'eccele ile mütevellî-i mezbûrdan istîcâr ve tesellüm ol dahi minvâl-i muharrer üzre bana îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î menzil-i mezbûrun derkine ve ücret-i merkûmesine hâzır bi'l-meclis Ahmed Çavuş ibn Mustafa Çavuş emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olmağın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi's-sâdis min Şevvâli'l-mükerrerem li-sene ihdâ ve seb'ine ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hac Mustafa ibn Sinan, el-Hâc Musa ibn Hasan, Ali Bey el-hayyat, Korıcı Mustafa Çelebi, Mehmed Çelebi ibn Mustafa, Hasan Beşe er-râcil, Keresteci Hacı Hamza.

473 - 1661 (1071) İstanbul 9: 35b/1 Dava / Adjudication

Defterdar Ahmet Çelebi Mahallesi sakinlerinden olup vefat eden Yahya Bey'in mirası eşi Ümmühani, kızları Ayşe ve Havva ile oğulları İsmail ve Halil'e kalır. Merhumun çocuklarının vasi ve vekili olan Mehmet Ağa, merhumun mirasına el koyan Ümmühani karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet Ağa, Yahya Bey'in altı ay önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla kendisine 500 kuruşa sattığını, sonra da aynı evi bir yıllığına 75 kuruşa kiraladığını belirtir. Yahya Bey söz konusu evde altı ay oturduktan sonra vefat etmiştir. Dolayısıyla Mehmet Ağa, 500 kuruşluk anapara ile altı aylık kira 37,50 kuruşun Ümmühani'den alınmasını ister. Ümmühani söylenenleri reddeder. Ancak Mehmet Ağa, mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle tezini kanıtlar. Son olarak mahkeme, Mehmet Ağa'nın merhumdan hiç para almadığına yemin etmesini ister. O da yemin ederek davayı kazanır.

The estate of the late Yahya Bey, a resident of the Defterdar Ahmet Çelebi neighborhood, falls to his wife Ümmühani, his daughters Ayşe and Havva, and his sons İsmail and Halil. Mehmet Ağa, legal agent and guardian of the decedent's children, sues Ümmühani, who has confiscated the estate. Mehmet Ağa states that six months earlier Yahya Bey took out a 500 kuruş mortgage (istiglal) on his house from him. He then rented the same house from Mehmet Ağa for 75 kuruş for a period of one year. Yahya Bey passed away after residing in the house for six months. Mehmet Ağa thus wants Ümmühani to pay 500 kuruş for the initial loan and 37.5 kuruş for six months' rent. The defendant Ümmühani rejects Mehmet Ağa's testimony. The plaintiff Mehmet Ağa proves his claim through witness accounts. Finally, the court asks Mehmet Ağa to state under oath that he never received a payment from the decedent. The plaintiff Mehmet Ağa takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i İstanbul'da Defterdâr Ahmed Çelebi Mahallesi ahâlisinden olup bundan akdem fevt olan Yahya Bey bin Meh-

med’in verâseti zevce-i metrûkesi Ümmühani bint-i Abdullah nâm hâtun ile sulbiyye kebîre kızları Âişe ve Havvâ’ya ve sulbî kebîr oğulları İsmail ve Halil nâm sağîrlere münhasıra olduğu şer’an zâhir ve müte’ayyin ve mezbûre Ümmühani Hatun sadrî oğullarından sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer’den vasî nasb olunup ve sadriyye kızları mezbûretân Âişe ve Havvâ taraflarından husûs-ı âti’z-zikre vekîl olup zâtlarını ma’rifet-i şer’iyye ile ârifân Osman Bey bin Sinan ve İbrahim Beşe bin Ivaz şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olduğu mütehakkık ve mübeyyen olduktan sonra mahalle-i mezbûre ahâlisinden işbu sâhibü’l-vesîka Mehmed Ağa bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer’de müteveffâ-yı mezbûrın muhallefâtına bi’l-asâle ve bi’l-vesâye ve bi’l-vekâle vâzı’u’l-yed olan mezbûre Ümmühani Hatun mahzarında üzerine da’vâ ve takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûr hâl-i huyûtında benden beş yüz kıt’a riyâlî guruş iktirâz ve kabz ve mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki’ ma’lûmü’l-hudûd mülk menziline bi-tarîki’l-istiglâl yedimde rehn ve teslîm idüp ba’dehû bir sene tamâmına dek yetmiş beş riyâlî guruş müctemi’ olup kable’l-edâ fevt olmağla hâlen meblağ-ı mezkûr beş yüz guruş ile ücret-i menzil olan otuz yedi buçuk riyâlî guruş muhallefât-ı vâfiyyesinden taleb iderim su’al olunsun didikde gıbbe’s-su’âl ve’l-inkâr müdde’î-i mezbûrdan müdde’âsını mübeyyine beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden olup mahalle-i mezbûrede sâkin Osman Bey bin Sinan ve İbrahim Beşe bin Ivaz nâm kimesneler li-ecli’s-şehâde meclis-i şer’a hâzırân olup isrû’l-istişhâd fi’l-vâki’ müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayâtında müdde’î-i mezbûrdan beş yüz riyâlî guruş iktirâz ve kabz idüp mukâbelesinde menzil-i mezkûrı yedinden bi-tarîki’l-istiglâl rehn ve teslîm idüp yine menzil-i mezkûrı bir sene tamâmına dek müdde’î-i mezbûrdan yetmiş beş riyâlî guruşa isticâr ve altı ay tasarruf idüp fevt olmağla müdde’î-i mezbûrın cihet-i karzdan beş yüz riyâlî guruş ve ücret-i menzilden dahi otuz yedi buçuk riyâlî guruş hakkı müteveffâ-yı mezbûrın zimmetinde kaldı biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer’iyye eylediklerinde gıbbe’t-ta’dîl ve’t-tezkiyye şehâdetleri makbûle olduktan sonra müdde’î-i mezbûr karzdan ve ücret-i

menzilden cem'an beş yüz otuz yedi buçuk guruş küllen ve ba'zan müteveffâ-yı mezbûrdan hayâtında ahz ü kabz ve istîfâ itmeyüp ve cihet-i şer'yyeden bir vechile zimmetini ibrâ eylemediğine yemîn teklîf olundıkda ol dahi alâ vefki'l-mes'ûl yemîn-i bi'llâhi te'âlâ itmeğin mûcebiyle ba'de'l-hükm mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâdis min Zilka'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf Şühûd

El-Hac Mustafa bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Mustafa, Selim Beşe bin Abdullah, Veli bin Süleyman, Veli bin Mahmud.

474 - 1661 (1071) İstanbul 9: 36a/1 Tescil işlemi / Registration

Neslişah Sultan Mahallesi sakinlerinden Hüseyin Beşe, merhum Halil'in kızları Rukiye ve Ümmühanî'nin vasisi Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Hüseyin Beşe, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Mehmet Çelebi'ye 52 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Hüseyin Beşe, sattığı evi bir yılığına 7 kuruş ve 90 akçe kira karşılığında kiralar. Mehmet Çelebi söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Hüseyin Beşe, a resident of the Neslişah Sultan neighborhood, is in court with Mehmet Çelebi, guardian of Rukiye and Ümmühanî, daughters of the late Halil. Hüseyin Beşe takes out a 52 kuruş mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Çelebi. He then rents the same house for 7 kuruş and 90 akçe for a period of one year. Mehmet Çelebi corroborates the transactions. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Neslişah Sultan Mahallesi'nde sâkin Hüseyin Beşe bin Mehmed nâm râcil meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımüt-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sükkânından iken bundan akdem vefât iden Halil nâm kimesnenin sulbiyye sağîre kızları Rukiye ve Ümmühanî nâm sağîrelerin kibel-i şer'den mansûb vasîsi olan işbu râfi'ü'l-vesîka Mehmed Çelebi bin Ebubekir mah-

zarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Canfedâ nâm hâtun mülküne ve bir tarafı aşçı Mehmed Ağa mülküne ve bir tarafı Abdullah Efendi mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî mülk menzilimi bi-tarîki’l-istiglâl vasî-yi mezbûra elli iki kıt’a esedî guruşa bey’ ve teslîm ol dahi sağîretân-ı mezbûretânın malları ile iştirâ ve tesellüm ve kabûl eyleyüp semeni olan meblağ-ı mezbûr elli iki esedî guruşu vasî-yi mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eylediğimden sonra yine menzil-i mezbûr ba’d’e’t-tahliyyeti’ş-şer’iyye târih-i kitâbdan bir sene tamâmına dek vasî-yi mezbûr menzil-i mahdûd-ı mezkûrî yedi kıt’a esedî guruş ile doksan akçeye bana îcâr ben dahi minvâl-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledim didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’l-hâmis min Zilka’deti’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

El-Hac Mehmed Çelebi el-müezzîn, el-Hâc Hasan Çelebi bin Mehmed, Mustafa Beşe bin Abdullah, Mehmed Beşe çukadâr, Ahmed Efendi.

475 - 1661 (1071) İstanbul 9: 40a/2 Tescil işlemi / Registration

Abdullah Efendi, bir yeniçeri vakfının mütevellisi olan Sinan Bey’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1200 riyali kuruşa satar. Abdullah Efendi, aynı evi daha sonra vakıftan 30 aylığına 450 riyali kuruşa kiralar. Söz verdiği kira bedelini ödemediği durumda evin başka bir kişiye satılabileceğine Hasan Efendi kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Abdullah Efendi takes out a 1200 riyali kuruş mortgage (istiglal) on his house from Sinan Bey, mutawalli of a janissary waqf. He then rents the same house from the waqf for 450 riyali kuruş for a period of 30 months. Hasan Efendi provides surety that if Abdullah Efendi fails to pay the rent, the house can be sold to someone else. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Ördek Kasab Mahallesi'nde sâkin fahr-i kuzâtî'l-İslâm Abdullah Efendi ibn el-Hâc Nuh meclis-i şer' de dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinin altmış sekizinci cemâ'atine mahsûs oda mühimmâtıyçün mevkûf nûkûda bi'l-fi'l mütevellî olan işbu râfi'ü'l-kitâb Sinan Bey ibn Hasan el-Yesârî mahzarında ikrâr ve itirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâkî bir tarafı mütevellî-i mezbûr mülküne ve bir tarafı Solak Mustafa Çelebi mülküne ve bir tarafı yeni bağçe ve bir tarafı tarîk-ı 'âmma müntehî mülk menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâf-feti'l-hukûk ve'l-murâfik mezbûra istiglâl-i şer'î tarîki üzre bin iki yüz riyâlî guruşa bey' ve teslim ve ol dahi minvâl-i muharrer üzre mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrî tamâmen yedinden alup kabz eylediğimden sonra menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyeti's-şer'î ve't-tekâbuzi'l-mer'î târîh-i kitâb senesi Zilhiccesi guresinden otuz ay tamâmına değin mütevellî-i mezbûrdan dört yüz elli riyâlî guruş ücret-i mü'eccele ile isticâr ve tesellüm ol dahi minvâl-i muharrer üzre bana icâr ve teslim eyledi didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mezbûr Abdullah Efendi meclis-i mezbûrda Hasan Efendi ibn Hamza muvâcehesinde ikrâr idüp eğer müddet-i mezbûre tamâmında meblağ-ı mezbûr ile ücret-i merkûmeyi cânib-i vakf-ı mezbûra edâ idemezsem menzil-i mahdûd-ı mezkûrî semen-i misli ile âhara bey' ve semeninden vakf-ı mezbûra olan deynimi ahz ve kabza ve semeni bana îsâle [...] vekîli mazmûnı üzre 'azl-i in'izâlden masûna vekâlet-i devriyye ile mezbûr Hasan Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eyledüm didikde ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdemâtın edâya ta'ahhüd itmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi [boş] min Zilka'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed ibn Mustafa, Mustafa ibn Hasan er-râcil, Ali ibn Hudâvirdi er-râcil, Abdurrahman Efendi ibn Nuh, el-Hâc Ail ibn Abdullah, Şahin ibn Mehmed.

476 - 1661 (1071) İstanbul 9: 43b/1 Dava / Adjudication

Kasımpaşa'nın Piyalepaşa Mahallesi'nden Seyyit Mustafa Çelebi, merhum Şeyhî Çelebi'nin oğlu Hüseyin'in vasisi olan Kara Mehmet Ağa'nın vekili el-Hac Ebubekir karşısında mahkemeye çıkar. Merhuma 20.000 akçe borcu olmasına karşın Mehmet Ağa'nın kendisinden 23.000 akçe aldığını belirten davacı Mustafa Çelebi, fazladan alınan 3000 akçenin geri alınmasını ister. Mahkeme el-Hac Ebubekir'e görüşünü sorar. El-Hac Ebubekir, Mustafa Çelebi'nin fazladan verdiği 3000 akçenin ana borcun faizi olduğunu öne sürer. Ancak Mustafa Çelebi söz konusu 3000 akçeyi faiz (murâbaha-i şer'îyye olarak ifade ediliyor) olarak vermediğini belirtir. Mahkeme davalı el-Hac Ebubekir'den tezini kanıtlamasını ister. Mahkemeye herhangi bir kanıt sunamayan el-Hac Ebubekir, davacı Mustafa Çelebi'ye yemin ettirilmesini ister. O da fazladan alınan paranın borcun faizi olmadığına yemin ederek davayı kazanır.

Seyyit Mustafa Çelebi, a resident of Kasımpaşa's Piyalepaşa neighborhood, sues el-Hac Ebubekir, legal agent of Kara Mehmet Ağa, guardian of the late Şeyhi Çelebi's son Hüseyin. Stating that Mehmet Ağa collected from him 23,000 akçe in exchange for his 20,000 akçe debt to the decedent, the plaintiff Mustafa Çelebi requests the return of the 3000 akçe excess payment. Questioned by the court, el-Hac Ebubekir characterizes the excess payment as the accrued interest on the initial loan. Mustafa Çelebi denies that interest was paid. The court asks the defendant el-Hac Ebubekir to prove his claim. Failing to provide evidence, el-Hac Ebubekir demands that the plaintiff Mustafa Çelebi take an oath. Mustafa Çelebi wins the case by stating under oath that the excess payment was not interest.

Mahrûsa-i Galata'ya tâbi' kasaba-i Kasımpaşa'da Piyâlepaşa Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Mustafa Çelebi bin Ali meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahmiyye-i İstanbul'da Vefik Şuca'

Mahallesi’nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Şeyhî Çelebi’nin sulbî sağır oğlu Hüseyin’in vasî-yi şer’îsi olan Kara Mehmed Ağa bin Hasan tarafından da’vâ-yı âtiyyede husûmet ve redd ü cevâba vekîl olup Hüseyin bin Mehmed ve el-Hâc Ali bin Ali şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olan el-Hâc Ebubekir bin Mahmud mahzarında üzerine da’vâ idüp sağır-i mezbûr mâlından olmak üzre karz-ı şer’îden zimmetimde yirmi bin akçe deynim var iken vasî-yi mezbûr benden yirmi üç bin akçem almışdır su’âl olunup ziyâdesi olan üç bin akçeyi talep iderin didikde gibbe’s-su’âl vekîl-i mezbûr cevâbında mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi üzerine devr-i şer’î ile ilzâm olunan üç bin akçedir sağır-i mezbûrın masârifine sarf ile deyü müvekkilime rıbh olmak üzre teslîm eylemişdir deyü def’le mukâbele idicek akîbü’l-istintâk mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi meblağ-ı mezbûr üç bin akçeyi üzerine ilzâm olunan murâbaha-i şer’iyyedir deyü müvekkil-i mezbûra rıbh olmak üzre virdüğünü inkâr idicek vekîl-i mezbûrdan def’-i mezbûrını mübeyyine beyyine talep olundıkda ityân-ı beyyineden izhâr-i acz idüp istihlâf itmeğin mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi’ye iddi’â eylediği üç bin akçeyi üzerine devr-i şer’î ile ilzâm olunan rıbhdır deyü vasî-yi mezbûra teslîm itmedüğüne yemîn teklîf olundıkda ol dahi alâ mâ-hüve’l-mes’ûl halefe bi’llâhi’l-aliyyi’l-a’lâ itmeğin mücebince meblağ-ı mezbûr üç bin akçeyi müdde’î-i mezbûr es-Seyyid Mustafa’ya redd ü teslîme vekîl-i mezbûra tenbîh birle mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşer min Zilka’deti’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

Es-Seyyid İbrahim Çavuş bin es-Seyyid Halil, Mustafa bin İsa, Osman bin Abdullah, Pîri bin Hüseyin, Resûl bin Rıdvan.

477 - 1661 (1071) İstanbul 9: 46a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Molla Fenâri Mahallesi sakinlerinden Mehmet Ağa, Hasan Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Ağa’dan önce 260.000 akçe borç aldığını belirten Mehmet Ağa, bu borca ek olarak kumaş

(beyaz boğasi) satışından 220.000 akçe daha borçlandığını söyler. Mehmet Ağa, 480.000 akçelik toplam borcu için evini boşaltarak Hasan Ağa'ya rehin bıraktığını belirtir. Hasan Ağa söylenilenleri doğrular. Son olarak Mehmet Ağa, borcuna Ali Efendi'yi kefil gösterir. Mahkeme yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet Ağa, a resident of the Molla Fenari neighborhood, is in court with Hasan Ağa. Mehmet Ağa states that he took out a 260,000 akçe loan from Hasan Ağa. In addition, he owes him another 220,000 akçe for some fabric (beyaz boğasi). In exchange for his 480,000 akçe debt, he says, he has vacated his house and pawned it to Hasan Ağa. Hasan Ağa corroborates Mehmet Ağa's testimony. Ali Efendi serves as surety for Mehmet Ağa's debt. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde tahrîri iltimas olunmağın savb-ı şer' den mevlânâ Brusevî Ahmed Efendi irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Çıkırcı Kemal Mahallesi'nde zahrû'l-emâsil ve'l-a'yân Hasan Ağa bin el-merhûm Hüseyin Ağa'nın menziline varup zeyl-i rakîmde muharrerü'l-esamî olan müslimîn huzûrunda akd-i meclis-i şer' eyledikde mahmiyye-i merkûmede Molla Fenâri Mahallesi ahâlisinden fahrû'l-akrân Mehmed Ağa bin Ali meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda râfi'-i hâze'l-kitâb mûmâ-ileyh Hasan Ağa mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp mûmâ-ileyh Hasan Ağa'ya zimmetimde cihet-i karz-ı şer'îden iki yük altmış bin akçe ve yedinden müşterâ ve makbûzım olan dokuz yüz otuz sekiz toplı [?] beyaz boğasi semeninden dahi târih-i kitâbdan üç yüz altmış gün tamâmına mü'eccel ve mev'ûd iki yük yirmi bin akçe min haysi'l-mecmû' mûmâ-ileyh Hasan Ağa'ya zimmetimde dört yük seksen bin akçe vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynim olup mukâbelesinde zikr olunan Molla Fenâri Mahallesi'nde vâki' bir tarafd an el-Hâc Yusuf bin Ali mülküne ve bir tarafd an yeniçeri odalarından ellinci cemâ'at odasına ve bir tarafd an bâzârkâr odaları demekle ma'rûf odalara ve bir tarafd an ba'zan Mehmed Çelebi mülküne ve ba'zan el-Hâc Süleyman mülküne ve ba'zan tarîk-i

hâssa müntehî dâhiliyye ve hâriciyye büyût-ı müte'addideyi müşte-mil mülk menzilimi ba'de't-tahliyyeti's-şer'iyye mûmâ-ileyh Hasan Ağa'nın yedine rehn vaz' ve teslim ol dahi irtihân ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î meblağ-ı mezkûr dört yük seksen bin akçeye mahmiyye-i mezbûrede Hüsrev Paşa türbesi kurbünde sâkin hâzır bi'l-meclis zahr-ı erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Ali Efendi ibn Hüseyin tarafeynden emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha ile kefil oldukda hakikat-i hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü terkîm ba'dehû ma'an irsâl olunan Mehmed bin İbrahim ile meclis-i şer'a gelüp alâ vukûihî inhâ ve tefhîm idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Zilka'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Fahrü'l-a'yân Ahmed Efendi ibn Abdurrahman, Merd-i Hudâ Mehmed Efendi ibn imâm-ı Mesih Paşa, el-Hâc Mehmed Beşe bin Mahmud, Mehmed Efendi ibn Hamza, Osman Ağa bin Mehmed, Mehmed Çelebi ibn Ahmed, el-Hâc Mehmed Ağa kethüdâ-yı Muslihiddin Ağa, Ali Beşe oda-i sekbânân.

478 - 1661 (1071) İstanbul 9: 52b/3 Dava / Adjudication

Atik Ali Paşa Mahallesi'nden Mehmet Beşe, Ahmet Çelebi karşısında mahkemededir. Mahallede bulunan bir arsayı Mehmet Ağa'dan 3000 akçeye satın aldığını belirten Mehmet Beşe, Ahmet Çelebi'nin söz konusu arsayı Kürekçi Anastaş'tan istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satın aldığını öne sürerek kendisine engel olmasından şikâyetçi olur. Mahkeme, Ahmet Çelebi'ye görüşünü sorar. Mehmet Beşe'ye arsayı Mehmet Ağa'nın sattığını doğrulayan Ahmet Çelebi, bundan sonra Mehmet Beşe'ye bu arsayla ilgili dava açmayacağını söyler.

Mehmet Beşe, a resident of the Atik Ali Paşa neighborhood, sues Ahmet Çelebi. The plaintiff states that for 3000 akçe he bought from Mehmet Ağa a plot in the same neighborhood. He now

complains that Ahmet Çelebi is preventing him from using the house, on the ground that oarsman (kürekçi) Anastaş mortgaged (istiglal) its plot to him. Questioned by the court, Ahmet Çelebi admits that Mehmet Ağa sold the plot in question to Mehmet Beşe. He also states that he will not sue Mehmet Beşe again regarding the plot.

Mahmiyye-i İstanbul'da Ali Paşâ-yı Atik Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi'ül-kitâb Mehmed Beşe bin Ahmed nâm râcil meclis-i şer'-i hatîrde mahmiyye-i mezbûrede vâki' Mehmed Ağa Mahallesi'nde sâkin Ahmed Çelebi bin Halil nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûre Ali Paşâ-yı Atik Mahallesi'nde vâki' iki tarafı Kerîme Hâtun mülki ve bir tarafı Merdo ve Yamandi veresesı mülkleri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk arsa-i hâliyyeyi bundan akdem işbu hâzır bi'l-meclis Mehmed Ağa bin Abdülmennan nâm kimesneden üç bin akçeye iştirâ idüp mülk-i mahzım olmuşiken mezbûr Ahmed Çelebi gâ'ib anî'l-meclis Kürekci Anastaş nâm zimmî hudûd-ı mezbûr ile mahdûd olan arsa-i hâliyyeyi bana istiglâl tarîki üzre bey' eylemişdir deyü tasarrufıma mâni' olur su'âl olunup takrîri tahrîr ve yedime def' ve teslîm olunması ma'tlûbımdır didikde gibbe's-su'âl mezbûr Ahmed Çelebi cevâbında fi'l-vâki' mezbûr Mehmed Beşe hudûd-ı mezkûr ile mahdûd olan arsa-i hâliyyeyi işbu merkûm Mehmed Ağa'dan bundan akdem meblağ-ı mezbûra iştirâ idüp gâ'ib-i mezbûr Kürekci Anastaş bana istiglâl itdüğü ma'lûmım değildir benim arsa-i mezbûrede vechen mine'l-vücûh alâka ve medhalim yokdır husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ dahi idersem lede'l-hükâmî'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasun didikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Zilka'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Mustafa Efendi bin Duran el-imam, Durmuş bin Ramazan, Mehmed bin Mustafa, Mustafa Efendi bin Muharrem, Mehmed Efendi bin Mustafa el-kâdı, Halil Beşe bin İbrahim, Hasan Çelebi bin el-müezzin.

479 - 1661 (1071) İstanbul 9: 55a/1 Tescil işlemi / Registration

Atik Ali Paşa Mahallesi sakinlerinden olup vefat eden Emine Hatun’un üç kızının vasisi olan babaları Şeyh Sadık Efendi’nin vekili Ahmet Efendi, Murtaza Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Murtaza Efendi, altı ay önce Kefeli Mahallesi’ndeki evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Şeyh Sadık Efendi’ye 410 kuruşa satmış, sonra da aynı evi 30,75 kuruşa Şeyh Sadık Efendi’den altı aylığına kiralamıştır. Şeyh Sadık Efendi ödemeyi kızlarının parasından yapmıştır. Şimdi kira süresi dolmuştur. Ahmet Efendi, Murtaza Efendi’nin anapara ile kiralari ödediğini, dolayısıyla söz konusu evi rehinden çıkardığını söyler.

Ahmet Efendi is the legal agent of Şeyh Sadık Efendi, father and guardian of the three daughters of the late Emine Hatun, a resident of the Atik Ali Paşa neighborhood. The legal agent appears in court with Murtaza Çelebi. Six months earlier Murtaza Çelebi took out a 410 kuruş mortgage (istiglal) from Şeyh Sadık Efendi on his house in the Kefeli neighborhood. He then rented the same house from Şeyh Sadık Efendi for 30.75 kuruş for a period of six months. Şeyh Sadık Efendi paid for the house out of his daughters’ funds. The rent period is over. Ahmet Efendi states that Murtaza Çelebi has repaid both the initial loan and six months’ rent. The house is thus released from pawn.

Dârü’s-saltanatı’s-seniyye-i Kostantiniyyeti’l-mahmiyyede Ali Paşâ-yı Atik Mahallesi’nde sâkin iken bundan akdem fevt olan Âmine Hatun ibnet-i Sadi Efendi’nin sadriye sağire kızları Rukiye ve Safiye ve Fâtıma’nın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer’den mansûb vasîleri olan babaları Zâkirzâde dimekle şehîr umdet-i meşâyihî’l-kirâm Şeyh Sâdık Efendi tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekîl Mustafa Efendi bin Ramazan ve Süleyman Dede bin Mehmed şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olan fahrü’l-müderresîn Ahmed Efendi bin Musa meclis-i şer’-i hatîrde işbu bâ’isü’r-rakîm Murtaza Çelebi bin el-merhûm Mustafa Efendi mahzarında

bi'l-vesâye ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr Murtaza Çelebi mahmiyye-i mezbûrede Kefeli Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Kabasakal Derviş tasarrufunda olan vakf odalara ve üç tarafı tarîk-i âmma müntehî mülk menziline târih-i kitâb senesi şehri guresinde müvekkilim mûmâ-ileyhe bi-tarîki'l-istiglâl dört yüz on kıt'a riyâlî guruşa bey' ve teslîm ol dahi bi'l-vesâye sığârât-ı mezbûrât malları ile iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm ve def'-i semen eyledikden sonra menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyyeti's-şer'iyye târih-i mezbûrdan altı ay tamâmına değin otuz gurus ile üç rub' gurus mezkûr Murtaza Çelebi müvekkilim mezbûrdan istîcâr ve kabûl idüp ol dahi îcâr ve tesellüm itmişidi el-hâletü hâzihî aslı mâl olan meblağ-ı mezbûr dört yüz on gurus ile ücret-i mesfûreyi merkûm Murtaza Çelebi yedinden vekâletim hasebiyle bi't-tamâm ahz ü kabz idüp menzil-i mezbûrî fekk-i rehn eyledim didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-işrîn min Zilkâ'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Es-Sâbıkûn.

480 - 1661 (1071) İstanbul 9: 57b/4 Tescil işlemi / Registration

Kumkapı'daki Süleyman Ağa Mahallesi'nin sakinlerinden Yamandi, merhum el-Hac Ömer'in küçük oğlu Ahmet'in vasisi el-Hac Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Yamandi, bir yıl önceki büyük yangında yanan evinin arsasını istiglal (ipotek, rehin) yoluyla el-Hac Mustafa'ya 10.000 akçeye satar. Bu işlemin ardından Yamandi, aynı arsayı vasi el-Hac Mustafa'dan bir yıllığına 2000 akçeye kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Yamandi, a resident of Kumkapı's Süleyman Ağa neighborhood, is in court with el-Hac Mustafa, guardian of Ahmet, the late el-Hac Ömer's younger son. Yamandi takes out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) from el-Hac Mustafa on the plot of his house destroyed in a fire one year ago. He then rents the same plot from

el-Hac Mustafa for 2000 akçe for a period of one year. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul’da Kumkapu kurbünde Süleyman Ağa Mahallesi’nde mütemekkin Yamandi veled-i Laskari nâm zimmî meclis-i şer’-i hatîrde Aksaray kurbünde Koğacılar Mahallesi’nde bundan akdem vefât iden el-Hâc Ömer nâm kimesnenin sulbî sağır oğlu Ahmed’in vasî-yi muhtârı olan işbu râfi’ü’l-kitâb el-Hâc Mustafa bin el-Hâc Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir taraftan kılıccı Yagop nam Ermeni mülküne ve bir taraftan yine benim âhar mülküm ve iki taraftan tarîk-i âmma müntehî olup harîk-i kebîrde muhterik olan mülk menzil arsamı vasî-yi mezbûra on bin akçeye istiglâl-i şer’î tarîki üzre bey’ ve teslim ol dahi minvâl-i muharrer üzre sağır-i mezbûr mâlî ile iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûr on bin akçeyi tamâmen vasî-yi mezbûr yedinden alup kabz eylediğimden sonra arsa-i mezkûreyi vasî-yi mezbûrdan târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına dek iki bin akçe ücret-i mü’eccele ile istîcâr ve tesellüm ve mezbûr el-Hâc Mustafa dahi bana îcâr ve teslim eyledi didikde mukırr-ı mezbûr kelimât-ı muharreresinde vasî-yi mezbûr vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk itmeğin mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’l-‘işrîn min Zilka’deti’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûd

Es-Sâbikûn

481 - 1661 (1071) İstanbul 9: 60b/1 Tescil işlemi / Registration

Manisalı Çelebi Mahallesi sakinlerinden Afife Hatun, yanmış evinin arsasını Kadı Alaettin Vakfı’nın mütevellisi Mehmet Hali-fe’ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 79 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Afife Hatun, sattığı arsayı mütevelliden 1335 akçeye bir yıllığına kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Afife Hatun, a resident of the Manısalı Çelebi neighborhood, takes out a 79 kuruş mortgage (istiglal) on the plot of her house destroyed in a fire, from Mehmet Halife, mutawalli of the Kadı Alaettin Waqf. She then rents the same plot from the mutawalli for 1335 akçe for a period of one year. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Mağnisalı Çelebi Mahallesi'nde sâkine Afife Hatun ibnet-i el-Hâc Mehmed meclis-i şer'-i hatîrde mahmiyye-i mezbûrede vâki' Kadı Alâeddin Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed Halife bin Mehmed mahzarında ikrâr idüp akd-i âtî sudûrına değin silk-i mülkimde olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Mehmed Çelebi nam kimesne mülki ve bir taraftan Ali Bey Vakfı'na ve bir taraftan âhar mülkime ve bir taraftan tarîk-i âmma müntehî ve mahdûd bi'r-i mâ'i müştemil muhterik mülk menzil arsamı bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık mütevellî-i mezbûra yetmiş dokuz kıt'a riyâlî guruşa istiglâl-i şer'î tarîki üzre bey' ve teslîm ol dahi mâl-ı vakf-ı mezbûr ile vakf-ı mâl için iştirâ ve tesellüm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrı yedinden ahz ü kabz eylediğimden sonra arsa-i mezbûreyi târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mütevellî-i mezbûrdan bin üç yüz otuz beş akçe ücret-i mü'eccele-i mev'ûde ile istîcâr ve tesellüm ol dahi minvâl-i muharrer üzre arsa-i mezkûreyi bana îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-'işrin min Zilka'deti'ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf Şühûd

Fahrü'l-kuzât Salih Efendi ibn [boş], fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi ibn [boş], Gemici Ali Çelebi, Rıdvan bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Hüseyin bin Ebubekir ve gayruhum.

482 - 1661 (1071) İstanbul 9: 61a/4 Dava / *Adjudication*

İstanbul'un Bucakbağı Mahallesi'nden İbrahim Çelebi, Save adlı Ermeni karşısında mahkemeye çıkar. İbrahim'in iki yıl önce

Save’ye sattığı kimi eşyanın ücretinden Save’de 4000 akçe alacağı kalmış, Serkis adlı Ermeni de bu borca kefil olmuştur. Save bu borcu için Nişancı Mehmet Vakfı’ndan kiraladığı evinin üçte bir hissesini İbrahim’e devretmiş (tefviz etmiş), ancak İbrahim evdeki hissesini alamadan çıkan bir yangında söz konusu ev harap olmuştur. Mahkemeye bu durumdan dolayı devretme işleminin geçersiz olduğunu kanıtlayan bir fetva sunan İbrahim, Save’den 4000 akçenin alınmasını ister. Mahkeme Save’ye görüşünü sorar. O da söylenenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme borcunu ödemesi konusunda Save’yi uyarır.

İbrahim Çelebi, a resident of İstanbul’s Bucakbağı neighborhood, sues Save, an Armenian. Save owes İbrahim 4000 akçe for some furniture he bought two years ago. Serkis, another Armenian, served as surety for Save’s debt. In exchange for the debt, Save transferred (tefviz) to İbrahim a one-third share of a house that he rented from the Nişancı Mehmet Waqf. However, the house was destroyed in a fire before İbrahim received his share. Presenting to court a fatwa indicating that the fire annulled the transfer, İbrahim demands a payment of 4000 akçe. Questioned by the court, Save corroborates İbrahim’s testimony. In conclusion, the court instructs Save to settle his debt.

Mahmiye-i İstanbul’da Yedikule kurbünde Bucakbağı Mahallesi’nde sâkin işbu bâ’isü’l-kitâb İbrahim Çelebi bin Üveys nam kimesne mahfil-i kazâda Save nam Ermeniye muvâcehesinde üzerine da’va ve takrîr-i kelam idüp tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûre Save zimmetinde yedimden müşterâ ve makhbûz levn ve cinsi beynimizde malûm esvâb bahasından dört bin akçe hakkım olup meblağ-ı mezbûra gâyib anî’l-meclis Serkis veled-i Çakmak nam Ermeni kefil bi’l-mâl olduğundan ma’adâ meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i mezkûrede Soğan Ağa Mahallesi’nde vâki Nişancı Mehmed Paşa Vakfı’ndan icâre-i mu’accele ve mü’eccele-i ma’lûmeteyn ile lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma’lûmü’l-hudûd menzilde olan üç sehimden bir sehm hisse-i

şer'îyyesini bi-tarîki't-tefvîz-i bi'l-vefâ ma'rifet-i mütevellî-i vakf-ı mezbûr ile dört bin akçe mukâbelesinde ferâğ ve tefvîz idüp lakin menzil-i mezbûrî bana teslim itmedin bin yetmiş Zilkâ'desinin on altıncı gününde vâki' harîk-i kebîrde menzil-i mezkûr bi'l-küllîye muhterik olmağla menzil-i mezkûrî mezbûre Save'nin bana ferâğı sahih olmaduğina yedimde fetvâ-yı şerîfe olmağın mücebince meblağ-ı mezbûr dört bin akçeyi mezbûre Save'den talep iderin sual olunsun didikde gibbe's-suâl mezbûre Save cevâbında fi'l-hakîka menzil-i mezkûr târih-i mezbûrda vech-i mübeyyen üzre müdde'î-i mezbûra tefvîz-i bi'l-vefâ ve ma'rifet-i mütevellî ile dört bin akçe bedel mukâbelesinde ferâğ ve tefvîz eyledim lakin menzil-i mezkûrî mezbûr İbrahim Çelebiye teslim itmedin zikri mürûr iden harîkde muhterik olmuştur didikde mücebince meblağ-ı mezbûr dört bin akçeyi merkûm İbrahim Çelebi'ye edâ ve teslîme mezbûre Save'ye tenbîh-i birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Zilkadeti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Mehmed Efendi, Mehmed Halife el-kâyim-i sancakdâr, Bekir Bey bin Mustafa, Şükrullah bin Mustafa

483 - 1661 (1071) İstanbul 9: 74b/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Efendi, merhum Ömer Ağa'nın çocukları Mehmet ile Fatma'nın vasisi İsmail Çelebi'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 360 esedi kuruş ile 140 riyalı kuruş karşılığında satar. Bu işlemin ardından Mehmet Efendi, sattığı evi İsmail Çelebi'den yıllık 140 riyalı kuruştan bir yıllığına kiralar. İki kişi Mehmet Efendi'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mehmet Efendi takes out a 360 esedi kuruş and 140 riyalı kuruş mortgage (istiglal) on his house from İsmail Çelebi, guardian of Mehmet and Fatma, children of the late Ömer Ağa. Then, he rents the same house from İsmail Çelebi for 140 riyalı kuruş

for a period of one year. Two persons serve as surety for Mehmet Efendi and his debt. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde tahrîri içün gibbe'l-iltimâs kibel-i şer'-i mutahhardan mevlânâ Keşfî Mustafa Efendi irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Macuncı Çarşusu kurbünde Sarı Nasuh Mahallesi'nde vâki' mukâbele halîfelerinden fahrü'l-a'yân Mehmed Efendi bin Mehmed'in sâkin olduğu menziline varup zeyl-i sahîfede muharrerü'l-esâmî olan müslimîn huzûrunda akd-i meclis-i şer'-i hatîr eyledikde mezbûr Mehmed Efendi meclis-i ma'kûd-ı mezbûrede bundan akdem donanmâ-yı hümayûn ağası olup garîkan fevt olan merhûm Ömer Ağa bin Mehmed'in sulbî oğlu Mehmed ve sulbiyye kızı Fâtıma nâm sağîrlerin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den mansûb vasîleri olan fahrü'l-a'yân işbu bâ'isü'l-kitâb İsmail Çelebi bin Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp silk-i mülkümde münselik olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı vâlidem Rabi'a Hatun mülki ve bir tarafı Mîrâhor Mektebi ve iki tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd hâricen ve dâhilen büyût-ı müte'addideyi hâvî menzilimi bi-cümleti't-tevâbî ve'l-levâhık ve kâffetü'l-menâfî ve'l-mürâfık merkûm İsmail Çelebi'ye bi-tarîki'l-istiglâl her biri dokuzar dirhem tâmmü'l-vezn ve sahîhü'l-ayâr üç yüz altmış kıt'a riyâlî gurus ile yüz kırk aded esedî gurus ile yüz kırk aded esedî gurus bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslîm ol dahi sağîrân-ı merkûmân malları ile iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı merkûm üç yüz altmış riyâlî gurus ile yüz kırk esedî kuruşu vasî-yi merkûm İsmail Çelebi yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledikden sonra vasî-yi merkûm İsmail Çelebi'den menzil-i mahdûd-ı merkûmı ba'de't-tahliyyeti's-şer'î ve't-tekâbuzi'l-mer'î târih-i kitâbdan üç yüz altmış gün tamâmına değin yüz kıt'a riyâlî gurus istîcâr ve kabûl idüp ol dahi vech-i muharrer üze îcâr ve tesellüm eyledi didikde gibbe't-tasdikî's-şer'î merkûm Mehmed Efendi'nin vâlideşi olup zâtı mahalle-i mezbûre sükkânından Musallî Çelebi ibn Osman ve Piyale Bey ibn Abdullah nâm kimesneler ta'rifleri ile mu'arrefe olan Rabi'a Hatun ibnet-i Davud ile sipâhîler bölük çavuşı olan Mehmed Ağa bin Osman menzil-i mahdûd-ı mezbûrın

derkine ve ücret-i lâzimesine kefâlet-i sahîha-i şer'îyye ile kefiller olmağın vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'dehû ma'an irsâl olunan Mustafa bin İsa ve Mehmed bin Ramazan ile meclis-i şer'a gelüp alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis min Zilhicce-ti'ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Mefharü'l-erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Mehmed Efendi ibn Hüseyin, Ömer Ağa bin Mehmed, Ramazan Beşe bin Cafer er-râcil, Halil Çelebi bin İsmail, Halil Beşe bin Mustafa, el-Hâc Piyale Bey bin Abdullah, Musa Beşe bin Mehmed, Süleyman Çelebi bin Abdullah, Seyyid Yusuf bin Abdullah.

484 - 1661 (1071) İstanbul 9: 74b/3 Tescil işlemi / Registration

Eski Anadolu Beylerbeyi merhum Çuvalcı Hasan Paşa'nın eşi Emetullah Hatun, Kara Çelebizade Mahmut Efendi Medresesi Vakfı'na mütevellî olan Cafer Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 950 kuruşa satar. Emetullah Hatun bu satışa ek olarak Eyüp'teki bir tarlasını toprak sahibinin (sâhib-i arz) izniyle yine Cafer Çavuş'a 50 kuruşa devreder. Daha sonra Emetullah Hatun, sattığı evi Cafer Çavuş'tan 75 kuruşa altı aylığına kiralar. Emetullah Hatun'a kardeşi Mehmet Ağa kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Emetullah Hatun, wife of the late Çuvalcı Hasan Paşa, former governor-general (beylerbeyi) of Anatolia, takes out a 950 kuruş mortgage (istiglal) on her house from Cafer Çavuş, mutawalli of the Kara Çelebizade Mahmut Efendi School Waqf. In addition, for 50 kuruş, Emetullah Hatun transfers to Cafer Çavuş a field in Eyüp with the permission of the landowner (sâhib-i arz). She then rents the same house from Cafer Çavuş for 75 kuruş for a period of six months. Her brother Mehmet Ağa serves as surety for Emetullah Hatun. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da kable’l-harîk Sofılar Mahallesi’nde ve hâlâ Altımermer’de sâkine ‘umdetü’l-muhadderât zübdetü’l-muvakkarât Emetullah Hâtun ibnet-i Ahmed Efendi meclis-i şer’de mahmiyye-i mezbûrede vâki’ merhûm Kara Çelebizâde ibnü’l-Mufaddal Mahmud Efendi’nin medresesi evkâfına bi’l-fi’l mütevellî olan hâfız-ı hâze’l-kitâb fahrü’l-akrân Cafer Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp sâbıkan Anadolu Beylerbeyisi olup bundan akdem müteveffâ olan zevcim mezbûr Çuvalcı Hasan Paşa’dan hâl-i sıhhatinde iştirâ eylediğim Havâss-ı ‘Aliyye Kazâsına tâbî’ İncili (?) nâm karye kurbünde vâki’ lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma’lûmü’l-hudûd çiftlik ta’bîr olunur büyût-ı müte‘ad-dide ve dâhilinde mevcûd olan mecmû’-ı âlât-ı zirâ’ati ve yetmiş ırgadlık cemî-i mülk bâğçe ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmi-reyi hâvî hadîkayı müştemil mülk menzilimi mütevellî-i mezbûr Cafer Çavuş’a dokuz yüz elli kıt’a riyâlî guruşa bi-tarîki’l-istiglâl bey’ ve teslîm ol dahi vech-i muharrer üzre mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyleyüp karye-i mezbûre sınırı dâhilinde ma’lûmü’l-hudûd ve’l-makta’ tarlalarımı dahi sâhib-i ‘arz ma’rifeti ve tefvîz-i bi’l-vefâ tarîki ile elli kıt’a riyâlî kebîr guruş mukâbelesinde mezbûr Cafer Çavuş ferâğ ve tefvîz ol dahi vech-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl idüp semen-i mezbûr dokuz yüz elli kıt’a guruş ile bedel-i tefvîz olan elli kıt’a guruş ki cem’an bin kıt’a mezbûrû’n-nakd riyâlî guruş mütevellî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledikten sonra zikr olunan çiftliği ba’de’t-tahliyeti’ş-şer’iyye ve’t-tekâbuzî’l-mer’î târîh-i kitâbdan altı ay tamâmına değin mütevellî-i mezbûr yetmiş beş riyâlî kebîr guruşa yine bana îcâr ben dahi vech-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledüm zikr olunan çiftliğin derkine işbu hâzır bi’l-meclis li-ebeveyn karındaşım Mehmed Ağa emr ve kabûli hâvî bir kefâlet-i sahiha ile kefil oldum didikde gibbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâdis min Zilhiccetî’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Efendi ibn Abdülkadir, Ahmed Efendi ibn el-müder-ris, Arabacı Ali Ağa ibn Abdullah, fahrü’l-müderrişin Mustafa

Efendi ibn Ahmed başkâtib, Hüseyin Bey ibn Abdullah, Hasan Efendi ibn el-kâdî, Mustafa Efendi ibn el-kâdî, Muharrem Çavuş ibn Abdullah

485 - 1661 (1071) İstanbul 9: 77b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Cebecibaşı Mahallesi'nden Hüseyin Ağa, Ebubekir Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hüseyin Ağa, eşi Gülgün Hatun'un Emur Buhari Vakfı'ndan yıllık 300 akçeye kiraladığı (mukataa) arsa üzerine bir ev yaptırmıştır. Şimdi Hüseyin Ağa, bu evi istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Ebubekir Ağa'ya 2700 kuruşa satar, sonra da aynı evi Ebubekir Ağa'dan 300 kuruş karşılığında dört aylığına kiralar. Gülgün Hatun, Hüseyin Ağa'ya kefil olur. Hüseyin Ağa, kira süresi bitiminde borcunu ödeyemezse söz konusu evi satarak borcunu ödemesi için Veli Çelebi'yi vekil olarak atar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Hüseyin Ağa, a resident of the Cebecibaşı neighborhood, is in court with Ebubekir Ağa. Hüseyin Ağa had a house erected on a plot that his wife Gülgün Hatun rented (mukataa) from the Emur Buhari Waqf at 300 akçe per annum. He now takes out a 2700 kuruş mortgage (istiglal) on the house from Ebubekir Efendi. Then he rents the same house from Ebubekir Ağa for 300 kuruş for a period of four months. Gülgün Hatun serves as surety for Hüseyin Ağa. Hüseyin Ağa appoints Veli Çelebi as his legal agent to sell the house in order to settle the debt if he fails to do so at the end of the rental period. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer'den mevlânâ Mustafa Efendi ibn Ahmed irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Selim kurbünde Cebecibaşı Mahallesi'nde sâkin Hüseyin Ağa ibn Bünyad'ın menziline varup zeyl-i rakîmde esâmîleri mestûr olan müslimin huzûrunda 'akd-i meclis-i şer'î eyledikde mezkûr Hüseyin Ağa meclis-i ma'kûd-ı

mezbûrda işbu kitâbın sâhibi fahrû'l-emâcid ve'l-a'yân makbûlû's-sudûr ve'l-erkân Ebubekir Ağa ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâkî' arsası merhûm Emir Buhari 'aleyhi rahmeti rabbühü'l-bârî vakfı'na senede üç yüz akçe mukâta'ası olup zevcem Gülgun Hâtun ibnet-i Abdullah'ın mutasarrıfı olduğu bir taraftan Habib Çelebi mülküne ve bir taraftan Mehmed Ağa ibn Ferhad mülküne ve taraftan tarîk-ı 'amma müntehi menzilde mezbûre Gülgun Hâtun'un izni ile kendü malım olmak üzere bundan akdem büyü-tü 'adîde binâ ve ihdâs itmişdim hâlen menzil-i mezbûr 'arsası üzerinde olan cemî'-i ebniye-i memlûkemi kâffe-i hukûk ve murâfıkımı zevcem mezbûre Gülgun Hâtun'un izni ile mûmâ-ileyh Ebubekir Ağa'ya iki bin yedi yüz riyâlî gurusu istiglâl-i şer'î tarîki üzere bey' ve teslim ol dahi kendi mâlî ile vech-i muharrer üzere iştirâ ve tesellüm ve kabûl ve menzil-i mezbûrun içinde mevcûd olan cemî'-i eşyâmı dahi mûmâ-ileyh Ebubekir Ağa'ya îdâ ve teslim ol dahi istîdâ' ve tesellüm ve kabûl idüp semen-i mezbûr iki bin yedi yüz riyâlî gurusu mûmâ-ileyh Ebubekir Ağa yedinden tamâmen alup kabz eylediğimden sonra mebi'-i mezbûr târîh-i kitâbdan yüz yirmi gün tamâmına dek üç yüz riyâlî gurusu ücret ile mezbûr Ebubekir Ağa'dan istîcâr ve tesellüm ol dahi bana minvâl-i muharrer üzere îcâr ve teslim ve menzil-i mezbûrun içinde olup mûmâ-ileyh Ebubekir Ağa'ya îdâ' ve teslim eylediğim eşyâmı dahi [...] yedinden alup kabz ve tesellüm eyledüm didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mezbûr Hüseyin Ağa'nın zevcesi mezbûr Gülgun dahi menzil-i mezbûrun derkine ve ücret-i merkûmesine emr ve kabûli hâviye kefâlet-i sahîha-i şer'iyye ile kefil ola didikden sonra mezbûr Hüseyin Ağa meclis-i mezbûrda mûmâ-ileyh Ebubekir Ağa muvâcehesinde ikrâr idüp meblağ-ı mezbûr iki bin yedi yüz riyâlî gurusu ile menzil-i mezbûr ücreti olan üç yüz riyâlî gurusu müddet-i mezbûre tamâmında edâ ve teslim idemezsem menzil-i mahdûd-ı mezbûrı semeni misli ile dahi bey' ve semeninden meblağ-ı deynimi edâ ve fazlasını bana îsâle küllemâ azleteke [...] vekîl mazmûnı üzere 'azl ve in'izâlden masûne vekâlet-i mürûriyye ile işbu hâzır bi'l-meclis Veli Çelebi ibn Mehmed'i tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn

eyledüm didikde ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdemâtı edâya müte'ahhid olduğunu mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'dehû ma'an irsâl olunan Hüseyin ibn Ebibekir ile meclis-i şer'a gelüp 'alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâdis min Zilhiccetî's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-e'imme muktediyyü'l-ümme Süleyman Efendi ibn Hasan el-hatîb bi-Câmi'-i Süleymaniye, fahrü'l-Akrân Hasan Ağa ibn Mehmed, el-Hâc Abdullah Çelebi ibn Yusuf, Veli Çelebi ibn Mehmed

486 - 1661 (1071) İstanbul 9: 79a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mimar Ayas Mahallesi'nden Hasan Çavuş, Kara Çelebizade Mahmut Efendi Medresesi Vakfı'nın mütevellisi Cafer Çavuş'a, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 300 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Hasan Çavuş, sattığı evi yıllık 45 kuruştan bir yıllığına kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

1640'ta Sultan İbrahim adına İstanbul'da basılmış onluk dirhem.

Ten-dirhem minted in Istanbul in 1639, during the reign of Sultan Ibrahim.

Hasan Çavuş, a resident of the Mimar Ayas neighborhood, is in court with Cafer Çavuş, mutawalli of the Kara Çelebizade Mahmud Efendi School (medrese) Waqf. The former takes out a 300 kuruş mortgage (istiglal) on his house from Cafer Çavuş. Hasan Çavuş then rents the same house from the waqf for 45 kuruş for a period of one year. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da Mimar Ayas Mahallesi’nde sâkin bölük çavuşlarından Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer’-i hatîrde mahmiyye-i mezbûrede vâki’ merhûm Kara Çelebizâde Mahmud Efendi Medresesi Evkâfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Cafer Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı garben el-Hâc Sinan Vakfı olup Firuza Hâtun tasarrufunda olan menzile ve bir tarafı şarkan Sitti Hâtun Vakfı olup Mustafa Halife tasarrufunda olan menzile ve bir tarafı şimâlen ‘arabacılar kethüdâsı Mehmed Bey ve ba’zan Frenk Ali Ağa mülklerine ve taraf-ı râbî’i tarîk-i ‘âmma müntehi mülk-i muhterik cem’-i menzilim ‘arsasını ve yine mahalle-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Şükrullah Efendi Vakfı ve bir tarafı mahalle-i mezbûre imâmına meşrûta vakıf menzil ve bir tarafı tarîk-ı hâssa ve taraf-ı râbî’i tarîk-ı ‘ânım ile mahdûd senede dört yüz akçe mukâta’ası olup hâlâ müceddeden binâ eylediğim fevkânî ve tahtânî iki odayı müştemil mülk menzilimi bi-cümleti’t-tevâbî’ ve’l-levâhik tarafeynden îcâb ve kabûli hâvî her biri yedişer dirhem üç yüz kıt’a riyâlî kebîr guruşa bi-tarîki’l-istiglâl mütevellî-i mezbûr Cafer Çavuş’a bey’ ve teslim ol dahi vech-i muharrer üzre vakf-ı mezbûr için iştirâ ve kabûl ve tesellüm eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr üç yüz kıt’a riyâlî kebîr guruşu mütevellî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz eyleyüp ‘arsa-i mahdûde-i mezkûre ile menzil-i mahdûd-ı mezkûr ba’det-tahliyeti’ş-şer’iyye ve’t-tekâbuzi’l-mer’î mütevellî-i mezbûr târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin kırk beş riyâlî guruşa yine bana îcâr ve teslim ben dahi vech-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl ve tesellüm eyledüm didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’s-sânî ve’l-‘işrîn min Zilka’deti’ş-şerîfe sene 1071

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn Abdülkadir el-kâdî, Derviş Bey ibn Mehmed el-cündî, Hasan Çelebi ibn Abdullah, Salih Çelebi ibn el-kassâb, Ahmed Beşe Tatar ibn Veli, Ahmed Beşe ibn Muharrem Çavuş

487 - 1661 (1071) İstanbul 9: 81b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Vakfı'nın mütevellisi Cafer Çavuş, eski Anadolu beylerbeyi merhum Çuvalcı Hasan Paşa'nın eşi Emetullah Hatun ile birlikte mahkemededir. Emetullah Hatun, vakıftan borç aldığı 9000 kuruşun 1250 kuruşunu bir ay önce ödemiştir. Öte yandan Cafer Çavuş, Emetullah Hatun'dan 5750 kuruşa bir ev satın almıştır. Taraflar, evin parasıyla borcun 5750 kuruşluk bölümünü karşılıklı takas ederler. Emetullah Hatun, kalan 2000 kuruş borcunun 1000 kuruşu için Eyüp'teki çiftlik evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Cafer Çavuş'a satar; son olarak da 1000 kuruşluk borcu için kimi mücevherlerini yine Cafer Çavuş'a rehin olarak bırakır. Cafer Çavuş, Emetullah Hatun'da vakfın alacağı kalmadığını söyler. Mahkeme de yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Cafer Çavuş, mutawalli of the Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Waqf, is in court with Emetullah Hatun, wife of the late Çuvalcı Hasan Paşa, former governor-general of Anatolia. A month ago, Emetullah Hatun paid back 1250 kuruş of her 9000 kuruş debt to the waqf. Meanwhile Cafer Çavuş bought from Emetullah Hatun a house for 5750 akçe. They have counted the proceeds toward 5750 kuruş of Emetullah Hatun's debt. For the remaining 2000 kuruş, Emetullah Hatun took out from Cafer Çavuş a 1000 kuruş mortgage (istiglal) on a farm house in Eyüp. Finally, for the last 1000 kuruş, she pawned some of her jewelry. Cafer Çavuş states that Emetullah Hatun is no longer indebted to the waqf. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da vâki‘ Karaçelebizâde merhûm Mahmud Efendi’nin medresesi evkâfına berât-ı ‘âlî-şân ile bi’l-fi’l mütevellî olan Cafer Çavuş ibn Mehmed mahfil-i kazâda sâbikâ Anadolu Beylerbeyisi olup bundan akdem müteveffâ olan merhûm Çuvalcı Hasan Paşa’nın zevce-i metrûkesi ‘umdetü’l-muhadderât Emetullah ibnet-i Ahmed Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukaddemâ müşârün-ileyhâ Emetullah Hâtun zimmetinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan dokuz bin kıt’a riyâlî kebîr guruş olup zikr olunan dokuz bin kıt’a riyâlî guruşdan târîh-i kitâbdan otuz gün mukaddem nakd bin iki yüz elli kıt’a riyâlî guruşını müşârün-ileyhâ yedinden tevliyetim hasebiyle tamâmen ahz ve kabz idüp ve beş bin yedi yüz elli guruşını târîh-i kitâb gününde müşârün-ileyhâ Emetullah Hâtun’dan vakf için iştirâ eylediğim mahmiyye-i mezbûrede Sofılar Mahallesi’nde vâki‘ ma’lûmü’l-hudûd muhterik mülk menzil ‘arsası semenine takâs olan mezbûr en-nakd beş bin yedi yüz elli guruş ki cem’an tâmmü’l-vezn sahîhu’l-‘ayâr yedi bin kıt’a riyâlî guruşu bi’t-tevliye vakf-ı mezbûr için ahz ve kabz eyledüm hâlen mezbûre Emetullah Hâtun’dan zimmetinde ancak meblağ-ı mezbûrdan iki bin kıt’a riyâlî kebîr guruş bâkî kalup zikr olunan iki bin guruşun bin guruşu mukâbelesinde Havâss-ı ‘Aliyye Kazâsı’na tâbî‘ İnçeğiz [?] nâm karye kurbünde vâki‘ çiftlik ta’bîr olunur mezbûrenin mülk menziline istiglâlen ve bin guruş mukâbelesinde mezbûrenin silk-i mülk-i sahîhinde bir çift zümrüd küpe ve on dört yaftalı elmas ve yakut taşlı bir kuşağı ile her biri sekizer yaftalı bir çift mücevher bileziğini dahi yedime rehin vaz’ ve teslim ben dahi tesellüm ve kabul eyledüm hâlen zikr olunan meblağı iki bin guruşdan gayrı mezbûr Emetullah Hâtun zimmetinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde gibbet’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâdis min Zilhicceti’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb’îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Efendi ibn Ahmed, Ahmed Efendi ibn Burusevî [?], Mehmed Çavuş el-mübâşir, Hüseyin Ağa ibn [boş], Mehmed Beşe Çukadâr, Mustafa Efendi ibn el-kâdî

488 - 1661 (1071) İstanbul 9: 82b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Emetullah Hatun, Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Vakfı'ndan aldığı borç için kimi mücevherlerini mütevellî Cafer Çavuş'a rehin bırakır. Bu işleme ek olarak Emetullah Hatun'un kardeşi Mehmet Ağa, ona kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Emetullah Hatun pawns some of her jewelry to Cafer Çavuş, mutawalli of the Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Waqf, in return for a loan she took out from the waqf. Her brother Mehmet Ağa serves as surety for Emetullah Hatun's debt. The court registers the transaction.

Mahmiye-i İstanbul'da kable'l-harîk Sofılar Mahallesi'nde ve ba'de'l-harîk Altımermer'de sâkine fahrü'l-muhadderât Emetullah Hâtun ibnet-i Ahmed Efendi meclis-i şer'î hatîrde mahmiyye-i mezbûrede vâki' merhûm Karaçelebizâde Ebû'l-fazl Mahmud Efendi Medresesi Evkâfına berât-ı 'âlî-şân ile bi'l-fi'l mütevellî olan hâfız-ı hâze'l-kitâb fahrü'l-akrân Cafer Çavuş ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan zimmetimde vâcibü'l-edâ deynim olan tâmmü'l-vezn ve sahîhu'l-'ayâr bin kıt'a riyâlî kebîr gurus ile semeni târîh-i kitâbdan altı ay tamâmına değin mev'ûd ve mü'eccel mütevellî-i mezbûr yedinden müşterâ ve mabûz bir kuyûn sâ'ati (?) semeninden dahi yetmiş beş mezbûru'n-nakd gurus ki cem'an bin yetmiş beş kıt'a riyâlî kebîr gurus olup meblağ-ı mezbûr bin yetmiş beş gurus mukâbelesinde silk-i mülkümde olan eşyâmdan bir çift zümrüd küpe ve on dört yaftalı elmas ve yakut taşlı bir cevher kuşağım ile her biri sekizer yaftalı bir çift cevherî bileziki mütevellî-i mezbûr Cafer Çavuş yedinden rehen vaz' ve teslîm ol dahi irtihân ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledi didikde gibbe't-tasdikî's-şer'î mezbûr Emetullah Hâtun'un li-ebeveyn karındaşı Mehmed Ağa meclis-i mezbûrda mütevellî-i mezbûr mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp rihan-ı mezkûre-

nin derkine emr ve kabûli hâviye kefâlet-i sahîha-i şer‘iyye ile ben kefil oldum didikde gıbbe’t-tasdîki’l-mu‘teber mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’s-sâdis min Zilhicceti’ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb‘îne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa Efendi ibn Ahmed Başkâtib, Yorosi Ahmed Efendi ibn [boş], A‘recî Ali Ağa ibn Abdullah, Ahmed Çelebi ibn Mehmed, Mehmed Çavuş ibn el-mübâşir

489 - 1661 (1071) İstanbul 9: 89a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Abdünnebi Beşe, bir yeniçeri cemaatinin giderleri için kurulan vakfın mütevellisi Hasan Beşe ile birlikte mahkemeye gelir. Abdünnebi Beşe, oturduğu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Hasan Beşe’ye 7000 akçe karşılığında satar, sonra da aynı evi yıllık 1050 akçeden kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Abdünnebi Beşe is in court with Hasan Beşe, mutawalli of a waqf founded for the expenses of a janissary community. Abdünnebi Beşe takes out a 7000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Hasan Beşe. He then rents the same house for 1050 akçe per annum. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul’da Mustafa Bey Mahallesi’nde sâkin Abdünnebi Beşe bin Mehmed meclis-i şer‘de dergâh-ı âlî yeniçerilerinin seksen sekizinci cemâ‘atine mahsûs odanın mühimmât-ı lâzimesiyyün mevkûfe nükûdın bi’l-fi’l mütevellîsi olan bâ‘i-sü’r-rakîm Hasan Beşe bin Musa mahzarında ikrâr ve itirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Esad Efendi nam kimesne menziline ve bir taraftan Rüstem Ağa menziline ve bir taraftan el-Hâc Hafız menziline ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i âmma muntehî mülk menzilimi mütevellî-i mezbûra bi-tarîki’l-istiglâl yedi bin akçeye bey‘ ve teslîm ol dahi vech-i muharrer üzre iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbû-

rı mütevellî-i merkûm yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrı mütevellî-i merkûm yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledikten sonra yine menzil-i mezbûrı ba'de't-tahliye mütevellî-i mezbûrdan senede bin elli akçeye istîcâr ve kabûl idüp ol dahi îcâr ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tas-dîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi't-tâsi 'aşer min Zilhicceti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

Hüseyin Beşe bin Abdullah, Musallı Beşe bin Mehmed, Osman Beşe bin Hüseyin, Sinan bin Abdullah, Abdi bin Hüseyin, Şükrulah bin Mustafa

490 - 1661 (1071) İstanbul 9: 97b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Kâtip Kasım Mahallesi'nden Mehmet Efendi, İbrahim Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Efendi, Ahmet Ağa Vakfı'ndan kiraladığı dört odayı, Ahmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Şehbaz'ın izniyle 36.200 akçe karşılığında Mehmet Çelebi'ye 450 günlüğüne devreder. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet Efendi, a resident of the Kâtip Kasım neighborhood, is in court with Mehmet Çelebi, mutawalli of the İbrahim Ağa Waqf. In return for 36,200 akçe and for a period of 450 days, Mehmet Efendi transfers to Mehmet Çelebi four rooms he had rented from the Ahmet Ağa Waqf, with the permission of the waqf's mutawalli Şehbaz. The court registers the transfer.

Mahmiye-i İstanbul'da Kâtib Kasım Mahallesi'nde sâkin Mehmed Efendi bin Hasan meclis-i şer'de Merhum İbrahim Ağa Vakfı'na hâlen müteveli olan Mehmed Çelebi bin Ali mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûmede vâki Merhum Ahmed Ağa Vakfı'ndan icâre-i mu'accele-i ma'lûmeteyn ile taht-ı tasarrufımda olup bir tarafı ba'zan tarîk-i âmma ve ba'zan vakf-ı

mezbûreden olup Bayram Beşe nam kimesne ile zevcesi Fatıma tasarrufında olan menzile ve bir tarafı ba'zan yine vakf-ı mezbûreden Belkıs bint-i Abdullah tasarrufında olan menzile ve ba'zan vakf-ı mezbûrdan Katibe Hatun tasarrufında olan menzile ve bir taraftan Cezzâr arsasına ve bir taraftan Medîne-i Münevvere Vakfı'ndan Mustafa Beşe tasarrufında olan menzile müntehâ dört bâb odayı târih-i kitâb Zilhiccesi guresinden dört yüz elli gün tamâmına dek tefvîz-i bi'l-vefâ tarîki ile hâlen vakf-ı mezbûr Ahmed Ağa Vakfı'na meşrûtiyet üzre mütevellîye olan Şehbaz bint-i Abdullah'ın ma'rifetiyle mütevellî-i mezbûr Mehmed Çelebi'ye mâl-ı vakf-ı mezbûr ile otuz altı bin iki yüz akçeye ferâğ ve tefvîz ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledikten sonra bedel-i tefvîz olan meblağ-ı mezbûr ile otuz altı bin iki yüz akçeyi mütevellî-i mezbûr Mehmed Çelebi yedinden ahz ü kabz eyledim didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min Zilhiceti's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf Şühûd

Gül Cami [...] Mustafa, İsmail Efendi imam-ı Aksaray, Ali Çelebi bin Mehmed el-müezzîn, Hüseyin Çelebi bin el-Hâc Hasan, Kadri Çelebi bin el-Hâc Hasan, Musa Çelebi bin Hasan, Ali [silik]

491 - 1661 (1071) İstanbul 9: 101a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Çavuş Mescit Mahallesi'nden Seher Hatun, vefat eden Emine Hatun'un kızları Fatma, Rukiye ve Safiye'nin babaları Şeyh Sadık Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Seher Hatun, oturduğu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Şeyh Sadık Efendi'ye 525 kuruşa satar. Sadık Efendi, kızlarının parasından Seher Hatun'a 375 kuruş ödeme yapar. Seher Hatun, kalan 150 kuruşla Sadık Efendi'ye olan 150 kuruş borcunu takas eder. Bu işleminden sonra Seher Hatun, sattığı evi Sadık Efendi'den 180 günlüğüne 35 kuruş, 17 akçeye kiralar. Seher Hatun, borcuna güvence olarak bir kısım değerli eşyalarını Sadık Efendi'ye rehin bırakır. Kira süresinin sonunda Seher Hatun borcunu ödeyemezse onun vekil atadığı

Ahmet Efendi, rehin bırakılan eşyaları satarak ödemeyi yapacaktır. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Seher Hatun, a resident of the Çavuş Mescit neighborhood, is in court with Şeyh Sadık Efendi, father of Fatma, Rukiye and Safiye, daughters of the late Emine Hatun. Seher Hatun takes out a 525 kuruş mortgage (istiglal) on her house from Şeyh Sadık Efendi. Sadık Efendi pays 375 kuruş from her daughters' funds. The remaining 150 kuruş is counted towards Seher Hatun's 150 kuruş debt to Sadık Efendi. Seher Hatun then rents the same house from Sadık Efendi for 35 kuruş and 17 akçe for a period of 180 days. In exchange for her debt, Seher Hatun pawns some valuable goods to Sadık Efendi. In case she fails to settle her debt at the end of the rent period, Ahmet Efendi, her appointed legal agent, will sell the goods to make the payment. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde tahrîr iltimâs olunmağın savb-ı şer' den mevlânâ Ahmed Efendi irsâl olunup ol dahi dârü'l-hilâfe-ti'l-aliyye-i Kostantiniyye el-mahmiyye Kefeli Mahallesi'nde efdalü'l-müderrişini'l-kirâm Sadizâde Abdülhalim Efendi'nin sâkin olduğu menziline varup zeyl-i vesîkada isimleri mestûr olan müs-limîn huzûrunda akd-i meclis-i şer' eyledikde mahmiyye-i mezbûrede Çavuş Mescid Mahallesi'nde sâkine olup zâtını mûmâ-i leyh Abdülhalim Efendi ile Ahmed Efendi bin Musa ta'rîfleri ile mu'arrefe olan Seher Hatun ibnet-i Abdullah meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda mahmiyye-i mezbûrede Ali Paşâ-yı Atîk Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem fevt olan Âmine Hatun ibnet-i Sadi Efendi'nin sadriyye sağıre kızları Fâtıma ve Rukiye ve Safiye'nin babaları işbu bâ'isü'r-rakîm umdetü's-sâlikîn zübdetü'l-vâsilîn eş-Şeyh Sâdık Efendi ibn el-merhûm Zâkirzâde Abdullah Efendi'nin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kılıccı Mahmud mülküne ve bir tarafı Dilaver ibn Abdullah mülküne ve bir tarafı Ermeni odalarına ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî büyût-ı müte'addideyi hâvî mülk menzilimi mezbûr Şeyh Sadık Efendi'ye bi-tarîki'l-istiglâl beş yüz

yirmi beş esedî guruşa bey’ ve teslim ve menzil-i mezbûrın içinde mevcûd olan eşyamı dahi mezbûr eş-Şeyh Sadık Efendi[‘ye] iade ve teslim ol dahi sağırât-ı mezbûrât mallarıyla bi’l-velâye iştirâ ve kabz ve içinde olan eşyâsını dahi isti’ade eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrın üç yüz yetmiş beş guruşını nakd yüz elli guruşını mezbûrât Fâtıma ve Rukiye ve Safiye’nin mülkleri olup merkûm eş-Şeyh Sadık Efendi yedinden müsterâ ve makbûz Macariyyetü’l-asl Macer nam câriye semeninden deynim olan yüz elli guruşa takâs idüp ol dahi mukâsa ve kabûl eyledikten sonra menzil-i mezbûrî târîh-i kitâbdan yüz seksen gün tamâmına değin otuz beş guruş ile on yedi akçeye mûmâ-ileyh eş-Şeyh Sadık Efendi’dan isticâr ve kabûl idüp ol dahi meblağ-ı mezbûr otuz beş kıt’a esedî guruş ile on yedi akçe icâr ve tesellüm eyledikten sonra i’ade eylediğim eşyâ-yı mezbûreyi dahi merkûm Şeyh Sâdık Efendi’dan kabz ve tesellüm eylediğimden sonra bey’-ı mezbûr hakikaten rehin ve meblağ-ı mezbûr deyn olmağın eşyâ-i memlûkeden dahi kırk miskâlden masnû’ bir çift [...] altun bilezik ve yirmi yedi miskâlden masnû’ bir çift Aydın altun bilezik ve bir haydârî sim bir çift ma’a döşeme ve def’a bir sîm raht bir kebîr yalak ve bir saplı hançer ve bir sîm buçak ve bir sîm [...] ve bir sîm zincirli hamâyil gılaflı ve bir sîm sabâğ bağı ve bir altûn düğmeli alaca sandal kaftân ve sarı altun düğmeli tarak alacalı kaftân ve bir altun düğmeli kırmızı katife kaftân sekiz altun düğmeli [...] atlas kaftan ve on sîm düğmeli tâmmi atlas kaftan ve sekiz la’lî incülü sac bağı ve kırmızı atlas kaftan ve bir kürk ve bir çift rengârî atlas yasdık ve kırk sekiz [...] bir sîm raht kuşak ve bir ortalı yakutlu incülü küpe ve bir [...] incülü kuşak ve yüz on iki yaftalı bir sîm raht kuşak ve bir mâ’î atlas mak’ad ve bir al katife mak’adımı mûmâ-ileyh Sadık Efendi yedine rehn vaz ve teslim idüp ol dahi irtihân ve kabûl ve kabz eyledi didikde gıbbe’t-tasdik zikr olunan Çavuş Beyi Mescidi sükkânından Telli Ağa bin Hüseyin asl-ı mâl olan meblağ ile ecri merkûmeye emr ü kabûli hâvî kefâlet ile kefil oldukdan sonra mezbûre Seher Hatun meclis-i mesfûrde merkûm Ahmed Efendi ibn Musa mahzarında takrîr-i kelâm idüp eğer asl-ı mâl olan meblağ-ı mezbûr ile ücret-i mezbûreyi müddet-i mez-

bûre tamâmında merkûm Şeyh Sadık Efendi'ye edâ itmez isem menzil-i mezbûr ile eşyâ-i mezkûreyi semen-i misilleri ile bey' ve semeninden deyn-i mezbûrî istifâyâ def'a kalursa bana îsâle tarafımdan mezbûr Ahmed Efendi'yi azl ve in'izâlden masûne vekâlet-i devriye ile vekîl nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahi kabûl ve hıdmet-i lâzımesini edâya ta'ahhüd itmeğin vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'dehû ma'an irsâl olunan İsmail bin Mehmed ile meclis-i şer'a gelüp alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-'işrîn min Zilhicce-ti'ş-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûd

El-Hac Hasan bin Mehmed eş-Şâmî, Abdullah Hoca bin el-Hâc Ahmed, İbrahim bin Haydar, Ali Beşe bin Hasan, Abdünnebi el-müezzin.

492 - 1661 (1071) İstanbul 9: 109a/2 Tescil işlemi / Registration

Zeyrek Mahallesi'nden Mehmet Çelebi, kadı Hüseyin Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Hüseyin Efendi, arsası Ayasofya-i Kebir Vakfı'na yıllık 30 akçeye mukataalı olan evini, 1653 (H. 1063) yılında istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Mehmet Çelebi'nin vasisi olan annesi Saliha Hanım'a 22.000 akçeye satmıştır. Bu işlemin ardından Mehmet Çelebi, aynı evi Saliha Hatun'dan yıllık 3300 akçeye kiralamıştır. Dönemin Rumeli Kazaskeri olan Mustafa Efendi yapılan işlemleri tescil ederek belgesini taraflara vermiştir. Şimdi Mehmet Çelebi, Hüseyin Efendi'nin anapara ile kiralardan biriken borcunu ödediğini, dolayısıyla söz konusu evdeki rehini kaldırdığını söyler. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Çelebi, a resident of the Zeyrek neighborhood, is in court with Hüseyin Efendi, a judge. In 1653, Hüseyin Efendi took out a 22,000 akçe mortgage (istiglal) from Saliha Hanım, mother and guardian of Mehmet Çelebi, on his house built on a plot rented (mukataa) from the Ayasofya-i Kebir Waqf at 30 akçe

per annum. He then rented the same house from Saliha Hanım at 3300 akçe per annum. Mustafa Efendi, the military judge (kazas-ker) of Rumelia, registered the transactions and gave each side a copy of pertinent documentation. Mehmet Çelebi now states that Hüseyin Efendi has paid back the initial loan and the accrued rent. Accordingly, he has removed the pawn on the house. The court registers his testimony.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde tahrîri için gibbe'l-iltimâs kıbel-i şer'-i mutahhardan mevlânâ Keşfî Mustafa Efendi irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Zeyrek Mahallesi'nde mefhar-i erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Yunânî dimekle şehîr Mehmed Efendi bin Mustafa'nın sâkin olduğu menzile varup zeyl-i rakîm-de muharrerü'l-esâmî olan müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i kavîm eyledikde kul zümresinden olup mahalle-i mezbûrede sâkin iken vefât iden el-Hâc Mahmud'un sulbî kebîr oğlu Mehmed Çelebi nâm kimesne meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda işbu bâ'isü'l-kitâb mefhar-i kuzâtî'l-İslâm Hüseyin Efendi bin Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı mütevellî Mehmed Efendi mülküne ve bir tarafı mezbûr Yunânî Mehmed Efendi mülküne ve bir tarafı Mehmed Çavuş bin Perviz mülküne ve bir tarafı tarîk-i hâssa müntehî arsasının senede Ayasofya-i Kebîr Vakfı'na otuz akçe mukâta'a-i kadîmesi olan fevkânî ve tahtânî büyü-tü müte'addideyi müştemil menzilin mâliki olan mezbûr Hüseyin Efendi benim hâl-i sığârımda kıbel-i şer'den mansûbe vasiyem olan vâlidem Sâliha bint-i Abdullah nâm hâtuna menzil-i mezbûrun ebniye-i memlûkesini yirmi iki bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey' ve teslîm ol dahi benim malım ile bi-tarîki'l-istiglâl iştirâ ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledikten sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezbûr ba'de't-tahliyeti's-şer'î ve't-tekâbuzi'l-mer'î merhûme Sâliha Hâtun'dan senede üç bin üç yüz akçeye istîcâr ve tesellüm eyledikten sonra bin altmış üç senesi Saferü'l-hayrının ikinci gününde mahmiyye-i mezbûrede Rumeli Kâdiaskeri şer'îyyatçı olan fazîletlü Mustafa Efendi bin Mirza huzûrunda merkûm Hüseyin Efendi ikrâr ve mücebince hüccet-i

şer'îye olunmuşıdi hâlâ asl-ı mâl olan meblâğ-ı mezkûr yirmi iki bin akçeyi ve menzil-i mezbûr ücretini merkûm Hüseyin Efendi yedinden bi't-tamâm ahz ve istîfâ idüp menzil-i mezkûr fekk-i rehn eyledim min-ba'd meblâğ-ı mezbûrdan ve menzil-i mezbûr ücretinden mersûm Hüseyin Efendi zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı fî-mâ-ba'd târih-i kitâba gelince bi-vechin mine'l-vücûh ve sebebin mine'l-esbâb merkûm Hüseyin Efendi ile da'vâ ve husûmetim ve alâka ve medhalim yokdur didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î vâkî' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'dehu ma'an irsâl olunan Mehmed bin Mahmûd ile meclis-i şer'a gelüp alâ-vukû'ihî inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min-Zilhiccetî's-şerîfe li-sene ihdâ ve seb'îne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Orta Câmi' vâ'izi eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Ali, Molla Gürânî Şeyhi İbrâhim Efendi bin eş-Şeyh Mûsâ, Abdülkâdir Efendi bin Ebîbekr el-imâm, el-Hâc Abdüllâtîf bin Abdülkâdir, el-Hâc Mustafa bin Memî, es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Mustafa

493 - 1661 (1072) İstanbul 9: 109b/4 Tescil işlemleri / *Registration*

Pendik sakinlerinden Savene ile Erkilgoz kardeşler ve anneleri Marula, Hamamcı Muhyiddin Mahallesi sakinlerinden olup vefat eden Hamide'nin küçük kızı Afife'nin vasisi olan İbrahim Beşe ile birlikte mahkemeye gelirler. Marula, kocası Atam'dan kendisine ve çocuklarına miras kalan Pendik'teki bir ev ile bağı, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla İbrahim Beşe'ye 13.000 akçeye satar. İbrahim Beşe, Afife'nin parasından ödemeyi yapar. Marula ile çocukları, bu işlemten sonra söz konusu ev ile bağı yıllık 2000 akçeye kiralarlar. Daha sonra Marula ile çocukları İbrahim Beşe'ye olan borçları için birbirlerine kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

The siblings Savene and Erkilgoz and their mother Marula, all residents of Pendik, appear in court with İbrahim Beşe, guardian of Afife, daughter of the late Hamide, a resident of the Hamamcı Muhyiddin neighborhood. Marula takes out a 13,000 akçe mortgage (istiglal) from İbrahim Beşe on a house and vineyard in Pendik that she and her children inherited from her husband Atam. İbrahim Beşe pays the loan from Afife's funds. Then, Marula and her children rent the same house and vineyard from İbrahim Beşe at 2000 akçe per annum. Marula and her children serve as sureties to each other for their debt to İbrahim Beşe. The court registers the transactions.

Mahrûsa-i Üsküdar muzâfâtından Adalar Nâhiyesi'ne tâbî' Pendik nâm karyeden Savene ve Erkilgoz veled-i Atam nâm zimmîler ve vâlideleri Marula bint-i Sarı Kosta nâm nasrâniyye meclis-i şer'î-i hatîrde mahmiyye-i İstanbul'da Hamamcı Muhyiddin Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Hamide bint-i Bali nâm hâtunun sadriyye sağıre kızı Afife bint-i Ali Bey'in vasî-yi şer'îsi olan dayısı İbrahim Beşe ibn Ali mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babamız mezbûr Atam'dan bize intikâl idüp karye-i mezbûrede vâkî' bir tarafı Dimitri veled-i Metroz mülki ve bir taraftan Katyanoz veled-i [boş] nâm zimmî mülki ve bir tarafı Vasil veled-i Kabamosi mülki ve bir tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olan mülk menzilimizi ve dahi karye-i mezbûre kürûmı ve hudûdî dâhilinde vâkî' bir tarafı Yamandi veled-i Kiryazi nâm zimmî bağı ve bir tarafı Penapot veled-i Dimitri bağı ve bir tarafı İstati veled-i Yani bağı ve bir tarafı diğr Yamandi bağı ile mahdûd otuz ırgatlık bir kıt'a mülk-i mevrûsımız olan bağı bi-safka-i vâhîde râyicü'l-vakt on üç bin akçeye vasî-yi mezbûr İbrahim Beşe'ye istiglâl-i şer'î tarîki üzre bundan akdem bey' ve teslîm ol dahi minvâl-i muharrer üzre sağıre-i mezbûre malından iştirâ ve tesellüm ve kabûl eyledikden sonra semeni olan on üç bin akçeyi bi't-tamâm yedinden ahz ü kabz eylediğimizden sonra menzil-i mezbûr ile bağ-ı mezkûrî ba'de't-tahliyyeti's-şer'îyye ve't-tekâbuzi'l-mer'î târih-i kitâb şehri gurrelerinden bir sene

tamâmına dek iki bin akçe ücret-i mü'eccele-i mev'ûde ile vasî-yi mezbûrdan istîcâr ve tesellüm idüp ol dahi minvâl-i muharrer üzre ba'de't-tahliyyeti'ş-şer'iyye bize îcâr ve teslîm eyledi didiklerinde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mezbûrûn Savene ve Erkilgoz ve vâlideleri mezbûre Marula'dan her biri meblağ-ı mezbûrın muhâsebesine emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha-i şer'iyye ile kefil olduklarında mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâdis mine'l-Muharremi'l-haram li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf

Şühûd

Süleyman Beşe ibn Mustafa, Ali Bey ibn Abdurrahman, Şaban Beşe bin Ali, Bali bin Muharrem, Şükrullah bin Mustafa.

494 - 1661 (1072) İstanbul 9: 115b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Eski Anadolu beylerbeyi merhum Çuvalcı Hasan Paşa'nın eşi Emetullah Hatun, Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Vakfı'na mütevellî olan Cafer Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Emetullah Hatun, daha önce eşinden satın aldığı Eyüp'teki bir çiftliğini Cafer Çavuş'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 950 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Emetullah Hatun, yine Eyüp'teki tarlalarını toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle 50 kuruşa geri alabilmek koşuluyla (tarîk-i bi'l-vefâ) Cafer Çavuş'a devreder. Daha sonra Emetullah Hatun, sattığı çiftliği altı aylığına 75 kuruşa kiralar. Emetullah Hatun'un kardeşi olan Mehmet Ağa yapılan borçlanmaya kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Emetullah Hatun, wife of the late Çuvalcı Hasan Paşa, former governor-general of Anatolia, is in court with Cafer Çavuş, mutawalli of the Karaçelebizade Mahmut Efendi Medresesi Waqf. Emetullah Hatun takes out a 950 kuruş mortgage (istiglal) on a farm in Eyüp that she had bought from her husband. For 50 kuruş and with the permission of the landowner (sahib-i arz), she also transfers her fields in Eyüp to Cafer Çavuş with a buy-back option (tarîk-i bi'l-vefâ). She then rents the same farm for 75 kuruş for

six months. Emetullah Hatun's brother Mehmet Ağa serves as her surety for the debt. The court registers the transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da kable'l-harîk Sofılar Mahallesi'nde ve hâlen Altımermer'de sâkine fahrü'l-muhadderât Emetullah Hâtun ibnet Ahmed Efendi meclis-i hatîrde mahmiyye-i merkûmede vâki' merhûm Karaçelebizâde Ebü'l-fazl Mahmûd Efendi'nin medresesi evkâfına bi'l-fi'l mütevellî olan hâfız-ı hâze'l-kitâb fahrü'l-akrân Cafer Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp sâbıkâ Anadolu beglerbegisi olup bundan akdem müteveffâ olan zevcim çuvalcı Hasan Paşa'dan hâl-i sıhhatinde iştirâ eylediğim Havâss-ı Aliyye kazâsına tâbî' İncik nâm karye kurbünde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd çiftlik ta'bîr olunur büyût-ı müte'addide ve dâhilinde mevcûd olan mecmû'-ı âlât-ı zirâ'atı ve yetmiş ırgadlık cemî' mülk bağımlı ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâvî hadîkayı müştemil mülk menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık mütevellî-i mezbûr Cafer Çavuş'a dokuz yüz elli kıt'a riyâlî-i kebîr guruşa bi-tarîki'l-istiglâl mukaddemâ bey' ve teslîm ol dahi vech-i muharrer üzre mâl-i vakf-ı mezbûr ile iştirâ ve kabz ve tesellüm eyleyüp karye-i mezbûre sınırı dâhilinde ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kat' tarlalarımın dahi hakk-ı tasarruflarını sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz bi'l-vefâ tarîki üzre elli kıt'a riyâlî guruş mukâbelesinde mezbûr Cafer Çavuş'a ferâğ ve tefvîz ol dahi vech-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl idüp semen-i mezbûr dokuz yüz elli guruş ile bedel-i tefvîz olan elli guruş ki cem'an bin kıt'a riyâlî guruş mütevellî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz eylediğimden sonra zikr olunan çiftliği ba'de't-tahliyeti'ş-şer'iyye ve't-tekâbuzi'l-mer'î mütevellî-i mezbûr târih-i kitâbdan altı ay tamâmına değin yetmiş beş kıt'a riyâlî-i kebîr guruşa yine bana îcâr ben dahi vech-i mezkûr üzre istîcâr ve kabûl eyledim didikde bi-hasebi't-tasdîki'ş-şer'î zikr olunan çiftlik derkine ve ücret-i lâzımesine mezbûrenin karındaşı işbu hâzır bi'l-meclis Mehmed Ağa ibn Ahmed Efendi ahz ve kabûli hâviye kefâlet-i sahîha ile kefil olmağın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâdis min Zilhiccetî'ş-şerîfe li-sene isneteyn ve seb'ine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Umdetü'l-müderrisîni'l-kirâm Mustafa Efendi bin Ahmed Efendi, Ahmed Efendi ibn Burusî, fahrü'l-kuzât Mehmed Efendi bin Abdülkâdir, Ali Ağa bin Abdullah, Hasan Bey bin Abdullah, Hüseyin Efendi bin el-kâdi.

495 - 1661 (1072) İstanbul 9: 121b/4 Tescil işlemi / Registration

Müftü Ali Çelebi Mahallesi'nden el-Hac Hüseyin, Rumelihisarı'ndaki camide hatiplik yapan Mehmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. El-Hac Hüseyin, Mehmet Efendi ile kızına 800 kuruş borçlandığını belirterek bu borcuna karşılık oturduğu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Mehmet Efendi'ye sattığını söyler. Daha sonra Mehmet Efendi, söz konusu evi 95 kuruş karşılığında bir yıllığına el-Hac Hüseyin'e kiraya verir. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

El-Hac Hüseyin, a resident of the Müftü Ali Çelebi neighborhood, is in court with Mehmet Efendi, preacher (hatip) of the mosque in Rumelihisarı. El-Hac Hüseyin states that he owes 800 kuruş to Mehmet Efendi and his daughter for a mortgage (istiglal) he received from them on his house. He now rents the same house from Mehmet Efendi for 95 kuruş for a period of one year. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Müftü Ali Çelebi Mahallesi'nde sâkin el-Hâc Hüseyin bin Bali mahfil-i kazâda civâr-ı saltanat-ı aliyye-de Karadeniz Boğazı'nda Rumili Hisarı'nda vâki' câmi'-i şerîfde hatîb olan işbu râfi'ü'l-vesîka Mehmed Efendi ibn Ali mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mehmed Efendi yedinden kendi malından beş yüz riyalî kebîr guruş ve kızı Adile nâm sağîre malından üç yüz riyalî guruş iktirâz ve kabz idüp cem'an sekiz yüz riyalî guruş deynim mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan el-Hâc Receb bin Ali mülki ve bir taraftan Monla

Hüsrev Vakfı ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd mülk menzilimi mezbûr Mehmed Efendi'ye bi-tarîki'l-istiglâl tarafeynden îcâb ve kabûli hâvî bey' ile bey' ve teslîm ol dahi vech-i muharrer üzre iştirâ ve tesellüm eyledikden sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezkûrî ba'de't-tahliyyeti's-şer'îyye târih-i kitâbdan şehri gurre-sinden bir sene tamâmına değin doksan beş kıt'a ri'yâlî gurusâ mezbûr [Mehmed] Efendi yedinden istîcâr ve tesellüm eyledikde ol dahi minvâl-i meşrûh üzre bana îcâr ve teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi's-sâlis aşer mine'l-Muharremi'l-haram li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf Şühûd

El-Hac Mehmed bin Bali, Mustafa Çelebi bin Ali, Mehmed Efendi ibn el-imam, Halil Çelebi bin [boş], Osman [boş]

496 - 1661 (1072) İstanbul 9: 125b/3 Dava / Adjudication

Eski Nişancı Mahallesi'nden Sifer adlı Ermeni, Mekrem adlı Ermeni kadın karşısında mahkemeye çıkar. İki sene önce Mekrem'e 20.000 akçe borç verdiğini ve Mekrem'in 17.000 akçesini geri ödediğini belirten Sifer, kalan 3000 akçenin alınmasını ister. Mekrem söylenilenleri doğrulamakla birlikte Sifer'in kendisinden faiz (rıbh) olarak ayda 140 akçe olmak üzere 24 ay boyunca toplam 3360 akçe daha aldığını söyler. Mekrem, faiz olarak ödediği bu paranın 3000 akçesinin kalan borcuna sayılmasını, 360 akçenin de kendisine geri verilmesini ister. Sifer, söylenilenleri kabul etmez. Mahkeme Mekrem'den tezini kanıtlamasını ister. O da mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle tezini kanıtlayarak davayı kazanır.

Sifer, an Armenian resident of the Eski Nişancı neighborhood, sues Mekrem, an Armenian woman. Sifer claims that two years earlier he loaned 20,000 akçe to Mekrem and that she repaid 17,000 akçe of the sum. He now demands the remaining 3000 akçe. Mekrem corroborates Sifer's testimony. She also claims that

La Chapelle'in çizgileriyle İstanbullu bir Ermeni kadını (1648).

Armenian woman from Istanbul, by La Chapelle (1648).

he took from her 3360 akçe (140 akçe per month for 24 months) as interest (rıbh) on the debt. Accordingly, she wants the interest payment to be counted towards her remaining 3000 akçe debt. Moreover, she wants to be reimbursed for her excess payment of 360 akçe. Sifer rejects her testimony. The court asks the defendant Mekrem to prove her claim. Doing so through witness testimonies, she wins the case.

Mahmiyye-i İstanbul’da Eski Nişancı Mahallesi’nde sâkin Sifer veled-i Sanan nam Ermeni meclis-i şer’de bâ’isetü’l-vesîka Mekrem bint-i Karabet nâm Ermeniye muvâcehesinde üzerine da’vâ ve takrîr-i kelâm idüp târih-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûre benden yirmi bin akçe iktirâz ve kabz idüp meblağ-ı mezbûrın on yedi bin akçesini mezbûrenin yedinden alup zimmetinde bâkî kalan üç bin akçeyi dahi mezbûreden taleb iderim su’âl olunsun didikde gıbbe’s-su’âl mezbûre Mekrem cevâbında fi’l-vâki’ târih-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûrdan yirmi bin akçe iktirâz ve kabz idüp lâkin mezbûr Sifer meblağ-ı mezbûrın on yedi bin akçesini yedimden kabz idüp meblağ-ı mezbûr için devr-i şer’î ile üzerime rıbh ilzâm itmemişiken rıbh deyü her ayda yüz kırkar akçeden yirmi dört ayda benden üç bin üç yüz altmış akçe alup cem’an yirmi bin üç yüz altmış akçe almışdır el-hâletü hâzihî mezbûr Sifer’in benden bî-vech aldığı üç bin üç yüz altmış akçenin üç bin akçesini asla hesâb olunmağa ba’de’l-hükm ziyâde kabz eyledi üç yüz altmış akçeyi mezbûrdan istirdâd ve ahz murâd iderim su’âl olunsun deyü def’le mukâbele idicek gıbbe’l-istintâk mezbûr Sifer merkûme Mekrem’den rıbh deyü bî-vech üç bin üç yüz altmış akçe aldığını bi’l-küllîyye inkâr eyledikde merkûme Mekrem’den def’i merkûmı için beyyine taleb olundıkda Tavşantaşı kurbünde sâkin Haçok veled-i Behram nam Ermeni ile Hasköy’de sâkin Serkis veled-i Tanoş nam Ermeni li-ecli’s-şehâde meclis-i şer’a hâzırân olup istişhâd olundıklarında fi’l-hakîka târih-i kitâbdan iki sene mukaddem mezbûrenin mezkûr Sifer’dan iktirâz ve kabz eylediği yirmi bin akçe için mezbûr Sifer mezkûrenin üzerine devr-i şer’î ile rıbh ilzâm itmemişiken rıbh deyü merkûme Mekrem’den her ayda

yüz kırkar akçeden yirmi dört ayda üç bin üç yüz altmış akçe kabz eyledi biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde gibbe ri'âyeti şerâ'iti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olmağın mücebince mezbûrın bî-vech aldığı üç bin üç yüz altmış akçenin üç bin akçesi asla hesâb olunup yirmi binden ziyâde kabz eylediği üç yüz altmış akçeyi mezbûre Mekrem'e teslîme mezbûr Sifer'e tenbîh olunup mâ-va-ka'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer mine'l-Muharremi'l-haram li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf

Şühûd

Ahmed Efendi el-Brusevî, Hüseyin Efendi, Mustafa Efendi, Abdi Çelebi ibn Hüseyin, Şükrullah bin [boş].

497 - 1661 (1072) İstanbul 9: 126b/1 Dava / Adjudication

Saray kethüdalarından olup Hacı Hayreddin Mahallesi'nde oturan Ahmet Ağa, vakfettiği paranın mütevellisi olan mahalle imamı Hüseyin Efendi karşısında mahkemeye çıkar. Ahmet Ağa, 2400 kuruş ile 28.800 akçesini şu koşullarla vakfettiğini söyler. Vakfedilen para yıllık yüzde 15 oranla faizde işletilecektir. Elde edilen gelir, mahalle mescitindeki din görevlilerine her gün kimi

1639'da IV. Murad adına Bağdat'ta basılmış dirhem.

Dirhem minted in Istanbul in 1639, under the reign of Murad IV.

dualar okumaları karşılığında verilecektir. Ahmet Ağa istediğinde vakfiye koşullarını değiştirebilecektir. Bu koşullarla parasını vakfettiğini söyleyen Ahmet Ağa, daha sonra kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yaptığı vakfiyeyi bozmak istediğini söyler. Mütevellî Hüseyin Efendi ise başka İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yapılan vakfiyenin bozulamayacağını öne sürer. Sonuç olarak mütevellînin görüşüne katılan mahkeme, yapılan vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Ahmet Ağa, a palace steward (kethüda) and resident of the Hacı Hayreddin neighborhood, sues Hüseyin Efendi, prayer leader (imam) of the neighborhood and mutawalli of his cash waqf. Ahmet Ağa states that he has endowed 2400 kuruş and 28,800 akçe with the following stipulations. The funds will be operated at an annual interest rate of 15 percent. The revenue will be distributed among the officers of the neighborhood mosque in exchange for prayer reading every day. Ahmet Ağa will be entitled to change the waqf deed (vakfiye) whenever he wishes. After these conditions have been spelled out, Ahmet Ağa decides to annul the waqf deed, based on the views of certain Islamic jurists. For his part, mutawalli Hüseyin Efendi claims that a registered deed cannot be annulled, based on the views of other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i bî-'add ve şükr-i lâ-yü'add ol hâlik-i kevn ü mekân ve rezzâk-ı ins ü cânn hazretlerinin dergâh-ı akdesine lâıyk ve sezâvârdır ki cemî'-i kâ'inât acîbü't-tertib ve cümle-i mevcûdât azîbü't-terkîbi üslûb-ı fâ'ik üzere ibdâ' husûsan benî âdemi ahsen-i takvîm üzere ihtirâ' idüp sadakât-ı ağniyâ-i ahyârı zerî'a-i duhûl-i cennât ve da'avât-ı fukarâ-i dîdârî vesîle-i ref'-i derecât-ı âliyât eyledi ve cevâhir-i salâvât-ı safâ-nizâm-ı bî-gâye ve zevâhir-i teslîmât-ı intizâm-ı bilâ-nihâye ol Fâtîha-i kitâb-ı risâlet-tâmme-i sultânî cumhûr-ı enbiyâ-'unvân menşûr-ı asfiyâ şehsüvâr-ı dîvân-ı kerem Muhammed Mustafa -sallallâhü aleyhi ve sellem- hazretle-

rinin rûh-ı pür-fütûh-ı enver ve ravza-i mutahhar ve münevverleri-ne îsâr ve nisâr olunur ki ümmet-i [...] tarîk-i hayrâtı ve müsevvi-bât-berâtı beyân eyledi ve ashâb-ı fûrûzda kâllerinin [?] eviddâ-i huçeste-hâllerinin ervâh-ı pür-envârlarına ihdâ ve ithâf olunur ki kâffe-i ukalâ-i enâmı dârü's-selâma münâdî ve âmme-i gufalâ-yı niyâmı makâm-ı intibâh-merâma hâdîlerdir rıdvânu'llahi te'âlâ aleyhim ecma'în emmâ ba'd sebeb-i tahrîr-i risâle ve mûceb-i tastîr-i makâle oldur ki ashâb-ı fitnat ve erbâb-ı basîret-i ayn-ı i'tibâr ve dîde-i ihtiyâr ile kürûş-ı devr-i dîn ve habş-i çarh-ı buka-lemûna nazar idüp deverânında selâmet ve etvârında hayr ve sa'âdet görmüyüp yakînen bilmişdir ki dünya [?] dâr-ı makâm ve medâr-ı nizâm olmayup na'îmi zıll-ı zâ'il ve mukîmi zayf ve râhil bünyânının inhidâmı mu'ayyen ve sükkânının in'idâmı mübeyyen ikâmeti rihlete makrûn devleti zillete meşhûn ni'meti sûret-i nikmetde ve muhabbeti hey'et-i mihnetde dirheminin sonı [...] dinarının âhiri nâr-ı sûki kâsid bey'i fâsid ziyâdesi noksân ve hayr u ihsândan mâ'adâsı hazândır pes herkes amel-i sâliha heves idüp râh-ı âhiret ve dâr-ı âkıbete münâsib zahîre tedârikine sa'y itmek gerekdir binâ'en-'aleyh ez-zât-ı zayfetü's-sıfât sultânü'l-muvakkarât bürhânü'l-mu'azzamât zâtü'l-'alî ve's-sa'âdât tâcü'l-[...] ulüvvü's-şân hazret-i Âyişe Sultân'ın hâlâ kethüdâları olup dârü'l-hilâfet'l-aliyye Kostantiniyye el-mahmiyye mahallâtından Küçük Karaman kurbünde vâki' Hâce Hayreddin Mahallesi'nde sâkin işbu sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât ve râgıbü's-sadakât ve'l-mü-berrât fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa ibn Emrullah Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihi'l-bünyân ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsi-hü'l-erkânda vakf-ı hüccete vakf-ı âti'z-zikre mütevellî nasb olunan hâlen mahalle-i mezbûre imâmı Hüseyin Efendi ibn Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp etyab-ı emvâlinden her biri dokuz dirhem iki bin dört yüz kır'a riyâlî guruşu ve yirmi sekiz bin sekiz yüz akçe dahi vakf-ı câi'z-zikre yedek olmak için ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile mümtâz kılup hasbeten li'llâhi'l-meliki's-samed vakf-ı sahîh-i mü'eyyed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüp şöyle şart eyledim ki meblâğ-ı mezbûr rehn-i kavî ve kefil-i melî yâhud haseb-i iktizâ'i'l-hâl ikisinde biri senede

onı on bir buçuk hesâbı üzre alâ vechi’l-hâl istirbâh ve istiglâl olunup hâsıl olan ribh ü nemâsından mahalle-i mezbûre mescid-i şerîfinde vaz’ ve vakf eylediğim hatt-ı hûb-ı mergûb ile otuz kıt’a cüz’-i şerîfi kendim ta’yîn eylediğim otuz nefer sahîhü’l-kırâ’et ve habsü’t-tilâvet kimesneler her gün ba’de salâti’s-subh mescid-i mezbûrda lahn-ı hafî ve celiden hâzer oldukları halde birer cüz’-i şerîf tilâvet idüp virdinin sevâbını Resûl-i Ekrem nebîyy-i muhterem sallallâhü aleyhi ve sellem ba’de ve min zahmet ve tekellüm hazretlerinin rûh-ı şerîflerine ve iki cüz’-i şerîfin sevâbını ashâb-ı güzîn ve e’imme-i müctehidîn –rıdvânü’llahi te’âlâ aleyhim ecma’în- rûhlarına ve üç cüz’-i şerîfin sevâbını efendim müşârün-i leyh Âişe Sultân rûhlarına ve iki cüz’-i şerîfin sevâbını şühedâ-i izâm ervâhına ve iki cüz’-i şerîfin sevâbını üzerimde hakkı olan müslimîn ervâhına ve iki cüz’-i şerîfin sevâbını pederim merhûm Emrullah Ağa rûhuna ve ikisinin sevâbını dahi vâlidem Şâhhûbân rûhuna ve ikisinin sevâbını birâderim Ömer Ağa rûhuna ve birinin sevâbını hemşîrem Kâdire hâtun rûhuna ve ikisinin sevâbını ecdâdım rûhlarına ve ikisinin sevâbını akrabâ ve müte’allikât ve tevâbî’ ve levâhıkım rûhuna ve ve dört cüz’-i şerîfin sevâbını sevâbının benim rûhuma ihdâ eyleyüp du’â olunduktan sonra eczâ-i şerîfemi hıfz için [...] olan sanduk içine vaz’ ve mescid-i mezbûrda hıfz oluna ve kendim hayâtta oldukça vakf-ı mezbûrun tebdîl ve tağyîr ve taklîl ve teksîri müddeten ba’de uhrâ yedimde olup ba’de kazâ’i’l- [...] otuz nefer eczâ-hânân hasbî nâzır olup mahmiyye-i mezbûrede huzûr-ı hâkimü’ş-şer’de mütevellî-i mezbûrun muhâsebesi görüle ve meblâğ-ı mezbûr zimemde alız olundukda yine dokuzar dirhem gelür gurusı alına ve cihet-i tevliyet yevmî onar akçe olup mezbûr Hüseyin Efendi hayâtta oldukça kendüye meşrûta ve ba’de vefâtihi mescid-i mezbûrda imâm olanlara meşrûta ola ve eczâ-hânın her birinin vazîfeleri yevmî iki akçe ola ve vakf-ı mezbûra yevmî dört akçe vazîfe ile civâr[...] sâkin Mustafa Çelebi ibn Mehmed hayâtta oldukça kâtib olup ba’de vefâtihi izn-i hâkimü’ş-şer’le mürtezikadan fenn-i kitâbetde mâhir bir kimesne kâtib olup yevmî dört akçeye mutasarrıf ola ve Mehmed ibn Ahmed nâm kimesne ta’yîn itdiğim üzre vakf-ı mezbûra yevmî dört akçe

vazîfe ile hayâtda oldukca câbî olup ba'de vefâtihi re'y-i hâki-mü'ş-şer' ile yine mürtezikadan hayâtda eyi bir kimesne câbî olup yevmî dört akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve mürtezikadan biri fevt oldukda yine içlerinden müstahikk var iken âhara tevcîh olunmıya ve mezbûr Hüseyin Efendi hayâtda oldukca yevmî bir akçe vazîfe ile sandukî ve bir akçe vazîfe ile noktacı ola ba'de vefâtihi mürtezikadan müstahikk olana tevcîh oluna mürûr-ı eyyâm ile eczâ-i şerâyit-i mezbûra müte'azzir olursa meblâğ-ı mârû'l-beyân mutlakâ vakf-ı fukarâ-yı ehl-i îmân ola deyü tebyîn-i şart ve ta'yîn-i masârif ve kuyûd idüp meblâğ-ı mezbûr târih-i kitâbdan bir ay mukaddem fâriğan ani'ş-şevâgil mütevellî-i mezbûra teslîm ol dahi vakf olunmak üzere tesellüm ve kabz ve sâ'ir mütevellîler evkâfı tasarruf itdikleri gibi tasarruf idüp kabz eyledi didikde gıbbe't-tas-dîki'ş-şer'î müşârün-ileyh Ahmed Ağa bast-ı merâm idüp e'imme-i selâse-i [...] katlarında nukûd ve ana müteferri' olan şurût ve kuyûd sahîh olmaduğı ecilden vakf-ı mezbûrdan rücû' eyledim mütevellî-i mezbûrun zamân-ı mezbûrda aldığı akçenin ecr-i mislinden zâyid olan iki yüz kırk akçeyi ve asl-ı mâlî mütevellîden istirdâd iderim didikde isrû'l-istintâk mütevellî-i mezbûr rub'-ı mâl-ı mezbûrdan üç yüz akçe makbûzı olduğınu ikrâr ve meblâğ-ı müdde'â-bihin ecr-i mislinden zâyid idüğünü i'tirâf idüp lâkin hazret-i İmâm Züfer -aleyhi rahmetü'l-meliki'l-ekberden İmâm ed-Dârî rivâyeti vakf-ı mezbûrun sıhhati üzredir ve ana müteferri' olan şurût ve kuyûd rivâyet-i mezbûre üzere sahîhadır deyü reddet-imtinâ' ve kader-i zevâyid-i mezbûrdan berâ'et-i zimmetini iddi'â idüp hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-lehû ve hüsne-me'âb cenâbından rivâyet-i mezbûre üzere vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve meblâğ-ı müdde'â-bihden berâ'et-i zimmetine hükm taleb eyledikde hâkim-i müşârün-ileyh Lâzâle'l-Hakk [...] hazretleri tarafeynin delîline nazar ve mennâ'un li'l-hayr olmakdan hazer idüp cânib-i vakfı evlâ ve ihtiyârü'n-neseb [?] ve uhrâ görmeğın vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve mütevellî-i mezbûrun meblâğ-ı müdde'â-bihden berâ'et-i zimmetine hükm itdikden sonra mûmâ-ileyh Ahmed Ağa i'ade-i kelâm idüp eğerçe vakf-ı nukûd imâm-ı ma'hûd katında sahîh olup hükm-i merkûm ile sıhhat-i vakf mukarrer oldu lâkin

yine İmâm Züfer kavli üzre sıhhat-i vakf müstelzim-i lüzûm olmıyup bu takdîrce bâb-ı rücû‘ mend değildir deyü asl-ı meblâğ-ı mezbûrun istirdâd için hâkim-i müşârün-ileyh esbağa'llâhü ni‘a-mehu aleyh hazretleri huzûr-ı fâyizü'n-nûrlarında tekrâr mürâfa‘a olduklarında mütevellî-i mezbûr i‘ânehullâhü'l-meliki'ş-şekûr cevâb virüp [...] hükm-i hâkim fasl-ı müctehid-fih mülâkî olsa ol hükm inde'l-cumhûr nâfiz olur binâ'en alâ zâlik inde'l-küll sahîh olur husûsâ ba'de't-teslîm ile'l-mütevellî imâameyn-i hümâameyn İmâm Ebû Yûsuf el-imâmü's-sânî ve imâm Muhammed bin el-Hasen eş-Şeybânî katlarında sıhhat ve lüzûm-ı mütelâzımândır anların kavli-i şerîfleri üzre lüzûm-ı vakf-ı mezbûra hükm taleb iderim didikde hâkim-i mûmâ-ileyh Lâzâlû'l-Hâkk Cârîyahin [...] Hazretleri umûr-ı evkâfda vâki' hilâfa vâkîfı olduğu halde alâ kavli-i men-yerâhu vakf-ı merkûmun lüzûmuna dahi hükm ve kazâ-i mübrem idüp min-ba'd vakf-ı merkûm vakf-ı sahîh ve lâzım ve mü'eyyed ve kâ'im oldı fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahû fe-in-nemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkıfu ale'l-hayyi'l-cevvâdi'l-kerîm innehû hâza rabbi'r-rahîm ve alâ hâzâ vaka'a'l-işhâd ve't-tahrîr fî'l-yevmi's-sânî 'aşer mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf min hicreti men-lehü'l-'izzü ve'ş-şeref

Şühûdü'l-hâl

Fahr-i erbâbü't-tahrîr ve'l-kalem Abdullah Efendi eş-şehîr Beyzâde, fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Muharrem Ağa eş-şehîr Beyzâde, fahrü kuzâtî'l-İslâm eş-şehîr be-Emîrzâde, fahrü'l-akrân Derviş Ağa bin Mehmed, fahrü's-sâdât es-seyyid Mehmed Efendi ibn Veli, es-seyyid Mehmed Çelebi ibn es-seyyid Şâh Mehmed Çelebi, es-seyyid Mehmed Sâdık Çelebi ibn es-Seyyid, fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi ibn Hamza, Ömer Efendi ibn Ali, es-seyyid Ali Efendi ibn es-seyyid Hasan, es-seyyid Abdurrahman Çelebi ibn es-seyyid Hasan, İbrâhim Efendi ibn Ahmed, Ahmed Efendi ibn Abdullah, Mehmed Efendi bin Ali, Yûsuf Bey ibn Abdülmennân, Monla Veli tâbi'-i Şabân Efendi, Mehmed Çelebi bin [boş], Abdurrahman ibn Ahmed, Hüseyin halîfe bin Receb, Ali Beşe er-râcil, Ahmed Çelebi bin [boş].

498 - 1661 (1072) İstanbul 9: 129b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Kâtip Muslihiddin Mahallesi sakinlerinden Afife Hatun, Kilarî Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Ağa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 400 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Afife, sattığı evi yıllık 90 kuruştan kiralar. Afife'nin kocası Mehmet Ağa, Afife'nin vakfa olan borçlarına kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Afife Hatun, a resident of the Kâtip Muslihiddin neighborhood, takes out a 400 kuruş mortgage (istiglal) on her house from Hasan Ağa, mutawalli of the Kilarî Mehmet Ağa Waqf. She then rents the same house from the waqf for 90 kuruş per annum. Afife's husband Mehmet Ağa serves as surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer' den mevlânâ Mustafa Efendi irsâl olup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Kilârî merhûm Mehmed Ağa Vakfı'na berât-ı şerîf ile bi'l-fi'l mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-akrân Hasan Ağa ibn Mehmed nâm kimesnenin mahmiyye-i mezbûrede vâki' Kâtib Muslihiddin Mahallesi'nde sâkin olduğu menzile varup zeyl-i mestûrda muharrerü'l-esâmî olan müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer' eyledikde zâtı mahalle-i mezbûrede sâkin Mehmed Çelebi ve Mustafa Çelebi ibn Şeyhî nâm kimesneler ta'rîfleri ile mu'arrefe olan mahalle-i merkûmede sâkin Afife bint-i Mustafa nâm hâtun meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda mütevellî-i mezbûr Hasan Ağa mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Mustafa Beşe ibn Haydar nâm kimesne vakfı ve bir tarafı Kara Mehmed nâm kimesne Vakfı'ndan olup Fâtıma nâm hâtun tasarrufunda olan vakf menzile ve bir tarafı Mısriâde Mehmed Çelebi vakfı ve ba'zan el-Hâc Mehmed nâm kimesne mülki ve taraf-ı râbî'i tarîk-i âmm ile mahdûd cemî' mülk menzilimi kâffe-i hukûk ve mürâfıkı ile mütevellî-i mezbûra bi-tarîki'l-istiglal her biri yedişer dirhem dört yüz kır'a

riyâlî-i kebîr guruşa bey' ve teslîm ol dahi mâl-i vakf-ı mezbûr ile vech-i meşrûh üzre iştirâ ve kabûl eyleyüp semeni olan meblâğ-ı mezbûr mârû'z-zikr dört yüz riyâlî guruşı mütevellî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz eylediğimden sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrî ba'de't-tahliyeti's-şer'iyye ve't-tekâbuzî'l-mer'î mütevellî-i mezbûr târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin doksan kıt'a mezbûrû'n-na't [?] riyâlî guruşa yine bana icâr ben dahi min-vâl-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledim didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mezbûre Afife hâtunun zevci fahrû'l-akrân Mehmed Ağa meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda meblâğ-ı meblâğ-ı mârû'z-zikr dört yüz doksan kıt'a riyâlî guruşun mecmû'una ve menzil-i mahdûd-ı mezkûrun derkine emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha-i şer'iyye ile kefil oldum didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î vâkî' hâlî mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr ve ba'dehu ma'an irsâl olunan Mehmed bin Ahmed ile meclis-i şer'a felûp inhâ ve tefhîm itmeğîn mâ-vaka'a bî't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Umdetü'l-a'yân Süleyman bin Ali, fahrû'l-e'imme Ali Efendi bin el-imâm bi-mahalle-i Nişancı, Mehmed Çelebi bin Receb, Mehmed Bey bin Abdullah el-cündî, Mehmed bin Ahmed, Ali Çelebi bin [boş].

499 - 1661 (1072) İstanbul 9: 134a/3 Tescil işlemi / Registration

Mimar Sinan Mahallesi sakinlerinden Ali Beşe, Rabia Hatun'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100 kuruşa satar. Bu işlemin ardından Ali Beşe, sattığı evi yıllık 15 kuruştan kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Ali Beşe, a resident of the Mimar Sinan neighborhood, takes out a 100 kuruş mortgage (istiglal) on his house from Rabia Hatun. He then rents the same house from Rabia Hatun for 15 kuruş per annum. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Mimar Sinan Mahallesi'nde sâkin Ali Beşe ibn Nasuh nâm kimesne meclis-i şer'-i lâzîmü't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-vesîka Rabia Hatun ibnet-i Bayram Çavuş mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Yusuf Efendi mülküne ve bir tarafı merkûm Mustafa Çorbacı veresesı mülküne ve bir tarafı Acem Mehmed Efendi veresesı mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî iki bâb fevkânî oda ve bir tahtânî matbah ve havlıyı müstemil mülk menzilimi bi-cümletî't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetü'l-menâfi' ve'l-mürâfık merkûme Rabia Hatun'a bi-tarîki'l-istiglâl yüz kıt'a riyâlî guruşa bey' ve teslîm ol dahi kendi mâlıyla vech-i meşrûh üzre iştirâ ve kabûl ve def'-i semen eyledikden sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezbûrî ba'de't-tahliyyeti's-şer'îyye ve't-tekâbuzi'l-mer'î merkûme Rabi'a Hatun târih-i kitâbdan üç yüz altmış gün tamâmına dek bana on beş kıt'a riyâlî guruşa îcâr ve teslîm ben dahi vech-i meşrûh ve minvâl-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl ve kabz ve tesellüm eyledim didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrîn mine'l-Muharremi'l-haram li-sene isneteyn ve seb'îne ve elf

Şühûd

Hasan Çelebi bin [boş], Ahmed Çelebi bin Ali, Şükrullah bin Mustafa, Mustafa bin Veli, Resûl bin Rıdvan.

Kredi piyasaları ve faizle ilgili iki cildin dizini 10. cilttedir.

The index for the two volumes on credit markets and interest is in Volume 10.

Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

Konu	Cilt
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region’s traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

Topic	Volume
Guilds and Guildsmen	1
Communal Affairs of Christians and Jews	1
Foreigners	1
Commercial Partnerships	2
State-Subject Relations, including Taxation	3-4
Waqfs	5-6-7-8
Credit Markets and Uses of Interest	9-10

KDV dahil fiyatı
40 TL

Kapak resmi: 1580 civarına tarihlenen *Mecalisü'l-Uşşak* y. 51b'den kuyumcu ve terzl dükkânlarını gösteren minyatürden ayrıntı (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 829).

Cover illustration: Detail from *Mecalisü'l-Uşşak* (c. 1580) f. 51b depicting workshops of a tailor and a goldsmith (Topkapı Palace Museum Library, H. 829).

Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

Konu	Cilt
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region’s traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

Topic	Volume
Guilds and Guildsmen	1
Communal Affairs of Christians and Jews	1
Foreigners	1
Commercial Partnerships	2
State-Subject Relations, including Taxation	3-4
Waqfs	5-6-7-8
Credit Markets and Uses of Interest	9-10

NDV dahil fiyatı
40 TL

Kapak resmi: 1580 c. varına tarihlenen *Mecalisü'l-Uşşak* y. 51b'den kuyumcu ve terzi dükkanlarını gösteren minyatürden ayrıntı (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphane'si, H. 829).

Cover illustration: Detail from *Mecalisü'l-Uşşak* (c. 1580) f. 51b depicting workshops of a tailor and a goldsmith (Topkapı Palace Museum Library, H. 829).